ព្រះ
វៃក្រមបឹងកងកាដ្ឋ
និង
សេចក្តីប្រៀបធៀបភាសាខ្មែរ
សង្ក្រន្តបឹងកង
អង្គុរដិកាយ តិកដិបាត
ធុតិយភាគ
៨១

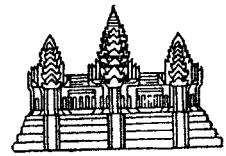

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព. ស. ២៥៤៦

អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតេ

ទុតិយោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បឋមបណ្ណាសកេ ពាលវគ្គោ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច យានិ ភានិចិ ភិក្ខវេ ភយានិ ឧប្បជ្ជន្តិ សព្ភានិ តានិ ពាលតោ ឧប្បជ្ជន្តិ នោ បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ ឧបទ្ទវា ឧប្បជ្ជន្តិ សព្ពេ តេ ពាលតោ ឧប្បជ្ជន្តិ នោ បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ ឧបសគ្គា ឧប្បជ្ជន្តិ សព្ពេ តេ ពាលតោ ឧប្បជ្ជន្តិ នោ បណ្ឌិតតោ ។

សុត្តន្តបិដក

អង្គុត្តរនិកាយ តិកនិបាត

ទុតិយភាគ

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

បឋមបណ្ណាសក ពាលវគ្គ

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះទទួលតបព្រះពុទ្ធដីកាថា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ភ័យទាំងអស់នោះ តែងកើតអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ចបគ្រៃ(បង្រៃ) ទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ចបគ្រៃទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ចបស័ក្តិ (សេចក្តីទើសទាក់) ទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ចបស័ក្តិទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតឡើយ ។

សេយ្យថាបិ កិកិ្ខវេ ឧឡារានំ វា តិណារានំ វា
អគ្គិ មុត្តោ កក្ខជាតានិបិ ឧហតិ ខុល្លិត្តាវលិត្តានិ
និវារានិ ផុសិតគ្គឡានិ បិហិតវាតបានានិ ឯវមេវ
ខោ កិកិ្ខវេ យានិ កានិចិ អយានិ ខុប្បដ្ឋិតិ
សញ្ញានិ តានិ ពាលតោ ខុប្បដ្ឋិតិ នោ បណ្ឌិតតោ
យេ កេចិ ខុបដ្ឋា ខុប្បដ្ឋិតិ សព្ពេ តេ
ពាលតោ ខុប្បដ្ឋិតិ នោ បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ
ខុបសគ្គា ខុប្បដ្ឋិតិ សព្ពេ តេ ពាលតោ ខុប្បដ្ឋិតិ
នោ បណ្ឌិតតោ ។ ឥតិ ខោ កិកិ្ខវេ សប្បដិ-
ភយោ ពាលោ អប្បដិភយោ បណ្ឌិតោ សឧបទ្ទវោ
ពាលោ អនុបទ្ទវោ បណ្ឌិតោ សឧបសគ្គោ
ពាលោ អនុបសគ្គោ បណ្ឌិតោ ឆត្តិ កិកិ្ខវេ
បណ្ឌិតតោ អយំ ឆត្តិ បណ្ឌិតតោ ឧបទ្ទវោ ឆត្តិ
បណ្ឌិតតោ ឧបសគ្គោ ។ តស្មាតិហ កិកិ្ខវេ ឯវំ
សិក្ខិតព្ពំ យេហិ តីហិ ឆឡេហិ សមន្នាគតោ
ពាលោ បវិតិ្តញ្ញេ តេ តយោ ឆឡេ អភិនិវជ្ជេត្វា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្លើងតែងនេះពាលអំពីផ្លុះបបុសឫផ្លុះស្មៅ មកនេះផ្លុះ
កំពូលទាំងឡាយ ដែលគេលាបទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មិនមានខ្យល់
ចូល មានសន្ទុះគ្រាដ៏ជិតស្និទ្ធ មានបង្អួចបិទជិតបាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ភ័យទាំងអស់នោះ
តែងកើតឡើងអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ចបព្រួតទាំងឡាយ
ណាមួយកើតឡើង ចបព្រួតទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងអំពីជនពាល
មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ចបស័ក្តទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ចបស័ក្ត
ទាំងអស់នោះ តែងកើតអំពីជនពាល មិនមែនកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ក៏ដូច្នោះ
ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនពាលប្រកបដោយភ័យដ៏ពន្លឹក បណ្ឌិត
មិនមានភ័យដ៏ពន្លឹកទេ ជនពាលប្រកបដោយចបព្រួត បណ្ឌិតមិនមាន
ចបព្រួតទេ ជនពាលប្រកបដោយចបស័ក្ត បណ្ឌិតមិនមានចបស័ក្តទេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យមិនមានមកអំពីបណ្ឌិត ចបព្រួតមិនមានមកអំពី
បណ្ឌិត ចបស័ក្តមិនមានមកអំពីបណ្ឌិតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ
នោះគួរអ្នកទាំងឡាយសិក្សាយ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង
ណាដែលគេគួរស្គាល់បានថាជាពាលបុគ្គលដែលវៀរធម៌ទាំង៣យ៉ាងនោះ

យេហិ តីហិ ឆម្មេហិ សមង្គីភូតោ បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ តេ តយោ ឆម្មេ សមាធាយ វត្តិំសប្បភេទាតិ ឥមាហិ ភេ កិច្ចេ សិក្ខិតព្ពន្តិ ។

(๒) កម្មលក្ខណោ កិច្ចេ ពាលោ កម្ម-លក្ខណោ បណ្ឌិតោ អបទានសោភណំ(๑) បញ្ញា ។ តីហិ កិច្ចេ ឆម្មេហិ សមង្គីភូតោ ពាលោ វេទិតព្ពោ ។ កតមេហិ តីហិ ។ កាយទុច្ចរិតេន វចីទុច្ចរិតេន មនោទុច្ចរិតេន ។ ឥមេហិ ខោ កិច្ចេ តីហិ ឆម្មេហិ សមង្គីភូតោ ពាលោ វេទិតព្ពោ ។ តីហិ កិច្ចេ ឆម្មេហិ សមង្គីភូតោ បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ ។ កតមេហិ តីហិ ។ កាយសុចរិតេន វចីសុចរិតេន មនោសុចរិតេន ។ ឥមេហិ ខោ កិច្ចេ តីហិ ឆម្មេហិ សមង្គីភូតោ បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ ។ តស្មាតិហ កិច្ចេ ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ យេហិ តីហិ ឆម្មេហិ សមង្គីភូតោ ពាលោ វេទិតព្ពោ តេ តយោ ឆម្មេ អភិនិវជ្ជេត្វា យេហិ តីហិ ឆម្មេហិ សមង្គីភូតោ

---

๑ អបទានេ សោភតីតិបិ ជាវោ ។

ហើយប្រកបដោយធម៌ ๓ ណា ដែលគេគួរស្គាល់ថាជាបណ្ឌិត ពួក
យើងនឹងប្រព្រឹត្ត សមាទានធម៌ទាំង ๓ នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

(๒)ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនពាលមានកម្មជាលក្ខណៈ បណ្ឌិតក៏មាន
កម្មជាលក្ខណៈ ប្រាជ្ញាតែងមានសេចក្តីរង្កៀងរឿងក្នុងការប្រព្រឹត្តមិនដាច់ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ๓ យ៉ាង គួរសំគាល់ថាជា
ជនពាល ។ ធម៌ ๓ តើដូចម្តេច ។ គឺ កាយទុច្চរិត ๑ វចីទុច្চរិត ๑ មនោ-
ទុច្চរិត ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ទាំង ๓ នេះឯង
ដែលគួរសំគាល់ថាជាជនពាល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកប
ដោយធម៌ ๓ គួរសំគាល់ថាជាបណ្ឌិត ។ ធម៌ ๓ តើដូចម្តេច ។ គឺ
កាយសុចរិត ๑ វចីសុចរិត ๑ មនោសុចរិត ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ទាំង ๓ នេះឯង ដែលគួរសំគាល់ថាជាបណ្ឌិត ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះ
ថា បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ๓ ណា ដែលគួរសំគាល់ថាជាជន
ពាល បុគ្គលវៀរធម៌ទាំង ๓ នោះ ហើយប្រកបដោយធម៌ ๓ ណា

បណ្ឌិតោ បវិតក្កោ តេ តយោ ឧប្ប សមាធាយ
វត្តិស្សាមតំ ឃវញ្ចិ ភេ តិក្ខវេ សិក្ខិតព្ពន្តិ ។

(៣) តីណីមានិ តិក្ខវេ ពាលស្ស ពាល-
លក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ ។
កតមានិ តីណិ ។ ឥធ តិក្ខវេ ពាលោ ទុច្ចិន្តិត-
ចិន្តី ច ហោតិ ទុព្ភាសិតភាសី ទុក្កតកម្មការី ។
នោ ចេ តំ តិក្ខវេ ពាលោ ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច អភវិស្ស
ទុព្ភាសិតភាសី ទុក្កតកម្មការី កេន នំ បណ្ឌិតា
ជានេយ្យុំ ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បុរិសោតិ ។ យស្មា
ច ខោ តិក្ខវេ ពាលោ ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ ទុព្ភា-
សិតភាសី ទុក្កតកម្មការី តស្មា នំ បណ្ឌិតា ជានន្តិ
ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បុរិសោតិ ។ ឥមានិ
ខោ តិក្ខវេ តីណិ ពាលស្ស ពាលលក្ខណានិ
ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ ។ តីណីមានិ តិក្ខវេ
បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ
បណ្ឌិតាបទានានិ ។ កតមានិ តីណិ ។

ដែលគួរសំគាល់ថាជាបណ្ឌិតយើងតាំងឡាយនឹងសមាគមប្រព្រឹត្តធម៌តាំង៣នោះ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង។

[៣] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពាលលក្ខណៈ(១) ពាលនិមិត្ត(២) ពាលាបទាន របស់បុគ្គលពាល(៣) នេះមាន៣ យ៉ាង ។ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ជនពាលក្នុងលោកនេះ អ្នកគិតគំនិតអាក្រក់១ អ្នកនិយាយសំដីអាក្រក់១ អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់១។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ប្រសិនបើជនពាលមិនបានគិតគំនិតអាក្រក់ក្តី មិនបាននិយាយសំដីអាក្រក់ក្តី មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ក្តីទេ បណ្ឌិតតាំងឡាយគប្បីស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះជាជនពាល ជាអសប្បុរស ដូចម្តេចបាន។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រោះជនពាលជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ផង ជាអ្នកនិយាយសំដីអាក្រក់ផង ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ផងបានជាបណ្ឌិតតាំងឡាយ ស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះជាជនពាល ជាអសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពាលលក្ខណៈ ពាលនិមិត្ត ពាលាបទាន នៃជនពាល៣យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បណ្ឌិតលក្ខណៈ(៤) បណ្ឌិតនិមិត្ត(៥) បណ្ឌិតាបទាន(៦) របស់បុគ្គលជាបណ្ឌិតនេះមាន៣ យ៉ាង ។ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។

---

១ គ្រឿងសំគាល់របស់បុគ្គលពាល ។ ២ ហេតុរបស់បុគ្គលពាល ។ ៣ បរិតរបស់បុគ្គលពាល ។ ៤ គ្រឿងសំគាល់របស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត ។ ៥ ហេតុរបស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត ។ ៦ បរិតរបស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត ។

๙๘ កិត្តាវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ๘
ហោតិ សុភាសិតភាសី សុកតកម្មការី ។ ដោ
ចេ តំ កិត្តាវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ๘ អភវិស្ស
សុភាសិតភាសី សុកតកម្មការី កេន នំ បណ្ឌិតា
ជានេយ្យុំ បណ្ឌិតោ អយំ ភវំ សប្បុរិសោតិ ។
យស្មា ๘ ខោ កិត្តាវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ๘
ហោតិ សុភាសិតភាសី សុកតកម្មការី តស្មា នំ
បណ្ឌិតា ជានន្តិ បណ្ឌិតោ អយំ ភវំ សប្បុរិសោតិ ។
๙មានិ ខោ កិត្តាវេ តីណិ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិត-
លក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតបជានានិ ។
តស្មាតិហ កិត្តាវេ ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ យេហិ តីហិ
ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ពាលោ វេទិតព្ពោ តេ តយោ
ធម្មេ អភិនិវជ្ជេត្វា យេហិ តីហិ ធម្មេហិ សមន្ន-
គតោ បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ តេ តយោ ធម្មេ សមា-
ទាយ វត្តិស្សាមាតិ ឯវញ្ហិ វោ កិត្តាវេ សិក្ខិតព្ពន្តិ(๑) ។

---

๑ ឧ. ម. ចោឡកេ តស្មាតិហ កិត្តាវេ ។ ល ។ សិក្ខិតព្ពន្តិតិ ចាហំ ឧ ទិស្សន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតសង្កេតលោកនេះ ជាអ្នកគិតគន្លងល្អ ១ ទំនាយសំដីល្អ ១ ធ្វើអំពើល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបណ្ឌិត ជាអ្នកមិនបានគិតគំនិតល្អផង មិនបាននិយាយសំដីល្អផង មិនបានធ្វើអំពើល្អផងទេ បណ្ឌិតទាំងឡាយ គប្បីស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះបណ្ឌិតជាអ្នកគិតគំនិតល្អផង និយាយសំដីល្អផង ធ្វើអំពើល្អផង បានជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ ស្គាល់បុគ្គលនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតលក្ខណៈ បណ្ឌិតនិមិត្ត បណ្ឌិតាបទាន របស់បុគ្គលជាបណ្ឌិត ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលស្គាល់បានថាជាជនពាល បុគ្គលវៀរធម៌ទាំង ៣ នោះ ហើយប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលស្គាល់បានថាជាបណ្ឌិត យើងទាំងឡាយ នឹងសមាទានប្រព្រឹត្តធម៌ទាំង ៣ យ៉ាងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

(๔) ปุน จปรํ ภิกฺขเว อิธเมกจฺโจ สมณพฺราหฺมณเ อาโลเกติ วิทิตฺวา ฯ ตถาเรปาหํ ภิกฺขเว ๆ อตฺถิ อตฺถยเต ๆ ยถา ปสฺสติ อตฺถิ อตฺถยเต นิสฺสา ยถาภูตญฺจ น ปชานาติ ยาวญฺจิทํ ปสฺส เอวมฺปิ อตฺถิ อตฺถยเต นิสฺสา ยถาภูตญฺจ น ปชานาติ ฯ เอวเมวาหํ เอวมฺปิ ภิกฺขเว ๆ อิธเมกจฺโจ สมณพฺราหฺมณเ อาโลเกติ วิทิตฺวา ฯ ตถาเรปาหํ ภิกฺขเว อิธเมกจฺโจ สมณพฺราหฺมณเ ปสฺสติ วิทิตฺวา ฯ ตถาเรปาหํ ภิกฺขเว ๆ อตฺถิ อตฺถยเต ๆ ยถา ปสฺสติ อตฺถิ อตฺถยเต นิสฺสา ยถาภูตญฺจ ปชานาติ ยาวญฺจิทํ ปสฺส เอวมฺปิ อตฺถิ อตฺถยเต นิสฺสา ยถาภูตญฺจ ปชานาติ ฯ เอวเมวาหํ เอวมฺปิ ภิกฺขเว ๆ อิธเมกจฺโจ สมณพฺราหฺมณเ ปสฺสติ วิทิตฺวา ฯ

(๕) ตถาเรปาหํ ภิกฺขเว อิธเมกจฺโจ สมณพฺราหฺมณเ อาโลเกติ วิทิตฺวา ฯ ตถาเรปาหํ ภิกฺขเว ๆ อโยนิโส ปญฺญํ กตฺวา โหติ อโยนิโส ปญฺญํ วิสฺสชฺเชตา โหติ

(๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ๓ យ៉ាងដែលសំ-
គាល់បានថាជាជនពាល ។ ធម៌៣តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលមិនឃើញទោស
របស់ខ្លួនតាមទោស ๑ លុះឃើញទោសតាមទោសហើយ មិនសំដែង
ទោសឲ្យសមគួរតាមធម៌ ๑ ទុកជាសំដែងទោសរបស់ខ្លួនប្រាប់បុគ្គលដទៃ
ហើយ ក៏មិនទទួលទោសឲ្យសមគួរតាមធម៌ ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ๓ នេះឯង ដែលគប្បីដឹងបានថាជាជនពាល ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣គប្បីដឹងបានថាជាបណ្ឌិត ។
ធម៌ ๓ តើដូចម្តេច ។ គឺ បុគ្គលឃើញទោសរបស់ខ្លួនតាមទោស ๑ លុះ
ឃើញទោសតាមទោសហើយ ក៏សំដែងទោសឲ្យសមគួរតាមធម៌ ๑ លុះ
សំដែងទោសប្រាប់បុគ្គលដទៃហើយ ក៏ទទួលទោសឲ្យសមគួរតាម
ធម៌ ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣នេះឯង ដែលគប្បី
ដឹងបានថាជាបណ្ឌិត ។

(๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ๓ យ៉ាងគប្បីដឹង
បានថាជាជនពាល ។ ធម៌៣តើដូចម្តេច ។ គឺ ជាអ្នកតាក់តែងនូវប្រស្នា
ដោយមិនត្រូវទំនង ๑ ជាអ្នកដោះស្រាយប្រស្នាដោយមិនត្រូវទំនង ๑

ឃរស្ស ខោ បន យោនិសោ បញ្ញំ វិស្សជ្ជិតំ ឥរិមណ្ហាលេហិ បឧត្បញ្ញេហិ សិលិដ្ឋេហិ ឧបគតេហិ អភ្ញាមុខនិតា ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ កិត្តាវ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ពាលោ វេទិតព្ពោ ។ តីហិ កិត្តាវ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ ។ កតមេហិ តីហិ ។ យោនិសោ បញ្ញំ តត្ថ ហោតិ យោនិសោ បញ្ញំ វិស្សជ្ជិតា ហោតិ ឃរស្ស ខោ បន យោនិសោ បញ្ញំ វិស្សជ្ជិតំ ឥរិមណ្ហាលេហិ បឧត្បញ្ញេហិ សិលិដ្ឋេហិ ឧបគតេហិ អភ្ញាមុខនិតា ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ កិត្តាវ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោតិ ។

(៦) តីហិ កិត្តាវ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ពាលោ វេទិតព្ពោ ។ កតមេហិ តីហិ ។ អកុសលេន កាយកម្មេន អកុសលេន វចីកម្មេន អកុសលេន មនោកម្មេន ។ ឥមេហិ ខោ កិត្តាវ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ពាលោ វេទិតព្ពោ ។ តីហិ កិត្តាវ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បណ្ឌិតោ វេទិតព្ពោ ។

បើអ្នកដទៃដោះស្រាយប្រស្នាដោយត្រូវទំនងហើយ ក៏មិនសរសើរ ដោយបទនិងព្យញ្ជនៈ ជាបឋមណ្ឌលស្រួលបរិបូណ៌ខ្លាំង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯង ដែលគួរស្គាល់បានថាជាជនពាល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ គួរស្គាល់បានថាជាបណ្ឌិត ។ ធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺ ជាអ្នកតាត់តែងប្រស្នាដោយត្រូវទំនង ១ ជាអ្នកដោះស្រាយប្រស្នាដោយត្រូវទំនង ១ បើអ្នកដទៃដោះប្រស្នាដោយត្រូវទំនងហើយ ក៏សរសើរ ដោយបទនិងព្យញ្ជនៈជាបឋមណ្ឌលស្រួលបរិបូណ៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯង ដែលគួរស្គាល់បានថាជាបណ្ឌិត ។

(៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគួរស្គាល់បានថាជាជនពាល ។ ធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺកាយកម្មជាអកុសល ១ វចីកម្មជាអកុសល ១ មនោកម្មជាអកុសល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯង ដែលគប្បីដឹងបានថាជាជនពាល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ គប្បីដឹងបានថាជាបណ្ឌិត ។

กตเมหิ ตีหิ ฯ กุสลเจน กายกมฺเมน กุสลเจน วจีกมฺเมน กุสลเจน มโนกมฺเมน ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺฑิโต เวทิตพฺโพติ ฯ

(๗) ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล เวทิตพฺโพ ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ สาวชฺเชน กายกมฺเมน สาวชฺเชน วจีกมฺเมน สาวชฺเชน มโนกมฺเมน ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล เวทิตพฺโพ ฯ ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺฑิโต เวทิตพฺโพ ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ อนวชฺเชน กายกมฺเมน อนวชฺเชน วจีกมฺเมน อนวชฺเชน มโนกมฺเมน ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺฑิโต เวทิตพฺโพติ ฯ

(๘) ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล เวทิตพฺโพ ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ สพฺยาปชฺเชน กายกมฺเมน สพฺยาปชฺเชน วจีกมฺเมน สพฺยาปชฺเชน มโนกมฺเมน ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล เวทิตพฺโพ ฯ

ធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺកាយកម្មជាកុសល ១ វចីកម្មជាកុសល ១ មនោកម្មជាកុសល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលគប្បីដឹងថាជាបណ្ឌិត ។

(៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង គួរស្គាល់ថាជាជនពាល ។ ធម៌៣យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺ កាយកម្មប្រកប ដោយទោស១ វចីកម្មប្រកប ដោយទោស ១ មនោកម្មប្រកប ដោយទោស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯងដែលគប្បីដឹងថាជាជនពាល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣គួរស្គាល់ថាជាបណ្ឌិត ។ ធម៌៣ តើដូចម្តេច ។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស១ វចីកម្មមិនមានទោស ១ មនោកម្មមិនមានទោស១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលគប្បីដឹងថាជាបណ្ឌិត ។

(៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាងគួរស្គាល់ថាជាជនពាល ។ ធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺ កាយកម្មប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ១ វចីកម្មប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ១ មនោកម្មប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលគប្បីដឹងថាជាជនពាល ។

ตีหิ กิจฺเจหิ ฉหฺเหหิ สมงฺคิโต ปณฺฑิโต วิจกฺขโณ ฯ กถเมหิ ตีหิ ฯ อพฺยาปชฺเชน กาย-กมฺเมน อพฺยาปชฺเชน วจีกมฺเมน อพฺยาปชฺเชน มโนกมฺเมน ฯ ฯเมหิ เอว กิจฺเจหิ ตีหิ ฉหฺเหหิ สมงฺคิโต ปณฺฑิโต วิจกฺขโณ ฯ ตสฺมาติห กิจฺจเวฬายํ สกิจฺจิตพฺพํ เยหิ ตีหิ ฉหฺเหหิ สมงฺคิโต ๓ลโว วิจกฺขโณ เต ตเยห ฉหฺเหหิ อกิ-ริยาเวฬายา เยหิ ตีหิ ฉหฺเหหิ สมงฺคิโต ปณฺฑิโต วิจกฺขโณ เต ตเยห ฉหฺเหหิ สมาธาย วตฺติตพฺพามติ ฯวาณี เอว กิจฺจเวฬายา สกิจฺจิตพฺพนฺติ ฯ

(๙) ตีหิ กิจฺเจหิ ฉหฺเหหิ สมงฺคิโต ๓ลโว อตฺตโน อสปฺปุริโส ๒ตึ ๒ุปมาตึ อตฺตานึ ปริหรติ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគួរស្គាល់បានថាជាបណ្ឌិតៗធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺ កាយកម្មមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ១ វចីកម្មមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ១ មនោកម្មមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯងវែលគប្បីដឹងបានថាជាបណ្ឌិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ ណា ដែលគួរស្គាល់ថាជាជនពាលបុគ្គលបានវៀរចេញនូវធម៌ ៣ នោះហើយប្រកបដោយធម៌ ៣ ណាដែលគួរស្គាល់បានថាជាបណ្ឌិត យើងទាំងឡាយនឹងសមាទាន ប្រព្រឹត្តនូវធម៌ទាំង ៣ នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

(៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃ ជាអសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួនដែលមានទីពឹងដ៏ឥតគាស់ចោលហើយ មានទីពឹងបំផ្លាញចោលហើយ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ប្រកបដោយសេចក្តីតិះដៀល រមែងវិញ្ញូជនទាំងឡាយផង ប្រាជ្ញនូវបាបច្រើនផង ។ ធម៌ ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺកាយទុច្ចរិត ១ វចីទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃ ជាអសប្បុរសប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងរក្សាខ្លួនដែលមានទីពឹងដ៏ឥតគាស់ចោលហើយ មានទីពឹងបំផ្លាញចោលហើយ

សារជ្ជោ ច ហោតិ សាធុវជ្ជោ វិញ្ញូនំ ពហុញ្ច
អបុញ្ញំ បសវតិ ។ កតមេហិ តីហិ ។ កាយ-
ទុច្ចរិតេន វចីទុច្ចរិតេន មនោទុច្ចរិតេន ។ ឥមេហិ
ខោ ភិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ពាលោ
អព្យត្តោ អសប្បុរិសោ ទិដ្ឋេ ឧបធម្មេ អត្តានំ បរិហារតិ
សារជ្ជោ ច ហោតិ សាធុវជ្ជោ វិញ្ញូនំ ពហុញ្ច
អបុញ្ញំ បសវតិ ។ តីហិ ភិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នា-
គតោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ សប្បុរិសោ អត្តានំ អនុប-
ហាតំ អត្តានំ បរិហារតិ អនវជ្ជោ ច ហោតិ អនធុវជ្ជោ
វិញ្ញូនំ ពហុញ្ច បុញ្ញំ បសវតិ ។ កតមេហិ តីហិ ។
កាយសុចរិតេន វចីសុចរិតេន មនោសុចរិតេន ។
ឥមេហិ ខោ ភិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ សប្បុរិសោ អត្តានំ អនុបហាតំ
អត្តានំ បរិហារតិ អនវជ្ជោ ច ហោតិ អនធុវជ្ជោ វិញ្ញូនំ
ពហុញ្ច បុញ្ញំ បសវតីតិ ។

ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ប្រកបដោយសេចក្តីតិះដៀលរបស់វិញ្ញូជន
គាំងឡាយផង ជាន់ឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ បណ្ឌិតមាន
ប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃ ជាសប្បុរសប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួនដែល
មានទីតិះដៀលមិនបានដឹកគាស់ចោល មានទីតិះដៀលមិនបានបំផ្លាញចោល ជាអ្នក
មិនមានទោសផង មិនមានសេចក្តីតិះដៀល អំពីវិញ្ញូជនគាំងឡាយផង
ជាន់ឡាយផង ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺកាយសុចរិត ១
វចីសុចរិត ១ មនោសុចរិត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញា
ឈ្លាសវៃ ជាសប្បុរសប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯង រមែងរក្សាខ្លួន
ដែលមានទីតិះដៀលមិនបានដឹកគាស់ចោល មានទីតិះដៀលមិនបានបំផ្លាញចោល
ជាអ្នកមិនមានទោសផង មិនមានសេចក្តីតិះដៀល អំពីវិញ្ញូជនគាំងឡាយ
ផង ជាន់ឡាយផង ។

[๑๐] ตีหิ ภิกฺขูหิ ฉฬภิญฺญหิ สมฺปนฺนาหิ
ตายปิ มเล อปฺปหาย ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา ปุน
นวายปิ ฯ ตถาหิ ตีหิ ฯ ขุปฺปิปาโส จ ปาปิตา
ขุปฺปิปาสมลญฺเญน อปฺปหีนา ปาปิตา ทิฏฺฐิ จ
ปาปิตา ทิฏฺฐิมลญฺเญน อปฺปหีนา ปาปิตา มจฺฉรี
จ ปาปิตา มจฺฉรมลญฺเญน อปฺปหีนา ปาปิตา ฯ
ทสหิปิ ขีณาสเวหิ ตีหิ ฉฬภิญฺญหิ สมฺปนฺนาหิ
ทสหิ ตายปิ มเล อปฺปหาย ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา
ปุน นวายปิ ฯ ตีหิ ภิกฺขูหิ ฉฬภิญฺญหิ สมฺปนฺนาหิ
ตายปิ มเล ปหาย ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา ปุน
สตฺต ฯ ตถาหิปิ ตีหิ ฯ สีลกิ จ ปาปิตา
ขุปฺปิปาสมเลญฺเญน ปหีนา ปาปิตา อนิสฺสุกี จ
ปาปิตา ทิฏฺฐิมลญฺเญน ปหีนา ปาปิตา อมจฺฉรี
จ ปาปิตา มจฺฉรมลญฺเญน ปหีนา ปาปิตา ฯ

[illegible] ปุคฺคลา ทุกฺขาเนติ ทุกฺขาเนติ ปุคฺคลา ปุคฺคลาติ ปุคฺคลา

អបេសំ ទុកា អន្ទរេ នីលបិ ឯត្ថេបិ សមត្ថាតតោ
អមេ អាយោ បាលេ បយាយេ យថាភតំ និក្ខិត្តោ
ឯវំ សទ្ធេតំ ។

ពាលវគ្គោ បឋមោ ។

តស្សុទ្ទានំ

កយលក្ខណា ចិត្តា ច
អទ្ធយញ្ច អយោនិសោ
អកុសលញ្ច សាវជ្ជំ
សេក្ខាបជ្ឈំ ទ្វេ មលន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ដាំតម្រេកបង់រោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ លះបង់នូវ
មន្ទិល ៣ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាគេនាំយកទៅដំម្កាលទុក ក្នុងស្ថានសួគ៌ ។

ចប់ ពាលវគ្គទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃពាលវគ្គនោះគឺ

សំដែងអំពីកំយ១ លក្ខណៈ ១ គំនិត ១ ទោស ១

ទុសទំនង ១ អកុសល ១ ប្រកបដោយទោស ១

ប្រកបដោយសេចក្ដីបៀតបៀន ១ មានទីពឹងជិត

គាស់ចោល ១ មន្ទិល ១ ។

ប្រៃការវត្តា

១១. តេបិ តំសុវេ ឧប្បន្នេ សមណ្ឌាគតោ ញាតគោ តំសុ ពហុជនហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនសុខាយ តេហេតោ ឯវន្តុ អនន្តរាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ នេវមន្តុសុញ្ញំ ។ តេតមេវំ តីហិ ។ អនន្តុលោមិកេ កាយកម្មេ សមាធេតិ អនន្តុលោមិកេ វចីកម្មេ សមាធេតិ អនន្តុលោមិកេសុ ធម្មេសុ សមាធេតិ ។ ឥមេហិ ខោ តំសុវេ តីហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌាគតោ ញាតគោ តំសុ ពហុជនហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អនត្ថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ នេវន្តុសុញ្ញំ ។ តីហិ តំសុវេ ធម្មេហិ សមណ្ឌាគតោ ញាតគោ តំសុ ពហុជនហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ នេវមន្តុសុញ្ញំ ។ តេតមេហិ តីហិ ។ អនុលោមិកេ កាយកម្មេ សមាធេតិ អនុលោមិកេ វចីកម្មេ សមាធេតិ អនុលោមិកេសុ ធម្មេសុ សមាធេតិ ។

(១១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកំណើរឈ្មោះប្រកបដោយធម៌៣ យ៉ាងជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីមិនជាគុណដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាគុណ ដើម្បីជាទុក្ខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺភិក្ខុបបួលអ្នកផងក្នុងកាយកម្ម ដែលមិនសមគួរ ១ បបួលក្នុងវចីកម្ម ដែលមិនសមគួរ ១ បបួលក្នុងធម៌ទាំងឡាយ(១)ដែលមិនសមគួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកំណើរឈ្មោះ ប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯង រមែងប្រតិបត្តិ ដើម្បីមិនជាគុណដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាគុណ ដើម្បីជាទុក្ខ ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកំណើរឈ្មោះប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីជាគុណដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាគុណ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺភិក្ខុបបួលអ្នកផងក្នុងកាយកម្ម ដែលសមគួរ ១ បបួលក្នុងវចីកម្ម ដែលសមគួរ ១ បបួលក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលសមគួរ ១ ។

---

១ សំដៅយកមនោកម្ម ។ (អដ្ឋកថា) ។

ឯមេវំ ខោ កិក្ខវេ តីហិ ឯទ្ធរិ សមន្នាគតោ ញាតកោ កិក្ខវេ ពហុជនហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ពហុជនសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

[๑๒] តីណីមានិ កិក្ខវេ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាភិសិត្តស្ស(๑) យាវជីវំ សរណីយានិ ភវន្តិ ។ កតមានិ តីណិ ។ យស្មិំ កិក្ខវេ បទេសេ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាភិសិត្តោ(๒) ជាតោ ហោតិ ឥទំ កិក្ខវេ បឋមំ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាភិសិត្តស្ស យាវជីវំ សរណីយំ ហោតិ ។ បុន ចបរំ កិក្ខវេ យស្មិំ បទេសេ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាភិសិត្តោ ហោតិ ឥទំ កិក្ខវេ ទុតិយំ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាភិសិត្តស្ស យាវជីវំ សរណីយំ ហោតិ ។ បុន ចបរំ កិក្ខវេ យស្មិំ បទេសេ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាភិសិត្តោ សង្គាមំ អភិវិជិនិត្វា វិជិតសង្គាមោ តមេវ សង្គាមសីសំ អជ្ឈាវសតិ

---

๑ ម. មុទ្ធាវសិត្តស្ស ។ ๒ មុទ្ធាវសិត្តោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានក្តីឈ្លាស ប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីជាគុណដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាគុណ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។

(១៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំងឡាយដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបានរហូតដល់អស់ព្រះជន្ម នេះមាន៣យ៉ាង ។ ហេតុ៣យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុទ្ធាភិសេក ទ្រង់ព្រះសម្ភពក្នុងប្រទេសណា នេះជាហេតុទី១ ដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបានរហូតដល់អស់ព្រះជន្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេក ក្នុងប្រទេសណា នេះជាហេតុទី២ ដែលព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបានរហូតដល់អស់ព្រះជន្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់ផ្តាញ់សង្គ្រាម បានឈ្នះសង្គ្រាមហើយ ទ្រង់គ្រប់គ្រងទីសង្គ្រាមនោះឯង ក្នុងប្រទេសណា

ឥទំ កិក្ខវេ តតិយំ ភយោ ខត្តិយេសុ ឧទ្ធច្ចកិលិដ្ឋេសុ
យោជនំ សរណាយំ ហោតិ ។ ឥមាយ ខោ
កិក្ខវេ តីណិ ភយោ ខត្តិយេសុ ឧទ្ធច្ចកិលិដ្ឋេសុ
យោជនំ សរណាយានិ ភវន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ
តីណិមានិ កិក្ខុសុ យោជនំ សរណាយានិ
ភវន្តិ ។ កតមានិ តីណិ ។ យស្មឹ កិក្ខវេ បទេសេ
កិក្ខុ តេសមសុំ ឧហារេន្តោ ការាយានិ វត្តានិ
អប្ញាទេន្តោ អការេន្តោ អនតារិយំ បញ្ញដេតោ ហោតិ ឥទំ
កិក្ខវេ បឋមំ កិក្ខុសុ យោជនំ សរណាយំ ហោតិ ។
បុន ចបរំ កិក្ខវេ យស្មឹ បទេសេ កិក្ខុ ឥទំ ទុក្ខន្តិ
យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ
បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ
អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ
ឥទំ កិក្ខវេ ទុតិយំ កិក្ខុសុ យោជនំ សរណាយំ
ហោតិ ។ បុន ចបរំ កិក្ខវេ យស្មឹ បទេសេ កិក្ខុ
អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ឥធេវ
ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ

នេះជាហេតុទី ៣ ដែលព្រះកជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបាននូវហួតដល់អស់ព្រះជន្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ៣នេះឯង ដែលព្រះកជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេកហើយ នៅតែរលឹកចាំបានរហូតដល់អស់ព្រះជន្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំងឡាយដែលភិក្ខុគួររលឹករហូតដល់អស់ជីវិត ឲ្យដូចជាព្រះមហាក្សត្រិយ៍នោះ នេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគោរសគ្រោរពុកមាត់ពុកចង្កា ស្មៀតដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួស ក្នុងប្រទេសណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ១ ដែលភិក្ខុគួររលឹករហូតដល់អស់ជីវិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌ជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ក្នុងប្រទេសណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ២ ដែលភិក្ខុគួររលឹករហូតដល់អស់ជីវិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនឯងនាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងប្រទេសណា

ឥទំ កិត្តកំ តតិយំ កិត្តិសុត្តំ យាវជីវំ សរណីយំ ហោតិ ។ ឥមានិ ខោ កិត្តកំ តីណិ កិត្តិសុត្តំ យាវជីវំ សរណីយានិ ភវន្តីតិ ។

(១៣) តយោមេ កិត្តកំ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តយោ ។ ឯកាសោ អាសំសោ វិតតាសោ ។ កតមោ ច កិត្តកំ បុគ្គលោ ឯកាសោ ។ ឥធ កិត្តកំ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឯវមេ ភុសិលេ បញ្ញវាតោ ហោតិ ឧណ្ណាលភុសិលេ ភ ជាណភុសិលេ ភ ឧទេសាទភុសិលេ ភ វេថការភុសិលេ ភ បុច្ឆកភុសិលេ ភ ឧលិន្ទេ អប្បន្ទចាធគោជនេ តសិរវុត្តិកេ យត្ត តសិរេន ឃាសច្ឆាទោ លព្ភ ។ សោ ច ហោតិ ឧព្ភុណ្ណោ ឧន្ធុសិតោ ឧគោដមតោ ឥហ្វាកាទោ តារាណោ ភ តុណ្ហី ភ ឧព្ពោ ភ បញ្ញាតោ ភ ឧ លាភី អន្ធស្ស ទានស្ស វត្តស្ស យាគស្ស មាលាគន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យាវសថប្បទីបេយស្ស ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ៣ ដែលភិក្ខុត្រូវលើកវេហប្ផលសង្ឃឹមអស់ជីវិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដែលភិក្ខុត្រូវតែរលឹកចាំបានវេហប្ផលសង្ឃឹមអស់ជីវិត ។

(១៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ មានប្រាកដក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកតើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្ន ១ មានសេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្ន ១ ប្រុងប្រយ័តសេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្ន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកកើតក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូលចណ្ឌាល ត្រកូលអ្នកក្រាញ់វែង ត្រកូលអ្នកនេសាទ ត្រកូលអ្នកដង្កើរឈើ ត្រកូលអ្នកបោលសម្រាម ឬ ត្រកូលអ្នកកំសត់ដៃលមានភោយទិន្នទឹកទន្ទឹរកាជនតិច ប្រព្រឹត្តបែបត្អឹមជីវិតលំបាក ជាត្រកូលដែលរកអាហារសម្រាប់បរិភោគនឹងសំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ បានដោយលំបាក ។ បុគ្គលនោះសោតមានសម្បុរអាក្រក់ អ្នកផងមិនចង់ពិតពិលរមិលមើល ជាមនុស្សគ្រឿ មានដម្បីច្រើន ខ្វាក់ម្ខាង កែង ខ្លក ឬមានអវយវៈម្ខាងខ្វិតខ្វាក ជាអ្នកមិនបានបាយទឹកសំពត់យានដង្កាកម្រងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបទឹកផក លំនៅនឹងគ្រឿងប្រទីប។

សោ សុណាតិ ឥត្ថន្នាមោ កិរ ខត្តិយោ ខត្តិយេហិ ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិត្តោតិ ។ តស្ស ន ឃំ ហោតិ តាទិសស្ស(๑) នាម បំបិ ខត្តិយា ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិញ្ចិស្សន្តីតិ ។ អយំ វុច្ចតិ តិក្ខត្តេ បុក្ខលោ និកសោ ។ តតមោ ច តិក្ខត្តេ បុក្ខលោ ឧកសំសោ ។ ឥទ តិក្ខត្តេ វញ្ចោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាភិសិត្តស្ស ដេដ្ឋោ បុត្តោ ហោតិ អភិសេកេន(๒) អនភិសិត្តោ អបលប្បត្តោ(๓) ។ សោ សុណាតិ ឥត្ថន្នាមោ កិរ ខត្តិយោ ខត្តិយេហិ ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិត្តោតិ ។ តស្ស ឃំ ហោតិ តាទិសស្ស នាម បំបិ ខត្តិយា ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិញ្ចិស្សន្តីតិ ។ អយំ វុច្ចតិ តិក្ខត្តេ បុក្ខលោ អាសំសោ ។ តតមោ ច តិក្ខត្តេ បុក្ខលោ វិតតាសោ ។ ឥទ តិក្ខត្តេ រាជា ហោតិ ខត្តិយោ មុទ្ធាភិសិត្តោ ។ សោ សុណាតិ ឥត្ថន្នាមោ កិរ ខត្តិយោ ខត្តិយេហិ ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិត្តោតិ ។ តស្ស ន ឃំ ហោតិ

---

๑ ឧ. កុទស្សុ ។ ម. កុទាស្សុ ។ ๒ ឧ. ម. អភិសេកោ ។ ๓ ឧ. មបលបត្តោ ។ ឥទន្តកថាយម្បិ ឦទិសោយេវ ។

បុគ្គលនោះ ពួកជំណឹងថា ក្សត្រិយ៍ទ្រង់ព្រះនាមនេះ ពួកក្សត្រិយ៍ បានអភិសេកដោយខត្តិយាភិសេកហើយ ។ បុគ្គលនោះ រមែងមិនត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភាលណាហ្ន៎ ពួកក្សត្រិយ៍ទើងអភិសេកអញដោយខត្តិយាភិសេកផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ព្រះពជបុត្រច្បងរបស់ខត្តិយពជ ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ជាពជកុមារដែលគេមិនទាន់អភិសេក ដោយពជាភិសេកនៅឡើយទេ តែព្រះពជកុមារមិនមានញាប់ញ័រ (បង់ចាន) ។ ព្រះពជបុត្រនោះ ពួកជំណឹងថា ព្រះខត្តិយពជព្រះនាមនេះ ពួកក្សត្រិយ៍បានអភិសេក ដោយខត្តិយាភិសេកហើយ ។ ព្រះពជបុត្រនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភាលណាហ្ន៎ ពួកក្សត្រិយ៍ទើងអភិសេកអញ ដោយខត្តិយាភិសេកផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខត្តិយពជក្នុងលោកនេះ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ ។ ព្រះពជាអគ្គនោះ ពួកជំណឹងថា ខត្តិយពជព្រះនាមនេះ ពួកក្សត្រិយ៍បានអភិសេក ដោយខត្តិយាភិសេកហើយ ។ ព្រះពជាអគ្គនោះ មិនមានព្រះពជតម្រិះយ៉ាងនេះថា

កថាសុ្ច ភាគ បំបិ ទុត្តិយោ ទុត្តិយាកំសេកោ
អកិសរញ្ចិសុ្ចន្តីតិ ។ តំ កិសុ្ច ហោតុ ។ យោ ហិសុ្ច
កិក្ខវេ បុព្វេ អនភិសិត្តសុ្ច អភិសេកាសោ សាសុ្ច
បដិបុ្ចសុ្ចទ្ធោ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ បុក្កលោ
វិកតាសោ ។ ឥមេ ខោ កិក្ខវេ តយោ បុក្កលា
សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកសុ្មិំ ។ ឥធមេវ ខោ
កិក្ខវេ តយោ បុក្កលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា កិក្ខុសុ ។
កតមេ តយោ ។ ឯកាសោ អាសំសោ វិកតាសោ ។
កតមោ ច កិក្ខវេ បុក្កលោ ឯកាសោ ។ ឥធ កិក្ខវេ
ឯកច្ចោ បុក្កលោ ទុស្សីលោ ហោតិ បាបធម្មោ អសុចិ
សង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ
សមណបដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិបដិញ្ញោ
អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុជាតោ ។

កាលណាហ្ន៎ ពួកក្សត្រិយ៍នឹងអភិសេកអញ្ជ ដោយ ៣ តិយាភិសេកផង ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះសេចក្តីប៉ុនប៉ងឯកជាភិសេកណារបស់ព្រះរាជា ដែលមិនទាន់អភិសេកកន្លាមុននោះ សេចក្តីប៉ុនប៉ងឯកជាភិសេករបស់ព្រះរាជាអង្គនោះ ។ ចានស្តេចព្រះរាជហឫទ័យហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលច្រាសចាកសេចក្តីច្រណែ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះឯង មានច្រើនក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកមានច្រើនជាងពួកភិក្ខុ គំយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលមិនមានសេចក្តីច្រណែ ១ មានសេចក្តីច្រណែ ១ ច្រាសចាកសេចក្តីច្រណែ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីច្រណែ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ មានអំពើមិនល្អ មានមារយាទគួរឲ្យអ្នកផងរង្កៀស ជាអ្នកបិទបាំងការប្រព្រឹត្តកម្មខ្មៅ មិនមែនជាសមណៈ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ តែប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាអ្នកស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តទទឹកដោយរាគៈ មានជាតិដ៏ជ្រាកជ្រាក ។

សោ សុំ ឥត្ថន្តោ ឥត្ថន្តាមោ កិរ អត្តនោ អាសវានំ
ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ឥធេវ
ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតីតិ ។ តស្ស ច ឯវំ ហោតិ តេនាស្សុ
ភគវន្តោ អហមម្ហិ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ឥធេវ ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមីតិ ។
អយំ ទ្វេធិ តិក្ខវេ បុគ្គលោ ឯវាសោ ។ តត្ថមោ ច
តិក្ខវេ បុគ្គលោ អាសំសោ ។ ឥធ តិក្ខវេ ភិក្ខុ
សីលវា ហោតិ តេនាស្សុ ភគវន្តោ ។ សោ សុំ ឥត្ថន្តោ
ឥត្ថន្តាមោ កិរ អត្តនោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោ-
វិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ឥធេវ ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ តេនាស្សុ
ភគវន្តោ អហមម្ហិ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ

បុគ្គលនោះ ឮដំណឹងដ៏ថា កិកុណ្ឌោះនេះ ធ្វើទុក្ករកម្មសិក្សា បានដល់នូវ
ព្រះឋានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ពស់ជាងឋានទាំងពួង បញ្ចាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តី
ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងធ្វើទុក្ករកម្មសិក្សា បានដល់
នូវព្រះឋានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ពស់ជាងឋានទាំងពួង បញ្ចាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ
នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ បុគ្គល
មានប្រាថ្នា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុក្នុងសាសនានេះ ជា
អ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ ។ កិកុនោះ ឮដំណឹងដ៏ថា កិកុណ្ឌោះនេះ បាន
ធ្វើទុក្ករកម្មសិក្សា បានដល់នូវព្រះឋានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ពស់ជាងឋានទាំងពួង
បញ្ចាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
កិកុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងធ្វើ
ទុក្ករកម្មសិក្សា បានដល់នូវព្រះឋានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ពស់ជាងឋានទាំងពួង

ปญฺญาวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ฉนฺเท สติ อภิญฺญา สจฺฉิกาตพฺพา ฉฬ-
สมฺผสฺสา วิหารีสฺสนฺตีติ ฯ อยมฺปิ ปุคฺคโล อกุปฺเปน เจตสา ปุคฺคลো
อาสวาโน ฯ ตถาโร จ ภิกฺขุ ปุคฺคলো วิตตาโร ฯ
๕๓ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อรหา โหติ ขีณาสวো ฯ
โส สุขาตสฺส สจฺฉิกาโร ภิกฺขุ อาสวานং ขยา
อนาสวং เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ อิเธว ฉนฺเท สติ
อภิญฺญา สจฺฉิกาตพฺพา ฉฬสมฺผสฺสา วิหารีสฺสนฺตีติ ฯ ตสฺส ฉ
ฬงฺคา โหนฺติ ตถาสฺส ธมฺมา อนุพฺโพ อาสวานং ขยา
อนาสวং เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ อิเธว ฉนฺเท สติ
อภิญฺญา สจฺฉิกาตพฺพา ฉฬสมฺผสฺสา วิหารีสฺสนฺตีติ ฯ
ตสฺส จกฺขุสฺส โหนฺติ ฯ ยา อริยสฺส ภิกฺขเว ปุพฺเพ อวิชฺชาสฺส
วิชฺชาสา สาสฺส ปหีนา ฯ อยมฺปิ ปุคฺคโล
ภิกฺขเว ปุคฺคলো วิตตาโร ฯ ๕เม โข ภิกฺขเว
ตโย ปุคฺคলา สนฺโต สำวิชฺชมานา ภิกฺขูสุ ฯ

បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីជ្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជ្រាសាកសេចក្តីជ្រាថ្នាតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអរហន្តខីណាស្រព ។ ភិក្ខុនោះពួកដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បានដល់ដោយជ្រាថ្នាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ភិក្ខុនោះមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គាលណាហ្ន៎អាត្មាអញនឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បានដល់ដោយជ្រាថ្នាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ។ ដំណើរនោះតើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយព្រោះ សេចក្តីប៉ុនប៉ងនូវវិមុត្តិណាវេរស់ភិក្ខុ ដែលមិនទាន់មានវិបត្តិកន្លងកាលមុន សេចក្តីប៉ុនប៉ងនូវវិមុត្តិរបស់ភិក្ខុនោះ ។ បានស្ងប់ស្ងល់ចិត្តហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាបុគ្គលជ្រាសាកសេចក្តីជ្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង ៣ នេះឯង មានប្រាកដក្នុងពួកភិក្ខុ ។

(๑๒) យោបិ សោ តំទ្វារេ ភវោ ចក្កវត្តិំ ឧប្បំ្លកោ ឧម្មុជ្ជោ សោបិ ជាត អរាជកំ ជនបទំ បវេក្ខតីតិ(๑) ។ ឯវំ ក្កន្តេ អញ្ញតរេ តំទ្វារេ ភវេ ឯកាយ បិតុនោ ឯកាយ មាតុយា អញ្ញា អញ្ញាយ ចក្កវត្តិំសរូបំ ឧប្បំ្លកាសរូបំ ឧម្មុជ្ជោ ភវិស្សតីតិ(๒) ។ ឧភោ តំទ្វារតំ ភគវន្តំ អភេច ៥ តំទ្វារ ភវា ចក្កវត្តិំ ឧប្បំ្លកោ ឧម្មុជ្ជោ ឧប្បំ្លយោ ឯសប្បាយេ ឧប្បំ សវក្កាភោណ្ឌោ ឧប្បំ ចុតុនោភោណ្ឌោ ឧប្បំ អបាយមោចោ ឧម្មុជ្ជោ ឧប្បំ្លកោ ឧម្មាឯិបនោយ្យោ ឧម្មិតំ វក្ខាវណាតុតិំ សំវិនហាតិ អវក្កាជនស្មិំ ។ ឬន ឧបរំ តំទ្វារ ភវា ចក្កវត្តិំ ឧប្បំ្លកោ ឧម្មុជ្ជោ ឧប្បំ្លយោ ឯសប្បាយេ ឧប្បំ សវក្កាភោណ្ឌោ ឧប្បំ ចុតុនោភោណ្ឌោ ឧប្បំ អបាយមោចោ ឧម្មុជ្ជោ

---

๑ ម. សោបិ ភវា តំ ឯកំ បវេក្ខតីតិ ។ ๒ ម. ឧម្មុជ្ជោ ឯកំ ។

[๑๔] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិរាជ្ជណា ប្រកបដោយធម៌(๑) ទ្រង់ធម៌(๒)ស្តេចអង្គនោះ ទ្រង់ញុំាងចក្រដែលមិនមែនជារបស់ស្តេចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ មានភិក្ខុ១រូប ក្រាបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ចក្ររបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌តើដូចម្តេច ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្នាលភិក្ខុ ចក្រនោះគឺធម៌(๓) ដូច្នេះ រួចទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ កាលណាលោកនេះ ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ ទ្រង់អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការការពារ ការគ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះជនខាងក្នុង ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ ទ្រង់អាស្រ័យធម៌ តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ

---

๑ ប្រកបដោយកុសលកម្មបថទាំង ๑๐ ។ ๒ ញុំាងមហាជនឲ្យត្រេកអរដោយកុសលកម្មបថ ๑๐ ។ ๓ សំដៅយកកុសលកម្មបថ ។ អដ្ឋកថា ។

ឆម្ហកេតុ ឆម្ហាដិបតេយ្យេ ឆម្ហិកំ វត្ថាវរណាភិនិ-
សំវិនយាតំ ទិដ្ឋិយេសុ អនុយន្តេសុ ឥលកាយស្មិំ
ព្រាហ្មណាតមាបតិកេសុ នេតមជានបនេសុ សមណ-
ព្រាហ្មណេសុ មិតបក្ខីសុ ។ ស ខោ សោ
តិក្ខ្ណោ ភវ ឧក្កាវន្តិ ឆម្ហកោ ឆម្ហភវ
ឆម្ហយេវ ឯសព្ភាយ ឆម្ហំ សក្កាភោគ្គោ ឆម្ហំ
ភុក្កាភោគ្គោ ឆម្ហំ អបចាយមានោ ឆម្ហគ្គតោ
ឆម្ហកេតុ ឆម្ហាដិបតេយ្យេ ឆម្ហិកំ វត្ថាវរណាភិនិ-
សំវិនយាតំ អន្តោជនស្មិំ ឆម្ហិកំ វត្ថាវរណាភិនិ-
សំវិនយាតំ ទិដ្ឋិយេសុ អនុយន្តេសុ ឥលកាយស្មិំ
ព្រាហ្មណាតមាបតិកេសុ នេតមជានបនេសុ សមណ-
ព្រាហ្មណេសុ មិតបក្ខីសុ ឆម្ហេនេវ ឧក្កាវន្តិ បវត្តតិ ។
តំ យោតិ ឧក្កាំ អប្បដិវត្តិយំ កោធចិ មនុស្ស-
ភូតេន បច្ចត្តិកេន ចាលនាតិ ។ ឯវមេវ ខោ
តិក្ខ្ណោ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឆម្ហិកោ
ឆម្ហភវ ឆម្ហយេវ ឯសព្ភាយ ឆម្ហំ សក្កាភោគ្គោ
ឆម្ហំ ភុក្កាភោគ្គោ ឆម្ហំ អបចាយមានោ

យកធម៌ជាទង់យស ឬកធម៌ជាអធិបតេយ្យ ចាត់ចែងនូវការការពារ ចប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍ អ្នកចុះចូល ពួកពល ពួកព្រាហ្មណ៍គហបតី ពួកអ្នកនិគម អ្នកជនបទ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទឹងពួកម្រឹគបក្សី ។ ម្នាលភិក្ខុលុះស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ អង្គនោះឯង អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ គោតក្រង៌ធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតេយ្យ ចាត់ចែងនូវការការពារ ចប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះជនខាងក្នុង ចាត់ចែងនូវការការពារ ចប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍ អ្នកចុះចូល ពួកពល ពួកព្រាហ្មណ៍គហបតី ពួកអ្នកនិគម ជនបទ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទឹងពួកម្រឹគបក្សី ទើបញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តតាមធម៌កើត ។ ចក្រនោះ មនុស្សណាមួយ ជាសត្រូវធ្វើបដិវត្តវិញដោយដៃពុំបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីនេះមានដូចជាព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌(១) ទ្រង់ធម៌(២) អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ គោតក្រង៌ធម៌

---

១ ប្រកបដោយនវលោកុត្តរធម៌ ។ ២ ព្រះអង្គញុំាងមហាជនឲ្យរីករាយ ដោយនវលោកុត្តរធម៌ ។ ៣ ឯកថា ។

ณมฺหฺนฺวเย ณมฺหฺเสาณ ณมฺหฺเสาณเยฺย ณมฺหฺเกาะ ณกฺวาว-
ณเยาะกุตฺตี สมฺพนฺธมาตี ปาฏิปทา ปาฏิปทาย สมฺพนฺธ
เสาะตฺวา ปาฏิปทา ปาฏิปทาย ณ เสาะตฺวนฺตี ฯ
ปุน จปรมฺ ภิกฺขเว ตถาคเตา อรหมฺ สมฺมา-
สมฺพุทฺโธ ณมฺหฺเกา ณมฺหฺกาฆ ณมฺหฺเยาะ ณิสฺสาย
ณมฺหฺ สกฺกาเภาฏฺโฐ ณมฺหฺ กฺรุสาเภาฏฺโฐ ณมฺหฺ
อปจายมาเนา ณมฺหฺนฺวเย ณมฺหฺเสาณ ณมฺหฺณิป-
เสาะเยฺย ณมฺหฺกิ วกฺขาวณากุตฺตี สมฺพนฺธมาตี
วจีกาเมฺหฺ ปาฏิปทา วจีกาเมฺหฺ เสาะตฺวา ปาฏิปทา
วจีกาเมฺหฺ ณ เสาะตฺวนฺตี ฯ ปุน จปรมฺ ภิกฺขเว
ตถาคเตา อรหมฺ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ณมฺหฺเกา
ณมฺหฺกาฆ ณมฺหฺเยาะ ณิสฺสาย ณมฺหฺ สกฺกาเภาฏฺโฐ
ณมฺหฺ กฺรุสาเภาฏฺโฐ ณมฺหฺ อปจายมาเนา ณมฺหฺนฺวเย
ณมฺหฺเสาณ ณมฺหฺณิปเสาะเยฺย ณมฺหฺกิ วกฺขาวณากุตฺตี
สมฺพนฺธมาตี มาเนาสาเมฺหฺ ปาฏิปทา มาเนาเมฺหฺ
เสาะตฺวา ปาฏิปทา ปาฏิปทาย ณ เสาะตฺวนฺตี ฯ
ส เขา เสา ภิกฺขู ตถาคเตา

យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សាទប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះកាយកម្មថា កាយកម្មបែបនេះគួរសេព កាយកម្មបែបនេះមិនគួរសេពឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាងធ្វើសក្ការៈ ចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សាទប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះវចីកម្មថា វចីកម្មបែបនេះគួរសេព វចីកម្មបែបនេះមិនគួរសេពឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ អាស្រ័យធម៌តែមួយយ៉ាងធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការរក្សាទប់ទល់ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះមនោកម្មថា មនោកម្មបែបនេះគួរសេព មនោកម្មបែបនេះ មិនគួរសេពឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះតថាគតនោះឯង

អវេមิ สម្ភាសម្ភន្តោ ឧម្មិកោ ឧម្មុជា ឧម្មុយោ
ឯសញ្ញ ឧប្ប សក្ករោន្តោ ឧប្ប ភុកករោន្តោ
ឧប្ប អបចាយមានោ ឧម្មុជា ឧម្មុកោតុ
ឧប្បាឯបតោយ្យា ឧប្បិតំ វត្ថាវណាកុត្តិ សំវិនហិត្វា
គោយកម្ហស្មិ ឧម្មិតំ វត្ថាវណាកុត្តិ សំវិនហិត្វា
វឆិកម្ហស្មិ ឧម្មិតំ វត្ថាវ ណាកុត្តិ សំវិនហិត្វា
មនោកម្ហស្មិ ឧម្មុយោ អន្តរំ ឧប្ប ចក្កំ បវត្តតិ ។
តំ ហោតិ បក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន
វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា
ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិន្តិ ។

(๓๗) ឯតំ សមយំ ភគវា ភាវណាសិយំ វិហរតិ
ឥសិបតនេ មិគទាយេ ។ តត្រ ខោ ភគវា តិក្ខ
ភមន្តេសិ តិក្ខវេតិ ។ ភទន្តេតិ ខោ តិក្ខ ភគវតោ
បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវេច ភូតបុព្ពំ តិក្ខវេ
រាជា អរញ្ញេសិ បវេតតោ(๑) ជាប ។ អថខោ
តិក្ខវេ រាជា បវេតតោ វដកោរំ អាមន្តេសិ

๑ ម. សវេតតោ ។

ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ ទ្រង់ធម៌ កន្ត្រាប់នូវធម៌តែមួយ យ៉ាង ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ គោតម្កើងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទន់យស យកធម៌ជាអធិបតី ចាត់ចែងនូវការពារក្សាឧបខ្លាំ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះកាយកម្ម ចាត់ចែងនូវការពារក្សាឧបខ្លាំ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះវចីកម្ម ចាត់ចែងនូវការពារក្សាឧបខ្លាំ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះមនោកម្ម ញ៉ាំងធម្មចក្រដ៏ប្រសើរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ តាមធម៌ទុំនុះឯង ។ ចក្កនោះសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ទេវតា មារ ព្រហ្ម ឬអ្នកណាមួយក្នុងលោក ធ្វើបដិវត្តពុំបានឡើយ ។

(๑๕) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវន ជិតក្រុងពារាណសី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីព្រេងនាយមក មានព្រះរាជា ១ ព្រះអង្គ ព្រះនាមបរេតនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទបរេតនៈទ្រង់ ត្រាស់ទៅនឹងជាណវិកម្នាក់ថា

สาธุ เม สุตฺตา วณฺณา อิมสฺมึ อาสาฬฺหมาสปุณฺณมายฺเย สงฺฆาฏิยา กาสาวตฺถาย สงฺฆาฏิยา เม สุตฺตา วณฺณา อิมสฺมึ ปฐมยามสมนนฺตรา ๆ สาธุ เม สุตฺตา วณฺณา อิมสฺมึ มชฺฌิมยามสมนนฺตรา ๆ สาธุ เม สุตฺตา วณฺณา อิมสฺมึ ปจฺฉิมยามสมนนฺตรา ๆ สาธุ

ម្នាលជាងរថជាសម្លាញ់ អំណឹះ១៧ខែអំពីខែនេះ យើងនឹងមានសង្គ្រាម ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ អ្នកអាចធ្វើចក្រ ១ គួយ៉ាងថ្មីឲ្យយើងបានឬទេ ។ ម្នាលកំពូតាំងឡាយ ជាងរថបានក្រាបបង្គំទូលតបព្រះបាទបរេតនៈថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គអាចធ្វើបាន ។ ម្នាលកំពូតាំងឡាយ គ្រានោះឯង ជាងរថធ្វើចក្រឲ្យសម្រេចបានតែម្ខាង ក្នុងវេលា ៦ ខែខ្លះ ៦ ក្រត្តី ។ ម្នាលកំពូតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបរេតនៈ ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ជាងធ្មេរថថា ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ កន្ទុះ១៧ ថ្ងៃអំពីថ្ងៃនេះ យើងនឹងមានសង្គ្រាម បក្រ ១ គួយ៉ាងថ្មី អ្នកធ្វើសម្រេចហើយឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ធ្វើអស់ ៦ ខែខ្លះ ៦ ក្រត្តីនេះឯង ហើយបានតែបក្រម្ខាង ។ ម្នាលជាងរថសម្លាញ់ បុះអ្នកអាចធ្វើចក្រ ទី៤ ឲ្យសម្រេចត្រឹមតែ ៦ ថ្ងៃនេះបានឬទេ ។ ម្នាលកំពូតាំងឡាយ ជាងរថបានទទួលតបព្រះពុទ្ធដីកាព្រះបាទបរេតនៈថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គអាចធ្វើបាន ។ ម្នាលកំពូតាំងឡាយ គ្រានោះឯង ជាងរថធ្វើចក្រទី ៤ ឲ្យសម្រេចត្រឹមតែ ៦ ថ្ងៃ រួចនាំយកបក្រទាំង ១ គួយ៉ាងថ្មី (នោះ) ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបរេតនៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបរេតនៈយ៉ាងនេះថា

ឥធេកច្ចោ នេវ ឯវំ ចក្ខុយុតំ ឯវំទិដ្ឋិកន្តិ ។ យញ្ច តេ ឥមំ សម្ម រាជការ ចក្ខុំ ឧភិ មាសេហិ ឯវំទិដ្ឋិ ជារគ្គនេហិ យញ្ច តេ ឥមំ ចក្ខុំ ឧភិ ឯវំសេហិ ឯវំទិដ្ឋិ ឥមេសំ តេ ជាជការណំ នេសំ តេ កិញ្ចិ(១) ជាជការណំ បស្សាមីតិ ។ អត្ថេសំ(២) នេវ ជាជការណំ បស្សាមុ នេហេ ជាជការណន្តិ ។ អថខោ តិត្ថ្យេ រាជការេ យំ តំ ចក្ខុំ ឧភិ ឯវំសេហិ ឯវំទិដ្ឋិ តំ បវត្តេសិ ។ តំ បវត្តិតំ សមានំ យាវតិកា អកិសង្ខារស្ស តតិ តាវតិកំ តច្ច បីតុលាយិត្វា ភូមិយំ បបតិ ។ យំ បន តំ ចក្ខុំ ឧភិ មាសេហិ ឯវំទិដ្ឋិ ជារគ្គនេហិ តំ បវត្តេសិ ។ តំ បវត្តិតំ សមានំ យាវតិកា អកិសង្ខារស្ស តតិ តាវតិកំ តច្ច អក្ខាហតំ មញ្ញេ អដ្ឋាសិ ។ តេកា ឧ ខោ សម្ម រាជការ ហេតុ តេកា បច្ចយោ

---

១ ឧ. នេសំ តាហំ កិញ្ចិ ។ ម. នេសំ អហំ កិញ្ចិ ។ ២ ឧ. អត្ថិ នេសំ ។

សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស នេះហើយចក្រ ១ គូ យ៉ាងនេះថ្វាយបង្គំព្រះករុណាខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើសម្រេចហើយ ។ ព្រះបាទបសេនទៈទ្រង់ត្រាស់សួរថា អើជាងរថសម្ងាញ់ ចក្រណាដែលអ្នកធ្វើឲ្យសម្រេចអស់ ៦ ខែ ខ្លះ ៦ ពាក្យក្តី ចក្រណាដែលអ្នកធ្វើឲ្យសម្រេចត្រឹមតែ ៦ ថ្ងៃក្តី ចក្រទាំង ៤ នេះមានដំណើរផ្សេងគ្នាដូចម្តេច យើងមិនទាន់យល់ការណ៍ផ្សេងគ្នានៃចក្រទាំង ៤ ទុំៗ ថាដូចម្តេចឡើយ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ការណ៍ផ្សេងគ្នានៃចក្រទាំង ៤ ទុំៗ អាន សូមទ្រង់ចាំទតការណ៍ផ្សេងគ្នា (នោះ) ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ជាងរថបង្កើលចក្រដែលធ្វើឲ្យសម្រេចអស់ត្រឹមតែ ៦ ថ្ងៃឲ្យវិលទៅ ។ កាលចក្រនោះវិលទៅក៏ទៅកាន់ទីអស់កំណាត់ត្រឹមតែមួយវិលប៉ុណ្ណោះ ហើយត្រឡប់ដួលលើផែនដី ។ រួចទើបជាងរថបង្កើលចក្រដែលធ្វើឲ្យសម្រេចអស់ ៦ ខែ ខ្លះ ៦ ពាក្យ ឲ្យវិលទៅមុខឯទៀត ។ កាលចក្រនោះវិលទៅ ក៏ទៅកាន់ទីអស់កំណាត់ត្រឹមតែមួយកំភ្លាំងបង្កើលប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏នៅនឹងថ្កល់ហាក់ដូចជាភ្នំសិនត្រង់ភ្លៅ ។ ព្រះបាទបសេនទៈត្រាស់សួរថា ម្នាលជាងរថសម្ងាញ់ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច

ยถิทัง จกฺขุ ฉหิ ธาตูหิ ฉฏฺฐานานิ สมาธิ
ยาวตติกา อภิสงฺขารสฺส คติ ตาวตติกา คนฺตฺวา
ปริกุลายิสฺสติ ภูมิยนฺติ ปชานาติ ฯ เอวเมว สมฺมาสมาธิ-
ยาปิ เอวเมว ปฐมชฺฌานาปิ เอวเมว จกฺขุ ฉหิ ธาตูหิ ฉฏฺฐานานิ
ยาวตติกา อภิสงฺขารสฺส คติ ตาวตติกา คนฺตฺวา อฏฺฐมหาทฺวาเร
อฏฺฐาสีติ ฯ ยถิทัง เทว จกฺขุ ฉหิ ธาตูหิ ฉฏฺฐานานิ
ตสฺส เอวมปิ สงฺขา สงฺขาสา สงฺขาสาติ อาวฏฺฏา
สงฺขา สงฺขาสา สงฺขาสาติ วิวฏฺฏา สงฺขา สงฺขาสา
สงฺขาสาติ ฯ ตถา เอวมิมายปิ สงฺขฺยา สงฺขาสฺยา
สงฺขาสาฺยา อาวฏฺฏา สงฺขฺยา สงฺขาสฺยา
สงฺขาสาฺยา วิวฏฺฏา สงฺขฺยา สงฺขาสฺยา
ปฐมชฺฌานาปิ ปฐวีธาตุ สมาธิ ยาวตติกา อภิสงฺขารสฺส
คติ ตาวตติกา คนฺตฺวา ปริกุลายิสฺสติ ภูมิยนฺติ ปชานาติ ฯ

ប្តូនជាចក្រណា ដែលអ្នកធ្វើឲ្យស្រេចត្រឹមនៃខ្ញុំ ចក្រនោះដែលអ្នក
បង្វិលទៅ ក៏ទៅតាន់ទីអស់កំណត់ត្រឹមតែមួយរំលឹប៉ុណ្ណោះ ហើយត្រឡប់
ជួលចុះលើដែនដី ។ ម្នាលជាធីវេសម្ងាញ់ ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
ប្តូនជាចក្រណា ដែលអ្នកធ្វើឲ្យស្រេចអស់រំពេចខ្លះ ឯកត្រើចក្រនោះដែល
អ្នកបង្វិលទៅ ក៏ទៅតាន់ទីអស់កំណត់ត្រឹមតែមួយរំលឹប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏
តាំងនៅទីធឹងថ្កល់ ហាក់ដូចជាភ្នំសិនេរុរាជ្យ ។ ជាធីវេក្រាបបង្គំទូលថា សូម
ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ចក្រណាដែលធ្វើឲ្យស្រេចត្រឹម ៦ ថ្ងៃ ចក្រនោះ
ឯណ មានទ្នឹងកង់រឿច ពកវដិបវដុប មានជាប់ស្រោយផង តាំកំរឿច ពក
វដិបវដុប មានជាប់ស្រោយផង ដុំរឿច មានពកវដិបវដុប មានជាប់ស្រោយ
ផង ។ ចក្រនោះដែលខ្ញុំព្រះអង្គបង្វិល ក៏រំលេចទៅតាន់ទីអស់កំណត់ត្រឹមតែ
មួយកំឡាំងបង្វិលប៉ុណ្ណោះ ហើយត្រឡប់ជួលលើដែនដី ព្រោះមានទ្នឹង
កង់រឿច ពកវដិបវដុប មានជាប់ស្រោយផង ព្រោះតាំរឿច ពកវដិបវដុប
មានជាប់ស្រោយផង ព្រោះដុំរឿច មានពកវដិបវដុប ជាប់ស្រោយផង ។

ยโต ขฺวาหนฺติ[1] ยทา ขฺวาหนฺติ อตฺโถ ปกาสิโต ปุริมปทสฺมิญฺหิ
ปาฐเสสโต ปน ทุเตยฺยปทสฺมิญฺจ ยถา ตถา อาคเม อาคมฺม อาโรเสา
อาคมฺม อาโรเสา อาโรเสาติ ปาฐเสสโต ปน ทุเตยฺยปทสฺมิญฺจ ยถา ตถา
อาคเม อาคมฺม อาโรเสา อาโรเสาติ ๆ เอวเมวิธาปิ อาคมฺม อาโรเสา
อาโรเสาติ อาโรเสาติ ๆ เอวเมวิธาปิ อาคมฺม อาโรเสา อาโรเสาติ
อาโรเสาติ อาโรเสาติ ๆ เอวเมวิธาปิ อาคมฺม อาโรเสา อาโรเสาติ
อาโรเสาติ ปาฐเสสโต ปน ทุเตยฺยปทสฺมิญฺจ ยถา ตถา อาคเม อาคมฺม
อาโรเสา อาโรเสาติ ปาฐเสสโต ปน ทุเตยฺยปทสฺมิญฺจ ยถา ตถา อาคเม
อาคมฺม อาโรเสา

បតិដ្ឋាត្រង់សម្ផប្បលាបៈ ចំណែកចក្ខុណា ... ណាសត្វទ្វេស្រមោចអស់ ... ខែ
ខ្លះ ៦ ក្បាល ចក្រនោះមានខ្នងតឹងមិនរៀប មិនមានពពកដេរដុប មិនមាន
ស្រោយផង មានគាំមិនរៀប មិនមានពពកដេរដុប មិនមានស្រោយផង
មានដុំមិនរៀប មិនមានពពកដេរដុប មិនមានស្រោយផង ។ ចក្រនោះ
វិលត្រឡប់ត្រង់អង្គុបង្គិល ក៏វិលទៅតាន់ពីអស់កំណាត់ត្រឹមតែមួយកំណាត់ជិបង្គិល
ប៉ុណ្ណោះ ហើយនៅតាំង ហាក់ដូចជាខ្លាស់ត្រង់ក្តៅ ព្រោះមានខ្នងតឹង
មិនរៀប មិនមានពពកដេរដុប មិនមានស្រោយ ព្រោះមានគាំមិនរៀប
មិនមានពពកដេរដុបមិនមានស្រោយ ព្រោះមានដុំមិនរៀប មិនមានពពក
ដេរដុបមិនមានស្រោយផង។ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ គំនិតរបស់អ្នកគាំងឡាយ
ទំនងជាយល់យ៉ាងនេះថា ជាងវេនោះ ក្នុងសម័យនោះគឺអ្នកដរំទេផ្ទ្រឹ
ដោយពិត ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ អ្នកគាំងឡាយ មិនត្រូវយល់ដំណើរ
នោះយ៉ាងនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ជាងវេនោះ ក្នុងសម័យ
នោះគឺតថាគតហ្នឹងឯង ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ក្នុងកាលនោះ តថាគតជា
អ្នកចេះស្គាល់ពួកឈើរៀង ឈើមានពពកដេរដុប ឈើមានស្រោយ។ម្នាល
ភិក្ខុគាំងឡាយ លុះតថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ

អនុសយសោ កាយវង្កោ កាយឱឃសោ កាយយោគសោ
អនុសយសោ វចីវង្កោ វចីឱឃសោ វចីយោគសោ
កុសលសោ មនោវង្កោ មនោឱឃសោ មនោគសោ ។
យស្ស តស្សដ្ឋំ តិក្ខវ តិក្ខុស្ស ក តិក្ខិន្ទិយា ក
កាយវង្កោ អប្បហីនោ កាយឱឃសោ កាយគសោ
វចីវង្កោ អប្បហីនោ វចីឱឃសោ វចីគសោ មនោវង្កោ
អប្បហីនោ មនោឱឃសោ មនោគសោ ឯវ បមតិនា
តេ តិក្ខវ ឥបស្ស ឆម្មវិនយា សេយ្យថាបិ អំ បង្កំ
ឆមា ដវសេយ្យ ដិដ្ឋតំ ។ យស្ស តស្សដ្ឋំ
តិក្ខវ តិក្ខុស្ស ក តិក្ខិន្ទិយា ក កាយវង្កោ បហីនោ
កាយឱឃសោ កាយគសោ វចីវង្កោ បហីនោ
វចីឱឃសោ វចីគសោ មនោវង្កោ បហីនោ
មនោឱឃសោ មនោគសោ ឯវ បតិដ្ឋិតា តេ តិក្ខវ
ឥបស្សី ឆម្មវិនយេ សេយ្យថាបិ តំ បង្កំ ឆមា
ឱសេយ្យ ដិដ្ឋតំ ឧរគ្គេ ។ តស្សាតិហ
តិក្ខវ ឯវ សិក្ខិតព្ពំ កាយវង្កំ វេ បហីនស្ស

ជាអ្នកយល់ស្គាល់តណ្ហាកាយវៀច កាយមានពក កាយមានស្រាយ ជាអ្នក
យល់ស្គាល់តណ្ហាពាក្យវៀច ពាក្យមានពក ពាក្យមានស្រាយ ជាអ្នកយល់
ស្គាល់តណ្ហាមនោវៀច មនោមានពក មនោមានស្រាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុឬភិក្ខុនីណាមួយ មិនបានលះបង់កាយវៀច កាយមានពក កាយ
មានស្រាយ មិនបានលះបង់ពាក្យវៀច ពាក្យមានពក ពាក្យមានស្រាយ
មិនបានលះបង់ចិត្តវៀច ចិត្តមានពក ចិត្តមានស្រាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុឬភិក្ខុនីទាំងនោះ ឈ្មោះថា លំចាកធម៌វិន័យនេះយ៉ាងនេះឯង ដូចជា
បក្សីដែលធ្លាក់ទ្បែរម្រេចត្រឹម ៦ ថ្ងៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឬភិក្ខុនី
ណាមួយ បានលះបង់កាយវៀច កាយមានពក កាយមានស្រាយ បាន
លះបង់ពាក្យវៀច ពាក្យមានពក ពាក្យមានស្រាយ បានលះបង់ចិត្តវៀច ចិត្ត
មានពក ចិត្តមានស្រាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឬភិក្ខុនីទាំងនោះ ឈ្មោះ
ថាតាំងនៅក្នុងធម៌វិន័យនេះយ៉ាងនេះឯង ដូចបក្សីដែលធ្លាក់អស់ ៦ ខែ ខ្លះ ៦
ក្បាច់ទើបស្រេចនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំង
ឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងតាំងឡាយ នឹងលះបង់កាយវៀច

ตณฺหาทาสิ ตณฺหายตฺตสฺส วิญฺญาณสฺส ปติฏฺฐาโนสฺส วิญฺ-
ญาณสฺส วิญฺญาณสฺส ปติฏฺฐาโนสฺส นามรูปสฺส สมุทโยสมฺ
ภโวติ วุตฺตนฺติ ฯ ปาฬิยา เกจิ กิจฺจวา สงฺขิตฺตตฺตาติ ฯ

(๑๖) ตัตถ กิจฺจวาติ ฉฬงฺคสมนฺนาคโต
กิจฺจวา อปฺปมาทปฏิปทนฺติ ปมาทปฺปหานาย ยา อิ-
จฺฉิตพฺพา อปฺปมาทปฏิปทา ตเมว ปฏิปนฺโนติ อตฺโถ ฯ
เอวเมวนฺติ ตีหิปิ ฯ ๔๓ กิจฺจวาติ กิจฺจกา ปฏิปตฺติ-
ยาสุ กุสลาติ เกจิ ปน มตฺตญฺญูติ ปาฐเสสนฺติ
ปาตวิยนฺติ อนุยุตฺโตติ เอเกติ ฯ ตาปตฺถ กิจฺจวา
กิจฺจกา ปฏิปตฺติยาสุ กุสลาติ เอเตน ๔๔
กิจฺจวา กิจฺจกา ปตฺตกา ยุตฺตา ฉ ฉิทฺทฆฏกาหิ
เอเตติ ฉฬงฺคสมนฺนาคโต ยตฺถาธิการาณเมตฺ
ถปฺปฏิปตฺติยนฺติ อตฺถาวหายนฺติ วิหารนฺติ อภิฌาโลภสฺส
ปาปกสฺส อกุสลสฺส ฉฏฺฐา อภิฌาสฺสุเวยฺยนฺติ ตสฺส
สมาทาย ปฏิปชฺชนฺติ วตฺตนฺติ ปตฺถนฺติยนฺติ ปตฺถนฺติยา
สนฺตาเน อาปชฺชนฺติ เสเสสุปิ สพฺเพ สุตฺตา ฯ เย ฯ

កាយមានពាក កាយមានស្រាយ ចិត្តលះបង់ពាក្យរឿប ពាក្យមានពាក ពាក្យមានស្រាយ ចិត្តលះបង់ចិត្តរឿប ចិត្តមានពាក ចិត្តមានស្រាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

(១៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង ឈ្មោះថាអ្នកវៀតចំពោះនូវសេចក្តីប្រតិបត្តិមិនខុស ទាំងហេតុក៏ឈ្មោះថា លោកបានផ្គង ដើម្បីឱ្យអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។ ធម៌៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងនូវក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ជាអ្នកប្រកបរឿយៗនូវការភ្ញាក់រលឹក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកគ្រប់គ្រងនូវក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឃើញរូបដោយភ្នែកហើយ តែជាអ្នកមិនបានកួចកាន់នូវនិមិត្ត មិនបានកួចកាន់នូវអនុព្យញ្ជនៈអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលដែលមិនសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបានសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ បានត្មុះខ្សែងដោយតែចៀកហើយ ។ បេ ។

យោនេន តទុំ ឃាយិត្វា ។បេ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា ។បេ។ កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា ។បេ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ជិមិគ្គណ្ហាមីតិ មោតំ ជាតុព្យាឆន្ទាមីតិ យត្ថាជិការណាមេនំ បជិ-ច្ចុប្បន្នេ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវាយ បជិបជ្ជតិ រក្ខតិ មជិច្ចុប្បេ បជិច្ចុប្បេ សំវរំ អាប-ជ្ជតិ ។ ឥមំ ខោ តិក្ខេ តិក្ខុ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្ត-ទ្វារោ មោតិ ។ កថញ្ច តិក្ខេ តិក្ខុ ភោជនេ មត្តញ្ញូ មោតិ ។ ឥធ តិក្ខេ តិក្ខុ បជិសង្ខា យោនិសោ អាហារំ អាហារេតិ នេវ ទាយ ន មទាយ ន មណ្ឌនាយ ន វិភូសនាយ យាវទេវ ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយា យាបនាយ វិហិំសុបរតិយា

បានឆ្កួតដោយច្រើនហើយ ។ បេ ។ បានជញ្ជក់ជញ្ជាបរសដោយអណ្តាតហើយ ។ បេ ។ បានពាល់ត្រូវនូវផ្ទៅផ្ទៃ:ដោយកាយហើយ ។ បេ ។ បានដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ តែជាអ្នកមិនបានក្តួចកាន់នូវទិដ្ឋ មិនបានក្តួចកាន់នូវអនុព្យញ្ជនៈ អកិរិយាដ៏ទោមនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់នូវបុគ្គល ដែលមិនបានសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុតែ មិនបានសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយណា កំប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវមនិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវមនិន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងមនិន្ទ្រិយ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯងឈ្មោះថាកិក្ខុជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកិក្ខុជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានពិចារណាដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា បរិភោគនូវអាហារដោយគិតថា មិនមែនដើម្បីលេង មិនមែនដើម្បីស្រវឹង មិនមែនដើម្បីប្រដាប់ មិនមែនដើម្បីស្អិតស្អាងទេ គ្រាន់តែដើម្បីឲ្យតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីញុំាងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកំចាត់បង់នូវសេចក្តីលំបាក

ទ្រម្ហេនវិយាធុក្កមាយ ឥតិ បុរាណាភ្ហ ឯតំ បដិហរន្តិ នវាភ្ហ ឯតំ ន ខុប្បានេសញ្ជាមិ យាត្រា ន មេ ភវិស្សតិ អនវដ្ឋតា ច ជាសុវិហារោ ច តាតិ។ ឯវំ ខោ តិក្ខត្តុំ តិក្ខត្តុំ គោតមេ មគ្គញ្ហ យោគំ ។ កច្ចញ្ហ តិក្ខត្តុំ តិក្ខត្តុំ ជាតវិយំ វត្តុយុត្តោ យោគំ ។ ឥតិ តិក្ខត្តុំ តិក្ខត្តុំ ធិវសំ ឆឌ្ឌេសេ ឯសដ្ឋាយ អាវាណីយេហិ ឆម្ភេហិ ចិត្តំ បរិសោសេតិ ភត្តិយា បមាទំ យាទំ ឆឌ្ឌេសេ ឯសដ្ឋាយ អាវាណីយេហិ ឆម្ភេហិ ចិត្តំ បរិសោសេតិ ភត្តិយា មជ្ឈិបំ យាបំ ឧក្កិលេសេ បរិស្សយេ ឥមិហាសេយ្យំ កាមេត្តិ ឆានេន ចាតំ អច្ចាយាយ សតោ សម្បជានោ ទុក្ខានសញ្ញំ មនសិកាតុំ

ដើម្បីអនុគ្រោះព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញនឹងកំចាត់បង់នូវវេទនាចាស់ផង មិនឲ្យវេទនាថ្មីកើតឡើងបានផង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃឥរិយាបថ ៤ ក្តី ការមិនមានទោសគឺមិនខ្វល់ច្រអូសក្តី ការនៅជាសុខក្តី នឹងមានដល់អាត្មាអញដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ភិក្ខុជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវការភ្ញាក់រលឹក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអាវរណីយធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងរាំងរាំង) ដោយការចង្រ្កម ដោយការអង្គុយ អស់ ១ ថ្ងៃ រមែងធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអាវរណីយធម៌ ដោយការចង្រ្កម ដោយការអង្គុយ អស់បឋមយាមនៃរាត្រី សម្រេចនូវសីហសេយ្យាសន៍ ផ្លែងឆៅខាងស្តាំ អស់មជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី តម្រង់ជើងលើជើង ប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីសំគាល់ថា នឹងក្រោក

ทฺวีหิ ปฏิมาหิ ยาหิ ปฏิปชฺชิตฺวา ตฺวญฺเญว อิมสฺมา ปเทสา อาคจฺฉาหีติ ปหิณิตพฺพา ตาหิ ปฏิมาหิ สทฺธึ ปหิณิตพฺพา ปฏิมาปิ ปหิณิตพฺพา ปฏิมาย ปหิตภาวมฺปิ ปหิณิตพฺพภาวมฺปิ ปหิณิตพฺพกาลมฺปิ ปหิณิตพฺพปุคฺคลมฺปิ ปหิณิตพฺพฏฺฐานมฺปิ ปหิณิตพฺพปฏิปตฺตินฺติ ปหิณิตพฺพาการมฺปิ ปหิณิตพฺพนิมิตฺตมฺปิ ปหิณิตพฺพปริกฺขารมฺปิ

ហើយកំណ្រោក ក្នុងបច្ចូមយាមនៃពេត្រ ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអាវរណីយធម៌ ដោយការចង្រ្កម ដោយការអង្គុយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវការភ្ញាក់រលឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា អ្នកប្រតិបត្តិនូវសេចក្តីប្រតិបត្តិមិនខុស ទាំងហេតុក៏ឈ្មោះថា លោកបានផ្គងដើម្បីឲ្យអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។

[๑๗] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ ផង ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺ កាយទុច្ចរិត ๑ វចីទុច្ចរិត ๑ មនោទុច្ចរិត ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ នេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ ផង ។ ធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។

กายสุจริตํ วจีสุจริตํ มโนสุจริตํ ฯ ๕เม ขา ภิกฺขเว ตโยเม ธมฺมา เอวํ อตฺตสมฺปาทนาย สวตฺตนฺติ น ปรสมฺปาทนาย สวตฺตนฺติ น อุภย สมฺปาทนาย สวตฺตนฺตีติ ฯ

[๑๘] สเจ เม ภิกฺขเว อญฺญติตฺถิยา เวทิสฺสนฺติ ยโต ปุเรชฺเชยฺยุ์ เอวเมเส อายุสฺมนฺโต อาปุเสเร สมฺปนฺนา เตนามฺหา ภควนฺตมฺ ปุจฺฉิตพฺพ ปุสฺสตีติ ฯ เอวมฺ ปุเรชฺชา ภิกฺขเว ยโต มยฺหนฺติ อตฺถิเยยฺยาถ มาภาเยยฺยาถ ฉิกฺขิเยยฺยาถาติ ฯ ยโต ภนฺเต ฯ ตสฺส มยฺหนฺติ ภิกฺขเว ฉิเนน ภยมฺปิ อตฺถิเยยฺย มาภายเยยฺย ฉิกฺขเยยฺย ฉิเนน ภยมฺปิ ฉิเนน สุเขน ฉิเนน ยเสน ฉิเนน ลาภสกฺกาเรน อตฺถิเยยฺย มาภายเยยฺย ฉิกฺขเยยฺย ฯ ยเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปุเรชฺชมฺ กายทุจฺจริตสฺส อตฺถิเยติ ภายเติ ฉิกฺขติ วจีทุจฺจริตสฺส ... มโนทุจฺจริตสฺส อตฺถิเยติ ภายเติ ฉิกฺขติ ฯ

គឺ កាយសុចរិត ๑ វចីសុចរិត មនោសុចរិត ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ๓ នេះឯង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនបប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ๒ ផង ។

(๑๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ សួរអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសមណគោតម ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីទៅកើតក្នុងទេវលោកឬ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ សួរយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ ជិនឆ្នន់ធុញ្ជ្រាន់ ខ្ពើមរអើមដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចានឮប៉ាំ អ្នកទាំងឡាយ ជិនឆ្នន់ ធុញ្ជ្រាន់ ខ្ពើមរអើម ភយុទ្ធិព្វ សម្បរទិព្វ សេចក្តីសុខទិព្វ យសទិព្វ ជិនឆ្នន់ ធុញ្ជ្រាន់ ខ្ពើមរអើម ភាពជាអធិបតីជាទិព្វ ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើម្ល៉ោះទៅហើយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីជិនឆ្នន់ ធុញ្ជ្រាន់ ខ្ពើមរអើម នឹងកាយទុច្ចរិតនឹងវចីទុច្ចរិត ... គប្បីជិនឆ្នន់ ធុញ្ជ្រាន់ ខ្ពើមរអើមនឹងមនោទុច្ចរិត ។

(๑๕) តីហិ កិក្ខវេ អង្គេហិ សមន្នាគតោ ចាបណិកោ អកម្ហា អធិគតំ ก គោតំ អធិគច្ឆតិ អធិគតំ ก គោតំ ជានិតុំ ។ កតមេហិ តីហិ ។ ๕๑ กิក្ខវេ ចាបណិកោ បុព្វណ្ហសមយំ ๑ សក្កច្ចំ กម្មន្តំ អធិដ្ឋាតិ បដ្ឋិកសមយំ ๑ សក្កច្ចំ กម្មន្តំ អធិដ្ឋាតិ សាយណ្ហសមយំ ๑ សក្កច្ចំ กម្មន្តំ អធិដ្ឋាតិ ។ ឥមេហិ ខោ กิក្ខវេ តីហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ ចាបណិកោ អកម្ហា អធិគតំ ก គោតំ អធិគច្ឆតិ អធិគតំ ก គោតំ ជានិតុំ ។ ឯវមេវំ ខោ กิក្ខវេ តីហិ ๑ង្គេហិ សមន្នាគតោ กិក្ខុ អកម្ហា អធិគតំ ก กុសលំ ๑ម្ម អធិគច្ឆតិ អធិគតំ ก กុសលំ ๑ម្មំ ជានិតុំ ។ កតមេហិ តីហិ ។ ๕๑ กិក្ខវេ กិក្ខុ បុព្វណ្ហសមយំ ๑ សក្កច្ចំ សមាធិនិមិត្តំ អធិដ្ឋាតិ អជ្ឈត្តិកសមយំ ๑ សក្កច្ចំ សមាធិនិមិត្តំ អធិដ្ឋាតិ សាយណ្ហសមយំ ๑ សក្កច្ចំ សមាធិនិមិត្តំ អធិដ្ឋាតិ ។ ឥមេហិ ខោ กិក្ខវេ តីហិ ๑ង្គេហិ សមន្នាគតោ

(๑๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សាយប្រកបដោយអង្គ ๓ ជាអ្នក
មិនគួរបានកោគៈដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើកោគៈដែលរកបានហើយ
ឲ្យចំរើនឡើងផង ។ អង្គ ๓ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ផ្សាយក្នុងលោកនេះ មិនចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងបុព្វណ្ហ-
សម័យ១ មិនចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងមជ្ឈន្ហិកសម័យ១
មិនចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងសាយណ្ហសម័យ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សាយប្រកបដោយអង្គ๓នេះឯង រមែងមិនគួរបានកោគៈ
ដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើកោគៈដែលរកបានមកហើយឲ្យចំរើនឡើង
ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ๓ មិនគួរបានកុសល-
ធម៌ដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើកុសលធម៌ដែលតើតហើយ ឲ្យចំរើន
ឡើងផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ធម៌ ๓ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនអធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុង
បុព្វណ្ហសម័យ១ មិនអធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងមជ្ឈ-
ន្ហិកសម័យ១ មិនអធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្តដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងសាយណ្ហ-
សម័យ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ๓ នេះឯង

សុត្តន្តបិដកៃ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តតិយទុកនិបាតោ

កិំសុ អគារេ អាទិត្តំ ឯ ត្វាសិ ឯត្ថ អនិត្តជ្ជំ
អនិសេវំ ឯ ត្វាសិ ឯត្ថ ជាតិរូបាតុ ។ ឥមិ
តិក្ខត្តុំ អាត្ថេបិ សមត្ថាតតោ ចាបណិកោ អត្ថោ
អនិតំ ឯ តោតំ អនិត្តជ្ជំ អនិតំ ឯ តោតំ
ជាតិតាតុំ ។ អតតមេតិ តីហិ ។ ៥ តិក្ខត្តុំ
ចាបណិកោ ប្បុត្តស្ស សមយំ សត្តុំ តម្ហជ្ជំ
អនិដ្ឋាតំ បដ្ឋជ្ជិតសមយំ សក្ខិតុំ អត្ថជ្ជំ អនិដ្ឋាតំ
សាយណ្ហាសមយំ សក្ខិតុំ តម្ហជ្ជំ អនិដ្ឋាតំ ។
៤មេបិ ខោ តិក្ខត្តុំ តីហិ អត្ថេបិ សមត្ថាតតោ
ចាបណិកោ អត្ថោ អនិតំ ឯ តោតំ អនិត្តជ្ជំ
អនិតំ ឯ តោតំ ជាតិតាតុំ ។ ឃាឃេ ខោ
តិក្ខត្តុំ តីហិ ឯត្ថេបិ សមត្ថាតតោ តិក្ខុ អត្ថោ
អនិតំ ឯ ត្វាសិ ឯត្ថ អនិត្តជ្ជំ អនិតំ ឯ
ត្វាសិ ឯត្ថ ជាតិតាតុំ ។ តតតមេបិ តីហិ ។

មិនគួរបានកុសលធម៌ដែលមិនទាន់បានផង មិនគួរធ្វើកុសលធម៌ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គ ៣ ទើបគួរបានទ្រព្យភោគៈដែលមិនទាន់បានមកផង គួរធ្វើភោគៈដែលបានមកហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង ។ អង្គ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ ចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ១ ចាត់ចែងការងារដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងមជ្ឈន្ហិកសម័យ ១ ចាត់ចែងការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គទាំង ៣ នេះឯង ទើបគួរបានទ្រព្យភោគៈដែលមិនទាន់បានផង គួរធ្វើភោគៈដែលកបានមកហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គួរបានកុសលធម៌ដែលមិនទាន់បានផង គួរធ្វើកុសលធម៌ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង កំយ៉ាងនោះដែរ ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។

๙๘ តិក្ខវេ កិកុ បុព្ពណ្ហសមយំ សុក្កំ សមាធិ-
นิมิตฺตํ อนุฏฺฐาตา ฑชฺฌนฺติกสมยมฺปิ สุกฺกํ สมาธิ-
นิมิตฺตํ อนุฏฺฐาตา สายณฺหสมยมฺปิ สุกฺกํ สมาธิ-
นิมิตฺตํ อนุฏฺฐาตา ฯ ๙เยมา โข ติกฺขวเ ตีหิ
ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต กิกุ อลฺเล อนภิคตสุ ภ
กุสเลสุ ธมฺเมสุ อนภิคนฺตา ภวติ อนภิคตสุ ภ กุสเลสุ ธมฺเมสุ
ปาตีกงฺขตฺตา ฯ

[๕๐] ตีหิ ติกฺขวเ อเงหิ สมนฺนาคโต
ภิกขุ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย
อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺขตฺตนฺ ติ โลกสุ ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ ๙ธ
ติกฺขวเ ภิกขุ จกฺขุมา จ โหติ วิภงฺคโว จ
ปริสฺสยสมฺปฺปโน จ ฯ กถญฺจ ติกฺขวเ ภิกขุ จกฺขุมา
จกฺขุมา โหติ ฯ ๙ธ ติกฺขวเ ภิกขุ ปญฺญวา(๑) ปญฺญา-
กฺขนฺธสมนฺนาคโต ๙กนฺตนิพฺพิทาย ทุกฺขกฺขยคามินิยา
สมฺมาทุกฺขกฺขยาย ปญฺญวา โหติ ฯ เอวมฺปิ ติกฺขวเ ภิกขุ จกฺขุมา
โหติ ฯ กถญฺจ ติกฺขวเ ภิกขุ วิภงฺคโว โหติ ฯ

---

๑ ม. ปญฺญาวนฺโต ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ អធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ១ អធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងមជ្ឈន្ហិកសម័យ ១ អធិដ្ឋានសមាធិនិមិត្ត ដោយយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ៣ នេះឯង ទើបគួរបានកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់បានផង គួរធ្វើកុសលធម៌ដែលបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងផង ។

(๒๐) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារប្រកបដោយអង្គ ៣ មិនយូរប៉ុន្មាន រមែងដល់នូវភាពចំរើន ហិរញ្ញវត្ថុ។ អង្គ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុ ១ មានព្យាយាមដ៏ប្រសើរ ១ សម្បុណ្ណដោយទីពឹង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារដែលមានបញ្ញាចក្ខុ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ រមែងដឹងច្បាស់នូវទំនិញថា ទំនិញនេះ អញទិញមកក្នុងថ្ងៃប៉ុណ្ណេះ កាលបើអញលក់ទៅវិញក្នុងថ្ងៃប៉ុណ្ណេះ នឹងបានដំណែរត្រឹមប៉ុណ្ណេះ នឹងបានចំណេញប៉ុណ្ណេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថាអ្នកផ្សារមានបញ្ញាចក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារមានព្យាយាមដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច ។

[illegible] ឥតិបិ ... ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សុសីលោ ឥច្ចាទិ
បឋមិយំ នយេនេវ វិត្ថារេតព្ពំ ។ ឯវំ ខោ តិក្ខត្តុំ
ចាតុមហារាជិកា ទេវធម្មេ ឱតារេត្វា ទេវធម្មេ ចាត-
ុមហារាជិកេ ឯតមត្ថំ អារោចេសុំ ។ តតិយម្បិ តិក្ខត្តុំ ចាត-
ុមហារាជិកេ ឯតមត្ថំ យេ តេ តយោ តិត្ថិយា ភ តយោ តិបុត្តា ភ
អង្គិរ៉ា អហេសុំ អហោសិ តេ ឥំ ឯវំ ជានន្តិ
អយំ ខោ ភវំ ចាតុមហារាជិកោ ចត្តារោ ច វីសតិយា
ច បដិភានេសុ បុត្តានញ្ហេ ចោសេតុំ អម្ហាកញ្ហេ
តាលេន តាលំ អនុបច្ឆាតុន្តិ ។ តេ ឥំ
ភោតេហិ ឯវមវន្តិ(១) ឥតោ សុត្វា ចាតុមហារាជិកា
តាវតេ ហរិត្វា(២) បុត្តានញ្ហេ ចោសេហិ អម្ហាកញ្ហេ
តាលេន តាលំ អនុបច្ឆរេតាតិ ។ ឯវំ ខោ
តិក្ខត្តុំ ចាតុមហារាជិកោ ឯតិស្សា ទេវតាយ ។
ឥមេហិ ខោ តិក្ខត្តុំ តីហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ
ចាតុមហារាជិកោ ឯតិស្សា ទេវតាយ មហន្តំ វេបុល្លំ
ចាបុណាតិ តោតេសុ ។ ឯវមេវ ខោ តិក្ខត្តុំ តីហិ
ឯង្គេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ឯតិស្សា ទេវតាយ មហន្តំ
វេបុល្លំ ចាបុណាតិ តុសលេសុ ឯង្គេសុ ។

---

១ ម. ឥមន្តន្តិ ។ ២ ម. ហរិត្វា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារក្នុងលោកនេះ រមែងឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងការទិញ
ទំនិញផង លក់ទំនិញផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង
ហៅថា អ្នកផ្សារមានព្យាយាមដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នក
ផ្សារសម្បូណ៌ដោយទីពឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារ
ក្នុងលោកនេះ រមែងមានពួកគហបតី ឬគហបតិបុត្រ ដែលស្តុកស្តម្ភមាន
ទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ស្គាល់អ្នកផ្សារនោះយ៉ាងនេះ
ថា អ្នកផ្សារដើចំរើននេះ មានបញ្ញាចក្ខុផង មានព្យាយាមដ៏ប្រសើរផង
ជាអ្នកអង់អាចដើម្បីរក្សាកូនប្រពន្ធផង ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់នូវទ្រព្យដល់យើងមួយ
ដងមួយកាលបានផង ។ គហបតី ឬគហបតិបុត្រទាំងនោះ អញ្ជើញ
អ្នកផ្សារនោះដោយកោគៈទាំងឡាយថា ម្នាលអ្នកផ្សារសម្លាញ់ ចូរ
អ្នកយកកោគៈអំពីនេះ ទៅចិញ្ចឹមកូនប្រពន្ធចុះ ចូរផ្គត់ផ្គង់នូវទ្រព្យដល់
យើងមួយដងមួយកាលផងចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង
ហៅថា អ្នកផ្សារសម្បូណ៌ដោយទីពឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផ្សារ
ប្រកបដោយអង្គទាំង ៣ នេះឯង មិនយូរប៉ុន្មាន រមែងដល់នូវការចំរើន
បរិបូណ៌ក្នុងកោគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ មិន
យូរប៉ុន្មាន គង់ដល់នូវការចំរើន បរិបូណ៌ក្នុងកុសលធម៌ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ตตฺถ ปเมน ตาว ๆ ๕๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ ๑๒ โหนฺติ วิญฺญาณฏฺฐิติโย ๙ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ ๑๒ โหนฺติ ๆ ๕๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๕๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๕๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๕๗ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๕๘ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๕๙ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๐ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๑ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๒ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๗ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๘ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๖๙ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๐ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๑ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๒ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๗ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๘ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๗๙ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๐ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๑ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๒ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๗ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๘ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๘๙ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๐ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๑ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๒ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๗ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๘ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๙๙ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๐ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๑ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๒ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๗ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๘ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๐๙ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๐ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๑ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๒ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๗ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๘ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๑๙ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๒๐ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๒๑ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๒๒ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๒๓ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๒๔ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๒๕ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ๆ ฯลฯ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ โหนฺติ ๆ ตตฺถ ปฐมา ตีหากาเรหิ วิญฺญาณฏฺฐิติ โหนฺติ ๆ ๑๒๖ ตีหากาเรหิ ตีณิ จตุกฺกานิ กตมานิ ตีณิ จตุกฺกานิ ยถาภูตํ ปชานาติ... อยํ ทุกฺขสมุทยคามินี ปฏิปทา ย

ធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
មានបញ្ញាចក្ខុ ១ មានព្យាយាមដ៏ប្រសើរ ១ សម្បុណ្ណដោយទីពឹង ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ...
ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ភិក្ខុមានបញ្ញាចក្ខុ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានព្យាយាមដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកតាំងធ្លើមសេចក្តីព្យាយាម
ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ ធ្វើកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកម្លាំង
មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មុតមាំ មិនធ្លាះបង់ព្យាយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំង
ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ភិក្ខុមានព្យាយាមដ៏
ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកសម្បុណ្ណដោយទីពឹង តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងបាននូវភិក្ខុ
ដែលមានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន ចេះចាំស្តាត់កណ្ឌនិកាយ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌

ภิกฺขเวติ ภาคีนาเมตฺถ เหตุ เตน ตาวเทว ตาวเทว
จุปสงฺกมิตฺวา ปริปุจฺฉติ ปริยาปุณาติ ฯ๓ กตฺเถ ตวุ
ฯมสฺส เหตุ อาหาติ ฯ ฯสฺส เต อายสฺมนฺโต
อาทิสเทว ปิยรูปิ อนุตฺตาเยตฺถ ขุตฺตาเยตฺถ
อเนตาวิหาเรสุ จ ตตฺถ ตตฺถ ชนปเทสุ จาริกาย ตตฺถ
ปฏิภาเตน ฯ ฯวุ ขเว ภิกฺขเว ภิกฺขุ ลิสฺสย-
สมฺปนฺโน เหตาติ ฯ ฯเตหิ ขเว ภิกฺขเว ตีหิ
ชนฺเตหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ปตฺตสฺส มหนฺตฺตาย
ปปุลฺลตฺตาย ปาปุณาติ ตาสุ ตาสุ ทิสาสุ ชนฺเตสูติ ฯ

ทุติยวารวณฺณา นิฏฺฐิตา ฯ

ตติยวาโร

ญาตโก สรณีโย ภิกฺขุ
จตฺตาโร ปิ เต
อปณฺณกตฺตา เหเต ๘
โน ปาปณิเกน ปาติ ฯ

ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា កិកុនោះក៏ចូលទៅដណ្តឹង សាកសួរពួកកិកុ
ពាលនោះ មួយដងមួយកាលថា បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចំរើន កិច្ចនេះតើដូច
ម្តេច ប្រយោជន៍នៃកិច្ចនេះ តើដូចម្តេច ។ ចំណែកលោកដ៏មានអាយុពាល
នោះ ក៏បើកទូវសេចក្តីដ៏កំចាំដ៏ផង ធ្វើឲ្យកក់ទូវសេចក្តីដែលជ្រៅផង
បន្ទោបង់ទូវសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ដែលគួរសង្ស័យ ដំរេចប្រការផង
ដល់កិកុនោះ ។ ម្នាលកិកុពាលទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា កិកុសម្បុណ្ណ
ដោយទីពឹង ។ ម្នាលកិកុពាលទាំងឡាយ កិកុប្រកបដោយធម៌ពាល ៣ នេះ
ឯងហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន គង់ដល់ទូវសេចក្តីចំរើនបរិបូណ៌ ក្នុងកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ ។

ចប់ វគ្គទី ២ ។

ឧទ្ទាននៃវគ្គនោះគឺ

សំដែងអំពីកិកុមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ១ ហេតុដែលស្តេចគប្បី
លើក ១ កិកុ ១ ស្តេចចក្រពត្តិ ១ ព្រះបាទបវេតនៈ ១ កិកុ
ប្រតិបត្តិអបណ្ណកប្បដិបទា ១ អន្យតិរ្ថិយថាព្រះសម្ពុទ្ធប្រព្រឹត្ត
ដើម្បីកើតក្នុងទេវលោក ១ អ្នកផ្សារប្រកបដោយធម៌ ៣
មាន ២ លើក ។

បុគ្គលវគ្គ

[២១] ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ
ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ
អាយស្មា ច សារិបុត្តោ(១) អាយស្មា ច មហា-
កោដ្ឋិតោ(២) យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិំសុ
ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា សារីបុត្តេន សទ្ធិំ
សម្មោទិំសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ
វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ
ខោ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ អាយស្មា សារីបុត្តោ
ឯតទវោច តាយោមេ អាវុសោ សារិបុត្ត បុគ្គលា
សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តាយោ ។
កាយសក្ខី ធម្មានុសារី សទ្ធានុសារី ។ ឥមេ ខោ
អាវុសោ តាយោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។
ឥមេសំ អាវុសោ តិណ្ណំ បុគ្គលានំ កតមោ
តេ បុគ្គលោ ទេសិតំ អភិញ្ញាតតរោ ច បណីតតរោ
ចាតិ ។ តាយោមេ អាវុសោ សារីបុត្ត បុគ្គលា
សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តាយោ ។

---

១ ម. សមគ្គេ ។ ២ ម. មហាកោដ្ឋិតោ ។

បុគ្គលវគ្គ

(៦១) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះសារីដ្ឋៈដ៏មានអាយុ ទ៌ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យពក់ព័ន្ធជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររឹងឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសារីដ្ឋៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ រួចហើយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ក៏បានពោលដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ សារីដ្ឋៈ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមានមានៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺកាយសក្ខិ (មានកាយជាបន្ទាល់) ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត (ដល់ដោយទិដ្ឋិ គឺបញ្ញា) ១ សទ្ធាវិមុត្ត (រួចចាកកិលេសដោយសទ្ធា) ១ ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល ៣ ពួកនេះឯង រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលដូចម្តេច ដែលល្អជាងនិងឧត្តមជាង ដែលគាប់ចិត្តលោក ។ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកតើដូចម្តេច ។

กายสกฺขี ติฏฺฐปฺปตฺตา สทฺธาวิมุตฺตา ฯ ส๎เม โข
อาวุโส ตโย ปุคฺคลา สนฺตา สำวิชฺชมานา
โลกสฺมึ ฯ ส๎เมสำ อาวุโส ตีณฺหำ ปุคฺคลาน๎
ยฺวายำ อกุปฺปเจ สทฺธาวิมุตฺตา อยำ เม ปุคฺคโล
ขมติ ส๎เมสำ ตีณฺหำ ปุคฺคลาน๎ อกิญฺจญฺญตเจ จ
ปฏิปทาตเจ จ ฯ ตำ กิสฺส เหตุ ฯ
ส๎มสฺมาวุโส ปุคฺคลสฺส สทฺธินฺทฺริยำ อธิมตฺตนฺติ ฯ
อถโข อายสฺมา สาริปุตฺตา อายสฺมนฺตำ มหา-
โกฏฺฐิตำ เอตทโวจ ตโยเม อาวุโส โกฏฺฐิต
ปุคฺคลา สนฺตา สำวิชฺชมานา โลกสฺมึ ฯ กตเม
ตโย ฯ กายสกฺขี ติฏฺฐปฺปตฺตา สทฺธาวิมุตฺตา ฯ
ส๎เม โข อาวุโส ตโย ปุคฺคลา สนฺตา
สำวิชฺชมานา โลกสฺมึ ฯ ส๎เมสำ อาวุโส ตีณฺหำ
ปุคฺคลาน๎ กตเมโส เต ปุคฺคโล ขมติ อกิญฺจญฺญตเจ
จ ปฏิปทาตเจ ตาตำ ฯ ตโยเม อาวุโส
สาริปุตฺต ปุคฺคลา สนฺตา สำวิชฺชมานา โลกสฺมึ ฯ

គឺកាយសក្ខិ ๑ ទិដ្ឋិប្បត្ត ๑ សទ្ធាវិមុត្ត ๑ ฯ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល ๓ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ฯ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គល ๓ ពួកនេះ បុគ្គលណា ជាសទ្ធាវិមុត្ត បុគ្គលទាំង ๓ ពួកនេះ បុគ្គលនេះល្អជាងនឹងទក្ខមជាង រមែងគាប់ចិត្តខ្ញុំ ฯ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ฯ ម្នាលអាវុសោ ដ្បិតថា សទ្ធិន្ទ្រិយរបស់បុគ្គលនេះ មានប្រមាណច្រើនក្រៃពេកៗ លំដាប់នោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ កោដ្ឋិតៈ បុគ្គល ๓ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ฯ បុគ្គល ๓ ពួកតើដូចម្តេច ฯ គឺកាយសក្ខិ ๑ ទិដ្ឋិប្បត្ត ๑ សទ្ធាវិមុត្ត ๑ ฯ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល ๓ ពួកនេះឯង រមែងមាននៅក្នុងលោក ฯ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គល ๓ ពួកនេះ បុគ្គលដូចម្តេចដែលស្អាងនឹងគេ ទក្ខមជាងនឹងគេ ដែលគាប់ចិត្តលោក ฯ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត បុគ្គល ๓ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ฯ

ตาตเย ตเยภ ฯ กาเยนสกฺขึ์ อิมสฺมิปฺยาสฺส สทฺธา-
วิมุตฺตา ฯ ส์เม เขา อาวุโส ตเยา ปุคฺคลา
สเนฺต สมฺวิชฺชมานา โลเกสฺมึ ฯ ส์เมสมึ อาวุโส
ตสฺมึ์ ปุคฺคลาน์ ยฺวายมึ ปุคฺคโล กาเยนสกฺขึ์ อยมึ
เม ปุคฺคโล ฯปนาส์เมสมึ ตสฺมึ์ ปุคฺคลาน์
อภิกฺกนฺตตโร จ ปณีตตโร จ ฯ ตมึ กิสฺส
เหตุ ฯ ส์มสฺปฺยาวุโส ปุคฺคลสฺส สมาธินฺทฺริยมึ
อนฺวาคตนฺติ ฯ อยเมา อายสฺมา มหากปฺปิโน
อายสฺมนฺตมึ สารีปุตฺตมึ ฌตนเภ ตเยเม อาวุโส
สารีปุตฺต ปุคฺคลา สเนฺต สมฺวิชฺชมานา โลเกสฺมึ ฯ
กตเมภ ตเยา ฯ กาเยนสกฺขึ์ อิมสฺมิปฺยาสฺส
สทฺธาวิมุตฺตา ฯ ส์เม เขา อาวุโส ตเยา ปุคฺคลา
สเนฺต สมฺวิชฺชมาเน โลเกสฺมึ ฯ ส์เมสมึ อาวุโส
ตสฺมึ์ ปุคฺคลาน์ กตเมา เต ปุคฺคโล ยเมสมึ
อภิกฺกนฺตตโร จ ปณีตตโร จาตมึ ฯ ตเยเม
อาวุเสภ โกลงฺกต ปุคฺคลา สเนฺต สมฺวิชฺชมาเน
โลเกสฺมึ ฯ กตเมภ ตเยา ฯ กาเยนสกฺขึ์

បុគ្គល ៣ ពួកនេះ តើដូចម្តេច ។ គឺកាយសក្ខិ ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១ ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គល ៣ ពួកនេះ បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលនេះល្អជាង នឹងចត្តមជាង រមែងគាប់ចិត្តខ្លាំង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោ ដ្បិតថា សមាធិន្ទ្រិយរបស់បុគ្គលនេះ ហានប្រមាណច្រើនក្រៃពេក ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ ក៏បានសោលនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺកាយសក្ខិ ១ ទិដ្ឋិប្បត្ត ១ សទ្ធាវិមុត្ត ១ ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលដូចម្តេច ដែលល្អជាងគេ នឹងចត្តមជាងគេ ដែលគាប់ចិត្តលោក ។ ម្នាលអាវុសោ កោដ្ឋិតៈ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺកាយសក្ខិ ១

និដ្ឋិប្បត្តោ សង្គារីមុត្តោ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តយោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ ឥមេសំ អាវុសោ តិណ្ណំ បុគ្គលានំ យ្វាយំ បុគ្គលោ និដ្ឋិប្បត្តោ អយំ មេ បុគ្គលោ ខមតិ ឥមេសំ តិណ្ណំ បុគ្គលានំ អតិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ ច ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ឥមស្សាវុសោ បុគ្គលស្ស បញ្ចិន្ទ្រិយំ អធិមត្តន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ ច សវិដ្ឋំ អាយស្មន្តំ ច មហាកោដ្ឋិតំ ឯតទវោច ព្យាកតំ ខោ អាវុសោ អម្ហេហិ សព្ពេហេវ យថាសកំ បដិភាណំ អាយាមាវុសោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិស្សាម ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ ឯតមត្ថំ អារោចេស្សាម យថា នោ ភគវា ព្យាករិស្សតិ តថា នំ ធារេស្សាមាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ អាយស្មា ច សវិដ្ឋោ អាយស្មា ច មហា-កោដ្ឋិតោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។

ទុដ្ឋប្បត្តិ ១ សុភវិមុត្តិ ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាបុគ្គលទាំង៣ពួកនេះ បុគ្គលណាជាទុដ្ឋប្បត្តិបុគ្គល ពាល ៣ពួកនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ទន្ធបញ្ញ ទន្ធមេធាវី រមែងតាប់ចិត្តខ្ពើម ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោ ដ្បិតថា បញ្ញិន្ទ្រិយរបស់បុគ្គលនេះ មានប្រមាណប្រើនវៃក្រពេក ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលនឹងព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុផង នឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុផង ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ បដិភាណ (ប្រាជ្ញាវាងវៃ) ដែលយើងតាំងរស់ក្នុងភាពក្រៅតាមអធ្យាស្រ័យរបស់ខ្លួន ម្នាលអាវុសោ មក ពួកយើងនឹងចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគនឹងទ្រង់ព្យាករដល់យើងយ៉ាងណា យើងនឹងចាំសេចក្តីនោះទុកយ៉ាងនោះ ។ ព្រះសវិដ្ឋៈដ៏មានអាយុ នឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ ទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ការុណាអាវុសោ ។

អណ្តោ អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច សរិដ្ឋោ អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯតមត្ថំ បដិសំសុំសុ ។ ឯតមត្ថំ ដិសំន្ធោ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ យោវអតោ អហោសិ អាយស្មតា ច សរិដ្ឋេន អាយស្មតា ច មហាកោដ្ឋិតេន សទ្ធឹ កាជាសហ្ហោ តំ សង្ខំ ភគវតោ អារោចេសិ ។ ឆខ្ខត្តុ សារីបុត្ត សុភវំ ឯតំសេន ព្យាកាតុំ អយំ ឥមេសំ តិណ្ណំ បុត្តលានំ អភិញ្ញាតតរោ ច ជលិតតរោ ចាតិ ។ ឋានំ ខោតំ សារីបុត្ត វិជ្ជតិ យ្វាយំ បុត្តលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ស្វាយំ អរហាត្តាយ បដិបន្នោ យ្វាយំ បុត្តលោ កាយសក្ខី ស្វាយំ សភាវកាមី ច អជាតាមី ច យោ ភាយំ បុត្តលោ ឧដ្ឋិប្បត្តោ សោបស្ស(១) សភាវកាមី ច អជាតាមី ច ។ ឆខ្ខត្តុ សារីបុត្ត សុភវំ ឯតំសេន ព្យាកាតុំ អយំ ឥមេសំ តិណ្ណំ បុត្តលានំ អភិញ្ញាតតរោ ច ជលិតតរោ ចាតិ ។

---

១ ម. សោយំ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ព្រះសិរីដ៏មានអាយុ និង
ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលពាក្យដែលចរចាជាមួយនឹងព្រះសិរីដ៏មានអាយុ
និងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ តាំងពីដើមចាំងអស់នោះ ចំពោះ
ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្ត
ក្នុងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយនឹងឮក្រែង ដោយដាច់ខាតថា បណ្តា
បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលនេះល្អជាង និងខ្ពស់ជាង ដូច្នេះទេ ។
ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនុ៎ះ រមែងមានដោយពិតថា បុគ្គលណាជាសទ្ធាវិមុត្ត
បុគ្គលនោះរបៀបដូច្នេះ ដើម្បីអរហត្តមគ្គ បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គល
នោះជាសកទាគាមី ឬជា អនាគាមី មួយទៀត បុគ្គលណាជា
ទិដ្ឋិប្បត្ត បុគ្គលនោះជា សកទាគាមី ឬជាអនាគាមីក៏មាន ។ ម្នាល
សារីបុត្ត ក្នុងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយឮក្រែង ដោយដាច់ខាតថា
បណ្តា បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ល្អជាង និងខ្ពស់ជាង ដូច្នេះទេ ។

ឯវំ ហេតំ សារីបុត្ត វិដ្ឋិតំ យ្វាយំ បុគ្គលោ
កាយសក្ខី ស្វាយំ អរហត្តាយ បដិបន្នោ យ្វាយំ
បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ស្វាយំ សតក្ខត្តុបរមោ ឯ
អន្តរាភរោ ឯ យោចាយំ បុគ្គលោ ឱដ្ឋិតប្បវត្តោ សោបស្ស
សតក្ខត្តុបរមោ ឯ អន្តរាភរោ ឯ ។ ឧទ្ធតំ សារីបុត្ត
សុករំ ឯកំសេន ញាតុំ អយំ ឥមេសំ តិណ្ណំ
បុគ្គលានំ អភិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។
ឯវំ ហេតំ សារីបុត្ត វិដ្ឋិតំ យ្វាយំ បុគ្គលោ ឱដ្ឋិ-
តប្បវត្តោ ស្វាយំ អរហត្តាយ បដិបន្នោ យ្វាយំ បុគ្គលោ
សទ្ធាវិមុត្តោ ស្វាយំ សតក្ខត្តុបរមោ ឯ អន្តរាភរោ ឯ
យោចាយំ បុគ្គលោ កាយសក្ខី សោបស្ស សត-
ក្ខត្តុបរមោ ឯ អន្តរាភរោ ឯ ។ ឧទ្ធតំ សារីបុត្ត
សុករំ ឯកំសេន ញាតុំ អយំ ឥមេសំ តិណ្ណំ
បុគ្គលានំ អភិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។

ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនុ៎ះ រមែងមានដោយពិតថា បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គលនោះ ប្រតិបត្តិដើម្បីអរហត្តមគ្គ បុគ្គលណា ជាសទ្ធាវិមុត្ត បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬជាអនាគាមី មួយទៀត បុគ្គលណាជា ទិដ្ឋិប្បត្ត បុគ្គលនោះ ជាសកទាគាមី ឬជាអនាគាមីក៏មាន ។ ម្នាលសារីបុត្ត កន្លងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយនឹងព្យាករ ដោយជាច់ខាតថា បណ្តាបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលនេះល្អជាង នឹងចត្តមជាង ដូច្នេះទេ ។

ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនុ៎ះ រមែងមានដោយពិតថា បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិប្បត្ត បុគ្គលនោះ ប្រតិបត្តិដើម្បីអរហត្តមគ្គ បុគ្គលណា ជាសទ្ធាវិមុត្ត បុគ្គលនោះជាសកទាគាមី ឬអនាគាមី មួយវិញទៀត បុគ្គលណា ជាកាយសក្ខិ បុគ្គលនោះជាសកទាមី ឬអនាគាមីក៏មាន ។ ម្នាលសារីបុត្ត កន្លងដំណើរនុ៎ះ បុគ្គលមិនងាយនឹងព្យាករ ដោយជាច់ខាតថា បណ្តាបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ បុគ្គលនេះល្អជាង នឹងចត្តមជាង ដូច្នេះទេ ។

[๖๒] ตโยเม ภิกฺขเว ภิกฺขา สงฺโฆ สมฺปิณฺฑนา เวภารสฺมึ ฯ ตตฺถเม ตโยฺ ฯ ๙๓ ภิกฺขเว ฌานมฺโป ภิกฺขาโย ลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภาชนาติ อลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภาชนาติ ลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภสชฺชาติ อลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภสชฺชาติ ลภนฺตา ก ปติรูปํ ฐปฐาตกำ อลภนฺตา ก ปติรูปํ ฐปฐาตกำ เอว วุฏฺฐาติ ตสฺมา อาตาตา ฯ ๙๔ ปน ภิกฺขเว ฌานมฺโป ภิกฺขาโย ลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภาชนาติ อลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภาชนาติ ลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภสชฺชาติ อลภนฺตา ก สมฺปายาติ เภสชฺชาติ ลภนฺตา ก ปติรูปํ ฐปฐาตกำ อลภนฺตา ก ปติรูปํ ฐปฐาตกำ วุฏฺฐาติ ตสฺมา อาตาตา ฯ ๙๕ ปน ภิกฺขเว ฌานมฺโป ภิกฺขาโย ลภนฺตา(๑) สมฺปายาติ เภาชนาติ เอว อลภนฺตา ลภนฺตา(๑) สมฺปายาติ เภสชฺชาติ เอว อลภนฺตา

---

๑ ม. ตีเมสุ ฌาเนสุ ลภนฺเตว ตีติ ปาโฐ ทิสฺสติ ฯ

[๔๒] ภิกฺขเว ปุคฺคลา ทุวิธา ปุคฺคลา ๓ จตุกา เนยฺยา ปฏิปทา ๒ ผลา ๒ ปุคฺคลา ๒

លកណ្ដោ(១) បដិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ នោ អលកណ្ដោ
វុដ្ឋាតិ តញ្ច អាកោ ។ តត្រ កិត្ថវេ យ្វាយំ
តិលាកោ លកណ្ដោ សប្បាយោធំ កោដ្ឋាធំ នោ
អលកណ្ដោ លកណ្ដោ សប្បាយោធំ កេសដ្ឋាធំ នោ
អលកណ្ដោ លកណ្ដោ បដិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ នោ
អលកណ្ដោ វុដ្ឋាតិ តញ្ច អាកោ ឥមំ ខោ
កិត្ថវេ តិលាធំ បដិច្ច តិលាធកង្គំ អនុញ្ញាតំ
តិលាធកេសដ្ឋំ អនុញ្ញាតំ តិលាឧបដ្ឋាកោ
អនុញ្ញាតោ ឥមញ្ច បន កិត្ថវេ តិលាធំ បដិច្ច
អញ្ញេធិ តិលាធា ឧបដ្ឋាតព្ពា(២) ។ ឥមេ ខោ
កិត្ថវេ តាយោ តិលាធា សវន្តោ សំវិជ្ជមានា
លោកស្មិំ ។ ឯវមេវ ខោ កិត្ថវេ តាយោមេ
តិលាឧបមា បុគ្គលា សវន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។
កតមេ តាយោ ។ ឥធ កិត្ថវេ ឯកច្ចោ
បុគ្គលោ លកណ្ដោ ភ តថាគតំ ឧស្សាទេយ

---

១ ម. ឯវមេសុ ភិយេសុ លកណ្ដោ ។ ឥតិ ឯតោ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឧបដ្ឋាបេតព្ពា ។

ปานจปฏิกฺกมฺมสมคฺคา มิตฺตวินฺทมิตฺตปฏิกฺกมฺมสมคฺคา เจตสา เจตสา สมนฺนาหรติ ๆ ภิกฺขเว ตีหิ ภิกฺขเว ปุคฺคลา ตีหิ ปุคฺคลา ๆ ภิกฺขเว ตีหิ

អលកណ្ដោ ភ តថាគតំ ឧស្សាយ លកណ្ដោ ភ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ អលកណ្ដោ ភ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ ឯវំ ឆក្កិមតិ ឯយាបំ ភាសលេសុ ឆឡេសុ សម្ផុដ្ឋំ ។ ៩ បន ភិក្ខវេ ឱភាណ្ដោ បុគ្គលោ លកណ្ដោ ភ តថាគតំ ឧស្សាយ អលកណ្ដោ ភ តថាគតំ ឧស្សាយ លកណ្ដោ ភ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ អលកណ្ដោ ភ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ ឯវំ ឆក្កិមតិ ឯយាបំ ភាសលេសុ ឆឡេសុ សម្ផុដ្ឋំ ។ ៩ បន ភិក្ខវេ ឱភាណ្ដោ បុគ្គលោ លកណ្ដោ តថាគតំ ឧស្សាយ ឯវោ អលកណ្ដោ លកណ្ដោ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ ឯវោ អលកណ្ដោ ឆក្កិមតិ ឯយាបំ ភាសលេសុ ឆឡេសុ សម្ផុដ្ឋំ ។ អត្រ ភិក្ខវេ យ្វាយំ បុគ្គលោ លកណ្ដោ តថាគតំ ឧស្សាយ ឯវោ អលកណ្ដោ លកណ្ដោ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ

មិនបានឃើញព្រះតថាគតក្តី បានស្តាប់ធម៌វិន័យដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី មិនបានស្តាប់ធម៌វិន័យដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី រមែងចុះសិប់កាន់សេចក្តីនិយមដ៏គាប់ប្រសើរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញព្រះតថាគតក្តី មិនបានឃើញព្រះតថាគតក្តី បានស្តាប់ធម៌វិន័យដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី មិនបានស្តាប់ធម៌វិន័យដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយក្តី រមែងចុះសិប់កាន់សេចក្តីនិយមដ៏គាប់ប្រសើរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានឃើញព្រះតថាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម៌វិន័យដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ រមែងចុះសិប់កាន់សេចក្តីនិយមដ៏គាប់ប្រសើរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៣ពួកនោះ បុគ្គលណា បានឃើញព្រះតថាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម៌វិន័យដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ

เตา อสงฺกณฺเต ขตฺตาเมตเ ฉิยาเม กุสเลสุ ธมฺเมสุ สมฺมตฺตํ ฯเม เอา ภิกฺขเว ปุคฺคลา ปฏิลทฺธา ธมฺมเนสนา อนุญฺญาตา ฯปญฺญา ปน ภิกฺขเว ปุคฺคลา ปฏิลทฺธา อญฺญสิเม ธมฺเม เนสาตาโร ฯ ฯเม เอา ภิกฺขเว ตโย ภิลาธุปมา ปุคฺคลา สนฺโต สิวิชฺชมานา โลเกสฺมินฺติ ฯ

(๒๓) ตโยเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สิวิชฺชมานา โลเกสฺมิ ฯ กตเม ตโย ฯ ฯ๘ ภิกฺขเว ฬิตเจฺจา ปุคฺคโล สพฺพปฐมิ กายสงฺขารๆ อภิสงฺขเรติ สพฺพปฐมิ วจีสงฺขารๆ อภิสงฺขเรติ สพฺพปฐมิ มโนสงฺขารๆ อภิสงฺขเรติ ฯ เสยฺยา สพฺพปฐมิ กายสงฺขารๆ อภิสงฺขริตฺวา สพฺพปฐมิ วจีสงฺขารๆ อภิสงฺขริตฺวา สพฺพปฐมิ มโนสงฺขารๆ อภิสงฺขริตฺวา สพฺพปฐมิ โลเกา อุปปชฺชติ ตเมนๆ สพฺพเป โลเกา อุปปนฺโน(๑) สมาโน สพฺพปฐมิ ฉสฺสา ผุสติ ฯ เสา สพฺพเปฐมิ ฉสฺสาหิ ผุเฏา สมาโน สพฺพปฐมิ เวทนๆ เวทิยติ ฬิตเจฺจา ปุคฺคโล

๑ ฐ. อุปปนฺโน ฯ

មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ វែមង់ចុះសិប់គាត់សេបក្តីនិយមដ៏គាប់ប្រសើរក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មទេសនាដែលព្រះតថាគតអនុញ្ញាតហើយ ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ធម៌ដែលព្រះតថាគត គប្បីសំដែងដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯទៀតសោតក៏ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលនេះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ មានសេចក្តីប្រៀបដូចអ្នកដង្ហឹម វែមង់មាននៅគង់លោក ។

(๒๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ វែមង់មាននៅគង់លោក ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ គង់លោកនេះ ប្រមូលមកនូវកាយសង្ខារប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវវចីសង្ខារប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវមនោសង្ខារប្រកបដោយទុក្ខ ។ បុគ្គលនោះ លុះប្រមូលមកនូវកាយសង្ខារប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវវចីសង្ខារប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវមនោសង្ខារប្រកបដោយទុក្ខហើយ វែមង់ចូលទៅកាន់លោកប្រកបដោយទុក្ខ ផស្សៈដែលប្រកបដោយទុក្ខទាំងឡាយ វែមង់ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលដែលចូលទៅកាន់លោកប្រកបដោយទុក្ខនោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលដែលផស្សៈប្រកបដោយទុក្ខពាល់ត្រូវហើយ វែមង់ទទួលវេទនាប្រកបដោយទុក្ខមានទុក្ខតែមួយ៉ាង

เสยฺยถาปิ สตฺตา เนรยิกา ฯ ๙๘ ยถา ตีหากาเรหิ ฯเปฯ ปุคฺคลโต อตฺถปญฺญตฺติ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ อตฺถปญฺญตฺติ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ อตฺถปญฺญตฺติ ปโยคสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ ฯ เสยฺยถาปิ อตฺถปญฺญตฺติ กายสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา อตฺถปญฺญตฺติ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา อตฺถปญฺญตฺติ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา อตฺถปญฺญตฺติ เอวเมวํ ขนฺธปญฺญตฺติ ฯ เอวเมวํ อตฺถปญฺญตฺติ เอกกฺขณิกา ขนฺธปญฺญตฺติ สมานกฺขณิกา อตฺถปญฺญตฺติ ฉสฺวากาเรหิ ฉสฺวาธิ ฯ เสยฺยถาปิ อตฺถปญฺญตฺติ ฉสฺวาหิ ฉสฺวาธิ ฉฏฺฐา สมานา อตฺถปญฺญตฺติ ปวตฺตนฺติ ปวตฺตติ ปวตฺตสฺสุ ปวตฺตกิญฺจา ฯ ๙๘ ยถา ตีหากาเรหิ ปุคฺคลโต สตฺถปญฺญตฺติ อตฺถปญฺญตฺติ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ สตฺถปญฺญตฺติ อตฺถปญฺญตฺติ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ สตฺถปญฺญตฺติ อตฺถปญฺญตฺติ ปโยคสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ ฯ

ដូចពួកសត្វដែលកើតក្នុងនរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ កន្លងលោកនេះ ប្រមូលមកនូវកាយសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវវចីសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវមនោសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ។ បុគ្គលនោះ លុះប្រមូលមកនូវកាយសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវវចីសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខ ប្រមូលមកនូវមនោសង្ខារ មិនប្រកបដោយទុក្ខហើយ រមែងចូលទៅកាន់លោកដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ ។ ផស្សៈទាំងឡាយ ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលដែលចូលទៅកាន់លោក មិនប្រកបដោយទុក្ខនោះ ។ បុគ្គលនោះ កាលដែលផស្សៈ មិនប្រកបដោយទុក្ខពាល់ត្រូវហើយ រមែងទទួលវេទនា មិនប្រកបដោយទុក្ខ មានសុខតែម្យ៉ាង ដូចទេវតាជាន់សុភកិណ្ហៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ កន្លងលោកនេះ ប្រមូលមកនូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមកនូវវចីសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមកនូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ។

เสยฺโย สทฺธาปญฺญาย อสฺสทฺธาปญฺญาย กาเยน สงฺโฆ
อกมฺปิโย โหติ สทฺธาปญฺญาย อสฺสทฺธาปญฺญาย จิตฺเตน สงฺโฆ
อกมฺปิโย โหติ สทฺธาปญฺญาย อสฺสทฺธาปญฺญาย มเนน สงฺโฆ
อกมฺปิโย โหติ สทฺธาปญฺญาย อสฺสทฺธาปญฺญาย โลกสฺส
อุปปตฺติ ฯ ตเมนํ สทฺธาปญฺญญฺจ อสฺสทฺธาปญฺญาย โลกสฺส
อุปปตฺตึ สมานํ สทฺธาปญฺญาปิ อสฺสทฺธาปญฺญาปิ ๘สฺสา
ทุสฺสีลา ฯ เสา สทฺธาปญฺญาปิ อสฺสทฺธาปญฺญาปิ
ปสนฺนา สมานา สทฺธาปญฺญา อสฺสทฺธาปญฺญา
ปหีนมล

បុគ្គលនោះ លុះប្រមូលមកនូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមកនូវវចីសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ប្រមូលមកនូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះហើយ រមែងចូលទៅកាន់លោកប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ។ ផស្សៈតាំងពីរបស់ ដែលប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ រមែងពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលដែលចូលទៅកាន់លោក ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះនោះ។ បុគ្គលនោះ កាលដែលផស្សៈប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ ពាល់ត្រូវហើយ រមែងទទួលវេទនា ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ឥតមានទុក្ខខ្លះ មានសុខនឹងទុក្ខប្រឡូកប្រឡំគ្នា ដូចមនុស្សទើរនឹងទៅតាពួកខ្លះ នឹងជាតពួកខ្លះ(១)។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមានទៅក្នុងលោក។

(២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល (ជាអាចារ្យ) មាន ៣ ពួកនេះ មានឧបការៈច្រើនដល់បុគ្គល (ជាសិស្ស)។ បុគ្គល ៣ ពួកតើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង ដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹង ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា មានឧបការៈច្រើនដល់បុគ្គលនេះ។

---

១ វៀមានតែប្រែត ។ (អដ្ឋកថា) ។

ปุน จปรํ ภิกฺขเว เอเกน ปุคฺคเลน อาคนฺตพฺพ ปุคฺคลา
๔ อิเธ ภิกฺขเว เอเกน ปุคฺคเลน ยถาภูตสฺส ปชานนาย อยํ ภิกฺขุ-
สมฺปนฺโนติ ยถาภูตสฺส ปชานนาย อยํ ภิกฺขุสมฺปนฺโนติ ยถาภูต-
ญาณาย ยถาภูตสฺส ปชานนาย อยํ ปุคฺคลสฺส ภิกฺขุสมฺปนฺนตาย
ปฏิปนฺนาย ยถาภูตสฺส ปชานนาย อยํ ภิกฺขเว ปุคฺคลา
๔ อาคนฺตพฺพ ปุคฺคลสฺส ๔ พหุการาเย ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว
เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส เอวมสฺส อาสวานญฺจ ๑ ขยา อนาสวา
เจโตวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ ทิฏฺเวว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรามิ อยมฺปิ ภิกฺขเว ปุคฺคลา
๔ อาคนฺตพฺพ ปุคฺคลสฺส ๔ พหุการาเย ฯ ๔ เม เอเต ภิกฺขเว
ตโย ปุคฺคลา ปุคฺคลสฺส ๓ พหุการา ฯ ๔ เรเยวมิ จ
ปน ภิกฺขเว เอเต ปุคฺคเลปิ ๔ อาคนฺตพฺพ ปุคฺคลสฺส
อนฺตเรน ปุคฺคเลน ๓ พหุการตเรติ (๑) วทามิ ฯ
๔ เมเสฺว ปน ภิกฺขเว ทฺวินฺนาหํ ปุคฺคลานญฺจ ๔ ปิตา
ปุคฺคเลน น สุปฺปฏิการ วทามิ ยเททิ อภิวาท-
นปจฺจุฏฺฐานอญฺชลิกมฺมสามีจิกมฺมาทีหิ ปิณฺฑปาตเสนา-
สนคิลานปจฺจยภิสงฺขาเรหิ อุปฏฺฐานาเนนาติ ฯ

๑ ม. พหุปการตเรติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា មានចក្ខុ ព្រះសុគត ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរជាងបុគ្គលទាំងពួង ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវបេតវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា មានចក្ខុ ព្រះសុគត ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរជាងបុគ្គលទាំងពួង ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា មានចក្ខុ ព្រះសុគត ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរជាងបុគ្គលទាំងពួង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះឈ្មោះថា មានចក្ខុ ព្រះសុគត ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរជាងបុគ្គលទាំងពួង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតពោលថា បុគ្គលឯទៀត មានចក្ខុ ព្រះសុគត ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរជាងបុគ្គលទាំងពួង ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលនេះ លើសជាងបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះទៅទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត តថាគតពោលថា បុគ្គលនេះមិនងាយនឹងតបគុណដល់បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ ដោយការថ្វាយបង្គំ ការក្រោកទទួល ការធ្វើអញ្ជលិកម្ម សាមីចិកម្ម នឹងការប្រែគេនចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគ្រឿងបរិក្ខារជាបច្ច័យដល់អ្នកដទៃឡើយ ។

[๒๙] ตโยเมเต ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สංวิชฺชมานา โลเกสฺมිං ฯ กตเม ตโย ฯ อาทิกฺขิตพฺพโก ปุคฺคโล วิญฺญูปสตฺถพฺโก ปุคฺคโล วิญฺญูปสตฺถพฺโก ปุคฺคโล ฯ กตโม จ ภิกฺขเว อาทิกฺขิตพฺพโก ปุคฺคโล ฯ ๙๓ ภิกฺขเว ยสฺมිං ปุคฺคเล โกธนตา โหติ อุปายาสพหุโล อปฺปมฺปි วุตฺโต สมาโน อภิสජฺชติ กุปฺปติ ปฺยาปชฺชติ ปติฏฺฐียติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ฯ เสยฺยถาปි(๑) ภิกฺขเว ขุฏฺฐาวุโกปิ กรณฺฑเกปิ กจวเรปิ อคฺคิมฺหิ ปกฺขิตฺโต ภิยฺโยกฺโยเมว ปตฺถายฺย อาสวං(๒) เขตฺตเมว ยาทิเสว ภิกฺขเว ภิกฺขเว ยสฺมිං ปุคฺคเล โกธนตา โหติ อุปายาสพหุโล อปฺปมฺปි วุตฺโต สมาโน อภิสජฺชติ กุปฺปติ ปฺยาปชฺชติ ปติฏฺฐียติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ฯ อยං วุจฺจติ ภิกฺขเว อาทิกฺขิตพฺพโก ปุคฺคโล ฯ กตโม จ ภิกฺขเว วิญฺญูปสตฺถพฺโก ปุคฺคโล ฯ

---

๑ ม. เสยฺยถาปิ นาม ขุฏฺฐาวุโกปิ ฯ ๒ ม. อสฺสวं ฯ

(៤៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចដំណៀលចាស់ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចផ្លែកបន្លោរ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចពេជ្រ ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចដំណៀលចាស់ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះជាអ្នកក្រោធច្រើនដោយសេចក្តីតានតឹង សូម្បីគេពោលតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធព្យាបាទ ប្រកាន់ឆន្ទៈខ្លាំង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈនឹងសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្តឲ្យកើតប្រាកដឡើង។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដំណៀលចាស់ ដែលត្រូវប៉ះទង្គិចដោយកំណាត់ឈើឬអំបែង រមែងក្អាយឡើងលើសប្រមាណ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីតានតឹង សូម្បីគេពោលតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ព្យាបាទ ប្រកាន់ឆន្ទៈខ្លាំង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈនឹងសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្តឲ្យកើតប្រាកដឡើង ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចដំណៀលចាស់។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចផ្លែកបន្លោរ តើដូចម្តេច។

๕๘ กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต ปุคฺคโล ๙ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาวตกฺวาธิวจนปถสฺส ยาวตกฺวาธิวจนปถสฺส วาจาวตา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา ยาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา วิสโย ยาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา คติ ยาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา อาคติ ยาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา นิพฺพตฺติ ยาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา อุปปตฺติ ยาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา สนฺติ ตาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา อนฺโต ตาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา วิสโย ตาวตกฺวา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา ปริยนฺโต ตาวตา ปุคฺคลปญฺญตฺติ ปุคฺคลปญฺญตฺติ ตาวตา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา วิสโย ตาวตา ปุคฺคลปญฺญตฺติยา ปริยนฺโต ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐ ๑๐๐๑ ๑๐๐๒ ๑๐๐๓ ๑๐๐๔ ๑๐๐๕ ๑๐๐๖ ๑๐๐๗ ๑๐๐๘ ๑๐๐๙ ๑๐๑๐ ๑๐๑๑ ๑๐๑๒ ๑๐๑๓ ๑๐๑๔ ๑๐๑๕ ๑๐๑๖ ๑๐๑๗ ๑๐๑๘ ๑๐๑๙ ๑๐๒๐ ๑๐๒๑ ๑๐๒๒ ๑๐๒๓ ๑๐๒๔ ๑๐๒๕ ๑๐๒๖ ๑๐๒๗ ๑๐๒๘ ๑๐๒๙ ๑๐๓๐ ๑๐๓๑ ๑๐๓๒ ๑๐๓๓ ๑๐๓๔ ๑๐๓๕ ๑๐๓๖ ๑๐๓๗ ๑๐๓๘ ๑๐๓๙ ๑๐๔๐ ๑๐๔๑ ๑๐๔๒ ๑๐๔๓ ๑๐๔๔ ๑๐๔๕ ๑๐๔๖ ๑๐๔๗ ๑๐๔๘ ๑๐๔๙ ๑๐๕๐ ๑๐๕๑ ๑๐๕๒ ๑๐๕๓ ๑๐๕๔ ๑๐๕๕ ๑๐๕๖ ๑๐๕๗ ๑๐๕๘ ๑๐๕๙ ๑๐๖๐ ๑๐๖๑ ๑๐๖๒ ๑๐๖๓ ๑๐๖๔ ๑๐๖๕ ๑๐๖๖ ๑๐๖๗ ๑๐๖๘ ๑๐๖๙ ๑๐๗๐ ๑๐๗๑ ๑๐๗๒ ๑๐๗๓ ๑๐๗๔ ๑๐๗๕ ๑๐๗๖ ๑๐๗๗ ๑๐๗๘ ๑๐๗๙ ๑๐๘๐ ๑๐๘๑ ๑๐๘๒ ๑๐๘๓ ๑๐๘๔ ๑๐๘๕ ๑๐๘๖ ๑๐๘๗ ๑๐๘๘ ๑๐๘๙ ๑๐๙๐ ๑๐๙๑ ๑๐๙๒ ๑๐๙๓ ๑๐๙๔ ๑๐๙๕ ๑๐๙๖ ๑๐๙๗ ๑๐๙๘ ๑๐๙๙ ๑๑๐๐ ๑๑๐๑ ๑๑๐๒ ๑๑๐๓ ๑๑๐๔ ๑๑๐๕ ๑๑๐๖ ๑๑๐๗ ๑๑๐๘ ๑๑๐๙ ๑๑๑๐ ๑๑๑๑ ๑๑๑๒ ๑๑๑๓ ๑๑๑๔ ๑๑๑๕ ๑๑๑๖ ๑๑๑๗ ๑๑๑๘ ๑๑๑๙ ๑๑๒๐ ๑๑๒๑ ๑๑๒๒ ๑๑๒๓ ๑๑๒๔ ๑๑๒๕ ๑๑๒๖ ๑๑๒๗ ๑๑๒๘ ๑๑๒๙ ๑๑๓๐ ๑๑๓๑ ๑๑๓๒ ๑๑๓๓ ๑๑๓๔ ๑๑๓๕ ๑๑๓๖ ๑๑๓๗ ๑๑๓๘ ๑๑๓๙ ๑๑๔๐ ๑๑๔๑ ๑๑๔๒ ๑๑๔๓ ๑๑๔๔ ๑๑๔๕ ๑๑๔๖ ๑๑๔๗ ๑๑๔๘ ๑๑๔๙ ๑๑๕๐ ๑๑๕๑ ๑๑๕๒ ๑๑๕๓ ๑๑๕๔ ๑๑๕๕ ๑๑๕๖ ๑๑๕๗ ๑๑๕๘ ๑๑๕๙ ๑๑๖๐ ๑๑๖๑ ๑๑๖๒ ๑๑๖๓ ๑๑๖๔ ๑๑๖๕ ๑๑๖๖ ๑๑๖๗ ๑๑๖๘ ๑๑๖๙ ๑๑๗๐ ๑๑๗๑ ๑๑๗๒ ๑๑๗๓ ๑๑๗๔ ๑๑๗๕ ๑๑๗๖ ๑๑๗๗ ๑๑๗๘ ๑๑๗๙ ๑๑๘๐ ๑๑๘๑ ๑๑๘๒ ๑๑๘๓ ๑๑๘๔ ๑๑๘๕ ๑๑๘๖ ๑๑๘๗ ๑๑๘๘ ๑๑๘๙ ๑๑๙๐ ๑๑๙๑ ๑๑๙๒ ๑๑๙๓ ๑๑๙๔ ๑๑๙๕ ๑๑๙๖ ๑๑๙๗ ๑๑๙๘ ๑๑๙๙ ๑๒๐๐ ๑๒๐๑ ๑๒๐๒ ๑๒๐๓ ๑๒๐๔ ๑๒๐๕ ๑๒๐๖ ๑๒๐๗ ๑๒๐๘ ๑๒๐๙ ๑๒๑๐ ๑๒๑๑ ๑๒๑๒ ๑๒๑๓ ๑๒๑๔ ๑๒๑๕ ๑๒๑๖ ๑๒๑๗ ๑๒๑๘ ๑๒๑๙ ๑๒๒๐ ๑๒๒๑ ๑๒๒๒ ๑๒๒๓ ๑๒๒๔ ๑๒๒๕ ๑๒๒๖ ๑๒๒๗ ๑๒๒๘ ๑๒๒๙ ๑๒๓๐ ๑๒๓๑ ๑๒๓๒ ๑๒๓๓ ๑๒๓๔ ๑๒๓๕ ๑๒๓๖ ๑๒๓๗ ๑๒๓๘ ๑๒๓๙ ๑๒๔๐ ๑๒๔๑ ๑๒๔๒ ๑๒๔๓ ๑๒๔๔ ๑๒๔๕ ๑๒๔๖ ๑๒๔๗ ๑๒๔๘ ๑๒๔๙ ๑๒๕๐ ๑๒๕๑ ๑๒๕๒ ๑๒๕๓ ๑๒๕๔ ๑๒๕๕ ๑๒๕๖ ๑๒๕๗ ๑๒๕๘ ๑๒๕๙ ๑๒๖๐ ๑๒๖๑ ๑๒๖๒ ๑๒๖๓ ๑๒๖๔ ๑๒๖๕ ๑๒๖๖ ๑๒๖๗ ๑๒๖๘ ๑๒๖๙ ๑๒๗๐ ๑๒๗๑ ๑๒๗๒ ๑๒๗๓ ๑๒๗๔ ๑๒๗๕ ๑๒๗๖ ๑๒๗๗ ๑๒๗๘ ๑๒๗๙ ๑๒๘๐ ๑๒๘๑ ๑๒๘๒ ๑๒๘๓ ๑๒๘๔ ๑๒๘๕ ๑๒๘๖ ๑๒๘๗ ๑๒๘๘ ๑๒๘๙ ๑๒๙๐ ๑๒๙๑ ๑๒๙๒ ๑๒๙๓ ๑๒๙๔ ๑๒๙๕ ๑๒๙๖ ๑๒๙๗ ๑๒๙๘ ๑๒๙๙ ๑๓๐๐ ๑๓๐๑ ๑๓๐๒ ๑๓๐๓ ๑๓๐๔ ๑๓๐๕ ๑๓๐๖ ๑๓๐๗ ๑๓๐๘ ๑๓๐๙ ๑๓๑๐ ๑๓๑๑ ๑๓๑๒ ๑๓๑๓ ๑๓๑๔ ๑๓๑๕ ๑๓๑๖ ๑๓๑๗ ๑๓๑๘ ๑๓๑๙ ๑๓๒๐ ๑๓๒๑ ๑๓๒๒ ๑๓๒๓ ๑๓๒๔ ๑๓๒๕ ๑๓๒๖ ๑๓๒๗ ๑๓๒๘ ๑๓๒๙ ๑๓๓๐ ๑๓๓๑ ๑๓๓๒ ๑๓๓๓ ๑๓๓๔ ๑๓๓๕ ๑๓๓๖ ๑๓๓๗ ๑๓๓๘ ๑๓๓๙ ๑๓๔๐ ๑๓๔๑ ๑๓๔๒ ๑๓๔๓ ๑๓๔๔ ๑๓๔๕ ๑๓๔๖ ๑๓๔๗ ๑๓๔๘ ๑๓๔๙ ๑๓๕๐ ๑๓๕๑ ๑๓๕๒ ๑๓๕๓ ๑๓๕๔ ๑๓๕๕ ๑๓๕๖ ๑๓๕๗ ๑๓๕๘ ๑๓๕๙ ๑๓๖๐ ๑๓๖๑ ๑๓๖๒ ๑๓๖๓ ๑๓๖๔ ๑๓๖๕ ๑๓๖๖ ๑๓๖๗ ๑๓๖๘ ๑๓๖๙ ๑๓๗๐ ๑๓๗๑ ๑๓๗๒ ๑๓๗๓ ๑๓๗๔ ๑๓๗๕ ๑๓๗๖ ๑๓๗๗ ๑๓๗๘ ๑๓๗๙ ๑๓๘๐ ๑๓๘๑ ๑๓๘๒ ๑๓๘๓ ๑๓๘๔ ๑๓๘๕ ๑๓๘๖ ๑๓๘๗ ๑๓๘๘ ๑๓๘๙ ๑๓๙๐ ๑๓๙๑ ๑๓๙๒ ๑๓๙๓ ๑๓๙๔ ๑๓๙๕ ๑๓๙๖ ๑๓๙๗ ๑๓๙๘ ๑๓๙๙ ๑๔๐๐ ๑๔๐๑ ๑๔๐๒ ๑๔๐๓ ๑๔๐๔ ๑๔๐๕ ๑๔๐๖ ๑๔๐๗ ๑๔๐๘ ๑๔๐๙ ๑๔๑๐ ๑๔๑๑ ๑๔๑๒ ๑๔๑๓ ๑๔๑๔ ๑๔๑๕ ๑๔๑๖ ๑๔๑๗ ๑๔๑๘ ๑๔๑๙ ๑๔๒๐ ๑๔๒๑ ๑๔๒๒ ๑๔๒๓ ๑๔๒๔ ๑๔๒๕ ๑๔๒๖ ๑๔๒๗ ๑๔๒๘ ๑๔๒๙ ๑๔๓๐ ๑๔๓๑ ๑๔๓๒ ๑๔๓๓ ๑๔๓๔ ๑๔๓๕ ๑๔๓๖ ๑๔๓๗ ๑๔๓๘ ๑๔๓๙ ๑๔๔๐ ๑๔๔๑ ๑๔๔๒ ๑๔๔๓ ๑๔๔๔ ๑๔๔๕ ๑๔๔๖ ๑๔๔๗ ๑๔๔๘ ๑๔๔๙ ๑๔๕๐ ๑๔๕๑ ๑๔๕๒ ๑๔๕๓ ๑๔๕๔ ๑๔๕๕ ๑๔๕๖ ๑๔๕๗ ๑๔๕๘ ๑๔๕๙ ๑๔๖๐ ๑๔๖๑ ๑๔๖๒ ๑๔๖๓ ๑๔๖๔ ๑๔๖๕ ๑๔๖๖ ๑๔๖๗ ๑๔๖๘ ๑๔๖๙ ๑๔๗๐ ๑๔๗๑ ๑๔๗๒ ๑๔๗๓ ๑๔๗๔ ๑๔๗๕ ๑๔๗๖ ๑๔๗๗ ๑๔๗๘ ๑๔๗๙ ๑๔๘๐ ๑๔๘๑ ๑๔๘๒ ๑๔๘๓ ๑๔๘๔ ๑๔๘๕ ๑๔๘๖ ๑๔๘๗ ๑๔๘๘ ๑๔๘๙ ๑๔๙๐ ๑๔๙๑ ๑๔๙๒ ๑๔๙๓ ๑๔๙๔ ๑๔๙๕ ๑๔๙๖ ๑๔๙๗ ๑๔๙๘ ๑๔๙๙ ๑๕๐๐ ๑๕๐๑ ๑๕๐๒ ๑๕๐๓ ๑๕๐๔ ๑๕๐๕ ๑๕๐๖ ๑๕๐๗ ๑๕๐๘ ๑๕๐๙ ๑๕๑๐ ๑๕๑๑ ๑๕๑๒ ๑๕๑๓ ๑๕๑๔ ๑๕๑๕ ๑๕๑๖ ๑๕๑๗ ๑๕๑๘ ๑๕๑๙ ๑๕๒๐ ๑๕๒๑ ๑๕๒๒ ๑๕๒๓ ๑๕๒๔ ๑๕๒๕ ๑๕๒๖ ๑๕๒๗ ๑๕๒๘ ๑๕๒๙ ๑๕๓๐ ๑๕๓๑ ๑๕๓๒ ๑๕๓๓ ๑๕๓๔ ๑๕๓๕ ๑๕๓๖ ๑๕๓๗ ๑๕๓๘ ๑๕๓๙ ๑๕๔๐ ๑๕๔๑ ๑๕๔๒ ๑๕๔๓ ๑๕๔๔ ๑๕๔๕ ๑๕๔๖ ๑๕๔๗ ๑๕๔๘ ๑๕๔๙ ๑๕๕๐ ๑๕๕๑ ๑๕๕๒ ๑๕๕๓ ๑๕๕๔ ๑๕๕๕ ๑๕๕๖ ๑๕๕๗ ๑๕๕๘ ๑๕๕๙ ๑๕๖๐ ๑๕๖๑ ๑๕๖๒ ๑๕๖๓ ๑๕๖๔ ๑๕๖๕ ๑๕๖๖ ๑๕๖๗ ๑๕๖๘ ๑๕๖๙ ๑๕๗๐ ๑๕๗๑ ๑๕๗๒ ๑๕๗๓ ๑๕๗๔ ๑๕๗๕ ๑๕๗๖ ๑๕๗๗ ๑๕๗๘ ๑๕๗๙ ๑๕๘๐ ๑๕๘๑ ๑๕๘๒ ๑๕๘๓ ๑๕๘๔ ๑๕๘๕ ๑๕๘๖ ๑๕๘๗ ๑๕๘๘ ๑๕๘๙ ๑๕๙๐ ๑๕๙๑ ๑๕๙๒ ๑๕๙๓ ๑๕๙๔ ๑๕๙๕ ๑๕๙๖ ๑๕๙๗ ๑๕๙๘ ๑๕๙๙ ๑๖๐๐ ๑๖๐๑ ๑๖๐๒ ๑๖๐๓ ๑๖๐๔ ๑๖๐๕ ๑๖๐๖ ๑๖๐๗ ๑๖๐๘ ๑๖๐๙ ๑๖๑๐ ๑๖๑๑ ๑๖๑๒ ๑๖๑๓ ๑๖๑๔ ๑๖๑๕ ๑๖๑๖ ๑๖๑๗ ๑๖๑๘ ๑๖๑๙ ๑๖๒๐ ๑๖๒๑ ๑๖๒๒ ๑๖๒๓ ๑๖๒๔ ๑๖๒๕ ๑๖๒๖ ๑๖๒๗ ๑๖๒๘ ๑๖๒๙ ๑๖๓๐ ๑๖๓๑ ๑๖๓๒ ๑๖๓๓ ๑๖๓๔ ๑๖๓๕ ๑๖๓๖ ๑๖๓๗ ๑๖๓๘ ๑๖๓๙ ๑๖๔๐ ๑๖๔๑ ๑๖๔๒ ๑๖๔๓ ๑๖๔๔ ๑๖๔๕ ๑๖๔๖ ๑๖๔๗ ๑๖๔๘ ๑๖๔๙ ๑๖๕๐ ๑๖๕๑ ๑๖๕๒ ๑๖๕๓ ๑๖๕๔ ๑๖๕๕ ๑๖๕๖ ๑๖๕๗ ๑๖๕๘ ๑๖๕๙ ๑๖๖๐ ๑๖๖๑ ๑๖๖๒ ๑๖๖๓ ๑๖๖๔ ๑๖๖๕ ๑๖๖๖ ๑๖๖๗ ๑๖๖๘ ๑๖๖๙ ๑๖๗๐ ๑๖๗๑ ๑๖๗๒ ๑๖๗๓ ๑๖๗๔ ๑๖๗๕ ๑๖๗๖ ๑๖๗๗ ๑๖๗๘ ๑๖๗๙ ๑๖๘๐ ๑๖๘๑ ๑๖๘๒ ๑๖๘๓ ๑๖๘๔ ๑๖๘๕ ๑๖๘๖ ๑๖๘๗ ๑๖๘๘ ๑๖๘๙ ๑๖๙๐ ๑๖๙๑ ๑๖๙๒ ๑๖๙๓ ๑๖๙๔ ๑๖๙๕ ๑๖๙๖ ๑๖๙๗ ๑๖๙๘ ๑๖๙๙ ๑๗๐๐ ๑๗๐๑ ๑๗๐๒ ๑๗๐๓ ๑๗๐๔ ๑๗๐๕ ๑๗๐๖ ๑๗๐๗ ๑๗๐๘ ๑๗๐๙ ๑๗๑๐ ๑๗๑๑ ๑๗๑๒ ๑๗๑๓ ๑๗๑๔ ๑๗๑๕ ๑๗๑๖ ๑๗๑๗ ๑๗๑๘ ๑๗๑๙ ๑๗๒๐ ๑๗๒๑ ๑๗๒๒ ๑๗๒๓ ๑๗๒๔ ๑๗๒๕ ๑๗๒๖ ๑๗๒๗ ๑๗๒๘ ๑๗๒๙ ๑๗๓๐ ๑๗๓๑ ๑๗๓๒ ๑๗๓๓ ๑๗๓๔ ๑๗๓๕ ๑๗๓๖ ๑๗๓๗ ๑๗๓๘ ๑๗๓๙ ๑๗๔๐ ๑๗๔๑ ๑๗๔๒ ๑๗๔๓ ๑๗๔๔ ๑๗๔๕ ๑๗๔๖ ๑๗๔๗ ๑๗๔๘ ๑๗๔๙ ๑๗๕๐ ๑๗๕๑ ๑๗๕๒ ๑๗๕๓ ๑๗๕๔ ๑๗๕๕ ๑๗๕๖ ๑๗๕๗ ๑๗๕๘ ๑๗๕๙ ๑๗๖๐ ๑๗๖๑ ๑๗๖

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសមានចក្ខុ គប្បីឃើញនូវប្រទេសទាំងឡាយ ក្នុងខណៈដែលមានផ្លេកបន្ទោរ ក្នុងវេលាយប់ងងឹតសូន្យឈឹងយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ... ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចផ្លេកបន្ទោរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដូចពេជ្រ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានឆ្លងឱឃៈបានដោយងាយ សម្រេចនូវបេតោវិមុត្តិទេចិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាវត្ថុអ្វីមួយគឺកែវមណី ឬ ថ្ម ជាវត្ថុដែលពេជ្រចំបែកចេញមិនបាននោះ មិនមានឡើយ

ឯវមេវ ខោ តិក្ខវ៎ ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ អាសវានំ ខយោ... ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ អយំ វុច្ចតិ តិក្ខវ៎ វិនិបតិតោ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ខោ តិក្ខវ៎ តយោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិន្តិ ។

(๒๖) តយោមេ តិក្ខវ៎ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តយោ ។ អត្ថិ តិក្ខវ៎ បុគ្គលោ ន សោវិតញ្ញោ ន ភជិតញ្ញោ ន បយិរុទាសិតញ្ញោ អត្ថិ តិក្ខវ៎ បុគ្គលោ សោវិតញ្ញោ ភជិតញ្ញោ បយិរុទាសិតញ្ញោ អត្ថិ តិក្ខវ៎ បុគ្គលោ សន្តុត្ថោ តរុកតោ សោវិតញ្ញោ ភជិតញ្ញោ បយិរុទាសិតញ្ញោ ។ កតមោ ច តិក្ខវ៎ បុគ្គលោ ន សោវិតញ្ញោ ន ភជិតញ្ញោ ន បយិរុទាសិតញ្ញោ ។ ឥធ តិក្ខវ៎ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ហីនោ ហោតិ សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ ឱរមត្តោ តិក្ខវ៎ បុគ្គលោ ន សោវិតញ្ញោ ន ភជិតញ្ញោ ន បយិរុទាសិតញ្ញោ អញ្ញត្រ អនុនយោ អញ្ញត្រ អនុកម្បា ។

ยาวตฺถิ ภิกฺขเว ปุคฺคลา ทกฺขิณา ปาฏิคฺคาหิกา ยทิทํ สงฺฆคตา ตทคฺคมกฺขายติ ฯ เอตฺตาวตา โข ภิกฺขเว ทกฺขิณาวิภงฺโค ฯ

ภิกษุทั้งหลาย ปุคคลผู้ควรรับทักษิณาที่ท่านกล่าวไว้ในโลกนี้ มีเท่าใด ภิกษุทั้งหลาย ปุคคลผู้ควรรับทักษิณาที่ท่านกล่าวไว้ในโลกนี้ มีเท่านั้น ฯ

ตถาคโต ๘ ตีหิวาเร ปุณฺณมาย สายนฺหสมเย คนฺตฺวา
ปยิรุปาสิตพฺโพ ฯ ๙๘ ตีหิวาเร ปาตโรว
ปุณฺณาย สาธิโก อหุ เตน สมเยน สมาธิ
ปญฺญาย ปฏิโก ตีหิวาเร ปุณฺณาย สายนฺหสมเย คนฺ-
ตพฺพ ปยิรุปาสิตพฺโพ ฯ ตตฺร กสฺมา เหตุ ฯ
สีลสามญฺญคตาย สทฺธา ปรมา ๘ โหติ
ทฺวีหิวาเร สา ๘ โหติ ปญฺญาย ทฺวีหิวาเร สา ๘
โหติ ตาสุ ทฺวีหิวาเรสุ สมาธิสามญฺญคตาย สตฺ
สมาธิกถา ๘ โหติ ทฺวีหิวาเร สา ๘ โหติ
ปญฺญาย ทฺวีหิวาเร สา ๘ โหติ ตาสุ ทฺวีหิวาเรสุ
ปญฺญาสามญฺญคตาย สทฺ ปญฺญากถา ๘ โหติ
ทฺวีหิวาเร สา ๘ โหติ ปญฺญาย ทฺวีหิวาเร สา
๘ โหติ ตาสุ ทฺวีหิวาเรสุ ฯ ตสฺมา ปาโรว
ปุณฺณาย สายนฺหสมเย คนฺตพฺพ ปยิรุปาสิตพฺโพ ฯ
ตถาคโต ๘ ตีหิวาเร ปุณฺณาย สงฺฆสฺส ครุกตฺตา
สายนฺหสมเย คนฺตพฺพ ปยิรุปาสิตพฺโพ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិបុគ្គលដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរបួលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្មើគា ដោយសីល សមាធិ បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរបួលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះគេគិតថា សីលកថា របស់ពួកសប្បុរស អ្នកមានសីលស្មើគានឹងមានដល់ពួកយើងផង សីលកថានោះ នឹងមានសេចក្តីចំរើនដល់ពួកយើងផង សីលកថានោះ នឹងនាំឲ្យបានសុខដល់ពួកយើងផង សមាធិកថា របស់ពួកសប្បុរស អ្នកមានសមាធិស្មើគា នឹងមានដល់ពួកយើងផង សមាធិកថានោះ នឹងមានសេចក្តីចំរើនដល់ពួកយើងផង សមាធិកថានោះនឹងនាំឲ្យបានសេចក្តីសុខដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថារបស់ពួកសប្បុរស អ្នកមានបញ្ញាស្មើគា នឹងមានដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថានោះ នឹងមានសេចក្តីចំរើនដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថានោះ នឹងនាំឲ្យបានសេចក្តីសុខដល់ពួកយើងផង ។ ហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរបួលទៅអង្គុយជិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិបុគ្គលដែលគេគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរពហើយទើបសេពគប់ បួលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។

៥ ឆ តិក្ខត្តុំ ឯតទវោច បុក្កលោ អដ្ឋកថា ហោតិ សិលេន សមោដ្ឋិតោ បញ្ញាយ ឯវរូបោ តិក្ខត្តុំ បុក្កលោ សក្កច្ចំ សុត្វា សក្កច្ចំ ធារេតិ សេវតិ ភជតិ បយិរុ-បាសតិ ។ តំ តស្ស ហេតុ ។ ឥតិ អបរិ-ហីនំ វា សីលក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សាមិ បរិបូរំ វា សីល-ក្ខន្ធំ ឥត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុក្កហេស្សាមិ អបរិហីនំ វា សមាធិក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សាមិ បរិបូរំ វា សមាធិក្ខន្ធំ ឥត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុក្កហេស្សាមិ អបរិហីនំ វា បញ្ញាក្ខន្ធំ បរិបូរេស្សាមិ បរិបូរំ វា បញ្ញាក្ខន្ធំ ឥត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុក្កហេស្សាមីតិ ។ ឥមិនា ឯវរូបោ បុក្កលោ សក្កច្ចំ សុត្វា សក្កច្ចំ ធារេតិ សេវតិ ភជតិ បយិរុបាសតិ ។ អយំ ខោ តិក្ខត្តុំ ឥធេកច្ចោ បុក្កលោ សត្តហិ សទ្ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ ។

ឯវំ ឥមិនា ឯតទវោចាតិ ឯវំ ឥមិនា ឯតទវោច ។

ឆ ឆ ហាយេន តតិយំ ។

សេដ្ឋបុគ្គលំ ខុទ្ទកំ ឱដ្ឋំ

តស្ស អត្ថោ ខុទ្ទកំ ភវេយ្យាតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកលើសដោយសីល សមាធិ បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ហើយទើបសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះគេគិតថា អាត្មាអញនឹងបំពេញសីលក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឲ្យបរិបូណ៌ឡើងផង នឹងអនុគ្រោះសីលក្ខន្ធ ដែលបរិបូណ៌ហើយក្នុងទីនោះ ។ ដោយបញ្ញាផង នឹងបំពេញសមាធិក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឲ្យបរិបូណ៌ឡើងផង នឹងអនុគ្រោះសមាធិក្ខន្ធដែលបរិបូណ៌ហើយ ក្នុងទីនោះ ។ ដោយបញ្ញាផង នឹងបំពេញបញ្ញាខន្ធដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឲ្យបរិបូណ៌ឡើងផង នឹងអនុគ្រោះបញ្ញាខន្ធដែលបរិបូណ៌ហើយក្នុងទីនោះ ។ ដោយបញ្ញាផង ។ ហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលគេគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ហើយទើបសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកនេះរមែងមាននៅក្នុងលោក ។

> បុរសអ្នកសេពគប់បុគ្គលថោកទាប រមែងសាបសូន្យ បើសេពគប់បុគ្គលស្មើគ្នា មិនគប្បីសាបសូន្យ ក្នុងកាលណាឡើយ បើបុរសចូលទៅគប់រកបុគ្គលដែលប្រសើរ (ជាងខ្លួន) រមែងចំរើនឆាប់ ព្រោះហេតុនោះ បុរសគួរគប់នឹងបុគ្គលដែលប្រសើរលើសខ្លួន (ទើបប្រសើរ) ។

(๒๗) តយោមេ កិក្ខវេ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តយោ ។ អត្ថិ កិក្ខវេ បុគ្គលោ ជិណ្ណទ្ធតញ្ច ។ សេរិតញ្ច ។ កដិតញ្ច ។ បយិរុទាសិតញ្ច អត្ថិ កិក្ខវេ បុគ្គលោ អដ្ឋរមេត្តិតញ្ច ។ សេរិតញ្ច ។ កដិតញ្ច ។ បយិរុទាសិតញ្ច អត្ថិ កិក្ខវេ បុគ្គលោ សេរិតញ្ច កដិតញ្ច បយិរុទាសិតញ្ច ។ កតមោ ច កិក្ខវេ បុគ្គលោ ជិណ្ណទ្ធតញ្ច ។ សេរិតញ្ច ។ កដិតញ្ច ។ បយិរុទាសិតញ្ច ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឧប្បន្នោ ហោតិ ចាបលត្ថោ អសុចិ សំកស្សរសមាចារោ បដិច្ឆន្នកម្មន្តោ អស្សមណោ សមណបដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិបដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សុតោ កសម្ពុជាតោ ។ ឯវរូបោ កិក្ខវេ បុគ្គលោ ជិណ្ណទ្ធតញ្ច ។ សេរិតញ្ច ។ កដិតញ្ច ។ បយិរុទាសិតញ្ច ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។

[៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមានទៅកាន់លោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកនេះតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរខ្ចើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរបួលទៅអង្គុយជិត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរព្រងើយកន្តើយ មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរបួលទៅអង្គុយជិត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរបួលទៅអង្គុយជិត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគួរខ្ចើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរបួលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក មិនស្អាត មានកិរិយាមារយោទប្រកបដោយសេចក្តីរង្កៀស មានការងារលាក់លៀមទុក មិនមែនជាសមណៈ ប្តេជ្ញាថាជាសមណៈ មិនមែនជាព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាថាជាព្រហ្មចារី ស្អុយខាងក្នុង មានចិត្តដោតដាំដោយពពួក មានចិត្តជ្រោកជ្រាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាជាបុគ្គលដែលគេគួរខ្ចើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរបួលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

สุตฺตนฺตปิฏเก องฺคุตฺตรนิกายสฺส ตึกนิปาเต

กตีภิ นุ โข ภนฺเต ปาปกมฺมปถา ปุถุสฺส กมฺมกรณานิ ปาปกานิ กมฺมานิ อุปจิยนฺติ อุปจิตานิ จ ปน ภนฺเต กตีหิ ปาปกมฺมปเถหิ นิรยสมงฺคี โหติ ติรจฺฉานโยนิสมงฺคี โหติ ปิตฺติวิสยสมงฺคี โหติ อสุรกายสมงฺคี โหติ ฯ ตีหิ ภิกฺขเว ปาปกมฺมปเถหิ นิรยสมงฺคี โหติ ติรจฺฉานโยนิสมงฺคี โหติ ปิตฺติวิสยสมงฺคี โหติ อสุรกายสมงฺคี โหติ ฯ กตีหิ นุ โข ภนฺเต ปาปกมฺมปเถหิ ปุถุสฺส กมฺมกรณานิ ปาปกานิ กมฺมานิ อุปจิยนฺติ อุปจิตานิ จ ปน ภนฺเต กตีหิ ปาปกมฺมปเถหิ นิรยสมงฺคี โหติ ติรจฺฉานโยนิสมงฺคี โหติ ปิตฺติวิสยสมงฺคี โหติ อสุรกายสมงฺคี โหติ ฯ ตีหิ ภิกฺขเว ปาปกมฺมปเถหิ ปุถุสฺส กมฺมกรณานิ ปาปกานิ กมฺมานิ อุปจิยนฺติ อุปจิตานิ จ ปน ภนฺเต ตีหิ ปาปกมฺมปเถหิ นิรยสมงฺคี โหติ ติรจฺฉานโยนิสมงฺคี โหติ ปิตฺติวิสยสมงฺคี โหติ อสุรกายสมงฺคี โหติ ฯ กตีหิ ปาปกมฺมปเถหิ ปุถุสฺส กมฺมกรณานิ ปาปกานิ กมฺมานิ อุปจิยนฺติ อุปจิตานิ จ ปน ภนฺเต กตีหิ ปาปกมฺมปเถหิ นิรยสมงฺคี โหติ ติรจฺฉานโยนิสมงฺคี โหติ ปิตฺติวิสยสมงฺคี โหติ อสุรกายสมงฺคี โหติ ฯ ๙๐ ตีหิ ภิกฺขเว ปาปกมฺมปเถหิ ปุถุสฺส กมฺมกรณานิ ปาปกานิ กมฺมานิ อุปจิยนฺติ อุปจิตานิ จ ปน ภนฺเต ตีหิ ปาปกมฺมปเถหิ นิรยสมงฺคี โหติ ติรจฺฉานโยนิสมงฺคี โหติ ปิตฺติวิสยสมงฺคี โหติ อสุรกายสมงฺคี โหติ ฯ

---

๑ ฉ. ส ฉสฺสุปิ ฯ ม. ส ปสฺสุปิ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលមិនលុះទៅតាមដំណើរទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែថាបុគ្គលនោះ គង់មានកិត្តិសព្ទដ៏លាមកល្បីឡើងថា បុរសបុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ មានគូកនអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពស់លូនទៅក្នុងលាមក ទុកជាមិនចឹកក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែថា លាមកគង់ប្រឡាក់ពស់នោះមិនខានយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលុះទៅតាមដំណើរទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែថា បុគ្គលនោះមានកិត្តិសព្ទដ៏លាមកល្បីឡើងថា បុរសបុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ មានគូកនអាក្រក់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះឈ្មោះថា ជាបុគ្គលដែលគេគួរខ្ពើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរបុគ្គលដែលគេគួរព្រងើយកន្តើយ មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធច្រើនដោយសេចក្តីគាន់តឹង សូម្បីគេនិយាយតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្ត

ករុប្បតំ ឥរ្យាបថតំ បតិត្តិយតំ កោបញ្ច នោសញ្ច
អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតំ ។ សេយ្យថាបិ តំក្ខណេ
ឆុដ្ឋារុណោ ករេដ្ឋេ ភ ករមលាយ ភ យដ្ឋិតោ
តិយ្យាសោ មគ្គាយ អាសវំ នេតិ ឯវមេវ ខោ
តំក្ខណេ ឥនេករេដ្ឋោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ
ទុច្ចាយោសពហុលោ អប្បមត្តិ វុត្តោ សមានោ
អតិសដ្ឋតិ ករុប្បតិ ឥរ្យាបថតិ បតិត្តិយតិ កោបញ្ច
នោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ ។ សេយ្យ-
ថាបិ តំក្ខណេ តិណ្ហោ កាលាតំ ករេដ្ឋេ ភ
ករមលាយ ភ យដ្ឋិតំ(1) តិយ្យាសោ មគ្គាយ
ឆិច្ឆិជាយតំ ឆិដ្ឋិជាយតិ ឯវមេវ ខោ តំក្ខណេ
ឥនេករេដ្ឋោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ ទុច្ចាយោស-
ពហុលោ អប្បមត្តិ វុត្តោ សមានោ អតិសដ្ឋតិ
ករុប្បតិ ឥរ្យាបថតិ បតិត្តិយតិ កោបញ្ច នោសញ្ច
អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ ។ សេយ្យថាបិ តំក្ខណេ
ភូជគរ្យោ ករេដ្ឋេ ភ ករមលាយ ភ យដ្ឋិតោ

---

១ ម. យដ្ឋិតោ ។

ក្រោធ ញាតិ ប្រកានរឹងត្អឹងធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ ទីដ៏សេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យប្រាកដដូច្នេះ ។ ម្នាលកំកុតាំងឡាយ ដូចជាដំបៅពាស់ដែលត្រូវប៉ះពាល់ច្រឹច ដោយកំណាត់ឈើ ឬអំបែង រមែងក្វាយច្បើរ លើសប្រមាណយ៉ាងណា ម្នាលកំកុតាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធច្រើនដោយសេចក្តីតានតឹង សូម្បីគេនិយាយតែបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្ត ក្រោធ ញាតិ ប្រកានរឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ ទីដ៏សេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត ឲ្យប្រាកដដូច្នោះឯង ។ ម្នាលកំកុតាំងឡាយ ដូចជាអង្កត់ក្តើងទុសដង្កោ ដែលគេកៀសដោយកំណាត់ឈើ ឬអំបែង រមែងធ្វើសំឡេងពុចចិដ:(๑)ធ្វើសំឡេងពុចចិដចិដ: ដោយក្រៃលែងលើសប្រមាណយ៉ាងណា ម្នាលកំកុតាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីតានតឹង សូម្បីគេនិយាយបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ញាតិ ប្រកានរឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ ទីដ៏សេចក្តី មិនសប្បាយចិត្តឲ្យប្រាកដដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលកំកុតាំងឡាយ ដូចជាវណ្ណៈលាមកដែលបុគ្គលឆ្អិន ដោយកំណាត់ឈើឬអំបែង

---

๑ សំឡេងផ្ទុះប្រែះ ។ ព្រួសរង៉ែកចេញ ។

តំ យេវ្ហស្មេ បុគ្គលេ អប្បដិវិទ្ធេ យេហិ តំ សច្ចេ តតិយេ វិនេតព្ពេ ចុទ្ទសហិ ញាណេហិ អញ្ញាយ សរូបតោ អប្បដិវិទ្ធេ អនវពោធេ អប្បដិលាភេ អនធិគមេ អសច្ឆិកិរិយាយ អភិសមយេ អនុប្បត្តិយា តត្ថ អដ្ឋានំ បរិវត្តិយតិ តេសាបញ្ច នោយញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ទាតុកាមោតិ ។ ឯវញ្ហេ តតិយេ បុគ្គលេ អដ្ឋប្បភេទំ តំ ញេយ្យំ ។ សេយ្យថីទំ ។ អតីតញ្ហេ ។ អនាគតញ្ហេ ។ បច្ចុប្បន្នញ្ហេ ។ តំ តតិយំ ភោតុ ។ អនុប្បាទេ ញេយ្យេ ។ អនុប្បាទេ ញេយ្យេបិ ។ តំ តតិយំ ។ អនន្តរេ ញេយ្យេបិ ។ តំ តតិយំ ។ តស្មា ឯវញ្ហេ បុគ្គលេ អដ្ឋប្បភេទំ តំ ញេយ្យំ ។ អតីតញ្ហេ ។ អនាគតញ្ហេ ។ បច្ចុប្បន្នញ្ហេ ។ តតិយោ ច តតិយេ បុគ្គលេ ញេយ្យំ អតីតញ្ហេ បច្ចុប្បន្នញ្ហេ ។ ៩៣ តតិយេ ឯតស្មេ បុគ្គលេ សីលវា ហោតិ កល្យាណធម្មោ ។ ឯវញ្ហេ តតិយេ បុគ្គលេ ញេយ្យំ អតីតញ្ហេ បច្ចុប្បន្នញ្ហេ ។

វេមដ្ឋានកុំនស្ទុយដោយក្រែលង់លើសប្រមាណ យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តី
តានតឹង សូម្បីតែគេនិយាយបន្តិចបន្តួច ក៏ជាប់ចិត្តក្រោធ ញ៉ាប់ញ
ប្រកាន់រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ និងសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត
ឲ្យប្រាកដច្បាស់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
មានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលដែល គេគួរព្រងើយកន្តើយ
មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះគេគិតថា ដូន (នេះ) គប្បីដេរអាត្មាអញខ្លះ
ផ្ទាសាកត្មាអញខ្លះ ធ្វើអាត្មាអញឲ្យខូចប្រយោជន៍ខ្លះ ។ ព្រោះហេតុនោះ
បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលដែល គេគួរព្រងើយ
កន្តើយ មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដែលគេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មាន
សីល មានកល្យាណធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាព
យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។

อหं เหตุสฺส เนวกฺขึ ๆ เหตุสมึ เหตุมฺหเว ฯเปฯ สฺส
ปุคฺคลสฺส น เหตุนาเมตฺถ อาปชฺชติ อญฺญตฺร เหตุ
สงฺขาเตหิ เหตุสงฺเขหิ อตฺถกิจฺเจหิ สงฺขตลกฺขณานีติ
ปุริสปุคฺคลโล สงฺขตลกฺขณสมาโยโค สงฺขต-
ลกฺขณสมงฺคีติ ๆ ตสฺมา ฯเปฯ ปุคฺคลโล เสวิตพฺโพ
ภาวิตพฺโพ พหุลีกาตพฺโพ ๆ เอวเมตฺถ หเว
ตายโต ปุคฺคลา สงฺโฆ สีลาทีนา โลกนาถานฺติ ๆ

อิมมฺหิ ปุริเสา อิมสฺมึ เสวี
ฉ ฉ มาเยฮิ ตถาคโต สุลฺยเสวี
เสวฺยมานตฺตมฺ(๑) ปเรหิ จิตฺตา
ตสฺมา อตฺตเวา ปุคฺคลา ภเวยฺยาติ ๆ

[๒๘] ตายเมเต หเว ปุคฺคลา สงฺโฆ
สีลาทีนา โลกนาถานฺติ ๆ ตเตเมเต ตายเต ๆ
ภูตกาลนฺติ ปุปฺผกาลนฺติ ผลกาลนฺติ ๆ

---

๑ ม. เสวฺยมานตฺตมฺ ๆ

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលុះទៅតាមដំណើរទង្វើរបស់បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ គង់មានកិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះល្បីឮយ៉ាងថា បុរសបុគ្គលមានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់ល្អ មានគូកនល្អ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាជាបុគ្គលគួរសេព គួរគប់រក គួរបួងសួងទៅអង្វរជិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។

បុរសអកតញ្ញូគប់បុគ្គលថោកទាប រមែងសាបសូន្យ បើសេពគប់បុគ្គលស្មើគ្នា មិនគប្បីសាបសូន្យ ក្នុងកាលណាឡើយ បុរសបួងសួងទៅគប់រកបុគ្គលប្រសើរ (ជាងខ្លួន) រមែងចំរើនឆាប់ ព្រោះហេតុនោះ បុរសគួរគប់រកនូវបុគ្គលដ៏ប្រសើរលើសខ្លួន (ទើបប្រសើរ) ។

(២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលមានសំដីស្មុគដូចលាមក ១ បុគ្គលមានសំដីក្រអូបដូចផ្កា ១ បុគ្គលមានសំដីផ្អែមដូចទឹកឃ្មុំ ១ ។

ឥតរេហោ ច តិក្ខត្តុំ បុច្ឆលោ ភូថភាណី ។
៥ច តិក្ខត្តុំ ឯតទវោ បុច្ឆលោ សភាគតោ ច
បរិសតោ ច ញាតិមជ្ឈតោ ច បូគមជ្ឈតោ ច
រាជកុលមជ្ឈតោ ច អភិនីតោ សក្ខិំ បុដ្ឋោ
ឯហាវោ(១) ឥរិស យំ ជានាសិ(២) តំ វទេហីតិ ។
សោ អជានំ ច អាហ (៣) ជានាមីតិ
ជានំ ច អាហ ច ជានាមីតិ អបស្សំ ច អាហ
បស្សាមីតិ បស្សំ ច អាហ ច បស្សាមីតិ ឥតិ
អត្តនោត្តុ ច បរហោត្តុ ច អាមិសកិញ្ចិក្ខហោត្តុ
ច សម្បជានមុសាភាសិតា ហោតិ អយំ ឥមិនា
តិក្ខត្តុ បុច្ឆលោ ភូថភាណី ។ ភេតមោ ច តិក្ខត្តុ
បុច្ឆលោ ឥរិយភាណី ។ ៥ច តិក្ខត្តុ ឯតទវោ
បុច្ឆលោ សភាគតោ ច បរិសតោ ច ញាតិ-
មជ្ឈតោ ច បូគមជ្ឈតោ ច រាជកុលមជ្ឈតោ
ច អភិនីតោ សក្ខិំ បុដ្ឋោ ឯហាវោ បុរិស

---

១ ម. ឯវរូបោ ។ ២ ម. ជិនាសិ ។ ៣ ម. អហំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានសំដីស្អុយដូចឈាមក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ទៅតាន់សាក(ទំប្រជុំ)ក្តី ទៅកងឹបសៃក្តី ទៅកងឹតណ្ហាលញ្ជាតិក្តី ទៅកងឹតណ្ហាលពួកសេនាក្តី ទៅកងឹតណ្ហាលពជ្រត្តូលក្តី ដែលគេនាំទៅធ្វើជាសាក្សីហើយសួរថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូលមកនេះ អ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយហេតុនោះ ។ បុរសនោះកាលមិនដឹងនិយាយថា ខ្ញុំដឹងក្តី កាលដឹងនិយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក្តី កាលមិនឃើញនិយាយថា ខ្ញុំឃើញក្តី កាលឃើញនិយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ដោយដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុតែខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុសំណូកបន្តិចបន្តួចក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីស្អុយដូចឈាមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានសំដីក្រអូបដូចជា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ទៅតាន់សាក(ទំប្រជុំ)ក្តី ទៅកងឹបសៃក្តី ទៅកងឹតណ្ហាលញ្ជាតិក្តី ទៅកងឹតណ្ហាលពួកសេនាក្តី ទៅកងឹតណ្ហាលពជ្រត្តូលក្តី ដែលគេនាំទៅធ្វើជាសាក្សីហើយសួរថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន

យំ ជាតាសិ តំ វេទេតំ ។ សោ អជាតំ ភ អាហ ន ជាតាមីតិ ជាតំ ភ អាហ ជាតាមីតិ អបស្សុំ ភ អាហ ន បស្សាមីតិ បស្សុំ ភ អាហ បស្សាមីតិ ឥតិ អត្តនោតុ ភ បរេហេតុ ភ អាមិស-កិញ្ចិក្ខេនហេតុ ភ ន សព្ពញ្ញុនមុសាភាសិតា ហោតិ អយំ ទុតិយំ កិត្តវេ បុគ្គលោ បុច្ឆកាលំ ។ តតិយោ ច កិត្តវេ បុគ្គលោ អច្ចុកាលំ ។ ឥធ កិត្តវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឥមស្មិំ ភពំ បហាយ ឥមស្មាយ ភពាយ បដិវិរតោ ហោតិ យោ សោ ភពោ ឧឡារោ កល្យាណសុខោ បេមនីយោ ហាឧយដ្ឋានោ ទោវី ពហុជនកន្តោ ពហុជនមនាបោ តថារូបិំ ភពំ ភាសិតា ហោតិ អយំ ទុតិយំ កិត្តវេ បុគ្គលោ មច្ចុកាលំ ។ ឥមេ ខោ កិត្តវេ តយោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិន្តិ ។

អ្នកចូរមកនេះ អ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយហេតុនោះ ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹងនិយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក្តី កាលដឹងនិយាយថា ខ្ញុំដឹងក្តី កាលមិនឃើញនិយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី កាលឃើញនិយាយថា ខ្ញុំឃើញក្តី ជាអ្នកមិនពោលពាក្យគុហក ដោយដឹងខ្លួន ព្រោះតែខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុតែសំណូក បន្តិចបន្តួចក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីត្រអូបដូចផ្កា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានសំដីផ្អែមដូចទឹកឃ្មុំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់វាចាក្រអាក់ រៀរចាកវាចាក្រអាក់ សំដីណា ជាសំដីឥតទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរជាទីស្រឡាញ់ ត្រាប់ចូលទៅកាន់ផ្លូវចិត្ត ជាសំដីអ្នកក្រុងដែលជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើន ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើន ជាអ្នកពោលនូវសំដី មានសភាពដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីផ្អែមដូចទឹកឃ្មុំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកនេះ រមែងមានទៅកាន់លោក ។

(๒๔๗) តយោមេ ភិក្ខវេ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តយោ ។ អន្ធោ បឯកចក្ខុ ទ្វិចក្ខុ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បុគ្គលោ អន្ធោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ឥធលោកំ ចក្ខុំ ន ហោតិ យថារូបេន ចក្ខុនា អនធិគតំ វា ភោគំ អធិគច្ឆេយ្យ អធិ-គតំ វា ភោគំ ជានាតិ តេវេយ្យ ឥធលោកម្ហិស្ស ចក្ខុំ ន ហោតិ យថារូបេន ចក្ខុនា កុសលា-កុសលេ ឧម្មេ ជានេយ្យ សាវជ្ជានវជ្ជេ ឧម្មេ ជានេយ្យ ហីនប្បណីតេ ឧម្មេ ជានេយ្យ កណ្ហសុក្ក-សប្បដិភាគេ ឧម្មេ ជានេយ្យ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ភិក្ខវេ បុគ្គលោ អន្ធោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បុគ្គលោ ឯកចក្ខុ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ឥធលោកំ ចក្ខុំ ហោតិ យថារូបេន ចក្ខុនា អនធិគតំ វា ភោគំ អធិគច្ឆេយ្យ អធិគតំ វា ភោគំ ជានាតិ តេវេយ្យ

(๒๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ๓ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ๓ ពួកតើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលខ្វាក់ ๑ បុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង ๑ បុគ្គលមានភ្នែកទាំងពីរខាង ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្វាក់តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តម្រង់បាននូវភោគៈដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្តី តម្រង់ធ្វើនូវភោគៈដែលខ្លួនបានហើយឲ្យចំរើនឡើងក្តី ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា ចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ មិនមានឡើយ មួយទៀត បុគ្គលតម្រង់ដឹងនូវពួកធម៌ ជាកុសលនឹងអកុសល ដឹងពួកធម៌ដែលមានទោស នឹងឥតទោស ដឹងពួកធម៌ថោកទាបនឹងឧត្តម ដឹងពួកធម៌ដែលមានចំណែកជាទំនាស់គ្នាដោយអំណាចធម៌ខ្មៅនឹងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា សូម្បីចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ ក៏មិនមានដល់បុគ្គលនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាបុគ្គលខ្វាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តម្រង់បានភោគៈដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្តី តម្រង់ធ្វើភោគៈដែលខ្លួនបានហើយ ឲ្យចំរើនឡើងក្តី ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា ចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះ រមែងមាន ។

តជារូបម្បិសស្ស ចក្ខុ ន ហោតិ យថារូបេន ចក្ខុនា
កុសលាកុសលេ ធម្មេ ជានេយ្យ សាវជ្ជានវជ្ជេ
ធម្មេ ជានេយ្យ ហីនម្បណីតេ ធម្មេ ជានេយ្យ
កណ្ហាសុក្កសម្បដិភាគេ ធម្មេ ជានេយ្យ អយំ
បុគ្គលោ ទ្វីហិ ចក្ខូហិ បុគ្គលោ ឯកចក្ខុ ។ តតមោ ច
ចក្ខូហិ បុគ្គលោ ទ្វិចក្ខុ ។ ឥធ ចក្ខូហិ ឯកច្ចស្ស
បុគ្គលស្ស តជារូបំ ចក្ខុ ហោតិ យថារូបេន
ចក្ខុនា អនេឡមូគំ វា គោគំ អឡមូគេ្យ អឡមូគំ
វា គោគំ ជាតិំ តរេយ្យ តជារូបម្បិសស្ស ចក្ខុ
ហោតិ យថារូបេន ចក្ខុនា កុសលាកុសលេ
ធម្មេ ជានេយ្យ សាវជ្ជានវជ្ជេ ធម្មេ ជានេយ្យ
ហីនម្បណីតេ ធម្មេ ជានេយ្យ កណ្ហាសុក្កសម្បដិ-
ភាគេ ធម្មេ ជានេយ្យ អយំ បុគ្គលោ ទ្វីហិ ចក្ខូហិ
បុគ្គលោ ទ្វិចក្ខុ ។ ឥមេ ខោ ចតូហិ
តយោ បុគ្គលា សន្ធេ សំវិជ្ជមានា លោកសន្និវិ ។

ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះ គប្បីដឹងពួកធម៌ជាកុសលនិងអកុសល ដឹងពួកធម៌មានទោស និងឥតទោស ដឹងពួកធម៌ដែលថោកទាបនិងឧត្តម ដឹងពួកធម៌ដែលមានចំណែកជាទំនាស់គ្នា ដោយអំណាចធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា សូម្បីចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះក៏មិនមានឡើយ ម្ចាស់កំពុងតាំងភ្លាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានភ្នែកមួយ ។ ម្ចាស់កំពុងតាំងភ្លាយ ចុះបុគ្គលមានភ្នែកតាំងពីរខាង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កំពុងតាំងភ្លាយ បុគ្គលពួកខ្លះ កណ្តាលលោកនេះ គប្បីបានទូវភោគៈដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្តី ធ្វើទូវភោគៈដែលខ្លួនបានហើយឲ្យចំរើនឡើងក្តី ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា ចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះក៏មាន មួយទៀត បុគ្គលនោះ គប្បីដឹងពួកធម៌ ជាកុសលនិងអកុសល ដឹងពួកធម៌មានទោសនិងឥតទោស ដឹងពួកធម៌ថោកទាបនិងឧត្តម ដឹងពួកធម៌ដែលមានចំណែកជាទំនាស់គ្នា ដោយអំណាចធម៌ខ្មៅ នឹងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពយ៉ាងណា សូម្បីចក្ខុមានសភាពយ៉ាងនោះក៏មាន ។ ម្ចាស់កំពុងតាំងភ្លាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានចក្ខុតាំងពីរខាង ។ ម្ចាស់កំពុងតាំងភ្លាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅកណ្តាលលោក ។

[illegible]

[illegible] ឯកធម្មំ អតិវត្តតិ(១)

ទុតិយម្ហា អរិយបុគ្គលោ

អនុត្តរេ ភេសជ្ជកតោ ។

អថាបរាយ មត្តាយ

ឯកេកង្គំ ន បូរតិ

ឆន្ទាគមនេ សំសរតិ(២)

តតោ តតិយំ អរិយសាវកំ

ថេយ្យេន ភក្ខនមត្តេន

មុសាវាទេន ទុតិយេ

តុស្សតោ យេភុយ្យេ សំយោជនេ(៣)

តតោ ចតុត្ថំ ន តេនាហំ

តតោ តេសំ ឱរយំ តត្ថ

ឯកេកង្គំ បរិបាតិ ។

ទុទ្ធិតង្គំ បរេ អង្គា

សេដ្ឋោ បុរិសបុគ្គលោ

តស្មិំ លោកម្ហិ តេកតេ

---

១ ម. ក្រុតូតិ ។ ២ ម. ឆន្ទាគមនេ សង្ខេតិ ។ ៣ ន. ម. សំយោតុ ។

កោគៈតាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ មិនមានដល់បុគ្គលខ្វាក់ឡើយ បុគ្គលខ្វាក់មិនដែលឆ្លើបុណ្យតាំងឡាយទេ ការហាប់ខុស ចំពោះប្រយោជន៍តាំងពីរ រមែងមានដល់បុគ្គលខ្វាក់ខ្លួចចក្ខុ ។ មួយទៀត បុគ្គលដែលហៅថា មានភ្នែកម្ខាងនេះ ជាអ្នកប្រឡូកប្រឡំ ដោយកុសលធម៌និងអកុសលធម៌ ស្មើរភ្នែកកោគៈតាំងឡាយ ដោយថេយ្យចិត្ត ជាអ្នកឈ្លាសប្រមូលមកនូវអំពើតាំងពីរ ដោយកូដកម្ម (១) ផង ដោយការពោលពាក្យកុហកផង ជាមនុស្សប្រហែរកោគតាម បុគ្គលដែលមានចក្ខុភ្នែកម្ខាងនោះ លុះរំលងខន្ធ អំពីលោកនេះហើយ ទៅកាន់នរកឯទុក្ខខ្លោចផ្សា ។ ចំណែកខាងបុរសបុគ្គល ដែលហៅថា មានចក្ខុតាំងពីរខាង ជាអ្នកប្រសើរដោយភ្នែកកោគៈតាំងឡាយ ដែលខ្លួនបានមកដោយធម៌

---

๑ អំពើកៀចក្រាញ ឬ អំពើកោង ។

ปญฺญาวิเสสกามา ๘ ๆ

ธมฺมาทิ สมฺปฏิปชฺชา

ภพฺพปุคฺคลนิสฺสิตา ๑๐

จตุตฺถี ปญฺจมี ฉฏฺฐี ๑๓

ยตฺถ ปญฺญา น สมฺภวติ ๆ

อนฺธาทโย ปกติปญฺญาทโย

อาสงฺกา ปริวชฺชเย

ทุติยตฺถี ปน สมฺภวี

สพฺพตฺถ ปุริสปุคฺคลาธิ ๆ

(๓๐) ตายาเยว ภิกฺขาย ปุคฺคลา สมฺพุทฺธา สาวกา ปจฺเจกพุทฺธา ๆ ตตฺถเย ตายา ๆ สาวกปุพฺพงฺคมา ปุคฺคลา ปจฺเจกพุทฺธปุพฺพงฺคมา(๑) ปุคฺคลา ปุปฺผปุพฺพงฺคมา ปุคฺคลา ๆ ตตฺถาปิ น ภิกฺขาย สาวกปุพฺพงฺคมา ปุคฺคลาปิ ๆ ๙๘ ภิกฺขาย ปจฺเจกพุทฺธา ปุคฺคลาปิ อาภงฺคมา ตสฺมา ปเนตฺถ อภิกฺกนฺตาทิ ภิกฺขาสทฺทสฺส ตสฺสา ภิกฺขาย ฆปฺปา เอเสฺสา

๑ ม. ปุปฺผปุพฺพงฺคมา ๆ

ឲ្យទ្រព្យដែលខ្លួនរកបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម
មានតម្រិះដ៏ប្រសើរ ជាជនមានចិត្តឥតសង្ស័យ រមែង
ចូលទៅកាន់ស្ថានដ៏ចំរើន ដែលខ្លួនបានទៅហើយ
មិនសោកសៅ បុគ្គលគប្បីរៀរ មនុស្សខ្វាក់ផង
មនុស្សមានភ្នែកម្ខាងផង អំពីចម្ងាយហើយគប្បីសេព
គប់បុរសបុគ្គលដ៏ប្រសើរ មានភ្នែកពាំងពីរខាងចុះ ។

(៣០) ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅ
ក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកតើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលមានប្រាជ្ញាដូច
ជាក្អមផ្ការ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាដូចថ្មត់លេច ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
ដូចឃ្លាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាដូចក្អមផ្ការ
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ចៅកាន់
អាគម ស្គាល់ធម្មិកន័យសំណាក់នៃពួកភិក្ខុវិញ ។ ពួកភិក្ខុសំដែងធម្មិ

អាធិតេយ្យសីលំ មជ្ឈិមសីលំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សៅ ឥស្មឹ អាសវេ ឧំសង្ខោ ឥស្សុ កថាយ ឯកច្ចំ បឧទសិកភេតិ ឧ មជ្ឈំ មឧទសិកភេតិ ឧ បរិយោសានំ មឧទសិកភេតិ ដ្ឋិដ្ឋិតោបិ ឥង្ឃា អាសនា ឥស្សុ កថាយ ឯកច្ចំ មឧទសិកភេតិ ឧ មជ្ឈំ មឧទសិកភេតិ ឧ បរិយោសានំ មឧទសិកភេតិ ។ សេយ្យថាបិ តិក្ខត្តុំ តុម្ភា ឯក្កជ្ឈោ តត្រ ឯឧតំ អាសិត្ថំ ភវិត្ថ តោ សណ្ឋាតិ ឱរមេវ ខោ តិក្ខត្តុំ ឯឧតេកង្គោ បុក្ខលោ អាកប្បំ តជ្ជា ហោតិ អភិក្កមិតុំ តិក្ខត្តុំ សត្តិតេ ឧម្ពុសុប្បាយ ឥស្ស តិក្ខត្តុំ ឧម្ពុំ ឧេសុន្តិ អាធិតេយ្យសីលំ មជ្ឈិមសីលំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សៅ ឥស្មឹ អាសវេ ឧំសង្ខោ ឥស្សុ កថាយ ឯកច្ចំ មឧទសិកភេតិ ឧ មជ្ឈំ មឧទសិកភេតិ ឧ បរិយោសានំ មឧទសិកភេតិ

មានលំអបខាងដើម មានលំអបខកណ្តាល មានលំអបខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈប្រកបដោយអត្ថប្រកបដោយព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌គាំងអស់ ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏មិនធ្លើទុកកង់ចិត្តត្រង់ខាងដើម មិនធ្លើទុកកង់ចិត្តត្រង់កណ្តាល មិនធ្លើទុកកង់ចិត្តត្រង់ខាងចុងនៃកថានោះ សូម្បីគ្រោកពីអាសនៈនោះហើយ ក៏មិនធ្លើទុកកង់ចិត្តត្រង់ខាងដើម ត្រង់កណ្តាលនឹងខាងចុងនៃកថានោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ដូចដាក្អមផ្កាប់ ទឹកដែលគេចាក់ទៅលើក្អមនោះ ក៏ហូរចេញអស់ទៅ មិនដក់នៅឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅគាន់អាចម ស្តាប់ធម៌ក្នុងសំណាក់ នៃភិក្ខុគាំងឡាយវិញ ។ ភិក្ខុគាំងឡាយក៏សំដែងធម៌មានលំអបខាងដើម មានលំអបខកណ្តាល មានលំអបខាងចុងហើយប្រកាសព្រហ្មចរិយៈប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌គាំងអស់ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលដែលអង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏មិនធ្លើទុកកង់ចិត្តត្រង់ខាងដើម មិនធ្លើទុកកង់ចិត្តត្រង់កណ្តាល មិនធ្លើទុកកង់ចិត្តត្រង់ខាងចុង នៃកថានោះ

វុដ្ឋិតោបិ តត្ថេវ អាសនា តស្មា តថាយ ឯកង្គំ មនសិកាតព្ពំ ន មជ្ឈំ មនសិកាតព្ពំ ន បរិយោសានំ មនសិកាតព្ពំ អយំ វុច្ចតិ តិក្ខត្តុំ អាតាបិនិប្បរិយោ បុគ្គលោ ។ កតមោ ច តិក្ខត្តុំ ទុច្ចិន្តិតប្បរិយោ បុគ្គលោ ។ ឥធ តិក្ខត្តុំ ឯកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស អភិញ្ញាយ តត្ថេវ អភិក្ខណំ តិក្ខំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស តិក្ខា ឧម្មុ ទោសន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវល-បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ តស្មិំ អាសនេ និសិន្នោ តស្មា តថាយ អាទិម្បិ មនសិកាតព្ពំ មជ្ឈម្បិ មនសិកាតព្ពំ បរិយោសានម្បិ មនសិកាតព្ពំ វុដ្ឋិតោ[1] តត្ថេវ អាសនា តស្មា តថាយ ឯកង្គំ មនសិកាតព្ពំ ន មជ្ឈំ មនសិកាតព្ពំ ន បរិយោសានំ មនសិកាតព្ពំ ។ សេយ្យថាបិ តិក្ខត្តុំ បុរិសស្ស ទុច្ចិន្តេ ជាតា ទុច្ចិន្តកាតំ អាកិណ្ណានិ តិលា តណ្ឌុលា ហោតកា ពហវ សោ តត្ថេវ អាសនា វុដ្ឋហន្តោ

---

๑ ខ. ម. ឯតទត្ថេ បទំ អត្ថិ ។

ទុកជាគ្រោកឡើងអំពីកាសនៈនោះហើយ ក៏នៅតែមិនធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងដើម មិនធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់កណ្តាល មិនធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងចុងនៃកថានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាដូចជាក្អមផ្អាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានប្រាជ្ញាដូចថ្នក់លេច តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ទៅគាន់អាចរមស្អាប់ធម្មក្នុងសំណាក់ភិក្ខុតាំងឡាយក្បែរ ។ ភិក្ខុតាំងឡាយ ក៏សំដែងធម៌ មានលំអរលេខខាងដើម មានលំអបខុកណ្តាល មានលំអបខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌គាំងអស់ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះតាលអង្គុយលើកាសនៈនោះធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងដើមផង ធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់កណ្តាលផង ធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងចុងផង នៃកថានោះដែរ តែលុះគ្រោកចេញអំពីកាសនៈនោះទៅហើយ ក៏មិនធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងដើម មិនធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់កណ្តាល មិនធ្លើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងចុងនៃកថានោះទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចជាបង្អែមដូច្នេះ ។ ដែលលាយប្រឡំគ្នាតឹមាឧស្សអង្គរ ទំមៀវផ្ទះពុទ្រា ក្នុងថ្នក់លេចនៃបុរស បុរសនោះតាលគ្រោកអំពីកាសនៈនោះ

សតំសម្មោសា បកតិវេយ្យា ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ
ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ អាវជ្ជំ តត្ថ ហោតិ អភិក្ខណំ
ភិក្ខំ សន្ធិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ
ទេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
សានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ តស្មិំ អាសនេ
និសិន្នោ តស្ស កថាយ អាទិម្ហិ មជ្ឈម្ហិ
បរិយោសានម្ហិ មជ្ឈត្តោ ហោតិ ឧបេក្ខកោ
បដ្ឋិតោបិ តម្ហា អាសនា តស្ស កថាយ នេវាទិ
មជ្ឈត្តោ ន មជ្ឈំ មជ្ឈត្តោ ន បរិយោសានំ
មជ្ឈត្តោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទុច្ចន្តិប្បញ្ញោ
បុគ្គលោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បុថុប្បញ្ញោ
បុគ្គលោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អាវជ្ជំ តត្ថ
ហោតិ អភិក្ខណំ ភិក្ខំ សន្ធិកេ ធម្មស្សវនាយ

កំដរកាត់កាយ ព្រោះក្នុងស្មារតី ហើយណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលតែម្នាក់ឯង គឺលោកនេះ ទៅកាន់ភាពស្លាប់ធម្មតាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយវិញ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏សំដែងធម្មមានលំអបទខាងដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទខាងចុងថា ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈដ៏ចម្រុះ បរិបូណ៌ទាំងអស់ដល់បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ កាលអង្គុយលើគាសនៈនោះ តំណើរក្នុងចិត្តត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើក្នុងចិត្តត្រង់កណ្តាលផង ធ្វើក្នុងចិត្តត្រង់ខាងចុងផងនៃកថានោះ លុះក្រោកអំពីគាសនៈនោះទៅ តំណើរមិនធ្វើក្នុងចិត្តត្រង់ខាងដើម មិនធ្វើក្នុងចិត្តត្រង់កណ្តាល មិនធ្វើក្នុងចិត្តត្រង់ខាងចុងនៃកថានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាជ្រួចជាច្រកាលេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានប្រាជ្ញាដ៏ខ្លាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលតែម្នាក់ឯង គឺលោកនេះ ទៅកាន់ភាពស្លាប់ធម្មតាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយវិញ ។

ឥស្ស ភិក្ខុ ឧបដ្ឋ ឧទេសន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈ-
កល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ
កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ
ឥស្មឹ អាសនេ និសិន្នោ ឥស្ស កថាយ អាទិម្ហិ
មនសិករោតិ មជ្ឈម្ហិ មនសិករោតិ បរិយោសានម្ហិ
មនសិករោតិ ពុទ្ធិនោបិ ឥមេ អាសវា ឥស្ស
កថាយ អាទិម្ហិ មនសិករោតិ មជ្ឈម្ហិ
បនសិករោតិ បរិយោសានម្ហិ មនសិករោតិ ។
សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ តរុណា ឯឡកា ឥត្ថី ឧទកំ
អាសិត្តំ សណ្ឋាតិ នោ វិដ្ឋតិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ
ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ អភព្ពោ តត្ថ តត្ថ ហោតិ
អភិក្ខណំ ភិក្ខុំ សន្តិកេ ឧបដ្ឋស្សាយ ឥស្ស
ភិក្ខុ ឧទ្ទេសន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវល-
បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ

តិកុត្តរាធិធម្មាយ តំសំវិធានធម្មមានលំអបទខាងដើម មានលំអបទគណ្ហាល
មានលំអបទខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយ
ព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌គាំទ្រអស់ផលប្រយោជន៍ ប្រយោជន៍ កាល
អង្គុយលើអាសនៈនោះ តំធ្វើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
ត្រង់គណ្ហាលផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងចុងផង នៃគថានោះ ទុកជាគ្រោក
អំពីអាសនៈនោះទៅហើយ តំទៅនៃធ្វើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងដើមផង ធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តត្រង់គណ្ហាលផង ធ្វើទុកក្នុងចិត្តត្រង់ខាងចុងផងនៃគថានោះទៀត។
ម្នាលតិកុត្តរាធិធម្មាយ ដូចជាអ្នកមង្ហារ តឹកដែលគេជាត់ក្នុងក្អមនោះ តំដាត់
ទៅមិនហួសចេញទៅបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលតិកុត្តរាធិធម្មាយ ប្រយោជន៍
c
ក្នុងខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅតាន់តាម ស្តាប់ធម៌ក្នុងសំណាក់តិកុត្តរាធិធម្មាយ
ក្នុងខ្លះ ។ តិកុត្តរាធិធម្មាយតំសំវិធានធម្មមានលំអបទខាងដើម មានលំអបទ
គណ្ហាល មានលំអបទខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ថ ប្រ-
កបដោយព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌គាំទ្រអស់ផលប្រយោជន៍ ប្រយោជន៍

តស្មឹ អាសនេ ឯសិន្នោ តស្សា កថាយ អាទិម្ហិ បរិយោសានម្ហិ មជ្ឈម្ហិ បរិយោសានម្ហិ វុដ្ឋាសិ តម្ហា អាសនា តស្សា កថាយ អាទិម្ហិ មជ្ឈម្ហិ ។ បរិយោសានម្ហិ អយំ វុច្ចតិ កិកូ បុថុជ្ជញ្ញោ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ទោ កិកូ តយោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិន្តិ ។

អវកុជ្ជញ្ញោ បុរិសោ
ឧម្មុជោ អវិចក្ខណោ
អកិច្ចលាភំ ទេ ហោតិ
តត្ថ កិច្ចំ សន្តិកេ
អាទិ កថាយ មជ្ឈញ្ច
បរិយោសានញ្ច តាឯសោ
ឧក្ខហេតុំ ន សក្កោតិ
បញ្ញា ហិស្ស ន វិជ្ជតិ ។
ឧច្ចង្គជ្ជញ្ញោ បុរិសោ

កាលអត្ថិយលើកាសនៈនោះ កំរើឬកកងិចិត្តត្រង់ខាងដើមផង ឬកើឬកកងិចិត្តត្រង់កណ្តាលផង ឬកើឬកកងិចិត្តត្រង់ខាងចុងផង នៃកថានោះ ទុកជាក្រោកអំពីអាសនៈនោះហើយ កំរៅតែឬកើឬកកងិចិត្តត្រង់ខាងដើម ឬកើឬកកងិចិត្តត្រង់កណ្តាល ឬកើឬកកងិចិត្តត្រង់ខាងចុងនៃកថានោះទៀត ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានជ្រុងដ៏ខ្លួយ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។

បុរសមានជ្រុងដូចក្អមផ្តាប់ គឺជាអ្នកឥតជ្រុងផង ឥតសេចក្តីពិចារណាផង បុរសមានសភាពដូច្នោះ ទុកជាចូលទៅកាន់សំណាក់គហបតីទាំងឡាយ សូម្បីរឿយ ។ ក៏មិនអាចរើម្លប់រឿនធម្មិត្រង់ខាងដើម ត្រង់កណ្តាល ត្រង់ខាងចុងនៃកថា (នោះ) បាន ព្រោះថាជ្រុងមិនមានដល់បុគ្គលនោះទេឬយ ។ បុរសមានជ្រុងដូចថ្នក់លេច

เสยฺยถา ปเรน ปุพฺพตฺถิ

อภิกฺกนฺตสมีเป เจ ปเทสตฺถิ

ตตฺถา ภิกฺขุน สงฺฆิเสฏฺ

สาธุ ตถาคเย ภตฺตญฺ

ปริโยสาเนญฺ ตาทิเสฺ

ฉิสฺสิชฺชา สาสเน ตสฺมึ

ตุฏฺหเทหาน ปฺยฺหงฺคมึ

ปุฏฺเตา ฉปฺปฺสาตสฺถิ

ตถาสฺส(๑) ปุสฺสตึ ฯ

ปุปฺผปฺปฺญฺ จ ปุริสา

เสยฺยถา ปเรน(๒) ปุพฺพตฺถิ

อภิกฺกนฺตสมีเป เจ เปเตสตฺถิ

ตตฺถา ภิกฺขุน สงฺฆิเสฏฺ

---

๑ ว. ม. ฉหาตสฺมึสุ ฯ ๒ ว. ปเรหิ ฯ

តថាគតពោលថា ប្រសើរជាង៏ បុរសមានប្រាជ្ញ

ដូចជាក្អមធ្លាប់ទុះ បុរសមានសភាពដូច្នោះ ប៉ែ

ខុសជាចូលទៅកាន់សំណាក់នៃតិត្ថាំងឆ្ងាយ សូម្បី

រឿយ ។ អង្គុយលើអាសនៈនោះ រៀនធម៌ខាងដើម

ត្រង់កណ្តាល ត្រង់ខាងចុងនៃតថា (នោះ) ចាំនវែរ

តែលុះក្រោកចេញទៅក៏កំណត់ចាំឲ្យញ្ញនៈ មិនបាន

ត្រោះថា បុរសនោះ កេចឲ្យញ្ញនៈវែលខ្លួនរៀន

ហើយ ។ ចំណែកខាងបុរសមានប្រាជ្ញាដ៏ឆ្លាយ

តថាគតពោលថា ប្រសើរជាង៏ បុរសមានប្រាជ្ញាដូច

ថ្មគ្រលេចទុះ បុរសមានសភាពដូច្នោះ កាលបើចូល

ទៅកាន់សំណាក់នៃតិត្ថាំងឆ្ងាយ សូម្បីរឿយ ។

អាទិ កថាយ មជ្ឈត្ថា

បរិយោសានត្ថា អាទិសោ

ឯសិង្គោ អាសវេ តស្មឹ

ទុក្ខហេតូនេ ព្យញ្ជនំ

ជាវតតិ សេដ្ឋសង្គីបេត្តា

អព្យក្តមនសោ(๑) ឯកេ

ឆន្ទាទុទ្ធម្បដិបន្នោ

ទុក្ខស្សន្តករោ សិយាតិ ។

ឯត្តាវតា ច ឥតិយោ ។

ឥស្សុត្តរំ

សវិដ្ឋតិលានសង្ខារ(๒)

ឥហុការ វដិវេន ច

សេវិតិក្ខុច្ចក្ខសាលី

អង្គោ ច អវកុដ្ឋិតាតិ ។

---

๑ ម. អព្យត្តហេតុសោ ។ ๒ ម. សេដ្ឋតិលានសង្ខារ ។

អង្គុយលើអាសនៈនោះ រៀនធម៌ត្រង់ខាងដើម ត្រង់កណ្តាល ត្រង់ខាងចុង នៃកថា (នោះ) ចាំទុកនូវព្យញ្ជនៈបាន ជាជនមានតម្រិះដ៏ប្រសើរ មានចិត្តឥតសង្ស័យ ជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ តបព្រមទ្រទ្រង់នូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។

ចប់ បុគ្គលវគ្គ ទី៣ ។

ឧទ្ទាននៃបុគ្គលវគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីព្រះសរីរៈត្តេ ១ អំពីអកដម្មី ១ អំពីសង្ខារ ១ អំពីបុគ្គលមានឧបការៈច្រើន ១ អំពីបុគ្គល ប្រៀបដូចពេជ្រជាដើម ១ អំពីបុគ្គលគួរសេពគប់ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលគួរឱ្យមើលជា ដើម ១ អំពីបុគ្គលមានសំដីស្មុយដូចលាមកជាដើម ១ អំពីបុគ្គលខ្វាក់ជាដើម ១ អំពីបុគ្គលមានក្រហ្មា (ដូចគ្អម) ផ្តាប់ជាដើម ១ ។

(៣១) សព្ពេហិកាលំ តិក្ខត្តុំ តាលំ ភុលាលំ យេសំ បុត្តានំ មាតាបិតរោ អជ្ឈាគារេ ឃរំគតា ហោន្តិ សប្បញ្ញេ វយេ តាលំ តិក្ខត្តុំ តាលំ ភុលាលំ យេសំ បុត្តានំ មាតាបិតរោ អជ្ឈាគារេ ឃរំគតា ហោន្តិ សាហុនេយ្យេ តាលំ(១) តិក្ខត្តុំ តាលំ ភុលាលំ យេសំ បុត្តានំ មាតាបិតរោ អជ្ឈាគារេ ឃរំគតា ហោន្តិ ។ ទ្រព្យេ តិក្ខត្តុំ មាតាបិតុន្នំ ឯតំ អនិវត្តនំ បុញ្ញេ វយេ តិក្ខត្តុំ មាតាបិតុន្នំ ឯតំ អនិវត្តនំ អាហុនេយ្យេ តិក្ខត្តុំ មាតាបិតុន្នំ ឯតំ អនិវត្តនំ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ពហុការា តិក្ខត្តុំ មាតាបិតរោ បុត្តានំ អាចរិយកា ទោសកា វមិស្សុ លោកស្ស ឥមេសុ តាសេ ។

ទ្រព្យេ តិ មាតាបិតរោ
បុញ្ញេ វយេ តិ វុច្ចរេ
អាហុនេយ្យា ច បុត្តានំ
បជាយ អនុកម្បកា ។

---

១ ម. អាហុនេយ្យានំ ។

(៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនរបស់ត្រកូលទាំងឡាយ ណា ជាបានបូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងនោះឈ្មោះថាប្រកបដោយព្រហ្ម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនរបស់ត្រកូលទាំងឡាយ ណា ជាបានបូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងនោះឈ្មោះថាប្រកបដោយបុព្វាចារ្យ (អាចារ្យដើម) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនរបស់ត្រកូលទាំងឡាយ ណា ជាបានបូជាមាតាបិតាក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងនោះឈ្មោះថាប្រកបដោយអាហុនេយ្យ (អ្នកគួរទទួលរបស់ដែលកូនប្រុសស្រីបូជា) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ព្រហ្មន្ទុះ ជាឈ្មោះមាតាបិតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បុព្វាចារ្យន្ទុះជាឈ្មោះមាតាបិតា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា អាហុនេយ្យន្ទុះ ជាឈ្មោះមាតាបិតា ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះមាតាបិតាជាអ្នកមានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកចិញ្ចឹមកូន ជាអ្នកឲ្យកូនបានឃើញលោកនេះ ។

មាតាបិតាលោកហៅថា ព្រហ្មផងថា បុព្វាចារ្យ ផង ថា អាហុនេយ្យផង របស់កូនទាំងឡាយ ព្រោះជាអ្នកអនុគ្រោះដូចជាពួកសត្វ ។

ตสฺมาหิ เน ตฺวมสฺสุยฺย

สกฺกาเยปฺปภวิ ปณฺฑิโต

อาตฺตน อถ ปเรสน

วณฺเณน สยเนน จ

อุปฺปาทเนน ภูมิยเนน

ปาปกานำ โสวเนน จ

ตาย ปริจริยาย

มาตาปิตูสุ ปณฺฑิตา

สเทวำ นำ ปสำสนฺติ

เปจฺจ สคฺเค ปโมทตีติ ฯ

(๓๒) อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตำ เอตทโวจ

ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតត្រូវតែនមស្ការធ្វើសក្ការៈ

ចាតាបិតាចាំដ៏នោះ ដោយហុយ ទឹក សំពត់ ទំដេក

គ្រឿងជូសខាត់ទឹកក្លិនទឹកលាងជើង បណ្ឌិត

រមែងសរសើរកូននោះ ព្រោះការបម្រើមាតាបិតានោះ

ក្នុងលោកនេះ (កូននោះ) លុះលះលោកនេះ ទៅកាន់

បរលោករមែងរីករាយ ក្នុងស្ថានសួគ៌ ។

(๗๒) លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅ

គាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ

អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា

สิยา อาวุโส ภิกฺขุโน ตถารูปา สมาธิ-
นิมิตฺตสฺส โกสลฺลตา ยถา ตถา ปฏิปตฺติ สวิญฺญาณเกสุ
กาเยสุ อหงฺการมมงฺการมานานุสยา นาสฺสุ ตถาคตสฺส
จ สพฺพนิมิตฺตเตสุ อหงฺการมมงฺการมานานุสยา
นาสฺสุ ยญฺจ เขตาวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ อุปสมฺปชฺช
วิหรโต อหงฺการมมงฺการมานานุสโย น โหติ
ตญฺจ เขตาวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ อุปสมฺปชฺช วิหรเยฺยาติ ฯ
สิยา อาวุโส ภิกฺขุโน ตถารูปา สมาธินิมิตฺต-
สฺส โกสลฺลตา ยถา ตถา ปฏิปตฺติ สวิญฺญาณเกสุ กาเยสุ
อหงฺการมมงฺการมานานุสยา นาสฺสุ ตถาคตสฺส จ
สพฺพนิมิตฺตเตสุ อหงฺการมมงฺการมานานุสยา นาสฺสุ
ยญฺจ เขตาวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ อุปสมฺปชฺช วิหรโต
อหงฺการมมงฺการมานานุสยา น โหติ ตญฺจ
เขตาวิมุตฺติ ปญฺญาวิมุตฺติ อุปสมฺปชฺช วิหรเยฺยาติ ฯ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើអហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុសយ៍ មិនមានកង្ខាយប្រកបដោយញាណនេះផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុសយ៍ មិនមានកង្ខានិមិត្តតាំងអស់ ព្ធដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ មិនមានដល់តិកុដែលដល់ទូវចេតោវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិណា តិកុគប្បីដល់ទូវចេតោវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅយ៉ាងណា ការបាននូវសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ គប្បីមានដល់តិកុដែរឬ ។ ម្នាលអានន្ទ បើអហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ មិនមានកង្ខាយដែលប្រកបដោយញាណនេះផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ មិនមានកង្ខានិមិត្តតាំងអស់ ព្ធដ៏ខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ មិនមានដល់តិកុដែលដល់ទូវចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិណា តិកុគប្បី ដល់ទូវចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ យ៉ាងណា ការបាននូវសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ គប្បីមានដល់តិកុដែរ

ยถา กถญฺจิ ปน ภาเค สติ กิจฺจานิ ตถารูเป สมาธิปฏิลาเภ ยถา ตมสฺมึ สวิญฺญาณเก กาเย อหนฺตาทิคฺคาหมานาสุสยา ตาสฺส ตทาธาโร จ สพฺพสฺมึเยว อหนฺตาทิคฺคาหมานาสุสยา ตาสฺส ยญฺจ เตสาทิปุคฺคลิกฺขิตฺตกฺขณาทิปฺปเภทสฺส ขนฺธสนฺตานสฺส วิหารโต อหนฺตาทิคฺคาหมานาสุสยา น ปหียติ ตญฺจ เตสาทิปุคฺคลิกฺขิตฺตกฺขณาทิปฺปเภทสฺส ขนฺธสนฺตานสฺส วิหารโตเยว ปหียติ ฯ ตถา ตสฺมึ กิจฺจานิ ปหาตพฺพานิ ปหานานิ สจฺฉิกาตพฺพานิ สจฺฉิกิริยานิ ภาเวตพฺพานิ ภาวนานิ สมฺมา ปฏิปชฺชิตพฺพานิ ปฏิปตฺติโย ตสฺส ตสฺส ปุคฺคลสฺส ตสฺมึ ตสฺมึ ขเณ ตสฺมึ ตสฺมึ สมเย ตสฺมึ ตสฺมึ ปเทเส ตสฺมึ ตสฺมึ อารมฺมเณ ตสฺมึ ตสฺมึ วตฺถุสฺมึ ตสฺมึ ตสฺมึ ปวตฺติยา ตสฺมึ ตสฺมึ ปวตฺติยา ตสฺมึ ตสฺมึ ปวตฺติยา

ปติโตฺร ปฺระหฺมะจิตฺโต เอวมฺปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มมฺปิ ตาเรติ กลฺยาณมิตฺโต สนฺทิฏฺฐิโก สนฺทิฏฺฐิโก ปฺรตฺยกฺษ ปฺรตฺยกฺษ อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตเมว วิญฺญูหิ ติ ฯ ภนฺเต ปฺรภุ ปฺรตฺยกฺษ ปฺรตฺยกฺษ ปฺรตฺยกฺษ

ฯ๓ฯ ปญฺ ปน เอตสฺส อาวุโส สงฺฆาย ภาสิตสฺส
อตฺถ กถยนฺเตน ปุพฺพาปรญฺญูหิ

สงฺฆาย โลกสฺมึ ยเทตทคฺค(๑)
เยสญฺจิมานิ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ
สตฺตา วิสุทฺธิโย อฏฺเฐเต ปุริสปุคฺคลา
เอตาวตา สา ปฏิปทาติ ปุพฺพาปรญฺญูหิ ฯ

[๓๓] ตตฺถ โก อายสฺมา สารีปุตฺโต เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ เตนุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺต อภิวาเทตฺวา ปกฺกมนฺโต อิสิมิ ฯ ปกฺกมนฺโต จ ปน อายสฺมา สารีปุตฺโต ภควา ปจฺจนฺเต สณฺฐิเตน ปกฺกมิ ฯ อยมาวุโส สารีปุตฺตสฺส ภควา ปจฺจนฺเต สณฺฐิเตน ปกฺกมิ ฯ อยมาวุโส สารีปุตฺตสฺส ธมฺม เทเสยฺย วิตฺถาเรน ปิ ธมฺม เทเสยฺย สงฺขิตฺเตน ปิ ธมฺม เทเสยฺย วิตฺถาเรน ปิ สงฺขิตฺเตน ปิ ธมฺม เทเสยฺย อตฺถ ปฏิสญฺจิกฺขิตฺวา ธมฺม เทเสยฺย ธมฺม ปฏิสญฺจิกฺขิตฺวา อตฺถ เทเสยฺย อตฺถ จ ธมฺม จ ปฏิสญฺจิกฺขิตฺวา เทเสยฺย ฯ

๓ ๑. ม.เอตทคฺคานิ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា

បុគ្គលណាដឹងច្បាស់នូវរបស់ខ្លួនទើបឈ្មោះថាដឹងរបស់ជនដទៃ ក៏ឈ្មោះថាលោក ព្រមទាំងមិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ក្នុងអារម្មណ៍ទីមួយទេ តថាគតពោលថា បុគ្គលនោះសូម្បីរមាប់ច្រាសចាកផ្សែងគឺ ទុច្ចរិត មិនមានសេចក្តីទុក្ខ មិនមានតណ្ហាបានធ្វើជាតិនឹងដកហើយ ដូច្នេះនេះ ដែលតថាគតពោលហើយ ក្នុងបុណ្ណកប្បញ្ហា បកាយនវគ្គ សំដៅហេតុនុ៎ះឯង ។

(๓๓) គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតសំដែងធម៌ដោយបំប្រួញខ្លះ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតក៏សំដែងធម៌ដោយពិស្តារខ្លះ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតក៏សំដែងធម៌តាំងចំប្រួញ តាំងពិស្តារខ្លះ ដ្បិតថាពួកបុគ្គលអ្នកយល់ធម៌ រកបានដោយកម្រ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ជាកាលគួរនឹងសំដែងធម៌នុ៎ះហើយ បពិត្រព្រះសុគត ជាកាលគួរនឹងសំដែងធម៌នុ៎ះហើយ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ដោយសង្ខេបក្តី សំដែងធម៌ដោយពិស្តារក្តី សំដែងធម៌តាំងសង្ខេបតាំងពិស្តារក្តី ពួកអ្នកយល់ធម៌

ตสฺมาติหา สาริปุตฺต มยำ สิกฺขิตพฺพำ ฯเปฯ สาริญฺญาณาเกฯ กายเย อนฺวาคเมปญฺญาคเมปญฺญา-
ฉนฺทา จ ปาโมชฺชำ ตทนิฏฺฐา จ สพฺพนิมิตฺเตสุ
อนฺวาคเมปญฺญาคเมปญฺญาฉนฺทา จ ปาโมชฺชำ จ ปาโมชฺชำ ยตฺถ
เจตาวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี จุปสมฺปชฺช วิหรเต อนฺวาค-
เมปญฺญาคเมปญฺญาฉนฺทา จ โหนฺติ ตญฺจ เจตาวิมุตฺตี
ปญฺญาวิมุตฺตี จุปสมฺปชฺช วิหริสฺสตีติ ฯ อิทมฺปิ ภิกฺ
สาริปุตฺต สิกฺขิตพฺพำ ฯ ยโต โข สาริปุตฺต ภิกฺขุโน
ฯเปฯ สาริญฺญาณาเกฯ กายเย อนฺวาคเมปญฺญา-
คเมปญฺญาฉนฺทา จ โหนฺติ ตทนิฏฺฐา จ สพฺพนิมิตฺเตสุ
อนฺวาคเมปญฺญาคเมปญฺญาฉนฺทา จ โหนฺติ ยตฺถ
เจตาวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี จุปสมฺปชฺช วิหรเต
อนฺวาคเมปญฺญาคเมปญฺญาฉนฺทา จ โหนฺติ ตญฺจ
เจตาวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี จุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ
อยำ วุจฺจติ สาริปุตฺต ภิกฺขุ อเจฺฉฎฺฐี ตณฺหำ ฉิตฺวา
สญฺโญชนำ สมฺมาทา ตสฺมา ทุกฺขสฺส

គន់នឹងមាន ។ ម្នាលសារីបុត្ត ហេតុនោះ តិក្ខកឯសាសនានេះ ត្រូវសិក្សា
យ៉ាងនេះថាអហង្ការទិដ្ឋិមមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យនឹងមិនមានក្នុងកាយ
ប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ
នឹងមិនមានក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ក្នុងខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហា
នឹងមានានុស័យ មិនមានដល់តិក្ខុដែលបានចេះតាមមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិណា
យើងនឹងបាននូវចេះតាមមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាល
សារីបុត្ត អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលណាតិក្ខុមិនមាន
អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ ក្នុងកាយប្រកបដោយវិញ្ញាណ
នេះផង មិនមានអហង្ការទិដ្ឋិមមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ ក្នុងនិមិត្តទាំង
អស់ក្នុងខាងក្រៅផង អហង្ការទិដ្ឋិ មមង្ការតណ្ហានឹងមានានុស័យ មិន
មានដល់តិក្ខុ ដែលបានចេះតាមមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិណា តិក្ខុរមែងបាននូវ
ចេះតាមមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តិក្ខុ
នេះតថាគតហៅថា បានផ្តាច់ផ្តិលនូវតណ្ហា គាស់រំលើងនូវសំយោជនៈបាន
ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ព្រោះត្រាស់ដឹងនូវកិរិយាលះបង់មាន ដោយទុជ្ជាយដ៏ល្អ

ឥទញ្ច មេ តំ សារីបុត្ត សង្ខាយ កាសិំ
ធារាយនេ ។ ឥទមវោច

បហាំ កាមសញ្ញានំ(១) នោមនស្សាន ឆ្ឌកយំ
ឥនស្ស ច បឆ្ឌនំ កុក្កុច្ចានំ(២) និវារណំ
ឧបេក្ខាសតិសំសុទ្ធំ ធម្មតក្កបុរេសវំ
អញ្ញាវិមោក្ខំ បព្រូមិ អវិជ្ជាយេបច្ចយក្ខយំ(៣) ។

[៧៤] តីណិមានិ ភិក្ខវេ និទានានិ កម្មានំ សមុទយាយ ។ កតមានិ តីណិ ។ លោភោ និទានំ កម្មានំ សមុទយាយ ទោសោ និទានំ កម្មានំ សមុទយាយ មោហោ និទានំ កម្មានំ សមុទយាយ ។ យំ ភិក្ខវេ លោភបច្ចយតាទំ កម្មំ លោភជំ លោភនិទានំ លោភសមុទយំ យត្ថស្ស អត្តភាវោ និព្ពត្តតិ តត្ថ តំ កម្មំ វិបច្ចតិ យត្ថ តំ កម្មំ វិបច្ចតិ តត្ថ តស្ស កម្មស្ស វិបាកោ បដិសំវេទេតព្ពោ ឥធេវ ឧម្ហេ ទុតិយេ(៤) វា អបរេ វា បរិយាយេ ។ យំ ភិក្ខវេ ទោសបច្ចយតាទំ កម្មំ ទោសជំ ទោសនិទានំ

---

១ ម. កាមធាតូនំ ។ ២ ម. កុក្កុច្ចាយ ។ ៣ ម. អវិជ្ជាយបហានេនត្តិ ។ ៤ ម. ម. ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ ឧបបជ្ជេ វា ។

ម្នាលសារីបុត្តភាគ្យថា

តថាគតសំដែងនូវការលះបង់តាមសញ្ញានឹងគោមនស្ស
ទាំងពីរផង នូវការបង្ហាប់ចិនៈផង នូវការហាម
ឃាត់កុក្កុចៈផង នូវធម៌ដ៏ស្អាត ដោយទម្លាប់ធំសតិ
ផង នូវប្រធានៃសេចក្តីព្រុះរឹងធម៌ផង នូវការរួចស្រឡះ
ដោយអរហត្តផលផង ថាជាការចំណាយបង់នូវតម្លៃ
ដូច្នេះនេះ ដែលតថាគតពោលហើយ ក្នុងទុយប្បញ្ញាបុគ្គល
ទាំងពួង សំដៅហេតុនេះឯង ។

[៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាត ៣ នេះជាហេតុឲ្យកើតកម្ម ។
ធម្មជាត ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលោភៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្ម ១ ទោសៈ ជា
ហេតុឲ្យកើតកម្ម ១ មោហៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្ម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះលោភៈ កើតអំពីលោភៈ មានលោភៈជាហេតុ
មានលោភៈជាដែនកើត អត្តភាពបុគ្គលនោះកើតកន្លែងណា កម្មនោះរមែង
ឲ្យផលកន្លែងនោះ កម្មនោះឲ្យផលកន្លែងណា បុគ្គលរមែងទទួលផលនៃ
កម្មនោះ ក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាពជាបច្ចុប្បន្ន ឬអត្តភាពដែលកើតបន្ទាប់ ឬ
អត្តភាពផ្សេងដែលអាស្រ័យតទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា
ដែលបុគ្គលធ្វើហើយព្រោះទោសៈ កើតអំពីទោសៈ មានទោសៈជាហេតុ

នោសសម្ភុនយំ យត្តស្ស អត្តភាវេ ឯព្ភត្តំ តត្ត តំ
អារម្មំ វិបច្ចតិ យត្ត តំ កម្មំ វិបច្ចតិ តត្ត តស្ស
កម្មស្ស វិបាកំ បដិសំវេទេតិ ឯវម្មេ ខុបបជ្ជ ក
អបរេ ក បរិយាយេ ។ យំ កិញ្ចិ មោហប្បកតំ កម្មំ
មោហជំ មោហនិទានំ មោហសម្ភុនយំ យត្តស្ស
អត្តភាវេ ឯព្ភត្តំ តត្ត តំ កម្មំ វិបច្ចតិ យត្ត តំ
កម្មំ វិបច្ចតិ តត្ត តស្ស កម្មស្ស វិបាកំ បដិសំ-
វេទេតិ ឯវម្មេ ខុបបជ្ជ ក អបរេ ក បរិយាយេ ។
សេយ្យថាបិ កិញ្ចិ ព័ជានិ អខណ្ឌានិ អបូតីនិ
អាតាតបហតានិ សារាទានិ សុខសយិតានិ សុក្ខេត្តេ
សុបរិកម្មកតាយ ភូមិយា និក្ខិត្តានិ នេវ ក
សក្ខាជាវំ អនុប្បវេច្ឆេយ្យ ឱវស្សុ តានិ កិញ្ចិ
ព័ជានិ វុឌ្ឍិំ វិរុឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជេយ្យុំ ។

មានទោសៈជាបច្ច័យ អត្តភាពរបស់បុគ្គលនោះ កើតក្នុងទីណា កម្មនោះ រមែងឲ្យផលក្នុងទីនោះ កម្មនោះឲ្យផលក្នុងទីណា បុគ្គលរមែងទទួលផលរបស់កម្មនោះ ក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាពជាបច្ចុប្បន្នក៏ អត្តភាពដែលកើតបន្ទាប់ក៏ អត្តភាពដទៃដែលអន្លោលតទៅទៀតក៏ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា ដែលបុគ្គលធ្វើដោយមោហៈ កើតអំពីមោហៈ មានមោហៈជាហេតុ មានមោហៈជាបច្ច័យ អត្តភាពរបស់បុគ្គលនោះ កើតក្នុងទីណា កម្មនោះរមែងឲ្យផលក្នុងទីនោះ កម្មនោះរមែងឲ្យផលក្នុងទីណា បុគ្គលរមែងទទួលផលរបស់កម្មនោះ ក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាពជាបច្ចុប្បន្នក៏ អត្តភាពដែលកើតបន្ទាប់ក៏ អត្តភាពដទៃដែលអន្លោលតទៅទៀតក៏ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពូជដែលមិនបែក មិនស្អុយ មិនខូចដោយខ្យល់ទឹកកំដៅថ្ងៃ ប្រកបដោយខ្លឹមសារ (ជាគ្រាប់មានសាច់ពេញលេញ) គេទុកជាក់ស្តែលបួល ដែលបុគ្គលសាបព្រោះលើទីដែលក្តរពស់ល្អ ក្នុងស្រែមានដីរជាតិ ក្លៀវសោតក៏ផ្តល់ជាទឹកដោយស្រួល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពូជទាំងនោះសមប្រកបយ៉ាងនេះ ដល់នូវការលូតលាស់ ធ្លុះដាលបែកគុម្ព យ៉ាងណាមិញ ។

ปิฬเยว ฯเปฯ ตีหิ ตีหิ ยเมว สมาปตฺติยา วสีภาวปฺปตฺตา
เอวเมว ฯเปฯ ตีหิ ตีหิ ยเมว สมาปตฺติยา วสีภาวปฺปตฺตา
อฏฺฐกาเก ฯเปฯ ตีหิ ตีหิ ยเมว สมาปตฺติยา วสีภาวปฺปตฺติ ยมฺหิ
กมฺเม วิชฺชติ ตสฺส ตสฺส กมฺมสฺส วิปากกฺขนฺธา ปฏิสนฺธิกฺขเณ
ปาตุภวนฺติ ปวตฺตนฺติ ปวตฺตกฺขเณ ปิ อปรปริยาเยน ฯ
ยมฺหิ ภวสงฺขาเร กมฺมุนา ฯ เปฯ ฯ ยมฺหิ ภวงฺคสนฺตาเน
กมฺมุนา ฯ เปฯ ฯ อปรปริยาเยน ปิ ปาตุภวนฺติ ฯ ฯลฯ ๔
ตีหิ ตีหิ ยเมว สมาปตฺติยา วสีภาวปฺปตฺตา ฯ

(๓๙) ตีณิ ตีณิ ปิฬเยว ปิฬาปาทิ กมฺมุนา สมุฏฺฐาปิยนฺติ ฯ
ตีณิ ตีณิ ปิฬเยว ปิฬาปาทิ ฯ อโลภาทีนิ ปิฬาปาทิ กมฺมุนา
สมุฏฺฐาปิยนฺติ อโลภาทีนิ ปิฬาปาทิ กมฺมุนา สมุฏฺฐาปิยนฺติ
อโทสาทีนิ ปิฬาปาทิ กมฺมุนา สมุฏฺฐาปิยนฺติ ฯ ยา ปิฬาปาทิ
อโลภสมฺปยุตฺตา กมฺมุนา อโลภา ปิฬาปาทิ อโลภาปิฬาปาทิ
อโลภสมุฏฺฐิตา ปิฬาปาทิ อโลภสมุฏฺฐิตา ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ
ปิฬาปาทิ ปิฬา ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ
ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ปิฬาปาทิ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះលោភៈ កើតអំពីលោភៈ មានលោភៈជាហេតុ មានលោភៈជាបច្ច័យ អត្តភាពរបស់បុគ្គលនោះកើតក្នុងទីណា កម្មនោះរមែងឲ្យផល ក្នុងទីនោះ កម្មនោះឲ្យផលក្នុងទីណា បុគ្គលរមែងទទួលផលរបស់កម្មនោះក្នុងទីនោះ គឺអត្តភាពក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី អត្តភាពដែលកើតបន្ទាប់ក្តី អត្តភាពដទៃដែលកន្លងសាបសូន្យទៅក្តី ។ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះទោសៈ។បេ។ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះមោហៈ។បេ។ ក្នុងអត្តភាពដទៃដែលកន្លងសាបសូន្យទៅក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតទាំងនេះឯង ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ កំយ៉ាងនោះដែរ ។

[៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតទាំងនេះ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ។ ធម្មជាតទាំងបីតើដូចម្តេច ។ គឺអលោភៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ១ អទោសៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ១ អមោហៈ ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើ ព្រោះអលោភៈ កើតអំពីអលោភៈ មានអលោភៈជាហេតុ មានអលោភៈជាបច្ច័យ បើសេចក្តីលោភ មិនមានហើយ កម្មនោះឈ្មោះថា បុគ្គលបានលះបង់យ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសគល់ផ្តាច់ផ្តិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះខ្នែតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានពូជ ជាកម្មមិនកើត តទៅខាងមុខជាធម្មតា ។

ยเมกสฺมึ สมเย อเนกานิ วสฺสสหสฺสานิ อเนกานิ วสฺสสตสหสฺสานิ อเนกานิ วสฺสสตสหสฺสสหสฺสานิ อเนกานิ วสฺสสตสหสฺสปโกฏิโย ฐิโต โหติ อยเมกสฺมึ สมเย ปฐโม อนฺตรกปฺโป ฯ ยเมกสฺมึ สมเย ปฐโม อนฺตรกปฺโป ตทา มนุสฺสานมายุ อปริมาณํ โหติ ฯ ยเมกสฺมึ สมเย อปริมาณา มนุสฺสา ตทา ปญฺญายนฺ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះអាទោសៈ កើតអំពីអាទោសៈមានអាទោសៈជាហេតុ មានអាទោសៈជាបច្ច័យ កាលបើទោសៈមិនមានហើយ កម្មនោះឈ្មោះថាបុគ្គលបានលះបង់យ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសផ្តាច់ផ្តិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះខ្នែតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានពូជ ជាកម្មមិនកើតតទៅខ្នែត ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះអាមោហៈ កើតអំពីអាមោហៈ មានអាមោហៈជាហេតុ មានអាមោហៈជាបច្ច័យ កាលបើមោហៈមិនមានហើយ កម្មនោះឈ្មោះថា បុគ្គលបានលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសគល់ផ្តាច់ផ្តិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះខ្នែតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ជាកម្មមិនកើតតទៅខ្នែតជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពូជដែលមិនបែក មិនស្អុយ មិនវិនាសដោយខ្យល់ទឹងកំដៅថ្ងៃ ប្រកបដោយខ្ចីមសារ គេខុតជាក់ល្អបុរសគប្បីដុតខ្ទុះពូជនោះដោយភ្លើង ដុតដោយភ្លើងរួចហើយ ធ្វើជាធ្យូងម៉ត់ ធ្វើជាធ្យូងម៉ត់រួចហើយ កំចាចទៅក្នុងខ្យល់ដ៏ខ្លាំងក្តី បណ្តែតក្នុងស្ទឹងដែលមានខ្សែទឹកហូរត្រជាក់ក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពូជទាំងនោះត្រូវគេបំផ្លាញយ៉ាងនេះមុខ ជានឹងមានតំណើតផ្តាច់ផ្តិល ធ្វើមិនឲ្យកើតខ្នែតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ជាពូជមិនកើតតទៅខ្នែតជាធម្មតាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនោះដែរ

ยสฺมึ อโลภปจฺจยตฺตา ทาตุญฺจ อโลภสงฺขาตญฺจ อโลภนิสฺสิตญฺจ อโลภสมุฏฺฐานญฺจ โลเก วิสฺสุตา ปากฏา ปญฺญตฺติ ขตฺติยมหาสาลกุลวสฺสนฺตรสฺส ราชปุตฺตสฺส ทานปารมี อาคตา อาคมิสฺสนฺติ ปจฺจุปฺปนฺนญฺจ ๆ ยสฺมึ อโทสปจฺจยตฺตา ทาตุญฺจ ๆ เป ๆ ยสฺมึ อโมหปจฺจยตฺตา ทาตุญฺจ ๆ เป ๆ อนาคตา ทาตา อาคมิสฺสนฺติ ปจฺจุปฺปนฺนญฺจ ๆ สพฺพานิ เจตานิ นิทานานิ ทานฏฺฐานานิ สมุฏฺฐายายาตานิ ๆ

โลภสฺส โทสสฺส จ
โมหสฺส จ ปหีนตฺตา(๑)
ยตฺถ ปตฺตานิ ทานานิ
ทาตา จ ยาจโก จ ตทา
สพฺเพ ตานิ เวนเตยฺยานิ
ทานานิ ทาตุ จ วิสุทฺธิยา
ตสฺมา โลภญฺจ โทสญฺจ
โมหญฺจาปิ สพฺพโส
วิสุทฺธิยา ปชหนฺโต
สพฺพา ปารมิโย ปูเรติ ๆ

๑ ม. โลภสฺส โทสสฺส จ โมหสฺส จ อวิสุทฺธิยา ๆ

កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះអលោភៈ កើតអំពីអលោភៈ មានអលោភៈជាហេតុ មានអលោភៈជាបច្ច័យ កាលបើលោភៈមិនមានហើយ កម្មនោះឈ្មោះថាបុគ្គលបានលះបង់ហើយយ៉ាងនេះ ជាកម្មមានឫសគល់ផ្តាច់ផ្តិលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះឡើងបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ជាកម្មមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា ។ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះអទោសៈ ។បេ។ កម្មណាដែលបុគ្គលធ្វើព្រោះអមោហៈ ។បេ។ ធ្វើឲ្យវិនាស ជាកម្មមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតទាំងនេះឯង ជាហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ។

បុគ្គលពាលជាអ្នកមិនដឹងច្បាស់នូវកម្ម ដែលកើតអំពីលោភៈផង កើតអំពីទោសៈផង កើតអំពីមោហៈផង កម្មណាដែលបុគ្គលនោះធ្វើហើយ ទោះតិចក្តី ច្រើនក្តី បុគ្គលនោះត្រូវវេរកម្មនោះ ក្នុងអត្តភាពនេះឯង វត្ថុដទៃមិនមានទេ ហេតុនោះភិក្ខុ (ណា) ជាអ្នកដឹងច្បាស់ (រមែងមិនធ្វើនូវកម្មដែលកើតអំពី) លោភៈផង ទោសៈផង មោហៈផង (ភិក្ខុនោះ) ឈ្មោះថាញុំាងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើង ហើយលះបង់នូវពួកតិរ៉ាំងអស់បាន ។

[๓๖] เอกํ สมยํ ภควา อาฬวิยํ วิหรติ คោมกเ สีสปาวเน ปณฺฑสนฺตเ ฯ อถเขา หตฺถโก อาฬวโก ฉนฺนวิหาเร อนุปจฺฉมาเน อนุปิยมาเน อฏฺส ภควนฺตํ คោมกเ สีสปาวเน ปณฺฑสนฺตเ นิสินฺนํ นิสฺาน เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุป สงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีนิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน เขา หตฺถโก อาฬวโก ภควนฺตเ เอตนเวจ ภควนฺตเ ภนฺเต ภควา สุเขมสยิตฺถาติ(๑) ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข ภควา สุเขมสยิตฺถ ยเ ฉ ปน เลาเก สุเขน สเจ้ เจ อหํ เตสเ อญฺตเรติ ฯ สีลา ภเนฺ เขมงฺกเ ภเฏ อนฺตรฏเ หิมชาตสมเย ฯก เอกกณฺณกปาตา ภูมิ เตนุเตา ปณฺฑสนฺตเ กาสาวานิ วตฺถานิ สีลานิ ฉ เวฬุกเตา ปาติ อเฉ ฉ ปน ภควา เขมาเย เอวเมวเ สุเขมสยิตฺถ

๑ ม. สุเขน สยิตฺถาติ ฯ

(៣៦) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់លើកម្រាលស្មឹកឈើ ដែលជ្រុះកន្លែងព្រៃធ្នង់ ជិតផ្លូវគោ ក្នុងវែនអាឡវី ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះរាជកុមារព្រះនាមហត្ថកអាឡវក ត្រាច់ទៅមកដើម្បីសម្រួលព្រះជង្ឃា ក៏បានឃើញព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់លើកម្រាលស្មឹកឈើក្នុងព្រៃធ្នង់ជិតផ្លូវគោលុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះហត្ថកអាឡវក គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្ទូរស្រួលទេឬ ។ ម្នាលកុមារ យ៉ាងហ្នឹងហើយ តថាគតបានសង្រ្គស្រួលហើយ ពួកជនណាដេកស្រួលក្នុងលោក បណ្តាជនទាំងនោះ តថាគតក៏ជាអ្នកសង្រ្គស្រួលមួយនឹងគេដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រាត្រីក្នុងហេមន្តរដូវត្រជាក់ គាលក្នុង ៨ ថ្ងៃជាបន្ទោះ (ខែមាឃនឹងខែផល្គុន) ជាសម័យធ្លាក់ទឹកសន្សើមវែនដីដែលត្រូវក្រចកជើងគោ ជាន់ខូចរដិបរដុបក៏រឹង កម្រាលស្មឹកឈើក៏ស្តើង អស់ទាំងស្មឹកឈើក៏រង្គើល សំពត់កាសាយៈក៏ត្រជាក់ៗល់រល់ដ៏ត្រជាក់ក៏បក់មក កាលបើយ៉ាងហ្នឹង ម្តេចក៏ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលកុមារ យ៉ាងហ្នឹងហើយ តថាគតបានសង្រ្គស្រួលហើយ ។

យេ ច បន លោកេ សុខំ សេន្តិ អហំ តេសំ អញ្ញតរោតិ ។ តេនហិ ភិក្ខវេ តំ យេវត្ថ បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា ំ ព្យាករេយ្យាសិ ។ តំ កិំ មញ្ញសិ ភិក្ខវេ ឥធេកច្ចស្ស គហបតិស្ស វា គហបតិ-បុត្តស្ស វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧប្បជ្ជនតាយ ំ ឥមិនា តំ ធម្មបរិយាយេន ឯវមេតំ យថា ំ ភគវតា វុត្តំ តថាគតស្ស បច្ចក្ខោ ធម្មោ និយ្យានិកោ និយ្យាតិ តក្ករស្ស បុរិសស្ស ទិដ្ឋិគតមេវ តំ ហោតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ ឯវមេតំ គហបតិ យថា ំ ភគវតា វុត្តំ តថាគតស្ស បច្ចក្ខោ ធម្មោ និយ្យានិកោ និយ្យាតិ តក្ករស្ស បុរិសស្ស ទិដ្ឋិគតមេវ តំ ហោតិ ។ តំ កិំ មញ្ញសិ ភិក្ខវេ ឥធេកច្ចស្ស គហបតិស្ស វា គហបតិ-បុត្តស្ស វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧប្បជ្ជនតាយ ំ ឥមិនា តំ ធម្មបរិយាយេន ឯវមេតំ

ត្តកជនណាដេកស្រួលក្នុងលោក បណ្តាជនទាំងនោះតថាគតក៏ជាអ្នកសិងស្រួលមួយនឹងគេដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង បើដូច្នោះ តថាគតនឹងសួរអ្នកក្នុងដំណើរនុ៎ះ ថាបើអ្នកគាប់ចិត្តយ៉ាងណា គប្បីព្យាករនូវដំណើរនោះយ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច គហបតីឬគហបតិបុត្រក្តីលោកនេះ មានផ្ទះកំពូលឬបួកណាបមានទ្វារក្តី មានបង្អួចឬបួកណាបមានក្រែងឬលំពូលមិនខ្ចប់ មានខ្លាររដិតដិត មានបង្អួចបិទដិតក្នុងផ្ទះនោះ មានបល្ល័ង្កក្រាលដោយកម្រាលគោណក: ក្រាលដោយកម្រាលចដិក: ក្រាលដោយកម្រាលជលិក: មានកម្រាលដ៏ប្រសើរ ជាគែរាងសស្សកល្បិ៍(១) មានទ្វើយក្រហមគាំងពីរខាង ព្រមគាំងពិតានក្រហមគាំងប្រទីបប្រេងក៏នៅក្នុងផ្ទះនោះ មានប្រពន្ធ ៤ នាក់ នៅផ្គត់ផ្គង់មើលថែរក្សា ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គលនោះគួរដេកជាសុខឬទេ ឬអ្នកមានសេចក្តីឃ្លៀស ក្នុងដំណើរនុ៎ះដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង អង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលនោះគួរដេកជាសុខ ត្តកជនណាដេកជាសុខ ក្នុងលោក បណ្តាជនទាំងនោះ អ្នកនោះជាអ្នកដេកជាសុខមួយនឹងគេដែរ ។

---

១. ឈ្មោះកម្រាលទាំងអស់នេះ បានប្រែក្នុងសៀវភៅទំ ១៤ ទំព័រ ១៦ រួចហើយ ។

តំ កឹំ មញ្ញសិ កុមារ អបិនុ តស្ស កហាបតិស្ស
ឯ កហាបតិបុត្តស្ស ឯ ឧបរុជ្ឈយ្យុំ ភគវា បរិព្ភហា
កាយិកា ឯ ចេតសិកា ឯ យេហិ សោ ភគវេហិ
បរិព្ភហេហិ បរិមុច្ចមានោ ឧត្តរិំ សរយេយ្យាតិ ។ ឯវំ
ភន្តេ(១) ។ យេហិ ខោ សោ កុមារ កហាបតិ
ឯ កហាបតិបុត្តោ ឯ ភគវេហិ បរិព្ភហេហិ
បរិមុច្ចមានោ ឧត្តរិំ សរយេយ្យ សោ វតាសោ
តថាគតស្ស បហីនោ ឧច្ឆិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ
អនភាវំ កតោ អាយតិំ អនុប្បាទធម្មោ តស្មាហំ
សុខមសយិត្ថំ ។ តំ កឹំ មញ្ញសិ កុមារ អបិនុ
តស្ស កហាបតិស្ស ឯ កហាបតិបុត្តស្ស ឯ ឧបរុជ្ឈយ្យុំ
នោសជា បរិព្ភហា ។បេ។ មោហជា បរិព្ភហា
កាយិកា ឯ ចេតសិកា ឯ យេហិ សោ
មោហជេហិ បរិព្ភហេហិ បរិមុច្ចមានោ ឧត្តរិំ
សរយេយ្យាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ យេហិ ខោ សោ
កុមារ កហាបតិ ឯ កហាបតិបុត្តោ ឯ មោហជេហិ
បរិព្ភហេហិ បរិមុច្ចមានោ ឧត្តរិំ សរយេយ្យ

---

១ ម. ឯវំ ភន្តេតិ ។

ម្នាលកុមារ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច គហបតីឬគហបតិបុត្រនោះ កើតសេចក្តីសោមនស្សផ្សាយទៅក្នុងឥន្ទ្រិយក្នុងចិត្ត ដែលបណ្តាលអំពីកគៈ គហបតីឬគហបតិបុត្រនោះ ត្រូវសេចក្តីសោមនស្សដែលបណ្តាលអំពីកគៈណា ពេលកាល តើត្រូវដេកជាទុក្ខឬទេ ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយព្រះអង្គ ។ ម្នាលកុមារ គហបតីឬគហបតិបុត្រនោះត្រូវសេចក្តីសោមនស្ស ដែលបណ្តាលអំពីកគៈណា ពេលកាលត្រូវដេកជាទុក្ខ កគៈនោះ តថាគតបានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀត ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាសមិនឲ្យមានទីកើតតទៅទៀតជាធម្មតា ហេតុនោះទើបតថាគតបានសិងជាសុខ ម្នាលកុមារ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច គហបតីឬគហបតិបុត្រកើតសេចក្តីសោមនស្សដែលបណ្តាលអំពីទោសៈ ។ បេ ។ កើតសេចក្តីសោមនស្សផ្សាយទៅក្នុងឥន្ទ្រិយក្នុងចិត្ត ដែលបណ្តាលអំពីមោហៈ បុគ្គលនោះត្រូវសេចក្តីសោមនស្សដែលបណ្តាលអំពីមោហៈណា ពេលកាល តើត្រូវដេកជាទុក្ខឬទេ ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយព្រះអង្គ ។ ម្នាលកុមារ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះត្រូវសេចក្តីសោមនស្ស ដែលបណ្តាលអំពីមោហៈណា ពេលកាល ត្រូវដេកជាទុក្ខ

សោ អោហោ តថាគតស្ស បហីនោ ទុច្ចិន្តម្ហលោ
តេលាវត្តកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹអនុប្បាទធម្មោ
តស្មាហំ សុខមសយិត្តន្តិ ។

សព្ពទា វេ សុខំ សេតិ
ព្រាហ្មណោ បរិនិព្ពុតោ
យោ ន លិម្បតិ កាមេសុ
សីតិភូតោ និរូបធិ
សព្ពា អាសតិយោ ឆេត្វា
វិនេយ្យ ហាទយេ ទរំ
ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ
សន្តឹ បច្ចុយ(១) ឥតិសោតិ

---

១ ម. អប្បេយ្យ ។

មោហៈនោះ តថាគតលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀត ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យមានទីតាំងតទៅទៀតជាធម្មតា ហេតុនោះ ទើបតថាគតជានសិង្គីជាសុខ ។

អ្នកណាមានជាបបន្តិចតិចសោះ លែងខ្វល់ខ្វាយហើយ រមែងដេកជាសុខសប្បាយ ឬគ្មានសោះ ក៏ដេកជាសុខសប្បាយ ឬមិនជាប់ជំពាក់គឺកាមទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រជាក់ មិនមានទុបដិក្ខសេស បានផ្តាច់បង់ខ្សែតណ្ហា ទាំងឫស បន្ទោបង់ខ្សែសេចក្តីក្រៃលែងណាយ ក្នុងហឫទ័យ ឬគ្មានសល់ រមែងដេកជាសុខដល់ខ្លួនការស្ងប់នៃចិត្តបាន ។

[๓๗] ตีณิมานิ ภิกฺขเว ทฺวารานิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ ๙๘ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กายเน สุรกฺขิตํ โหติ วาจาย สุรกฺขิตํ โหติ มนสา สุรกฺขิตํ โหติ ฯ โส กายเน สุรกฺขิตํ กตฺวา วาจาย สุรกฺขิตํ กตฺวา มนสา สุรกฺขิตํ กตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อภายึ สุคตึ วินิปาตํ นิรยึ อุปปชฺชติ ฯ ตเมนํ ภิกฺขเว นิรยปาลา ปาปาจาเรสุ ภาเวตฺวา ยมสฺส ราชิโน อาโรเจนฺติ อยํ โข ปุริโส อเมตฺตเยฺโย อเมตฺตเยฺยปฺปฏิจฺฉนฺโน อสฺสมโณ อพฺรหฺมจารี น กุลเ เชฏฺฐาปจายี สามญฺญสฺส โข ปเนส น กโรติ น พฺราหฺมญฺญสฺส น ปุคฺคเล เชฏฺฐาปจายี สามญฺญสฺส โข ปเนส น กโรติ น พฺราหฺมญฺญสฺส น ปุคฺคเล เชฏฺฐาปจายี ตเมนํ ภิกฺขเว ยโม ราชา ปฐมํ ทฺวารํ สมนุ-ยุญฺชติ สมนุคฺคาหติ สมนุภาสติ อมฺโภ ปุริส น ตฺวํ อตฺตนา ปฐมสฺส ปาณสฺสุ ปฐมํ ทฺวารํ ปาตุกโตสิ ฯ โส ปฐมาหา ปาปา ชิคุจฺฉิ ปฏิวิรเตน ฯ ตเมนํ ภิกฺขเว ยโม ราชา ปฐมาหา อมฺโภ ปุริส น ตฺวํ อตฺตนา ปฐมสฺสุ ๙๙ ปุริสสฺส ปาปสฺส อสีติกสฺส ปา

[๓๗] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវទូតនេះមាន៣ពួក ។ ទេវទូត ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅទាងមុខ តែងកើតក្នុងប្រេត អសុរកាយ តិរច្ឆាន នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុគ្គលនោះត្រង់ដើមដៃទាំងពីរ នាំទៅថ្វាយដល់យមរាជដោយពាក្យថា បពិត្រលោក បុរសនេះប្រព្រឹត្តទុស្សីលក្នុងមាតា ប្រព្រឹត្តទុស្សីលក្នុងបិតា ប្រព្រឹត្តទុស្សីលក្នុងសមណៈ ប្រព្រឹត្តទុស្សីលក្នុងព្រាហ្មណ៍ មិនគោរពក្នុងបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូល សូមលោកដាក់អាជ្ញាដល់បុរសនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជដេញដោលចោទសាកសួរទេវទូតទី១ ចំពោះបុរសនោះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញទេវទូតទី១ ដែលកើតក្នុងពួកមនុស្សឬទេ ។ បុរសនោះក៏ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជ ពោលទៅនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញស្ត្រីឬប្រុសដែលមានអាយុ ៨០ ក្តី

ฉุตึ เรสฺสนฺติ ฉุตึ เรสฺสนฺติ ฉ ฉาตานิ ฉิณฺณา
ฉาขาสมีปฏฺฐานา ฉาตฺถ ฉณฺฑาปยนฺติ ปเวจฺฉนฺติ
ตฺถฺจฺฉ อาตุรา ตตฺถโยตฺถนฺติ ขณฺฑาขณฺฑิ ปลิตฺตเกสา
วิลปนฺติ ขลิตสิโร ปลิตสิโร(๑) ตโลกาหาตกตฺถฺจิ ฯ
เสา ปาหาหา อนฺธสา ภาตฺถาติ ฯ ตเมตฺถ
ปาตฺถเว ยเทา ภวา ปาหาหา อเมฺภา ปุริส ตสฺส
เต วิญฺญสฺส สเตา มหลฺลกสฺส ฉ ปิตฺถเทหสฺส
อหาปิ ขาตฺถ ฉาภเทหา ฉิ อเนตฺเตา หาตฺถาหิ
ตาลปฺปมาณา ตรเทน ตาเยน ภตฺถาย เทสาติ ฯ
เสา ปาหาหา ฉาตสตฺถิสฺส(๒) ตาตฺถ เทหา
ตาตฺถติ ฯ ตเมตฺถ ปาตฺถเว ยเทา ภวา ปาหาหา
อเมฺภา ปุริส ปเทเทตาย ฉ ตาลปฺปมาณมตฺตา
ตาเยน ภตฺถาย เทสา ตสฺส ปุตฺต(๓) อเมฺภา
ปุริส ทตา ตาเรสฺสนฺติ ยาเวปุ ปเทตฺถ ปุตฺต ขา
ปเนปุ ปาปตตฺถ เทา ตาตฺถ ตาตฺถ ฉ ปิตา ตาตฺถ

๑ ฐ. ขลิตสิโร ปลิตสิโร ฯ ๒ ฉ. ม. สาหิ ฉตฺถิสฺส ฯ ๓ ฉ. ปุตฺโต ฯ

អាយុ ៩០ ក្តី អាយុ ១០០ ឆ្នាំក្តី គ្រាំគ្រាដោយជាតិ ពោរដូចជាបង្គន់ ហានទ្ធនិកោដ៏ មានឈ្មោះត្រកូលទាមទុះ ដែរឬញ៉ាំញ៉ុះ រសាប់រសល់ព្រោះដក មានរំយែកនូវដ៏ហើយ ធ្មេញជាក់ សក់ស្កូវ មានក្បាលទក មានក្បាលចំពែក មានសែ្បកស្រែ ប្រាកដដោយប្រជ្រុយ ក្នុងពួកមនុស្សដែរឬទេ ។ បុរសនោះគ្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបាននយើញហើយ ។ ម្នាលកិត្តិឥន្ទ្រាយ យមកដពោលនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯងដ៏ជាបុគ្គលដ៏ក្តី មានស្មារតី ថាស់ហើយ តែមិនមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញក៏មានសេចក្តីគ្រាំគ្រាជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីគ្រាំគ្រាបានឡើយ បើដូចោះគួរអាត្មាអញធ្វើសេចក្តីល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត ។ បុរសនោះគ្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹកឃើញទៅហើយ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានជាប្រហែសទៅហើយ។ ម្នាលកិត្តិឥន្ទ្រាយ យមកដពោលនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិនបានធ្វើនូវអំពើល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត ព្រោះតែសេចក្តីប្រហែស ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន ពួកនិរយបាលនឹងធ្វើទោសអ្នក តាមអំពើដែលអ្នកប្រហែសហើយនោះឯង អំពើបាបនោះឯង មិនមែនមាតាធ្វើ មិនមែនបិតាធ្វើ

ฉ ภาชเก เวตพฺพ ฉ ภาชนียา วตฺตพฺ ฉ ปิณฺฑปาตปฏิ
วตฺตพฺ ฉ ญาตสาวโกหิเตหิ วตฺตพฺ ฉ ทุพฺพลาหิ
วตฺตพฺ ฉ สมณพฺราหฺมณหิ วตฺตพฺ อยเมตฺถ ตยาวตฺถ
ปาปกมฺมฺ วตฺตพฺ ตฺวญฺเว ตสฺส วิภงฺเค ปฏิสาร-
ณิสฺสนีเต(๑) ฯ ตเมนฺ ภิกฺขเว ยเมว ภควา ปฬมฺ
เวฬุทฺวาเร สมนุยุญฺชิตฺวา สมนุคฺคาหิตฺวา สมนุภาสิตฺวา
ทุติยมฺ เวฬุทฺวาเร สมนุยุญฺชเต สมนุคฺคาหเต สมนุ-
ภาสเต อยฺหิ ปุริส ฉ ตฺวมฺ อฏฺฐ มนุสฺสสุ
ทุติยมฺ เวฬุทฺวาเร ปาตุภูตฺถ ฯ โส ปมาหา ปาฏิมฺ
วตฺตเต ฯ ตเมนฺ ภิกฺขเว ยเมว ภควา ปมาหา
อยฺหิ ปุริส ฉ ตฺวมฺ อฏฺฐ มนุสฺสสุ ตตฺถ ภ
ปุริสมฺ ภ อาฆาติตฺวา ทุกฺกฏสฺ ฆาตฺถาย สเกน
ปตฺตเกน สเห ปลิปนฺถมฺ เสยฺยถาปิ วุฏฺฐาปิ-
ยมาน(๒) อญฺเญหิ สมฺปยุตฺตาน ฯ โส
ปมาหา ปาฏิมฺ วตฺตเต ฯ ตเมนฺ ภิกฺขเว ยเมว
ภควา ปมาหา อยฺหิ ปุริส ตสฺส เต
ปิญฺญสฺส สเต มหาปฺผลสฺส ฉ ปตฺตเวหาสมฺ

---

๑ ฉ. ปฏิสาเวยฺยสีตฺ ฯ ๒ ม. เสยฺยถาปิ อญฺเญหิ วุฏฺฐาปิยมาน ฯ ฉ. อญฺเญหิ
ฉ วุฏฺฐาปิยมาน ฯ

មិនមែនបងប្អូនប្រុសឡើយ មិនមែនបងប្អូនស្រីឡើយ មិនមែនពួកមិត្តនឹងអាមាត្យ
ឡើយ មិនមែនពួកញាតិនឹងសាលោហិតឡើយ មិនមែនពួកទេវតាឡើយ មិនមែន
ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ឡើយទេ អំពើអាក្រក់នោះ អ្នកឯងឯងធ្វើជាប្រាកដ
អ្នកឯងឯងនឹងទទួលផលនៃអំពើអាក្រក់នោះ ។ ម្នាលតិក្ខុតាំងឡាយ យម-
ពជដេញដោលចោទសាកសួរទេវទូតទី១ ចំពោះបុរសនោះហើយ ក៏ដេញ
ដោលចោទសាកសួរទេវទូតទី ២ ថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញ
ទេវទូតទី២ កើតប្រាកដក្នុងពួកមនុស្សឬទេ ។ បុរសនោះក្រាបបង្គំទូល
យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាល
តិក្ខុតាំងឡាយ យមពជពោលនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស
ដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញស្រីក្តី ប្រុសក្តី មានអាពាធដល់ទួរសេចក្តីទុក្ខឈឺ
ធ្ងន់ ដេកប្រឡាក់ក្នុងមូត្រនឹងកំសៃខ្លួន ដែលពួកជនដទៃគ្រាហ៍ឲ្យក្រោក
ពួកជនដទៃផ្តេកឲ្យដេកកណ្តាលពួកមនុស្សដែរឬទេ ។ បុរសនោះក្រាបបង្គំទូល
យ៉ាងនេះ ថាបពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ ។ ម្នាល
តិក្ខុតាំងឡាយ យមពជពោលនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស
ដ៏ចំរើន អ្នកឯងឯងជាមនុស្សដឹងក្តីចាស់ហើយ ក៏នៅតែឥតមានតំនិតដូច្នេះថា

អមាំបំ ខោម្ហិ តក្កឆិន្នម្ហោ តក្កដ្ឋ អនតីតោ បាឆ្ណាយំ
កល្យាណំ កភេមិ កាយេន ភថាយ មនសាតំ ។
សោ ឯវមាហ ជាសក្កិស្សុំ ភន្តេ បមាទស្សុំ ភន្តេតំ ។
តមេនំ កិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស
បមាទវាតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន ភថាយ
មនសា តក្ខ តំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តំ
យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បនេតំ ថាបកម្ហំ នេវ មាតរ
កតំ ន បិតរ កតំ ន ភាតរ កតំ ន ភគិនិយា
កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ
កតំ ន ទេវតាហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ
កតំ អថខោ តយាវតំ ថាបកម្ហំ កតំ តុយ្ហេវ
តស្ស វិថាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។ តមេនំ កិក្ខវេ
យមោ រាជា ទុតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុ-
ភាហិត្វា សមនុភាសិត្វា តតិយំ ទេវទូតំ សមនុ-
យុញ្ជតិ សមនុភាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន
តុំ អទ្ទស មនុស្សេសុ តតិយំ ទេវទូតំ ចាតុក្ខូតន្តិ ។

អញមានឫទ្ធិដ៏ធម្មតា មិនកន្លងឫទ្ធិបានទេឬ៎យ គួរតែគាត្មាអញ ធ្វើល្អដោយកាយ វាចា ចិត្ត ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានជាមិនអាច(ទឹកឃើញទៅហើយ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានជាប្រហែសទៅហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ យមរាជពោលទាំងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកមិនបានធ្វើកុសលដោយកាយ វាចា ចិត្ត ព្រោះសេចក្តីធ្វេសប្រហែស នៃបុរសដ៏ចំរើនអើពួកនិរយបាលទាំងឡាយធ្វើទោសអ្នកតាមអំពើដែលអ្នកប្រហែសហើយនោះ អំពើអាក្រក់នោះឯង មិនមែនមាតាធ្វើ មិនមែនបិតាធ្វើ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើ មិនមែនពួកមិត្តទាំងអាមាត្យធ្វើ មិនមែនពួកញាតិទាំងសាលោហិតធ្វើ មិនមែនពួកទេវតាធ្វើ មិនមែនពួកសមណៈទាំងព្រាហ្មណ៍ធ្វើទេ អំពើអាក្រក់នោះអ្នកឯងធ្វើជាប្រាកដ អ្នកនឹងទទួលផលនៃអំពើអាក្រក់នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះយមរាជដៀលបាលខោសាកសួរទេវទូតទី ៦ ចំពោះបុរសនោះហើយ តំដៀលបាលខោសាកសួរទេវទូតទី ៣ ថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបានឃើញទេវទូតទី ៣ តើតប្រាកដក្នុងពួកមនុស្សខ្លះឬទេ ។

សោ ฝ่ายมาหา ฉาទฺเสสิ กเณฺฑน ฯ ตเมนំ กิกฺขเว ยเมว ภวฺา ฝ่ายมาหา อเญฺา ปุริส ธ ตฺวำ อทฺทส มญฺเสฺสสฺ ส๎ตึ ภ ปุริสำ ภ ฝ่ากาหามตำ ภ ทฺวิหามตำ ภ ตีหามตำ ภ ฉทฺทำตกำ วิลีลกำ วิปุฬกชาตฺติ ฯ สเว ฝ่ายมาหา อทฺทสำ กเณฺฑน ฯ ตเมนำ กิกฺขเว ยเมว ภวฺา ฝ่ายมาหา อเญฺา ปุริส ตสฺส เต วิญฺญสฺส สเต มหาลุกสฺส ธ ฝ่ากธเมหสิ ฯ เอวเมว โขหำ ภิกฺขเว อิมสฺมิ มรณธเมฺม มาณำ อนติเต หตฺถำ กลฺยาณำ กเรยฺ กาเยน ภ๎ยา มนสา ฯ สเว ฝ่ายมาหา ฉาสกฺขิสฺสฺ กเณฺ ปหาตฺสฺสฺ กเณฺฑน ฯ ตเมนำ กิกฺขเว ยเมว ภวฺา ฝ่ายมาหา อเญฺา ปุริส ปหาตฺวาย ธ กลฺยาณปกาสำ กาเยน ภ๎ยา มนสา ตสฺส ตำ อเญฺา ปุริส ตถา การิสฺสฺติ ยถาตำ ปมตฺตำ ตำ เอว ปเณตำ ฉาปสาหฺ เอว มาตฺวา. กาตำ

បុរសនោះក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
មិនឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជពោលនឹងបុរស
នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកបាននឃើញស្រីក្តី ប្រុសក្តី
ដែលស្លាប់ ១ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់ ២ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់ ៣ ថ្ងៃក្តី ជាអសុភហើម
ពោងមានសម្បុរខៀវ មានខ្ទុះហូរចេញ ក្នុងពួកមនុស្សដែរឬទេ ។
បុរសនោះក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះ
អង្គបាននឃើញហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យមរាជពោល
នឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯងជាមនុស្សដឹងក្តី
ចាស់ហើយ នៅតែមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អាត្មាអញមានសេចក្តី
ស្លាប់ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីស្លាប់ទៅបាន គួរតែអាត្មាអញធ្វើល្អ
ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ។ បុរសនោះក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានជាមិនអាច(នឹកឃើញទៅហើយ)បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានជាប្រហែសឆ្មើងទៅហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ យមរាជពោលនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន
អ្នកមិនបានធ្វើកុសលដោយកាយ វាចា ចិត្ត ព្រោះសេចក្តីប្រហែស
ឆ្មើង អើបុរសដ៏ចំរើន មុខជាពួកនិរយបាលនឹងធ្វើទោសអ្នកតាមអំពើ
ដែលអ្នកប្រហែសហើយនោះ អំពើអាក្រក់នោះឯង មិនមែនមាតាធ្វើ

ន បិតរា ករំ ន ភាតរា ករំ ន ភគិនិយា ករំ ន មិត្តាមច្ចេហិ ករំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ ករំ ន ទេវតាហិ ករំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ ករំ អថខោ តយាវេតំ ចាបករណ្ឌំ ករំ តួញ្ជា តស្ស វិចារកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។ តមេនំ កិត្តវេ យមោ រាជា តតិយំ ទេវទូតំ សមនុ-យុញ្ជិត្វា សមនុក្កាហិត្វា សមនុភាសិត្វា កុល្លោ ហោតិ ។ តមេនំ កិត្តវេ និរយបាលា បញ្ចវិធ-ពន្ធនំ នាម ករណ្ឌករណំ ករោន្តិ តត្តំ អយោ-ខីលំ ហត្ថេ កមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ ទុតិយស្មិំ ហត្ថេ កមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ បាទេ កមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ ទុតិយស្មិំ បាទេ កមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ មជ្ឈេ ឧរស្មិំ កមេន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្ពា ខរ កដុកា វេទនា វេទិយតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបករណ្ឌំ ឝ្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ កិត្តវេ និរយបាលា សំវេសិត្វា កុហរីហិ(១) តច្ឆន្តិ ។

---

១ ម. សំកន្តិត្វា កុឌ្ឋារីហិ ។

មិនមែនបិតាឆ្កើ មិនមែនបងប្អូនប្រុសឆ្កើ មិនមែនបងប្អូនស្រីឆ្កើ មិនមែន
ពួកមិត្តនឹងអាមាត្យឆ្កើ មិនមែនពួកញាតិនឹងសាលោហិតឆ្កើ មិនមែនពួក
ខេរិតាឆ្កើ មិនមែនពួកសមណៈព្រាហ្មណ៍ឆ្កើទេ ប្រាកដជាអ្នកឯងនឹងធ្វើអំពើ
អាក្រក់នោះ អ្នកឯងនឹងទទួលយកផល នៃអំពើអាក្រក់នោះ ។
ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ លុះយមកជ ដេញដោលចោទសាកសួរខេរិទូតទី៣
ហើយក៏សៀម ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ពួកនិរយបាលធ្វើកម្មការណ៍ ដែល
ហៅថាចំណងឯប្រការចំពោះបុរសនោះ គឺចោះដែកគោលដ៏ក្តៅទៅត្រង់ដៃ
ចោះដែកគោលដ៏ក្តៅទៅត្រង់ដៃទី២ចោះដែកគោលដ៏ក្តៅទៅត្រង់ជើងចោះ
ដែកគោលដ៏ក្តៅទៅត្រង់ជើងទី២ចោះដែកគោលដ៏ក្តៅត្រង់កណ្តាលទ្រូង ។
បុរសនោះទទួលវេទនាដ៏ក្លា ក្តៅក្រហាយ ក្នុងនរកនោះ អំពើអកុសល
នោះមិនទាន់អស់ ដរាបណា មិនទាន់ធ្វើមរណកាល ដរាបនោះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុគាំងឡាយ ពួកនិរយបាលផ្តេកបុរសនោះ ចាំងដោយដងគាំងឡាយ ។

เสา ตตฺร ทุกฺขา ตณฺหา ๑ก กตฺถกา เวทนา เวทิยติ น จ ตาว กาลํ กเรติ ยาว น ตสฺ จิตฺตมฺปิ ปริยาทิยติ ๆ ตเมนํ ภิกฺขเ นิรยปาลา ทุ๎จิตานิ อเนสนิ๎ เปตฺวา(๑) ภสีหิ ตชฺเชนฺติ... ตเมนํ ภิกฺขเ นิรยปาลา ยเ เยเนวาหิ อาทิตฺตาย ปฺปิตาย สมฺปชฺชลิตาย สโยตฺภูตาย สาเยวนฺติมิ ปจฺจาสาเยวนฺติมิ(๒)... ตเมนํ ภิกฺขเ นิรยปาลา มหนฺติ อคฺคิกฺขนฺธนิ อาทิตฺตนิ สมฺปชฺชลิตนิ สโยตฺภูตนิ อาเยเนวนฺติมิ อาเยเนวนฺติมิ... ตเมนํ ภิกฺขเ นิรยปาลา ทุ๎จิตานิ เปตฺวา ตตฺตาย โลหกุมฺภิยา ปกฺขิปนฺติ อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สโยตฺภูตาย ๆ เสา ตตฺ เจนฺทุ๎ทฺเธหกนิ ปจฺจติ ๆ เสา ตตฺ เจนฺทุ๎ทฺเธหกนิ ปจฺจมาเน สกึปิ ทฺเวนิ ปจฺจติ สกึปิ อเน ปจฺจติ สกึปิ ติรียนิ ปจฺจติ ๆ

---

๑ ม. เปเหตฺวา ๆ ๒ม. เวทนิมิ ปจฺจเวทนิมิ ๆ

បុរសនោះ កំទួលទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាហ៊ាន ផ្សាភ្ជាប់ ក្នុងនរកនោះ អំពើ
អាក្រក់នោះមិនទាន់អស់ ដរាបណា មិនទាន់ផ្តើមរណកាល ដរាបនោះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះបញ្ឈរឲ្យមានដើម
ឈើលើ ក្បាលចុះក្រោមច្រាស់នឹងតាំបិតព្រាទាំងឡាយ... ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ពួកនិរយបាលទីមបុរសនោះទំរាវថបរាមកលើផែនដីដែល
មានភ្លើងឆេះ រុងរឿងសន្ធោសន្ធៅ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយ-
បាលឲ្យបុរសនោះ ឡើងចុះក្នុងរងើកភ្លើងដ៏ធំ ដែលភ្លើងតំពុងឆេះច្រាល
ផ្អៅសន្ធោសន្ធៅ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ
បញ្ឈរដើមឈើលើ ក្បាលចុះក្រោម រោះទៅក្នុងខ្លះលោហៈដ៏ក្តៅ
ដែលឆេះច្រាលផ្អៅសន្ធោសន្ធៅ ។ បុរសនោះត្រូវបាចកម្មស្មោរនៅ
ក្នុងខ្លះលោហៈនោះ ផុលឡើងដូចជាពពុះទឹក ។ កាលបុរសនោះ
ត្រូវបាចកម្មស្មោរនៅក្នុងខ្លះលោហៈនោះ ផុលឡើង ដូចជាពពុះទឹក ជួន
ណាពុះខ្ពាលឡើងលើខ្ពង់ លិចចុះក្រោមមួយ ជួនណាទៅខាងឯមួយ ។

សោ តត្ថ ឧក្កា តិញ្ច ខរ កដុកា វេទនា វេទិយតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ ចាបកម្មំ ឥទ្ធិយោតិ ។ តមេនំ តិក្ខវេ និរយបាលា មហានិរយេ បក្ខិបន្តិ ។ សោ ខោ បន តិក្ខវេ មហានិរយោ

ចតុក្កណ្ណោ ចតុទ្វារោ
វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ
អយោបាការបរិយន្តោ
អយសា បដិកុជ្ជិតោ
តស្ស អយោមយា ភូមិ
ជលិតា តេជសា យុតា
សមន្តា យោជនសតំ
ផរិត្វា តិដ្ឋតិ សព្ពទាតិ ។

ភូតបុព្ពំ តិក្ខវេ យមស្ស រញ្ញោ ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ លោកេ ចាបការិ កម្មានិ ករោន្តិ

បុរសនោះ កំទួលវេទនាជាខ្លួនក្នុងដីក្ដារឆៃ ក្តៅក្រហាយ ក្នុងនរកនោះ អំពើអាក្រក់មិនទាន់អស់ ដរាបណា កំមិនទាន់ផ្លើមរណកាលដរាបនោះៗ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ទើបពួកនិរយបាល ចោះបុរសនោះទៅកាន់មហានរក (មហាអវីចិ) ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ឯមហានរកនោះឯង

មានជ្រុង ៤ មានទ្វារ ៤ ដែលកម្មចែកហើយ ដោយ

ចំណែក ភាស់ដោយចំណែក មានកំពែងដែកព័ទ្ធជុំវិញ

ប្រក់ដោយដែក ផែនដីរបស់នរកនោះ សុទ្ធតែដែក

ក្រាលផ្ដៅ ប្រកបដោយភ្លើងឆេះឆួលទៅអស់ ១០០

យោជន៍ជុំវិញ តាំងនៅសព្វៗ កាល ។

ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងប៉មានរឿងមកថា យមរាជ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ម្ចាស់អកដ៏ចំរើន ពួកជាពួកសត្វណា ធ្វើអំពើអាក្រក់ក្នុងលោក

ឯវ ំ មេ សុតំ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ
អនាថបិណ្ឌិកស្ស គហបតិស្ស អារាមេ ជេតវនេ អថ ខោ
ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ
សាវត្ថិំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ តេន ខោ បន សមយេន
ភគវតោ ទន្តកដ្ឋំ ឧបនាមេសុំ ។ អថ ខោ ភគវតោ
ឯតទហោសិ ។ បុព្ពេ ខោ បនាហំ កិច្ឆេ
ឯ អញ្ញេសុ សមណេសុ ច ព្រាហ្មណេសុ ច
សុត្វា ឃំ វនាមិ អបិច ខោ កិច្ឆេ យេនេវ បេ
សាមំ ញាតំ សាមំ ឌិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តេនេវមាំ
វនាមីតិ ។

ចាតនា នោវទតេមាំ
យេ បមជ្ជន្តិ មាណវ
តេ ឥធេវត្តំ សោចន្តិ
ហីនកាយូបគា ឧភ ។
យេ ច ខោ នោវទតេមាំ
សព្ពេ សម្បរិសោ ឥធ
ចោទិតា ឧប្បមជ្ជន្តិ
អរិយធម្មេ កុទាចនំ

ពួកសត្វនោះត្រូវពួកនិរយចាប់ដោះធ្លាក់ក្នុងកណ្តាលធ្លាន ។ មានសភាពយ៉ាងនេះ អើហ្ន៎ សូមឲ្យអាត្មាអញបានកើតជាមនុស្ស សូមឲ្យព្រះតថាគតអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ កើតកន្លែងក្នុង អាត្មាអញសោត គប្បីបានអង្គុយជិត ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ គប្បីស្តាប់ធម៌ អាត្មាអញ គប្បីយល់ធម៌ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងបានពួនវូហេតុនោះ អំពីសំណាក់នៃសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ ហើយសំដែងយ៉ាងនេះក៏ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ជាតថាគតបានសំដែងហេតុនោះឯង ដែលតថាគតដឹងដោយខ្លួនឯង ឃើញដោយខ្លួនឯង យល់ជាក់ច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។

មាណពណា ដែលទៅទូតជាស់តឿនហើយ នៅតែប្រហែសធ្វេស មាណពនោះ ទៅកើតកន្លែងក្នុងពួកបេត ៣៦ រមែងសោកសង្រេងអស់កាលវែង ។ នរជនណា ជាសប្បុរស ស្តាប់ទូតកន្លែងនេះ ដែលទៅទូតជាស់តឿនហើយ មិនប្រហែសធ្វេសក្នុងអរិយធម៌ក្នុងកាលខ្លះ

ពហាធានេ កយំ និស្សា
ជាតិមរណាសម្ភវេ
អនុបាទា វិមុច្ចន្តិ
ជាតិមរណាសង្ខយេ
តេ ខេមប្បត្តា សុខិតា(๑)
និដ្ឋង្គម្ហាភិនិព្ពុតា
សព្ពវេភយាតីតា
សព្ពទុក្ខំ ឧបច្ចគុន្តិ ។

(๓๘) អដ្ឋមិយំ ភិក្ខវេ បក្ខស្ស ចតុទ្ទសិ មហាភជាវំ អមច្ចា ចារិសជ្ជា ឥមំ លោកំ អនុវិចរន្តិ ភទ្ទំ ពហុ មនុស្សា មនុស្សេសុ បេត្តេយ្យា បេត្តេយ្យា សាមញ្ញា ព្រហ្មញ្ញា ភុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនោ ឧចោសថំ ឧបវសន្តិ បដិជាគរេន្តិ បុញ្ញានិ ភរេន្តីតិ ។ ចាតុទ្ទសិយំ ភិក្ខវេ បក្ខស្ស បញ្ចទ្ទសិ មហាភជាវំ បុត្តា ឥមំ លោកំ អនុវិចរន្តិ ភទ្ទំ ពហុ មនុស្សា មនុស្សេសុ

---

๑ ម. តេ ខេមប្បត្តា សុខិនោ ។

យើញភ័យក្នុងចិត្តខ្លាចខាន ជាដែនកើតនៃជាតិទុំដ៏មរណៈ
រមែងរួចស្រួលខ្លះ ព្រោះបានប្រកាន់ ក្នុងការអស់ជាតិ
ទុំដ៏មរណៈ នរជននោះ ដល់នូវសេចក្តីក្សេមទុំដ៏សុខ
រលត់តំលេស ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងលំដាប់នូវតៀនទុំដ៏ភ័យ
គាំងអស់ ក្នុងនិន្ទូវសេចក្តីទុក្ខ គាំងគស់ប្បាន ។

(៣៨) ម្នាលភិក្ខុគាំងខ្លាយ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ នៃបក្ខ ពួកគាមាត្យជា
បរិសទ្យរបស់ស្តេចធំគាំង ៤ តែងដើរត្រួតលោកនេះ ដោយគិតថា
បណ្តាមនុស្សគាំងខ្លាយ តធំមានពួកមនុស្សជាច្រើន ជាអ្នកគោរព
មាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ កោតក្រែង
ប្អូនស្តាំធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិទេវោសថ រក្សាបដិជាតទេវោសថ ធ្វើ
បុណ្យគាំងខ្លាយខ្លួនដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងខ្លាយ ក្នុងថ្ងៃ
ទី ១៤ នៃបក្ខ ពួកពាឥបុត្រ របស់ស្តេចធំគាំង ៤ តែងដើរត្រួតលោកនេះ
ដោយគិតថា បណ្តាមនុស្សគាំងខ្លាយ តធំមានពួកមនុស្សជាច្រើន

មេត្តេយ្យោ មេត្តេយ្យោ សាមញ្ញោ ព្រហ្មញ្ញោ
ភវិស្សតិ ឥមេសំ ទ្វាទសន្នំ ភិក្ខុសតានំ ឥមេសញ្ច
បញ្ចន្នំ ភិក្ខុសតានំ ឯកោ ភិក្ខុ តថាគតស្ស
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
វិទិតោ ភវិស្សតិ ឯវំ ញាតនាមោ ឯវំ ញាតគោត្តោ
ឯវំ ញាតសីលវា ឯវំ ញាតធម្មោ ឯវំ ញាតបញ្ញោ
ឯវំ ញាតវិហារី ឯវំ ញាតវិមុត្តោ សោ តេសំ
ភិក្ខុសតានំ ធម្មំ ទេសេស្សតិ អាទិកល្យាណំ
មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ
សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ
បកាសេស្សតិ យថាយិទំ មយ្ហម្បិ តុម្ហេបិ
ឯតរហិ ធម្មំ ទេសេម អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេ-
កល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ
កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេម
តេសំ នោ ឥមេ ទ្វាទសភិក្ខុសតា ឯកោ ភិក្ខុ
តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោ
បរិច្ច វិទិតោ ភវិស្សតិ ឯវំ ញាតនាមោ ឯវំ
ញាតគោត្តោ ឯវំ ញាតសីលវា ឯវំ ញាតធម្មោ
ឯវំ ញាតបញ្ញោ ឯវំ ញាតវិហារី ឯវំ ញាតវិមុត្តោ
សោ តេសំ ភិក្ខុសតានំ ធម្មំ ទេសេស្សតិ
អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ
សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ
ព្រហ្មចរិយំ បកាសេស្សតិ យថាយិទំ មយ្ហម្បិ
តុម្ហេបិ ឯតរហិ ធម្មំ ទេសេម អាទិកល្យាណំ
មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ
សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ
បកាសេម តេសំ នោ ឥមេ ទ្វាទសភិក្ខុសតា
ឯកោ ភិក្ខុ តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ ភវិស្សតិ ឯវំ
ញាតនាមោ ឯវំ ញាតគោត្តោ ឯវំ ញាតសីលវា
ឯវំ ញាតធម្មោ ឯវំ ញាតបញ្ញោ ឯវំ ញាតវិហារី
ឯវំ ញាតវិមុត្តោ សោ តេសំ ភិក្ខុសតានំ ធម្មំ
ទេសេស្សតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវល-
បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេស្សតិ
យថាយិទំ មយ្ហម្បិ តុម្ហេបិ ឯតរហិ ធម្មំ
ទេសេម អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ
កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ
បកាសេម តេសំ នោ ឥមេ ទ្វាទសភិក្ខុសតា
ឯកោ ភិក្ខុ តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ ភវិស្សតិ ឯវំ
ញាតនាមោ ឯវំ ញាតគោត្តោ ឯវំ ញាតសីលវា
ឯវំ ញាតធម្មោ ឯវំ ញាតបញ្ញោ ឯវំ ញាតវិហារី
ឯវំ ញាតវិមុត្តោ សោ តេសំ ភិក្ខុសតានំ ធម្មំ
ទេសេស្សតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ
កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ
បកាសេស្សតិ យថាយិទំ មយ្ហម្បិ តុម្ហេបិ
ឯតរហិ ធម្មំ ទេសេម អាទិកល្យាណំ
មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ
សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេម
តេសំ នោ ឥមេ ទ្វាទសភិក្ខុសតា
ឯកោ ភិក្ខុ តថាគតស្ស អរហតោ
សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោ
បរិច្ច វិទិតោ ភវិស្សតិ ឯវំ
ញាតនាមោ ឯវំ ញាតគោត្តោ
ឯវំ ញាតសីលវា ឯវំ ញាតធម្មោ
ឯវំ ញាតបញ្ញោ ឯវំ ញាតវិហារី
ឯវំ ញាតវិមុត្តោ សោ តេសំ
ភិក្ខុសតានំ ធម្មំ ទេសេស្សតិ
អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ
សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ
បកាសេស្សតិ យថាយិទំ
មយ្ហម្បិ តុម្ហេបិ
ឯតរហិ ធម្មំ
ទេសេម

ដ៏អ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ គោតវែក្រដ៏ប្តូលជាធំ កន្លងត្រកូល រក្សាបកតិចោសថ ធ្វើបដិជាគរចោសថ ធ្វើបុណ្យគាំងឡាយខ្លះដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ កន្លងថ្ងៃបណ្តាសេ-ចោសថនោះ ពួកស្តេចធំគាំង ៤ តែងដើរត្រួតមើលលោកនេះខ្លួនឯង ដោយគិតថា បណ្តាមនុស្សគាំងឡាយ គង់មានពួកមនុស្សជារាច្រើន ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ គោតវែក្រដ៏ប្តូលជាធំ កន្លងត្រកូល រក្សាបកតិចោសថ ធ្វើបដិជាគរចោសថ ធ្វើបុណ្យគាំងឡាយខ្លះដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សគាំងឡាយ បើពួកមនុស្ស ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ គោតវែក្រដ៏ប្តូលជាធំ កន្លងត្រកូល រក្សាបកតិចោសថ ធ្វើបដិជាគរចោសថ ធ្វើបុណ្យគាំងឡាយមានតិចគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ស្តេចធំគាំង ៤ ច្រាប់ដំណឹងនោះដល់ពួកទេវតាស្ថានតាវត្តឹង្ស ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងសាលាសុធម្មាថា នែអ្នកនិរុក្ខគាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សគាំងឡាយ ពួកមនុស្សជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍

ឧទោសថំ ឧបវសន្តិ បដិជាគរេន្តិ បុញ្ញានិ
ករេន្តីតិ ។ តេន(๑) កិត្តាវតា នេវ តាវត្តិំសា អនត្ត-
មនា ហោន្តិ ន ញាតិ វត គោ តាយោ បរិហាយិស្សន្តិ
បរិប្ហវិស្សន្តិ អសុរកាយោតិ ។ សចេ បន កិត្តាវ
តាបិ ហោន្តិ មនុស្សា មនុស្សេសុ មេត្តេយ្យា
បេត្តេយ្យា សាមញ្ញា ព្រហ្មញ្ញា តុលេវដ្ឋាបថា-
យិនោ ឧទោសថំ ឧបវសន្តិ បដិជាគរេន្តិ
បុញ្ញានិ ករេន្តីតិ ។ តមេនំ កិត្តាវតា ចត្តារោ
មហារាជានោ នេវនំ តាវត្តិំសានំ សុធម្មាយំ
សភាយំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អារោចេន្តិ
តាបិ ខោ មារិសា មនុស្សា មនុស្សេសុ មេត្តេយ្យា
បេត្តេយ្យា សាមញ្ញា ព្រហ្មញ្ញា តុលេវដ្ឋាបថា-
យិនោ ឧទោសថំ ឧបវសន្តិ បដិជាគរេន្តិ
បុញ្ញានិ ករេន្តីតិ ។ តេន កិត្តាវតា នេវ
តាវត្តិំសា អត្តមនា ហោន្តិ ន ញាតិ វត គោ
តាយោ បរិហាយិស្សន្តិ បរិប្ហវិស្សន្តិ អសុរកាយោតិ ។

---

๑ ម. តេនហិ ។ ម. តេន ហេ ។

គោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិទោសថ ធ្វើបដិជាគរទោសថ ធ្វើកុសលពាំងឡាយតិចគ្នាណាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ពួកតាវត្តឹង្សទេវតាតូចចិត្តថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ពួកទេវតាទំាងសាបសូន្យ ពួកអសុរទំាងកុះករ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ បណ្តាមនុស្ស ពាំងឡាយ បើពួកមនុស្ស ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ គោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិទោសថ ធ្វើបដិជាគរទោសថ ធ្វើបុណ្យពាំងឡាយ មានចំនួនច្រើនគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ស្តេចធំតាំង ៤ តែងក្រោបដំណឹងនោះដល់តាវត្តឹង្សទេវតា ដែលអង្គុយប្រជុំក្នុងសាលាឈ្មោះសុធម្មាថា ម្នាលអ្នកនិក្ខុពាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សពាំងឡាយ ពួកមនុស្សជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍ គោតក្រែងបុគ្គលជាធំ ក្នុងត្រកូល រក្សាបកតិទោសថ ធ្វើបដិជាគរទោសថ ធ្វើបុណ្យពាំងឡាយច្រើនគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ពួកតាវត្តឹង្សទេវតា មានសេចក្តីពេញចិត្តថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ពួកទេវតាទំាងកុះករ ពួកអសុរទំាងសាបសូន្យ ។

[๓๙] ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว สกฺกา เทวานมินฺทเ เทเว ตาวตึสเ อนุสยมาเน ตายํ เวลายํ อิมํ ตาทึ อคาสิ

จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ
ยาจ ปกฺขสฺส อฏฺฐมึ
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ
อฏฺฐงฺคสุสมาคตํ
อุโปสถํ อุปวเสยฺย
โยปสฺส มาสิโน ภเวติ ฯ

สา โข ปเนสา ภิกฺขเว สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส ปาฏิยา ปุพฺพกตา จ สุกตา ปุพฺพาสิตา จ สุภาสิตา ฯ ตสฺส กิสฺส เหตุ ฯ สกฺกา หิ ภิกฺขเว เทวานมินฺทเ อเนกวิหิตา อเนกอาการา อเนกอาการวิการา ปาโมชฺชพหุลา ภิกฺขเว สา ภิกฺขเว ภิกฺขุ อรหํ ขีณาสเว วุสิตวา กตกรณีเยา ปหีนภารเ

[៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថាមានរឿងមក កាលសក្កទេវ-
ឥន្ទជាធំជាងពួកទេវតា ជាស្តេចគ្រប់គ្រងពួកតាវត្តឹង្សទេវតា ចូលទៅ
ពោលគាថានេះ នឹងពេលនោះថា

នរៈណាដូចជាយើង នរៈនោះ ត្រូវតែក្រាបថ្វាយបង្គំ

ប្រកបដោយអង្គ ៨ ក្នុងតំបន់ទី ១៤ ផង តំបន់ទី ១៥ ផង

ទី ៨ នៃបក្ខ ផង ចាតុទ្ទសីបក្ខ ផង

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គាថានោះឯង ដែលសក្កៈជាធំជាងទេវតា
ច្រៀងទាស់ហើយ មិនមែនច្រៀងត្រូវទេ ពោលទាស់ហើយ មិន
មែនពោលត្រូវទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រោះសក្កៈជាធំជាងពួកទេវតា មិនទាន់ប្រាសចាកកាតៈ
មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់ប្រាសចាកមោហៈ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែភិក្ខុណាជាអរហន្តខីណាស្រព ចប់ព្រហ្មចរិយធម៌
មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ

អនុប្បត្តសទត្ថោ បរំក្ខីណាកាសំយោជនោ សម្មទញ្ញា-
វិមុត្តោ តស្ស ខោ ឯតំ កិក្ខោ(១) កាលំ វជាយ

ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ
យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
ចាដិហារិយបក្ខញ្ច
អដ្ឋង្គុសុសមាគតំ
ឧបោសថំ ឧបវសេយ្យ
យោបស្ស មានិសោ នភេតិ ។

តំ កិស្ស ហេ ។ សោ ហិ កិក្ខវេ កិក្ខុ
វីតរាគោ វីតទោសោ វីតមោហោតិ ។ ភូតបុព្ពំ
កិក្ខវេ សង្កោ នេភទមិត្តោ នេវ តាវត្តំសេ
អនុនយមានោ តាយំ វេលាយំ ឥមំ កថំ អភាសិ

---

១ ខ. ឯតំ កិក្ខវេ កិក្ខុនោ ។ ម. ឯវំ កិក្ខវេ កិក្ខុនោ ។

សម្រេចអរហត្តហើយ អស់សំយោជនៈកន្លះហើយ ជាអ្នកផុត

ស្រឡះព្រោះដឹងនូវហេតុ កិក្ខុនោះឯងទើបគួរពោលនូវគាថានោះថា

នរៈណាក្រោកដដួចជារឿយ នរៈនោះត្រូវរក្សាទុកជាសេដ

ប្រកបដោយអង្គ៨ កន្លះតិថីទី ១៤ ផង ទី១៥ ផង

ទី ៨ នៃបក្ខផង ជាដំហារយបក្ខផង ។

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុនោះ

ក្រោសថាកពគៈ ក្រោសថាកពោសៈ ក្រោសថាកមោហៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ក្នាប់មានរឿងមក កាលសក្កទេវរាជ ជាធំជាងពួកទេវតា

ជាស្តេចនៃ ពួកតាវត្តឹង្សទេវតា ក៏បានពោលគាថានេះ កន្លះពេលនោះថា

ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ
យោ ច បក្ខស្ស អដ្ឋមឹ
ចាដិហារិយបក្ខញ្ច
អដ្ឋង្គសុសមាគតំ
ឧបោសថំ ឧបវសេយ្យ
យោមស្ស មាសិសោ ឧភតោ ។

សា ខោ បនេសា កិត្តាវ សង្ខេន ទេឝនាមត្តេន តាថា ទុក្កតា ឧ សុកតា ទុញ្ញសិតា ឧ សុកាសិតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សង្ខោ ហិ កិត្តាវ ទេឝនាមត្តោ អបរិមុត្តោ ជាតិយា ជរាមរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ អបរិមុត្តោ ទុក្ខស្មាតិ វទាមិ ។ យោ ឧ ខោ សោ តិត្តាវ កិត្តុ អរហំ ខីណាសវោ វុសិតវា តតតរណីយោ ឝហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្តោ បរិក្ខីណភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញាវិមុត្តោ តស្ស ខោ បតំ កិត្តុនោ តាលុំ កតាយ

នរៈណាប្រាកដដូចជាយើងនេះនោះ ត្រូវរក្សា
ឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ក្នុងតិថីទី ១៤ ផង
ទី ១៥ ផង ទី ៨ នៃបក្ខ ផង ចាតុទ្ទសិយបក្ខ ផង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តាបានោះសក្កទេវរាជជាធំ ជាអធិទេវតា ប្រឹងតាស់ហើយ មិនមែនប្រឹងត្រូវទេ ពោលតាស់ហើយ មិនមែនពោលត្រូវទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះសក្កៈជាធំជាធិទេវតា មិនទាន់ផុតចាកជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីគាន់តឹង តថាគតហៅថា មិនទាន់ផុតចាកទុក្ខ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែភិក្ខុជាអរហន្តខីណាស្រព នៅចប់ព្រហ្មចរិយៈហើយ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ បានសម្រេចអរហត្តហើយ មានសំយោជនៈក្នុងភពអស់ហើយ រួចស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងដ៏ប្រពៃហេតុ ភិក្ខុនោះទើបគួរពោលនូវតាបានោះថា

ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ

យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី

ចាដិហារិយបក្ខញ្ច

អដ្ឋង្គសុសមាគតំ

ឧបោសថំ ឧបវសេយ្យ

យោបស្ស មានិសោ ឯវេតំ ។

តំ កស្ស ហេតុ ។ សោ ហិ កិក្ខវេ កិក្ខុ បរិមុត្តោ ជាតិយា ជរាមរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ បរិមុត្តោ ទុក្ខស្មាតិ វទាមីតិ ។

(๘๐) សុខុមាលោ អហំ កិក្ខវេ បរមសុខុមាលោ អច្ចន្តសុខុមាលោ ។ មម សន្តិកេ កិក្ខវេ ឯតេ ឯវមេវ ទេវកញ្ញាយោ ឥតរិតា ហោន្តិ ឯកគ្គា សុទ្ធំ កិក្ខវេ ឧបក្កិលេសំ វិប្បគតំ ឯកគ្គា បទុមំ ឯកគ្គា បុណ្ឌរីកំ ឯវមេវ មមត្តាយ ។ ន ខោ បនស្សាហំ កិក្ខវេ កាសិកំ បន្ធនំ ឯវមេវ កាសិកំ សុ មេ តំ កិក្ខវេ វេមនំ ហោតិ

នរៈណា ប្រាកដដូចជារយើង នរៈនោះ ត្រូវកម្ចាត់
ទោសចប្រកបដោយអង្គ ៨ ក្នុងតិចីទី ១៤ ផង ទី ១៥
ផង ទី ៨ នៃបក្ខផង ចាដហាវិយបក្ខផង ។
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះតិក្ខុនោះ
រួចស្រឡះចាកជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស
សេចក្តីតានតឹង តថាគតហោចថា រួចស្រឡះចាកទុក្ខ ។

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលសុខដ៏ក្រៃលែង
ថ្លាប់សុខជាទីបំផុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបិតាតថាគត
ទ្រង់ឲ្យដឹកស្រែះចោកូរណី ក្នុងព្រះពន្ធនាគារ ទ្រង់ឲ្យដាក់ចប្បលខៀវ
មួយកន្ទុងឆ្អឹង ឈូកស មួយកន្ទុងឆ្អឹង ឈូកក្រហម មួយកន្ទុងឆ្អឹង
ប្រយោជន៍ ដល់តថាគតប៉ុណ្ណេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគត មិនមែនទ្រង់ត្រឹមតែលំអិតខ្ចីមចន្ទន៍ ក្នុងដែនកាសីប៉ុណ្ណោះ
ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្មោះរបស់តថាគត កំមកពីដែនកាសី(១)

---

១ សំដៅយកពាក្យដែលល្អិតល្អន់ប្រសើរបំផុត ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ សត្តក-ទសកនិបាត

[illegible] ឯកសន្ធំ តាសំ តេសំ
ឧត្តរន្តេ ។ វត្ថុន្តរំ ខោ បន សុ មេ តំ ភគ្គវេ
សេតច្ឆត្តំ ដាយតិ មា ឥំ(๑) សីតំ ឯ ឧណ្ហំ ឯ
រជោ ឯ តិណំ ឯ ឧស្សាវោ ឯតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
តិក្ខត្តុ អយោ ភាសោ អហោសុំ ឯកោ
ហេមន្តិកោ ឯកោ តិម្ពរុកោ ឯកោ វស្សិកោ ។
សោ ខោ អហំ តិក្ខត្តុ វស្សិកេ ភាសេ
វស្សិកេ ឧត្តរេ តេ ភាសេ ឯតរហិ តុរិយេហិ
បរិវារិយមានោ(๒) ឧ ហេដ្ឋាភាសំ ឱរោហាមិ ។
យេបិ ខោ បន តិក្ខត្តុ អរញ្ញេសុ ឯវរូបេសុ ភាស-
តាយ តម្ហកវនេ វសិស្សន្តិ កណាជកំ ភោជនំ ដយ្យតិ
តិលតណ្ឌុលិយំ ឯវមេវ ខ្វស្ស តេ តិក្ខត្តុ បិតុ ឯវរូបេ
ភាសតាយ តម្ហកវនេ វសិស្សន្តិ សាលិមំសោទនោ ដយ្យតិ ។

---

๑ ម. ម. ឥមំ ឥសិ ។ ๒ ម. បរិវារិយមានោ ។

អាវុធដ៏សំពត់ខ្លួន ក័មកតាំដែនកាស័ សំពត់ស្បៃក ក័មកតាំដែនកាស័ សំពត់បង់ក ក័មកតាំដែនកាស័ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេចាំងស្មូតចួត្រឲ្យត្រូវតថាគត ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ដោយការពារមិនឲ្យត្រូវជាតិក្តី ក្តៅក្តី ឆ្លងក្តី ស្មៅក្តី ទឹកសន្សើមក្តី ប៉ះត្រូវតថាគតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះមានប្រាសាទ ៣ គឺប្រាសាទដែលសម្រាប់នៅក្នុងរដូវត្រជាក់ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវក្តៅ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវភ្លៀង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានគេបម្រើដោយតូរ្យតន្ត្រីមិនលាយដោយប្រុសអស់ ៤ ខែ ក្នុងរដូវភ្លៀង ក្នុងប្រាសាទសម្រាប់រដូវភ្លៀង មិនដែលចុះមកខាងក្រោមប្រាសាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលំនៅទាំងឡាយ បើសិនជាពួកជនដទៃ គេឲ្យចាយចុងអង្កាំដែលមានទឹកត្រក់ជាគំរប់ពីរដែលចាស: ទឹងអ្នកធ្វើការងារ ទឹងបុរសអ្នកអាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិតយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកក្នុងនិវេសនស្ថានរបស់ព្រះបិតាតថាគត គេឲ្យចាយអង្កាំស្រូវសាលីទឹងសាច់ដែលចាស: ទឹងអ្នកធ្វើការ ទឹងបុរសអ្នកអាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិត តែយ៉ាងហ្នឹងឯង ។

สาวตฺถิ นครสฺส ปจฺฉิมทฺวาเร ปาฏิหาริยมณฺฑเล สมฺพหุเล ภิกฺขู ปสฺสิตฺวา ตถาคโต อานนฺทตฺเถรสฺส อาโรเจสิ อานนฺท ปุพฺพณฺหสมเย นิวาสนปารุปนาทีนิ คเหตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปวิสิสฺสามาติ ฯ เถโร ‘‘สาธุ ภนฺเต’’ ติ ปฏิสฺสุณิตฺวา ปาโตว นิวาสนปารุปนาทีนิ คเหตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย ภควนฺตมนุพนฺธิ ฯ ตสฺมึ ขเณ ปาฏิหาริยมณฺฑเล สนฺนิปติตา ภิกฺขู ‘‘อาวุโส, ปุพฺพณฺหสมเย นิวาสนปารุปนาทีนิ คเหตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย ภควา สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปวิสิสฺสามาติ วุตฺเต เถโร ‘สาธุ ภนฺเต’ ติ ปฏิสฺสุณิตฺวา ปาโตว นิวาสนปารุปนาทีนิ คเหตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย ภควนฺตมนุพนฺธิ, กึ นุ โข ภควา ปฏิสลฺลานา วุฏฺหิโต, อุทาหุ ปิณฺฑาย ปวิสิตุกาโม’’ ติ ตถาคตสฺส ปฏิสลฺลานา วุฏฺหิตภาวมฺปิ ปิณฺฑาย ปวิสิตุกามภาวมฺปิ ชานนฺตา ตถาคตสฺส ปิณฺฑาย ปวิสิตุกามภาวเมว ปกาเสนฺตา ตถาคตสฺส คุณกถาย วณฺณกถาย ปวตฺตมานาย ตถาคโต อานนฺทตฺเถรสฺส อาโรเจสิ อานนฺท ปุพฺพณฺหสมเย นิวาสนปารุปนาทีนิ คเหตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปวิสิสฺสามาติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះប្រកប ដោយឫទ្ធិមានសភាពយ៉ាងនេះផង ដោយសេចក្តីសុខ ដ៏ក្រៃលែងយ៉ាងនេះផង មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឫថ្ងៃជន ដែលមិនបានរៀនសូត្រ មានជាតជាធម្មតា មិនកន្ទក់នូវជាតទៀយ លុះឃើញអ្នកដាំខ្ទាស់ត្រាំត្រាំរលីងខ្លួនឯងផង ទៀយ ណាយ ជិនឆ្អន់ខ្ពើមរអើម (នឹងអ្នកដាំខ្ទាស់) ចំណែកអាត្មាអញ មានជាតជាធម្មតាដែរ មិនកន្ទក់ជាតបានទៀយ ម៉ែអាត្មាអញ មានជាតជាធម្មតា មិនកន្ទក់ជាតទៅបានទៀយ លុះឃើញអ្នកដាំខ្ទាស់ហើយ ទៀយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម ហេតុនោះ មិនសមគួរដល់អាត្មាអញទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះពិចារណាឃើញច្បាស់ដូច្នេះហើយ តំណះបានដូរសេចក្តីប្រាំងដ៏ ក្តីរ័ងាំងអស់ ។ ឫថ្ងៃជនមិនបានរៀនសូត្រខ្លួនឯងដ៏ មានក្បាលជាធម្មតា មិនកន្ទក់នូវក្បាលទៅបាន លុះឃើញអ្នកដាំខ្ទាស់មានក្បាលរលីងខ្លួនឯងផង ទៀយ ណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម (អ្នកដាំខ្ទាស់) ។

អថាបរំ ខោម្ហិ ព្យាធិធម្មោ ព្យាធិំ អនតីតោ អម្ហាកញ្ច
ខោ បន ព្យាធិធម្មោ សមាសោ ព្យាធិំ អនតីតោ បរំ
ព្យាធិតំ និស្សា អដ្ដិយេយ្យាំ ហារាយេយ្យាំ ជិគុច្ឆេយ្យាំ
ន មេតំ អស្ស បដិរូបន្តិ តស្ស មយ្ហំ កង្ខាវេ
តិតំ បដិសញ្ចិក្ខតោ យោ អាភេក្ខមោ សោ
សព្វសោ បហីយិ ។ អសុភេ ខោ បុថុជ្ជនោ
អត្តនា មរណធម្មោ សមាសោ មរណំ អនតីតោ
បរំ មតំ និស្សា អដ្ដិយតិ ហារាយតិ ជិគុច្ឆតិ
អត្តានំយេវ អតិសិត្វា ។ អថាបរំ ខោម្ហិ អរណធម្មោ
មរណំ អនតីតោ អម្ហាកញ្ច ខោ បន មរណធម្មោ
សមាសោ មរណំ អនតីតោ បរំ មតំ និស្សា អដ្ដិ-
យេយ្យាំ ហារាយេយ្យ ជិគុច្ឆេយ្យាំ ន មេតំ អស្ស
បដិរូបន្តិ តស្ស មយ្ហំ កង្ខាវេ តិតំ បដិសញ្ចិក្ខតោ
យោ ជីវិតេ ជីវិតមនោ សោ សព្វសោ បហីយីតិ។

សុម្ម អាត្មាអញ កំមានព្យាធិជាធម្មតាដែរ មិនកន្ទេចព្យាធិបាន ប៉ើ
អាត្មាអញ មានព្យាធិជាធម្មតា មិនកន្ទេចព្យាធិទៅបាន លុះឃើញ
អ្នកដទៃមានព្យាធិហើយ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម ហេតុ
នោះ មិនសមគួរដល់អាត្មាអញទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ
កាលពិចារណាឃើញដូច្នេះ កំលះបង់សេចក្តីស្រេកឆ្អែ ព្រោះមិនមានពេក
ដោយប្រកាន់ខាងពួក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មាន
មរណៈជាធម្មតា មិនកន្ទេចមរណៈទៅបាន លុះឃើញអ្នកដទៃស្លាប់
សៃ្លងខ្លួនឯងទៅ នឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម (ឬគួលដូចខាងក្រោយ) ។
អាត្មាអញ កំមានមរណៈជាធម្មតាដែរ មិនកន្ទេចមរណៈបាន ប្រសិនប៉ើ
អាត្មាអញ មានមរណៈជាធម្មតាដែរ មិនកន្ទេចមរណៈបានទេ លុះឃើញ
អ្នកដទៃស្លាប់ហើយ តំនឿយណាយ ជិនឆ្អន់ ខ្ពើមរអើម ហេតុនោះ
តំមិនសមគួរដល់អាត្មាអញទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតនោះ
ពិចារណាឃើញដូច្នេះ សេចក្តីស្រេកឆ្អែព្រោះជីវិតនោះតំបាត់ទៅ ដោយ
ប្រកាន់ខាងពួក ។

តយោមេ កិត្តកេវ មនា ។ កតមេ តយោ ។
យោព្ញនមនោ អាភេក្ខមនោ ជីវិតមនោ ។
យោព្ញនមនមត្តោ ឯ កិត្តកេវ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ
កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរតិ វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរតិ
មនសា ទុច្ចរិតំ ចរតិ ។ សោ កាយេន
ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា
ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ
ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ អាភេក្ខមនមត្តោ
ឯ កិត្តកេវ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ។បេ។ ជីវិតមនមត្តោ
ឯ កិត្តកេវ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាយេន ទុច្ចរិតំ
ចរតិ វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរតិ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរតិ ។
សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ
ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។
យោព្ញនមនមត្តោ ឯ កិត្តកេវ កិត្តុ សិត្តុ បច្ចុក្ខាយ
ហីនាយាវត្តតិ ។ អាភេក្ខមនមត្តោ ឯ កិត្តកេវ
កិត្តុ សិត្តុ បច្ចុក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីស្រវឹងនេះមាន៣យ៉ាង ។ សេចក្តីស្រវឹង ៣ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺស្រវឹងព្រោះវ័យ ១ ស្រវឹងព្រោះមិនមានរោគ ១ ស្រវឹងព្រោះជីវិត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនដែលមិនបានរៀនសូត្រ ស្រវឹង ដោយសេចក្តីស្រវឹងព្រោះវ័យ តែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ បុថុជ្ជននោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតជាប្រេត តិរច្ឆាន អសុរកាយ នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនដែលមិនបានរៀនសូត្រ ស្រវឹងដោយសេចក្តីស្រវឹងព្រោះមិនមានរោគ ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនដែលមិនបានរៀនសូត្រ ស្រវឹងដោយសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះជីវិត តែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ បុថុជ្ជននោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតជាប្រេត តិរច្ឆាន អសុរកាយ នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុស្រវឹងដោយសេចក្តីស្រវឹងព្រោះវ័យក្តី តែងលាសិក្ខាត្រឡប់មកកាន់កេរដំបៅកខាប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុស្រវឹងដោយសេចក្តីស្រវឹងព្រោះមិនមានរោគក្តី តែងលាសិក្ខាវិលត្រឡប់មក កាន់កេរដំបៅកខាប

ជីវិតមនុភវន្តោ ឯ កិត្តយេ តំ តុ សំឃំ បុញ្ញក្ខាយ
បាណាយាវត្តតីតំ ។

ឥត្ថំ ឥមម្ហា ឧភយម្ហា
អដ្ឋា បរាណមម្ហិនោ
យថា ឥម្ហ តថា សង្ឃា
ជីតុត្តរំ បុថុ្ជ្ជនា ។
អមាញ្ញេតំ ជីតុជ្ជយ្យំ
ឯវំ ឥច្ចេសុ ចាណិសុ
ន មេតំ រជិរូបស្ស
ឥទ ឯវំវិមាវិនោ ។
សោហំ ឯវំ វិមារណ្ណោ
ស្ញ្ញា ឥម្ហំ ឯវូបធិ
រភរោក្យេ យោ្ញនស្ស្ញិ
ជីវិតស្ស្ញិ យោ បនោ
សវ្ញេ មនេ អតិភោស្ស្ញិ(๑)
ឆេក្ខទ្ទំ ឥដ្ឋ ខេមតោ ។

๑ ម. អតិភោស្ញិ ។ ន័ក្ខមេ ទុដ្ឋំ ខេមតំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្រេវឆ្ង ដោយសេចក្តីស្រេវឆ្ងព្រោះដំរីតក្តី តែង
លាសិក្ខាហើយត្រឡប់មក កាន់តេទដំរៀបាតាម ។

ពួកបុថុជ្ជន មានពាធជាធម្មតា មានជរាជាធម្មតា
មានមរណៈជាធម្មតា ធម្មតា(ខ្លួន)យ៉ាងណា ក៏ត្រូវតែ
មានយ៉ាងនោះ តែខ្ពើម (បុគ្គលដទៃ) ។ ប្រសិនបើ
តថាគត ខ្ពើមរអើមនូវហេតុនោះ ក្នុងសត្វទាំងឡាយ
ដែលមានធម្មតា យ៉ាងនេះ សេចក្តីខ្ពើមរអើមនោះ
មិនសមគួរដល់តថាគត ដែលនៅយ៉ាងនោះទេ ។
កាលតថាគត កំពុងនៅ យ៉ាងនេះ បានដឹងនូវធម៌
ដែលមិនមានចបង កំបានគ្រប់សង្កត់សេចក្តីស្រេវឆ្ង
ព្រោះមិនមានរោគ ព្រោះវ័យ ព្រោះដំរៃតទាំងពួង
បាន ព្រោះឃើញនូវនេក្ខម្មដោយសេចក្តីក្សេម ។

តស្ស ខេ អហុ ទុស្សញ្ញោ
ឯកាទេ អភិបស្សតោ
ជាវាំ ភរ្យោ បវាយតិ
តាយាយំ បដិសេវតិ
អឯវត្តិ ភរិសញ្ញមិ
ព្រហ្មចរិយប្បវាយនោតិ ។

[៤] តីណិមានិ ភិក្ខវេ អាធិបតេយ្យានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ អត្តាធិបតេយ្យំ លោកាធិបតេយ្យំ ធម្មាធិបតេយ្យំ ។ តត្រភិក្ខវេ ភិក្ខុ អត្តាធិបតេយ្យំ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ ន ខោ បនាហំ ឥមាយ សីលវោតុ អតារស្មា អនតារិយំ បញ្ញវិនោ ន បិណ្ឌោបាតិយោតុ ន សេនាសនិយោតុ ន ឥតិភវាភវហេតុ អតារស្មា អនតារិយំ បញ្ញវិនោ អបិច ខោម្ហិ តតំណ្ណោ ឝាតត្តិយោ ជាតអរណោ (๑) សោតេនហិ ចរិតេនហិ អុត្តមេហិ ភោជនេនហិ ឧបាយាសេហិ

---

๑ ម. ជាតិយ មរណេន ។

កាលតថាគតនោះ ឃើញច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន កំកើត ។ស្បាហ៍ តថាគតមិនគួរដើម្បីសេពនូវកាមគាំងក្បាយ កុងកាលឥឡូវនេះទេនឹងមិនត្រឡប់មករកកាម(កាម)វិញទេ ហានព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។

(៤១) ម្នាលភិក្ខុគាំងក្បាយ អាធិបតេយ្យ(ភាពជាធំ)នេះមាន៣យ៉ាង ។ អាធិបតេយ្យ៣យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអត្តាធិបតេយ្យ ១ លោកាធិបតេយ្យ ១ ធម្មាធិបតេយ្យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងក្បាយ អត្តាធិបតេយ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងក្បាយ កុលបុត្រក្នុងសាសនានេះទៅកាន់ព្រៃក្តី ទៅដឹងតល់ឈើក្តី ទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ក្តី រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែចីវរទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែសេនាសនៈទេ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែកពតបូបកត(១)ធំទេ តំអាត្មាអញជាបុគ្គលដែលជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ គ្របសង្កត់

---

๑ សំដៅយកវបស់ដែលថ្លៃថ្នូរយ៉ាងល្អបន្ទំងថ្លៃថ្នូរយ៉ាងវិសេស ។ អដ្ឋកថា ។

ขุทฺทกานิ ฯ ทุกฺขมปเรตา อเนกปฺปการา ปาปสฺส
เกวลสฺส ทุกฺขสฺส อนุภวิตพฺพา ปญฺจ ปาปเยติ
อเปนฺโต เอตา ปน ยมาธิสเกน(๑) กตา
อตฺถสฺส อนตฺถมิเย ปฏิปตฺติ ตาทิสเกน กต
กาเรน ปกิณฺณเกน ปาปกมฺมการิ(๒)
ฆ เยน อสฺส ปฏิภชฺชิ ฯ เสา ตสฺส ปติ-
สญฺจิกฺขนตฺถ อาคฺคิ เอา ปน เย กิเลสา
อสงฺขตสฺส อธิคมาย ปฏิปนฺนสฺส
ตสฺส ปุคฺคลสฺส ปฏิปตฺติยา อนฺตราย
กาเรนฺติ อสมาหิตสฺส สมาหิตสฺส ปฏิกฺขิปิ ฯ
เสา อตฺตานเมว อาทิเรเนว(๓) ตสฺมา อตฺถสมฺ
ปฏิปตฺติ ตุสลสฺส อาเวทนฺโต สาวชฺชา ปฏิปตฺติ
อนวชฺชา เอวมาทิ สุทฺธิ อตฺตาน ปริหรนฺโต ฯ ตสฺ
ปุคฺคลสฺส ตีหิปิ อตฺตาธิปเตยฺยา ฯ ตถาคตา ตีหิปิ
โลกาธิปเตยฺยา ฯ ๙๘ ตีหิปิ ตีหิปิ ปาฏิหาริเยหิ
ตา ปุคฺคลา ปสเก ตา ปุคฺคลา ตถาคเต ตา ๙ตา
ปฏิสญฺจิกฺขนตฺถ ฆ เอา ปกาสนตฺถ ตีหาการเหหิ
อสงฺขตสฺส อธิคมาย ปฏิปนฺนสฺส ฆ ปิโยมฺหีติ ตสฺมา

---

๑ ม. ฉกฺกนิปาเต ตติย ปณฺณาสเก ๆ ๒ ฆ. ปาปปุคฺคลเก ๆ ป. ปาปปุคฺคลเก ๆ
๓ ป. อาทิปิตา ๆ

ត្រូវនឹងទុក្ខត្រូវសង្កត់ មានទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅតាមមុខ ម្ល៉ោមួយហ្ន៎ តម្រាំម្ល៉ោទី
បំផុតគំនរទុក្ខតាំងអស់នេះ ឲ្យព្រះគជបាន ។ អាត្មាអញ្ញាសាត បាន
លះបង់តាមបែបណាហើយ បេញ្ចាតផ្តួមេតប្លួស តម្រាំស្ងួរកន្ទុំតាម
បែបនោះគ្តី ខ្លួរអំពើតក្រែត់ទ្រាំធំជាងតាមតាំងនោះគ្តី ការនោះមិនសមគួរ
ដល់ណាអញ្ញាទេ ។ តិតុនោះ តែអ្នកពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញនឹង
ព្រះពុទ្ធញ្ញាណមិនឲ្យផ្សុះថយ ធំធ្ងន់ស្មារតី មិនឲ្យរវើរវាយ ឲ្យ
កាយ(១)ស្ងប់រម្ងាប់ មិនឲ្យសាប់សល់ ឲ្យចិត្តដំកល់មាំមានតារម្មណ៍
តែមួយ ។ តិតុនេះរម្ងើខ្លួនឯងឲ្យជាអាធិបតេយ្យហើយ រើមធីលះបង់អកុសល
ចំរើនកុសល លះបង់អំពើដែលប្រកបដោយទោស ចំរើនតែអំពើដែល
មិនមានទោស រក្សាខ្លួនឲ្យស្អាត ។ ម្នាលតិក្ខាំធីទាំង៣ នេះហៅថា
អត្តាធិបតេយ្យ ។ ម្នាលតិក្ខាំធីទាំង៣ លោកាធិបតេយ្យ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលតិក្ខាំធីទាំង៣ តិតុតាធីសាសនានេះទៅតាមពីក្រៃក្តី ទៅដឹកគល់ឈើក្តី
ទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ក្តី រើមធីតិចារណាដូច្នេះថា តាត្មាអញ្ញាមិនមែនបេញ្ចាតក
ផ្តួមេតប្លួស ព្រោះហេតុតែបីរវេ មិនមែនព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតទេ

---

(១)សំដៅយកចាំងតាមកាយចាំងតាមជីវិតាយ ។ អដ្ឋកថា ។

ន សេនាសនហេតុ ន ឥរិយាបថហេតុ អតារស្មា អនតារិយំ បព្ភជិតោ អបិច ខោម្ហិ ឆឌ្ឌិណ្ណោ ជាតិយា ជរាមរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ ទុក្ខាតិណ្ណោ ទុក្ខបរេតោ អប្បេវនាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ អថាញ្ញេ ខោ បន ឃំ បព្ភជិតោ សមាគោ តាមវតិកំ ភ វិតក្កេយ្យំ ព្យាបាទវិតក្កំ ភ វិតក្កេយ្យំ វិហឹសាវិតក្កំ ភ វិតក្កេយ្យំ មហា ខោ បនាយំ លោកសន្និវាសោ មហន្តស្មឹ ខោ បន លោកសន្និវាសេ សន្តិ សមណព្រាហ្មណា ឥទ្ធិមន្តោ ចេតោបរិយកោវិទោ តេ ទូរតោបិ បស្សន្តិ អាសន្នាបិ ន ទិស្សន្តិ ចេតសាបិ ចិត្តំ បជានន្តិ តេបិ មំ ឃំ ជានេយ្យុំ បស្សេយ្យ តោ ឥមំ កុលបុត្តំ សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ភជិតោ សមាគោ ឯកកិណ្ណោ វិហរតិ ចាមតេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហីតិ ។

មិនមែនព្រោះហេតុតែសេនាសនៈទេ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែកាត់ទុក្ខកាត់ជំនេ កំភាត្មារញ៉ ជាបុគ្គលដែលជាតិ ជរា មរណៈ សោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀត ចង្អល់គ្រប់សង្កត់ ត្រូវទុក្ខគ្រប់សង្កត់ មានសេចក្តីទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ គប្បីធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខទាំងអស់នេះ ឲ្យប្រាកដជាន ។ អាត្មាអញ បួសយ៉ាងនេះហើយ ត្រេះរិះតាមតែកុះក្តី ត្រេះរិះព្យាបាទ-តែកុះក្តី ត្រេះរិះវិហឹសាតែកុះក្តី លោកសន្ទិវាសនេះសោតកំណ ទោះតង លោកសន្ទិវាសជំមែន កំតង់មានសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកមានឫទ្ធិ មានឥទ្ធិចក្ខុ ដឹងចិត្តបុគ្គលដទៃ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រមែងឃើញអំពីចម្ងាយ ទោះនៅជិតក៏មិនប្រាកដ រមែងដឹងប្លាស់ខ្លួនចិត្តដោយចិត្ត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងទោះ គង់ដឹងអាត្មាអញយ៉ាងនេះថា ម្ចាលអ្នកដ៏ចំរើន សូមអ្នកមើលកុលបុត្រនេះចេញចាកផ្ទះមកបួស ដោយសទ្ធាហើយ នៅតែប្រឹងប្រែប្រឹងប្រលែ ដោយធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ។

[illegible] (๑) สพฺพญฺญุโน ยา มหาปชาปติยา
ปาทปีฬนปิฬิกา สา ปาตุลปิฬิกา ปสฺสนฺติยา
อาสนฺนาย จ มหาชนสฺส เตสนฺตเร ปติตฺวา
ปวตฺตา ตสฺมา ปาตุลปิฬิกาติ วุจฺจติ ฯ
ชาเนยฺยุนฺติ ปสฺเสยฺยุ เกจิ ๕๐๐ ตกฺกสิลวาสิกา
อเนกาปิ ปน ปุริสา สพฺพาเปตา ปิฬิกาเยว
ปาปุณึสุ ฯ ตาสุ ๕๐๐ ตกฺกสิลวาสิกา ปิฬิกา
ปาปุณึสูติ อาหฺจิ เตน ปน สมเยน ตกฺกสิลาย
ทฺวาทสโกฏิกา อารกฺขา เตน ปน เขตฺตปาลา
ตกฺกสิลาย ทฺวาทสโกฏิกา อารกฺขา เตน ปน
สมเยน ตกฺกสิลาย ทฺวาทสโกฏิกา อารกฺขา
ตกฺกสิลวาสิโน สพฺเพ ปาตุลปิฬิกาย ปาปุณึสุ
ตกฺกสิลวาสิโน สพฺเพ ปาตุลปิฬิกาย ปาปุณึสูติ
อาหฺจิ ตกฺกสิลวาสิโน สพฺเพ ปาตุลปิฬิกาย
ปาปุณึสูติ อาหฺจิ ตกฺกสิลวาสิโน สพฺเพ
ปาตุลปิฬิกาย ปาปุณึสูติ อาหฺจิ ตกฺกสิลวาสิโน
สพฺเพ

ยกฺขินิยาเรว ตสฺมึ ขเณ เทวตาปิ ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ
ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา
ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา ตสฺส
ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส
ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺม-
เวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนีย-
ภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ
ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ
ตสฺมึ ขเณ ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ
ขเณ ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ
ตา เทวตา ตสฺส ปาปกมฺมสฺส ทิฏฺฐธมฺมเวทนียภาวมฺปิ ชานนฺติ ตสฺมึ ขเณ ตา

อรญฺญคโต วา รุกฺขมูลคโต วา สุญฺญาคารคโต วา
อิมํ ปฏิสญฺจิกฺขติ ฯ เอวา ปฏิปนฺนสฺส
อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต ฯ ปิณฺฑปาตหโต
ฯ เสนาสนหโต ฯ คิลานปจฺจยภิสงฺขารหโต อคารสฺมา
อนคาริยํ ปพฺพชิโต อปิจ โขปฺหิ ตสฺมิญฺเญว
ปาฏิยา ปาจิตฺติยา สีเตเยหิ ปาโตเยหิ
ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ ทุกฺขา-
ตสฺมิญฺเญว ทุกฺขปเรโต อปฺปฏิกมฺม สมสฺส เตหาลสฺส
ทุกฺขสฺสนฺตกิริยา ปญฺญายิสฺสตีติ ฯ
สาฺหกฺขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก
เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ
วิญฺญูหีติ ฯ สนฺติ โข ปน(๑) สาริปุตฺตา เอเก สมณพฺราหฺมณา
ปสฺสึ วิหารนฺติ ฯ อหาเญว โข ปน เอกํ สาฺหกฺขาตา
ธมฺมวินเย ปพฺพชิตา สมาโน กุสีโต
วิหารามฺหิ ปมตฺโต ธ เหมิ อสฺสุ ปฏิปชฺชิตฺถ ฯ

---

๑ ฉ. สนฺติ โข ปน เม ฯ

ទៅក្នុងនរកគ្រប់គ្នា ទៅដេកតស៊ូលើឈើក្តាំ ទៅក្នុងនរកដ្ឋេះហូតក្តី តែងតែពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញមិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែចង់រកទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែបិណ្ឌបាតទេ មិនមែនព្រោះហេតុតែសេនាសនៈទេ មិនមែនចេញចាកផ្ទះមកបួស ព្រោះហេតុតែកាត់ខ្លួនកាត់ដៃទេ ក៏អាត្មាអញជាបុគ្គលដែលជាតិ ជរា មរណៈ សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ គ្រប់សង្កត់ ត្រូវទុក្ខគ្រប់សង្កត់ មានទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅជាធំម្ខេ ឆ្លើម្តេចហ្ន៎ តម្រាំធ្មេចបំផុតតំនរទុក្ខទាំងអស់នេះឲ្យប្រាកដបាន ។ ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ល្អហើយ ជាធម៌ដែលអាយបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល គួរនឹងហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញូជនគប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ តង់មានសព្រហ្មចារីបុគ្គលដឹងធ្វើឃើញដែរ ។ អាត្មាអញបួសក្នុងធម៌វិន័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងល្អហើយ យ៉ាងនេះត្រូវណាំងី ទៅជាអកុសលប្រហែសធ្វេស ហេតុនោះមិនសមគួរទេ។

សោ ឥមំ បដិសម្ភិទប្បត្តំ អាវុំ សោ បរេ ទេ
កិរេវំ ភាសេត្វា អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្ប-
មុដ្ឋា(១) បសន្នចិត្តា ភាវេយ្យ អសារទ្ធា សមាហិតំ
ឯកគ្គំ ឯតទត្ថំ ។ សោ ឆម្ភំ យេវ អាគំបតេយ្យ
តវិត្វា អកុសលំ បដិហតំ កុសលំ ភាវិតំ
សារជ្ជំ បដិហតិ អនវជ្ជំ ភាវិតំ សុខំ អត្ថាវំ
បរិហារតិ ។ ឥមំ ខុទ្ទតិ តិក្ខត្តុ ជម្ភាតិ ជម្ភាតេយ្យ ។
ឥមាតិ ខោ តិក្ខត្តុ តីណិ អាគំបតេយ្យាតិ ។

ឆត្តំ លោតេ រមា ឆាម
ជាបតម្ភំ បតុត្តតោ(២)
អត្តា តេ បុរិស(៣) ឥមាតិ
សត្ថំ វា យទិ វា មុសា ;
តាលាណំ វត ភោ សក្ខិ
អត្តានំ អតិមញ្ញសិ
យោ សន្តំ អត្តនិ ថាបំ
អ ន ំ ប ភ្ញ ហ សិ

---

១ ន. ម. អសម្មុដ្ឋា ។ ២ ម. បត្តុតតោ ។ ៣ ម. ទេ បុរិសំ ។

តិកុនោះតែងតិចារណាដូច្នេះថា ភិក្ខុកញ្ចនីដ្រាវត្ថុត្បាយាប ម៉ែនឲ្យ
ធ្លាវថយ ទឹងប្រុងស្មារតិ មិនឲ្យវង្វេងភ្លេច ឲ្យកាយស្ងប់រម្ងាប់ មិនឲ្យ
រសាប់រសល់ ឲ្យចិត្តដំកល់មាំ មានអារម្មណ៍តែមួយ ។ តិកុនោះ ដ្រាវត្ថុ
ធម៌ហ្នឹងឯងឲ្យជាអាធិបតេយ្យ ហើយលុះបង់អកុសល ចំរើនតែកុសល
លុះបង់អំពើប្រកបដោយទោស ចំរើនអំពៅដែលមិនមានទោស រក្សាខ្លួន
ឲ្យស្អាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម្មាធិបតេយ្យ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាធិបតេយ្យមាន៣យ៉ាងនេះឯង ។

ធម្មតាបុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ក្នុងលោក ម៉ែនដែល
កំចាំងទេ ម្នាលបុរស ខ្លួនអ្នកឯង រមែងដឹងថាតិតប្ត
មិនពិត (ខ្លួនឯង) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកឯងជាសាក្សី
ចំពោះខ្លួនយ៉ាងល្អ អ្នកឯងនូញ៉ាំផ្ទាល់ខ្លួនឯង បើអ្នកឯង
បិទចាំងអំពើអាក្រក់ ដែលមានកងខ្លួនឯងហើយ

បស្សន្តិ ទេវា ច មនុស្សតា ច
លោកស្មឹ ពាលំ វិសមំ ចរន្តំ
តស្មា ហាំ អត្តាធិបតេយ្យោ(๑) សតោ ចរេ
លោកាធិបោ ច ធិបតេយ្យោ ច ឈាយី
ធម្មាធិបោ ច អនុធម្មចារី
ន ហាយតិ សទ្ធបរក្កមោ មុនិ
បស្សយ្ហ មារំ អភិភុយ្យ អន្តកំ
យោ ច ឥុស្សី ជាតិខយំ បធានវា
សោ តាទិសោ លោកវិទូ សុមេធោ
សព្ពេសុ ធម្មេសុ អតម្មយោ មុនីតិ ។

ទេវទូតវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

តស្សុទ្ទានំ

ព្រហ្មា អានន្ទសារីបុត្តោ
ឯកានំ ភេត្តកេន ច
ទ្វេវា ឧរុវេ ច ភជាតោ
សុខុមាលោ អធិបតេយ្យេន ភេតិ ។

---

๑ ម. អត្តាធិបតេយ្យោ ច ។

ទេវតាទាំងឡាយនឹងព្រះតថាគតទាំងឡាយ រមែងយើញបុគ្គលពាល ដែលប្រព្រឹត្តទុស្សចរិតក្នុងលោក ហេតុនោះបុគ្គលត្រូវមានទុក្ខជាធំ ប្រុងស្មារតីប្រព្រឹត្តផង មានលោកជាធំ ទាំងមានប្រាជ្ញាចាស់ មានឈានផង មានធម៌ជាធំទាំងប្រព្រឹត្តតាមធម៌ផង ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានព្យាយាមខ្ជៀងខាត់ រមែងមិនថោកថយ បុគ្គលណា មានព្យាយាមញ៉ាំញីគ្របសង្កត់មារជាអ្នកបំផ្លាញ រមែងសម្រេចនូវព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃជាតិ បុគ្គលបែបនោះ ជាអ្នកជ្រាបច្បាស់នូវលោក មានប្រាជ្ញាល្អ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានចំណង់ ក្នុងធម៌ទាំងអស់ ។

ចប់ ទេវទូតវគ្គទី ៤ ។

ខុទ្ទកនៃទេវទូតវគ្គនោះគឺ

មាតាជូចជាព្រហ្ម ១ សូត្រ រឿងព្រះអានន្ទ ១ សូត្រ
រឿងព្រះសារីបុត្រ ១ សូត្រ ហេតុនៃកម្ម ១ សូត្រ
ហត្ថក ១ សូត្រ ទេវទូត ១ សូត្រ ទេវោរភ ២ សូត្រ
ពោធិសត្វធ្លាប់សុខ ១ សូត្រ អាធិបតេយ្យ ១ សូត្រ ។

[៤៤] តំណ្ឌំ តំក្ខេ សម្ភវតីតាវ សង្ខោ ករុលឫត្តោ ឥតិ ឫញ្ជំ បសវតិ ។ តេតមេសំ តំណ្ឌំ ។ សម្ភយ តំក្ខេ សម្ភវតីតាវ សង្ខោ ករុលឫត្តោ ឥតិ ឫញ្ជំ បសវតិ ។ ឥយ្យមឫសុ តំក្ខេ សម្ភវតីតាវ សង្ខោ ករុលឫត្តោ ឥតិ ឫញ្ជំ បសវតិ ។ ឧក្កំឯតាយ្យាឯ តំក្ខេ សម្ភវតីតាវ សង្ខោ ករុលឫត្តោ ឥតិ ឫញ្ជំ បសវតិ ។ តំមេសំ ខោ តំក្ខេ តំណ្ឌំ សម្ភវតីតាវ សង្ខោ ករុលឫត្តោ ឥតិ ឫញ្ជំ បសវតីតិ ។

[៤៥] តំមេ តំក្ខេ ហាឥមេ សង្ខោ បសង្ខោ ឯនំតវ្ហោ ។ តេតមេមេ តំមេ ។ សីលវន្តោ ធម្មវន្តោ ឥសុនុតោ ហោតិ វិតតមលមច្ឆេរេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ ភោស្សគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោ ។ តំមេសំ ខោ តំក្ខេ តំមេ ហាឥមេ សង្ខោ បសង្ខោ ឯនំតវ្ហោតិ ។

ប្ញទ្បវិគ្គ

(៤៦)ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានវេស ៣ ក្នុងទីចំពោះមុខ ។ វេស ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានសទ្ធាក្នុងទីចំពោះមុខ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានទេយ្យធម៌ក្នុងទីចំពោះមុខ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា រមែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានទក្ខិណេយ្យបុគ្គលក្នុងទីចំពោះមុខ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រមានសទ្ធា តែងបានបុណ្យច្រើន ព្រោះមានវេស ៣នេះឯងក្នុងទីចំពោះមុខ ។

(៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសទ្ធាជ្រះថ្លា បណ្ឌិតត្រូវដឹងដោយហេតុ ៣ យ៉ាង ។ ហេតុ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលនោះបង់ឃើញបុគ្គលមានសីល ១ បង់ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ១ មានចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិល នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មានការលះរួចហើយ មានដៃលាងហើយ ត្រេកអរក្នុងការលះ ជាអ្នកគួរដល់សម្ប ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការឲ្យ នឹងការចែកវិលភ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសទ្ធាជ្រះថ្លា បណ្ឌិតត្រូវដឹងដោយហេតុ ៣ យ៉ាងនេះ ។

ឧស្សនកាមោ សីលវតំ
សទ្ធម្មំ សោតុមិច្ឆតិ
វិនេយ្យ មច្ឆេរមលំ
សវេ សទ្ធោតិ វុច្ចតីតិ ។

[៤៤] តយោ កិក្ខវេ អត្ថវសេ សម្បស្សមានេន អលមេវ បវេសំ ឆម្មំ ឧទេសេតុំ ។ កតមេ តយោ ។ យោ ឆម្មំ ឧទេសតិ សោ អត្តប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច យោ ឆម្មំ សុណាតិ សោ អត្តប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច យោ ចេវ ឆម្មំ ឧទេសតិ យោ ច ឆម្មំ សុណាតិ ទុកោ អត្តប្បដិសំវេទិនោ ច ហោន្តិ ធម្មប្បដិសំវេទិនោ ច ។ ឥមេ ខោ កិក្ខវេ តយោ អត្ថវសេ សម្បស្សមានេន អលមេវ បវេសំ ឆម្មំ ឧទេសេតុន្តិ ។

[៤៥] តីហិ កិក្ខវេ ឋានេហិ កថា បវត្តិ ហោតិ ។ កតមេហិ តីហិ ។ យោ ឆម្មំ ឧទេសតិ សោ

បុគ្គលណា ចង់ឃើញពួកបុគ្គលមានសីល ចង់ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម កំចាត់បង់នូវមន្ទិលគឺសេចក្តីកំណាញ់ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថា អ្នកមានសទ្ធា ។

(៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលឃើញអំណាចប្រយោជន៍ ៣យ៉ាង ទើបគួរសំដែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ ។ អំណាចប្រយោជន៍៣យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌នោះជាអ្នកយល់អត្ថកថា ទាំងយល់ធ្មាលី ១ បុគ្គលអ្នកស្តាប់ធម៌នោះ ជាអ្នកយល់អត្ថកថា ទាំងយល់ធ្មាលី ១ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ទើបបុគ្គលអ្នកស្តាប់ធម៌ ទាំងពីរនាក់ ជាអ្នកយល់អត្ថកថា ទាំងយល់ធ្មាលី១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលយល់អំណាចប្រយោជន៍ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរសំដែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃបាន ។

(៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំដីដែលប្រព្រឹត្តទៅស្រួល ដោយហេតុ៣យ៉ាង ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌

អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច យោ ចង្កមំ សុណាតិ សោ អត្ថប្បដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទី ច យោ ទេវំ ឆឌ្ឌេន្តំ ទេវេ ឆឌ្ឌេន្តេ សុណាតិ ច ចង្កមំ សុណាតិ ឯកោ អត្ថប្បដិសំវេទីនោ ច ហោតិ ធម្មប្បដិសំវេទីនោ ច ។ ឥមេហិ ខោ តីហិ ភិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា កេវលកប្បំ ចង្កមំ ឱភាសេតីតិ ។

(៤៦) តីណិមានិ ភិក្ខវេ បណិធិសប្បញ្ញានិ សប្បុរិសប្បញ្ញានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ បណិធិមេវ ភញ្ជតិ សប្បុរិសប្បញ្ញំ បញ្ញំ ភញ្ជតិ ភិក្ខវេ បណិធិមេវ ភញ្ជតិ សប្បុរិសប្បញ្ញំ ភាគ-ភាគំ ភិក្ខវេ ចុទ្ទសធា បណិធិមេវ ភញ្ជតិ សប្បុរិ-សប្បញ្ញំ ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ បណិធិសប្បញ្ញានិ សប្បុរិសប្បញ្ញានិ ។

ជានយល់អដ្ឋកថាគាំងយល់ចាលី១ បុគ្គលអ្នកស្តាប់ធម៌នោះ ជានយល់អដ្ឋកថា គាំងយល់ចាលី១ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម៌ទើបប្តូរលអ្នកស្តាប់ធម៌គាំងពីរនាក់ ជាអ្នកយល់អដ្ឋកថា គាំងយល់ចាលី១ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ សំដីដែលប្រព្រឹត្តទៅស្រួល ដោយហេតុ៣យ៉ាងនេះឯង ។

(៤៦) ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ហេតុ៣យ៉ាងនេះ ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្ត ហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ។ ហេតុ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ពានជាគុណជាតិ ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ១ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ បព្វជ្ជាជាគុណជាតិ ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ១ មាតាបិតុបដ្ឋាន (ការបម្រើមាតាបិតា) ជាគុណជាតិ ដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ១ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ ហេតុ៣ យ៉ាងនេះឯង ជាគុណជាតដែលបណ្ឌិតបញ្ញត្តហើយ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ។

សព្ពំ ទានំ ឧបញ្ញត្តំ

អហឹសា សញ្ញមោ ទមោ

មាតាបិតុឧបដ្ឋានំ

សង្គាហំ ព្រហ្មចារិនំ

សតំ ឯតានិ ឋានានិ

យានិ សេវេថ បណ្ឌិតោ

អរិយោ ឧស្សុទសម្បន្នោ

ស លោកំ ភជតេ សិវន្តិ

(៤៧) យំ តិក្ខត្តុំ សីលវន្តោ បព្ពជិតា តាយ កិ ឯតមំ កិ ឧបនិស្សាយ វិហរន្តិ ឥត្ថ មនុស្សា តីហិ ហានេហិ ពហុំ បុញ្ញំ បសវន្តិ ។ កតមេហិ តីហិ ។ កាយេន កិតាយ មនសា ។ យំ តិក្ខត្តុំ សីលវន្តោ បព្ពជិតា តាយ កិ ឯតមំ កិ ឧបនិស្សាយ វិហរន្តិ ឥត្ថ មនុស្សា ឥមេហិ តីហិ ហានេហិ ពហុំ បុញ្ញំ បសវន្តីតិ ។

ទានជាគុណជាតិ ដែលពួកសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ការមិនបៀតបៀន ការសម្រុម ការខ្ជូនានូវជាគុណជាតិ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ ការបម្រើមាតាបិតាជាគុណជាតិ ដែលសប្បុរសបញ្ញត្តហើយ បណ្ឌិតជាអ្នកប្រសើរ ប្រកបដោយសេចក្តីយល់ឃើញ គួរប្រតិបត្តិនូវហេតុ រមស់សប្បុរស ជាអ្នកស្ងប់ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ បណ្ឌិតនោះ រមែងទៅកាន់ទេវលោកជាទីក្សេម ។

(៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតជាអ្នកមានសីល ចូលទៅនៅអស្រ័យស្រុកឬនិគមណា ពួកមនុស្សក្រឹងស្រុកឬនិគមនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើន ដោយហេតុ ៣ ប្រការ ។ ហេតុ ៣ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ គឺកាយ ១ វាចា ១ ចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតជាអ្នកមានសីល ចូលទៅនៅអស្រ័យស្រុកឬនិគមណា ពួកមនុស្សក្រឹងស្រុកឬនិគមនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើន ដោយហេតុ ៣ ប្រការនេះ ។

[๘๓] ตัตถ ตีณิ ปิฏกานิ นิทฺทิสิตพฺพานิ สุตฺตนฺตปิฏกํ วินยปิฏกนฺ-
ติ ปฐมสงฺคีติ ๑ อภิธมฺมปิฏกนฺติ ตติยสงฺคีติ ๑ ปญฺจนิกายา
ปญฺจนิกายนฺติ ปเนตฺถ ปญฺจนิกายา ทีฆนิกาย มชฺฌิมนิกาย
ปญฺจนิกายนฺติ ๑ ฉนฺนวุติ เภ ภาณวารสตานิ ปิณฺฑโต สตฺตสตานิ
สุตฺตนฺตปิฏกสฺส สตฺตสตานิ วินยปิฏกสฺสาติ ๑

[๘๔] ตีณิ ปิฏกานิ ติวิธา ปิฏกสงฺคหา อาณาปิฏกสงฺคโห ปุคฺ-
คลปิฏกสงฺคโห ธมฺมปิฏกสงฺคโห ๑ ฉ ปกรณานิ ตีณิ ๑ ฉ ปกรณานิ
ปญฺญายมานานิ ฉ ปกรณานิ ปญฺญายมานานิ ฉ ปิฏกานิ อฏฺฐ ปกรณานิ
ปญฺญายมานานิ ๑ ฉนฺนวุติ เภ ภาณวารสตานิ ปิณฺฑโต สตฺตสตานิ อา-
ณาปิฏกสฺส สตฺตสตานิ ปุคฺคลปิฏกสฺส สตฺตสตานิ ธมฺมปิฏกสฺสาติ ๑

[๘๕] ปาทมตฺตา ปกรณา ปกรณปาทา ปาทมตฺตา ปาทา ปาทมตฺตา
วคฺคา วคฺคมตฺตา ปณฺณาสา ปณฺณาสมตฺตา นิปาตา นิปาตมตฺตา อุทฺ-
เทสา อุทฺเทสมตฺตา ๑ สกลมฺปิ ปฏิปาฏิยา ปณฺณาสมตฺตา ปณฺณาสา
ปณฺณาสมตฺตา ๑ ปาทมตฺตา ปกรณา ปกรณปาทา ปาทมตฺตา ปาทา ปาท-
มตฺตา วคฺคา วคฺคมตฺตา ปณฺณาสา ปณฺณาสมตฺตา นิปาตา นิปาตมตฺตา

[៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (១)សង្ខតលក្ខណៈ(២)របស់សង្ខតធម៌នេះ មាន ៣ យ៉ាង ។ សង្ខតលក្ខណៈ ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺការកើត រមែងប្រាកដ ១ ការសៃវក្សាយ រមែងប្រាកដ ១ ការប្រែប្រួលនៃសភាវៈដែលតាំងនៅ រមែងប្រាកដ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសង្ខតលក្ខណៈរបស់សង្ខតធម៌ទាំង ៣ យ៉ាង ។

[៤៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសង្ខតលក្ខណៈនៃអសង្ខតធម៌នេះ មាន ៣ យ៉ាង ។ អសង្ខតលក្ខណៈ ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺការកើតមិនប្រាកដ ១ ការសៃវក្សាយ មិនប្រាកដ ១ ការប្រែប្រួលនៃសភាវៈដែលតាំងនៅ មិនប្រាកដ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាអសង្ខតលក្ខណៈ របស់អសង្ខតធម៌ទាំង ៣ យ៉ាង ។

[៥០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈើធំអាស្រ័យស្តេចភ្នំឈោះហ៊ាមន្តរមែងចំរើនដោយសេចក្តីចំរើន ៣ យ៉ាង ។ សេចក្តីចំរើន ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺចំរើនដោយមែកស្វឹកនឹងត្រួយ ១ ចំរើនដោយសម្បកនឹងក្រមរ ១ ចំរើនដោយស្រាយនឹងទឹម ១ ។

(១-២) របស់ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែងឡើង រមែងមាន ៣ យ៉ាង ។ អដ្ឋកថា ។

ហិមវន្តំ កិត្តេវ បព្ភតរាជំ និស្សាយ មនោសិលា
វនរាជិ តីហិ វណ្ណេហិ វឌ្ឍន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ កិត្តេវ
សង្ឃំ កុលបតឺ និស្សាយ អនេកវិធោ តីហិ វណ្ណេហិ
វឌ្ឍតិ ។ កតមេហិ តីហិ ។ សទ្ធាយ វឌ្ឍតិ
សីលេន វឌ្ឍតិ បញ្ញាយ វឌ្ឍតិ ។ សង្ឃំ កិត្តេវ
កុលបតឺ និស្សាយ អនេកវិធោ ឥមេហិ តីហិ
វណ្ណេហិ វឌ្ឍតីតិ ។

យថាបិ បព្ភតោ សេលោ
អញ្ញាស្មឹ ព្រហាវនេ
តំ រុក្ខា ឧបនិស្សាយ
វឌ្ឍន្តេតេ វនប្បតឺ
តាទេវ សីលសម្បន្នំ
សង្ឃំ កុលបតឺ ឥធ
ឧបនិស្សាយ វឌ្ឍន្តិ
បុត្តនាគា ច ពន្ធវា
អមច្ចា ញាតិសង្ឃា ច
យេ ចស្ស អនុជីវិនោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈើឆកអាស្រ័យស្តេចភ្នំឈ្មោះហិមវន្ត រមែងចំរើនដោយសេចក្តីចំរើន ៣ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយអាស្រ័យម្ចាស់ត្រកូល ដែលមានសទ្ធា រមែងចំរើនដោយសេចក្តីចំរើន ៣ យ៉ាង ។ ការចំរើន ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺចំរើនដោយសទ្ធា ១ ចំរើនដោយសីល ១ ចំរើនដោយបញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយ អាស្រ័យម្ចាស់ត្រកូល ដែលមានសទ្ធា រមែងចំរើនដោយសេចក្តីចំរើន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

ភ្នំដ៏ហើយដោយថ្ម ពួកឈើជាច្បងក្នុងព្រៃ រមែងចំរើនព្រោះអាស្រ័យភ្នំនោះ ក្នុងព្រៃធំជាអរញ្ញស្ថានយ៉ាងណាមិញ កូនប្រពន្ធផង ផៅពង្សផង ពួកអមាត្យផង ពួកញាតិផង ពួកជនដែលរស់នៅ ដោយសារជននោះផង រមែងចំរើនព្រោះអាស្រ័យម្ចាស់ត្រកូល ដែលបរិបូណ៌ដោយសីល

ឥច្ឆាសម្ប សីលវតោ សីលំ

ចារុំ សុទស៌នំ ន

បស្សន្តោ ន តិត្តិ ន ច ហោតិ

យេ តាវន្តិ វិចក្ខណា(๑)

ឥធ ន ឆ្ឌេ ចរិត្វាន

មច្ចុំ សុគតិគាមិនំ

ន ន្ហិ នោ នេវលោតស្មិំ

ហោន្តិ តេ តាទិសា និរោតិ ។

(ថេរ) តីហិ តិក្ខាហិ ឯតេហិ អតមុំ

តារណីយំ ។ តេតវេហិ តីហិ ។ អនុប្បន្នានំ

ចាបតាគានំ អតុប្បាទាយ ឆន្ទំ អនុបប្ប

អាតមុំ តារណីយំ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ឆន្ទំ

ជនេតិ អាតមុំ តារណីយំ ជនេតិ សារីតានំ

វេទនានំ ខុក្ខានំ តិព្ពានំ ខរានំ តាជុតានំ

អសាតានំ អមនាបានំ ចាណាហារានំ អនិភាសនាយ

---

๑ ម. អតុមត្តំ វិចក្ខណា ។

មានសទ្ធា ក្នុងលោកនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ជនពាលនោះឃើញ
សីលផង ចាគៈផង សុចរិតផង រហស់ម្នាស់ត្រកូលដែលមាន
សីលនោះហើយ រមែងប្រព្រឹត្តតាមពួកជនអ្នកមានទ្រព្យជា
ឈ្លាសនោះ សុះប្រព្រឹត្តដូចគ្នា ដែលជាផ្លូវដាក់ទៅកាន់សុគតិ
ក្នុងលោកនេះ ហើយជាអ្នកមានសេចក្តីទ្រព្យថា ក្នុងកាម
មានសេចក្តីត្រេកអរ រមែងរីករាយ ក្នុងទេវលោក ។

(៥១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តិក្ខុគួរធ្វើព្យាយាម ដាក់ត្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស ដោយហេតុ ៣ យ៉ាង ។ ហេតុ ៣ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុគួរ
ធ្វើនូវព្យាយាម ដើម្បីញុំាងអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង
មិនឲ្យកើតឡើងបាន ១ គួរធ្វើព្យាយាម ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ ដែលមិន
ទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ១ គួរធ្វើព្យាយាម ដើម្បីអត់សង្កត់នូវ
វេទនាទាន់កើតដ៏សរីរៈដែលកើតឡើងហើយ ទ្រាំបានដោយលំបាក ក្សៀវក្សា
ក្រហល់ក្រហាយ មិនធូរញ៉ៃ មិនគាប់ចិត្ត ជាវេទនាផ្តួលផ្តាច់ជីវិត ១

អាតប្បំ គោឝឝីឝំ(1) យេនោ ខោ តំកម្មេ តំកម្មំ អនុប្បជ្ជានំ ភាវកាយ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ អាតប្បំ ករោតិ អនុប្បជ្ជានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ អាតប្បំ ករោតិ ឧប្បជ្ជានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ភានំ ខរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អធិវាសនាយ អាតប្បំ ករោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ តំកម្មេ តំកម្មំ អាតបី ឱបនេយ្យោ សតោ សម្ពា ទុក្ខស្ស អន្តកិរិយាយាតិ ។

(៥២) តត្ថ តំកម្មេ អញ្ញេហិ សមង្គាភាវោ មហាថោរេ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ឯកច្ចស្មិំ ឯកច្ចស្មិំ ឯកច្ចស្មិំ ឱកប្បនវសេន បវត្តមានេ តំដ្ឋនេ ។ តតមេតំ តត្ថ ។ ឥធ តំកម្មេ មហាថោរេ វិសមឯកិន្ទ្រិយោ ឧ ហោតិ តយានឯកិន្ទ្រិយោ ច ហោតិ ពលវាឯកិន្ទ្រិយោ ច ហោតិ ។ តេ ច ខ្វស្ស តំកម្មេ មហាថោរេ វិសមឯកិន្ទ្រិយោ ហោតិ ។ ឥធ តំកម្មេ មហាថោរេ ឆឆិវិទុក្ខំ ឯ ឯកិន្ទ្រិយោ ហោតិ បញ្ចវិសមំ ឯ ។

---

1 ម. ម. ឯត្ថន្តរេ អយមេវ តត្ថ តំកម្មេ ឯវមេវ អាតប្បំ ឝឝីឝន្តំ ទិស្សតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុធ្វើព្យាយាម ដើម្បីញុំាងអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើងមិនឲ្យកើតឡើងបាន ធ្វើព្យាយាម ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ធ្វើព្យាយាមអត់សង្កត់នូវវេទនា មានកង់សរីរៈដែលកើតឡើងហើយអត់ទ្រាំលំបាកដ៏ក្សៃក្សាក្រហល់ក្រហាយ មិនឆ្ងាញ់ មិនពេញចិត្ត ជាវេទនាផ្តួលផ្តាច់នូវជីវិត។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះឈ្មោះថា មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេសមានបញ្ញា មានស្មារតី ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខដោយប្រពៃបាន ។

(៩២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ រមែងកាត់នូវទីតនៃផ្ទះខ្លះ ប្លន់ធំខ្លះ ប្លន់ផ្ទះមួយខ្លះ ចាំស្កាត់កងផ្លូវខ្លះ ។ អង្គ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរ ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យទីដែលមិនស្មើ ១ អាស្រ័យព្រៃញាតស្បាត ១ អាស្រ័យអ្នកមានកំម្លាំង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអាស្រ័យទីដែលមិនស្មើ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យទីជាចន្លោះកោះនៃទន្លេខ្លះ អាស្រ័យនូវភ្នំមិនស្មើខ្លះ ។

ឯវំ ខោ តិក្ខវេ មហាចោរោ វិសមនិសដ្ឋោ ហោតិ ។ កតមញ្ច តិក្ខវេ មហាចោរោ គហន-និសដ្ឋោ ហោតិ ។ ឥធ តិក្ខវេ មហាចោរោ តិណគហនំ វា និសដ្ឋោ ហោតិ វុក្ខគហនំ វា ភេទំ វា(១) ឧរោវនសណ្ឋំ វា ។ ឯវំ ខោ តិក្ខវេ មហាចោរោ គហននិសដ្ឋោ ហោតិ ។ កតមញ្ច តិក្ខវេ មហាចោរោ ពលវនិសដ្ឋោ ហោតិ ។ ឥធ តិក្ខវេ មហាចោរោ ភដានំ វា ភដមហាមត្តានំ វា និសដ្ឋោ ហោតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ សចេ មំ គោចំ តិញ្ចំ វក្ខតិ ឥមេ មេ ភដាចោ វា ភដមហាមត្តា វា បរិយោធាយ អត្តំ កណិស្សន្តីតិ។ សចេ នំ គោចំ តិញ្ចំ អាហ ត្យាស្ស ភដាចោ វា ភដមហាមត្តា វា បរិយោធាយ អត្តំ កណន្តិ ។ ឯវំ ខោ តិក្ខវេ មហាចោរោ ពលវនិសដ្ឋោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ តិក្ខវេ តីហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ មហាចោរោ សង្គាមំ ជិនាតិ ជិនិត្វា ច បរិមុច្ចតិ តិដ្ឋតិ ។

---

១ ម. ភេរិ វា ។ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអាស្រ័យនូវទីមិនស្មើយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរជាអ្នកអាស្រ័យព្រៃញាតស្បាត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវព្រៃស្បាតស្មៅខ្លះ ព្រៃស្បាតឈើខ្លះ ត្រើយច្រាំងខ្លះ ដងព្រៃធំខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរជាអ្នកអាស្រ័យព្រៃញាតស្បាតយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអាស្រ័យអ្នកមានភក្តីទាំង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យស្តេចប្រុកជមហាមាត្យ មហាចោរនោះមានសេចក្តីសង្ឃឹមដូច្នេះថា បើបុគ្គលណាមួយប្លន់អ្វីៗពីអញ ពួកស្តេចឬពួកកជមហាមាត្យទាំងនេះ មុខជានឹងពោលបង្គ្រប់ឲ្យអញ មិនខាន ។ បើបុគ្គលណាប្លន់អ្វីៗពីចោរនោះ ពួកស្តេចឬពួកកជមហាមាត្យនោះ រមែងពោលបង្គ្រប់បុគ្គលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអាស្រ័យអ្នកមានភក្តីទាំងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរវិនាសប្រកបដោយអង្គ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងកាត់នូវទ័ពខ្លះ ប្លន់ធំខ្លះ ប្លន់ផ្ទះតែមួយខ្លះ នៅចាំស្កាត់ផ្លូវខ្លះ ។

ปวารเย ขา กิกฺขาย ตีหิ ฉหฺเหหิ(๑) สมฺปนฺนตา
ชาปกิกฺขุ ๑กิ อุปชาติ อตฺตานิ ปวิชาติ สาวชฺโช
ช ชาติ สาอนุวชฺโช วิญฺญู ๒ ปหุญฺ อปุญฺ ปสวติ ฯ
กตเมหิ ตีหิ ฯ ๕ช กิกฺขาย ชาปกิกฺขุ วิสม-
นิสฺสิโต ช ชาติ คมนนิสฺสิโต ช ๓ลวนิสฺสิโต
ช ฯ กช๔ กิกฺขาย ชาปกิกฺขุ วิสมนิสฺสิโต
ชาติ ฯ ๕ช กิกฺขาย ชาปกิกฺขุ วิสเมน กาย-
กมฺเมน สมฺปนฺนตา ชาติ วิสเมน วจีกมฺเมน
สมฺปนฺนตา ชาติ วิสเมน มโนกมฺเมน
สมฺปนฺนตา ชาติ ฯ ฉกิ ขา กิกฺขาย ชาปกิกฺขุ
วิสมนิสฺสิโต ชาติ ฯ กช๔ กิกฺขาย
ชาปกิกฺขุ คมนนิสฺสิโต ชาติ ฯ ๗ช กิกฺขาย
ชาปกิกฺขุ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก ชาติ อนฺตคฺคาหิ-
กาย ทิฏฺฐิยา สมฺปนฺนตา(๒) ฯ ฉกิ ขา
กิกฺขาย ชาปกิกฺขุ คมนนิสฺสิโต ชาติ ฯ
กช๔ กิกฺขาย ชาปกิกฺขุ ๓ลวนิสฺสิโต ชาติ ฯ

---

๑ ม. องฺเคหิ ฯ ๒ ส. ม. สมนฺนาคโต ชาติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានមារយាទអាក្រក់ដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ ក៏យ៉ាងនោះដែរ រមែងរក្សាខ្លួនដែលគាស់រំលើងចំផ្ទាញ់គុណ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសធំផង ប្រកបដោយទោសតូចផង ដែលពួកវិញ្ញូជនត្រូវតិះដៀលផង រមែងទទួលបាបច្រើនផង ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ក្នុងសាសនានេះ អាស្រ័យអំពើមិនស្មើ ១ អាស្រ័យសេចក្តីយល់ដ៏សាំញ៉ាំ ១ អាស្រ័យអ្នកមានតំណាំង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់អាស្រ័យអំពើមិនស្មើ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយកាយកម្មមិនស្មើផង ប្រកបដោយវចីកម្មមិនស្មើផង ប្រកបដោយមនោកម្មមិនស្មើផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់អាស្រ័យអំពើមិនស្មើយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់អាស្រ័យសេចក្តីយល់ដ៏សាំញ៉ាំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកយល់ខុស ប្រកបដោយអន្តគ្គាហិកាទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់អាស្រ័យសេចក្តីយល់ដ៏សាំញ៉ាំយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់អាស្រ័យអ្នកមានតំណាំង តើដូចម្តេច ។

៥ឆ តិក្ខវ ចាបតិក្ខ ភជាន ភ ភជមហាមត្តាន ភ
និសន្តិតោ ហោតិ តស្ស ឯវ ហោតិ សចេ ម កោធ
កាញ្ចិ វក្ខតិ ៥មេ មេ ភជានោ ភ ភជមហាមត្តា
ភ បរិយោជាយ អត្ថ កណិស្សន្តីតិ ។ សចេ ន
កោធ កាញ្ចិ អាហ ត្យាស្ស ភជានោ ភ ភជមហាមត្តា
ភ បរិយោជាយ អត្ថ កណន្តិ ។ ឯវ ខោ តិក្ខវ
ចាបតិក្ខ ពលវនិសន្តិតោ ហោតិ ។ ៥មេហិ ខោ
តិក្ខវ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ចាបតិក្ខ ខត
ឧបហត អត្តាន បរិហរតិ សាវជ្ជោ ច ហោតិ
សានុវជ្ជោ វិញ្ញូន ពហុញ្ច អបុញ្ញ បសវតីតី ។

ចូឡវគ្គោ បញ្ចមោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់ក្នុងសាសនានេះ ជានអាស្រ័យស្តេច ឬពួកជមហាមាត្យ ភិក្ខុអាក្រក់នោះតែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើអ្នកណាមួយ ចោទប្រកាន់អ្វីអំពីអញ ព្រះរាជាទាំងឡាយនេះ ឬពួកជមហាមាត្យទាំងនេះ នឹងពោលសេចក្តីបង្គ្រប់ឲ្យអញ ។ បើបុគ្គលណាមួយ ចោទប្រកាន់តិចតួចអំពីភិក្ខុនោះ ព្រះរាជាឬពួកជមហាមាត្យទាំងនោះ តែងពោលសេចក្តីបង្គ្រប់បុគ្គលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអាក្រក់អាស្រ័យអ្នកមានកំឡាំងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានមារយាទអាក្រក់ដែលប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាងនេះឯង រមែងរក្សាខ្លួនដែលគាស់រំលើងបំផ្លាញគុណ ជាអ្នកប្រកបដោយទោសធំផង ប្រកបដោយទោសតូចផង ដែលពួកវិញ្ញូជន ត្រូវតិះដៀលផង រមែងទទួលបាបច្រើនផង ។

ចប់ ចូឡវគ្គ ទី ៥ ។

តសុទ្ធាងំ

សម្មុខិដ្ឋានប្បច្ចយាវត្តំ
បវេសំ បណ្ឌិតសីលញ្ច
សង្ខំ បព្ភតាតប្បំ
មហាចោរេនគារសាតិ(๑) ។

បឋមេ បណ្ណាសកោ សមត្តោ ។

---

๑ ម. សម្មុខិដ្ឋានបវត្តិ បវេសំ បណ្ឌិតំ សីលវំ សង្ខារបព្ភតាតប្បំ មហាចោរេន តេទសាតិ ។

ឧទ្ទានដែលប្អូទ្ឆវគ្គនោះ គឺ

អំពីរបស់ ៣ ចំពោះមុខ ១ សូត្រ សទ្ធា
ត្រូវដឹងដោយហេតុប៉ ១ សូត្រ អំណាច
ប្រយោជន៍ ១ សូត្រ សំដីប្រព្រឹត្តទៅស្រួល
១ សូត្រ បណ្ឌិតបញ្ញត្ត ២ សូត្រ កិកុមាន
សីល ១ សូត្រ សង្ខតធម៌ ២ សូត្រ អសង្ខត-
ធម៌ ១ សូត្រ ឈើធំអាស្រ័យកុំ ១ សូត្រ
ព្យាយាម ១ សូត្រ មហាចោរ ១ សូត្រ
រួមជា ១១ សូត្រ ។

ចប់ បឋមបណ្ណាសក ។

ទុតិយបណ្ណាសកោ

ព្រាហ្មណវគ្គោ

[៥៣] ឯវំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ ទ្វេ ព្រាហ្មណា ជិណ្ណា វុឌ្ឍា មហល្លកា អទ្ធគតា វយោអនុប្បត្តា វីសវស្សសតិកា ជាតិយា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិំ សម្មោទិំសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ព្រាហ្មណា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ មយមស្សុ ភោ គោតម ព្រាហ្មណា ជិណ្ណា វុឌ្ឍា មហល្លកា អទ្ធគតា វយោអនុប្បត្តា វីសវស្សសតិកា ជាតិយា តេ ចម្ហ អភតគលាណា អភតគ-កុសលា អភតគតីរុត្តាណា ឧវទតុ ភោ ភវំ គោតមោ អនុសាសតុ ភោ ភវំ គោតមោ យំ អម្ហាកំ អស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

ទុតិយបណ្ណាសក

ព្រាហ្មណវគ្គ

(៥៣) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍ ២ នាក់ជាតា មានវ័យចំរើន ចាស់ មានវ័យកន្ទុយ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យតាំង ពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួរពាក់ព័ន្ធ នឹងពាក្យគួរឮគួរឃើញហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ។ លុះព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ ជាតា មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់ កន្ទុយវ័យចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ តែយើងខ្ញុំតាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹង ដើម្បីការពារភ័យ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទូន្មានយើងខ្ញុំ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀនប្រដៅពួកយើងខ្ញុំ ដើម្បីប្រយោជន៍ដើម្បីសុខ ដល់យើងខ្ញុំអស់កាលយូរ។

តត្ថ កុម្ភេ ព្រាហ្មណា ជិណ្ណា វុឌ្ឍា មហល្លកា អទ្ធគតា វយោអនុប្បត្តា វីសវស្សសតិកា ជាតិយា តេ ចត្តុ(๑) អកតកល្យាណា អកតកុសលា អកតភីរុត្តាណា ឧបនីយតិ ខោ អយំ ព្រាហ្មណា លោកោ ជរាយ ព្យាធិនា មរណេន ឯវំ ឧបនីយមានេ ខោ ព្រាហ្មណា លោកេ ជរាយ ព្យាធិនា មរណេន យោ ឥធ កាយេន សញ្ញមោ ភវាយ សញ្ញមោ មនសា សញ្ញមោ តំ តស្ស បេតស្ស តាណាញ្ច លេនញ្ច ទីបញ្ច សរណាញ្ច ភវិស្សតិ ។

ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ
ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា
ឯតំ ភយំ មរណេ បេក្ខមានោ
បុញ្ញានិ កយិរាថ សុខាវហានិ ។

---

๑ ម. តេ ជេដ្ឋា ។

ទុតិយបណ្ណាសក ព្រាហ្មណវគ្គ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា អើអ្នកចាំងឡាយជាព្រាហ្មណ៍ដរ មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់កន្ទុំដល់វ័យ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ តែថាអ្នកចាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹង ដើម្បីការពារភ័យ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ចាំងឡាយ សត្វលោកនេះដែលដរ ព្យាធិ មរណៈបញ្ជូន(១)គ ។ គ្នា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ចាំងឡាយ កាលបើសត្វលោកដែលដរ ព្យាធិ មរណៈបញ្ជូនគ ។ គ្នាយ៉ាងនេះ សេចក្តីសង្រ្គមដោយកាយ សេចក្តីសង្រ្គមដោយវាចា សេចក្តីសង្រ្គមដោយចិត្តណា ពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យដែលកើតអំពីសេចក្តីសង្រ្គមនោះជាទីជ្រកកោនផង ជាទីពួនផង ជាទីពឹងផង ជាទីរឭកផង ជាទីសង្ឃឹមផង របស់បុគ្គលអ្នកទៅកាន់បរលោកនោះ ។

ជីវិតគឺអាយុមានប្រមាណតិច ដែលដរបញ្ជូន
គ ។ គ្នា ទីពឹងចាំងឡាយ មិនមានដល់បុគ្គល
ដែលដរបញ្ជូនគ ។ គ្នាទៅ កាលបើបុគ្គលឃើញ
ភ័យក្នុងមរណៈនុ៎ះ គួរធ្វើនូវបុណ្យ ចាំងឡាយ
ដែលជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

---

១ សត្វលោកដែលដាតិបញ្ជូនទៅឲ្យជរា ។ បញ្ជូនទៅឲ្យព្យាធិ ។ បញ្ជូនទៅឲ្យមរណៈ ។ បញ្ជូនទៅឲ្យដាតិវិញ ។

យោធ កាយេន សញ្ញមោ

ភាចាយ ឧទ ចេតសា

តំ តស្ស ចេតស្ស សុខាយ ហោតិ

យំ ជីវមានោ បកភេតិ បុញ្ញន្តិ ។

(៥៤) អថខោ ទ្វេ ព្រាហ្មណា ជិណ្ណា វុឌ្ឍា មហល្លកា អទ្ធគតា វយោអនុប្បត្តា វីសវស្សសតិកា ជាតិយា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ព្រាហ្មណា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ មយមស្ហ ភោ តោតម ព្រាហ្មណា ជិណ្ណា វុឌ្ឍា មហល្លកា អទ្ធគតា វយោអនុប្បត្តា វីសវស្សសតិកា ជាតិយា តេ ចម្ហ អកតកល្យាណា អកតកុសលា អកតភីរុត្តាណា ឆាយនុ នោ ភវំ តោតមោ អនុសាសតុ នោ ភវំ តោតមោ យំ អម្ហាកំ អស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

សេចក្តីសង្រ្កមដោយកាយវាចាចិត្តណា តាំង
ពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យដែលកើតអំពីការសង្រ្កម
នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាសុខដល់បុគ្គល
ដែលទៅកាន់បរលោកនោះ (ព្រោះហេតុនោះ)
កាលបើបុគ្គលរស់នៅ គួរតែធ្វើបុណ្យ ។

(៥៤) គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ ២ នាក់ជាតា មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់កន្ទុំវ័យ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍តាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យើងជាព្រាហ្មណ៍ជាតា មានវ័យចំរើនហើយ ចាស់កន្ទុំវ័យហើយចូលដល់បច្ឆិមវ័យតាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ តែយើងតាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹងការពារភ័យសោះ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទូន្មានយើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀនប្រដៅយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់យើងខ្ញុំព្រះអង្គអស់កាលដ៏យូរ ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវគ្គោ

ឥតិ្ថ ខ្វាហំ ព្រាហ្មណោ ជិណ្ណោ វុឌ្ឍោ មហល្លកោ
អទ្ធគតោ វយោអនុប្បត្តោ វីសវស្សសតិកោ ជាតិយា
តេ ចត្ត អកតកល្យាណោ អកតកុសលោ អកត-
ភីរុត្តាណោ អាធិត្តោ ខោ អយំ ព្រាហ្មណោ
លោកោ ជរាយ ព្យាធិនា មរណេន ឯវំ អាធិត្តេ
ខោ ព្រាហ្មណោ លោកេ ជរាយ ព្យាធិនា មរណេន
យោ ឥធ កាយេន សញ្ញមោ ភវាយ សញ្ញមោ
មនសា សញ្ញមោ តំ តស្ស បេតស្ស តាណញ្ច
លេនញ្ច ទីបញ្ច សរណញ្ច បរាយនញ្ចាតិ ។

អាធិត្តស្មឹ អគារស្មឹ
យំ នីហរតិ ភាជនំ
តំ តស្ស ហោតិ អត្ថាយ
នោ ច យំ តត្ថ ឌយ្ហតិ
ឯវមាធិត្តកោ លោកោ
ជរាយ មរណេន ច
នីហរេថេវ ទានេន
ទិន្នំ ហោតិ សុនីហតំ(๑) ។

---

๑ ម. សុនិព្ពុតំ ។

ទុតិយបណ្ណាសក ព្រាហ្មណវគ្គ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា អើ អ្នកគាំងឡាយជាព្រាហ្មណ៍ដែលមានវ័យចំរើនហើយ ចាស់ កន្ទុងវ័យ ចូលដល់បច្ឆិមវ័យ តាំងពីកើតមកបាន ១២០ ឆ្នាំហើយ តែថាអ្នកគាំងនោះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើទីពឹងការពារភ័យសោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍គាំងឡាយ សត្វលោកនេះ ក្តៅក្រហាយព្រោះជរា ព្យាធិ មរណៈ ម្នាលព្រាហ្មណ៍គាំងឡាយ កាលបើសត្វលោកក្តៅក្រហាយ ព្រោះជរាព្យាធិ មរណៈយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីសង្រ្គមដោយកាយ សេចក្តីសង្រ្គមដោយវាចា សេចក្តីសង្រ្គមដោយចិត្តណា តាំងពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យ (ដែលកើតអំពីសេចក្តីសង្រ្គម) នោះជាទីជ្រកកោនផង ជាទីពួនផង ជាទីពឹងផង ជាទីការពារផង ជាទីសង្ឃឹមផង របស់បុគ្គលដែលទៅកាន់បរលោកនោះ ។

កាលបើផ្ទះ ត្រូវភ្លើងឆេះ ជនម្ចាស់ផ្ទះតែងដកយក
ភាជន៍ណា ចេញផុត (អំពីផ្ទះ) ឬទ្រព្យណា ក្នុងផ្ទះនោះ
(ដែលគេដកយកចេញហើយ) ភ្លើងឆេះមិនបាន ទ្រព្យ
នោះ រមែងបានជាប្រយោជន៍របស់គេ យ៉ាងណា
សត្វលោក ដែលត្រូវភ្លើងគឺជរាមរណៈឆាបឆេះ
គួរប្រញាប់ដកយកចេញឲ្យផុត (អំពីផ្ទះគឺកាយ)
ដោយការឲ្យទាន (ព្រោះថា) ទានដែលគេឲ្យហើយ
ឈ្មោះថា បានដកយកដោយល្អ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

យោគ កាយេន សញ្ញមោ

ភវាយ ទុនេ ចេតសា

តំ តស្ស បេតស្ស សុខាយ ហោតិ

យំ ជីវមានោ បកកេតិ បុញ្ញំ ។

[๔๘] អថខោ អញ្ញតរោ ព្រាហ្មណោ យេន

ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិ

សម្មោទិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ

ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សន្តិដ្ឋតោ ឆម្ភោ

សន្តិដ្ឋតោ ឆម្ភោតិ ភោ គោតម វុច្ចតិ ។

កិត្តាវតា នុ ខោ ភោ គោតម សន្តិដ្ឋតោ ឆម្ភោ

ហោតិ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ

បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ ។ រត្តោ ខោ

ព្រាហ្មណ រាគេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ

អត្តព្យាពាយបិ ចេតេតិ បរព្យាពាយបិ ចេតេតិ

ការសង្រ្គមដោយកាយ វាចា ចិត្តណា ពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យ (ដែលកើតមកអំពីការសង្រ្គម) នោះ រមែងកើតសុខដល់បុគ្គលដែលទៅកាន់បរលោកហើយនោះ ហេតុនោះ កាលបើបុគ្គលរស់នៅ គួរតែធ្វើបុណ្យ ។

(៥៩) គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គតែងសំដែងថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញតបច្ចីឃើញ ចំពោះខ្លួនតើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរ ដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ តែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ

ទុភយត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ ចេតសិកំបិ ទុក្ខំ
នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ កតេ បហីនេ នេវ
អត្តត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ ន បរត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ
ន ទុភយត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ
នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ យំបិ ខោ ព្រាហ្មណ
សន្ទិដ្ឋិកោ ធម្មោ ហោតិ... ទុន្ទ្ធោ ខោ ព្រាហ្មណ
នោសេន អកិភ្ហោ បរិយាទិន្នចិត្តោ អត្តត្ថាភាវាយបិ
ចេតេតិ បរត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ ទុភយត្ថាភាវាយបិ
ចេតេតិ ចេតសិកំបិ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
នោសេ បហីនេ នេវ អត្តត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ
ន បរត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ ន ទុភយត្ថាភា-
វាយបិ ចេតេតិ ចេតសិកំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ
បដិសំវេទេតិ ។ យំបិ ខោ ព្រាហ្មណ សន្ទិដ្ឋិកោ
ធម្មោ ហោតិ... ទុន្ទ្ធោ ខោ ព្រាហ្មណ នោសេន
អភិភ្ហោ បរិយាទិន្នចិត្តោ អត្តត្ថាភាវាយបិ ចេតេតិ

គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង នឹងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងរងទុក្ខ ទោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ កាលបើលះបង់ភគៈហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង នឹងអ្នកដទៃផង រមែងមិនរងទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយឈ្មោះថាធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង...ម្នាលព្រាហ្មណ៍បុគ្គលប្រទូស្ត ដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ តែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ កាលបើលះទោសៈបានហើយ បុគ្គលតែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយឈ្មោះថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង... ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេងដែលមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ តែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ

បរព្យាពាជាយបិ ចេតេតិ ឧភយព្យាពាជាយបិ
ចេតេតិ ចេតសិកំបិ ទុក្ខំ នោបនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
អោហេ បមាណេ នេវ អត្តព្យាពាជាយបិ ចេតេតិ ន
បរព្យាពាជាយតិ ចេតេតិ ន ឧភយព្យាពាជាយបិ
ចេតេតិ ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ។
ឯវំបិ ខោ ព្រាហ្មណ សន្ទិដ្ឋិកោ ធម្មោ ហោតិ
អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ បច្ចត្តំ
វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ ។ អភិក្កន្តំ ភោ គោតម ។បេ។
ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ
បាណុបេតំ សរណំ គតន្តិ ។

(៥៦) អថខោ អញ្ញតរោ ព្រាហ្មណបរិព្វាជកោ
យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ។បេ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ
សោ ព្រាហ្មណបរិព្វាជកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សន្ទិដ្ឋិ-
កោ ធម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ ធម្មោតិ ភោ គោតម វុច្ចតិ ។

គឺតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គឺតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ កាលបើលះមោហៈហើយ បុគ្គលមិនគឺតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគឺតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគឺតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ឈ្មោះថាធម៌ដែលបុគ្គលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យទន្ទឹងផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ដែលវិញ្ញូជនគប្បីជ៌ងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ ។បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើនចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណាគមន៍ ស្មើដោយជីវិតតាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

(៥៦) គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍ឋវិញ្ញូជកម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។បេ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឋវិញ្ញូជកនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គតែងសំដែងថាធម៌ដែលបុគ្គលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។

កតិស្ស្វាវតា នុ ខោ ភោ គោតម សទ្ធិដ្ឋិកោ ធម្មោ
ហោតិ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ
បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ ។ អត្ថោ ខោ ព្រាហ្មណ
ភគវន អភិក្កន្តោ បរិយាធិន្នចិត្តោ អត្តព្យាពាធាយបិ
ចេតេតិ បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ឧភយព្យាពាធាយបិ
ចេតេតិ ចេតសិកំបិ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
ភគវ បហីនេ ខោ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន
បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន ឧភយព្យាពាធាយបិ
ចេតេតិ ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ
បដិសំវេទេតិ ។ អត្ថោ ខោ ព្រាហ្មណ ភគវន
អភិក្កន្តោ បរិយាធិន្នចិត្តោ ភាយេន ទុក្ខវិតំ ចរតិ
ភាយាយ ទុក្ខវិតំ ចរតិ មនសា ទុក្ខវិតំ ចរតិ ។
ភគវ បហីនេ ខោ ភាយេន ទុក្ខវិតំ ចរតិ ន
ភាយាយ ទុក្ខវិតំ ចរតិ ន មនសា ទុក្ខវិតំ ចរតិ ។
អត្ថោ ខោ ព្រាហ្មណ ភគវន អភិក្កន្តោ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យទន្ទឹមផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុក កន្លងចិត្តរបស់ខ្លួន ដែលពួកវិញ្ញូជនគប្បីដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរដែលពាគៈគ្រប សង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃខ្លះ តំរមែងទទួលទុក្ខដោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ កាលបើលះបង់ពាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិត ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនិងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខ ដោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរដែលពាគៈគ្រប់សង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ កាលបើលះបង់ពាគៈហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរដែលពាគៈគ្រប់សង្កត់

ปริยาทินฺนจิตฺโต อสฺสสิสฺสามีติ ยถาภูตํ ญปฺปชานาติ ปสฺสสิสฺสามีติ ยถาภูตํ ญปฺปชานาติ ทุกยสฺสามีติ ยถาภูตํ ญปฺปชานาติ ฯ ภาเค ปหีเน อตฺตสฺสามีติ ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสสิสฺสามีติ ยถาภูตํ ปชานาติ ทุกยสฺสามีติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ ฯวมฺปิ เขา ปฺราหฺมณา สนฺทิฏฺเฐเกา ญมฺเหา เหาติ... ทุฏฺเฐา เขา ปฺราหฺมณา ฯ เป ฯ

อฺเนฺเปฺร เขา ปฺราหฺมณา เมาเหน อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต อตฺตปฺปาทายปิ เจเตติ ปรปฺปาทายปิ เจเตติ ทุกยปฺปาทายปิ เจเตติ เจตสิกมฺปิ ทุกฺขํ เทามนสฺสํ ปฏิสเวเทติ ฯ เมาเห ปหีเน เนว อตฺตปฺปาทายปิ เจเตติ ญ ปรปฺปาทายปิ เจเตติ ญ ทุกยปฺปาทายปิ เจเตติ ญ เจตสิกมฺ ทุกฺขํ เทามสฺสํ ปฏิสเวเทติ ฯ

อฺเนฺเปฺร เขา ปฺราหฺมณา เมาเหน อภิภูโต

មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងមិនដឹងនូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមពិតខ្លះ មិនដឹងនូវប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃតាមពិតខ្លះ មិនដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃតាមពិតខ្លះ ។ កាលបើលះបង់ពាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងដឹងនូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃតាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួននឹងអ្នកដទៃតាមពិតផង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយឈ្មោះថា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ... ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលប្រសើរ ។ បេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេងដែលមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខទោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ កាលបើលះបង់មោហៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេងដែលមោហៈគ្របសង្កត់

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវគ្គោ

បរិយោនទ្ធចិត្តោ តោយេន ទុក្ខវិតំ បរតំ ឯតាយ
ទុក្ខវិតំ បរតំ មនសា ទុក្ខវិតំ បរតំ ។ មោមោ
បរាវេ នេវ តោយេន ទុក្ខវិតំ បរតំ ន ឯតាយ
ទុក្ខវិតំ បរតំ ន មនសា ទុក្ខវិតំ បរតំ ។
ម្ហនេ្ត ខោ ព្រាហ្មណា មោមោន អតិភូតោ
បរិយោនទ្ធចិត្តោ អត្តត្ថំបិ យថាភូតំ ន ប្បជានាតិ
បរត្ថំបិ យថាភូតំ ន ប្បជានាតិ ឧភយត្ថំបិ
យថាភូតំ ន ប្បជានាតិ ។ មោមោ បរាវេ អត្តត្ថំបិ
យថាភូតំ បជានាតិ បរត្ថំបិ យថាភូតំ បជានាតិ
ឧភយត្ថំបិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ យំ ខោ
ព្រាហ្មណា សង្ឃដ្ឋិកោ ន ឆ្ងោ មោតិ អតាលិកោ
បមាមសុរាកោ តុបនយិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ
វិញ្ញូហីតិ ។ អតិភូតំ ខោ មោតេយ ។ បេ ។
ឯថាសរណំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ
ថាណុបេតំ សរណំ គតន្តិ ។

មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ កាលបើលះមោហៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេងដែលមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងមិនដឹងនូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមពិតខ្លះ មិនដឹងនូវប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃតាមពិតខ្លះ មិនដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃតាមពិតខ្លះ ។ កាលបើលះមោហៈបានហើយ បុគ្គល រមែងដឹងនូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃតាមពិតផង ដឹងនូវប្រយោជន៍ខ្លួននឹងអ្នកដទៃតាមពិតផង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុក កំណត់ចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ដែលពួកវិញ្ញូជនគប្បីដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណគមន៍ស្មើដោយជីវិតតាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ។

[๘๗] អថខោ ជាណុស្សោណី ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជាណុស្សោណី ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សន្ទិដ្ឋិកំ និព្ពានំ សន្ទិដ្ឋិកំ និព្ពានន្តិ ភោ គោតម វុច្ចតិ ។ កិត្តាវតា នុ ខោ ភោ គោតម សន្ទិដ្ឋិកំ និព្ពានំ ហោតិ អកាលិកំ ឯហិបស្សិកំ ឱបនយិកំ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពំ វិញ្ញូហីតិ ។ វុត្តោ ខោ ព្រាហ្មណ ភគវតេន អភិក្កន្តោ បរិយាធិន្ធចិត្តោ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ឧភយព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ចេតសិកំបិ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ ភគវតេ បហីនេ នេវ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន ឧភយព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(៥៧) គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះជានុស្សោណី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។បេ។ លុះជានុស្សោណីព្រាហ្មណ៍អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គតែងសំដែងថា ព្រះនិព្វានដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ព្រះនិព្វានជាធម្មជាតដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះនិព្វានជាធម្មជាតដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកទុក ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនបានដែលវិញ្ញូជនតាំងឯកឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលត្រេកអរដែលពាគ:គ្រប់សង្កត់ មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខដោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ កាលបើលះពាគ:បានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខដោមនស្ស ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។

ឯវំបិ ខោ ព្រាហ្មណ សន្ធិដ្ឋិកំ ឯឝ្វានំ ហោតិ...
ទុដ្ឋោ ខោ ព្រាហ្មណ ។ បេ ។ មូឡ្ហោ ខោ ព្រាហ្មណ មោហេន អភិភូតោ បរិយោនទ្ធចិត្តោ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ឧភយព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ចេតសិកំបិ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ មោហេ បហីនេ នេវ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន ឧភយព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ ឯវំ ខោ ព្រាហ្មណ សន្ធិដ្ឋិកំ ឯឝ្វានំ ហោតិ...
យតោ ខោ អយំ ព្រាហ្មណ អនវសេសំ រាគក្ខយំ បដិសំវេទេតិ អនវសេសំ ទោសក្ខយំ បដិសំវេទេតិ អនវសេសំ មោហក្ខយំ បដិសំវេទេតិ ។ ឯវំ ខោ ព្រាហ្មណ សន្ធិដ្ឋិកំ ឯឝ្វានំ ហោតិ អកាលិកំ ឯហិបស្សិកំ ឱបនយិកំ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពំ វិញ្ញូហីតិ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយ ព្រះនិព្វានឈ្មោះថាជាធម្មជាត ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង... ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលប្រទូស្ត ។ បេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលវង្វេងដែលមោហៈគ្របសង្កត់មានចិត្តប្រកាន់មាំ រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃខ្លះ ក៏រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ កាលបើលះបង់មោហៈហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃផង រមែងមិនទទួលទុក្ខ ទោមនស្សដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថាជាធម្មជាតដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង...ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនេះ ទទួលនូវការអស់រាគៈឥតសេសសល់ ទទួលនូវការអស់ទោសៈឥតសេសសល់ ទទួលនូវការអស់មោហៈឥតសេសសល់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯងហើយព្រះនិព្វានឈ្មោះថាជាធម្មជាតដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងឲ្យទូរផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបានគួរបង្អោនចូលមកទុកក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ដែលពួកវិញ្ញូជនគប្បីដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។

อภิกฺกนฺตํ ภោ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มं ภวं โคตโม ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตं สรณं คตนฺติ ฯ

(๕๘) อถโข อญฺญตโร พฺราหฺมณมหาสาโล เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ ฯเปฯ ฯ ปฏิสนฺถารนิสินฺโน โข โส พฺราหฺมณมหาสาโล ภควนฺตเมตทโวจ สุตมฺเมตं ภោ โคตม บุพฺพกานं พฺราหฺมณานं วุฑฺฒานं มหลฺลกานं อาจริยปฺปาจริยานं ภาสมานานं บุพฺพสฺสุตํ อยเมเวตฺถ ภวं โคตโม อาหุ มญฺเญ ชุหโต(๑) มนุสฺสฺสาหิ กุกฺกุฬสมฺภาติกา(๒) ตาหนิตหนิตนิตหนิตนิยาติ ฯ กจฺจาหุ โข ภวเมว โคตม เหตุ เอวเมตฺถ ปชฺชเยน เยเนตาหิ มนุสฺสานิ ชยา เหนฺติ ตนฺตุตฺตึ ปญฺญายติ ตาหนิตา อตาหนิตา เหนฺติ นิตหนิตา อนิตหนิตา เหนฺติ นตหนิตา อนตหนิตา เหนฺตีติ ฯ ปฏิหิ พฺราหฺมณา มนุสฺสฺสา

๑ ฉ. ม. อเหเสีติ ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ม. กุกฺกุฬิสมฺภาติกา ฯ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ស្មើដោយជីវិតគាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

(៤៨) គ្រានោះឯង មានព្រាហ្មណ៍មហាសាលម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។បេ។ លុះព្រាហ្មណ៍មហាសាលនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះអំពីពួកព្រាហ្មណ៍ជាន់មុន មានវ័យចំរើន ចាស់ជាអាចារ្យត ។ គ្នាមកនិយាយថា កាលពីដើម លោកនេះពេញពាសដោយពួកមនុស្ស ហាក់ដូចជាអរិចមហានរក ស្រុកនិគមជនបទ ពាជធានី (ជិត ។ គ្នា) ល្មមចម្ងាយមាន់ហើរដល់ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្សក្នុងកាលឥឡូវនេះអស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក និគមទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទទៅជាមិនមែនជនបទ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកមនុស្សឥឡូវនេះ

អធម្មការត្តា វិសមលោភាភិភូតា មិច្ឆាធម្មបវេតា តេ អធម្មការត្តា វិសមលោភាភិភូតា មិច្ឆាធម្មបវេតា តំណ្ហានិ សត្តានិ ភវេត្វា អញ្ញមញ្ញស្ស ជីវិតា ភវេភវេន្តិ តេន ពហូ មនុស្សា កាលំ ករោន្តិ ។ អយំបិ ខោ ព្រាហ្មណ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនេតរហិ មនុស្សានំ ទ្វយោ ហោតិ តនុត្តំ បញ្ញាយតិ តាមាបិ អតាមា ហោន្តិ ឯកមាបិ អឯកមា ហោន្តិ ឯកភាបិ អឯកភា ហោន្តិ ឧជបថាបិ អឧជបថា ហោន្តិ ។ បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ឯតរហិ មនុស្សា អធម្មការត្តា វិសមលោភាភិភូតា មិច្ឆាធម្មបវេតា តេសំ អធម្មការត្តានំ វិសមលោភាភិភូតានំ មិច្ឆាធម្មបវេតានំ នេវ ន សម្មាធារំ អនុប្បវេច្ឆតិ តេន ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ ទុស្សស្សំ សេតដ្ឋិកំ សលាកាវុត្តំ តេន ពហូ មនុស្សា កាលំ ករោន្តិ ។ អយំបិ ខោ ព្រាហ្មណ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនេតរហិ មនុស្សានំ ទ្វយោ ហោតិ តនុត្តំ បញ្ញាយតិ តាមាបិ អតាមា ហោន្តិ

ត្រេកអរក្នុងអធម្មពាគៈ ត្រូវវិសមលោកៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម្មិរួបរឹតកាលបើមនុស្សទាំងនោះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មពាគៈ ត្រូវវិសមលោកៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម្មិរួបរឹតហើយ ក៏ចាប់យកសស្ត្រាដ៏មុតផ្តាច់ជីវិតគ្នានឹងគ្នា ហេតុនោះ ឃានជាពួកមនុស្សជំពេ្រីន ក៏ធ្វើមរណៈកាល ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំពួកមនុស្សក្នុងកាលឥឡូវនេះអស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក និគមទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទទៅជាមិនមែនជនបទ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត ពួកមនុស្សឥឡូវនេះ ត្រេកអរក្នុងអធម្មពាគៈ ត្រូវវិសមលោកៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម្មិរួបរឹត កាលបើពួកមនុស្សទាំងនោះត្រេកអរក្នុងអធម្មពាគៈ ត្រូវវិសមលោកៈគ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម្មិរួបរឹត ភ្លៀងក៏មិនបង្អោនទូវមេឃដោយប្រពៃ ហេតុនោះ ឃានជាកើតទុព្ភិក្ខ សំបូរមិនល្អ ក្រាស៊ី ស្កកស្គី ហេតុនោះ ឃានជាពួកមនុស្សជំពេ្រីន ធ្វើមរណកាល ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យដែលនាំឲ្យពួកមនុស្សឥឡូវនេះអស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក

និតមាបិ អនិតមា ហោន្តិ ឧតរាបិ អនុតរា ហោន្តិ ៨នបទាបិ អ៨នបទា ហោន្តិ ។ បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ឯតរហិ មនុស្សា អ៨ឌ្ឍកតរត្តា ទិសមលោកា-កិភូតា មិច្ឆាធម្មបរេតា តេសំ អ៨ឌ្ឍកតរត្តានំ ទិសមលោកាកិភូតានំ មិច្ឆាធម្មបរេតានំ យក្ខា ភិន្ទិ អមនុស្សេ ទុស្សន្តិ តេន ឥហ្ម មនុស្សា តាលំ កកេន្តិ ។ អយំបិ ខោ ព្រាហ្មណ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនេតរហិ មនុស្សានំ ទុយោ ហោតិ តនុត្តំ បញ្ញាយតិ តាទាបិ អតាមា ហោន្តិ និតមាបិ អនិតមា ហោន្តិ ឧតរាបិ អនុតរា ហោន្តិ ៨នបទាបិ អ៨នបទា ហោន្តីតិ ។ អភិក្កន្តំ គោ គោតម ។ បេ ។ ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ជានាតុ អជ្ជតគ្គេ ជាណុបតិំ សរណំ គតន្តិ ។

និគមទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទទៅជាមិនមែនជនបទ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត ពួកមនុស្សត្រេកអរកាមគុណ: ត្រូវវិសមលោភ:គ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម្មប្បវត្តិ កាលបើពួកមនុស្សទាំងនោះត្រេកអរកាមគុណ: ត្រូវវិសមលោភ:គ្របសង្កត់ ត្រូវមិច្ឆាធម្មប្បវត្តិហើយ យក្ខទាំងឡាយ ក៏លែងពួកអមនុស្សដ៏កាច (ឲ្យវាប់) ហេតុនោះ ឋានជាមនុស្សដ៏ច្រើន ធ្លើមរណកាល ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកមនុស្សត្រេកអរនេះ អស់ទៅ តិចទៅ ស្រុកទៅជាមិនមែនស្រុក និគមទៅជាមិនមែននិគម នគរទៅជាមិនមែននគរ ជនបទទៅជាមិនមែនជនបទ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកជូនខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណគមន៍ស្មើដោយជីវិតតាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវគ្គោ

[๕๙] អថខោ វច្ឆគោត្តោ(๑) បរិព្វាជកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ វច្ឆគោត្តោ បរិព្វាជកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សុតម្មេតំ ភោ គោតម សមណោ គោតមោ ឯវមាហ មយ្ហមេវ ធានំ ធាតព្ពំ ឆាញ្ញេសំ ធានំ ធាតព្ពំ មយ្ហមេវ សាវកានំ ធានំ ធាតព្ពំ ឆាញ្ញេសំ សាវកានំ ធានំ ធាតព្ពំ មយ្ហមេវ និដ្ឋំ មហប្ផលំ ឆាញ្ញេសំ និដ្ឋំ មហប្ផលំ មយ្ហមេវ សាវកានំ និដ្ឋំ មហប្ផលំ ឆាញ្ញេសំ សាវកានំ និដ្ឋំ មហប្ផលន្តិ ។ យេតេ ភោ គោតម ឯវមាហំសុ សមណោ គោតមោ ឯវមាហ មយ្ហមេវ ធានំ ធាតព្ពំ ឆាញ្ញេសំ ធានំ ធាតព្ពំ មយ្ហមេវ សាវកានំ ធានំ ធាតព្ពំ

---

๑ ម. វច្ឆបុត្តោ ។

(៥៩) គ្រានោះឯង វច្ឆគោត្របរិព្វាជក ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយនឹងពាក្យគួរឮគួរចូកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះវច្ឆគោត្របរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះថា ព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គលគួរឲ្យទាន ដល់តថាគត មិនគួរឲ្យទានដល់ពួកជនដទៃឡើយ បុគ្គលគួរឲ្យទានដល់ពួកសាវកតថាគត មិនគួរឲ្យទានដល់ពួកសាវកគ្រូដទៃឡើយ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់តថាគតហើយ មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកជនដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកសាវក នៃតថាគត មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកសាវករបស់គ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គលគួរឲ្យទានដល់តថាគតតែមួយយ៉ាង មិនគួរឲ្យទានដល់ពួកជនដទៃឡើយ បុគ្គលគួរឲ្យទានដល់ពួកសាវករបស់តថាគតតែមួយយ៉ាង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតោ

ជាញ្ញេសំ សារកានំ ឋានំ ឋានតោ មយ្ហមេវ
ទិន្នំ មហាផលំ ជាញ្ញេសំ ទិន្នំ មហាផលំ
មយ្ហមេវ សារកានំ ទិន្នំ មហាផលំ ជាញ្ញេសំ
សារកានំ ទិន្នំ មហាផលន្តិ ។ កតិ នេ ភោតោ
គោតមស្ស វុត្តភាវនិយោ ឯ ច ភវន្តំ គោតមំ អភិនេ
អញ្ញាតិក្ខន្តិំ ឆម្មុស្ស ចាឧឆម្មុំ ព្យាករោន្តិ ឯ
ច ភោចិ សហាយធម្មំ ភោ ឯនាឧចាតោ តាវយ្ហំ
ហំ អាភច្ឆតិ អនព្ភក្ខាតុកាមា ហិ មយំ ភវន្តំ
គោតមន្តិ ។ យេ នេ វច្ឆ ឱវាទាហំសុ សមណោ
គោតមោ ឱវាទោ មយ្ហមេវ ឋានំ ឋានតំ ។បេ។
ជាញ្ញេសំ សារកានំ ទិន្នំ មហាផលន្តិ ឯ យេ នេ
វុត្តភាវនិយោ អញ្ញាបិក្ខន្តិ ច បនមំ នេ អសនា អភិនេ
យោ ខោ វច្ឆ បរំ ឋានំ ឧឧន្តំ ភវេតិ សោ តិណ្ណំ
អន្តរាយភោ ហោតិ តិណ្ណំ ចារិមន្តិ ។

មិនគួរឲ្យទានដល់ពួកសាវកបស់ពួកគ្រូដទៃឡើយ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់តថាគត មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកជនដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកសាវកតថាគត មានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកសាវកបស់ពួកគ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនឡើយ ។ ពួកជនទាំងនោះឈ្មោះថា និយាយតាមពាក្យដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើនពោលហើយ មិននិយាយបង្កាច់ ព្រះគោតមដ៏ចំរើនដោយពាក្យមិនពិត ទាំងឈ្មោះថាពួកវា ទូវធម្មិសមគួរដល់ធម្មិលំនាំនៃពាក្យប្រកបដោយហេតុនីមួយ មិនមកកាន់ហានៈ ដែលគប្បីតិះដៀលទេឬ ព្រោះយើងមិនមានប្រាថ្នាដើម្បីនិយាយបង្កាច់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនទេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពួកជនណា និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះថា បុគ្គលត្រូវឲ្យទានដល់តថាគតតែមួយយ៉ាង ។ បេ ។ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួកសាវកបស់ពួកគ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ពួកជនទាំងនោះឈ្មោះថា មិននិយាយតាមពាក្យដែលតថាគតពោលហើយ មួយទៀត ពួកជនទាំងនោះឈ្មោះថា និយាយបង្កាច់តថាគតដោយពាក្យមិនទៀង មិនពិត ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកណា ហាមឃាត់បុគ្គលដទៃកំពុងឲ្យទាន អ្នកនោះឈ្មោះថា ធ្វើអន្តរាយដល់ជន ៣ នាក់ ឈ្មោះថា បៀតបៀនដល់ជន ៣ នាក់ ។

កតមេសំ តិណ្ណំ ។ ឆាយកស្ស បុញ្ញន្តភាយកភោ
ហោតិ បដិគ្គាហកានំ លាភន្តភាយកភោ ហោតិ
បុព្វេ ខោ បនស្ស អត្តា ទន្តោ ច ហោតិ ឧបសន្តោ
ច ។ យោ ខោ វច្ឆ បរំ ទានំ ទទន្តំ ឯវមេតំ សោ
ឥមេសំ តិណ្ណំ អន្តភាយកភោ ហោតិ តិណ្ណំ
ទារបដ្ឋិកោ ។ អហំ ខោ បន វច្ឆ ឯវំ វទាមិ
យេបិ តេ ចន្ទនិកាយ ឯ តិលិក្ខល្ហេ ឯ ចាណា
តត្រេបិ យោ ថាលិនោវនំ ឯ សរាវនោវនំ ឯ ឆឌ្ឌេតិ
យេ តត្ថ ចាណា តេ តេន យាបេន្តិ តតោនិទានំ
អហំ វច្ឆ បុញ្ញស្ស អាគមំ វទាមិ កោ បន វាទោ
មនុស្សភូតេ ។ អបិចាហំ វច្ឆ សីលវតោ ទិន្នំ
មហាផលំ វទាមិ ទោ តថា ទុស្សីលេ ។ សោ ច
ហោតិ បញ្ញវន្តវិប្បហីនោ បញ្ញវន្តសមន្នាគតោ ។
កតមានិ បញ្ញវន្តានិ បហីនានិ ហោន្តិ ។ ឆាមច្ឆរ្យំ
បហីនោ ហោតិ ឥស្សាទោ បហីនោ ហោតិ
ជីឆមិទ្ធំ បហីនំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហីនំ
ហោតិ វិចិកិច្ឆា បហីនា ហោតិ ។

ដល់ជន ៣ នាក់ដូចម្តេច ។ គឺជាអ្នកធ្វើឲ្យអន្តពាយបុណ្យរបស់ខ្លួនឯក ១ ធ្វើឲ្យអន្តពាយលាភរបស់បដិគ្គាហក: ខាងឆ្ងាយ ១ គាស់រំលើងគុណរបស់ខ្លួនឯង កំចាត់គុណរបស់ខ្លួនឯង ដែលមានក្នុងកាលមុន ១ ។ ម្នាលវច្ឆ: អ្នកណាហាមឃាត់បុគ្គលដទៃកុំពុងឲ្យទាន អ្នកនោះឈ្មោះថា ធ្វើអន្តពាយដល់ជនខាង ៣ នាក់នេះ បៀតបៀនដល់ជនខាង ៣ នាក់នេះ ។ ម្នាលវច្ឆ: ចំណែកខាងតថាគត ពោលយ៉ាងនេះថា សូម្បីពួកសត្វមានជីវិតណា ដែលនៅក្នុងអណ្តូងស្មោកគ្រោកក្តី រណ្តៅស្មោកគ្រោកក្តី ជនណាចាក់ទូវទឹកលាងចានក្តី ទឹកលាងឆ្នាំងក្តី កងទឹកស្មោកគ្រោកនោះ ដោយគិតថា ពួកសត្វណាមានក្នុងទីស្មោកគ្រោកនោះ សត្វទាំងនោះ ចូរញ៉ាំងជីវិតឲ្យរស់នៅ ដោយកាកអាហារនោះចុះ ម្នាលវច្ឆ: គ្រាន់តែប៉ុណ្ណឹងទេ តថាគតហៅថាហេតុជាទីមកនៃបុណ្យ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វីដល់ពួកមនុស្ស ។ ម្នាលវច្ឆ: តថាគតគ្រាន់តែពោលថា ទានដែលឲ្យដល់បុគ្គលមានសីល មានផលច្រើន ដល់បុគ្គលទ្រុស្តសីល មិនដូច្នោះទេ ។ ព្រោះបុគ្គលមានសីលនោះ លះអង្គ ៥ ប្រកបដោយអង្គ ៥ ។ លះអង្គ ៥ ដូចម្តេច ។ គឺជាអ្នកលះកាមច្ឆន្ទ: ១ លះព្យាបាទ: ១ លះថីនមិទ្ធ: ១ លះឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ច: ១ លះវិចិកិច្ឆា ១ ។

ឥមានិ បញ្ចង្គានិ បហីនានិ ហោន្តិ ។ កតមេហិ បញ្ចង្គេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ ។ អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ អសេក្ខេន សមាធិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ អសេក្ខេន បញ្ញាខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ អសេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ អសេក្ខេន វិមុត្តិ-ញាណទស្សនក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតិ ។ ឥមេហិ បញ្ចង្គេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ ។ ឥតិ បញ្ចង្គ-វិប្បហីនេ បញ្ចង្គសមន្នាគតេ ឯឯំ មហាបួលឆ្ឌិ វាទាមីតិ ។

ឥតិ កណ្ហាសុ សេតាសុ
ភេមាឡីសុ មារីសុ ។
កម្ហាសាសុ សរូចាសុ
តោសុ ចាវេតាសុ ច
យាសុ កាសុចិ ឍតាសុ
ឆន្ទោ ជាយតិ បុគ្គលេ
ជោរយ្ហោ ពលសម្បន្នោ

នេះឈ្មោះថាលះអង្គ ៥ ។ បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៥ តើដូចម្តេច ។ គឺជាអ្នកប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ។ បុគ្គលប្រកបដោយអង្គទាំង ៥ នេះ ។ តថាគតពោលថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យចំពោះបុគ្គលអ្នកលះអង្គ ៥ ប្រកបដោយអង្គ ៥ មានផលច្រើន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

គោឈ្មោល កើតក្នុងពួកមេគោណាមួយ ទោះសម្បុរ ខ្មៅក្តី សក្តី ក្រហមក្តី លឿងក្តី ពព្រុសក្តី មានរូបពណ៌ស្រដៀងនឹងកូនវាក្តី ប្រផេះក្តី ដែលគេបង្ហាត់ ឬនបត់ ជាគោសម្រាប់ជីកនាំ បរបូណ៌ ដោយកំឡាំង

តេសុ្យ្យាណាជវនិក្កមោ
តមេវ ភាវេ យុញ្ជន្តិ
ឆាសុ្ស វណ្ណាំ បវិក្ខារេ
ឱវមេវ មធុសុ្សសុ
យស្មឹ តាស្មិញ្ចិ ជាតិយំ
ខត្តិយេ ព្រាហ្មណោ វេសុ្ស
សុទ្ទេ ចណ្ឌាលបុក្កុសេ
យាសុ តាសុចិ ឱតាសុ
ធន្តោ ជាយតិ សុព្ពតោ
ឯម្ហន្តោ សីលសម្បន្នោ
សច្ចវាទី ហិរីមនោ
បមាឱជាតិមរណា
ព្រាហ្មចរិយសុ្ស កេវលី
បន្ថភាវេ វិសំយុត្តោ
តតតតិន្ទ្រោ អនាសវោ
ចារក្ខ សព្ពឆម្ហានំ

មានសន្តុះល្អ គេទឹមគោនោះកង់វរទេះ គេមិចាន្តគត
គួរដល់ពណ៌សម្បុរនៃគោនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ
បុគ្គលល្អ កើតកង់ត្រកូលណាមួយ ទោះជាក្សត្រិយ៍
ក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី វេស្សៈក្តី សុទ្ទៈក្តី ចណ្ឌាលក្តី
បុក្កុសៈក្តី ដែលចានទូន្មានចិត្ត ឱ្យប្រាសចាកតិលេស
ស្ថិតនៅកង់ធម៌ បរិបូណ៌ដោយសីល និយាយពាក្យ
សច្ចៈ មានចិត្តប្រកបដោយហិរិ លះជាតិនឹងមរណៈ
បរិបូណ៌ដោយព្រហ្មចារ្យ មានភារៈដាក់ចុះហើយ
ប្រាសចាកភពៈមានសោឡសកិច្ចធ្លើស្រេចហើយ មិន
មានអាសវៈ ជាអ្នកដល់(១)ត្រើយ នៃធម៌ទាំងអស់(២)

---

១ សំដៅយកត្រើយ ៦ គឺត្រើយគឺអភិញ្ញា ១ បហានៈ ១ ឈាន ១ ភាវនា ១ សច្ចកិរិយា ១ សមាបត្តិ ១ ។ ២ សំដៅយកខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ អដ្ឋកថា ។

អនុថាធាយ និព្ពុតោ

តស្មឹ វេ វារេ ខេត្តេ

វិបុលា ហោតិ ទក្ខិណា ។

ពាលា ច អវិជានន្តា

ទុម្មេធា អស្សុតាវិនោ

ពហិទ្ធា ទទន្តិ ទានានិ

ន ហិ សន្តេ ឧបាសរេ ។

យេ ច សន្តេ ឧបាសន្តិ

សប្បញ្ញេ ពីរសម្មតេ

សទ្ធា ច ធេសំ សុគតេ

មូលជាតា បតិដ្ឋិតា

ទេវលោកញ្ច តេ យន្តិ

កុលេ វា ឥធ ជាយរេ

អនុបុព្ពេន និព្ពានំ

អធិគច្ឆន្តិ បណ្ឌិតាតិ ។

មិនប្រកាន់មាំ ប្រាសចាកកំដៅគឺកិលេស ទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយក្នុងក្ខេត្ត ដែលប្រាសចាកជូលី មានភគៈជាដើមនោះឯង ជាទានមានផលធំទូលាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ចំណែកខាងពួកបុគ្គលពាល អប្បញ្ញាជាមិនបានរៀនសូត្រ មិនស្គាល់ (បុញ្ញក្ខេត្ត) រមែងឲ្យទានខាងក្រៅ (ពុទ្ធសាសនា) មិនដែលចូលទៅជិតពួកសប្បុរស ។ បើពួកបុគ្គលណា ចូលទៅជិតពួកសប្បុរស ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាសន្ធតថាជាអ្នកប្រាជ្ញ សទ្ធាជាឫសគល់របស់ពួកបុគ្គលនោះ ស្ថិតនៅក្នុងព្រះសុគត បុគ្គលខាងនោះ រមែងទៅកាន់ទេវលោក ឬក៏កើតក្នុងត្រកូល (មានត្រកូលក្សត្រិយ៍ជាដើម) នាលោកនេះ ជាពួកបណ្ឌិតសម្រេចនូវព្រះនិព្វានតាមលំដាប់ ។

ทุติยปณฺณาสเก ព្រាហ្មណវគ្គោ

[๖๐] អថខោ តិកណ្ណោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ តិកណ្ណោ ព្រាហ្មណោ ភគវតោ សម្មុខា តេវិជ្ជានំ សុទំ ព្រាហ្មណានំ វណ្ណំ ភាសតិ ឥមម្បិ តេវិជ្ជា ព្រាហ្មណា ឥតិបិ តេវិជ្ជា ព្រាហ្មណាតិ ។ យថាកថំ បន ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណំ តេវិជ្ជំ បញ្ញាបេន្តីតិ ។ ឥធ តោ តោតម ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ មាតិតោ ច បិតិតោ ច សំសុទ្ធគ្គហណិកោ យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុ-បក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទានំ ចារកូ សនិឃណ្ដុកេដុភានំ សាក្ខរប្ប-ភេទានំ ឥតិហាសបញ្ចមានំ បទកោ វេយ្យាករណោ

(៦០) គ្រានោះឯង តិកណ្ណព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយនឹងពាក្យគួរឲ្យរឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះតិកណ្ណព្រាហ្មណ៍អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និយាយសរសើរព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ អ្នកបានវិជ្ជា ៣ ចំពោះព្រះកច្ចព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ពួកព្រាហ្មណ៍បានវិជ្ជា ៣ យ៉ាងនេះ ពួកព្រាហ្មណ៍បានវិជ្ជា ៣ ដូច្នេះ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកបានវិជ្ជា ៣ ដោយប្រការយ៉ាងណា។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ ជាទុកគោសុជាត (មានជាតិល្អទាំងពីរខាង) គឺអំពីមាតាផង អំពីបិតាផង តើតអំពីផ្នែកដ៏បរិសុទ្ធស្អាត ដែលឫគ្គលមិនរង្កៀស មិនតះដៀលដោយពោលអំពីជាតិ បានដល់ឫបអំពីជួរជីតាគំរប់ ៧ ជាអ្នកពោលមន្ត ចេះចាំមន្ត ជាអ្នកដល់ត្រើយនៃត្រៃវេទ ព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុនឹងកេដុភៈព្រមទាំងអក្ខរប្បភេទ គឺសិក្ខានឹងនិរុត្តិ មានគម្ពីរឥតិហាសៈជាគំរប់ ៥ ជាអ្នកចេះបទនឹងវេយ្យាករណ៍

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតេ

លោកាយតមហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោតិ ។
ឯវំ ខោ ភោ គោតម ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណំ
តេវិជ្ជំ បញ្ញាបេន្តីតិ ។ អញ្ញថា ខោ ព្រាហ្មណា
ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណំ តេវិជ្ជំ បញ្ញាបេន្តិ អញ្ញថា
ច បន អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជោ ហោតីតិ ។
យថាកថំ បន ភោ គោតម អរិយស្ស វិនយេ
តេវិជ្ជោ ហោតិ សាធុ មេ ភវំ គោតមោ
តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជោ
ហោតីតិ ។ តេនហិ ព្រាហ្មណ សុណាហិ សាធុកំ
មនសិករោហិ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភោតិ ខោ
តិកណ្ណោ ព្រាហ្មណោ ភគវតោ បច្চស្សោសិ ។
ភគវា ឯតទវោច ឥធ ព្រាហ្មណ តថាគតោ វិវដ្ដច្ឆទោ
ភោមេហិ វិវដ្ដច្ឆទោ អក្កុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្ប-
សាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ

ជាអ្នកមិនខុនថយគឺស្ងាត់ជំនាញ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រនឹងមហាបុរិស-
លក្ខណសាស្ត្រ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍បញ្ចត្ត
ព្រាហ្មណ៍អ្នកចានវិជ្ជា ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួក
ព្រាហ្មណ៍បញ្ចត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកចានវិជ្ជា ៣ ដោយទៀត ឯវិជ្ជា ៣ ក្នុង
វិន័យរបស់អរិយៈដោយទៀត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះវិជ្ជា ៣ ក្នុង
វិនយ័របស់អរិយៈ តើដូចម្តេច វិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈយ៉ាងណា
សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន មេត្តាសំដែងធម៌យ៉ាងនោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាល
ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នេះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ប្រុងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ
តថាគតនឹងសំដែង ។ តិកណ្ណព្រាហ្មណ៍ទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាល
ព្រាហ្មណ៍ តិកក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមតាំងពាយ ស្ងាត់ចាក
អកុសលធម៌តាំងពាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈនឹងវិចារៈ
មានបីតិនឹងសុខកើតអំពីវិវេក សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះសូម្បីវិតក្កៈ
វិចារៈ ក៏ចូលដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តានខ្លួន ប្រកប
ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈវិចារៈ

សមាធិំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេវ សោមនស្ស-ទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិ-បារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ សោ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ

មានតែបីតិនឹងសុខកើតអំពីសមាធិ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានសតិសម្បជញ្ញៈផង ទទួលសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈតាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈាននោះថាប្រកបដោយឧបេក្ខាមានស្មារតី មានកិរិយានៅជាសុខដូច្នេះ ព្រោះតតិយជ្ឈាណា ក៏ចូលកាន់តតិយជ្ឈាននោះសម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង អស់សោមនស្សទោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន មានអារម្មណ៍មិនជាទុក្ខ មិនជាសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខាសម្រេចសម្រាន្តនៅ។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធស្អាត មិនមានកិលេសប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ជាចិត្តមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ក៏ទ្បើនោះក៏បង្អោនចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណ ក៏ទ្បើនោះរឭកឃើញនូវខន្ធដែលសត្វអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនប្រការ គឺរឭកបាន ១ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ៥ ជាតិខ្លះ១០ ជាតិខ្លះ

វីសមប្ប ជាតិយោ តំសមប្បំ ជាតិយោ ចត្តាឡីសមប្បំ
ជាតិយោ បញ្ញាសមប្បំ ជាតិយោ ជាតិសតមប្បំ
ជាតិសហស្សមប្បំ ជាតិសតសហស្សមប្បំ អនេកេបិ
សំវដ្តកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្តកប្បេ អនេកេបិ
សំវដ្តវិវដ្តកប្បេ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ
ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី
ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិំ
តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ
ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ
តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ អយមស្ស
បឋមា វិជ្ជា អធិគតា ហោតិ អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា
ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ
អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។

៦០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិ ខ្លះ ១០០០ ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ វត្ថុកអស់សំវដ្តកប្បជាច្រើន វិវដ្តកប្ប ជាច្រើន សំវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏ចាន់ថា អាត្មាអញបានកើត ក្នុងភព ឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាង នេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់ អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញនោះ ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាង នេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ អាត្មា អញនោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភព នេះ តាំតុនោះវត្ថុកបាននូវឱនដែលខ្លួននៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ គឺសម្បុរនឹងអាហារជាដើម ព្រមទាំងទុក្ខ គឺឈ្មោះ នឹងគោត្រដោយប្រការដូច្នេះ ។ នេះជាវិជ្ជាទី ១ ដែលតាំតុនោះបាន សម្រេចហើយ អវិជ្ជាក៏ចាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតចាត់ទៅ ពន្លឺ ក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់តាំតុមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានសេចក្តី ព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅតិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវគ្គោ

សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបាតញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ សោ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្ត. មានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្চរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្চរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច্চរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច্ছាទិដ্ঠিকা មিচ্ছাទিដ্ঠিকម্মসমাদানា តេ កាយស্স ভেদা បরম্মরণা អপায়ং দুগ্গতিং วินิปাতং นิรยং ឧបបজ্জা ฯ ឥមេ វা បন ភোন্তো សត্তা กายสুจริเตน สมন্নাগতา วจีสুจริเตน สมন্নাগতา มโนสুจริเตน สมন্নাগতา อริยานং อนุปวาทกา สมฺมาทิฏ্ঠিকা สมฺมาทิฏ্ঠিকมฺมสมาทানা เต กายস্স ভেদা បরম্মরণা สุคตึ สคฺคं โลกं ឧបបজ্জন্তি ឥติ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន

កាលបើចិត្ត គាំងឆាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធស្អាត មិនមានកិលេស ប្រាសចាក
ឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងាកម្ម ជាចិត្តមិនញាប់ញ័រយ៉ាង
នេះហើយ កិក្ខុនោះតំបន្ថែនចិត្តទៅ ដើម្បី សត្តានំ ចុតូបបាតញាណ
កិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា
រមែងឃើញពួកសត្វដែលតំពុងច្យុត ដែលតំពុងកើត ដ៏ឆបស់នូវពួក
សត្វថោកថាប ឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មាន
គតិអាក្រក់ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វនេះ
ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត
ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់អំពើមិច្ឆាទិដ្ឋិ
សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយពងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ
វិនិបាត នរក អើហ្ន៎ ឯពួកសត្វទាំងអម្បាលនេះ ជាន់ប្រកបដោយកាយ-
សុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត មិនតិះដៀល
ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់អំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ
លុះបែកធ្លាយពងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក
កិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា

សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ
សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ
សត្តេ បជានាតិ ។ អយមស្ស ទុតិយា វិជ្ជា
អធិគតា ហោតិ អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ
វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស
អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។ សោ ឥមំ សមា-
ហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូ-
បក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ
អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ សោ
ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុ-
ទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ
យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ
យថាភូតំ បជានាតិ ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ បជា-
នាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ
អយំ អាសវនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ
អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។

រមែងឃើញពួកសត្វ ដែលច្យុត ដែលកើត ក៏ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ថោកថាបង្គួម មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនដោយប្រការដូច្នេះ ។ នេះជាវិជ្ជាទី ២ ដែលកិកុនោះបានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់កិកុអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងាកម្ម ជាចិត្តមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ កិកុនោះតំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ កិកុនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទានាំឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាអាសវៈទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទានាំឲ្យដល់នូវសេចក្តីរលត់អាសវៈ ។

តស្ស វិវំ ជាឧតោ វិវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមីតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ
វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ
បជានាតិ ។ អយមស្ស តតិយា វិជ្ជា អធិគតា ហោតិ
អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ
ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស
វិហរតោតិ ។

អនុច្ចាវចសីលស្ស
ឯបកស្ស ច ឈាយិនោ
ចិត្តំ យស្ស វសីភូតំ
វិកក្កំ សុសមាហិតំ
តំ វេ តមោនុទំ ធីរំ
តេវិជ្ជំ មច្ចុហាយិនំ
ហិតំ នេវមនុស្សានំ
អាហុ សព្ពប្បហាយិនំ
តីហិ វិជ្ជាហិ សម្បន្នំ
អសម្មុឡ្ហវិហារិនំ

កាលកិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះយើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ នេះជាវិជ្ជាទី ៣ ដែលកិក្ខុនោះ បានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់កិក្ខុអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន ។

ចិត្តរបស់បុគ្គលណា មានសីលមិនខ្ពស់ជាប មានប្រាជ្ញាចាស់ក្លា អ្នកដុតកំដៅកិលេស ជាចិត្តដ៏ស្អាត់មានអារម្មណ៍តែមួយតាំងខ្ជាប់ខ្ជួន (ដោយអារម្មណ៍) ពួកអ្នកប្រាជ្ញហៅបុគ្គលនោះ ថាជាអ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹត ជាអ្នកប្រាជ្ញបានវិជ្ជា ៣ លះបង់មច្ចុ ជាប្រយោជន៍ដល់ទេវតានឹងមនុស្ស លះបង់នូវបាបធម៌ទាំងអស់ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា ៣ មានកិរិយានៅដោយសេចក្តីមិនកាន់ប្រឡំ

ពុទ្ធំ អគ្គិមសាភីំ(๑)
តំ នមស្សន្តិ គោតមំ ។
បុព្ពេនវាស័ យោ វេទី
សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ
អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ
អភិញ្ញាវោសិតោ មុនិ
ឯតាហិ តីហិ វិជ្ជាហិ
តេវិជ្ជោ ហោតិ ព្រាហ្មណោ
តមហំ វទាមិ តេវិជ្ជំ
ជាញ្ញំ លបិតលាបនន្តិ ។

ឯវំ ខោ ព្រាហ្មណោ អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជោ ហោតីតិ ។ អញ្ញថា កោ គោតម ព្រាហ្មណានំ តេវិជ្ជោ អញ្ញថា ច បន អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជោ ហោតិ ឥមស្ស ច កោ គោតម អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជស្ស ព្រាហ្មណានំ តេវិជ្ជោ កលំ ជាគ្ឃតិ សោឡសឹ ។ អភិក្កន្តំ កោ គោតម ។ បេ ។ ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុ-បេតំ សរណំ គតន្តិ ។

๑ ម. អគ្គិមទេហីតំ ។

ចាក់ដុះនូវសច្ចៈតាំង ៤ ទ្រទ្រង់នូវសារៈមានកង្វល់តិចបំផុត ពួកទេវតានឹងមនុស្សតែងនមស្ការព្រះគោតម នោះ ។ បុគ្គលណាដឹងនូវបុព្វេនិវាស ឃើញនូវសួគ៌និងឆ្អាយមួយទៀត ជាទីណាសរមែងនិ ដល់នូវការអស់ទៅនៃជាតិដ៏ឆ្អែហើយ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយទីបំផុតនៃកិច្ច បានវិជ្ជា ៣ ដោយវិជ្ជា ៣ នុ៎ះ តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកបានវិជ្ជា ៣ នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនហៅបុគ្គលដទៃតាមពាក្យដែលគេធ្លាប់ហៅឡើយ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ វិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈយ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន វិជ្ជា ៣ របស់ព្រាហ្មណ៍តាំងឆ្ងាយ ដោយឡែក វិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈដោយឡែក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែថាវិជ្ជា ៣ របស់ព្រាហ្មណ៍តាំងឆ្ងាយ មិនដល់នូវចំណែកទី ១៦ ។ ដងនៃវិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈនេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ ។បេ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់សរណគមន៍ស្មើដោយដរាតតាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវត្ថុ

[៦៧] អថខោ ជាណុស្សោណី ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ។បេ។ ឯតមត្ថំ និសិន្នោ ខោ ជាណុស្សោណី ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច យស្សស្សុ ភោ គោតម យញ្ញោ ភ សន្ទំ ភ ជាលិចាកោ ភ នេយ្យធម្មំ ភ តេវិជ្ជេសុ ព្រាហ្មណេសុ ឆានំ នេយ្យាតិ ។ យថាកថំ បន ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណាំ តេវិជ្ជំ បញ្ញាបេន្តីតិ ។ ឥធ ភោ គោតម ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ មាតិតោ ច បិតិតោ ច សំសុទ្ធគ្គហណិកោ យាវ សត្តមា បិតាមហាយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទានំ ចារកូ សនិឃណ្ឌុ-កេដុភានំ សាក្ខរប្បភេទានំ ឥតិហាស-បញ្ចមានំ បទកោ វេយ្យាករណោ លោកាយត-មហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោតិ ។

ទុតិយបណ្ណាសក ព្រាហ្មណវគ្គ

[៦១] គ្រានោះឯង ជានុស្សោណីព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។បេ។ លុះជានុស្សោណីព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គ្រឿងបូជាក្តី មតកកត្តដែលឲ្យដោយសទ្ធាក្តី អាហារជាសំរាប់ដែលគប្បីឲ្យដល់បុគ្គលដទៃក្តី ទេយ្យធម៌តិតែក្រៅពីនោះក្តី របស់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះគួរឲ្យទាន ចំពោះព្រាហ្មណ៍ចាំឆន្ទាយ អ្នកបានវិជ្ជា៣ដែរឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ប៉ុះពួកព្រាហ្មណ៍បញ្ចត្ត ព្រាហ្មណ៍អ្នកមានវិជ្ជា៣ដោយប្រការយ៉ាងណា ។បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះជាទុកតោសុជាត (មានជាតិល្អខាងពីរខាង) គឺខាងមាតាឯងខាងបិតា កើតអំពីគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធ មិនមានបុគ្គលរង្កៀស មិនមានគេតិះដៀលដោយពោលអំពីជាតិកំណើតបានដរាបអំពីជួរនៃជីតាគំរប់ ៧ សាធ្យាយទ្រទ្រង់នូវមន្ត ដល់ត្រើយនៃត្រៃវេទ ព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុ នឹងកេដុភៈ ព្រមទាំងអក្ខរប្បភេទ គឺសិក្ខានឹងនិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឈ្មោះឥតិហាសៈជាគំរប់ ៥ ជាអ្នកបេះបទនឹងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកស្ទាត់ដំនាញ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ នឹងមហាបុរិសលក្ខណៈ ។

ឯវំ ខោ ភោ គោតម ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណំ តេវិជ្ជំ បញ្ញាបេន្តីតិ ។ អញ្ញថា ខោ ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណំ តេវិជ្ជំ បញ្ញាបេន្តិ អញ្ញថា ច បន អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជោ ហោតីតិ ។ យថាកថំ បន ភោ គោតម អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជោ ហោតិ សាធុ មេ ភវំ គោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា អរិយស្ស វិនយេ តេវិជ្ជោ ហោតីតិ ។ តេនហិ ព្រាហ្មណ សុណាហិ សាធុកំ មនសិករោហិ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភោតិ ខោ ជាណុស្សោណី ព្រាហ្មណោ ភគវតោ បច្চស្សោសិ ។ ភគវា ឯតទវោច ឥធ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឥមំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូ-បក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ សោ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ បេ ។

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកចាំនវិជ្ជា ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍អ្នកចាំនវិជ្ជា ៣ ដោយខ្វែក ឯវិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈដោយខ្វែក ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះវិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈតើដូចម្តេច វិជ្ជា ៣ ក្នុងវិន័យរបស់អរិយៈយ៉ាងណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន មេត្តាប្រោសសំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នេះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ជាន្ទុសេ្សាណីព្រាហ្មណ៍ ទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។បេ។ ក៏ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធស្អាត ឥតមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តទឹងធឹង មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះរឭកឃើញនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ។ បេ ។

អយមស្ស បឋមា វិជ្ជា អធិគតា ហោតិ អវិជ្ជា
វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ
ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិ-
តត្តស្ស វិហរតោ ។ សោ ឃវំ សមាហិតេ ចិត្តេ
បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ
មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ
ចុតូបបាតញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ សោ
ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន
សត្តេ បស្សតិ ។ បេ ។ អយមស្ស ទុតិយា វិជ្ជា
អធិគតា ហោតិ អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា
តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ
អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។ សោ
ឃវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ
វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ
អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ

នេះជាវិជ្ជាទី ១ ដែលកិក្ខុនោះបានសំរេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាកើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺកើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់កិក្ខុអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន ។ កាលបើចិត្តតាំងខ្ជាប់ បរិសុទ្ធស្អាត ឥតមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ជាចិត្តទឹងធ៌ងមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ កិក្ខុនោះតំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បី សន្តានំពុតូ-បបាតញ្ញាណ កិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្ទងបង់ចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញពួកសត្វ ។ បេ ។ នេះជាវិជ្ជាទី ២ ដែលកិក្ខុនោះបានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាកើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺកើតឡើង (ជាផល) សមគួរដល់កិក្ខុអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន ។ កាលបើចិត្ត តាំងខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធស្អាត ឥតមានកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ជាចិត្តទឹងធឹងធឹង មិនញាប់-ញ័រយ៉ាងនេះហើយ កិក្ខុនោះ តំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ

សេយ្យថីទំ ឆន្ទូបនិស្សយំ យាវកម្មតំ បជានាតិ ។ បេ ។ អយំ
ឆន្ទូបនិភេទគាមិនិ បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។
វេមេ អាសវាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ បេ ។ អយំ
អាសវនិភេទគាមិនិ បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។
តស្ស ឃំ ជានតោ ឃំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមីតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា
ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ
ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ អយមស្ស តតីយា វិជ្ជា
អធិគតា ហោតិ អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ
វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស
អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោតិ ។

កិកុនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទានាំឲ្យដល់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា ទាំងអស់នេះជាអាសវៈ ។បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទានាំឲ្យបានដល់សេចក្តីរលត់អាសវៈ ។ កាលកិកុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏រួចស្រឡះ ចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះ ចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះ ចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលចិត្តរួចស្រឡះហើយ ញាណកើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៀត ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ នេះជាវិជ្ជាទី ៣ ដែលកិកុនោះបានសម្រេចហើយ អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតបាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង(ជាផល) សមគួរដល់កិកុអកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវគ្គោ

យោ សីលវូតសម្បន្នោ
បហិតត្តោ សមាហិតោ
ឋិតំ យស្ស វសីភូតំ
ឣកាឥកំ សុសមាហិតំ
បុព្វេនិវាសំ យោ វេទី
សគ្គាបាយញ្ច បស្សតិ
អថោ ជាតិក្ខយំ បត្តោ
អភិញ្ញាវេសិតោ មុនិ
ឣតាមាំ តមហំ ព្រូមិ
ព្រាហ្មណោ ឥតិ បុច្ចាសិ
តមហំ វទាមិ ព្រាហ្មណំ
នោញ្ញំ លបិតលាបនន្តិ ។

ឣថ ខោ ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ វិនយេ ព្រាហ្មណោ ឥតិ ។ អញ្ញតរោ ភោ គោតម ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណោ អញ្ញតរោ ច បន អាយស្មន្តំ វិនយេ ព្រាហ្មណោ ឥតិ ឣមស្ស ច ភោ គោតម អាយស្មន្តំ វិនយេ ព្រាហ្មណស្ស ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណោ តរលំ ជាតិយតិ សោឧស្សឹ ។ អភិក្កន្តំ ភោ គោតម ។ បេ ។

បុគ្គលណា បរិបូណ៌ដោយសីលនឹងវត័ មានចិត្តបញ្ជូនទៅរក
ព្រះនិញ្វន មានចិត្តដំកល់មាំ ចិត្តរបស់បុគ្គលណា ស្ងាត់
ប្រសើរឯក ខ្ចាត់ខ្ចាយប្រពៃ បុគ្គលណាដឹងនូវបុព្វេនិវាសផង
ឃើញនូវសួគ្គនិងនរកផង មួយទៀត ដល់នូវការអស់ទៅ
នៃជាតិ ចានដឹងច្បាស់ហើយ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
ទីបំផុតនៃកិច្ច ជាខីណាសវមុនិ អ្នកចានវិជ្ជា ៣ ដោយវិជ្ជា
៣ ន៎ុះ តថាគតហៅបុគ្គល អ្នកចានវិជ្ជា ៣ នោះ ថាជា
ព្រាហ្មណ៍ មិនហៅបុគ្គលដទៃតាមពាក្យ ដែលគេធ្លាប់ពោល
ឡើយ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ វិជ្ជា ៣ កន្លឹនៃយរបស់អរិយៈ យ៉ាងនេះឯង ។
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន វិជ្ជា ៣ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ដោយឡែក ឯវិជ្ជា
៣ កន្លឹនៃយរបស់អរិយៈដោយឡែក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន វិជ្ជា ៣
របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ មិនដល់នូវចំណែកទី ១៦ នៃវិជ្ជា ៣ កន្លឹនៃយ
របស់អរិយៈនេះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ ។បេ ។

ឯវមាសវានំ ខយំ អាវហតោ ឆាវេតុ អព្ភញ្ញេ ចាណុបេតំ សរណំ គតន្តិ ។

(៦៤) អថខោ សង្គារវោ ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សង្គារវោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច មយមស្សុ ភោ គោតម ព្រាហ្មណា ជាម យញ្ញំ យជាមបិ យជាបេមបិ តត្រ ភោ គោតម យោ ចេវ យញ្ញំ យជតិ យោ ច យជាបេតិ សព្ពេ តេ អនេកសារីរិកំ បុញ្ញប្បដិបទំ បដិបន្នា ហោន្តិ យទិទំ យញ្ញាធិការណំ យោ បនាយំ ភោ គោតម យស្ស វា តស្ស វា តុលា អតារស្មា អនតារិយំ បញ្ញត្តោ ឯកមគ្គានំ ទេវេតិ ឯកមគ្គានំ សវេតិ ឯកមគ្គានំ បវិនញ្ជាបេតិ ឯវមស្សាយំ ឯកសារីរិកា បុញ្ញប្បដិបទា ហោតិ

សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសកដល់នូវសរណៈ
ស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

(៦២) គ្រានោះឯង សង្គារវព្រាហ្មណ៍ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យគួរឲ្យរឭកហើយក៏អង្គុយក្នុង
ទីសមគួរ ។ លុះសង្គារវព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យើង
តាំងឡាយឈ្មោះថាជាព្រាហ្មណ៍ បូជានូវយញ្ញខ្លះឯង ប្រើគេឲ្យបូជា
ខ្លះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក្នុងដំណើរនោះ ព្រាហ្មណ៍ណា បូជា
យញ្ញដោយខ្លួនឯងផង ព្រាហ្មណ៍ណា ប្រើគេឲ្យបូជាផង ព្រាហ្មណ៍
តាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិនូវសេចក្តីប្រតិបត្តិជាហេតុឲ្យកើតបុណ្យ
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសំវរៈដ៏ច្រើន ព្រោះហេតុតែការបូជានេះ បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចំរើន ចំណែកខាងបុគ្គលណា ចេញចាកត្រកូលណាក្តី ចេញ
ចាកផ្ទះណាក្តី ហើយបួសក្នុងសំណាក់បុគ្គលមិនមានផ្ទះ ក៏ខ្ជានចំពោះ
ខ្លួនមួយៗ រម្ងាប់ចំពោះខ្លួនមួយ ។ លះបង់ទុក្ខចំពោះខ្លួនមួយ ។ បុញ្ញប្បដិ-
បទានេះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសំវរៈតែមួយ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះយ៉ាងនេះ

យេនិទំ បញ្ហដ្ឋានំ តេសាណន្តិ ។ តេនហិ ព្រាហ្មណ
តត្ថេវន្តេ បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា នំ
ព្យាករេយ្យាសិ ។ តំ តវំ បញ្ចសិ ព្រាហ្មណ ឥធ
តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ
បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា
សោ ឥមញ្ច លោកំ សទេវកំ បជ្ជញ្ច សមារកំ សព្រហ្មកំ
បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ ឥមញ្ច
ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសាន-
កល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ
ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។ សាធុ ខោ បន តថារូបានំ
អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។ តេនហិ ព្រាហ្មណ សុណាហិ
សាធុកំ មនសិករោហិ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភោតីតិ
ខោ ព្រាហ្មណោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ ភគវា
ឯតទវោច ។

ព្រោះហេតុតែបញ្ហានេះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរដំណើរនោះចំពោះអ្នកវិញ អ្នកគាប់ចិត្តយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ព្រះតថាគត កើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ មានដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក មិនមានបុគ្គលដទៃប្រសើរជាង ជាសារថីដួងនូវបុរស ដែលគួរដួងបាន ជាគ្រូនៃទេវតា នឹងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចទាំង ៤ លើងវិលមកកាន់កពថ្មីទៀត ព្រះតថាគតនោះ ពោលយ៉ាងនេះថា នេះជាផ្លូវ នេះជាបដិបទា ក្នុងដំណើរនោះ ដូចតថាគតប្រតិបត្តិ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវការចុះស៊ប់កាន់ព្រហ្មចរិយៈដ៏ប្រសើរ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ទើបប្រកាសប្រាប់ (សត្វដទៃ) ថា អើអ្នកទាំងឡាយ ចូរមកអ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវការចុះស៊ប់កាន់ព្រហ្មចរិយៈដ៏ប្រសើរ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង សម្រេចសម្រាន្តទៅយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះចុះ ។ ព្រះសាស្តានេះ តែងសំដែងដូចមិងផង ពួកជនដទៃប្រតិបត្តិតាមបែបនោះផង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

តានិ ខោ បន ហោន្តិ អនេកានិបិ សតានិ អនេ-
កានិបិ សហស្សានិ អនេកានិបិ សតសហស្សានិ ។
តំ តវំ មញ្ញសិ ព្រាហ្មណា ឥច្ចាយំ វាវំ សន្តេ ឯក-
សារីកោ វា បុញ្ញប្បដិបទា ហោតិ អនេកសារីកោ
វា យនិនំ បញ្ញាធិការណាតិ ។ ឥច្ចាយំបិ តោ
តោតម វាវំ សន្តេ អនេកសារីកោ បុញ្ញប្បដិបទា
ហោតិ យនិនំ បញ្ញាធិការណាតិ ។ វាវំ វុត្តេ អាយស្មា
អានន្ទោ សង្កាវំ ព្រាហ្មណំ ឯតទវោច ឥមាសំ តេ
ព្រាហ្មណ ទ្វីនំ បដិបទានំ កតមា បដិបទា ឧមតិ
អប្បត្តរភ(១) ច អប្បសមារម្ភតរា ច មហាបលតរា
ច មហានិសំសតរា ចាតិ ។ វាវំ វុត្តេ សង្កាវោ
ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច
សេយ្យថាបិ ភវំ តោតមោ ភវញ្ញតរោ ឯតេ មេ បុជ្ជា
ឯតេ មេ ចាសំសាតិ ។ ឧតិយម្បិ ខោ
អាយស្មា អានន្ទោ សង្កាវំ ព្រាហ្មណំ ឯតទវោច

---

๑ អប្បដិតរាតិបត្តិ ។

ការប្រមាណនៃសត្វទាំងឡាយនោះ មានរយដ៏ច្រើនផង មានពាន់ដ៏ច្រើនផង មានសែនដ៏ច្រើនផង ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុមានយ៉ាងនេះ បុញ្ញប្បដិបទានេះឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរៈតែមួយ ឬប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសរីរៈដ៏ច្រើន ព្រោះហេតុតែបព្វជ្ជាដោយប្រការដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលបើហេតុមានយ៉ាងនេះ បុញ្ញប្បដិបទានេះ ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរៈដ៏ច្រើន ព្រោះហេតុតែបព្វជ្ជានេះដូច្នេះ ។ កាលបើព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បាននិយាយទឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបដិបទាទាំង ២ នេះ អ្នកគាប់ចិត្តបដិបទាណា ថា មានសេចក្តីត្រូវការតិចផង មានការរៀបចំតិចផង មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ។ កាលបើព្រះអានន្ទ និយាយយ៉ាងនេះហើយ សង្គារវព្រាហ្មណ៍ បាននិយាយទឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បុគ្គលដូចជាព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទឹងព្រះអានន្ទដ៏ចំរើនទាំងនេះ ខ្ញុំត្រូវបូជា ខ្ញុំត្រូវសរសើរ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បាននិយាយទឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ជាគំរប់ ២ ដងដូច្នេះថា

ឯ ខោ តាហំ ព្រាហ្មណា ឯវំ បុច្ឆាមិ តេវ ភ តេ បុជ្ជា តេវ ភ តេ ចាសំសាតិ ។ ឯវញ្ហ ខោ តាហំ ព្រាហ្មណា បុច្ឆាមិ ឥមាសំ តេ ព្រាហ្មណា ទ្វិន្នំ បដិបទានំ កតមា បដិបទា ។មតិ អប្បត្តតរ ច អប្បសមារម្ភតរ ច មហាបលតរ ច មហានិសំសតរ ចាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សង្ការវោ ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច សេយ្យថាបិ ភវំ គោតមោ ភាវញ្ញជច្ចោ ឯតេ មេ បុជ្ជា ឯតេ មេ ចាសំសាតិ ។ តតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សង្ការវំ ព្រាហ្មណំ ឯតទវោច ឯ ខោ តាហំ ព្រាហ្មណ បុច្ឆាមិ តេវ ភ តេ បុជ្ជា តេវ ភ តេ ចាសំសាតិ ។ ឯវញ្ហ ខោ តាហំ ព្រាហ្មណ បុច្ឆាមិ ឥមាសំ តេ ព្រាហ្មណ ទ្វិន្នំ បដិបទានំ កតមា បដិបទា ។មតិ អប្បត្តតរ ច អប្បសមារម្ភតរ ច មហាបលតរ ច មហានិសំសតរ ចាតិ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាមិនសួរអ្នកថា ពួកបុគ្គលដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវបូជា ឬ ពួកបុគ្គលដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវសរសើរយ៉ាងនេះទេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបដិបទាទាំងពីរនេះ អ្នកគាប់ចិត្តបដិបទាណា ថា មានសេចក្តីត្រូវការតិចផង មានការរៀបចំតិចផង មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ដូច្នេះទេតើ ។ សង្គារវព្រាហ្មណ៍ ក៏បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាគំរប់ ២ ដងដូច្នេះថា បុគ្គលដូចជាព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន នឹងព្រះអានន្ទដ៏ចំរើននេះ ទំត្រូវបូជា ទំត្រូវសរសើរ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏បាននិយាយនឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ជាគំរប់ ៣ ដងដូច្នេះយ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាមិនសួរអ្នកថា ពួកបុគ្គលដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវបូជា ឬពួកបុគ្គលដូចម្តេច ដែលអ្នកត្រូវសរសើរទេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបដិបទាទាំងពីរនេះ អ្នកគាប់បដិបទាណា ថា មានសេចក្តីត្រូវការតិចផង មានការរៀបចំតិចផង មានផលច្រើនផង មានអានិសង្សច្រើនផង ដូច្នេះទេតើ ។

ตติยมฺปิ โข สงฺการเว ព្រាហ្មណา · อายสฺมนฺตํ
อานนฺทํ เอตทเวจ เสยฺยถาปิ ภนฺเต โคตโม ภาสฺสา-
นฺตเร เอเว เม พุทฺธา เอเต เม ตาสมาคตี ๆ
อถโข ภควาโต เอตทโหสิ เยาวตติยมฺปิ โข
สงฺการเว ព្រាហ្មណา อานนฺเทน สทฺธึ ปญฺหา
พุทฺธา สมาคเตติ เอตฺถ วิสฺสชฺเชติ ยนฺนูนาหำ ปริโมเ-
เจยฺยนฺติ ๆ อถโข ภควา สงฺการวึ ព្រាហ្មណึ เอต-
เทเวจ ตาวนฺตฺถ ព្រាហ្មណา ภาสนฺตุเว ภาสปริสายึ
สนฺนิสินฺนายึ สนฺนิปติตายึ อนฺวาคตา ตุเถติ ๆ
อยึ ขฺวตฺถ เอา เอตสฺส ภาสนฺตุเว ภาสปริสายึ
สนฺนิสินฺนายึ สนฺนิปติตายึ อนฺวาคตา ตุเถติ
ปุพฺเพสฺสุตึ อปฺปตเว เจว ภิกฺขู อเหสุ์ ตโตตเว
จ ตุตฺถิมนุสฺสชนฺตา ปฏิปาฏิยาเยึ นเสฺสสุ์
เอสเวเว ขฺวา ตโตตเว เจว ภิกฺขู อปฺปตเว จ
ตุตฺถิมนุสฺสชนฺตา ปฏิปาฏิยาเยึ นเสฺสนฺตีติ ๆ อยึ
ขฺวตฺถ เอา เอตสฺส ภาสนฺตุเว ภาสปริสายึ สนฺนิ-
สินฺนายึ สนฺนิปติตายึ อนฺวาคตา ตุเถติ ๆ

សង្គារវព្រាហ្មណ៍ ចានទិយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុជាគំរប់ពាជង ដូច្នេះថាបុគ្គលដូចជាព្រះគោតមដ៏ចំរើន នឹងព្រះអានន្ទដ៏ចំរើននេះ ខុំត្រូវបូជាខុំត្រូវសរសើរៗលំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សង្គារវព្រាហ្មណ៍ត្រូវអានន្ទសរសើរប្រស្នាប្រកបដោយហេតុ ជាបពាជង៏ហើយ បន្ទប់មិនដោះស្រាយ ចើដូច្នោះមានតែតថាគតដោះស្រាយៗ លំដាប់នោះព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់នឹងសង្គារវព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ថ្ងៃនេះអន្តរាភថា (ពាក្យពោលកន្លងបន្ទុះឬរវាង) ដូចម្តេចកើតទ្បើង ដល់ពួកជន ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា កុដ្ឋរាជបរិសទ្យ កុដ្ឋរាជកុដ្ឋរាជបុរីៗ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះរាជកុដ្ឋរាជបុរី អន្តរាភថានេះឯង៏ កើតទ្បើងដល់ពួកជន ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា កុដ្ឋរាជបរិសទ្យថា ចានឮថាកាលពីដើម ពួកកិកុមានប្រមាណតិច តែកិកុអកមានទុត្តរិមនុស្សធម៌សំដែង៏ឥទ្ធិប្បាដិហារ្យចាន មានច្រើន ឥឡូវនេះ ពួកកិកុមានច្រើនមែន តែកិកុអកមានទុត្តរិមនុស្សធម៌ សំដែង៏ឥទ្ធិប្បាដិហារ្យចាន មានប្រមាណតិចវិញ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះរាជកុដ្ឋរាជបុរី អន្តរាភថានេះកើតទ្បើង ដល់ពួកជន ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នា កុដ្ឋរាជបរិសទ្យ ។

តីណិ ខោ ឥមានិ ព្រាហ្មណា ទានដិហារិយានិ ។ កតមានិ តីណិ ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ អាទេសនាទានដិ-ហារិយំ អនុសាសនីទានដិហារិយំ ។ កតមញ្ច ព្រាហ្មណា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ ។ ឥធ ព្រាហ្មណា ឯកច្ចោ អនេក-វិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ អាវិភាវំ តិរោភាវំ តិរោកុដ្ដំ តិរោទាការំ តិរោបព្វតំ អសជ្ជមានោ គច្ឆតិ សេយ្យថាបិ អាកាសេ បឋវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជំ ករោតិ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេ គច្ឆតិ សេយ្យថាបិ បឋវិយា អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមតិ សេយ្យថាបិ បក្ខិសកុណោ ឥមេបិ ចន្ទិ-មសុរិយេ ឯវំមហិទ្ធិកេ ឯវំមហានុភាវេ ទាណិនា បរិម-សតិ បរិមជ្ជតិ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ ។ ឥទំ ហុច្ចតិ ព្រាហ្មណា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ ។ កតមញ្ច ព្រាហ្មណា អាទេសនាទានដិហារិយំ ។ ឥធ ព្រាហ្មណា ឯកច្ចោ និមិត្តេន អាទិសតិ ឯវម្បិ តេ មនោ ឥត្ថម្បិ តេ មនោ ឥតិបិ តេ ចិត្តន្តិ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឫទ្ធិបាដិហារ្យនេះមាន៣។ ឫទ្ធិបាដិហារ្យ៣ដូចម្តេច។ គឺឥទ្ធិបាដិហារ្យ១ អាទេសនាឫទ្ធិបាដិហារ្យ ១ អនុសាសនីឫទ្ធិបាដិហារ្យ ១ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥទ្ធិបាដិហារ្យ តើដូចម្តេច។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ឫទ្ធិច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏ឫទ្ធិ មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់វិញក៏ឫទ្ធិ ដើរទៅមិនជាប់ចំពាក់នឹងទីវាលទីឥតក្រៅ ទីឥតក្រៅដូចជាំង ទីឥតក្រៅកំពែង ទីឥតក្រៅភ្នំហាក់ដូចជាដើរទៅ ក្នុងអាកាសក៏ឫទ្ធិ ធ្វើនូវការឆើបឆ្បើង ឫមុជចុះក្នុងដីដែន ហាក់ដូចជាឆើបឆ្បើង ឫមុជចុះក្នុងទឹកក៏ឫទ្ធិ ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ហាក់ដូចជា ដើរលើដែនដីក៏ឫទ្ធិ ទៅឯអាកាសតាំងភ្នែន ហាក់ដូចសត្វស្លាបក៏ឫទ្ធិ យកដៃទៅស្ទាបអង្អែលចាប់ពាល់ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏ឫទ្ធិ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏ឫទ្ធិ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា ឥទ្ធិបាដិហារ្យ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាទេសនាឫទ្ធិបាដិហារ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តាយ (ចិត្ត) តាមនិមិត្តថា មនោរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នក ដោយប្រការដូចេះខ្លះ ចិត្តអ្នកដូចេះខ្លះ ។

សុត្តន្តបិដកៃ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតោ

សោ ពហុញ្ចេបិ អានិសតិ តថេវ តំ ហោតិ តោ អញ្ញថា ។ ឥធ បន ព្រាហ្មណ ឯកច្ចោ ន ហេវ ខោ ឯមិស្តេន អានិសតិ អបិច ខោ មនុស្សានំ ឯ អមនុស្សានំ ឯ នេវតានំ ឯ សទ្ទំ សុត្វា អានិសតិ ឃវម្បិ តេ មនោ ឥត្តម្បិ តេ មនោ ឥតិបិ តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ ពហុញ្ចេបិ អានិសតិ តថេវ តំ ហោតិ តោ អញ្ញថា ។ ឥធ បន ព្រាហ្មណ ឯកច្ចោ ន ហេវ ខោ ឯមិស្តេន អានិសតិ ន បិ មនុស្សានំ ឯ អមនុស្សានំ ឯ នេវតានំ ឯ សទ្ទំ សុត្វា អានិសតិ អបិច ខោ វិតក្កយតោ វិចារយតោ វិតក្កវិចារសទ្ទំ សុត្វា អានិសតិ ឃវម្បិ តេ មនោ ឥត្តម្បិ តេ មនោ ឥតិបិ តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ ពហុញ្ចេបិ អានិសតិ តថេវ តំ ហោតិ តោ អញ្ញថា ។ ឥធ បន ព្រាហ្មណ ឯកច្ចោ ន ហេវ ខោ ឯមិស្តេន អានិសតិ ន បិ មនុស្សានំ ឯ អមនុស្សានំ ឯ នេវតានំ ឯ សទ្ទំ សុត្វា អានិសតិ ន បិ វិតក្កយតោ វិចារយតោ វិតក្កវិចារសទ្ទំ សុត្វា អានិសតិ

បុគ្គលនោះ ទោះបីតាយច្រើន ហេតុដែលតាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនចាប់តាយចិត្តតាមនិមិត្តទេ គ្រាន់តែឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ទឹងពួកទេវតា ហើយក៏តាយថាបានថា មនោរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នកដោយប្រការដូច្នេះខ្លះ ចិត្តអ្នកដូច្នេះខ្លះ ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីតាយច្រើន ហេតុដែលតាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនចាប់តាយចិត្តតាមនិមិត្តទេ មិនចាប់ឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ទឹងពួកទេវតាហើយតាយទេ គ្រាន់តែឮសូរវិតក្កៈវិចារៈរបស់បុគ្គល ដែលត្រិះរិះពិចារណា ក៏តាយថាបានថា មនោរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នក ដោយប្រការដូច្នេះខ្លះ គំនិតអ្នកដូច្នេះខ្លះ ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីតាយច្រើន ហេតុដែលតាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនចាប់តាយចិត្តតាមនិមិត្តទេ តាំងមិនចាប់ស្តាប់សំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ពួកទេវតា ហើយតាយទេ តាំងមិនចាប់ស្តាប់សូរវិតក្កៈវិចារៈ របស់មនុស្សដែលត្រិះរិះ ដែលពិចារណាហើយតាយទេ

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវគ្គោ

អបិច ខោ អាវិតក្កំ អាវិចារំ សមាធិំ សមាបជ្ជស្ស
ចេតសោ ចេតោ បរិច្ច បជានាតិ យថា ឥមស្ស
ភោតោ អាសោ សង្ខារា បណិហិតា ឥមស្ស ចិត្តស្ស
អនន្តរា អមុញ្ចម វិតក្កំ វិតក្កិស្សតីតិ ។ សោ ពហុ-
ញ្ហេបិ អាទិសតិ តថេវ តំ ហោតិ នោ អញ្ញថា ។
ឥទំ វុច្ចតិ ព្រាហ្មណ អាទេសនាបាដិហារិយំ ។
កតមញ្ច ព្រាហ្មណ អនុសាសនីបាដិហារិយំ ។ ឥធ
ព្រាហ្មណ ឯកច្ចោ ឯវំ អនុសាសតិ ឯវំ វិតក្កេថ
មា ឯវំ វិតក្កយិត្ថ ឯវំ មនសិករោថ មា ឯវំ
មនសាកត្ថ ឥទំ បជហថ ឥទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរថាតិ ។
ឥទំ វុច្ចតិ ព្រាហ្មណ អនុសាសនីបាដិហារិយំ ។
ឥមានិ ខោ ព្រាហ្មណ តីណិ បាដិហារិយានិ ។
ឥមេសំ ខោ ព្រាហ្មណ តិណ្ណំ បាដិហារិយានំ កតមំ
បាដិហារិយំ ឧត្តមំ អភិញ្ញេយ្យតរញ្ច បណីតតរញ្ចាតិ ។
តត្រ ភោ គោតម យមិទំ បាដិហារិយំ ឥទ្ធិ-
កត្ថោ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ ។បេ។
យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតីតិ

ប៉ុន្តែថាកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្តនៃបុគ្គលដែលចូលសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈថា មនោសង្ខារទាំងឡាយ របស់បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ តាំងទុកហើយយ៉ាងណា បុគ្គលដ៏ចំរើន នឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈ ឈ្មោះឯណោះ អំពីលំដាប់នៃចិត្តនេះ ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីចាយច្រើន ហេតុដែលចាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនក្សាត់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា អាទេសនាបាដិហារ្យ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះអនុសាសនីបាដិហារ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះទៀយ ចូរលះបង់ នូវអំពើនេះចេញ ចូរនុបក្រសោបនូវអំពើនេះចុះ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា អនុសាសនីបាដិហារ្យ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បាដិហារ្យ មាន៣ប្រការនេះឯង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាបាដិហារ្យទាំង៣នេះ អ្នកគាប់ចិត្តបាដិហារ្យណាថា ល្អផង ឧត្តមផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាបាដិហារ្យទាំងនោះ បាដិហារ្យដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសម្រេចឫទ្ធិច្រើនប្រការ ។បេ។ ធ្វើកំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយដ៏ពាបដល់ព្រហ្មលោក

ឥធំ ភោ គោតម ចាដិយារិយំ យោ ច ធំ ភណតិ សោ ច ធំ បដិសំវេទេតិ យោ ច ធំ ភណតិ តស្ស ចេវ តំ ហោតិ ។ ឥធំ មេ ភោ គោតម ចាដិយារិយំ មាយាសមាចម្មរូបំ វិយ ខាយតិ ។ យម្បិទំ ភោ គោតម ចាដិយារិយំ ឥធេកច្ចោ និមិត្តេន អាទិសតិ ឃាម្បិ តេ មនោ ឥត្ថម្បិ តេ មនោ ឥតិបិ តេ ចិត្តន្តិ សោ ពហុញ្ហេបិ អាទិសតិ តថេវ តំ ហោតិ នោ អញ្ញថា ។ ឥធបនភោ គោតម ឯកច្ចោ ន ហេវខោ និមិត្តេន អាទិសតិ អបិច ខោ មនុស្សានំ វា អមនុស្សានំ វា ទេវតានំ វា សទ្ទំ សុត្វា អាទិសតិ... ឥធបិ មនុស្សានំ វា អមនុស្សានំ វា ទេវតានំ វា សទ្ទំ សុត្វា អាទិសតិ អបិច ខោ វិតក្កយតោ វិចារយតោ វិតក្កវិចារសទ្ទំ សុត្វា អាទិសតិ... ឥធបិ វិតក្កយតោ វិចារយតោ វិតក្កវិចារសទ្ទំ សុត្វា អាទិសតិ អបិច ខោ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធឹ សមាបន្នស្ស ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាតិ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាដិហារ្យនេះ បុគ្គលណាធ្វើចាដិហារ្យនោះ បុគ្គលនោះឯង រមែងបានចាដិហារ្យនោះ បុគ្គលណាធ្វើចាដិហារ្យនោះ ចាដិហារ្យនោះ តែងមានដល់បុគ្គលនោះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាដិហារ្យនេះ ក្រោកជដល់ទុំព្រះអង្គ បីដូចរូបភាពប្រកបដោយកលមាយា ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាដិហារ្យណា ដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទាយចិត្តតាមនិមិត្តបានថា មនោរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នកដោយប្រការដូចេ្នះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកដូចេ្នះខ្លះ ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីទាយច្រើន ហេតុដែលទាយដូចេ្នះនោះ ក៏មិនភ្លាត់ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបាច់ទាយចិត្តតាមនិមិត្តទេ គ្រាន់តែឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ឬពួកទេវតាហើយទាយបាន...មិនបាច់ ឮសំឡេងពួកមនុស្ស ពួកអមនុស្ស ឬ ពួកទេវតាហើយទាយ គ្រាន់តែឮសូរវិតក្កៈ វិចារៈរបស់បុគ្គលកំពុងត្រិះរិះ កំពុងពិចារណាហើយទាយត្រូវ... មិនបាច់ឮសូរវិតក្កៈ វិចារៈរបស់បុគ្គលកំពុងត្រិះរិះ កំពុងពិចារណាហើយទាយទេ គ្រាន់តែកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្តរបស់អ្នកបានសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈថា

យថា ឥមស្ស គោគោ មនោសង្ខារោ បណិហិតោ ឥមស្ស ចិត្តស្ស អនន្តរា អមុត្ថាយ វាតក្កំ វាតក្កិស្ស-តីតិ ។ សោ ពហុញ្ចេបិ អាធិសតិ តថេវ តំ ហោតិ នោ អញ្ញថាតិ ឥធម្បិ គោ គោតម ចាដិហារិយំ យោ ច ឥំ ករោតិ សោ ច ឥំ បដិសំវេទេតិ យោ ច ឥំ ករោតិ តស្ស ចេវ តំ ហោតិ ឥធម្បិ មេ គោ គោតម ចាដិហារិយំ មាយាសហ-ធម្មូបំ វិយ ខាយតិ ។ យញ្ហ ខោ ឥទំ គោ គោតម ចាដិហារិយំ ឥទេកច្ចោ ឱវំ អនុសាសតិ ឱវំ វិតក្កេថ មា ឱវំ វិតក្កយិត្ថ ឱវំ មនសិករោថ មា ឱវំ មនសាកត្ថ ឥទំ បជហថ ឥទំ ឧបស-ម្បជ្ជ វិហរថាតិ ។ ឥទំ មេ គោ គោតម ចាដិហារិយំ ឧមតិ ឥមេសំ តិណ្ណំ ចាដិហារិយានំ អភិក្កន្ត-តរញ្ហ បណីតតរញ្ហ ។ អច្ឆរិយំ គោ គោតម អព្ភុតំ គោ គោតម យាវ សុភាសិតញ្ចិទំ គោតា គោតមេន

មនោសង្ខារគាំងឡាយ របស់បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ តាំងទុកយ៉ាងណា បុគ្គលដ៏ចំរើន នឹងត្រិះរិះទូរវិតក្កៈឈ្មោះឯណោះ តាមលំដាប់នៃចិត្តនេះ ។ បុគ្គលនោះពោះបីតាយច្រើន ហេតុដែលតាយដូច្នោះនោះ ក៏មិនភ្លាត់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាដិហារ្យនេះ បុគ្គលណាចាន ធ្វើចាដិហារ្យនោះ បុគ្គលនោះឯងចានទូរចាដិហារ្យនោះ បុគ្គលណា ធ្វើចាដិហារ្យនោះ ចាដិហារ្យនោះ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាដិហារ្យនេះប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ បីដូចរូបភាពប្រកបដោយកលមាយា ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាដិហារ្យណា ដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា អ្នកគាំងឡាយ ចូរត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះទៀយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ចូរប្រកបអំពើនេះវិញ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាចាដិហារ្យគាំង៣នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគាប់ចិត្តចាដិហារ្យនេះល្អផង ទុតិយផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ពាក្យដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ជាជាសុភាសិត

ឥមេហិ ច មយំ តីហិ ឋានេហិ អាដិយាមិ
សមច្ឆាតកំ ភវន្តំ តោតមំ ជានេម ភញ្ញិ តោតមោ
អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ ។ បេ ។ យាវ
ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ ភញ្ញិ តោតមោ
អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធឹ សមាបន្នស្ស ចេតសា
ចេតោ បរិច្ច បជានាតិ យថា ឥមស្ស ភោតោ
មនោសង្ខារា បណិហិតា ឥមស្ស ចិត្តស្ស អនន្តរា
អមុច្ឆាម វិតក្កំ វិតក្កិស្សតីតិ ភញ្ញិ តោតមោ
ឃវំ អនុសាសតិ ឃវំ វិតក្កេថ មា ឃវំ វិតក្កយិត្ថ
ឃវំ មនសិ ករោថ មា ឃវំ មនសាករិត្ថ ឥទំ
បជហថ ឥទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរថាតិ ។ អទ្ធា ខោ
តវ្យាហំ ព្រាហ្មណ អាសជ្ជ ឧបនីយ៉ាថ អាសិតា
អមិច តវ្យាហំ ព្យាករិស្សាមិ អហញ្ញិ ព្រាហ្មណ
អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោមិ ។ បេ ។
យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេមិ

យើងទំាំងពួកទូវព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដែលប្រកបដោយធម៌ដ៏ហាវក្នាំង ៣ នេះ ព្រោះព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានសម្រេចបុព្វនិមិ្មតប្រការ ។ បេ ។ ប្រើអំណាច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដល់ព្រហ្មលោក ព្រោះព្រះគោតមដ៏ចំរើន កំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកបានសមាធិ ឥតមានវិតក្កៈ ឥតមានវិចារៈថា មនោសង្ខារទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដ៏ចំរើននេះដម្កល់ទុក បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ នឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈឈ្មោះឯណោះក្នុងលំដាប់នៃចិត្តនេះ ដូ្រចព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះឡើយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះឡើយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ចូរប្រកបអំពើនេះចុះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពាក្យតែបន្ទោបង់ដែលអ្នកពោលហើយ ប៉ះត្រូវតថាគតដោយពិត មានតែតថាគតនឹងសំដែងដល់អ្នក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះតថាគត បានសម្រេចបុព្វនិមិ្មតប្រការ ។ បេ ។ ប្រើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយដល់ព្រហ្មលោក

ទុតិយបណ្ណាសកេ ព្រាហ្មណវគ្គោ

អហញ្ហិ ព្រាហ្មណា អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិំ
សមាបន្នស្ស ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាមិ យថា
ឥមស្ស គោតោ មនោសង្ខារោ បណិហិតោ ឥមស្ស
ចិត្តស្ស អនន្តរា អមុច្ឆាមេ វិតក្កំ វិតក្កិស្សតីតិ
អហញ្ហិ ព្រាហ្មណា ឯវំ អនុសាសាមិ ឯវំ វិតក្កេថ
មា ឯវំ វិតក្កយិត្ថ ឯវំ មនសិករោថ មា ឯវំ
មនសាករិត្ថ ឥទំ បជហថ ឥទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរថាតិ ។
អត្ថិ បន ភោ គោតម អញ្ញោ ឱកាភិក្កមិ យោ ឥមេហិ
តីហិ ចាដិហារិយេហិ សមង្គីកតោ អញ្ញត្រ គោតា
គោតមេនាតិ ។ ន ខោ ព្រាហ្មណា ឱកាំយេវ សតំ ន
ទ្វេ សតានិ ន តីណិ សតានិ ន ចត្តារិ សតានិ
ន បញ្ច សតានិ អថខោ កិំយ្យា ។ យេ កិញ្ចិ
ឥមេហិ តីហិ ចាដិហារិយេហិ សមង្គីកតាតិ ។
តេមំ បន ភោ គោតម ឯតរហិ តេ កិញ្ចិ វិហរន្តីតិ ។
ឥមស្មីយេវ ខោ ព្រាហ្មណា កិញ្ចិ សង្ខ្យំ ។ អកិញ្ចន្តំ
ភោ គោតម អកិញ្ចន្តំ ភោ គោតម សេយ្យថាបិ
ភោ គោតម និក្កុដ្ឋិតំ វា ឧក្កុដ្ឋេយ្យ

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះតថាគត កំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកបាននសមាធិ ឥតមានវិតក្កៈ ឥតមានវិចារៈថា មនោសង្ខារទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ បានដម្កល់ទុក បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ ទើបត្រិះរិះនូវវិតក្កៈឈ្មោះឯណោះ ក្នុងលំដាប់នៃចិត្តនេះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះតថាគតប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រិះរិះយ៉ាងនេះ កុំត្រិះរិះយ៉ាងនេះឡើយ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះឡើយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ចូរប្រកបអំពើនេះវិញ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះកិក្ខុអង្គណាមួយដទៃទៀត ដែលប្រកបដោយថ្កាដ៏ហាវទាំង ៣ នេះ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ មានដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មិនមានត្រឹមមួយរយ មិនមានត្រឹម ២ រយ មិនមានត្រឹម ៣ រយ មិនមានត្រឹម ៤ រយ មិនមានត្រឹមតែ ៥ រយទេ ដែលពិតនោះ ពួកកិក្ខុដែលប្រកបដោយថ្កាដ៏ហាវទាំង ៣ នេះ មានច្រើនណាស់ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះឥឡូវនេះ ពួកកិក្ខុទាំងនោះ នៅក្នុងទីណា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នៅក្នុងពួកកិក្ខុនេះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្ញីច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្ញីច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដូចជាគេផ្លាវបស់ដែលផ្កាប់

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតេ

បដិច្ចន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ
វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ
ឯវមេវ ភោតា គោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ
បកាសិតោ ឯសាហំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាមិ
ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ
ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គតន្តិ ។

ព្រាហ្មណវគ្គោ បឋមោ ។

តិស្សុទ្ទានំ

ទ្វេជនា ព្រាហ្មណា ចេវ
បរិញ្ញាភេទេន ទ្វិធំ
បលោភជម្បា តិកណ្ណោ
សោណោ សង្គារវេន ចាតិ ។

ឬបើកបង្ហាញរបស់ដែលបិទបាំង ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះដូចគេទ្រាលប្រទីបក្នុងទីងងឹតឲ្យមនុស្សមានចក្ខុមើលឃើញរូបពាំង ឬយ៉ាងបានយ៉ាងណា ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គនុ៎ះ សូមដល់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសកអ្នកដល់សរណគមន៍ ជាទីពឹងស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

ចប់ ព្រាហ្មណវគ្គ ទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃព្រាហ្មណវគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីជន ២ លើកអំពីព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីបរិព្វាជក ១ អំពីសេចក្តីវិលត់ ១ អំពីសត្វលោកដែលជាប់ជំពាក់ដោយអធម្មកគៈជាដើម ១ អំពីសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ក្រៃលែង ១ អំពីព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះតិកណ្ណៈ ១ អំពីព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះជាណុស្សោណី ១ អំពីព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះសង្គារវៈ ១ ។

(៦៣) តីណិមានិ ភិក្ខវេ តិត្តាយតនានិ យានិ បណ្ឌិតេហិ សមនុញ្ញានិ សមនុគ្គាហិយមានានិ សមនុភាសិយមានានិ បរម្បិ កប្បា អភិវិយាយ សណ្ឋហន្តិ ។ កតមានិ តីណិ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឱវាទិនោ ឱវាទិដ្ឋិនោ យំកិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ បុព្វេ កតហេតូតិ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឱវាទិនោ ឱវាទិដ្ឋិនោ យំ-កិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ ឥស្សរនិម្មាន-ហេតូតិ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណ-ព្រាហ្មណា ឱវាទិនោ ឱវាទិដ្ឋិនោ យំកិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ អហេតុអប្បច្ចយាតិ ។

(៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លទ្ធិនៃតិរ្ថិយមាន ៣ យ៉ាងដែលពួកបណ្ឌិតសាកសួរហើយ ។ ដេញដោលហើយ ។ ប្រដៅហើយ ។ ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវបរម្បរាចារ្យ ហើយតាំងនៅក្នុងអភិរិយមតិ ។ លទ្ធិនៃតិរ្ថិយ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែអំពើដែលគេបានធ្វើហើយក្នុងកាលមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែព្រះឥស្សរបានតាក់តែងមក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍មួយពួក មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ(ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ ។

តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឣវំ-
ភាធិនោ ឣវំទិដ្ឋិនោ យំកិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ
បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ
បុព្វេ កតហេតូតិ ឥធាហំ ឧបសង្កមិត្វា ឣវំ វទាមិ
សច្ចំ កិរ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ ឣវំវាទិនោ ឣវំទិដ្ឋិនោ
យំកិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា
ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ បុព្វេ
កតហេតូតិ ។ តេ ចេ មេ ឣវំ បុដ្ឋា ឣមាតិ
បដិជានន្តិ តាហំ ឣវំ វទាមិ តេនហាយស្មន្តោ
ចាណាតិចាតិនោ ភវិស្សន្តិ បុព្វេ កតហេតុ អទិន្នា-
ទាយិនោ ភវិស្សន្តិ បុព្វេ កតហេតុ ឣព្រហ្មចារិនោ
ភវិស្សន្តិ បុព្វេ កតហេតុ មុសាវាទិនោ ភវិស្សន្តិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែអំពើដែលគេបានធ្វើហើយក្នុងកាលមុន តថាគតបានចូលទៅរកពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ឮថា អ្នកទាំងឡាយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែអំពើដែលគេបានធ្វើហើយក្នុងកាលមុនពិតមែនឬ ។ បើសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដែលតថាគតសួរយ៉ាងនេះហើយ តំឡែងថា ព្រះកុណាព្រះអង្គ តថាគតក៏និយាយទៅនឹងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ យ៉ាងនេះវិញថា បើដូច្នោះអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយនឹងប្រព្រឹត្តឃ្លាតណាតិឃ្លាត ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុននឹងប្រព្រឹត្តអទិន្នាទាន ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន នឹងប្រព្រឹត្តអព្រហ្មចារ្យ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុននឹងប្រព្រឹត្តមុសាវាទ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន

បុព្វេ កតហេតុ បិសុណាភិជ្ឈា កវិស្សន្តិ បុព្វេ កត-
ហេតុ ផរុសាភិជ្ឈា កវិស្សន្តិ បុព្វេ កតហេតុ សម្ផប្ប-
លាបិនោ កវិស្សន្តិ បុព្វេ កតហេតុ អភិជ្ឈាលុនោ
កវិស្សន្តិ បុព្វេ កតហេតុ ព្យាបន្នចិត្តា កវិស្សន្តិ បុព្វេ
កតហេតុ មិច្ឆាទិដ្ឋិកា កវិស្សន្តិ បុព្វេ កតហេតុ ។
បុព្វេ កតំ ខោ បន ភិក្ខវេ សារតោ បច្ចាគច្ឆតំ ឯ
ហោតិ ឆន្នោ ភ ភយានោ ភ ឥទំ ភ កុសលីយំ
ឥទំ ភ អកុសលីយន្តិ ។ ឥតិ កុសលីយាកុសលីយេ
ខោ បន សច្ចតោ ថេតតោ អនុបលព្ភិយមានេ
មុដ្ឋស្សតីនំ អន្ធារក្ខានំ វិហារតំ ឯ ហោតិ បច្ចត្តំ
សហធម្មិកោ សមណាភិនោ ។ អយំ ខោ មេ
ភិក្ខវេ តេសុ សមណព្រាហ្មណេសុ ឱរំភាគិយេសុ
ឱរំភាគិយេសុ បឋមោ សហធម្មិកោ និគ្គហោ ហោតិ ។
តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឱរំភាគិនោ

និងប្រព្រឹត្តបិសុណាវាចា ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន និងប្រព្រឹត្តផរុសវាចា ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន និងប្រព្រឹត្តសម្ផប្បលាបៈ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន និងជាអ្នកប្រែនដោយអភិជ្ឈា ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន និងមានចិត្តព្យាបាទ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន និងជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុតែអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រាថ្នាប្តូរសេចក្តីព្យាយាមថា កិច្ចនេះគួរធ្វើក្តី កិច្ចនេះមិនគួរធ្វើក្តី មិនសម្រេចដល់ពួកបុគ្គលដែលប្រកាន់នូវអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ក្នុងកាលមុនថា មានសារៈទេ ។ កាលបើកិច្ចដែលគួរធ្វើនឹងមិនគួរធ្វើ មិនប្រាកដដោយពិត ដោយមាំមួនហើយ សមណព្រាហ្មណដែលប្រកបដោយហេតុចំពោះខ្លួន ក៏មិនសម្រេចដល់ពួកបុគ្គល ដែលកាន់កាំងសតិនឹងមិនមានការរក្សាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាវាទៈរបស់តថាគត ប្រកបដោយហេតុទី ១ ជាធម៌សង្កត់សង្កិនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមានវាទៈយ៉ាងនេះ

ฬิทนฺติ ปิ โน ยเมกจฺเจ ปุริสปุคฺคลา ปฏิสนฺธิเนติ
สุขา ปิ ทุกฺขา ปิ อทุกฺขมสุขา ปิ สพฺพนฺ
ติสฺสนฺนมฺปิ นานาภวานนฺติ ตสฺมาหิ ภิกฺขเว ฬิทนฺ
ติ เม สนฺธาย ภาสิตนฺติ อิทมฺปิ ตสฺส นานาภวานนฺติ
ฬิทนฺติ ปิ โน ยเมกจฺเจ ปุริสปุคฺคลา ปฏิสนฺธิเนติ
สุขา ปิ ทุกฺขา ปิ อทุกฺขมสุขา ปิ สพฺพนฺ ติสฺสนฺนมฺปิ นานา-
ภวานนฺติ ฯ เตเนเตมฺปิ ฬิทนฺติ ปุคฺคลา อิมาสนฺ
ปฏิปาทนตฺถนฺติ ตสฺมาหิ ฬิทนฺติ เตนหายสฺมนฺโต
จาณาคติจาคติโน ภวิสฺสนฺติ ติสฺสนฺนมฺปิ นานาภวานนฺติ ฯเปฯ
มิจฺฉาทิฏฺฐิกา(๑) ภวิสฺสนฺติ ติสฺสนฺนมฺปิ นานาภวานนฺติ ฯ
ติสฺสนฺนมฺปิ นานาภวานนฺติ เหตุ ปน ตตฺถ สารตฺตา
ปฏฺฐาปนตฺถนฺติ น เหตนฺติ นนฺทา ปิ ภยา เหตุ ปิ
ติหนฺติ ปิ การณาปิยนฺติ ติหนฺติ ปิ อการณาปิยนฺติ ฯ

๑ ฉ. มิจฺฉาทิฏฺฐิเก ฯ

មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ រមែងទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ បានតាក់តែងមក តថាគតចូលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះហើយ ពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ឮថាអ្នកទាំងឡាយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ បានតាក់តែងមកពិតឬ ។ បើតថាគត សួរយ៉ាងនេះហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះក៏ប្តេជ្ញាថា ព្រះកវុណាព្រះអង្គ តថាគតក៏ពោលទៅនឹងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ យ៉ាងនេះវិញថា បើដូច្នោះ អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ នឹងប្រព្រឹត្តបាណាតិបាត ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរបានតាក់តែងមក ។ បេ ។ នឹងមានគំនិតយល់ខុស ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ បានតាក់តែងមក ។ សេចក្តីប្រាថ្នាឬសេចក្តីព្យាយាមថា កិច្ចនេះ គួរធ្វើក្តី កិច្ចនេះ មិនគួរធ្វើក្តី មិនសម្រេចដល់ពួកបុគ្គលដែលប្រកាន់នូវសេចក្តីយល់ថា ព្រះឥសូរ អ្នកតាក់តែងមកថា មានសារៈទេ ។

ឥតិ ភវាណីយោភវាណីយេ ខោ បន សង្ឃតោ ថេតតោ អនុបលព្ភិយមានេ ម្ចុដ្ឋស្សតីនំ អញ្ញាតុក្កានំ វិហារំ ន ហោតិ បច្ចត្តំ សមាធម្ចិកោ សមណាកនោ ។ អយំ ខោ មេ ភិក្ខវេ តេសុ សមណព្រាហ្មណេសុ ឃវំភនីសុ ឃវំនិដ្ឋីសុ ទុតិយោ សមាធម្ចិកោ និក្តហោ ហោតិ ។ តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណ-ព្រាហ្មណា ឃវំភនិនោ ឃវំនិដ្ឋិនោ យំកតិញ្ចាយំ បុរិសបុក្តលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ ឥ ទុក្ខំ ឥ អទុក្ខមសុខំ ឥ សញ្ចន្តំ អហោតុអប្បច្ចយាតិ ត្បាហំ ឧបសង្ក្តមិត្វា ឃវំ វទាមិ សច្ចំ កិរ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ ឃវំភនិនោ ឃវំនិដ្ឋិនោ យំកតិញ្ចាយំ បុរិសបុក្តលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ ឥ ទុក្ខំ ឥ អទុក្ខមសុខំ ឥ សញ្ចន្តំ អហោតុអប្បច្ចយាតិ ។ តេ ខេ មេ ឃវំ បុដ្ឋា អាមាតិ បដិជានន្តិ

កាលបើតិច្ចគួរធ្វើនឹងមិនគួរធ្វើ មិនប្រាកដដោយពិត ដោយមាំមួនទេ សមណៈទាំងឡាយដែលប្រកបដោយហេតុចំពោះខ្លួន ក៏មិនសម្រេចដល់បុគ្គលដែលក្សេមសុខ នឹងមិនមានការរក្សាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាវាទៈរបស់តថាគតប្រកបដោយហេតុទី ២ ជាធម្មិសង្ឃត់សង្ឃិនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះពួកព្រាហ្មណ៍ណាមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខឬ ជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ តថាគតក៏បានចូលទៅរកពួកសមណ-ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ឮថា អ្នកទាំងឡាយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនមែនទុក្ខ មិនមែនសុខ អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ (ដែលបុគ្គលបានទទួលហើយ) ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យពិតឬ ។ បើតថាគតសួរយ៉ាងនេះហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្តេជ្ញាព្រមថា ព្រះកស្សបព្រះអង្គ

ត្យាហំ ឃរំ វជាមិ តេនហាយស្មន្តោ ចាណាតំ-
ចាតំនោ ភវិស្សន្តិ អហេតុអប្បច្ចយា ។ បេ ។
មិច្ឆាទិដ្ឋិកា ភវិស្សន្តិ អហេតុអប្បច្ចយា ។
អហេតុ(១) ខោ បន តិក្ខវេ សារតោ បច្ចាគច្ឆតំ
ន ហោតិ ឆន្ទោ វា វាយាមោ វា ឋានំ វា ការណីយំ
ឋានំ វា អការណីយន្តិ ។ ឥតិ ការណីយាការណីយេ
ខោ បន សច្ចតោ ថេតតោ អនុបលព្ភិយមានេ
មុដ្ឋស្សតីនំ អនារក្ខានំ វិហារតំ ន ហោតិ បច្ចត្តំ
សមាធម្មិកោ សមណវាទោ ។ អយំ ខោ មេ តិក្ខវេ
តេសុ សមណព្រាហ្មណេសុ ឃរំវាទីសុ ឃរំទិដ្ឋីសុ
តតិយោ សមាធម្មិកោ និក្កហោ ហោតិ ។ ឥមានិ ខោ
តិក្ខវេ តីណិ តិត្ថាយតនានិ យានិ(២) បណ្ឌិតេហិ
សមនុយុញ្ជិយមានានិ សមនុក្កាហិយមានានិ សមនុ-
ភាសិយមានានិ ហរម្បិ តច្ឆា អកិរិយាយ សណ្ឋាហន្តិ ។

---

๑ ម. អហេតុ អប្បច្ចយា ។ ម. អហេតុំ អបច្ចយំ ។ ๒ ម. យានិ ពាលិ ។

តថាគតពោលទៅនឹងឥសមណព្រាហ្មណ៍ពាលនោះ យ៉ាងនេះវិញថា បើដូច្នោះអ្នកដ៏មានអាយុពាលទ្បាយ ទឹងប្រព្រឹត្តបាណាតិបាត ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ ។ បេ ។ ទឹងគំនិតយល់ខុស ព្រោះមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុពាលទ្បាយ សេចក្តីប្រាថ្នាឬសេចក្តីព្យាយាមថា កិច្ចនេះ គួរធ្វើក្តី កិច្ចនេះ មិនគួរធ្វើក្តី មិនសម្រេចដល់ពួកបុគ្គលដែលប្រកាន់នូវអំពើ ដែលមិនមានហេតុថាជាសារៈឡើយ ។ កាលបើកិច្ចដែលគួរធ្វើនឹងមិនគួរធ្វើ មិនប្រាកដដោយពិត ដោយមាំមួនទេ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលប្រកបដោយហេតុចំពោះខ្លួន ក៏មិនសម្រេចដល់ពួកបុគ្គលដែលក្តេចស្មារតីនឹងមិនមានការរក្សាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុពាលទ្បាយនេះឯង ជាវាទៈរបស់តថាគតប្រកបដោយហេតុទី ៣ ជាធម្មិសង្កត់សង្កិនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ពាលនោះ ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុពាលទ្បាយ លទ្ធនៃតិរ្ថិយពាល ៣ យ៉ាងនេះឯងហើយ ដែលបណ្ឌិតសាកសួរហើយ ។ ដេញដោលហើយ ។ ប្រដៅហើយ ។ ប្រព្រឹត្តតាមបរម្បរាចារ្យ តាំងនៅដោយអភិវេសមត្តិ ។

អយំ ខោ បន កិត្តាវេ មយា ឆម្មោ នេសិតោ អនិក្ក-
សាវតោ អសន្តិលិដ្ឋោ អនុបវាដ្ឋោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ
សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញូហិ ។ កតមោ ច
កិត្តាវេ មយា ឆម្មោ នេសិតោ អនិក្កសាវតោ អសន្តិ-
លិដ្ឋោ អនុបវាដ្ឋោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណេហិ
ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញូហិ ។ ឥមា ឆ ជាតុយោតិ កិត្តាវេ
មយា ឆម្មោ នេសិតោ អនិក្កសាវតោ អសន្តិលិដ្ឋោ
អនុបវាដ្ឋោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ
វិញ្ញូហិ ។ ឥមានិ ឆ ផស្សាយតនានីតិ កិត្តាវេ មយា
ឆម្មោ នេសិតោ អនិក្កសាវតោ អសន្តិលិដ្ឋោ អនុបវាដ្ឋោ
អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញូហិ ។
ឥមេ អដ្ឋារស មនោបវិចារាតិ កិត្តាវេ មយា ឆម្មោ
នេសិតោ អនិក្កសាវតោ អសន្តិលិដ្ឋោ អនុបវាដ្ឋោ
អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញូហិ។ ឥមានិ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានីតិ កិត្តាវេ មយា ឆម្មោ នេសិតោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងមកហើយនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបានធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងមកហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបានតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះធាតុ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះផស្សាយតនៈ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះមនោបវិចារ ១៨ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះអរិយសច្ច ៤

អនិក្ខហិតោ អសន្ថិលិដ្ឋោ អនុបវជ្ជោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញូហិ ។ ឥមា ខ ជាតុយោតិ កិក្ខវេ មយា ឆម្មោ ទេសិតោ អនិក្ខហិតោ អសន្ថិលិដ្ឋោ អនុបវជ្ជោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញូហីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឆយិមា កិក្ខវេ ជាតុយោ បឋវីជាតុ អាបោជាតុ តេជោជាតុ វាយោជាតុ អាកាសជាតុ វិញ្ញាណជាតុ ។ ឥមា ខ ជាតុយោតិ កិក្ខវេ មយា ឆម្មោ ទេសិតោ អនិក្ខហិតោ អសន្ថិ-លិដ្ឋោ អនុបវជ្ជោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណោហិ ព្រាហ្ម-ណោហិ វិញ្ញូហីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥមានិ ខ ឆស្សាយតនានីតិ កិក្ខវេ មយា ឆម្មោ ទេសិតោ អនិក្ខហិតោ អសន្ថិលិដ្ឋោ អនុបវជ្ជោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណោហិ ព្រាហ្ម-ណោហិ វិញ្ញូហីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ។

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះធាតុ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យនុ៎ះតថាគតបានពោលដូច្នេះឯង ។ ពាក្យដែលតថាគតបានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះអាស្រ័យ) នូវធាតុ ៦ នេះ គឺបឋវីធាតុ ១ អាបោធាតុ ១ តេជោធាតុ ១ វាយោធាតុ ១ អាកាសធាតុ ១ វិញ្ញាណធាតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះធាតុ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណាដែលតថាគត បានពោលដូច្នេះហើយ ពាក្យនុ៎ះតថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះផស្សាយតនៈ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យនោះតថាគតបានពោលហើយដូច្នេះឯង ។

កាំញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ។ ឆយិមានិ កិក្ខវេ ផស្សាយតនានិ
ចក្ខុំ ផស្សាយតនំ សោតំ ផស្សាយតនំ ឃានំ ផស្ស-
យតនំ ជិវ្ហា ផស្សាយតនំ កាយោ ផស្សាយតនំ មនោ
ផស្សាយតនំ។ ឥមានិ ឆ ផស្សាយតនានីតិ កិក្ខវេ
មយា ឆម្មោ ឧទិសិតោ អនិក្តហិតោ អសង្កិលិដ្ឋោ
អនុបវជ្ជោ អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ
វិញ្ញូហីតិ។ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ។
ឥមេ អដ្ឋារស មនោបវិចារាតិ កិក្ខវេ មយា ឆម្មោ
ឧទិសិតោ អនិក្តហិតោ អសង្កិលិដ្ឋោ អនុបវជ្ជោ
អប្បដិក្កុដ្ឋោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញូហីតិ ឥតិ
ខោ បនេតំ វុត្តំ។ កាំញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ។ ចក្ខុនា រូបំ
ទិស្វា សោមនស្សដ្ឋានីយំ រូបំ ឧបវិចរតិ នោមនស្ស-
ដ្ឋានីយំ រូបំ ឧបវិចរតិ ឧបេក្ខាហានីយំ រូបំ ឧបវិចរតិ
សោតេន សទ្ទំ សុត្វា... ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា...

ពាក្យដែលតថាគតបានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះអាស្រ័យ) នូវផស្សាយតនៈ ៦ នេះគឺ ផស្សាយតនៈគឺចក្ខុ ១ ផស្សាយតនៈគឺសោតៈ ១ ផស្សាយតនៈគឺឃានៈ ១ ផស្សាយតនៈគឺជិវ្ហា ១ ផស្សាយតនៈគឺកាយៈ ១ ផស្សាយតនៈគឺមនោ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះផស្សាយតនៈ ៦ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណាដែលតថាគត បានពោលហើយដូច្នេះ ពាក្យដែលតថាគតបានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះមនោបវិចារ ១៨ ពួកសមណ-ព្រាហ្មណ៍ សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យនុ៎ះតថាគតបានពោលហើយដូច្នេះឯង ។ ពាក្យដែលតថាគតបានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុអ្វី ។ ព្រោះឃើញនូវរូបដោយចក្ខុ ហើយពិចារណានូវរូប ដែលជាទីតាំងនៃសោម-នស្ស ពិចារណានូវរូបដែលជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ពិចារណានូវរូបដែលជាទីតាំងនៃឧបេក្ខា ក្នុងសំឡេងដោយត្រចៀក... ហិតក្នុងដោយច្រមុះ...

ឥមាយ វសំ សាយិត្វា ... តាយេន ដោដ្ឋពៀ ផុសិត្វា...
មនសា ឆម្មំ វិញ្ញាយ សោមនស្សដ្ឋានីយំ ឆម្មំ
ឧបវិចរតិ នោមនស្សដ្ឋានីយំ ឆម្មំ ឧបវិចរតិ
ឧបេក្ខាឋានីយំ ឆម្មំ ឧបវិចរតិ ។ ឥមេ អដ្ឋារស
មនោបវិចារាតិ កិក្ខវេ មយា ឆម្ពោ នេសំ តោ
អនិក្ខមិតោ អសង្កិលិដ្ឋោ អនុបវាទ្យោ អបដិក្កុដ្ឋោ
សមណោមិ ព្រាហ្មណោមិ វិញ្ញូមីតិ ឥតិ យន្តំ
វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥមានិ ចត្តារិ អរិយ-
សច្ចានីតិ កិក្ខវេ មយា ឆម្ពោ នេសំ តោ
អនិក្ខមិតោ អសង្កិលិដ្ឋោ អនុបវាទ្យោ អបដិក្កុដ្ឋោ
សមណោមិ ព្រាហ្មណោមិ វិញ្ញូមីតិ ឥតិ ខោ
បនេតំ វុត្តំ ។ តត្ថ ញាតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឆន្ទំ កិក្ខវេ
ជាតូនំ ឧប្បាទាយ ភព្ពសញ្ញាវក្កន្តិ ហោតិ ទុក្ខន្តិយា
សតិ ជាមរូបំ ជាមរូបស្សុប្បាទាយ សឧប្បាយតនំ សឧប្ប-
យតនស្សុប្បាទាយ ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា វេទនា ។

ជញ្ជក់នូវរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវនូវផោដ្ឋព្វដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ពិចារណានូវធម្មារម្មណ៍ដែលជាទីតាំងនៃសោមនស្ស ពិចារណានូវធម្មារម្មណ៍ ដែលជាទីតាំងនៃទោមនស្ស ពិចារណានូវធម្មារម្មណ៍ដែលជាទីតាំងនៃឧបេក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត បានសំដែងហើយថា នេះមនោបវិចារ ១៨ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណាដែលតថាគតបានពោលហើយដូច្នេះ ពាក្យដែលតថាគតបានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះអរិយសច្ច ៤ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍សង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យនុ៎ះតថាគតបានពោលហើយដូច្នេះឯង ។ ពាក្យដែលតថាគតបានពោលហើយនុ៎ះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចុះកាន់គតិព្រោះអាស្រ័យនូវធាតុ កាលបើចុះកាន់គតិមាន នាមរូបក៏មាន កាលបើនាមរូបជាបច្ច័យមាន សឡាយតនៈក៏មាន កាលបើសឡាយតនៈជាបច្ច័យមាន ផស្សៈក៏មាន កាលបើផស្សៈជាបច្ច័យមាន វេទនាក៏មាន ។

วิธิยมานสฺส ๑ขา ปญฺญาปนา กิจฺฉา ๒ทุกฺขา ทุกฺขมฺปิ
ปญฺญาเปติ อยํ ทุกฺขสมุทยาติ ปญฺญาเปติ อยํ
ทุกฺขนิโรธาติ ปญฺญาเปติ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี
ปฏิปทาติ ปญฺญาเปติ ฯ กตมญฺจ กิจฺฉา ทุกฺขา
อริยสจฺจํ ฯ ชาติปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา(๑) มรณมฺปิ
ทุกฺขํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปิ ทุกฺขา
อปฺปิเยหิ สมฺปยุตฺตสฺส ทุกฺขา ปิเยหิ
วิปฺปยุตฺตสฺส ทุกฺขา ยมฺปิจฺฉํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ
สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา ๓ทุวิธตา กิจฺฉา
ทุกฺขา อริยสจฺจํ ฯ กตมญฺจ กิจฺฉา ทุกฺขสมุทโย
อริยสจฺจํ ฯ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา
วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ นามรูปปจฺจยา
สฬายตนํ สฬายตนปจฺจยา ผสฺสา ผสฺสปจฺ-
จยา เวทนา เวทนาปจฺจยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา
อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา ภโว ภวปจฺจยา ชาติ

---

๑ ฉ. ปฏฺฐนฺตเร ปญฺจาธิปิ ทุกฺขา ฯ ม. ปญฺจาธิปิ ทุกฺเขเติ ปาโฐ ทิสฺสติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តាលបុគ្គលដឹងនូវអារម្មណ៍ (ទាំងនោះ) ទើប
តថាគតបញ្ញត្តថា នេះជាទុក្ខ បញ្ញត្តថា នេះជាទុក្ខសមុទ័យ បញ្ញត្តថា
នេះជាទុក្ខនិរោធ បញ្ញត្តថា នេះជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ទុក្ខអរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។ គឺជាតិទុក្ខ ជរាទុក្ខ មរណទុក្ខ
សោកទុក្ខ បរិទេវទុក្ខ ទុក្ខទុក្ខ ទោមនស្សទុក្ខ ឧបាយាសទុក្ខ អប្បិយេហិ
សម្បយោគទុក្ខ បិយេហិ វិប្បយោគទុក្ខ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិទុក្ខ
សង្ខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធទុក្ខ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាទុក្ខអរិយ-
សច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។ គឺ
សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជា
បច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន
ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ
វេទនាកើតមានព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា
ជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើត
មាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ

ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមន-
ស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
ភិក្ខវេ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ ។ កតមញ្ច
ភិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ ។ អវិជ្ជាយត្វេវ
អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ សង្ខារនិរោធា
វិញ្ញាណនិរោធោ វិញ្ញាណនិរោធា នាមរូបនិរោធោ
នាមរូបនិរោធា សឡាយតននិរោធោ សឡាយ-
តននិរោធា ផស្សនិរោធោ ផស្សនិរោធា វេទនានិរោធោ
វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោធោ តណ្ហានិរោធា ឧបាទា-
ននិរោធោ ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ ភវនិរោធា
ជាតិនិរោធោ ជាតិនិរោធា ជរាមរណំ សោកបរិទេវ-
ទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា និរុជ្ឈន្តិ ។ ឯវមេតស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតិ ។ ឥទំ
វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ ។ កតមញ្ច
ភិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ។

ជាតិធម៌មាណ: កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ
ទោមនស្ស គាន់តែធំកើតមានច្រើន ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃកងទុក្ខតាំង
អស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ នេះហៅថា
ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច តើដូច
ម្តេច ។ សេចក្តីរលត់សង្ខារ ព្រោះវិនាសរលត់ មិនមានសេសសល់
នៃអវិជ្ជា សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ សេចក្តីរលត់នាមរូប
ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ សេចក្តីរលត់សឡាយតន: ព្រោះរលត់នាមរូប
សេចក្តីរលត់ផស្ស: ព្រោះរលត់សឡាយតន: សេចក្តីរលត់វេទនា ព្រោះ
រលត់ផស្ស: សេចក្តីរលត់តណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា សេចក្តីរលត់ឧបា-
ទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា សេចក្តីរលត់កម ព្រោះរលត់ឧបាទាន សេចក្តី
រលត់ជាតិ ព្រោះរលត់កម សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ រលត់ ព្រោះរលត់ជាតិ
សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ទំនឹកការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
តាំងឡាយក៏រលត់ទៅ ។ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខតាំងអស់នេះ តែងមាន
យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ។
ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច តើដូចម្តេច ។

អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ឥទំ ភុត្តំ តិក្ខវេ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ។ ឥមានិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានីតិ តិក្ខវេ មយា ឯត្ថ ញាតេ ទេសិតេ អនិក្កហិតេ អសង្កិលិដ្ឋេ អនុបវាដ្ឋេ អប្បដិក្កុដ្ឋេ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញូហីតិ ឥតិ យន្តំ ភុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច ភុត្តន្តិ ។

(៦៤) តីណីមានិ តិក្ខវេ អមាតាបុត្តិកានិ ភយានីតិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។ កតមានិ តីណិ ។ ហោតិ សោ តិក្ខវេ សមយោ យំ មហា-អគ្គិឃាហោ ភុដ្ឋាតិ ។ មហាអគ្គិឃាហោ ខោ បន តិក្ខវេ ភុដ្ឋតេ តេន តាមាបិ ឌយ្ហន្តិ ឯកមាបិ ឌយ្ហន្តិ ឯកភាបិ ឌយ្ហន្តិ តាមេសុបិ ឌយ្ហមានេសុ ឯកមេសុបិ ឌយ្ហមានេសុ ឯកវេសុបិ ឌយ្ហមានេសុ

មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ១ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ ១ សម្មាសតិ ១ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា-អរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតបានសំដែងហើយថា នេះអរិយសច្ច ៤ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញសង្កត់សង្កិនមិនបាន ធ្វើឲ្យសៅហ្មងមិនបាន តិះដៀលមិនបាន ស្អប់ខ្ពើមមិនបាន ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយដូច្នេះ ពាក្យនេះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនុ៎ះ ។

[៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនមិនចេះដឹង រមែងពោលថា អមាតាបុត្តិកភ័យ (ភ័យដែលមាតាមិនបានឃើញបុត្រ បុត្រមិនបានឃើញមាតា) នេះមានៗយ៉ាង ។ ភ័យៗយ៉ាងដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យដែលមានកំដៅក្តៅធំតាំងឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំដៅក្តៅធំតាំងឡើងហើយ អ្នកស្រុកក៏ក្តៅ អ្នកនិគមក៏ក្តៅ អ្នកនគរក៏ក្តៅដោយក្តៅនោះ កាលបើអ្នកស្រុកក្តៅ អ្នកនិគមក្តៅ អ្នកនគរក្តៅ

ตตฺถ มาตาปิ ปุตฺตํ น បដិលភតិ បុត្តោបិ មាតរំ น
បដិលភតិ ។ ឥទំ កិក្ខវេ បឋមំ អមាតាបុត្តិកំ ភយន្តិ
អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។ បុន ចបរំ កិក្ខវេ ហោតិ
សោ សមយោ យំ មហាមេឃោ វុដ្ឋាតិ ។ មហាមេឃេ
ខោ បន កិក្ខវេ វុដ្ឋិតេ មហាឧទកក្ខន្ធោ
សញ្ញាយតិ មហាឧទកក្ខន្ធោ សញ្ញាតេ តេន
តាមាបិ វុយ្ហន្តិ និកមាបិ វុយ្ហន្តិ នគរាបិ វុយ្ហន្តិ តា-
សុបិ វុយ្ហមានេសុ និកមេសុបិ វុយ្ហមានេសុ នគរេសុបិ
វុយ្ហមានេសុ តត្ថ មាតាបិ បុត្តំ น បដិលភតិ
បុត្តោបិ មាតរំ น បដិលភតិ ។ ឥទំ កិក្ខវេ ទុតិយំ
អមាតាបុត្តិកំ ភយន្តិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។
បុន ចបរំ កិក្ខវេ ហោតិ សោ សមយោ យំ
ភយំ ហោតិ អជវំសង្ហោចោ(๑) ចក្កសមារូឡ្ហា
ជានបទា បរិយាយន្តិ ។ ភយេ ខោ បន
កិក្ខវេ សតិ អជវំសង្ហោបេ ចក្កសមារូឡ្ហេសុ ជាន-
បទេសុ បរិយាយន្តេសុ តត្ថ មាតាបិ បុត្តំ น
បដិលភតិ បុត្តោបិ មាតរំ น បដិលភតិ ។

๑ ម. អជវំសង្ហោចោ ។

មាតាក៏មិនបានឃើញកូន ពាំងកូនក៏មិនបានឃើញមាតា ក្នុងកាលដែលអគ្គិភ័យកើតឡើងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ប៉ុប៉ូជនអ្នកមិនបេះដឹងតែងពោលថា នេះជាអមាតាបុត្តិកភ័យទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ មួយទៀត សម័យដែលមហាមេឃតាំងឡើង គឺបង្អុរភ្លៀងឲ្យធ្លាក់ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ កាលបើមហាមេឃ បង្អុរភ្លៀងធ្លាក់ចុះ អន្ទង់ទឹកធំរមែងកើតព្រម កាលបើជ័នន់ធំកើតព្រមហើយ អ្នកស្រែការមែងរសាត់ទៅ អ្នកនិគមរមែងរសាត់ទៅ អ្នកនគររមែងរសាត់ទៅដោយទឹកនោះ កាលបើអ្នកស្រែការសាត់ទៅ អ្នកនិគមរសាត់ទៅ អ្នកនគររសាត់ទៅ មាតាក៏មិនបានឃើញកូន ពាំងកូនក៏មិនបានឃើញមាតាក្នុងពេលដែលទឹកភ័យកើតឡើងនុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ប៉ុប៉ូជនអ្នកមិនបេះដឹងរមែងពោលថា នេះជាអមាតាបុត្តិកភ័យទី ២ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ មួយវិញទៀត សម័យដែលមាន អជរសង្ខោភភ័យ (គឺសេចក្តីកម្រើកចេរកូដជងព្រៃ)(១)នោះពួកអ្នកជនបទក៏នាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយានបរទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ កាលបើ អជរសង្ខោភភ័យមានហើយ ពួកអ្នកជនបទនាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយានបរទៅ មាតាក៏មិនបានឃើញបុត្រ ពាំងបុត្រក៏មិនបានឃើញមាតា ក្នុងកាលដែល អជរសង្ខោភភ័យ កើតឡើងនោះ ។

---

១. ពួកចោរដែលនៅក្នុងជងព្រៃ លបចាំប្លន់អ្នកស្រុក (អដ្ឋកថា)

ឥធំ ភិក្ខវេ ឥតិយំ អមាតាបុត្តិកំ ភយន្តិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ អមាតាបុត្តិកានិ ភយានីតិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។ តានិ ខោ បនិមានិ ភិក្ខវេ តីណិ សមាតាបុត្តិកានិយេវ ភយានិ អមាតាបុត្តិកានិ ភយានីតិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។ កតមានិ តីណិ ។ ហោតិ សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ មហាអគ្គិឃាហោ វុដ្ឋាតិ ។ មហាអគ្គិឃាហោ ខោ បន ភិក្ខវេ វុដ្ឋិតេ តេន តាមាបិ ឌយ្ហន្តិ ឯកមាបិ ឌយ្ហន្តិ ឯកភបិ ឌយ្ហន្តិ តាមេសុបិ ឌយ្ហមានេសុ ឯកមេសុបិ ឌយ្ហមានេសុ ឯកភេសុបិ ឌយ្ហមានេសុ ហោតិ សោ សមយោ យំ ភគវាចិ ភគវាចិ មាតាបិ បុត្តំ បដិលភតិ បុត្តោបិ មាតរំ បដិលភតិ ។ ឥធំ ភិក្ខវេ បឋមំ សមាតាបុត្តិកញ្ញេវ ភយំ អមាតាបុត្តិកំ ភយន្តិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលថា នេះជាអមាតាបុត្តិកភ័យទី ៣ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលថា អមាតាបុត្តិកភ័យមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង រមែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យ (ភ័យដែលមាតានឹងបុត្រនៅឃើញគ្នាបាន) ថាជាអមាតាបុត្តិកភ័យ (ភ័យដែលមាតានឹងបុត្រមិនបានឃើញគ្នា) នេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ភ័យ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យដែលមានកំដៅក្តៅធំតាំងឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំដៅក្តៅធំតាំងឡើងហើយ អ្នកស្រុកក៏ក្តៅ អ្នកនិគមក៏ក្តៅ អ្នកនគរក៏ក្តៅដោយក្តៅនោះ កាលបើអ្នកស្រុកក្តៅ អ្នកនិគមក្តៅ អ្នកនគរក្តៅ សម័យនោះ ជួនកាលមាតាបានឃើញបុត្រ បុត្រក៏បានឃើញមាតាខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង រមែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យនេះថាជា អមាតាបុត្តិកភ័យទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត

ហោតិ សោ សមយោ យំ មហាមេឃោ វុដ្ឋាតិ ។ មហាមេឃេ ខោ បន កិក្ខវេ វុដ្ឋិតេ មហាឧទក-ណ្ណវមហាកោ សញ្ញាយតិ មហាឧទកណ្ណវមហាកេ សញ្ញាតេ តេន តាមាបិ វុយ្ហន្តិ និកមាបិ វុយ្ហន្តិ នគរាបិ វុយ្ហន្តិ តាមេសុបិ វុយ្ហមានេសុ និកមេសុបិ វុយ្ហមានេសុ នគរេសុបិ វុយ្ហមានេសុ ហោតិ សោ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ មាតាបិ បុត្តំ បដិលភតិ បុត្តោបិ មាតរំ បដិលភតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ យំ សមាតា-បុត្តិកញ្ហេវ កយំ អមាតាបុត្តិកំ កយន្តិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ ។ បុន ចបរំ កិក្ខវេ ហោតិ សោ សមយោ យំ កយំ ហោតិ អជរីសង្ខោចេ ចក្កសមារូឡ្ហា ជានបទា បរិយាយន្តិ ។ កយេ ខោ បន កិក្ខវេ សតិ អជរីសង្ខោបេ ចក្កសមារូឡ្ហេសុ ជានបទេសុ បរិយាយន្តេសុ ហោតិ សោ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ មាតាបិ បុត្តំ បដិលភតិ

សម័យដែលមានមហាមេឃបង្អុរភ្លៀង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមហាមេឃបង្អុរភ្លៀងហើយ ជំនន់ធំក៏កើតឡើង កាលបើជំនន់ទឹកធំកើតហើយ ពួកអ្នកស្រុកក៏រសាត់ទៅ អ្នកនិគមក៏រសាត់ទៅ អ្នកនគរក៏រសាត់ទៅដោយទឹកនោះ កាលបើអ្នកស្រុករសាត់ទៅ អ្នកនិគមរសាត់ទៅ អ្នកនគរក៏រសាត់ទៅ សម័យនោះជួនកាលមាតាក៏បានឃើញបុត្រ បុត្រក៏បានឃើញមាតាខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹងតែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យ នេះថាជាអមាតាបុត្តិកភ័យទី ២ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សម័យដែលមាន អជីរសង្ខោភភ័យ ពួកអ្នកជនបទក៏នាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយានបរទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត កាលបើអជីរសង្ខោភភ័យមានហើយ ពួកអ្នកជនបទក៏នាំគ្នាឡើងកាន់ចក្កយានបរទៅ សម័យនោះ ជួនកាលមាតាបានឃើញបុត្រ

បុត្តោបិ មាតរំ បដិលភតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ តតិយំ
សមាតាបុត្តិកញ្ហោ កយំ អមាតាបុត្តិកំ កយន្តិ
អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាសតិ ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ
តីណិ សមាតាបុត្តិកានិយេវ កយានិ អមាតាបុត្តិកានិ
កយានីតិ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ កាសតិ ។ តីណីមានិ
ភិក្ខវេ អមាតាបុត្តិកានិ កយានិ ។ កតមានិ តីណិ ។
ជរាកយំ ព្យាធិកយំ មរណាកយំ ។ ន ភិក្ខវេ
មាតា បុត្តំ ជីរមានំ ឃរំ លភតិ អហំ ជីរាមិ មា មេ
បុត្តោ ជីរីតិ បុត្តោ វា បន មាតរំ ជីរមានំ ន ឃរំ
លភតិ អហំ ជីរាមិ មា មេ មាតា ជីរីតិ ។
ន ភិក្ខវេ មាតា បុត្តំ ព្យាធិយមានំ ឃរំ លភតិ
អហំ ព្យាធិយាមិ មា មេ បុត្តោ ព្យាធិយីតិ បុត្តោ
វា បន មាតរំ ព្យាធិយមានំ ន ឃរំ លភតិ
អហំ ព្យាធិយាមិ មា មេ មាតា ព្យាធិយីតិ ។
ន ភិក្ខវេ មាតា បុត្តំ មិយ្យមានំ ឃរំ
លភតិ អហំ មិយ្យាមិ មា មេ បុត្តោ មិយ្យីតិ

បុត្រក៏ឃើញមាតាខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង តែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យនេះ ថាជាអមាតាបុត្តិកភ័យទី ៣ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង រមែងពោលនូវសមាតាបុត្តិកភ័យ ៣ យ៉ាងនេះឯងថាជាអមាតាបុត្តិកភ័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អមាតាបុត្តិកភ័យនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ អមាតាបុត្តិកភ័យ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺជាតភ័យ ភ័យព្រោះជាត ១ ព្យាធិភ័យ ភ័យព្រោះព្យាធិ ១ មរណភ័យ ភ័យព្រោះមរណៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាមិនបានឃើញបុត្រដែលកំពុងជាតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញចាស់ សូមកុំឲ្យបុត្រអាត្មាអញចាស់ឡើយ ចំណែកខាងបុត្រក៏មិនបានឃើញមាតាដែលកំពុងចាស់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ សូមកុំឲ្យមាតារបស់អញចាស់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាមិនបានឃើញបុត្រដែលកំពុងមានព្យាធិយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមានព្យាធិ សូមកុំឲ្យបុត្ររបស់អាត្មាអញមានព្យាធិឡើយ ចំណែកខាងបុត្រមិនបានឃើញមាតាដែលកំពុងមានព្យាធិយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមានព្យាធិ សូមកុំឲ្យមាតារបស់អាត្មាអញមានព្យាធិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាមិនបានឃើញបុត្រដែលស្លាប់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញរមែងស្លាប់ សូមកុំឲ្យបុត្ររបស់អញស្លាប់ឡើយ

បុត្តោ វា បន មាតរំ មិយ្យមានំ ន ឃរំ លភតិ អហំ មិយ្យាមិ មា មេ មាតា មិយ្យីតិ ។ ឥមានិ ខោ កិក្ខវេ តីណិ អមាតាបុត្តិកានិ កយានិ ។ អត្ថិ កិក្ខវេ មត្តោ អត្តិ បដិបទា ឥមេសញ្ច តិណ្ណំ សមាតាបុត្តិកានំ កយានំ ឥមេសញ្ច តិណ្ណំ អមាតា-បុត្តិកានំ កយានំ បហានាយ សមតិក្កមាយ សំវត្តតិ ។ កតមោ ច កិក្ខវេ មត្តោ កតមា បដិបទា ឥមេសញ្ច តិណ្ណំ សមាតាបុត្តិកានំ កយានំ ឥមេសញ្ច តិណ្ណំ អមាតាបុត្តិកានំ កយានំ បហា-នាយ សមតិក្កមាយ សំវត្តតិ ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-សង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ អយំ ខោ កិក្ខវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ឥមេសញ្ច តិណ្ណំ សមាតាបុត្តិកានំ កយានំ ឥមេសញ្ច តិណ្ណំ អមាតាបុត្តិកានំ កយានំ បហានាយ សមតិក្កមាយ សំវត្តតីតិ ។

បំណែកខាងបុត្រក៏មិនបានឃើញមាតាដែលស្លាប់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
រមែងតែស្លាប់ សូមកុំឲ្យមាតារបស់អាត្មាអញស្លាប់ឡើយ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អមាតាបុត្តិកភ័យមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ មគ្គនឹងបដិបទា រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីកន្ទុំងបង់
នូវសមាតាបុត្តិកភ័យទាំង៣ យ៉ាងនេះផង នូវអមាតាបុត្តិកភ័យទាំង៣ យ៉ាង
នេះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គ តើដូចម្តេច បដិបទា តើដូចម្តេច
រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ កន្ទុំងបង់នូវសមាតាបុត្តិកភ័យទាំង ៣
យ៉ាងនេះបានផង នូវអមាតាបុត្តិកភ័យទាំង ៣ នេះបានផង ។ មគ្គ
ដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ១
សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ ១ សម្មា-
សតិ ១ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា មគ្គ
នេះហៅថា បដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់ ដើម្បីកន្ទុំងបង់នូវសមាតា-
បុត្តិកភ័យទាំង ៣ យ៉ាងនេះផង នូវអមាតាបុត្តិកភ័យទាំង ៣ យ៉ាង
នេះផង ។

[๖๘] เอวมฺเม สุตนฺติ ภควา โกสลีสุ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ภควา เอตทโวจ ปุพฺเพ เม ภิกฺขเว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺเสว โพธิสตฺตสฺเสว สโต เอตทโหสิ กึ นุ โข อหิตา ปชา อหิตา ปชาติ ปาปิยฺยเส ปชา ปาปิยฺยเส ปชาติ กึ นุ โข ปาปิยฺยเส ปชา ปาปิยฺยเส ปชาติ ปชาย

[៦៥] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិកក្នុង
កោសលជនបទមួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនអង្គទ្រង់បានចូលទៅដល់
ព្រាហ្មណគ្រាម ឈ្មោះវេនាគបុរីនៃកោសលជនបទ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទឹង
គហបតីអ្នកនៅក្នុងវេនាគបុរី បានឮប្រាស់នូវដំណឹងនោះហើយ ទើបប្រ
កាសសេចក្តីថា ម្នាលគ្នាយើង ឮថាព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្តចេញ
ចាកសក្យត្រកូល ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយស្តេចបានមកដល់វេនាគបុរី ។
កិត្តិស័ព្ទសរសើរព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ពីរោះឮខ្ចរខ្ចាយសុះសាយយ៉ាង
នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះទ្រង់ព្រះនាមថា អរហំ ថា សម្មាសម្ពុទ្ធោ
ថា វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ថា សុគតោ ថា លោកវិទូ ថា អនុត្តរោ ថា បុរិស-
ទម្មសារថិ ថា សត្ថាទេវមនុស្សានំ ថា ពុទ្ធោ ថា ភគវា ព្រះអង្គបាន
ត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានចំពោះព្រះអង្គ ហើយញុំង
លោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញុំងពពួកសត្វ
ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស
ឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គសំដែងធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល
នឹងពីរោះបទខាងចុង ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ
នឹងព្យញ្ជនៈដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលបានឃើញបាននូវ
នឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយមានសភាពយ៉ាងហ្នឹង ជាការប្រពៃពេក ។

อถโข เวลาคปุริโส ព្រាហ្មណគហបតิโก យេន ភគវา តេនุปสงฺกมิ ឧបสង្កមិត្វា អប្បេកច្ចេ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វา ឯកមន្តំ និសីទិ អប្បេកច្ចេ ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ អប្បេកច្ចេ យេន ភគវា តេនញ្ជលិម្បណាមេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ អប្បេកច្ចេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ អប្បេកច្ចេ តុណ្ហីភូតា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ เวลาคปุริโส ภគวนฺตเมตทโวจ អจฺจยิ โก โคตม អฏฺฐาสิ โก โคตม យาวญฺจิทំ โคโต โคตมสฺส วิปฺปสนฺนานิ ឥន្ទ្រិយានิ បរิសุទ្ធោ ឆវิวณฺโณ បរิโยทาโต សេยฺยถาปิ โก โคตม สาลิ ตณฺฑุลปผณฺณ (๑) បរิសុទ្ធំ ហោតិ បរិយោទាตំ ឯវเมว โคโต โคตมสฺส วิปฺปสนฺนานิ ឥន្ទ្រិយានิ បរิសុទ្ធោ ឆវิวณฺโณ បរิโยทาโต ។ សេยฺยถาปิ โก โคตม តาลปกฺกំ สมฺพนฺธนา បมุตฺตំ បរิសุទ្ធំ ហោតิ

---

๑ ฉ. ภ. ปณฺฑุ ฯ

លំដាប់នោះឯង ព្រាហ្មណ៍ទីឆ៍គហបតីអ្នកនៅក្នុងវេនាគបុរី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពួកខ្លះញុំាងនាមនឹងគោត្រឲ្យឮឡើង អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយស្ងៀមក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រាហ្មណ៍ជាវច្ឆគោត្រអ្នកនៅក្នុងវេនាគបុរីអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីអស្ចារ្យមិនធ្លាប់កើតក៏កើតមាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ច្រះថា ពាំងសម្បុរស្បែក ក៏បរិសុទ្ធផូរផង់ដោយពិត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចជាផ្ទៃពុទ្រាតុំក្នុងសារទកាល បរិសុទ្ធផូរផង់យ៉ាងណាមិញ ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ច្រះថា ពាំងសម្បុរស្បែក ក៏បរិសុទ្ធផូរផង់ យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត ប្រៀបដូចជាផ្ទៃគ្នោតតុំ បរិសុទ្ធល្អ ច្រះថាកទងយ៉ាងណាមិញ

ปริโยนาหาย ฆาเตยฺย โจรเก โจรตมสฺส วิปฺปสนฺนานิ
อินฺทฺริยานิ ปริสุชฺเฌยฺย ฉวิวณฺโณ ปริโยนาโห ฯ
เสยฺยถาปิ โจร โจรตม เอวเมว ขฺวาหํ อิมสฺมึ ธมฺม-
กมฺมารปุตฺตสุปริกมฺมกตํ(๑) กุสลสมฺภารฏฺฐ ปณฺฑิ-
กมฺมเล นิกฺขิตฺตํ อาสเต จ ตปเต จ วิโรจติ จ
ฆาเตยฺย โจรเก โจรตมสฺส วิปฺปสนฺนานิ อินฺทฺริยานิ
ปริสุชฺเฌยฺย ฉวิวณฺโณ ปริโยนาโห ฯ ยาวญฺจ
ขฺวาหํ อิมสฺมึ โจร โจรตม ขุชฺชาสยนมหา-
สยนานิ เสยฺยาทีหิ อาสนฺนิ ปลฺลงฺก
โคณโคณ จิตฺตโก ปฏิโก ปฏลิโก ตูลิโก

---

๑ ม. ปริกมฺมกตา ฯกฺกมฺมเขฬูติ ปาโฐ อตฺถิ ฯ

ទុតិយបណ្ណាសក មហាវគ្គ

ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដ្រះថ្លា តាំងសម្បុរសែ្អក កំបិសុទ្ធផូរផង់ យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត ដូចដុំមាស ជម្ពោនទៈ ដែលកម្មារបុត្រអ្នកឈ្លាស ធ្វើបរិកម្មល្អ តាំងរំលាយល្អហើយ ដំកល់ទុកលើសំពត់កម្ពល មានពណ៌លឿងខ្ចី រមែងភ្លឺផង បរ្សាស់ផង រុងរឿងផង យ៉ាងណាមិញ ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនដ្រះថ្លាតាំងសម្បុរសែ្អក កំបិសុទ្ធផូរផង់ យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទុច្ចរិតយនៈនឹងមហាសយនៈតាំងនោះ មានដោយពិតគឺ តាសន្ទិ (តាសនៈដែលខ្ពស់ហួសប្រមាណ)១ បល្ល័ង្ក (គ្រែដែលមានជើងវិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ)១ គោណកៈ (ព្រំដែលមានពេមវែងជាងជង្គង់ ៤ ជាប់)១ ចិត្តិកា (កម្រាលដែលគេធ្វើដោយពេមសត្វវិចិត្រដោយវតនៈ)១ បដិកា (កម្រាលដែលមានពណ៌សធ្វើដោយពេមសត្វ) ១ បដលិកា (កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វជាផ្កាចង្កោម)១ តូលិកា (កម្រាលដែលញាត់ដោយសំឡី)១

วิตกฺเตติ ๆ ยานิ โข ปน ตานิ พฺราหฺมณ ปาปกานิ อกุสลานิ วิตกฺกานิ เสยฺยถีทํ กามวิตกฺโก พฺยาปาทวิตกฺโก วิหึสาวิตกฺโก ฯ อยานิ โข ปน ตานิ พฺราหฺมณ ปาปกานิ อกุสลานิ วิตกฺกานิ ฯ ตตฺร พฺราหฺมณ ยานิ เหตานิ ปาปกานิ อกุสลานิ วิตกฺกานิ เสยฺยถีทํ กามวิตกฺโก พฺยาปาทวิตกฺโก วิหึสาวิตกฺโก ฯ อยเมตฺถ อาทีนโว ฯ ตตฺร พฺราหฺมณ ยานิ เหตานิ กุสลานิ วิตกฺกานิ เสยฺยถีทํ เนกฺขมฺมวิตกฺโก อพฺยาปาทวิตกฺโก อวิหึสาวิตกฺโก ฯ อยเมตฺถ อานิสโส

វិកតិកា (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វចិត្រដោយរូបសត្វមានសីហៈ ទីឥន្ទ្រាធំជាដើម) ๑ ទុទ្ទលោមី (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វមានជាយតាំងពីខាងក្រៅ) ๑ ឯកន្តលោមី (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វមានជាយតែម្ខាង) ๑ កដ្ឋស្សៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយអំបោះលាយសូត្រដោតក្រងដោយរតនៈ) ๑ កោសេយ្យៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយសូត្រដោតក្រងដោយរតនៈ) ๑ កុត្តកៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយសត្វល្មមពួកស្រីរាំ ๑๐ នាក់ឈរកាំបាន) ๑ ហត្ថត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរី) ๑ អស្សត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះ) ๑ រថត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើរថ) ๑ អជិនប្បវេណិ (កម្រាលដែលគេធ្វើដោយស្បែកខ្លាឃ្មុំ) ๑ កាទលិមិគបវរបច្ចត្ថរណៈ (កម្រាលដ៏ទុតដែលធ្វើដោយស្បែកសត្វឈ្មោស) ๑ សឧត្តរច្ឆទៈ (ទីដេកដែលមានពិតានក្រហម) ๑ ឧភតោលោហិតកុបធានៈ (ខ្នើយមានពណ៌ក្រហមតាំងពីខាងក្រៅ) ๑ ព្រះគោតមទ្រង់បានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ទ្រង់បានដោយងាយ ទ្រង់បានដោយមិនលំបាក នូវឧច្ចាសយនៈទឹមមហាសយនៈ មានសភាពយ៉ាងនេះដោយពិត ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឧច្ចាសយនៈទឹមមហាសយនៈតាំងនោះគឺ អាសន្ទិ ๑... ឧភតោលោហិតកុបធានៈ ๑ ពួកបព្វជិតបានដោយលំបាក

លទ្ធានំ ច ន តេសញ្ញត្តិ ។ តីណិ ខោ ឥមានិ ព្រាហ្មណ ទុច្ចរិតានិ មហាសាវជ្ជានិ យេសាហំ ឯតរហិ និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី ។ តតមានិ តីណិ ។ និព្ពុំ ទុច្ចរិតានំ ព្រហ្មំ ទុច្ចរិតានំ អរិយំ ទុច្ចរិត-មហាសាវជ្ជានំ ។ ឥមានិ ខោ ព្រាហ្មណ តីណិ ទុច្ចរិតានិ យេសាហំ ឯតរហិ និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ ។ តតមំ បន តំ តោ តោតម និព្ពុំ ទុច្ចរិត-មហាសាវជ្ជំ យស្ស តវំ តោតមោ ឯតរហិ និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ ។ ឥធាហំ ព្រាហ្មណ យំ តាមំ វា និតមំ វា ទុបនិសុព្ភាយ វិហរាមិ សោ ពុទ្ធុស្សាសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តមេវ តាមំ វា និតមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសាមិ សោ បច្ចាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ វនក្ខំយេវ បចារយាមិ

ប្រសិនបើបព្វជិតបាននៅហើយ ក៏មិនគួរប្រើប្រាស់បាននៃ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះតថាគតជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវទុច្ចរសយនៈ នឹងមហាសយនៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ទុច្ចរសយនៈនឹងមហាសយនៈ ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺទុច្ចរសយនៈទឹងមហាសយនៈជាទិព្វ ១ ទុច្ចរសយនៈនឹងមហាសយនៈជារបស់ព្រហ្ម ១ ទុច្ចរសយនៈនឹងមហាសយនៈជារបស់អរិយៈ ១ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះតថាគតបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាកនូវទុច្ចរយនៈនឹងមហាសយនៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាកនូវទុច្ចរយនៈនឹងមហាសយនៈជាទិព្វនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទីឯណោះ តថាគតបានចូលទៅអាស្រ័យនូវស្រុកឬនិគមក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ តថាគតស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរចូលទៅកាន់ស្រុកនឹងនិគមនោះឯង ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ កាលតថាគតត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត្រក្នុងបច្ឆាភត្ត ក៏ចូលទៅកាន់ព្រៃ

សោ យនេវ តត្ថ ហោន្តិ តិណាធិ ឋ បណ្ណាធិ ឋ តាធិ ឯកច្ឆំ សង្ឃរិត្វា ធិសីទាមិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្វា សោ ឥមិនេវ កាមេហិ ឥមិនេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោធិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមិ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរាមិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេមិ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខ-វិហារីតិ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមិ សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខា-សតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមិ ។

តថាគតឯង៎ កំប្រមូលយកស្មៅប្លុសឈើ ចាំងនោះ ដែលមានក្នុងព្រៃនោះឲ្យនៅតែមួយកន្ទៃងហើយ អង្គុយពែនភ្នែនជំកល់កាយឲ្យត្រង់តាំងសតិឆ្ពោះទៅកាន់កម្មដ្ឋាន តថាគតនោះស្ងាត់ចាកកាមចាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ចាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទីឃវិចារៈមានបីតិនឹងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈវិចារៈ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តានៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិនឹងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈានក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិផង ជាអ្នកប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈផង ទទួលនូវសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈចាំងឡាយ តែងសរសើរនូវបុគ្គលដែលបាននូវតតិយជ្ឈាននោះថា ប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខជួរច្នេះ ព្រោះបានដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ទើបសម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ព្រោះអស់ទៅនៃសោមនស្សនឹងទោមនស្សក្នុងកាលមុនផង ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាតមានអារម្មណ៍មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។

សោ ចេ អហំ ព្រាហ្មណា ឯវម្អតោ ចង្កមាមិ
និព្ពេ មេ ឯសោ តស្មឹ សមយេ ចង្កមោ ហោតិ
សោ ចេ អហំ ព្រាហ្មណា ឯវម្អតោ តិដ្ឋាមិ និព្ពំ
មេ ឯតំ តស្មឹ សមយេ ឋានំ ហោតិ សោ ចេ
អហំ ព្រាហ្មណា ឯវម្អតោ និសីទាមិ និព្ពំ មេ ឯតំ
តស្មឹ សមយេ អាសនំ ហោតិ សោ ចេ អហំ
ព្រាហ្មណា ឯវម្អតោ សេយ្យំ កប្បេមិ និព្ពំ មេ ឯតំ
តស្មឹ សមយេ ឧច្ចាសយនមហាសយនំ ហោតិ ។
ឥទំ ខោ តំ ព្រាហ្មណា និព្ពំ ឧច្ចាសយនមហា-
សយនំ យសប្បហំ ឯតរហិ និកាមលាភី អកិច្ច-
លាភី អកសិរលាភីតិ ។ អច្ឆរិយំ ភោ គោតម
អព្ភុតំ ភោ គោតម ភោ ចញ្ញេ ឯវរូបស្ស និព្ពស្ស
ឧច្ចាសយនមហាសយនស្ស និកាមលាភី ភវិស្សតិ
អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី អញ្ញត្រ ភោតា គោតមេន ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះចង្រ្កមមានសភាពយ៉ាងនេះ ទីចង្រ្កមជាទីព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគតក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះឈរ មានសភាពយ៉ាងនេះ ទីឈរជាទីព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគតក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ អង្គុយមានសភាពយ៉ាងនេះ ទីអង្គុយជាទីព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគតក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះសម្រេចនូវសំណឹង មានសភាពយ៉ាងនេះ សំណឹងដ៏ខ្ពស់ទំនងអង្គុយដ៏ប្រសើរជាទីព្វនោះ រមែងមានដល់តថាគតក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវតថាគតជាអ្នកបាន តាមសេចក្តីប្រាថ្នា ជាអ្នកបានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាកនូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ ទំនងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជាទីព្វនោះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ មានបុគ្គលណាដទៃ អាចនឹងបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវទីដេកដ៏ខ្ពស់ទំនងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជាទីព្វ មានសភាពយ៉ាងនេះបានឡើយ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ ។

តេតមំ បន អំ តោ តោតម ព្រហ្មុំ ឧច្ចា-
សយនមហាសយនំ យស្ស អវំ តោតមោ ឯតរហិ
និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ ។
ឥធាហំ ព្រាហ្មណ យំ តាមំ វ និតមំ វ ឧបនិស្សាយ
វិហរាមិ សោ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា
បត្តចីវរមាទាយ តមេវ តាមំ វ និតមំ វ បិណ្ឌាយ
បវិសាមិ សោ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ វនគ្គំ-
យេវ បចារយាមិ សោ យនេវ តត្ត ហោន្តិ តិណានិ
វ បណ្ណានិ វ តានិ ឯកជ្ឈំ សង្ឃរិត្វា និសីទាមិ
បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ
សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា សោ មេត្តាសហគតេន ចេតសា
ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរាមិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ
តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្ត-
តាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា
វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យា-
បជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរាមិ ករុណាសហគតេន ចេតសា ...

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវ ព្រះគោតមដ៏ចំរើនទ្រង់បានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាកនូវទីដេកដ៏ខ្ពស់ធំទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់ព្រហ្មនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលពីដើមឯណោះ តថាគតចូលទៅអាស្រ័យស្រុកឧទិគមណា តថាគតស្ទូកស្ទង់ប្រជាប់ដោយបាត្រនឹងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ស្រុកនឹងនិគមនោះឯង ដើម្បីបិណ្ឌបាត កាលតថាគតនោះ ត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ឆាភត្តហើយចូលទៅកាន់ដងព្រៃ តថាគតនោះ បានប្រមូលនូវស្មៅឬស្សីកឈើតាំងនោះ ដែលមានក្នុងដងព្រៃនោះ ឲ្យដំកល់ទៅមួយកន្លែង ហើយអង្គុយពែនភ្នែនដំកល់កាយឲ្យត្រង់ប្រុងសតិឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់កម្មដ្ឋាន តថាគតនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ នឹងទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹងគឺទិសតូច ។ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយដល់នូវសភាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ដោយអាការទាំងពួង គ្រប់ទីទាំងពួង មានចិត្តប្រកបដោយករុណា...

ទុតិយបណ្ណាសកេ មហារត្តោ

មុនិតាសបាតរាសេ ពេតសា... ទុបេក្ខាសបាតរាសេ ពេតសា ឯកាំ និសំ ជវិត្វា វិហាតមិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ទុទ្ធមនោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ទុបេក្ខាសបាតរាសេ ពេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ជវិត្វា វិហាតមិ ។ សោ ពេ អហំ ព្រាហ្មណ ឯវម្ភូតោ ចន្តំមាមិ ព្រហ្មា មេ ឯសោ តស្មឹ សមយេ ចន្តំមោ ហោតិ សោ ពេ អហំ ព្រាហ្មណ ឯវម្ភូតោ តិដ្ឋាមិ... និសីទាមិ... សេយ្យំ កប្បេមិ ព្រហ្មំ មេ ឯតំ តស្មឹ សមយេ ទុច្ចរិតសយនមហាសយនំ ហោតិ ។ ឥទំ ខោ តំ ព្រាហ្មណ ព្រហ្មំ ទុច្ចរិតសយនមហាសយនំ យស្សាហំ ឯតរហិ និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ។ អច្ឆរិយំ ភោ គោតម អព្ភុតំ ភោ គោតម

មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា...មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ នឹងទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹងគឺទិសគួប ៗ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកគាំងអស់ដោយអាការគាំងពួងកងទីគាំងពួង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះចង្រ្កមយ៉ាងនេះជាទីចង្រ្កមដ៏ប្រសើរ រមែងមានដល់តថាគត ក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះឈរយ៉ាងនេះ...អង្គុយ ... សម្រេចនូវសំណឹងសំណឹងដ៏ខ្ពស់នឹងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរជារបស់ព្រហ្មនោះ រមែងមានដល់តថាគតក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់នឹងអង្គុយទីដ៏ប្រសើរ ជារបស់ព្រហ្មនេះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់

តោ ចញ្ញោ ឱវរកសរ្ស ព្រហ្មុនោ ឧច្ចាសយនមហា-
សយនស្ស និកាមលាភី ភវិស្សតិ អកិច្ឆលាភី
អកសិរលាភី អញ្ញត្រ តោតា តោតមេន ។ តតមំ
បន តំ តោ តោតម អរិយំ ឧច្ចាសយនមហា-
សយនំ យស្ស តវំ តោតមោ វិតរាគា និកាម-
លាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ ។ ឥធាហំ
ព្រាហ្មណ យំ តាមំ វា និតមំ វា ឧបនិស្សាយ
វិហរាមិ សោ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរ-
មាទាយ គមេវ តាមំ វា និតមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសាមិ
សោ បច្ចវេក្ខិតំ បិណ្ឌាចារប្បដិក្កន្តោ វនន្តំ យេវ
បចារយាមិ សោ យទេវ តត្ថ ហោន្តិ តំណាធិ វា
បណ្ណាធិ វា តាធិ វាតវុដ្ឋំ សន្ថរិត្វា និសីទាមិ
បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ
សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា សោ វាវំ បជាធាមិ វាតោ មេ
បហីនោ ឧច្ចិដ្ឋម្ភនោ តាលាវដ្ដវាតោ អនភាវំ វាតោ

តើមានបុគ្គលដទៃឯណានឹងបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់នឹងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់ព្រហ្ម មានសភាពយ៉ាងនេះ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់នឹងទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់អរិយៈដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ក្នុងទីឯណោះ តថាគតនោះ ចូលទៅអាស្រ័យនូវស្រុកឬនិគមណា តថាគតនោះសូត្រសរសើរប្រដាប់ដោយបាត្រនឹងចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យចូលទៅកាន់ស្រុកឬនិគមនោះឯង ដើម្បីបិណ្ឌបាត កាលតថាគតនោះត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតក្នុងបច្ឆាភត្ត ចូលទៅកាន់ដងព្រៃ តថាគតនោះ ប្រមូលនូវស្មៅឬស្មឹកឈើតាំងនោះក្នុងដងព្រៃនោះឲ្យតាំងទៅក្នុងទី ១ ហើយអង្គុយពែនភ្នែន ដំកល់កាយឲ្យត្រង់ប្រឝាំស្មារតីឆ្ពោះទៅកាន់កម្មដ្ឋាន តថាគតនោះ ដឹងយ៉ាងនេះថា រាគៈតថាគត បានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យទៅសល់តែទីទៅ ដូចជាទីទៅនៃដើមត្នោត

អាយតឹអនុប្បាទឆម្មោ នោសោ មេ បហីនោ ទុច្ចិន្ន-
ម្មូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹ-
អនុប្បាទឆម្មោ មោហោ មេ បហីនោ ទុច្ចិន្នម្មូលោ
តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹអនុប្បាទ-
ឆម្មោ ។ សោ ខេ អហំ ព្រាហ្មណា ឱវាទ្ធោ
ចន្តឹមាមិ អរិយោ មេ ឱសោ តស្មឹ សមយេ
ចន្តឹមោ ហោតិ សោ ខេ អហំ ព្រាហ្មណា
ឱវាទ្ធោ តិដ្ឋាមិ... និសីទាមិ... សេយ្យំ កប្បេមិ
អរិយេ មេ ឱតំ តស្មឹ សមយេ ទុច្ចរិតេន មហា-
សយនំ ហោតិ ។ ឥធំ ខោ តំ ព្រាហ្មណា
អរិយេ ទុច្ចរិតេ មហាសយនំ យស្សាហំ ឱតរមាតិ
និកាមលាភី អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ ។
អច្ឆរិយំ ភោ គោតម អព្ភុតំ ភោ គោតម យោ ច ញ្ញោ

ជាសភាវៈដល់នូវភាវៈសាបសូន្យ មានសភាពមិនកើតឡើងតទៅឡើយ
ទោសៈតថាគត បានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ
បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត ជាសភាវៈដល់នូវ
ភាវៈសាបសូន្យមានសភាពមិនកើតឡើងតទៅ មោហៈតថាគតបានលះបង់
ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ
ដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត ជាសភាវៈដល់នូវភាវៈសាបសូន្យ មានសភាព
មិនកើតឡើងតទៅឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះ បង្ក្រឹម
មានសភាពយ៉ាងនេះ ទីបង្ក្រឹមជារបស់អរិយៈនុ៎ះ រមែងមានដល់តថាគត
ក្នុងសម័យនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើតថាគតនោះឈរ មានសភាពយ៉ាង
នេះ ... អង្គុយ ... សម្រេចនូវសំណឹង សំណឹងដ៏ខ្ពស់នឹងទី
អង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់អរិយៈនុ៎ះ រមែងមានដល់តថាគតក្នុងសម័យ
នោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បាន
ដោយងាយ បានដោយមិនលំបាក នូវសំណឹងដ៏ខ្ពស់ ទីជាទីអង្គុយដ៏
ប្រសើរជារបស់អរិយៈនេះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ តើមានបុគ្គលដទៃឯណា

ឯវមេវស្ស អរិយស្ស ឧបាសយនមហាសយនស្ស
និកាមលាភី ភវិស្សតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភី
អញ្ញត្រ កោតា កោតមេន ។ អតិក្កន្តំ កោ កោតម
អតិក្កន្តំ កោ កោតម សេយ្យថាបិ កោ កោតម
ឧក្កាជ្ជិតំ វា ឧក្កាជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស
វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ
ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវំ កោតា
កោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ។
ឯតេ មយំ ភវន្តំ កោតមំ សរណំ គច្ឆាម ធម្មញ្ច
ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកេ នោ ភវំ កោតមោ ធារេតុ
អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតេ សរណំ គតេតិ ។

(๖๖) ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ
តិដ្ឋកេ ចេត្យេ បព្ពតេ ។ តេន ខោ បន សមយេន
សរភោ នាម បរិព្ពាជកោ អចិរបក្កន្តោ ហោតិ ឥមស្មា
ធម្មវិនយា សោ រាជគហេ បរិសតិ ឯវំ វាចំ ភាសតិ

ទឹងបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយងាយ បានដោយមិនលំបាកនូវសំណើងដ៏ខ្ពស់នឹងដ៏អង្គុយដ៏ប្រសើរ ជារបស់អរិយៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ លើកលែងតែព្រះគោតមដ៏ចំរើនចេញ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដូចជាបុគ្គលផ្ងារបស់ដែលគេផ្កាប់ ឬបើករបស់ដែលគេបិទបាំង ពុំនោះក៏ដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់បុគ្គលអ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោតដូចគេទ្រលំភ្លឺប្រទីបប្រេងក្នុងទីងងឹត ឲ្យបុគ្គលអ្នកមានចក្ខុឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើនសំដែងដោយអនេកបរិយាយក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ យើងខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងសូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ចាំទុកនូវយើងខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

[๖๖] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់លើភ្នំគិជ្ឈកូដ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង សារកបរិព្វាជក (ឬសិស្សក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា) ទើបតែនឹង(សឹក)ចាកធម្មវិន័យនេះ បរិព្វាជកនោះ ក៏ពោលពាក្យយ៉ាងនេះ

អញ្ញោ តោ មយា សមណោ សក្យបុត្តិយោ ឆម្មោ
អញ្ញាយ ច បនាហំ សមណោ សក្យបុត្តិយោ ឆម្មំ
ឯវមាហំ តស្មា ឆម្មានិយា អប្បក្កន្តោតិ ។ អថខោ
សម្ពហុលា កិក្ខូ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមា-
ទាយ ឥជឝមាហំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹសុ ។ អស្សុសុំ ខោ
តេ កិក្ខូ សារកស្ស បរិព្ពាជកស្ស ឥជឝមេ បវិសតិ
ឯវំ កិរ ភំ ភាសមានស្ស អញ្ញោ តោ មយា សមណោ
សក្យបុត្តិយោ ឆម្មោ អញ្ញាយ ច បនាហំ
សមណោ សក្យបុត្តិយោ ឆម្មំ ឯវមាហំ តស្មា
ឆម្មានិយា អប្បក្កន្តោតិ ។ អថខោ តេ កិក្ខូ ឥជឝមេ
បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តា យេន
ភគវា តេនុបសង្កមិសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ
កិក្ខូ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ សារោ នាម ភន្តេ
បរិព្ពាជកោ អចិរប្បក្កន្តោ ឥមស្មា ឆម្មានិយា
សោ ឥជឝមេ បវិសតិ ឯវំ កិរ ភំ ភាសតិ

កូដាគារសាលាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះថា ធម្មវិនយៈរបស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍អញ ដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវធម្មវិនយៈរបស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញ សឹកចាកធម្មវិន័យនោះយ៉ាងនេះ ។ លំដាប់នោះឯង តិក្ខុច្រើនរូប ស្ទៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ តិក្ខុទាំងនោះ បានស្តាប់នូវពាក្យដែលសរភបរិព្វាជក ពោលកូដាគារសាលាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះយ៉ាងនេះថា ធម្មវិនយៈរបស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍អញដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវធម្មវិនយៈរបស់សមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញសឹកចាកធម្មវិន័យនេះ ។ លំដាប់នោះឯង តិក្ខុទាំងនោះ ត្រេចទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ កាលត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតក្នុងបច្ឆាភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះតិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សរភបរិព្វាជក ទើបនឹងសឹកចាកធម្មវិន័យនេះ គាត់ក៏ពោលនូវពាក្យ ក្នុងបរិសទ្យក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ យ៉ាងនេះថា

អញ្ញាតោ មយា សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ ធម្មោ
អញ្ញាយ ច បនាហំ សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ ធម្មំ
ឱភាហំ តស្មា ធម្មានុធម្មា អប្បក្កញ្ញោតិ សាធុ ភន្តេ ភគវា
យេន សម្ពហុលា តិរំ បរិព្ពាជការាមោ យេន សារតោ
បរិព្ពាជកោ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយាតិ ។
អថ ខោ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថ ខោ ភគវា
សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន សម្ព-
ហុលា តិរំ បរិព្ពាជការាមោ យេន សារតោ បរិព្ពាជកោ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។
និសជ្ជ ខោ ភគវា សារតំ បរិព្ពាជកំ ឯតទវោច សច្ចំ
កិរ តុំ សារត ឱរំ វាទេសិ អញ្ញាតោ មយា សមណានំ
សក្យបុត្តិយានំ ធម្មោ អញ្ញាយ ច បនាហំ សមណានំ
សក្យបុត្តិយានំ ធម្មំ ឱភាហំ តស្មា ធម្មានុធម្មា
អប្បក្កញ្ញោតិ ។ ឱរំ វុត្តេ សារតោ បរិព្ពាជកោ
តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា
សារតំ បរិព្ពាជកំ ឯតទវោច វាទេហិ សារត កិន្តិ

ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍អញ ចាន់ដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញ ចាន់ដឹងច្បាស់ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញ សឹកចាកធម្មវិន័យនោះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគចូលទៅជួបនឹងសរកបរិព្វាជក ក្នុងបរិព្វាជការាម ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងឈ្មោះសប្បិនី ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅជួបនឹងសរក-បរិព្វាជក ក្នុងបរិព្វាជការាម ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងឈ្មោះសប្បិនី លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ហើយ ចានត្រាស់ទៅនឹងសរកបរិព្វាជកដូច្នេះថា ម្នាលសរកៈ ឮថា អ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ អាត្មាអញចាន់ដឹងច្បាស់ហើយ លុះអាត្មាអញចាន់ដឹងច្បាស់ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ហើយ ទើបអាត្មាអញសឹកចាកធម្មវិន័យនោះយ៉ាងនេះ ពិតមែនឬ ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សរក-បរិព្វាជកក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងសរក-បរិព្វាជកអស់វារៈ ២ ដងថា ម្នាលសរកៈ អ្នកចូរនិយាយទៅមើលថាដូចម្តេច

តេ អញ្ញតោ សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ ជម្ហោ សចេ តេ អបរិប្ជុំ ភវិស្សតិ អហំ បរិប្ជុវេស្សាមិ សចេ បន តេ បរិប្ជុំ ភវិស្សតិ អហំ អនុមោទិស្សាមីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សរភោ បរិព្វាជកោ តុណ្ហី អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ ភគវា សរភំ បរិព្វាជកំ ឯតទវោច មយា ខោ សរភ បញ្ញាយតិ សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ ជម្ហោ វាទេហិ សរភ កិន្តិ តេ អញ្ញតោ សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ ជម្ហោ សចេ តេ អបរិប្ជុំ ភវិស្សតិ អហំ បរិប្ជុវេស្សាមិ សចេ បន តេ បរិប្ជុំ ភវិស្សតិ អហំ អនុមោទិស្សាមីតិ ។ តតិយម្បិ ខោ សរភោ បរិព្វាជកោ តុណ្ហី អហោសិ ។ អថខោ តេ បរិព្វាជកា សរភំ បរិព្វាជកំ ឯតទវោចុំ យទេវ ខោ ត្វំ អាវុសោ សរភ សមណំ គោតមំ យាចេយ្យាសិ តទេវ តេ សមណោ គោតមោ បវារេតិ វាទេហិ អាវុសោ សរភ កិន្តិ តេ អញ្ញតោ សមណានំ សក្យបុត្តិយានំ ជម្ហោ សចេ តេ អបរិប្ជុំ ភវិស្សតិ សមណោ គោតមោ

ជាមិរបស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍អ្នកបានដឹងហើយ ប្រសិនបើមិនពាន់
គ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកទេ តថាគតនឹងបំពេញឲ្យ តែបើគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នក
ហើយ តថាគតនឹងអនុមោទនា ។ សរភបរិព្វាជកក៏ស្ងៀមអស់វារៈ២ដង ។
ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងសរភបរិព្វាជកអស់វារៈ ៣ ដងទៀត
ថា ម្នាលសរភៈ ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ មានតែតថាគតទើបឲ្យ
ប្រាកដបានថា ម្នាលសរភៈ អ្នកចូរនិយាយទៅមើលថា ដូចម្តេច ធម៌របស់
ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ដែលអ្នកបានដឹងហើយ ប្រសិនបើមិនពាន់គ្រប់
គ្រាន់ដល់អ្នកទេ តថាគតនឹងបំពេញឲ្យ តែបើគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកហើយ
តថាគតនឹងអនុមោទនា ។ សរភបរិព្វាជកក៏ស្ងៀមអស់វារៈ ៣ ដង ។
លំដាប់នោះ បរិព្វាជកពាលនោះ បាននិយាយទៅនឹងសរភបរិព្វាជកដូច្នេះថា
ម្នាលអាវុសោសរភៈ អ្នកគប្បីសូមនូវតណា ចំពោះព្រះសមណគោតម ឯ
ព្រះសមណគោតមទ្រង់បំពារណាវត្ថុនោះឯងដល់អ្នក ម្នាលអាវុសោសរភៈ
អ្នកចូរនិយាយទៅមើលថា ដូចម្តេច ធម៌របស់ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍អ្នក
បានដឹងហើយ ប្រសិនបើមិនពាន់គ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកទេ ព្រះសមណគោតម

បរិប្ផរេស្សតិ សเจ បน เต បរิប្ផរំ ภวิสฺสติ
สมณោ โคตโม อนุโมทิสฺสตีติ ฯ ฃ ปุพฺเพ สรโภ
បริญฺญาตา ตุณฺหีภูโต มงฺกุภูโต បត្តក្ខนฺโธ អโธมุខោ
បជฺฌายนฺโต អប្បដิภาณោ นิสีทิ ฯ អថ ខោ ภគวา
สรภំ បរิญฺญาตំ តុณฺหีภូតំ มงฺกุภូតំ បត្តក្ខន្ធំ អโธមុខំ
បជฺฌายนฺตំ អប្បដិភាណំ วิทิត្វา เต បริญฺญาเต
ឯតទវោច យោ ខោ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปរេ ปរិญฺญาตา ឯវំ វเទยฺย
สมฺมาสมฺพุទฺธสฺส เต បដิชานาติ ឥเม ฉ ธมฺมา
อนภิสมฺพุทฺธาติ តមหំ តត្ถ สาธุกំ สมนุยุญฺเชยฺยំ
สมนุคฺคาหេยฺยំ สมนุภาสेยฺยំ เสา ตาส มยา
สาธุกំ สมนุญฺเญยฺยมาโน สมนุคฺคาหิยมาโน
สมนุภาสิยมาโน อฏฺฐานเมตំ อนวกาโส យំ
เสา តិณฺณំ ឋានานំ ฉញฺญតរំ ឋានំ นิគจฺเฉยฺย
អญฺญេน វา អญฺญំ បដิจริสฺสតិ ธมฺมាធาตុ
กេ อបฺปមេยฺยតិ โคបញฺจ โธสญฺจ អប្ปច្ច-
ยญฺจ ชานุกริสฺสតិ តุณฺหีภូតោ វา มงฺกุภូតោ

នឹងបំពេញឲ្យ តែបើគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកហើយ ព្រះសមណគោតម
នឹងទទួលអនុមោទនា ។ កាលបរិព្វាជកទាំងនោះនិយាយ យ៉ាងនេះហើយ
សរភបរិព្វាជកក៏នៅស្ងៀម មានមុខសំយង់ចុះ មានកន្ទុនចុះ មានមុខ
ជ្រប់ចុះ ស្រពោនមុខ រកនិយាយតបតម វិញមិនរួចឡើយក៏អង្គុយទៅ ។
លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា សរភបរិព្វាជកនៅស្ងៀម
មានមុខសំយុងចុះ មានកន្ទុនចុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោន មិននិយាយ
តបហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងបរិព្វាជកទាំងនោះដូច្នេះថា ម្នាលបរិព្វាជក
ទាំងឡាយ បុគ្គលណា ពោលចំពោះតថាគតយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ
ដែលព្រះអង្គជាសម្មាសម្ពុទ្ធ គ្រាន់តែប្តេជ្ញា មិនទាន់ឃើញត្រាស់ដឹងទេ
តថាគតគប្បី សាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែនចំពោះបុគ្គលនោះ
ក្នុងពាក្យដែលតថាគត ឃើញសំដែងហើយនោះ បុគ្គលនោះឯង កាល
បើត្រូវតថាគត សាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែនក៏ឥតមាន
ហេតុ ឥតមានឱកាស គួរនឹងឲ្យបុគ្គលនោះមិនដល់នូវឋាន: ៣ ឋាន:
ណាមួយ គឺបំបិទពាក្យដទៃ ដោយពាក្យដទៃ ប្តូរនាំពាក្យពី
ខាងក្រៅចេញ ១ បញ្ចេញនូវសេចក្តីក្រោធផង នូវទោស:ផង
នូវអាការមិនត្រេកអរផង ១ មានសភាពស្ងៀម មានមុខសំយុងចុះ

បត្តក្ខន្ធោ អនោមទោ បដ្ឋាយន្តោ អប្បដិកាណោ ឯវំ សុតំ សេយ្យថាបិ សារកោ បរិព្វាជកោ ។ យោ ខោ បំ បរិព្វាជកា ឯវំ វទេយ្យ ទីឃាសាវុសោ តេ បដិជានតោ ឥមេ អាសវា អបរិក្ខីណាតិ តមហំ តត្ថ សាធុកំ សមនុយុញ្ជេយ្យំ សមនុគ្គាហេយ្យំ សមនុភាសេយ្យំ សោ វត មយា សាធុកំ សមនុយុញ្ជិយមានោ សមនុគ្គាហិយមានោ សមនុភាសិយមានោ អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ សោ តិណ្ណំ ឋានានំ ឆញ្ញតរំ ឋានំ និគច្ឆេយ្យ អញ្ញេន វា អញ្ញំ បដិចរិស្សតិ ពហិទ្ធា កថំ អបនាមេស្សតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករិស្សតិ តុណ្ហីភូតោ វា មង្កុភូតោ បត្តក្ខន្ធោ អនោមទោ បដ្ឋាយន្តោ អប្បដិកាណោ ឯវំ សុតំ សេយ្យថាបិ សារកោ បរិព្វាជកោ ។ យោ ខោ បំ បរិព្វាជកា ឯវំ វទេយ្យ យសស្សុ ខោ បន តេ អត្តាយ ឆន្ទោ ទេសិតោ សោ ឯ និយ្យាតិ

មានតទុនបុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោន រកនិយាយតបតមកវិញមិនរួច
នឹងអង្គុយនៅ១ ដូចជាសរកបរិព្វាជក ។ ម្នាលបរិព្វាជកទាំងឡាយ បុគ្គល
ណាគប្បីពោល ចំពោះតថាគត យ៉ាងនេះថា អាសវៈទាំងនេះ ដែលព្រះ
អង្គជាទីណាសវៈគ្រាន់តែប្តេជ្ញា មិនទាន់ចាន់អស់រលីងទេ តថាគតគប្បី
សាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ចំពោះបុគ្គលនោះក្នុងពាក្យ
ដែលតថាគតសំដែងហើយនោះ បុគ្គលនោះឯង កាលបើត្រូវតថាគតសាក-
សួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែនក៏ឥតមានហេតុឥតមានឱកាស គួរនឹង
ឲ្យបុគ្គលនោះ មិនដល់នូវឋានៈ៣ឋានៈណាមួយ គឺបំបិទពាក្យដទៃដោយ
ពាក្យដទៃ ឬនាំពាក្យខាងក្រៅចេញ ១ បញ្ចេញនូវសេចក្តីក្រោធផង នូវ
ទោសៈផង នូវអាការមិនត្រេកអរផង ១ មានសភាពស្ងៀម មានមុខសំយុង
ចុះ មានតទុនចុះ មានមុខជ្រប់ចុះ ស្រពោន រកនិយាយតបតមកវិញមិនរួច
នឹងអង្គុយនៅ១ ដូចជាសរកបរិព្វាជក ។ ម្នាលបរិព្វាជកទាំងឡាយ បុគ្គល
ណាគប្បីពោលចំពោះតថាគតយ៉ាងនេះថា ធម៌តឹសចុះ ៤ ដែលព្រះអង្គ
សំដែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់មគ្គនឹងផលណាធម៌នោះមិនប្រព្រឹត្តទៅ

តត្ថាវុសฺ សมฺมาទิฏฺฐิกฺขเณ ยาតิ តមฺปหំ ตสฺส สาธุกំ สมนุยุญฺเญยฺยำ สมนุคฺคาหเยยฺยำ สมนุสาสเยยฺยำ สោ វត មยา สาธุกំ สมนุยุญฺชิยมาโน สมนุคฺคาหิยมาโน สมนุสาสิยมาโน អដฺឋានเมตំ អនវกาសោ យំ សោ តិณฺณំ ឋានានំ ฉาฑฺเฑตฺวา ឋានំ និគจฺเฉยฺย អญฺเญน វា អญฺ បដิចฺจสมุปฺปนฺนំ ตហិทฺธา กថំ អបฺปมาเทสุ តំ កោបญฺ โទសญฺ អปฺปจฺจยญฺ ฉาតุกามสฺส តុณฺหีภូតោ វា មงฺกุภูតោ បตฺตกฺขนฺโธ អโธมุโខ បชฺฌายนฺโต អปฺปដิภาณោ ปิสีทิสฺสតิ សេยฺยថาปิ สารเถ បริฬาหเถนาติ ฯ អថខฺวาหំ ภគវา สปฺปដิภาคเย តีเร បริฬาหการเณ តិกฺขตฺตุ สีหนาทំ นទิสฺสามิ វេยฺยากรณំ បกฺกมิสฺสามิ ฯ អថខฺวาหំ តេ បริฬาหเก អចิรปกฺกนฺตสฺส ภគវតោ សารเถ បริฬาหเก សមนฺตតោ ฉฑฺฑាយ សន្និសោ-ទេสิ សញ្ញមฺหិ អកំสุ សេยฺยថาปิ អาវุសោ សารถิ ព្រហារញ្ញេ ជវសិกาលោ សីหนาទំ នទิสฺสามីតិ

ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃដល់បុគ្គលអ្នកផ្តើ ដើម្បីមគ្គផលនោះទេ តថាគតគប្បីសាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែនចំពោះបុគ្គលនោះ ក្នុងធម៌ដែលតថាគតសំដែងហើយ បុគ្គលនោះឯង កាលបើត្រូវតថាគតសាកសួរ ដេញដោល ឈ្លេចឈ្លីមែនទែន ក៏ឥតមានហេតុឥតមានទុកាសគួរនឹងឲ្យបុគ្គលនោះមិនដល់នូវឋាន: ៣ ឋាន: ណាមួយ គឺចំបិទពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃប្តូនាំពាក្យខាងក្រៅចេញ ១ បញ្ចេញនូវសេចក្តីក្រោធផង នូវទោស:ផង នូវអាការមិនត្រេកអរផង១ មានសភាពស្រៀម មានមុខសំបុង៏ចុះ មានភុនចុះ មានមុខជ្រងំចុះ ស្រពោន រកនិយាយតបតមកវិញមិនរួចនឹងអង្គុយនៅ ១ ដូចជាសរភបរិព្វាជក ។ លំដាប់នោះព្រះមានព្រះភាគបន្ទឹនូវសីហនាទអស់វារៈ ៣ ដង ក្នុងបរិព្វាជការាម ជិតឆ្នេរស្ទឹងសប្បិនី ហើយហោះទៅកាន់វេហាស៍ ។ កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់និមន្តមិនយូរប៉ុន្មាន បរិព្វាជកគាំងនោះ ក៏និយាយថាក់ដោតទៅនឹងសរភបរិព្វាជកដោយជន្លួញ គឺសំដីដោយដុំវិញថា ម្នាលអាវុសោ សរភៈប្រៀបដូចជាចចកចាស់ក្នុងព្រៃធំ គិតថា អញនឹងបន្ទឹនូវសីហនាទ

สีลานิ ภินฺทติ จิตฺตานิ ขิปติ ปริสฺสยมาปชฺชติ โข ปนาหํ อานนฺท อญฺญตฺร สมาธินา เอตมตฺถํ สพฺพากาเรน สมฺมา ปริปุณฺณํ อาชีวปาริสุทฺธึ สีลกฺขนฺธนฺติ วทามิ ฯ ยถา จ ปน อานนฺท สาคเร มหาปถวึ นิสฺสาย มหาภูตานิ ปติฏฺฐิตานิ ปถวึ อาปสฺส ปติฏฺฐิตา อาปญฺจ วายุ จ วายุญฺจ อากาสานญฺจายตนญฺจ อากาสานญฺจายตนญฺจ วิญฺญาณญฺจ วิญฺญาณญฺจ อากิญฺจญฺญายตนญฺจ อากิญฺจญฺญายตนญฺจ เนวสญฺญานาสญฺญายตนญฺจ เนวสญฺญานาสญฺญายตนญฺจ อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา ธมฺมา ปติฏฺฐิตา ปญฺญญฺจ วิมุตฺติญฺจ ปติฏฺฐาย ปติฏฺฐิตา ปญฺญา วิมุตฺติ จ วิมุตฺตึ จ นิสฺสาย ปติฏฺฐิตา วิมุตฺติ จ วิมุตฺตึ จ ปติฏฺฐาย ปติฏฺฐิตา วิมุตฺติ วิมุตฺตึ จ นิสฺสาย ปติฏฺฐิตา วิมุตฺติ

ហើយក៏បន្ទឹនូវសំឡេងជាសំឡេងចចកដដែល បន្ទឹនូវសំឡេងក៏នៅជាសំឡេងស្អាដដែលយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោ សរភៈអ្នកវៀរចាកព្រះសមណគោតមចេញគតិថា អញនឹងបន្ទឹនូវសីហនាទហើយ ក៏បន្ទឹដូចជាសំឡេងរបស់ចចកដដែលបន្ទឹនូវសំឡេង ក៏នៅជាសំឡេងស្អាដដែលយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ សរភៈ ប្រៀបដូចជាមាន់ញីគតិថា អញនឹងរងាវឲ្យដូចជាមាន់ឈ្មោលហើយក៏រងាវជាសំឡេងមាន់ញីដដែលយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោសរភៈ អ្នកវៀរចាកព្រះសមណគោតមចេញគតិថា អញនឹងរងាវឲ្យដូចជាមាន់ឈ្មោលហើយរងាវជាសំឡេងមាន់ញីដដែល យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអាវុសោសរភៈ ប្រៀបដូចគោឃ្មា សំគាល់នូវសំឡេងដែលខ្លួនគប្បីបន្ទឹឡើងដ៏ខ្ទាំងក្នុងពេងគោ ដែលមិនមានគោឃ្មាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោសរភៈ អ្នកវៀរចាកព្រះសមណគោតមចេញហើយ សំគាល់នូវសំឡេងដែលខ្លួនគប្បីបន្ទឹឡើងខ្ទាំង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ លំដាប់នោះ បរិព្វាជកគាំងនោះ ព្រោលពាក្យចាក់ដោតចំពោះសរភៈបរិព្វាជកដោយជន្លួញគឺពាក្យដោយជុំវិញ ។

(๖๗) ฯเปฯ สมยំ ภควา โกสลេสุ จาริกំ จរมาโน มหតา ภิក្ខុสង្ឃេន สទ្ធឹ យេន โกសបុត្តំ นាម กាលាមានំ นิគមោ តទវសរิ ฯ อស្សោสុំ ខោ โกសបុត្តិយា กាលាមា สមណោ ខลุ โภ โคตមោ สក្យបុត្តោ สក្យកุลา បព្ពជิតោ โกសបុត្តំ អនុប្បត្តោ តំ ខោ បន ภវន្តំ โคตมំ ឯวំ กลฺยาโณ กิตฺติสទฺโท อព្ភุគฺคតោ ឥតิปิ សោ ภควา อรหំ สมฺมาสมฺพุទ្ធោ วิជฺชาจรณสมฺปន្នោ สុคโต โลกวิទូ អนุตฺตโร បุริสธมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานំ พุទ្ធោ ภควา โส ឥมំ โลกំ สเทวกំ สมารกំ สព្រហ្មกំ สស្សมณพ្រាហ្មณิំ បជំ สเทวมนุสฺสំ สยំ อภิญ្ញา สจฺฉิกត្វา បវេเทติ โส ธมฺมំ เทเสติ អาทิกลฺยาณំ มជ្ឈេกลฺยาณំ បริโยสานกลฺยาณំ

(๖๗) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុង
កោសលជនបទជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើន ក៏បានទៅដល់និគមឈ្មោះកេសៈ-
បុត្តរបស់ពួកក្សត្រិយ៍ឈ្មោះកាលាម: ។ ពួកកាលាមក្សត្រិយ៍នៅក្នុងកេសៈ-
បុត្តនិគម បានឮដំណឹងហើយប្រកាសប្រាប់គ្នាថា ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចំរើន
បានឮថា ព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្រចេញពីសក្យត្រកូលបួសហើយ
បានមកដល់កេសបុត្តនិគម កិត្តិសព្ទសរសើរព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះឯង
ពីរោះល្អខ្ចរខ្ចាយយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះអរហន្ត
ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ទាំងពួងដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹង
ចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់ប្រសើរជាង
សត្វលោក ទ្រង់ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន ជាសាស្តាចារ្យនៃទេវតានឹង
មនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ទ្រង់លែងវិលត្រឡប់
មកកាន់កំពង្គ្រឿត ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយព្រះអង្គឯង នូវលោកនេះព្រមទាំងទេវលោក
មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វព្រមទាំងពួកសមណព្រាហ្មណ៍នឹង
មនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ហើយអាចប្រកាសបាន ព្រះអង្គ
ទ្រង់សំដែងធម៌ ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង

សាត្តំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្ម-
ចរិយំ បកាសេតិ សាធុ ខោ បន តថារូបានំ
អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។ អថខោ កេសបុ-
ត្តិយា កាលាមា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ
ឧបសង្កមិត្វា អប្បេកច្ចេ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិំសុ អប្បេកច្ចេ ភគវតា សទ្ធិំ
សម្មោទិំសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិំសុ អប្បេកច្ចេ យេន ភគវា
តេនញ្ជលិមប្បណាមេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ អប្បេកច្ចេ
នាមគោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ អប្បេកច្ចេ
តុណ្ហីភូតា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា
ខោ កេសបុត្តិយា កាលាមា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ
សន្តិ ភន្តេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា កេសបុត្តំ
អាគច្ឆន្តិ តេ សកំយេវ វាទំ ទីបេន្តិ ជោតេន្តិ បរវាទំ
បន ខុំសេន្តិ វម្ភេន្តិ បរិភវន្តិ ឧបមក្ខឹ កវោន្តិ អបរេបិ
ភន្តេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា កេសបុត្តំ អាគច្ឆន្តិ

ព្រះអង្គប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនិងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌
បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលបានឃើញបានជួបនឹងព្រះអរហន្តទាំង
ឡាយ មានសភាពដូច្នោះ ជាការប្រពៃពេកណាស់ ។ លំដាប់នោះ
ពួកកាលាមក្សត្រិយ៍នៅកងកេសបុត្តនិគម បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួរលឹកហើយ ក៏
អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះប្រណមអញ្ជលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគអង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះប្រកាសនាមនឹងគោត្តអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយ
ស្ងៀមក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកកាលាមក្សត្រកងកេសបុត្តនិគម អង្គុយក្នុងទី
សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏ព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន មានសមណព្រាហ្មណ៍មួយពួកមកកាន់កេសបុត្តនិគម សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សំដែងប្រកាសនូវវាទៈគឺលទ្ធិរបស់ខ្លួនឯង បៀតបៀន
មើលងាយបង្អាប់ចំអកលើកំលាក់នូវវាទៈរបស់បុគ្គលដទៃបពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន មានសមណព្រាហ្មណ៍ដទៃមួយពួកទៀត មកកាន់កេសបុត្តនិគម

តេបិ សកំយេវ ភាគំ ទីឃេន្តិ ផាសេន្តិ បរភាគំ បន ខុំសេន្តិ វម្ភេន្តិ បរិភវន្តិ ឧបបត្តិំ ភវេន្តិ តេសំ នោ ភន្តេ អម្ហាកំ ហោតេវ ភង្គោ ហោតិ វិចិកិច្ឆា តោ សុ ជាម ឥមេសំ ភវង្គានំ សមណ-ព្រាហ្មណានំ សច្ចំ អាហ តោ មុសាតិ ។ អលំ ហិ ភៅ តាលាមា ភង្គំតុំ អលំ វិចិកិច្ឆិតុំ ភង្គោនិយេវ បន ភៅ ហានេ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជ ។ ឯវ តុម្ហេ តាលាមា មា អនុស្សវេន មា បរម្បរាយ មា ឥតិកិរាយ មា បិដកសម្បទានេន មា តក្កហេតុ មា នយ-ហេតុ(១) មា អាការបរិវិតក្កេន មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈានក្ខន្តិយា មា ភព្វរូបតាយ មា សមណោ នោ គរូតិ យទា តុម្ហេ តាលាមា អត្តនា វ ជានេយ្យាថ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ឥមេ ធម្មា សាវជ្ជា ឥមេ ធម្មា វិញ្ញូគរហិតា ឥមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិន្នា

---

๑ ម. មា តក្កហេតុ មា នយហេតុ ។

សមណព្រាហ្មណ៍ពាលនោះ ក៏សំដែងប្រកាសទូវាទៈរបស់ខ្លួនឯង បៀតបៀនមើលងាយ បង្អាប់បង្អោន លើកទំលាក់នូវាទៈរបស់បុគ្គលដទៃដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំពាលនោះ មានសេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃសង្ឃ័យពេកណាស់ ចុះបណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនពាលនេះ អ្នកណានិយាយពិត អ្នកណានិយាយកុហក ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រៃយ៍ គួរអ្នកពាលឮយ ឆ្មើងឆ្មៃដែរ គួរសង្ឃ័យដែរ ព្រោះការឆ្មើងឆ្មៃនឹងការសង្ឃ័យកើតឡើងដល់អ្នកពាលឮយក្នុងធីនេះហើយ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រៃយ៍ពាលឮយ អ្នកចូរមក អ្នកកុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយឮបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដំរួយផ្សេងៗ កុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែត្រិះរិះនូវអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យសមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថាមានសភាពគួរ (ដឿ) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ម្នាលកាលាមក្សត្រៃយ៍ កាលណាបើអ្នកពាលឮយ ដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ពាលនេះជាអកុសល ធម៌ពាលនេះប្រកបដោយទោស ធម៌ពាលនេះអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល

อหิตาย ทุกฺขาย สวตฺตนฺติ อย ตุมฺเห กาลามา ปชหถ ๆ ตํ กึ มญฺญถ กาลามา โลเภ ปุริสสฺส อชฺฌตฺตํ อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วาติ ๆ อหิตาย ภนฺเต ๆ ลุทฺโธ ปนายํ กาลามา ปุริสปุคฺคโล โลเภน อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต ปาณมฺปิ หนติ อทินฺนมฺปิ อาทิยติ ปรทารมฺปิ คจฺฉติ มุสาปิ ภณติ ปรมฺปิ ตถตฺตาย สมาทเปติ ยนฺส โหติ(๑) ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขายาติ ๆ เอวํ ภนฺเต ๆ ตํ กึ มญฺญถ กาลามา โทโส ปุริสสฺส อชฺฌตฺตํ อุปฺปชฺมาโน อุปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วาติ ๆ อหิตาย ภนฺเต ๆ ทุฏฺโ ปนายํ กาลามา ปุริสปุคฺคโล โทเสน อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต ปาณมฺปิ หนติ อทินฺนมฺปิ อาทิยติ

---

๑ ม. ยนฺส ตสฺส ปโหติ ฯ

ធម៌ទាំងនេះបុគ្គល បានសមាទានពេញលេញហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលកាលាមក្យត្រៃយ៍ទាំងឡាយ
កាលនោះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ចោលចេញ ។ ម្នាលកាលាម-
ក្យត្រៃយ៍ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច លោភៈកាលកើតឡើង តំកើត
ឡើងក្នុងសន្តានរបស់បុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ឬ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍
ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ ម្នាល
កាលាមក្យត្រៃយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះជាអ្នកលោភ ត្រូវសេចក្តីលោភគ្រប
សង្កត់ មានចិត្តត្រូវសេចក្តីលោភរួបរឹត រមែងសម្លាប់នូវសត្វមានជីវិតខ្លះ
កាន់យកនូវទ្រព្យដែលបុគ្គលដទៃមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវភរិយាអ្នកដទៃខ្លះ
និយាយកុហកខ្លះ ជំរុញបុគ្គលដទៃដើម្បីហេតុនោះខ្លះ ហេតុនេះប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីទុក្ខអស់កាលដ៏អង្វែងដល់បុគ្គលនោះឬ
ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ម្នាលកាលាមក្យត្រៃយ៍
អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ទោសៈកាលកើតឡើង តំកើតឡើងក្នុង
សន្តាននៃបុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ឬ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ ម្នាលកាលាមក្យត្រៃយ៍ ចុះ
បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកប្រទូស្តត្រូវទោសៈគ្របសង្កត់មានចិត្តត្រូវទោសៈរួប
រឹត រមែងសម្លាប់នូវសត្វមានជីវិតខ្លះ រមែងកាន់យកទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃ

បរិធារម្បិ តច្ឆតិ មុសាបិ កណតិ បរម្បិ តថត្តាយ
សមាទបេតិ យំស ហោតិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ
ទុក្ខាយាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តំ កឹ មញ្ញថ
កាលាមា មោហោ បុរិសស្ស អជ្ឈត្តំ ឧប្បជ្ជមានោ
ឧប្បជ្ជតិ ហិតាយ វា អហិតាយ វាតិ ។ អហិតាយ ភន្តេ ។
ម្ហន្តេ បនាយំ កាលាមា បុរិសបុគ្គលោ មោហេន
អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ ចាណម្បិ ហនតិ អទិន្នម្បិ
អាទិយតិ បរទារម្បិ គច្ឆតិ មុសាបិ ភណតិ បរម្បិ
តថត្តាយ សមាទបេតិ យំស ហោតិ ទីឃរត្តំ
អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តំ កឹ មញ្ញថ
កាលាមា ឥមេ ធម្មា កុសលា វា អកុសលា
វាតិ ។ អកុសលា ភន្តេ ។ សាវជ្ជា វា
អនវជ្ជា វាតិ ។ សាវជ្ជា ភន្តេ ។ វិញ្ញូគរហិតា វា វិញ្ញូបស-
សត្ថា វាតិ ។ វិញ្ញូគរហិតា ភន្តេ ។ សមត្តា សមាទិន្នា

ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវភរិយាអ្នកដទៃខ្លះ និយាយកុហកខ្លះ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃដើម្បីហេតុនោះខ្លះ ហេតុនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាអង្វែងដល់បុគ្គលនោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច មោហៈកាលកើតឡើងក៏កើតឡើងក្នុងសន្តានៃបុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកវង្វេងត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈរួបរឹត រមែងសម្លាប់សត្វមានជីវិតខ្លះ កាន់យកទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវភរិយាអ្នកដទៃខ្លះ និយាយកុហកខ្លះ បបួលបុគ្គលដទៃដើម្បីហេតុនោះខ្លះ ហេតុនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាអង្វែងដល់បុគ្គលនោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ធម៌នេះជាកុសល ឬជាអកុសល ។ ជាអកុសលព្រះអង្គ ។ ជាធម៌ប្រកបដោយទោស ឬ មិនប្រកបដោយទោសទេ ។ ជាធម៌ប្រកបដោយទោសព្រះអង្គ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ឬ អ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀលព្រះអង្គ ។ ធម៌ទាំងនេះដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ

អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តិ នោ ច កថំ ឯត្ថ
ហោតីតិ ។ សមត្តា ភន្តេ សមាធិស្ស អហិតាយ ទុក្ខាយ
សំវត្តន្តិ ឯវំ នោ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ ឥតិ ខោ កាលាមា
យន្តំ អវោចុម្ហ ឯវញ្ច តុម្ហេ កាលាមា មា អនុស្សវេន
មា បរម្បរាយ មា ឥតិកិរាយ មា បិដកសម្បទានេន
មា តក្កហេតុ មា នយហេតុ មា អាការបរិវិតក្កេន
មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈានក្ខន្តិយា មា ភព្វរូបតាយ មា សមណោ
នោ គរូតិ យទា តុម្ហេ កាលាមា អត្តនាវ ជានេយ្យាថ
ឥមេ ធម្មា អកុសលា ឥមេ ធម្មា សាវជ្ជា ឥមេ
ធម្មា វិញ្ញូគរហិតា ឥមេ ធម្មា សមត្តា សមាធិញ្ញ
អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តីតិ អថ តុម្ហេ
កាលាមា បជហេយ្យាថាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ
ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឯវញ តុម្ហេ កាលាមា

រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខឬ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ទេ ឬក៏ក្នុងដំណើរនុ៎ះដូចម្តេចទៅវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំង
នេះដែលបុគ្គលសមាទានបរិបូណ៌ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជា
ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ យើងខ្ញុំក៏យល់ក្នុងដំណើរនុ៎ះដូច្នោះដែរ ។
ម្នាលកាលាមក្សត្រៀយ៍ តថាគតបានសំដែងនូវហេតុនោះដូច្នេះហើយថា
ម្នាលកាលាមក្សត្រៀយ៍ អ្នកចូរមក អ្នកកុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា
កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់
ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយការ
ដំរិះដោយផ្លូវផ្ទៀង កុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែត្រិះរិះនូវអាការ កុំប្រកាន់ដោយ
សេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថាសមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់
ដោយយល់ថាមានសភាពគួរ (ដឿ) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ)
ជាគ្រូរបស់យើង ម្នាលកាលាមក្សត្រៀយ៍ កាលណាបើអ្នកដឹងដោយខ្លួនឯងថា
ធម៌ទាំងនេះជាអកុសល ធម៌ទាំងនេះប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងនេះដែល
អ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ធម៌ទាំងនេះដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ
រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលកាលាម-
ក្សត្រៀយ៍ទាំងឡាយ ក្នុងកាលនោះអ្នកត្រូវលះបង់ចោលចេញ ពាក្យណា
ដែលតថាគតសំដែងហើយ ពាក្យនោះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
នូវហេតុនេះដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រៀយ៍ អ្នកចូរមក

មា អនុស្សរេន មា បរម្បរាយ មា ឥតិកិរាយ
មា បិដកសម្បទានេន មា តក្កហេតុ មា នយហេតុ
មា អាការបរិវិតក្កេន មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈានក្ខន្តិយា មា
ភព្វរូបតាយ មា សមណោ នោ ភវំ តិ យថា តុម្ហេ
ការាមា អត្តនា វ ជានេយ្យាថ ឥមេ ធម្មា កុសលា
ឥមេ ធម្មា អនវជ្ជា ឥមេ ធម្មា វិញ្ញុប្បសត្ថា ឥមេ
ធម្មា សមត្តា សមាទិន្នា ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តីតិ
អថ តុម្ហេ ការាមា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យាថ ។
តំ កិំ មញ្ញថ ការាមា អលោភោ បុរិសស្ស
អជ្ឈត្តំ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ ហិតាយ វា
អហិតាយ វាតិ ។ ហិតាយ ភន្តេ ។ អលុទ្ធោ
បនាយំ ការាមា បុរិសបុគ្គលោ លោភេន អនភិ-
ភូតោ អបរិយាទិន្នចិត្តោ នេវ ចាណំ ហនតិ ន អទិន្នំ
អាទិយតិ ន បរទារំ គច្ឆតិ ន មុសា ភណតិ

អ្នកកុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបម្បរ កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាជួរចុះ កុំប្រកាន់ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដំរួយផ្សែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែត្រិះរិះនូវអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថាសមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរ (ដឿ) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើង ម្នាលកាលាមក្បត្រៃយ៍ កាលណាបើអ្នកដឹង ដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងនេះជាកុសល ធម៌ទាំងនេះមិនមានទោស ធម៌ទាំងនេះដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ម្នាលកាលាមក្បត្រៃយ៍ កន្លងកាលនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរដល់នូវធម៌ទាំងនោះហើយនៅ ។ ម្នាលកាលាមក្បត្រៃយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អលោភៈកាលកើតឡើង តើកើតក្នុងសន្តានរបស់បុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ព្រះអង្គ ។ ម្នាលកាលាមក្បត្រៃយ៍ បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមិនលោភ មិនត្រូវសេចក្តីលោភគ្របសង្កត់មានចិត្ត មិនត្រូវសេចក្តីលោភរួបរឹត មិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកភរិយាអ្នកដទៃ មិននិយាយកុហក

បរមិ្ប តជ្ជាយ សមាធបេតិ យំស ហោតិ ឥឃរត្តំ
ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តំ កឹ មញ្ញថ
កាលាមា អលោសោ បុរិសស្ស អជ្ឈត្តំ ឧប្បជ្ជមានោ
ឧប្បជ្ជតិ ហិតាយ វា អហិតាយ វាតិ ។ ហិតាយ
ភន្តេ ។ អទុដ្ឋោ បជាយំ កាលាមា បុរិសបុគ្គលោ
លោសេន អនភិភូតោ អបរិយាធិន្នចិត្តោ នេវ ថាលាំ
ហានតិ ន អធិដ្ឋំ អាធិយតិ ន បរធារំ កប្បតិ ន មុសា
ភណតិ បរមិ្ប តជ្ជាយ សមាធបេតិ យំស ហោតិ
ឥឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តំ កឹ
មញ្ញថ កាលាមា អមោហោ បុរិសស្ស អជ្ឈត្តំ
ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ ហិតាយ វា អហិតាយ វាតិ ។
ហិតាយ ភន្តេ ។ អមុដ្ឋោ បជាយំ កាលាមា
បុរិសបុគ្គលោ មោហេន អនភិភូតោ អបរិយា-
ធិន្នចិត្តោ នេវ ថាលាំ ហានតិ ន អធិដ្ឋំ អាធិយតិ
ន បរធារំ កប្បតិ ន មុសា ភណតិ

ពាំងមិនបានដឹកនាំអ្នកដទៃដើម្បីហេតុនោះ តើហេតុនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែងដល់បុគ្គលនោះដែរឬ ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយព្រះអង្គ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អមោសៈកាលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសន្តានរបស់បុរសដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ព្រះអង្គ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះជាអ្នកមិនប្រទូស្ត មិនត្រូវទោសៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តមិនត្រូវទោសៈរួបរឹត មិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកកិរិយាអ្នកដទៃ មិននិយាយកុហក ពាំងមិនបានដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ដើម្បីហេតុនោះ តើហេតុនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែងដល់បុគ្គលនោះដែរឬ ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយព្រះអង្គ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អមោហៈកាលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងសន្តានរបស់បុរស ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ព្រះអង្គ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ ចុះបុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមិនវង្វេង មិនត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តមិនត្រូវមោហៈរួបរឹត មិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកកិរិយាអ្នកដទៃ មិននិយាយកុហក

បរមត្ថិ តថត្តាយ សមាធបេតិ យំ ส ខោតំ
ธียรตฺถំ หิตาย สุขายาติ ฯ ฯ ฯ
តំ กึ มญฺ ๔ กาลามา ส์เม ธมฺมา กุสลา
ว อกุสลา วาติ ฯ กุสลา ภนฺเต ฯ
สาวชฺชา ว อนวชฺชา วาติ ฯ อนวชฺชา ภนฺเต ฯ
วิญฺญูครหิตา ว วิญฺญูปฺปสตฺถา วาติ ฯ วิญฺญูปฺปสตฺถา
ภนฺเต ฯ สมตฺตา สมาทินฺนา หิตาย สุขาย
สំวตฺตนฺติ โน ว กถំ ว ฯ ตฺถ ขោតីតិ ฯ สมตฺตา
ภนฺเต สมาทินฺนา หิตาย สุขาย สំวตฺตนฺติ ฯ
โน ฯ ตฺถ ขោតីតិ ฯ ส์เติ ขោ กาลามา យត្ថ
อเกฺขปฺปา ฯ ส ตุម្ហេ กาลามา มา อนุสฺสเวน
มา បរมฺปរาย มา ส์เติกิราย มา ปิฏก-
สมฺปทาเนน มา តក្កเหตุ มา นยเหตุ
มา អាការปริวิตกฺเกน มา ទิដฺ ฐินิชฺฌานกฺขนฺติยา

តាំងមិនដឹកនាំបុគ្គលដទៃដើម្បីហេតុនោះ តើហេតុនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលអង្វែងដល់បុគ្គលនោះដែរឬ ។ យ៉ាងហ្នឹងហើយព្រះអង្គ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ធម៌នេះជាកុសល ឬអកុសល ។ ជាកុសលព្រះអង្គ ។ ប្រកបដោយទោស ឬមិនប្រកបដោយទោសទេ ។ មិនប្រកបដោយទោសទេ ព្រះអង្គ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ឬ អ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរព្រះអង្គ ។ ធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ឬមិនប្រព្រឹត្តទៅទេ ឬក៏ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ដូចម្តេចទៅវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ យើងខ្ញុំក៏យល់ក្នុងដំណើរនុ៎ះដូច្នេះដែរ ។ ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ តថាគតបានសំដែងនូវហេតុនោះដូច្នេះហើយថា ម្នាលកាលាមក្សត្រិយ៍ អ្នកចូរមក អ្នកកុំប្រកាន់ដោយគ្រាន់តែឮតាមគ្នា អ្នកកុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរ អ្នកកុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដម្រួយផ្សែងផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះ តាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់យើញ

មា ភគ្ឃរូបតាយ ហា សមណោ នោ ភវតំ យថា តុម្ហេ កាលាមា អត្តនា វ ជានេយ្យាថ ឥមេ ធម្មា កុសលា ឥមេ ធម្មា អនវជ្ជា ឥមេ ធម្មា វិញ្ញុបសត្ថា ឥមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិន្នា ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តីតិ អថ តុម្ហេ កាលាមា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យាថាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ស ខោ សោ កាលាមា អរិយសាវកោ ឯវំ វិគតាភិជ្ឈោ វិគតព្យាបាទោ អសម្មូឡ្ហោ សម្បជានោ បតិស្សតោ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរតិ ករុណាសហគតេន ចេតសា... មុទិតាសហគតេន ចេតសា... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ

កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរ (។ល។) កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ (នេះ) ជាគ្រូរបស់យើងឯង ម្នាលកាលាមក្បុត្រទាំង កាលណាបើដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌នេះជាកុសល ធម៌នេះមិនប្រកបដោយទោស ធម៌នេះដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌នេះដែលបុគ្គលសមាទានពេញលេញហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ម្នាលកាលាមក្បុត្រទាំង ក្នុងកាលនោះ អ្នកចាំឯង ចូរដល់នូវធម៌ចាំនោះហើយនៅ ហេតុនោះតថាគតបានពោលហើយដោយប្រការដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះតថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុនេះ ។ ម្នាលកាលាមក្បុត្រទាំង អរិយសាវ័កនោះឯង មិនមានអភិជ្ឈា មិនមានព្យាបាទ មិនវង្វេង មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិយ៉ាងនេះឯង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ទិសទី៣ ទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹងគឺទិសតូចៗ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំលាយ ដល់នូវសេចក្តីធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង មានចិត្តប្រកបដោយករុណា...មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា...មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ទិសទី៣ នឹងទិសទី៤

ฯเต ขฺวมฺหา ตีรียํ สงฺฆิ สงฺฆตฺตาย สงฺฆาวฏฺฏํ โลเกกํ ขุเปกฺขาสหคเตน เจตสา วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ผริตฺวา วิหรนฺติ ฯ ส เขา สาโล กาลามา อริยสาวเกหิ อิมาหิ อฏฺเฐหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต โหติ อตฺถิ ปเรโลโก อตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลวิปาโก(๑) อยมฺปิ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคํ โลเกกํ ขุปปชฺชิสฺสามีติ อยมฺปิ ปฐโม อสฺสาโส อธิคโต โหติ ฯ สเจ เขา ปน นตฺถิ ปเรโลโก นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลวิปาโก ฯปฺปมฺปิ ทิฏเฐว ธมฺเม อเวโร อพฺยาปชฺโฌ อนีโฆ สุขี อตฺตานํ ปริหริสฺสามีติ อยมฺปิ ทุติโย อสฺสาโส อธิคโต โหติ ฯ สเจ เขา ปน กเรโย กริยติ ปาปํ

๑ ม. ปาปกมฺมานํ ฯ ม. อปาปกมฺมานํ ฯ

ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោមទិសទទឹងគឺទិសគូបៗ មានចិត្តប្រកបដោយទេបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ ម្នាលកាលាមក្យត្រៃយ៍ អរិយសាវកនោះឯង មិនមានចិត្តចងពៀរយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មងយ៉ាងនេះ មានចិត្តស្អាតយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកបានទទួលអានិសង្ស ៤ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើបរលោកមាន ផលនៃវិបាកនៃអំពើទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងអាក្រក់ក៏មាន លុះអាត្មាអញទំលាយរាងកាយ ស្ទាប់ទៅនឹងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ដោយហេតុណា ហេតុនោះជាឋានៈ នេះជាអានិសង្សទី ១ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ បើបរលោកមិនមាន ផលនឹងវិបាកនៃអំពើដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់ ក៏មិនមាន អាត្មាអញរក្សានូវខ្លួនឲ្យជាបុគ្គលមិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ មិនមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នេះជាអានិសង្សទី ២ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ បើអំពើអាក្រក់ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថាបានធ្វើហើយ

ឯ ខោ បនាហំ តេសញ្ច ចាបំ ចេតេមិ អកាកេន្តំ ខោ បន មំ ចាបកម្មំ កុតោ ឧក្កំ ជុសិស្សតីតិ(๑) អយមស្ស តតិយោ អស្សាសោ អធិគតោ ហោតិ ។ សចេ បន ខោ កាកោតោ ឯ កាវិយតិ ចាបំ ឥទានាហំ ឧភយេនេវ វិសុទ្ធំ អត្តានំ សមនុបស្សាមីតិ អយមស្ស ចតុត្ថោ អស្សាសោ អធិគតោ ហោតិ ។ ស ខោ សោ កាលាមា អរិយសាវកោ ឯវំ អវេរចិត្តោ ឯវំ អព្យាបជ្ឈចិត្តោ ឯវំ អសំកិលិដ្ឋចិត្តោ ឯវំ វិសុទ្ធចិត្តោ តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ឥមេ ចត្តារោ អស្សាសា អធិគតា ហោន្តីតិ ។ ឯវមេតំ កកច ឯវមេតំ សុកត ស ខោ សោ កន្តេ អរិយសាវកោ ឯវំ អវេរចិត្តោ ឯវំ អព្យាបជ្ឈចិត្តោ ឯវំ អសំកិលិដ្ឋចិត្តោ ឯវំ វិសុទ្ធចិត្តោ តស្ស ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ចត្តារោ អស្សាសា អធិគតា ហោន្តិ

---

๑ ម. ម. ជុស្សតតិ ។

អញមិនដែលតិះដៀលអំពើអាក្រក់របស់បុគ្គលណាមួយ សេចក្តីទុក្ខនឹងពាល់ត្រូវនូវអាត្មាអញ ដែលមិនបានធ្វើនូវអំពើអាក្រក់អំពីទីណាបាន នេះជាអានិសង្សទី ៣ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ បើអំពើអាក្រក់ដែលបុគ្គលធ្វើហើយឈ្មោះថាមិនបានធ្វើ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញច្បាស់នូវខ្លួនដ៏បរិសុទ្ធ ដោយហេតុពាំងពីរ ក្នុងលោកនេះ នេះជាអានិសង្សទី ៤ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ ម្នាលកាលាមក្យត្រៃយ៍ អរិយសាវកនោះឯង មិនមានចិត្តប្រកបដោយពៀរយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មងយ៉ាងនេះ មានចិត្តបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ នេះជាអានិសង្ស ៤ យ៉ាង ដែលអរិយសាវកនោះបានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះសុគត ហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អរិយសាវកនោះឯង មិនមានចិត្តប្រកបដោយពៀរយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មងយ៉ាងនេះ មានចិត្តបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ទើបអរិយសាវកនោះ បាននូវអានិសង្ស៤ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន

សចេ ខោ បន អត្តំ បរេ លោភេន្តោ អត្តំ សុភេ-
ធុក្ករជាតំ ករម្ភានំ ជលវិហារេន ហានមេតំ យោគាចារំ
ការយស្ស ភេទាយ បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ
ឧបបជ្ជិស្សាមីតិ អយមស្ស បឋមោ អស្សាសោ
អធិគតោ ហោតិ ។ សចេ ខោ បន ឧត្តំ បរេ លោភេន្តោ
ឧត្តំ សុភេជធុក្ករជាតំ ករម្ភានំ ជលវិហារេន ឥធាហំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អវេរំ អព្យាបជ្ឈំ អនីឃំ សុខឹ អត្តានំ បរិហា-
រាមីតិ អយមស្ស ទុតិយោ អស្សាសោ អធិគតោ ហោតិ ។
សចេ ខោ បន ករេតោ ករិយតិ ចាបំ ន ខោ បនាហំ
ករស្សចិ ចាបំ ចេតេមិ អករេន្តំ ខោ បន មំ
ចាបករម្ហំ ករេតោ ទុក្ករំ ជុសិស្សតីតិ អយមស្ស
តតិយោ អស្សាសោ អធិគតោ ហោតិ ។
សចេ ខោ បន ករេតោ ន ករិយតិ ចាបំ
ឥធាហំ ទុករយេនេវ វិសុទ្ធិំ អត្តានំ សមនុ-
បស្សាមីតិ អយមស្ស ចតុត្ថោ អស្សាសោ អធិគតោ
ហោតិ ។ ស ខោ សោ ភន្តេ អរិយសាវកោ

បើបរលោកមាន ផលនឹងវិបាកនៃអំពើដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់ក៏មាន លុះអាត្មាអញធំលាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ទីនឹងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ដោយហេតុណា ហេតុនោះជាឋានៈ នេះជាអានិសង្សទី ១ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ បើបរលោកមិនមាន ផលនឹងវិបាកនៃអំពើដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងអាក្រក់ក៏មិនមាន អាត្មាអញនឹងរក្សាខ្លួនឲ្យជាបុគ្គលមិនមានពៃវៃ មិនមានព្យាបាទ មិនមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នេះជាអានិសង្សទី ២ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ បើអំពើអាក្រក់ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថាបានធ្វើ អាត្មាអញមិនដែលគិតនូវអំពើអាក្រក់របស់បុគ្គលណាមួយឡើយ សេចក្តីទុក្ខនឹងពាល់ត្រូវនូវអាត្មាអញដែលមិនធ្វើអំពើអាក្រក់អំពីទីណាបាន នេះជាអានិសង្សទី ៣ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ បើអំពើអាក្រក់ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ឈ្មោះថាមិនបានធ្វើ អាត្មាអញនឹងពិចារណាឃើញច្បាស់នូវខ្លួនដ៏បរិសុទ្ធដោយហេតុទាំង ២ ក្នុងលោកនេះ នេះជាអានិសង្សទី ៤ ដែលអរិយសាវកនោះបានហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អរិយសាវកនោះឯង

ฬาโ อเวจิตฺตา ฬาโ อจฺจาปชฺชิตฺตา ฬาโ อสมิกาลิกฺก-
จิตฺตา ฬาโ วิสุทฺธิจิตฺตา ตสฺส ธมฺเมฺ สเม
จตฺตาโร อสฺสาสา อธิคตา โหนฺติ ฯ อภิกฺกนฺตํ
ภนฺเต ฯ เป ฯ ฬาเต มยํ ภนฺเต ภควนฺตํ สรณํ
คจฺฉาม ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ อุปาสเก โน ภนฺเต
ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปเต สรณํ คเตติ ฯ

[๖๘] ฬกมิ สมเย อายสฺมา อนุรุทฺโธ
สาวตฺถิยํ วิหรติ ปุพฺพาราเม มิคารมาตุปาสาเท ฯ
อถโข สาเคฬฺโห จ มิคารเสฏฺฐี เวหาโส จ เปขุ-
ณิโย เสฏฺฐี(๑) เยนายสฺมา อนุรุทฺโธ เตนุปสงฺกมึสุ
อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อนุรุทฺธํ อภิวาเทตฺวา
ฬกมนฺตํ นิสีทึสุ ฯ ฬกมนฺตํ นิสินฺโน โข
สาเคฬฺโห มิคารเสฏฺฐี อายสฺมา อนุรุทฺโธ ฬตเทโว จ

---

๑ ม. สาเคฬฺโห จ เปขุณิยเสฏฺฐี ฯ

មិនមានចិត្តប្រកបដោយពៀរយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តព្យាបាទយ៉ាងនេះ មិនមានចិត្តសៅហ្មងយ៉ាងនេះ មានចិត្តបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ នេះជាអានិសង្ស ៤ យ៉ាងដែលអរិយសាវកនោះបានកន្លងបង់ចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ច្បាស់ពេកណាស់ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ តាំងនេះ សូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះសង្ឃផង ថាជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចាំទុកនូវយើងខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមតទៅ ។

(៦៨) សម័យមួយ ព្រះនន្ទកៈ ដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះសាឡ្ហៈ ជាចៅរបស់មិគារមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះសាឡ្ហៈ ជាចៅរបស់មិគារសេដ្ឋីនឹងពោធនៈជាចៅរបស់បេខុណិយសេដ្ឋី នាំគ្នាចូលទៅកាន់ព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសាឡ្ហៈជាចៅរបស់មិគារសេដ្ឋី អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ព្រះនន្ទកៈដ៏មានអាយុបានពោលដូច្នេះថា

ឯវ តុម្ហេ សាធ្ហ មា អនុស្សរេន មា បរម្ប-
រាយ មា ឥតិកិរាយ មា បិដកសម្បទានេន មា
តក្កហេតុ មា នយហេតុ(๑) មា អាការបរិវិតក្កេន
មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈានក្ខន្តិយា មា ភព្វរូបតាយ មា
សមណោ នោ គរូតិ យន្តា តុម្ហេ សាធ្ហ
អត្តនា វ ជានេយ្យាថ ឥមេ ធម្មា អកុសលា
ឥមេ ធម្មា សាវជ្ជា ឥមេ ធម្មា វិញ្ញូគរហិតា
ឥមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិន្នា អហិតាយ ទុក្ខាយ
សំវត្តន្តីតិ អថ តុម្ហេ សាធ្ហ បជហេយ្យាថ ។ តំ
កិំ មញ្ញថ សាធ្ហ អត្ថិ លោភោតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។
អកិច្ឆាតិ ខោ អហំ សាធ្ហ ឯតមត្ថំ វទាមិ ។

---

๑ ម. មា តក្កគ្គាហេន មា នយគ្គាហេន ។

ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អ្នកចាំងឡាយ ចូរមក អ្នកចាំងឡាយ កុំប្រកាន់ដោយការឮតៗគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយការអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ដម្រុយផ្សែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះ តាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់យើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថាមានសភាពគួរជឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ(នេះ) ជាគ្រូរបស់យើងឡើយ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ កាលណាអ្នកចាំងឡាយ ដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ចាំងអម្បាលនេះ ជាអកុសល ធម៌ចាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌ចាំងអម្បាលនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ធម៌ចាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលចាននសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ កាលណោះអ្នកចាំងឡាយត្រូវលះចោលចេញ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច លោកៈមានដៃរឬ។ សាឡ្ហៈនឹងពោធនៈឆ្លើយថា មានដៃរលោកម្ចាស់។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា លោកៈជាអកិដ្ឋា។

លុទ្ធោ ខោ អយំ សាឧទ្ធ អភិឝ្ឆាលុ ចាណម្បិ ហានតំ
អនិដ្ឋម្បិ អានិយតំ បរាធារម្បិ កដ្ឋតំ មុសាបំ កណាតំ
បរម្បិ តឝត្តាយ សមាធបេតំ យំស ហោតំ ទីឃរត្តំ
អហិតាយ ទុក្ខាយាតំ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តំ កិំ មញ្ញថ
សាឧទ្ធ អត្ថំ នោសោតំ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ ព្យាចា-
នោតំ ខោ អហំ សាឧទ្ធ ឯតមត្ថំ វទាមិ ។
ទុដ្ឋោ ខោ អយំ សាឧទ្ធ ព្យាបន្នចិត្តោ ចាណម្បិ
ហានតំ អនិដ្ឋម្បិ អានិយតំ បរាធារម្បិ កដ្ឋតំ
មុសាបំ កណាតំ បរម្បិ តឝត្តាយ សមាធបេតំ
យំស ហោតំ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតំ ។
ឯវំ ភន្តេ ។ តំ កិំ មញ្ញថ សាឧទ្ធ អត្ថំ
មោហោតំ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ អវិជ្ជាតំ ខោ អហំ
សាឧទ្ធ ឯតមត្ថំ វទាមិ ។ មូឧទ្ធ ខោ អយំ
សាឧទ្ធ អវិជ្ជាកតោ ចាណម្បិ ហានតំ អនិដ្ឋម្បិ

ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ បុគ្គលអ្នកលោភច្រើនដោយអភិជ្ឈានេះ រមែងសម្ងំបន់សត្វខ្លះ កាន់យកវបស់ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ ប្រព្រឹត្តខុសកន្លងកាមរៈយារបស់អ្នកដទៃខ្លះ ពោលពាក្យកុហកខ្លះ ដឹកនាំអ្នកដទៃដើម្បីអំពើដូច្នោះខ្លះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាយូរអង្វែងដល់បុគ្គលនោះមែនឬ ។ មែនលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ទោសៈមានដែរឬ ។ មានដែរលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា ទោសៈជាព្យាបាទ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ បុគ្គលអ្នកប្រទូស្ត មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទនេះ តែងសម្ងំបន់សត្វខ្លះ កាន់យកវបស់ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវកិរិយារបស់អ្នកដទៃខ្លះ ពោលពាក្យកុហកខ្លះ ដឹកនាំអ្នកដទៃដើម្បីអំពើដូច្នោះខ្លះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនេះមែនឬ ។ មែនលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច មោហៈមានដែរឬទេ ។ មានដែរលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា មោហៈជាអវិជ្ជា ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ បុគ្គលអ្នកវង្វែង ប្រកបទៅដោយអវិជ្ជានេះ រមែងសម្ងំបន់សត្វខ្លះ កាន់យកវបស់ដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ គប់រកនូវកិរិយារបស់អ្នកដទៃខ្លះ

អាទិយតិ បរិភាវេតិ កត្ថតិ មុសាបិ ភណតិ បរម្បិ
តថត្តាយ សមាទបេតិ យំស ហោតិ ទីឃរត្តំ
អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តំ កិំ
មញ្ញថ សាធ្បា នវមេ ឆដ្ឋោ កុសលោ ឯ អកុសលោ
ឯតិ ។ អកុសលោ ភន្តេ ។ សាវជ្ជោ ឯ អនវជ្ជោ
ឯតិ ។ សាវជ្ជោ ភន្តេ ។ វិញ្ញូភិរហិតោ ឯ វិញ្ញូបស-
ត្ថោ ឯតិ ។ វិញ្ញូភិរហិតោ ភន្តេ ។ សមត្តោ សមាទិន្នោ
អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តិ នោ ឯ កថំ ឯ ឯត្ថ
ហោតីតិ ។ សមត្តោ ភន្តេ សមាទិន្នោ អហិតាយ
ទុក្ខាយ សំវត្តន្តិ ឯវំ នោ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ ឥតិ
ខោ សាធ្បា យន្តំ អភិញ្ញាយ ឯវ តុម្ហេ សាធ្បា
ថា អនុស្សវេន មា បរម្បរាយ មា ឥតិកិរាយ

ពោលពាក្យគុំកួកខ្លះ ដឹកនាំអ្នកដទៃដើម្បីអំពើជូរចាត់ខ្លះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអំពើមិនជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាយូរអង្វែងដល់បុគ្គលនោះមែនឬ ។ មែនលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសលឬជាអកុសល ។ ជាអកុសលលោកម្ចាស់ ។ ប្រកបដោយទោសឬមិនប្រកបដោយទោស ។ ប្រកបដោយទោសលោកម្ចាស់ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀលឬជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល លោកម្ចាស់ ។ ជាធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខឬ មិនមែនទេ ឬមួយក្នុងដំណើរនុ៎ះ មានប្រការដូចម្តេចទៅវិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចំរើន អកុសលធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីទុក្ខមែន យើងខ្ញុំយល់យ៉ាងនេះដែរ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។ ព្រះនន្ទកៈពោលថា ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈ យើងបាននិយាយនូវពាក្យណាជូរចេះយ៉ាងនេះថា ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈ អ្នកចាំងឲ្យ ចូរមក អ្នកចាំងឲ្យ កុំប្រកាន់ដោយការឈ្លោះគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាជូរចេះ

មា បិដកសម្បទានេន មា តក្កហេតុ មា នយហេតុ មា អាការបរិវិតក្កេន មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈានក្ខន្តិយា មា ភព្វរូបតាយ មា សមណោ នោ ករុតំ យទា តុម្ហេ សានុ្ទ អត្តនាវ ជានេយ្យាថ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ឥមេ ធម្មា សាវជ្ជា ឥមេ ធម្មា វិញ្ញូគរហិតា ឥមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិន្នា អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តីតិ អថ តុម្ហេ សានុ្ទ បជហេយ្យាថាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឯវ តុម្ហេ សានុ្ទ មា អនុស្សវេន មា បរម្បរាយ មា ឥតិកិរាយ មា បិដកសម្បទានេន មា តក្កហេតុ មា នយហេតុ មា អាការបរិវិតក្កេន មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈានក្ខន្តិយា

កុំប្រកាន់ដោយការអាង‌ក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយកាត់ជម្រួយផ្សែងផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះតាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថា សមទឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរជឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថាសមណៈនេះ)ជាគ្រូរបស់យើងដូច្នេះទេឬយ ម្នាលសាឡ្ហៈទឹងពោធនៈ កាលណាអ្នកពាំងឮយដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌ពាំងអម្បាលនេះ ជាអកុសល ធម៌ពាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌ពាំងអម្បាលនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ធម៌ពាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយតែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍និងសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលសាឡ្ហៈ ទឹងពោធនៈ កាលណោះអ្នកពាំងឮយត្រូវលះចោលចេញ ពាក្យណាដែលយើងពោលហើយដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈទឹងពោធនៈ អ្នកពាំងឮយចូរមក អ្នកពាំងឮយកុំប្រកាន់ដោយការឮតៗគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយការអាង‌ក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះកុំប្រកាន់ដោយកាត់ជម្រួយផ្សែងផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះតាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថា សមទឹងសេចក្តីយល់

មា ភគ្ឃរូបតាយ មា សមណោ នោ ករូតំ យថា តុម្ហេ
សាធ្ឃ អត្តនា វ ជានេយ្យាថ ឥមេ ធម្មា កុសលា
ឥមេ ធម្មា អនវជ្ជា ឥមេ ធម្មា វិញ្ញុប្បសត្ថា ឥមេ
ធម្មា សមត្តា សមាទិន្នា ហិតាយ សុខាយ
សំវត្តន្តីតិ អថ តុម្ហេ សាធ្ឃ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេ-
យ្យាថ ។ តំ កិំ មញ្ញថ សាធ្ឃ អត្ថំ អលោ-
ភោតំ ។ ឍវំ ភន្តេ ។ អនភិជ្ឈាតំ ខោ អហំ
សាធ្ឃ ឯតមត្ថំ វទាមិ ។ អលុទ្ធោ ខោ អយំ
សាធ្ឃ អនភិជ្ឈាលុ នេវ ថាលាំ ហរតិ ន
អទិន្នំ អាទិយតិ ន បរទារំ កច្ចតិ ន មុសា
កណាតិ បរម្ប តថត្តាយ សមាទបេតិ យំស
ហោតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឍវំ
ភន្តេ ។ តំ កិំ មញ្ញថ សាធ្ឃ អត្ថំ អនោសោតិ ។

យើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរជឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថាសមណៈ(នេះ) ជាគ្រូរបស់យើងឡើយ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈ កាលណា អ្នកតាំងឡាយដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌តាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ធម៌តាំងអម្បាលនេះ មិនប្រកបដោយទោស ធម៌តាំងអម្បាលនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌តាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈ កាលណោះអ្នកតាំងឡាយ គួរចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅចុះ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អលោភៈមានដែរឬ ។ មានដែរលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈអាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា`អលោភៈជាអនត្ថិជ្ជា(សេចក្តីមិនលោភ) ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈ បុគ្គលអ្នកមិនលោភ មិនមានអកិរិយានេះ រមែងមិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកទ្រព្យវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកនូវកិរិយារបស់អ្នកដទៃ មិនពោលពាក្យកុហក ជឹកនាំអ្នកដទៃដើម្បីអំពើដូច្នេះ ដែលជាហេតុប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែងដល់បុគ្គលនោះមែនឬ ។ មែនហើយលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពេហនៈអ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អទោសៈមានដែរឬ ។

ឯវំ កន្តេ ។ អញ្ញាចារោតិ ខោ អហំ សាធុ-
ហ្មិ ឯតមត្ថំ វទាមិ ។ អធុដ្ឋោ ខោ អយំ សាធុ-
ហ្មិ អញ្ញាបន្នចិត្តោ នេវ ចាណំ បាធតិ ន អធិដ្ឋំ
អាធិយតិ ន បរធារំ កប្ផតិ ន មុសា កណាតិ
បរម្បិ តថត្តាយ សមាធបេតិ យំស ហោតិ
ធីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ តំ
កិំ មញ្ញថ សាធុ-ហ្មិ អត្ថិ អមោហោតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។
វិជ្ជាតិ ខោ អហំ សាធុ-ហ្មិ ឯតមត្ថំ វទាមិ ។
អម្ហេ-ហ្មិ ខោ អយំ សាធុ-ហ្មិ វិជ្ជាគតោ នេវ
ចាណំ ហនតិ ន អធិដ្ឋំ អាធិយតិ ន បរធារំ
កប្ផតិ ន មុសា កណាតិ បរម្បិ តថត្តាយ សមា-
ធបេតិ យំស ហោតិ ធីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។
ឯវំ កន្តេ ។ តំ កិំ មញ្ញថ សាធុ-ហ្មិ ឥមេ ធម្មា
កុសលា វា អកុសលា វាតិ ។ កុសលា កន្តេ ។

មានដៃរលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនុ៎ះថា អពោធៈ ជាអព្យាបាទ (សេចក្តីមិនប្រទូស្ត) ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធៈ បុគ្គលអ្នកមិនប្រទូស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទនេះ រមែងមិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកនូវភរិយារបស់អ្នកដទៃ មិនពោលពាក្យកុហកដឹកនាំអ្នកដទៃដើម្បីអំពើដូច្នោះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខអស់កាលជាយូរអង្វែងដល់បុគ្គលនោះមែនឬ ។ មែនហើយលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អមោហៈមានដៃរឬ ។ មានដៃរលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធៈ អាត្មាពោលសេចក្តីនោះថា អមោហៈជាវិជ្ជា ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធៈ បុគ្គលអ្នកមិនវង្វេងប្រកបដោយវិជ្ជានេះ រមែងមិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប់រកនូវភរិយារបស់អ្នកដទៃ មិនពោលពាក្យកុហកដឹកនាំអ្នកដទៃដើម្បីអំពើដូច្នោះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់បុគ្គលនោះមែនឬ ។ មែនហើយលោកម្ចាស់ ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសលឬជាអកុសល ។ ជាកុសលលោកម្ចាស់ ។

សារជ្ជា ភ អនារជ្ជា ភតិ ។ អនារជ្ជា ភន្តេ ។ វិញ្ញូ-
ករហិតា ភ វិញ្ញុបសត្ថា ភតិ។ វិញ្ញុបសត្ថា ភន្តេ ។
សមត្តា សមាធិន្ថា ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តិ នោ
ភ ភគវំ ភ ឯត្ត ហោតីតិ ។ សមត្តា ភន្តេ
សមាធិន្ថា ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តិ ឯវំ នោ
ឯត្ត ហោតីតិ ។ ឥតិ ខោ សាធ្ឍ យន្តំ អភៀចុម្ហ
ឯវ តុម្ហេ សាធ្ឍ មា អនុស្សរេន មា បរម្បរាយ មា
ឥតិកិរាយ មា បិដកសម្បទានេន មា តក្កហេតុ
មា នយហេតុ មា អាការបរិវិតក្កេន មា ទិដ្ឋិនិជ្ឈាន-
ក្ខន្តិយា មា ភព្វរូបតាយ មា សមណោ នោ ភវូតិ

ប្រកបដោយទោស ឬមិនប្រកបដោយទោស ។ មិនប្រកបដោយទោសទេ លោកម្ចាស់ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ឬជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ លោកម្ចាស់ ។ ជាធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ឬមិនមែនទេ ឬមួយក្នុងដំណើរនុ៎ះ មានប្រការដូចម្តេចទៅវិញ ។ បពិត្រព្រះកុណាដ៏ចំរើន ធម៌ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ យើងខ្ញុំកំណត់យល់យ៉ាងនេះដែរ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។ ព្រះនន្ទកៈពោលថា ម្នាលសាឡ្ហៈនិងរោហនៈ យើងបានពោលនូវពាក្យណាដូច្នេះថា ម្នាលសាឡ្ហៈនិងរោហនៈ អ្នកចាំងឡាយចូលមកអ្នកចាំងឡាយ កុំប្រកាន់ដោយការពួតៗគ្នា កុំប្រកាន់តាមពាក្យបរម្បរា កុំប្រកាន់ដោយបានឮថាដូច្នេះ កុំប្រកាន់ដោយការអាងក្បួនតម្រា កុំប្រកាន់តាមហេតុដែលត្រិះរិះ កុំប្រកាន់ដោយការគប់ជម្រុយផ្លែផ្សំ កុំប្រកាន់ដោយត្រិះរិះតាមអាការ កុំប្រកាន់ដោយសេចក្តីពេញចិត្តតាមការពិនិត្យថា សមនឹងសេចក្តីយល់ឃើញ កុំប្រកាន់ដោយយល់ថា មានសភាពគួរដឿ កុំប្រកាន់ដោយគិតថា សមណៈ(នេះ)ជាគ្រូរបស់យើងដូច្នេះឡើយ

ទុតិយបណ្ណាសកេ មហាវគ្គោ

យថា តុម្ហេ សារិបុត្តា អត្តនាវ ជានេយ្យាថ
ឥមេ ធម្មា កុសលា ឥមេ ធម្មា អនវជ្ជា ឥមេ
ធម្មា វិញ្ញុប្បសត្ថា ឥមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិន្នា
ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តីតិ អថ តុម្ហេ សារិបុត្តា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យាថាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ
បដិច្ច វុត្តំ ។ ស ខោ សោ សារិបុត្តា អរិយសា-
វកោ ឥមំ វិតតាភិជ្ឈោ វិតតព្យាបាទោ អសម្មូឡ្ហោ
សម្បជានោ បតិស្សតោ មេត្តាសហគតេន ចេតសា
ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា
តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ
សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ... ករុណាសហគតេន
ចេតសា ។បេ។ មុទិតាសហគតេន ចេតសា ។បេ។
ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា

ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ កាលណាអ្នកតាំងឆ្ពាយដឹងដោយខ្លួនឯងថា ធម៌តាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ធម៌តាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយទោស ធម៌តាំងអម្បាលនេះ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ធម៌តាំងអម្បាលនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ កាលណោះ អ្នកតាំងឆ្ពាយ គួរបួលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅចុះ ពាក្យណាដែលអាត្មាបានពោលហើយដូច្នេះ ពាក្យនុ៎ះ អាត្មាបានពោលទុកហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ម្នាលសាឡ្ហៈនឹងពោធនៈ អរិយសាវ័កនោះ ប្រាសចាកអភិជ្ឈា ប្រាសចាកព្យាបាទ ជាអ្នកមិនវង្វេង មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិដំកល់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះហើយ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទោះទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ខាងក្រោមនឹងទិសទទឹង ផ្សាយទៅកាន់លោកតាំងអស់ ដោយប្រការតាំងពួងក្នុងទីតាំងពួង...មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១

វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ
ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ
លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន
មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន
ផរិត្វា វិហរតិ ។ សោ ឃំ បជានាតិ អត្ថិ ឥទំ
អត្ថិ ហីនំ អត្ថិ បណីតំ អត្ថិ ឥមស្ស សញ្ញា-
គតស្ស ឧត្តរិំ និស្សរណន្តិ ។ តស្ស ឃំ ជានតោ
ឃំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ
ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មឹ
វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ
ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ
បជានាតិ ។ សោ ឃំ បជានាតិ អហុ បុព្ពេ
លោភោ តទហុ អកុសលំ សោ ឯតរហិ ឆត្តំ
ឥទ្ធេតំ កុសលំ អហុ បុព្ពេ ទោសោ...

ទោះទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ដល់នូវសភាពជាធំ រកប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទទឹង ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងអស់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ ព្រះអរិយសាវកនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ទុក្ខសច្ច កំមាន សមុទយសច្ច កំមាន មគ្គសច្ច កំមាន និរោធសច្ចជាគ្រឿងរលាស់ចេញដ៏ក្រៃលែងនូវសញ្ញាកំមាន ។ កាលព្រះអរិយសាវកនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តរមែងរួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តរមែងរួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តរមែងរួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងច្បាស់ក៏កើតឡើងថា ចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះអរិយសាវកនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោកៈកើតមានដល់អាត្មាអញក្នុងកាលមុន ធម្មជាតនោះជាអកុសល ឥឡូវនេះ លោកៈនោះមិនមានឡើយ ធម្មជាតនោះឈ្មោះថាជាកុសល ទោសៈកើតមានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលមុន...

អបុ បុព្វេ មោហោ តទបុ អកុសលំ សោ ឯតរហិ
ឧត្តិ ឥច្ចេតំ កុសលន្តិ ។ ឥតិ សោ ឯដ្ឋេ ធម្មេ
និច្ចតោ និព្វុតោ សីតិភូតោ សុខប្បដិសំវេទី
ព្រហ្មភូតេន អត្តនា វិហរតីតិ ។

(៦៩) តីណីមានិ ភិក្ខវេ កថាវត្ថូនិ ។
កតមានិ តីណិ ។ អតីតំ វា ភិក្ខវេ អទ្ធានំ
អារព្ភ កថំ កថេយ្យ ឯវំ អហោសិ អតីតមទ្ធា-
ឧន្តិ អនាគតំ វា ភិក្ខវេ អទ្ធានំ អារព្ភ កថំ
កថេយ្យ ឯវំ ភវិស្សតិ អនាគតមទ្ធានន្តិ ឯតរហិ
វា ភិក្ខវេ បច្ចុប្បន្នំ អទ្ធានំ អារព្ភ កថំ កថេយ្យ
ឯវំ ហោតិ ឯតរហិ បច្ចុប្បន្នន្តិ ។ កថាសម្ប-
យោគេន ភិក្ខវេ បុគ្គលោ វេទិតព្ពោ យទិ វា
កច្ចោ យទិ វា អកច្ចោតិ ។ សចាយំ ភិក្ខវេ

មោហៈកើតមានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលមុន ធម្មជាតនោះ ជាអកុសលឥឡូវនេះ មោហៈនោះមិនមានឡើយ ធម្មជាតនោះឈ្មោះថាជាកុសលដូច្នេះ ។ ព្រះអរិយសាវ័កនោះអស់សេចក្តីស្រែកឃ្វាន ជាអ្នកលះកិលេស មានសេចក្តីត្រជាក់ជាប្រក្រតី ទទួលនូវសេចក្តីសុខ មានខ្លួនដ៏ប្រសើរ នៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(๖๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថាវត្ថុនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ កថាវត្ថុ ៣ យ៉ាងដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺបុគ្គលពោលពាក្យប្រកបព្រហេតុជាអតីតកាលថា ហេតុជាអតីតកាល មានមកហើយយ៉ាងនេះ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពោលពាក្យប្រកបព្រហេតុជាអនាគតកាលថា ហេតុជាអនាគតកាលនឹងមានយ៉ាងនេះ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពោលពាក្យប្រកបព្រហេតុជាបច្ចុប្បន្នកាល ក្នុងកាលឥឡូវនេះថា ហេតុជាបច្ចុប្បន្នកាល ក្នុងកាលឥឡូវនេះយ៉ាងនេះ ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គលដោយការចូលប្រទះដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គលដែលគួរសាកច្ចាប្តឹមិនគួរសាកច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ

ปุคฺคลา ปญฺจ ปุคฺคลา สมาโน ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น วิปสฺสนาย ปญฺจ น มคฺคสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น ฯ

ตตฺถ กตโม ปุคฺคลา ปญฺจ ปุคฺคลา สมาโน ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น วิปสฺสนาย ปญฺจ น มคฺคสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น ฯ

ตตฺถ กตโม ปุคฺคลา ปญฺจ ปุคฺคลา สมาโน ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น วิปสฺสนาย ปญฺจ น มคฺคสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น ฯ

ตตฺถ กตโม ปุคฺคลา ปญฺจ ปุคฺคลา สมาโน ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น วิปสฺสนาย ปญฺจ น มคฺคสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น ฯ

ตตฺถ กตโม ปุคฺคลา ปญฺจ ปุคฺคลา สมาโน ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น วิปสฺสนาย ปญฺจ น มคฺคสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น ฯ

ตตฺถ กตโม ปุคฺคลา ปญฺจ ปุคฺคลา สมาโน ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น วิปสฺสนาย ปญฺจ น มคฺคสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น ฯ

ตตฺถ กตโม ปุคฺคลา ปญฺจ ปุคฺคลา สมาโน ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น ฌานสมาปตฺติยา ปญฺจ น วิปสฺสนาย ปญฺจ น มคฺคสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น ผลสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น อรหตฺตสมงฺคี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น ปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อนฺตราปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น สสงฺขารปรินิพฺพายี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น อุทฺธโสตา อกนิฏฺฐคามี ปญฺจ น ฯ

បុគ្គលនេះកាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិនព្យាករប្រស្នាដែលគេសួរ ព្យាករតែមួយចំណែក (តែម្តង) មិនព្យាករដោយការចែករំលែក នូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករដោយការចែករំលែក មិនព្យាករដោយការសួរតបទៅវិញនូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករ ដោយការសួរតបទៅវិញ មិនបញ្ឈប់នូវប្រស្នាដែលគួរបញ្ឈប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថាជាបុគ្គល មិនគួរសាកច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នា ក៏ព្យាករប្រស្នាដែលគួរព្យាករដោយចំណែកមួយ តែមួយចំណែក (ប៉ុណ្ណោះ) ព្យាករដោយការចែករំលែក នូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករ ដោយការចែករំលែក ព្យាករដោយការសួរតបទៅវិញ នូវប្រស្នាដែលគួរព្យាករ ដោយការសួរតបទៅវិញ បញ្ឈប់នូវប្រស្នាដែលគួរបញ្ឈប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថាជាបុគ្គលគួរសាកច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គល ដោយការប្រៀបប្រដូចដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គលដែលគួរសាកច្ចា ឬមិនគួរសាកច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចើបុគ្គលនេះដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិនតាំងនៅក្នុងហានៈ (ហេតុដែលកើតមាន) នឹងអដ្ឋានៈ (ហេតុដែលមិនកើតមាន) មិនតាំងនៅក្នុងបរិកប្បៈ (ការកំណត់សួរនឹងធ្វើយ) មិនតាំងនៅក្នុងវាទៈដែលខ្ជិនចេះ

ปฏิปชฺชาย น สณฺฐาติ ฯเปฯ สญฺญาย กิจฺจเวปกฺกลา อกาฬโก โหติ ฯ สเจ ปชาย กิจฺจเวปกฺกลา ปญฺโ ปุคฺคโล สมาโน ฐานฏฺฐาเน สณฺฐาติ ปริกปฺเป สณฺฐาติ อญฺญาเน สณฺฐาติ ปฏิปชฺชาย สณฺฐาติ ฯเปฯ สญฺญาย กิจฺจเวปกฺกลา ปุคฺคโล กาฬโก โหติ ฯ กถาสมฺปยุตฺเตน กิจฺจเวปกฺกลา ปุคฺคโล เวจิตฺตาฬโก ยทิ วา กาฬโก ยทิ วา อกาฬโกติ ฯ สชาย กิจฺจเวปกฺกลา ปญฺโ ปุคฺคโล สมาโน อญฺเญนญฺ ปฏิจรติ ชาติยา กเถ อปชาเมติ เกาปญฺ โธสญฺ อปฺปฏิญฺ ชาตุกาเมติ ฯเปฯ สญฺญาย กิจฺจเวปกฺกลา ปุคฺคโล อกาฬโก โหติ ฯ สเจ ปชาย กิจฺจเวปกฺกลา ปญฺโ ปุคฺคโล สมาโน ชาเญนญฺ ปฏิจรติ น ชาติยา กเถ อปชาเมติ น เกาปญฺ โธสญฺ อปฺปฏิญฺ ชาตุกาเมติ ฯเปฯ สญฺญาย กิจฺจเวปกฺกลา

មិនតាំងនៅ ក្នុងបដិបទា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ជាបុគ្គល មិនគួរសោកច្បា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ ក៏តាំងនៅក្នុងហានៈនឹងអង្គនៈ តាំងនៅក្នុងបរិកប្បៈ តាំងនៅក្នុងវាទៈ ដែលខ្លួនចេះដឹង តាំងនៅក្នុងបដិបទា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ជាបុគ្គល គួរសោកច្បា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹងស្គាល់បុគ្គល ដោយការចូលប្រទះ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គលគួរសោកច្បាឬ មិនគួរសោកច្បាដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ ក៏ពោលពាក្យបន្ទូលបន្ទប់ ផ្តេសផ្តាសនាំយកសំដីខាងក្រៅមកដំណាលធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹងនឹងសេចក្តីតូចចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ជាបុគ្គលមិនគួរសោកច្បា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិនពោលពាក្យបន្ទូលបន្ទប់ ផ្តេសផ្តាសមិននាំយកសំដីខាងក្រៅមកដំណាល មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង នឹងសេចក្តីតូចចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ

បុគ្គលោ កកច្ឆោ ហោតិ ។ កថាសម្បយោគេន
តិក្ខវេ បុគ្គលោ វេធិតញ្ញោ យទិ ឯ កកច្ឆោ យទិ
ឯ អកកច្ឆោតិ ។ សចាយំ តិក្ខវេ បុគ្គលោ បញ្ញំ
បុដ្ឋោ សមានោ អតិហរតិ អតិមញ្ញតិ អនុបដ្ឋបេតិ
ខលិតំ កណ្ហាតិ ឃរំ សន្ធាយំ តិក្ខវេ បុគ្គលោ
អកកច្ឆោ ហោតិ ។ សចេ បនាយំ តិក្ខវេ បុគ្គលោ
បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមានោ ន អតិហរតិ ន អតិមញ្ញតិ
ន អនុបដ្ឋបេតិ ន ខលិតំ កណ្ហាតិ ឃរំ សន្ធាយំ
តិក្ខវេ បុគ្គលោ កកច្ឆោ ហោតិ ។ កថាសម្ប-
យោគេន តិក្ខវេ បុគ្គលោ វេធិតញ្ញោ យទិ ឯ
សុបដិសោ យទិ ឯ អនុបដិសោតិ ។ អនោមិត-
សេ្សតោ តិក្ខវេ អនុបដិសោ ហោតិ នោមិតសេ្សតោ
សុបដិសោ ហោតិ ។ សោ សុបដិសោ សមានោ
អតិជានាតិ ឯកំ ធម្មំ បរិជានាតិ ឯកំ ធម្មំ
បដហតិ ឯកំ ធម្មំ សច្ឆិករោតិ ឯកំ ធម្មំ ។
សោ អតិជានន្តោ ឯកំ ធម្មំ បរិជានន្តោ

បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថាជាបុគ្គល គួរសាកច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹង ស្គាល់បុគ្គល ដោយការចួបប្រទះ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គលដែលគួរសាកច្ចា ឬមិនគួរសាកច្ចា ដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ និយាយប៉ាច់ប៉ះប៉ោច និយាយសង្កត់សង្កិន និយាយសើចលេង ប្រទ្ឆិតចាប់ថ្នាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថាជាបុគ្គលមិនគួរសាកច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលនេះ កាលដែលត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយ មិននិយាយប៉ាច់ប៉ះប៉ោច មិននិយាយសង្កត់សង្កិន មិននិយាយសើចលេង មិនប្រទ្ឆិតចាប់ថ្នាក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះឈ្មោះថាជាបុគ្គលគួរសាកច្ចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីដឹងស្គាល់បុគ្គល ដោយការចួបប្រទះ ដោយពាក្យសំដីថា នេះជាបុគ្គលមានទបនិស្ស័យ ឬ មិនមានទបនិស្ស័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលមិនផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ជាបុគ្គលមិនមានទបនិស្ស័យ បុគ្គលដែលផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ជាបុគ្គលមានទបនិស្ស័យ ។ បុគ្គលដែលមានទបនិស្ស័យនោះ រមែងដឹងច្បាស់នូវធម៌មួយ រមែងកំណត់ដឹងនូវធម៌មួយ រមែងលះបង់នូវធម៌មួយ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌មួយ ។ កាលបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់នូវធម៌មួយ កំណត់ដឹងនូវធម៌មួយ

ឯកំ ឆម្មំ បដហាឆ្ពោ ឯកំ ឆម្មំ សង្ខិកាឆ្ពោ
ឯកំ ឆម្មំ សម្មា វិមុត្តិំ ជុសតិ ។ ឯតទត្ថា កិត្តិវេ
កថា ឯតទត្ថា មន្តនា ឯតទត្ថា ឧបនិសា ឯតទត្ថំ
សោតាវជានំ យទិទំ អនុចាឌា ចិត្តស្ស វិមោក្ខោតិ ។

យេ វិទ្ធា សល្លបន្តិ
វិនិវិដ្ឋា សមុស្សិតា
អនរិយកុណាមាសជ្ជ
អញ្ញោញ្ញវិរវេសិនោ(១)
ទុព្ភាសិតំ វិក្ខលិតំ
សម្ភមោហំ បរាជយំ
អញ្ញមញ្ញាភិនន្ទិនិ
តទរិយោ កថនា ចរេ ។
សចេ ចស្ស កថាការោ
កាលមញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
ឆម្មដ្ឋប្បដិសំយុត្តា
យា អរិយចរិតា កថា
តំ តថំ កថយេ ជីរោ

---

๑ ម. អញ្ញមញ្ញំ វិរវេសិនោ ។

លះបង់នូវធម៌មួយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌មួយ រមែងពាល់ត្រូវនូវមគ្គ ដោយប្រពៃឯង ។ ម្នាលកិត្តិ ពាំងឆ្កួយ ការនិយាយ ការប្រឹក្សាគ្នា ឧបនិស្ស័យនឹងការផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ សុទ្ធតែមានការរួចផុតនៃចិត្ត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ន៎ុះជាប្រយោជន៍ ។

ជនពាំងឆ្កួយណា និយាយ (ពាំងកំហឹង) ជាអ្នកប្រកាន់ខ្ជាប់ ជាអ្នកលើកដំកើងខ្លួនពោលតាក់តែង ដល់អនរិយគុណ ជាអ្នកស្វែងរកកំហុសគ្នា ទៅវិញទៅមក តែងត្រេកអរចំពោះពាក្យទុព្ភាសិត សេចក្តីក្តាំងក្តាត់ កាន់ច្រឡំនឹងការផ្តាច់សំដីនៃគ្នានឹងគ្នា ឯអរិយជនមិនប្រព្រឹត្តការនិយាយដូច្នោះឡើយ ។ បើអរិយជនប្រាថ្នានឹងនិយាយ ក៏ជាអ្នកឈ្លាស ស្គាល់ កាលនិយាយតែពាក្យសំដីដែលប្រកបដោយធម៌ ជាសំដីដែលអរិយជនឆ្ងាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា

អវិរុទ្ធោ អនុស្សវិតោ
អនុត្តិណ្ណោ(๑)មនសា
អបឌ្ឍាសោ អសាមាសោ
អនុសុយ្យមានោ សោ
សម្មទញ្ញាយ ភាសតិ
សុភាសិតំ អនុមោទេយ្យ
ទុព្ភាជ្ជ ជាឝ្ឍសាធយេ
ឧចារម្ភំ ន សិក្ខេយ្យ
ខលិតញ្ច ន តាមាយេ
ជាតិមារេ ជាតិមន្តេ
ន ភាំ បយុត្តំ កលោ ។
អញ្ញាធត្តំ បសាធត្តំ
សតំ វេ ហោតិ មន្តជា
ឯវំ ខោ អវិយា អន្តេន្តិ
ឯសា អវិយានមន្តជា
ឯតទញ្ញាយ មេធាវី
ន សម្មុស្សេយ្យ មន្តយេតិ ។

๑ ម. អនុត្តិណ្ណេន ។

មិនក្រោធ មិនលើកខ្លួន មានចិត្តឥតមានមានះគ្រប
សង្កត់ ជាអ្នកមិនលើកតំពស់ ជាអ្នកមិនស្រេកនឹ
លោកជាអ្នកមិនមានឫស្យានឹងសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន ដឹង
ពិតហើយទើបនិយាយ សំដីដែលគេនិយាយត្រូវ កំ
អនុមោទនា កាលបើគេនិយាយខុស ក៏មិនដៀលដោល
មិនប្រឹងប្រណាំងប្រដែង មិនអាងហេតុចាប់ខុសគេ
មិននិយាយប៉ាច់ប៉ោច មិននិយាយសង្កត់សង្កិន
គេ មិននិយាយចាតដៃជាឯងដែរ ។ ការប្រឹក្សាគ្នា
របស់សប្បុរសតាំងឡាយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹង
ច្បាស់ ដើម្បីសេចក្តីជ្រះថ្លា អរិយជនតាំងឡាយ
តែងប្រឹក្សាគ្នាយ៉ាងនេះ នេះជាការប្រឹក្សានៃអរិយជន
តាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា កាលបើដឹងសេចក្តី
ទុំះច្បាស់ហើយ មិនគួរនិយាយប្រឹក្សាលើកដំកើង
តែខ្លួនឯងឡើយ ។

[๗๐] សាធេ តិក្ខវេ អញ្ញាតិត្ថិយា បរិព្ពាជកោ
ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ តាយោមេ អាវុសោ ធម្មា ។ តតមេ
តាយោ ។ រាគោ ទោសោ មោហោ ។ ឥមេ ខោ
អាវុសោ តាយោ ធម្មា ។ ឥមេសំ អាវុសោ តិណ្ណំ
ធម្មានំ កោ វិសេសោ កោ អធិប្បាយោ កិំ
ជាជាករណានិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ តិក្ខវេ តេសំ
អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ កិន្តិ ព្យាករេយ្យាថាតិ ។
តតរាមូលកា ខោ តន្តេ ធម្មា តតរាមេត្តិកា
តតរាមបដិសរណា ។ សាធុ វត តន្តេ តតរាន្តំយេវ
បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ តតរាតោ សុត្វា
តិក្ខ្ហ ជាវេស្សន្តីតិ ។ តេនហិ តិក្ខវេ សុណាថ
សាធុកំ មនសិតរោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ តន្តេតិ
ខោ តេ តិក្ខ្ហ តតរាតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(๗๐) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បើបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយ គប្បីសួរ (អ្នកតាំងឡាយ) យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោតាំងឡាយ ធម៌តាំងឡាយ អម្បាលនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ធម៌តាំង ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺរាគៈ ១ ទោសៈ ១ មោហៈ ១ ។ ម្នាលអាវុសោតាំងឡាយ ធម៌មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោតាំងឡាយ ធម៌តាំង ៣ យ៉ាងនេះ ប្លែកគ្នាដូចម្តេច មានអធិប្បាយដូចម្តេច មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយកាលត្រូវគេសួរយ៉ាងនេះហើយ គប្បីព្យាករដូចម្តេច ដល់ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយតាំងអម្បាលនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌តាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាទីតាំង មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាទីពឹង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះរាជ-ទានឱកាស សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ បំភ្លឺសេចក្តីនៃភាសិតនុ៎ះឲ្យពន ភិក្ខុតាំងឡាយ ឮនស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយនឹងចងចាំទុក ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកតាំងឡាយ ចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុតាំងអម្បាលនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

ភគវា ឯតទវោច សចេ ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្ពាជកា ឯវំ បុច្ឆេយ្យុំ តយោមេ អាវុសោ ធម្មា ។ កតមេ តយោ ។ ភវតោ នោសោ មោហោ ។ ឥមេ ខោ អាវុសោ តយោ ធម្មា ។ ឥមេសំ អាវុសោ តិណ្ណំ ធម្មានំ កោ វិសេសោ កោ អធិប្បាយោ កឹ នានាករណន្តិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ហេ ភិក្ខវេ តេសំ អញ្ញតិត្ថិយានំ បរិព្ពាជកានំ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ ភវតោ ខោ អាវុសោ អប្បសាវជ្ជោ ទន្ធវិភតី នោសោ មហាសាវជ្ជោ ទិប្បវិភតី មោហោ មហាសាវជ្ជោ ទន្ធវិភតីតិ ។ កោ បនាវុសោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន អនុប្បន្នោ ឯ ភវតោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ឯ ភវតោ កិលេសភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតីតិ ។ សុភនិមិត្តន្តិស្ស វចនីយំ ។ តស្ស សុភនិមិត្តំ អយោនិសោ មនសិការោ អនុប្បន្នោ ចេវ ភវតោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ច ភវតោ កិលេសភាវាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ គប្បីសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ មាន៣ យ៉ាង ។ ធម៌៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺរាគៈ១ ទោសៈ១ មោហៈ១ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំង៣ យ៉ាងនេះ ប្លែកគ្នាដូចម្តេច មានអធិប្បាយដូចម្តេច មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយ ត្រូវគេសួរយ៉ាងនេះហើយ គប្បីដោះស្រាយដល់ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយអម្បាលនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ រាគៈមានទោសតិច ប៉ុន្តែក្រសាបរលាប ទោសៈមានទោសច្រើន ប៉ុន្តែធាប់សាបរលាប មោហៈមានទោសច្រើនផង ក្រសាបរលាបផង ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យរាគៈដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើងក្តី រាគៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងក្តី ។ គួរដោះស្រាយថា សុភនិមិត្ត (អារម្មណ៍ដែលល្អ) ។ កាលបុគ្គលនោះ ធ្វើទុក្ករកម្មក្នុងចិត្តនូវសុភនិមិត្ត ដោយមិនជាឧបាយនៃបញ្ញា រាគៈដែលមិនទាន់កើតឡើងក៏កើតឡើងផង រាគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង ។

អយំ ខោ អាវុសោ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន អនុប្បន្នោ ឯ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ឯ រាគោ កិលេសាភាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតីតិ ។ តោ បនាវុសោ ហេតុ តោ បច្ចយោ យេន អនុប្បន្នោ ឯ ទោសោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ឯ ទោសោ កិលេសាភាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតីតិ ។ បដិឃនិមិត្តន្តិស្ស វចនីយំ ។ តស្ស បដិឃនិមិត្តំ អយោនិសោ មនសិការោតោ អនុប្បន្នោ ចេវ ទោសោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ច ទោសោ កិលេសាភាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន អនុប្បន្នោ ឯ ទោសោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ឯ ទោសោ កិលេសាភាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតីតិ ។ តោ បនាវុសោ ហេតុ តោ បច្ចយោ យេន អនុប្បន្នោ ឯ មោហោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ឯ មោហោ កិលេសាភាយ វេបុល្លាយ សំវត្តតីតិ ។ អយោនិសោ មនសិការោតិស្ស វចនីយំ ។ តស្ស អយោនិសោ មនសិការោតោ

ម្នាលអាវុសោ តាំងឯក្បាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យភាគៈដែលមិនទាន់កើតឡើងឲ្យកើតឡើងផង ភាគៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង ។ ម្នាលអាវុសោ តាំងឯក្បាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបានក្តី ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងក្តី ។ គួរដោះស្រាយថា បដិឃនិមិត្ត (អារម្មណ៍ដែលទាស់ចិត្ត) ។ កាលបុគ្គលនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបដិឃនិមិត្ត ដោយមិនជាឧបាយនៃបញ្ញា ទោសៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងផង ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏រឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងផង ម្នាលអាវុសោ តាំងឯក្បាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈដែលមិនទាន់កើតឡើងឲ្យកើតឡើងផង ទោសៈ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនឡើងផង ។ ម្នាលអាវុសោ តាំងឯក្បាយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមោហៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងក្តី មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនច្រើនឡើងក្តី ។ គួរដោះស្រាយថា អយោនិសោមនសិការៈ (ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា) ។ កាលបុគ្គលនោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយជាឧបាយនៃបញ្ញា

អនុបฺปนฺนา เจว โกเธน อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนา จ โกเธน กิเลสกามาย เวปุลฺลาย สំวตฺตติ ฯ อยំ ខោ អាวุសោ เหตุ อยំ បจฺจโย เยน อนุปฺปนฺนา ก โกเธน อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนา ก โกเธน กิเลสกามาย เวปุลฺลาย สំวตฺตតីតិ ฯ กោ បនាวุសោ เหตุ โก បจฺจโย เยน อนุปฺปนฺนา ก ภโย อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนา ก ภโย បหីយតីតិ ฯ អសុภនิมิตฺตឆฺสฺส វចនីយំ ฯ តสฺส អសุភនิมิตฺตំ យោនิសោ មនสิกโรតោ អនุปฺปนฺนา เจว ภโย อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนา จ ภโย បหីយតិ ฯ អយំ ខោ អាวุសោ เหตุ อยំ បจฺจโย เยน អនุปฺปนฺนา ก ภโย อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนา ก ภโย បหីយតីតិ ฯ โก បនាวุសោ เหตุ โก បจฺจโย เยน อนุปฺปนฺนา ก โទសោ อุปฺปชฺชติ อุปฺปนฺนา ก โទសោ បหីយតីតិ ฯ เมตฺตา เจโตวิมุตฺติสฺส វចនីយំ ฯ តสฺส เมตฺตំ เจโตวิมุตฺตึ យោនิសោ มนสิกโรតោ

មោហៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏កើតឡើងផង មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏ធ្វើឲ្យតែចំរើនច្រើនឡើងផង ។ ម្នាលអាវុសោតាំង ឮយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមោហៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងផង មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏ធ្វើឲ្យតែចំរើនច្រើនឡើងផង ។ ម្នាលអាវុសោតាំង ឮយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យភគៈដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបានក្តី ភគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានក្តី ។ គួរដោះស្រាយថា អសុភនិមិត្ត (អារម្មណ៍ដែលមិនល្អ) ។ កាលបុគ្គលនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវអសុភនិមិត្តដោយឧបាយនៃបញ្ញា ភគៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏មិនកើតឡើងផង ភគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង ។ ម្នាលអាវុសោតាំង ឮយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យភគៈដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបានផង ភគៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង ។ ម្នាលអាវុសោតាំង ឮយ ចុះអ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងក្តី ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានក្តី ។ គួរដោះស្រាយថា មេត្តាចេតោវិមុត្តិ (គ្រឿងរួចផុតនៃចិត្តដោយអំណាចមេត្តា) ។ កាលបុគ្គលនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវមេត្តាចេតោវិមុត្តិ

អនុប្បន្នោ ចេវ នោសោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ច
នោសោ បហីយតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ ហេតុ
អយំ បច្ចយោ យេន អនុប្បន្នោ ភ នោសោ
ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ភ នោសោ បហីយតីតិ ។
កោ បនាវុសោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន
អនុប្បន្នោ ភ មោហោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ភ
មោហោ បហីយតីតិ ។ យោនិសោ មនសិការោតិស្ស
វចនីយំ ។ តស្ស យោនិសោ មនសិការោ
អនុប្បន្នោ ចេវ មោហោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ច
មោហោ បហីយតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ ហេតុ
អយំ បច្ចយោ យេន អនុប្បន្នោ ភ មោហោ
ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បន្នោ ភ មោហោ បហីយតីតិ ។

ដោយទុច្ចរិតនៃបញ្ញា ទោសៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏មិនកើតឡើងផង ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង ។ ម្នាលអាវុសោ តំណាងឃ្លាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទោសៈដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងផង ទោសៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង ។ ម្នាលអាវុសោតំណាងឃ្លាយ អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យដែលនាំឲ្យមោហៈដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងក្តី មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានក្តី ។ គួរដោះស្រាយថា យោនិសោមនសិការៈ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយទុច្ចរិតនៃប្រាជ្ញា) កាលបុគ្គលនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយទុច្ចរិតនៃប្រាជ្ញា មោហៈដែលមិនទាន់កើតឡើង ក៏មិនកើតឡើងផង មោហៈដែលកើតឡើងហើយ ក៏លះបង់ចេញបានផង ។ ម្នាលអាវុសោតំណាងឃ្លាយ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមោហៈដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងផង មោហៈដែលកើតឡើងហើយក៏លះបង់ចេញបានផង ។

(๗๑) ตีณีมานิ ภิกฺขเว อกุสลมูลานิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ โลภោ อกุสลมูลំ โទសោ អกុសលមូលំ មោហោ អកុសលមូលំ ฯ យតฺថ ភិกฺขเว លោភោ តត្ថ អกุสលំ(๑) យត្ថ លុទ្ធោ អភិសជ្ជតិ កាយេន ភ្ជាយ មនសា តត្ថ អកុសលំ យត្ថ លុទ្ធោ លោភេន អភិ-ភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ បរស្ស អសតា ទុក្ខំ ឧបធេហតិ វាចេន ភ ពន្ធេន ភ ជានិយា ភ ភរហាយ ភ បព្ភាជនាយ ភ ពលវាម្ហិ ពលត្តោ ឥតិបិ តត្ថ អកុសលំ ฯ ឥតិសព្ពេ លោភជា លោភនិទានា លោភសមុទយា លោភបច្ចយា អនេកេ ចាបភា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ ฯ យត្ថ ភិក្ខវេ ទោសោ តត្ថ អកុសលំ យត្ថ ទុដ្ឋោ អភិសជ្ជតិ កាយេន ភ្ជាយ មនសា តត្ថ អកុសលំ យត្ថ ទុដ្ឋោ ទោសេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ បរស្ស អសតា ទុក្ខំ ឧបធេហតិ វាចេន ភ ពន្ធេន ភ

---

๑ ម. អកុសលមូលំ ฯ

(๗๑) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលមូល (ឫសគល់នៃអកុសល) នេះមាន ๓ យ៉ាង ។ អកុសលមូល ๓ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺ លោភៈជាអកុសលមូល ๑ ទោសៈជាអកុសលមូល ๑ មោហៈជាអកុសលមូល ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈណាជាគួរលោភៈ សភាវៈនោះជាអកុសល បុគ្គលអ្នកលោភតែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះក៏ជាអកុសលដែរ បុគ្គលអ្នកលោភត្រូវលោភៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវលោភៈប្លែក តែងសេពនូវទុក្ខដែលមិនមានពិតជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ហៅថាជាអកុសល ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកជាច្រើនកើតអំពីលោភៈ មានលោភៈជាដើមហេតុ មានលោភៈជាប្រភព មានលោភៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងប្រជុំកើតព្រមដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈណាជាគួរទោសៈ សភាវៈនោះក៏ជាអកុសល បុគ្គលអ្នកប្រទូស្តតែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះក៏ជាអកុសលដែរ បុគ្គលអ្នកប្រទូស្តត្រូវទោសៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវទោសៈប្លែក តែងសេពនូវទុក្ខដែលមិនមានពិតជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ

ชานิยา ก การหาย ก ปญฺจนฺนาย ก พลานฺหิ พลานฺตา สนฺติปิ ตถาปิ อกุสลา ๆ สนฺติสฺสุ เทวสา เทวสนิกายา เทวสสมูหยา เทวสปฺปฏฺยา อเนเกหิ ปาปเกหิ อกุสลาหิ ธมฺเมหิ สมฺปยุตฺตา ๆ ยถาปิ ภิกฺขเว เมฆเมฆา ตถาปิ อกุสลา ยถาปิ ทฺเว ทฺเว อาสนฺนเก ตาเยน ปาปาย มถสา ตถาปิ อกุสลา ยถาปิ ทฺเว ทฺเว เมฆเมฆา อภิ-ภุตฺวา ปริยาทิยิตฺวา ปรสฺส อสนา อุกฺกา อุปน-หนฺติ วาเตน ก ตาเตน ก ชานิยา ก การหาย ก ปญฺจนฺนาย ก พลานฺหิ พลานฺตา สนฺติปิ ตถาปิ อกุสลา ๆ สนฺติสฺสุ เมฆมหา เมฆมหา-นิกายา เมฆมหาสมูหยา เมฆมหาปฺปฏฺยา อเนเกหิ ปาปเกหิ อกุสลาหิ ธมฺเมหิ สมฺปยุตฺตา ๆ ฉยฺยิเม ปาปา ปาปเก ภิกฺขเว ปุคฺคเล ปาตุภวนฺติ อกาลวสิตาย

ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះហៅថា ជាអកុសល ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកជាច្រើន ដែលកើតអំពីទោសៈ មានទោសៈជាដើមហេតុ មានទោសៈជាប្រភព (ជាដែនកើត) មានទោសៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងប្រជុំកើតព្រមដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈណា ជាគួរមោហៈ សភាវៈនោះ ជាអកុសល បុគ្គលអ្នកវង្វេង តែងសន្សំទ្វារកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះហៅថាជាអកុសល បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈប៉ះពាល់ តែងរកឿងបង្កទុក្ខដែលមិនមានពិតដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ចេញខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះហៅថា ជាអកុសល ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកជាច្រើន ដែលកើតអំពីមោហៈ មានមោហៈជាដើមហេតុ មានមោហៈជាប្រភព មានមោហៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងប្រជុំកើតព្រមដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពដូច្នេះនេះហៅថា អកាលវាទី (និយាយកាលមិនគួរ) ខ្លះ

អក្ខតភាវីតិបិ អនត្តភាវីតិបិ អនញ្ញភាវីតិបិ អរិយភាវីតិបិ ។ កស្មា ចាយំ តិក្ខវេ ឣរូបោ បុគ្គលោ រូបិតិ អកាលភាវីតិបិ អក្ខតភាវីតិបិ អនត្តភាវីតិបិ អនញ្ញភាវីតិបិ អរិយភាវីតិបិ ។ តថា ហាយំ តិក្ខវេ បុគ្គលោ បរស្ស អសតា ទុក្ខំ ឧបនេហតិ វាចេន វា ពាហុន វា ជាតិយា វា សរហាយ វា បញ្ហាជនាយ វា ពលវម្ហិ ពលេន្តោ ឥតិបិ ភូតេន ខោ បន រូបេនាតោ អរិយាជានាតិ នោ បដិជានាតិ អក្ខតេន រូបេនាតោ ច អាតប្បំ ករោតិ តស្ស ឯតេ្តបជាយ(๑) ឥតិបេតំ អតត្តំ ឥតិបេតំ អក្ខតន្តិ តស្មា ឣរូបោ បុគ្គលោ រូបិតិ អកាលភាវីតិបិ អក្ខតភាវីតិបិ អនត្តភាវីតិបិ អនញ្ញភាវីតិបិ អរិយភាវីតិបិ ។ ឣរូបោ តិក្ខវេ បុគ្គលោ លោកវេទិ ចាបកោហិ អកុសលេហិ ធម្មេហិ អតិក្ខតោ បរិយោទិន្នចិត្តោ ឥដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ វិហរតិ សរិយាតំ សឧថាយាសំ សបរិឡាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ទុក្កតិ ចាដិកង្ខា ។ នោសវេទិ ។ បេ ។

---

๑ អដ្ឋកថាយំ ឥតេ្ថធាយាតិ ទិស្សតិ ។

អភូតវាទី (និយាយពាក្យមិនពិត) ខ្លះ អនត្ថវាទី (និយាយពាក្យដែលមិនមានប្រយោជន៍) ខ្លះ អធម្មវាទី (និយាយមិនត្រូវតាមធម៌) ខ្លះ អវិនយវាទី (និយាយមិនត្រូវតាមវិន័យ) ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ចានជាបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ហៅថា អភាសវាទីខ្លះ អភូតវាទីខ្លះ អនត្ថវាទីខ្លះ អធម្មវាទីខ្លះ អវិនយវាទីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពិតណាស់ ព្រោះថាបុគ្គលនេះ តែងបង្កើតទុក្ខដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបរបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ តែកាលបើអ្នកដទៃហ៊ាននិយាយដោយសេចក្តីពិត ក៏បដិសេធមិនព្រមទទួលដឹង កាលបើគេនិយាយដោយសេចក្តីមិនពិត ក៏មិនធ្វើព្យាយាម ដើម្បីដឹងនូវសេចក្តីមិនពិតនោះថា ពាក្យនោះមិនមែនទេដូច្នេះក្តី ពាក្យនុ៎ះមិនពិតទេដូច្នេះក្តី ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះហៅថា អភាសវាទីខ្លះ អភូតវាទីខ្លះ អនត្ថវាទីខ្លះ អធម្មវាទីខ្លះ អវិនយវាទីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ត្រូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមកគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវអកុសលធម៌រួបរឹត តែងទៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សេចក្តីគាន់តឹង នឹងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ មានទុគ្គតិជាទីប្រាកដ ។ កើតអំពីពោសៈ ។ បេ ។

โหหาเสหิ จาปเลหิ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ อภิ-
ภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต ติฏฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขํ วิหรติ
สาหิยาตํ สงฺฆายาสํ สมาปชฺชาหิ กายสฺส เภทา
ปรมฺมรณา ทุคฺคติ ปาฏิกงฺขา ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว
สาโลปิ วา ถโลปิ วา ผคฺคุโนปิ วา ตีหิ มาลุวา-
ลตาหิ ปริโยนทฺโธ) ปริโยนทฺโธ อนยํ
อาปชฺชติ พฺยสนํ อาปชฺชติ อนยพฺยสนํ อาปชฺชติ
เอวเมว โข ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล โลภเหหิ
จาปเลหิ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ อภิภูโต ปริ-
ยาทินฺนจิตฺโต ติฏฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขํ วิหรติ สาหิยาตํ
สงฺฆายาสํ สมาปชฺชาหิ กายสฺส เภทา
ปรมฺมรณา ทุคฺคติ ปาฏิกงฺขา ฯ โทสเหหิ ฯ เป ฯ
โมหเหหิ จาปเลหิ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ
อภิภูโต ปริยาทินฺนจิตฺโต ติฏฺเฐว ธมฺเม
ทุกฺขํ วิหรติ สาหิยาตํ สงฺฆายาสํ สมาปชฺชาหิ
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ทุคฺคติ ปาฏิกงฺขา ฯ
สมาธิ โข ภิกฺขเว ตีณิ อกุสลมูลานิ ฯ

---

๑ ม. ขทิรสาโร ฯ

ត្រូវអកុសលធម៌ចាំងឡាយដ៏លាមក កើតអំពីមោហៈ គ្របសង្កត់ មានចិត្ត
ត្រូវអកុសលធម៌រួបតែ តែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
សេចក្តីតានតឹង នឹងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាង
កាយស្លាប់ទៅ មានទុគ្គតិជាទីប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ដូចដើម
សាលព្រឹក្ស ដើមផ្តឹកឬដើមពង្រ ត្រូវពួរជ្រៃ ៣ដើម រួបតែពីខាងលើ ព័ទ្ធ
ព័ន្ធដោយជុំវិញ រមែងដល់នូវសេចក្តីមិនចំរើន ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដល់
នូវទុក្ខច្រើនឧឡារ ដោយប្រការដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ បុគ្គលមាន
សភាពយ៉ាងនេះ ត្រូវអកុសលធម៌ចាំងឡាយ ដ៏លាមក តែងកើតអំពីលោភៈ
គ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវអកុសលធម៌រួបតែ តែងនៅជាទុក្ខប្រកប
ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សេចក្តីតានតឹង នឹងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ មានទុគ្គតិជាទីប្រាកដ ។
កើតអំពីទោសៈ ។បេ។ ត្រូវអកុសលធម៌ចាំងឡាយដ៏លាមកតែងកើតអំពី
មោហៈ គ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវអកុសលធម៌រួបតែ តែងនៅជាទុក្ខ ប្រកប
ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សេចក្តីតានតឹង នឹងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុង
បច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ មានទុគ្គតិជាទីប្រាកដក៏យ៉ាង
នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ អកុសលមូលមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

តីណីមានិ ភិក្ខវេ កុសលមូលានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ អលោភោ កុសលមូលំ អទោសោ កុសលមូលំ អមោហោ កុសលមូលំ ។ យតោ ភិក្ខវេ អលោភោ តតោ កុសលំ យតោ អលុទ្ធោ អកិ-សន្ធវេតិ ភាយេន ភណាយ មនសា តតោ កុសលំ យតោ អលុទ្ធោ លោភេន អនភិភូតោ អបរិយាទិន្នចិត្តោ ន បរស្ស អសតា ទុក្កំ ឧបន-មាតិ វាចេន ភ ពន្ធេន ភ ជានិយា ភ ភរហាយ ភ បព្ភាជនាយ ភ ពលវម្ហិ ពលត្តោ ឥតិបិ តតោ កុសលំ ។ ឥតិស្សមេ អលោភជា អលោភនិទានា អលោភសមុទយា អលោភបច្ចយា អនេកេ កុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ ។ យតោ ភិក្ខវេ អទោសោ តតោ កុសលំ យតោ អទុដ្ឋោ អកិសន្ធវេតិ ភាយេន ភណាយ មនសា តតោ កុសលំ យតោ អទុដ្ឋោ ទោសេន អនភិភូតោ អបរិយាទិន្នចិត្តោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលមូល (ឫសគល់នៃកុសល) នេះមាន ៣ យ៉ាង ។ កុសលមូល៣យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺអលោភៈជាកុសលមូល ១ អទោសៈជាកុសលមូល ១ អមោហៈជាកុសលមូល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតណាជាអលោភៈ ធម្មជាតនោះជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនស្មោកតែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះក៏ជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនស្មោក ត្រូវលោភៈមិនគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវលោភៈមិនរួបរឹត មិនរកវឿងបង្កទុក្ខ ដែលមិនមានពិតដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបះបង្ខិលខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះហៅថា ជាកុសល ។ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ច្រើនប្រការ ដែលតើតអំពីអលោភៈ មានអលោភៈជាដើមហេតុ មានអលោភៈជាប្រភព មានអលោភៈជាបច្ច័យ ទាំងអម្បាលនេះ រមែងតើតព្រមដល់បុគ្គលនោះដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតណា ជាអទោសៈ ធម្មជាតនោះជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនប្រទូស្តតែងសន្សំនូវកម្មណាដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះក៏ជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនប្រទូស្ត ត្រូវទោសៈមិនគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវទោសៈមិនរួបរឹត

ន បរេសញ្ច អសតា ទុក្ខំ ឧបធេហតិ វាចេន វា ពន្ធេន វា ជានិយា វា ភរេហាយ វា បញ្ញាជនាយ វា ពលេម្ហិ ពលេ្លា ឥតិបិ តេធបិ កុសលំ ។ ឥតិស្សមេ អនោសជា អនោសនិនាជា អនោសសមុទយា អនោសបច្ចយា អនេកេ កុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ ។ យេធបិ តិក្ខវេ អមោហោ តេធបិ កុសលំ យេធបិ អម្ហេ្លា អតិសន្ធវេតិ ភាយេន វា ចាយ មេធសា តេធបិ កុសលំ យេធបិ អម្ហេ្លា មោហេន អនភិញ្ញតោ អបរិយាធិន្ធចិត្តោ ន បរេសញ្ច អសតា ទុក្ខំ ឧបធេហតិ វាចេន វា ពន្ធេន វា ជានិយា វា ភរេហាយ វា បញ្ញាជនាយ វា ពលេម្ហិ ពលេ្លា ឥតិបិ តេធបិ កុសលំ ។ ឥតិស្សមេ អមោហជា អមោហនិនាជា អមោហសមុទយា អមោហបច្ចយា អនេកេ កុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ ។

មិនរកឿងបង្កទុក្ខ ដែលមិនមានពិតដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបះបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះក៏ជាកុសល ។ កុសលធម៌តាំងឡាយជាច្រើន ដែលកើតអំពីអលោភៈ មានអលោភៈជាដើមហេតុ មានអលោភៈជាប្រក៉ព មានអលោភៈជាបច្ច័យ តាំងអម្បាលនេះ រមែងកើតព្រមដល់បុគ្គលនោះដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ធម្មជាតណាជាអមោហៈ ធម្មជាតនោះជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនវង្វេង តែងសន្សំនូវកម្មណា ដោយកាយ វាចា ចិត្ត កម្មនោះក៏ជាកុសល បុគ្គលអ្នកមិនវង្វេង ត្រូវមោហៈមិនគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈមិនរួបរឹត មិនបានរកឿងបង្កទុក្ខដែលមិនមានពិតដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្លាប់ខ្លះ ដោយការចាប់ចងខ្លះ ដោយការបំផ្លាញខ្លះ ដោយការតិះដៀលខ្លះ ដោយការបំបះបង់ខ្លះ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំងខ្លះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ក៏ជាកុសល ។ កុសលធម៌តាំងឡាយ ច្រើនកើតអំពីអមោហៈ មានអមោហៈជាដើមហេតុ មានអមោហៈជាប្រកៃព មានអមោហៈជាបច្ច័យ តាំងអម្បាលនេះ រមែងកើតព្រមដល់បុគ្គលនោះដោយប្រការដូច្នេះ ។

ฝาวุโกว ชายํ ภิกฺขเว ปุคฺคโล วุจฺจติ กาลกตีติปิ ภูตกตีติปิ อตฺถกตีติปิ ธมฺมกตีติปิ วินยกตีติปิ ฯ กสฺมา ชายํ ภิกฺขเว ฝาวุโกว ปุคฺคโล วุจฺจติ กาลกตีติปิ ภูตกตีติปิ อตฺถกตีติปิ ธมฺมกตีติปิ วินยกตีติปิ ฯ ตถา หายํ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ฉ ผสฺสายตเน อสตา ธุกฺกฏฺเ อุปธิมาติ วิเวน กา เวทนา กา สญฺา กา สงฺขารา กา วิญฺาณ-ชาย กา ตณฺหาย ตณฺหาสฺ ตติปิ ภูตเน ขีณา ปุจฺฉมาโน ปฏิชานาติ โน อชานาติ อภูตเน วุจฺฉมาโน อาคมฺม กเรติ ตสฺส ทิฏฺเวว ธมฺเม ตติเปตพฺพ อตฺถิ ตติเปตพฺพ อภูตฺถิ(๑) ตสฺมา ฝาวุโกว ปุคฺคโล วุจฺจติ กาลกตีติปิ ภูตกตีติปิ อตฺถกตีติปิ ธมฺมกตีติปิ วินยกตีติปิ ฯ ฝาวุสสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โลกกมา จาปกา อกุสลา ธมฺมา ปหีนา

---

๑ ฐ, ม. ตจฺฉ ตติเปตพฺพ ภูตฺถิ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ហៅថា កាលវាទី (និយាយតាមកាលដែលគួរ) ១ភូតវាទី (និយាយពាក្យពិត) ១ អត្ថវាទី (និយាយពាក្យដែលជាប្រយោជន៍) ១ ធម្មវាទី (និយាយត្រូវតាមធម៌) ១ វិនយវាទី (និយាយត្រូវតាមវិន័យ) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូចម្តេច បុគ្គលដែលមានសភាពដូច្នេះ ហៅថា កាលវាទី ១ ភូតវាទី ១ អត្ថវាទី ១ ធម្មវាទី ១ វិនយវាទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពិតណាស់ ព្រោះថា បុគ្គលនេះ មិនបង្អាក់ខ្ពស់ ដែលមិនមានពិតដល់អ្នកដទៃ ដោយការសម្ងាប់ ១ ដោយការចាប់ចង ១ ដោយការបំផ្លាញ ១ ដោយការតិះដៀល ១ ដោយការបំបះបង់ ១ ដោយអាងកំឡាំងថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកំឡាំង ១ តែកាលបើអ្នកដទៃ និយាយដោយសេចក្តីពិត ក៏ទទួលភ័ប់ផើមិនបដិសេធ កាលបើគេនិយាយ ដោយសេចក្តីមិនពិត ក៏ធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដឹងនូវសេចក្តីមិនពិតនោះថា ពាក្យនុ៎ះមិនមែនទេដូច្នេះក្តី ពាក្យនោះមិនពិតទេដូច្នេះក្តី ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ហៅថា កាលវាទី ១ ភូតវាទី ១ អត្ថវាទី ១ ធម្មវាទី ១ វិនយវាទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលកើតអំពីលោភៈ ដែលបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ លះបង់បានហើយ

ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំ កតា អាយតឹអនុប្បាទធម្មា និដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ វិហរតិ អរិយោតំ អនុចាយោសំ អបរិឌ្ឍាហំ និដ្ឋេវ ធម្មេ បរិនិព្វាយតិ ។ ឧោសជា ។ បេ ។ អោមាជា ចាបកា អកុសលា ធម្មា បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំ កតា អាយតឹអនុប្បាទធម្មា និដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ វិហរតិ អរិយោតំ អនុចាយោសំ អបរិឌ្ឍាហំ និដ្ឋេវ ធម្មេ បរិនិព្វាយតិ ។ សេយ្យ-ថាបិ តិក្ខវេ សាលោ វា ឧវោ វា ឧទុម្ពរោ វា តីហិ មាលុវាលតាហិ ឧច្ឆិន្នសេតោ បរិយោនទ្ធោ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ កុទ្ទាលបិដកំ អាទាយ សោ តំ មាលុវាលតំ មូលេ ឆិន្ទេយ្យ មូលេ ឆេត្វា បលិខណេយ្យ បលិខណិត្វា មូលានិ ឧទ្ធរេយ្យ អន្តមសោ ឧសីរនាឡមត្តានិបិ សោ តំ មាលុវាលតំ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ឆិន្ទេយ្យ

គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបកាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា (បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ) តែងនៅជាសុខ ឥតមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ឥតមានសេចក្តីតានតឹង ឥតមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន រមែងបរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ដែលកើតអំពីទោសៈ ។ បេ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលកើតអំពីមោហៈ បុគ្គលនោះលះបានហើយ គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបកាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងនៅជាសុខ ឥតមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ឥតមានសេចក្តីតានតឹង ឥតមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន រមែងបរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចដើមសាលព្រឹក្ស ដើមផ្ទឹក ឬដើមពង្រត្រូវពួរជ្រៃ ៣ ដើម រួបរឹតព័ទ្ធព័ន្ធដោយជុំវិញ ។ កាលណោះមានបុរសកាន់ចប ទីឯកញ្ជើ ដើរមក បុរសនោះក៏កាប់ពួរជ្រៃ ត្រង់គល់លុះកាប់គល់រួចហើយជីកគាស់ លុះជីកគាស់ហើយ ក៏កើបយកឫសទាំងឡាយ ដោយហោចទៅ សូម្បីប៉ុនលំពង់ស្លរភ្លាំង (ក៏មិនឲ្យសល់) បុរសនោះក៏កាត់ពួរជ្រៃនោះ ឲ្យជាកំណាត់តូចកំណាត់ធំ

ខណ្ឌាខណ្ឌំ ឆេត្វា ជាលេយ្យ ជាលេត្វា សកលំ
កេរេយ្យ សកលំ កេរំត្វា ឯតាតបេ វិសោសេយ្យ
ឯតាតបេ វិសោសេត្វា អក្ខិនា ខុបេយ្យ អក្ខិនា
ខុបិត្វា មសឺ កេរេយ្យ មសឺ កេរំត្វា មហាឯតេ ឯ
ទុដ្ឋនេយ្យ ឆឌិយា ឯ សឺយសេ្ឋតាយ បឯហេយ្យ
ឃវមស្ស តា ភិក្ខវេ មាលុឯលតា ខុច្ឆិន្នមូលា
តាលាវត្ថុកតា អនភាវំ កតា អាយតឺអនុប្បាទ-
ធម្មា ឃវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ឃវរូបស្ស បុគ្គលស្ស
លោភជា ចាបកា អកុសលា ធម្មា បហីនា
ខុច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវំ កតា អាយតឺ-
អនុប្បាទធម្មា ឥដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ វិហារតិ អរិយោ តំ
អនុចាយោសំ អបរិឌ្ឍាហំ ឥដ្ឋេវ ធម្មេ បរិនិព្ឆាយតិ ។
នោសជា ។ បេ ។ មោហជា ចាបកា អកុសលា
ធម្មា បហីនា ខុច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា

លុះកាត់ឲ្យជាកំណាត់តូច កំណាត់ធំរួចហើយ ក៏ពុះ លុះពុះរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យជាចម្រៀក ។ លុះធ្វើឲ្យជាចម្រៀក ។ រួចហើយ ក៏ហាលឲ្យល់ទឹងកំដៅថ្ងៃឲ្យស្ងួត លុះហាលឲ្យល់ទឹងកំដៅថ្ងៃរួចហើយ ក៏ដុតដោយភ្លើង លុះដុតដោយភ្លើងរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យជាធ្យូង លុះធ្វើឲ្យជាធ្យូងរួចហើយ ក៏ចាប់សាចទៅតាមឲ្យល់ដ៏ខ្លាំង ឬបណ្តែតទៅតាមទឹកស្ទឹង ដែលហូរខ្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួរថ្នៃទាំងអម្បាលនោះ ដែលបុគ្គលនោះ គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតាយ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ដែលកើតអំពីលោភៈ ដែលបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ លះបានហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងនៅជាសុខ មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីតានតឹង មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន រមែងបរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ កើតអំពីទោសៈ ។បេ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលកើតអំពីមោហៈ បុគ្គលនោះ លះបានហើយ គាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាដើមត្នោតកំបុតក

อนตฺถาวหา กตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา นิรุทฺธา ธมฺมา สุขา วิหารตี อาโรคฺยตฺถาย อนุจาโย สมฺปราโย นิรุทฺธา ธมฺมา ปริโยทาตา ฯ สมาธิ เหา กิจฺจาย ตีณิ กุสลมูลานีติ ฯ

(๗๒) เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหารติ ปุพฺพาราเม มิคารมาตุปฺปาสาเท ฯ อถโข วิสาขา มิคารมาตา เยนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข วิสาขา มิคารมาตา ภควนฺตเมตทโวจ ยานิ กานิจิ ภนฺเต โลเก สุขานิ ยานิ จ ปรโลเก สุขานิ ยานิ จ อุภยโลเก สุขานิ สพฺพานิ เตสาหํ ภนฺเต ภควนฺตเมว อารพฺภ อุปาสิกา มีติ ฯ ตเยา เม วิสาเข อุโภสุ ฯ กตเม ตเยา ฯ โสตาปนฺนา โข วิสาขา อริยสาวิกา อริยสาวโก ฯ

ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព មានកិរិយាមិនកើតតទៅទៀតជាធម្មតា បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងនៅជាសុខ មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនមានសេចក្តីតានតឹង មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នរមែងចំនិញ្ញាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលមូលមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

(៧២) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទរបស់មិគារមាតា ក្នុងវត្តបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ថ្ងៃនោះជាថ្ងៃចាតុទ្ទសីឧបោសថសីល នាងវិសាខាមិគារមាតា ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាងវិសាខាមិគារមាតា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលនាងវិសាខា ចុះនាងមកពីណាទាំងថ្ងៃម៉្លេះ ។ នាងវិសាខាក្រាបបង្គំទូលថា ថ្ងៃនេះខ្ញុំម្ចាស់ក្បែរចាតុទ្ទសីឧបោសថ ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលនាងវិសាខា ចាតុទ្ទសីឧបោសថនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ចាតុទ្ទសីឧបោសថ ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺគោបាលកុលូបោសថ (ចាតុទ្ទសីឧបោសថរបស់គង្វាលគោ) ១ និគណ្ឋុបោសថ (ចាតុទ្ទសីឧបោសថរបស់និគ្រន្ថ) ១ អរិយុបោសថ (ចាតុទ្ទសីឧបោសថរបស់ព្រះអរិយៈ) ១ ។

ภควนฺตญฺ วิสาเข เอตทวจ สุโภสเถติ ฯ
เสยฺยถาปิ วิสาเข เอกสฺส ปุริสสฺส สามเย
สามิกานิ ตีณิ อุยฺยาเนฺตฺวา ฯเปฯ ปฏิสนฺถริตฺวา
อฏฺฐ เขตฺตา ตีณิ อมุสฺมิญฺ อมุสฺมิญฺ ปเทเส
ปวีสุ อมุสฺมิญฺ อมุสฺมิญฺ ปเทเส ฉาฬิยานิ
ปวีสุ(๑) เสฺวตานิ ตีณิ อมุสฺมิญฺ อมุสฺมิญฺ
ปเทเส ปวิสฺสนฺติ อมุสฺมิญฺ อมุสฺมิญฺ ปเทเส
ฉาฬิยานิ ปวิสฺสนฺตีติ ฯ เอวเมว เขฺว วิสาเข ฯเปฯ
ภาเชฺวา อุโภสถิโก ฯเปฯ ปฏิสนฺถริตฺวา อหึ อุปฺป
ฯเปฯ ภาชนียเ ภาเค ฯเปฯ ภาชนียเ ภาเค
กุญฺชิ สฺวชาชหึ ฯเปฯ ภาชนียเ ภาเค
ภาชิสฺสามิ ฯเปฯ ภาชนียเ ภาเค ฯ กุญฺชิสฺสามีติ
โส เตน โลเกน อภิชฺฌาสหคเตน เจตสา
ปริยาทาเมติ ฯ เอวเมว เขฺว วิสาเข เอกจฺโจ
อุโภสถิโก ฯเปฯ ภาชนียเ ภาเค ฯ เอวเมว เขฺว วิสาเข
เอกจฺโจ อุโภสถิโก ฯเปฯ ภาชนียเ ภาเค

---

๑ ฉ. อปสุ ฯ

ម្នាលនាងវិសាខា ចុះគោបាលកុបោសថ:តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចគង្វាលគោ ប្រគល់គោទាំងឡាយ ដល់អ្នកម្ចាស់គោ កាលវេលាល្ងាចរួចហើយ គិតរំពឹងដូច្នេះថា ថ្ងៃនេះ គោទាំងឡាយ ត្រាច់រកស្មៅក្នុងទីឯណោះៗ ផឹកទឹកក្នុងទីឯណោះ ។ ស្អែកនេះ គោទាំងឡាយ នឹងត្រាច់ទៅរកស្មៅក្នុងទីឯណោះ ។ នឹងផឹកទឹកក្នុងទីឯណោះ ។ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលនាងវិសាខា បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករក្សាទោសថសីលហើយ គិតជញ្ជឹងដូច្នេះថា ក្នុងថ្ងៃនេះ អាត្មាអញបានទំពាស្មៅ ទូវាទនីយៈនេះផង ។ អាត្មាអញបានបរិភោគ នូវភោជនីយៈនេះផង ។ ស្អែកនេះ អាត្មាអញនឹងទំពាស្មៅ ទូវាទនីយៈនេះផង ។ នឹងបរិភោគនូវាទនីយៈនេះផង ។ បុគ្គលនោះ មានចិត្តប្រកបដោយអកិរិយា តែងញុំាងថ្ងៃឲ្យប្រព្រឹត្តកន្លងទៅដោយលោកៈនោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា គោបាលកុបោសថៈ ។ ម្នាលនាងវិសាខា គោបាលកុបោសថៈ ដែលបុគ្គលរក្សាយ៉ាងនេះ ជាទោសថៈ មិនមានផលច្រើន

ន មហានិសំសោ ន មហាជុតិកោ ន មហាវិប្ផារោ ។ កថញ្ហិ វិសាខេ និគណ្ឋោ នាដបុត្តោ ឯវមាហ ។ អត្ថិ វិសាខេ និគណ្ឋា នាម សមណជាតិកា តេ សាវកំ ឯវំ សមាទបេន្តិ ឯហិ ត្វំ អម្ភោ បុរិស យេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ចាណា បរំយោជនសតំ តេសុ ទណ្ឌំ និក្ខិបាហិ យេ បច្ឆិមាយ ទិសាយ ចាណា បរំយោជនសតំ តេសុ ទណ្ឌំ និក្ខិបាហិ យេ ឧត្តរាយ ទិសាយ ចាណា បរំយោជនសតំ តេសុ ទណ្ឌំ និក្ខិបាហិ យេ ទក្ខិណាយ ទិសាយ ចាណា បរំយោជនសតំ តេសុ ទណ្ឌំ និក្ខិបាហីតិ ។ ឥតិ ឯកច្ចានំ ចាណានំ អនុដ្ឋយាយ អនុកម្បាយ សមាទបេន្តិ ឯកច្ចានំ ចាណានំ ន អនុដ្ឋយាយ ន អនុកម្បាយ សមាទបេន្តិ ។ តេ តទហុ៑ោសវេ សាវកំ ឯវំ សមាទបេន្តិ ឯហិ ត្វំ អម្ភោ បុរិស សព្វចេលានិ(១) និក្ខិបិត្វា ឯវំ វទេហិ

---

๑ ម. សព្វវោរនំ ។

មិនមានអានិសង្សច្រើន មិនមានសេចក្តីរុងរឿងច្រើន មិនផ្សាយផលច្រើនទេ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះនិគណ្ឋោសថៈតើដូចម្តេច។ ម្នាលនាងវិសាខា មានពួកសមណៈហៅថានិគណ្ឋៈ សមណៈអម្បាលនោះ តែងដឹកនាំសាវកយ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរមកអាយ សត្វពាំងឆ្ងាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងកើតខាងនាយពី១០០យោជន៍ទៅអ្នកចូរដាក់អាជ្ញា (សម្ងាប់) សត្វអម្បាលនោះចុះ សត្វពាំងឆ្ងាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងលិចខាងនាយពី ១០០ យោជន៍ទៅ អ្នកចូរដាក់អាជ្ញា ក្នុងសត្វអម្បាលនោះចុះ សត្វពាំងឆ្ងាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងជើងខាងនាយពី១០០យោជន៍ទៅ អ្នកចូរដាក់អាជ្ញា ក្នុងសត្វអម្បាលនោះចុះ សត្វពាំងឆ្ងាយណា មាននៅក្នុងទិសខាងត្បូងខាងនាយពី ១០០ យោជន៍ទៅ អ្នកចូរដាក់អាជ្ញា ក្នុងសត្វអម្បាលនោះចុះ។ ពួកនិគ្រណ្ឋតែងដឹកនាំសាវកឲ្យអាណិត អនុគ្រោះចំពោះពួកសត្វខ្លះ តែងដឹកនាំសាវក មិនឲ្យអាណិត មិនឲ្យអនុគ្រោះចំពោះពួកសត្វខ្លះ។ ក្នុងថ្ងៃទុតោសថៈនោះ គេតែងដឹកនាំសាវកយ៉ាងនេះថា នែបុរសដ៏ចំរើន អ្នកចូរមកអាយ អ្នកចូរស្រាតសំពត់ឲ្យអស់ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា

ชานาหิ ภควติ กตาธิกาโร ตสฺมึ จ ปน ภควติ กตาธิกาโร ชานาติ ขเ ปนสฺส มาตาปิตโร อยํ อมฺหากํ ปุตฺโตติ โสปิ ชานาติ ตสฺเม มยฺหํ มาตาปิตโรติ ชานาติ ขเ ปนสฺส ปุตฺตาโร อยํ มยฺหํ ภตฺตาติ โสปิ ชานาติ อยํ มยฺหํ ปุตฺตาโรติ ชานาติ ขเ ปนสฺส ชานสกมฺมกาโรวิสา อยํ อมฺหากํ อยฺยาติ โสปิ ชานาติ ตสฺเม มยฺหํ ชานสกมฺมกาโรวิสาติ ฯ ตสฺมึ ยสฺมึ สมเย สโญ (๑) สมานเปตญฺหา มุสาวาเท ตสฺมึ สมเย สมานเปติ ฯ ตสฺเมปสฺส มุสาวาเทสฺมึ วทามิ ฯ โส ตสฺส วตฺถุยา อญฺญเน เต กาเต อทินฺนาเย ปริกปฺเปติ ฯ ตสฺเมปสฺส อทินฺนาทาเนสฺมึ วทามิ ฯ ฉยิ ขเ วิสาเข เอกจฺโจ สมโณ โหติ ฯ ฉยิ ขุปวุตฺโถ ขเ วิสาเข เอกจฺโจ สมโณ น มหาปญฺโญ โหติ น มหาสิสเมา น มหาปุตฺตกา น มหาวิญฺญาโร ฯ กตเมหิ วิสาเข อริยุโจ สมโณ โหติ ฯ

๑ ฉ. สเญ ฯ

អាត្មាអញមិនឧបត់តាមនឹងនរណា ។ កង្ខីណា ។ នឹងមានកង្ខល់កង្ខរបស់អ្វី ។ កង្ខីណា ។ ក៏មិនមានដល់អាត្មាអញឡើយ តែមាតាបិតារបស់គេក៏ដឹងថា នេះបុត្ររបស់អញ តាំងពីខ្លួនគេក៏ដឹងថា នេះមាតាបិតារបស់អញ បុត្រកិរិយារបស់គេក៏ដឹងថា នេះជាស្វាមីរបស់អញ តាំងពីខ្លួនគេក៏ដឹងថា នេះជាបុត្រកិរិយារបស់អញ ពួកបុរសជាទាសកម្មករបស់គេក៏ដឹងថា នេះជាម្ចាស់របស់អញ តាំងពីខ្លួនគេក៏ដឹងថា នេះជាពួកបុរសដែលជាទាស-កម្មករបស់អញ (សាវកតាំងនោះ) ត្រូវគេដឹកនាំក្នុងសច្ចៈដូច្នេះ ក្នុងសម័យណា(អ្នកដឹកនាំ)ឈ្មោះថា ដឹកនាំក្នុងមុសាវាទ ក្នុងសម័យនោះ ។ តថាគតពោលថា ពាក្យដឹកនាំនេះជាពាក្យមុសាវាទរបស់គេ ។ លុះកន្លងពាក្យនោះហើយ គេបរិភោគភោគៈតាំងអម្បាលនោះ ដែលម្ចាស់គេមិនបានឲ្យ ។ តថាគតពោលថា ការបរិភោគនេះជាអទិន្នាទានរបស់គេ ។ ម្នាលនាងវិសាខា យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា និគណ្ឋោបាសថៈ ។ ម្នាលនាងវិសាខា និគណ្ឋោបាសថៈដែលគេរក្សាយ៉ាងនេះ ជាទោបាសថៈមិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន មិនមានសេចក្តីរុងរឿងច្រើន មិនផ្សាយផលច្រើនទេ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះអរិយុបោសថៈតើដូចម្តេច ។

อุปกฺกิเลฏฺฐสฺส วิสาเขฯ จิตฺตสฺส อุปกฺกมेน
ปริโยทปนา โหติ ฯ กถญฺหิ วิสาเขฯ
อุปกฺกิเลฏฺฐสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกมेน ปริโยท-
ปนา โหติ ฯ ๙๘ วิสาเขฯ อริยสาวโก
ตถาคตं อนุสฺสรติ ๙ติปิ โส ภควา อรหं
สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต
โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา
เทวมนุสฺสานं พุทฺโธ ภควาติ ฯ ตสฺส ตถาคตं
อนุสฺสรโต จิตฺตं ปสีทติ ปามุชฺชं อุปฺปชฺชติ เย
จิตฺตสฺส อุปกฺกิเลสา เต ปหียนฺติ เสยฺยถาปิ
วิสาเขฯ อุปกฺกิเลฏฺฐสฺส สีลสฺส อุปกฺกมेน
ปริโยทปนา โหติ ฯ กถญฺหิ วิสาเขฯ อุปกฺกิ-
เลฏฺฐสฺส สีลสฺส อุปกฺกมेน ปริโยทปนา โหติ ฯ

ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវ័កក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭកឡើយ។ នូវព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះព្រះអង្គធ្វើឲ្យចាកសេចក្តីសៅហ្មងត្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទិដ្ឋិចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាសាវ៉ី អ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់កំពង់ថ្មីទៀត ។ កាលអរិយសាវ័កនោះ កំពុងរឭកនូវព្រះតថាគត ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំងនោះ អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការជម្រះក្សាលដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការជម្រះក្សាលដែលមិនស្អាតឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។

កាកញ្ញា បដិច្ច មត្តិកញ្ញា បដិច្ច ឧទកញ្ញា បដិច្ច បុរិសស្ស ច តជ្ជំ វាយាមំ បដិច្ច ឯវំ ឱភោ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស សីសស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។ ឯវមេវ ខោ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។ កថញ្ច វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។ ឥធ វិសាខេ អរិយសាវកោ តថាគតំ អនុស្សរតិ ឥតិបិ សោ ភគវា ។បេ។ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ។ តស្ស តថាគតំ អនុស្សរតោ ចិត្តំ បសីទតិ ចាមុជ្ជំ ឧប្ប-ជ្ជតិ យេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ បហីយន្តិ អយំ ភុច្ចតិ វិសាខេ អរិយសាវកោ ព្រហ្មុនោសបំ ឧបវសតិ ព្រហ្មុនា សទ្ធិំ សំវសតិ ព្រហ្មញ្ញស្ស អារព្ភ ចិត្តំ បសីទតិ ចាមុជ្ជំ ឧប្បជ្ជតិ យេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ បហីយន្តិ ។

ម្នាលនាងវិសាខា ការអាស្រ័យកាក (កន្លួតព្រៃ) ផង អាស្រ័យដីផង អាស្រ័យទឹកផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមដ៏សមគួរដល់កិច្ចនោះ របស់បុរសផង ទើបធ្វើក្បាលដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់ ដោយសេចក្តីព្យាយាមតើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរពឹករឿយៗ នូវព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ។ បេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់កំពង្គ្រឿត ។ កាលអរិយសាវកនោះ រពឹករឿយៗ នូវព្រះតថាគត ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីយរាយ រមែងកើតឡើង ចិត្តលេសគាំងឡាយណា របស់ចិត្តចិត្តលេសគាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ កំលះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា រក្សាព្រហ្មចរិយៈ(ចរិយៈរបស់ព្រហ្ម) នៅរួមនឹងព្រហ្ម ចិត្តរបស់គេប្រារព្ធចំពោះព្រហ្ម រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ចិត្តលេសគាំងឡាយណា របស់ចិត្តចិត្តលេសគាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ កំលះបង់ចេញបាន ។

ឯវំ ខោ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន
បរិយោទបនា ហោតិ ។ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស វិសាខេ
ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។ កថញ្ច
វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន
បរិយោទបនា ហោតិ ។ ឥធ វិសាខេ អរិយ-
សាវកោ ឆម្មំ អនុស្សរតិ ស្វាក្ខាតោ
ឆម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ
ឧបនយិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ ។ តស្ស
ឆម្មំ អនុស្សរតោ ចិត្តំ បសីទតិ តាមុជ្ជំ ឧប្បជ្ជតិ យេ
ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ បហីយន្តិ ។ សេយ្យថាបិ
វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស កាយស្ស ឧបក្កមេន បរិយោ-
ទបនា ហោតិ ។ កថញ្ច វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស
កាយស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។

ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា "អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭកឬរឿយៗ ឧបរិព្រះធម៌ថា ព្រះធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ប្រៃពៃហើយ ជាធម៌ដែលបុគ្គលប្រតិបត្តិគប្បីឃើញចំពោះខ្លួន ជាធម៌ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរហៅអ្នកដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន ជាធម៌គួរបង្អោនចូលមកកាន់ខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញូជន គប្បីដឹងចំពោះខ្លួន ។ កាលអរិយសាវកនោះ តំពុងរឭកនូវព្រះធម៌ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ទបក្កិលេសទាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ទបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះក៏លះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការដម្រះកាយដែលមិនស្អាត រមែងឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការដម្រះកាយដែលមិនស្អាត រមែងឲ្យស្អាតបានដោយសេចក្តីព្យាយាមតើដូចម្តេច ។

เสาตฺถิญฺ จ ปฏิจฺจ ปุณฺณญฺ จ ปฏิจฺจ อุธกญฺ จ ปฏิจฺจ ปุริสสฺส จ ตณฺหำ ปำยำเม ปฏิจฺจ ฯเปฯ เอวเมว โข วิสาเข อุปกฺกิเลฏฺฐสฺส กำยสฺส อุปกฺกเมน ปริโยนทฺธตำ เหาติ ฯ เอวเมว โข วิสาเข อุปกฺกิเลฏฺฐสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกเมน ปริโยนทฺธตำ เหาติ ฯ กถญฺจ วิสาเข อุปกฺกิเลฏฺฐสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกเมน ปริโยนทฺธตำ เหาติ ฯ ๙๘ วิสาเข อริยสาวโก พุทฺธำ อนุสฺสรติ อิติปิ โส ภควำ อรหำ ฯเปฯ ภควำติ ฯ ตสฺส พุทฺธำ อนุสฺสรโต จิตฺตำ ปสีทติ นีวรณำ วิกฺขมฺภนฺติ ฯ ยสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกิเลสา เต ปหียนฺติ อยำ วุจฺจติ วิสาเข อริยสาวโก พุทฺธโตสำ อุปสโม ธมฺมโตสำ สงฺฆโตสำ อุปสโม ธมฺมญฺจสฺส อารพฺภ จิตฺตำ ปสีทติ นีวรณำ วิกฺขมฺภนฺติ

ម្នាលនាងវិសាខា ការអាស្រ័យដុំលំអិតសម្រាប់ជម្រះកាយផង អាស្រ័យលំអិតសម្រាប់ដកដង្ហើមផង អាស្រ័យទឹកផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមដ៏សមគួរ ដល់កិច្ចនោះរបស់បុរសផង ទើបធ្វើការជម្រះកាយ ដែលមិនស្អាតឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭកឡើយៗនូវព្រះធម៌ថា ព្រះធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ទុកប្រសើរហើយ ។ បេ ។ ជាធម៌ដែលវិញ្ញូជនគាំងឡាយគប្បីដឹងចំពោះខ្លួន ។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭកនូវព្រះធម៌ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ។ បក្កិលេសគាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ។ បក្កិលេសគាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ កំលះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា រក្សាធម្មុបោសថៈ នៅរួមដោយធម៌ ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រារព្ធចំពោះព្រះធម៌ រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏រមែងកើតឡើង

เย จิตฺตสฺส อุปกฺกิเลสา เต ปหียนฺติ ฯ ฉยิมานิ วิสาเข อุปกฺกิลิฏฺสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกมเน ปริโยทปนา โหติ ฯ อุปกฺกิลิฏฺสฺส วิสาเข จิตฺตสฺส อุปกฺกมเน ปริโยทปนา โหติ ฯ กถญฺจ วิสาเข อุปกฺกิลิฏฺสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกมเน ปริโยทปนา โหติ ฯ อิธ วิสาเข อริยสาวโก สงฺฆํ อนุสฺสรติ สุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวก-สงฺโฆ อุชุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ญายปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฺป-ฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ฯส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญ-ญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ ตสฺส สงฺฆํ อนุสฺส-รโต จิตฺตํ ปสีทติ ปามุชฺชํ อุปฺปชฺชติ เย จิตฺตสฺส อุปกฺกิเลสา เต ปหียนฺติ ฯ

ឧបក្កិលេសទាំង៦ប្រាយ ណាវបស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំង៦ប្រាយនោះ អរិយ-
សាវកនោះកំលះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែល
សៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះ ។ ម្នាល
នាងវិសាខា ការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តី
ព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យ
ផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា
អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងពិចារណាឃើញនូវព្រះសង្ឃថា ពួកសាវក
នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ពួកសាវកនៃព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ប្រតិបត្តិត្រង់ហើយ ពួកសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ
សមគួរហើយ គឺប្រតិបត្តិគួរដល់សីល សមាធិ បញ្ញា ពួកសាវកណា
បើរាប់ជាគូនៃបុរសបាន ៤ គូ បើរាបរៀងជាបុរសបុគ្គល មាន៨ពួក សាវក
នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគនុ៎ះ គួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលបុគ្គលនាំមកអំពី
ចម្ងាយហើយបូជា គួរទទួលនូវអាគន្តុកទាន គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន
គួរដល់អញ្ជលីកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តនៃសត្វលោក រកខេត្តដទៃក្រៃលែងជាង
គ្មាន ។ កាលអរិយសាវកនោះតំពុង ពិចារណាឃើញ ។ នូវព្រះសង្ឃ ចិត្ត
រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីក្តៅកាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសទាំង៦ប្រាយណា
វបស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសទាំង៦ប្រាយនោះអរិយសាវកនោះ កំលះបង់បាន ។

สเยฺยถาปิ วิสาเข อุปกฺกิลิฏฺสฺส วตฺถสฺส อุปกฺกเมน
ปริโยทปนา โหติ ฯ เอวเมว โข วิสาเข อุปกฺกิ-
ลิฏฺสฺส วตฺถสฺส อุปกฺกเมน ปริโยทปนา โหติ ฯ
อุสฺสนฺนา(๑) ปฏิจฺจ ทารา ปฏิจฺจ เคหเย ปฏิจฺจ
ธนเก ปฏิจฺจ ปุริสสฺส จ ตสฺมึ กาเย ปฏิจฺจ
ฆาโต โข วิสาเข อุปกฺกิลิฏฺสฺส วตฺถสฺส อุปกฺก-
เมน ปริโยทปนา โหติ ฯ เอวเมว โข วิสาเข
อุปกฺกิลิฏฺสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกเมน ปริโยทปนา
โหติ ฯ เอวเมว โข วิสาเข อุปกฺกิลิฏฺสฺส จิตฺตสฺส
อุปกฺกเมน ปริโยทปนา โหติ ฯ ๙๘ วิสาเข
อริยสาวโก สงฺฆํ อนุสฺสรติ สุปฺปฏิปนฺโน
ภควโต สาวกสงฺโฆ ... อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ
โลกสฺสาติ ฯ ตสฺส สงฺฆํ อนุสฺสรโต จิตฺตํ
ปสีทติ ยาวมฺปิ อุปฺปชฺชติ ยเทว จิตฺตสฺส อุปกฺกิเลสา
เต ปหียนฺติ ฯ อยํ วุจฺจติ วิสาเข อริยสาวโก

๑ ม. อสฺสุ ฯ

ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការធ្វើសំពត់ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើសំពត់ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះអាស្រ័យចំហាយផង អាស្រ័យទឹកក្សារផង អាស្រ័យអាចម៍គោផង អាស្រ័យទឹកផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមដ៏សមគួរ ដល់កិច្ចនោះរបស់បុរសផង ទើបធ្វើសំពត់ដែលមិនស្អាតឲ្យស្អាតបានដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា បុះការធ្វើចិត្ត ដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក កន្លងធម្មវិនិ័យនេះ រមែងរឭកឿយ ។ នូវព្រះសង្ឃថា ពួកសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ... ជាបុញ្ញក្ខេត្តនៃសត្វលោក រកទីគួរដល់ក្រៃលែងជាងគ្មាន ។ កាលព្រះអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭកឿយៗ នូវព្រះសង្ឃ ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីក្តៅកាយ រមែងកើតឡើង ទុបក្កិលេសទាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ទុបក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះកំលុះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា

ទុតិយបណ្ណាសកេ មហាវគ្គោ

សង្ឃោសចំ ឧបវសតិ សង្ឃេន សទ្ធិំ សំវសតិ សង្ឃញ្ចស្ស អារព្ភ ចិត្តំ បសីទតិ ចាមុដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ យេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ បហីយន្តិ ។ ឯវំ ខោ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស វិសាខេ ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។ កថញ្ច វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។ ឥធ វិសាខេ អរិយសាវកោ អត្តនោ សីលានិ អនុស្សរតិ អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុប្បសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំ-វត្តនិកានិ ។ តស្ស សីលំ អនុស្សរតោ ចិត្តំ បសីទតិ ចាមុដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ យេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ បហីយន្តិ ។ សេយ្យថាបិ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស អាធាសស្ស ឧបក្កមេន បរិយោ-ទបនា ហោតិ ។ កថញ្ច វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស អាធាសស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។

រក្សាសង្ឃ្បុរោសថៈ នៅរួមជាមួយនឹងព្រះសង្ឃ្ប ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រាព្ធចំពោះព្រះសង្ឃ្ប រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសគាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសគាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះក៏លះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង រមែងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកក្នុងធម្មវិន័យនេះ រឭកឡើយ ។ នូវសីលរបស់ខ្លួន ជាសីលមិនជាប់ មិនជ្ពុះជ្ពាយ មិនពព្រុស មិនពពាល ជាសីលអ្នកជា ជាសីលដែលវិញ្ញូជនសរសើរហើយ ជាសីលមិនប៉ះពាល់ ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ។ កាលអរិយសាវកនោះ រឭកឡើយ ។ នូវសីល ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ រមែងកើតឡើង ឧបក្កិលេសគាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ឧបក្កិលេសគាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការជូតសាត់កញ្ចក់ដែលមិនស្អាត ឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការជូតសាត់កញ្ចក់ដែលមិនស្អាតឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។

เตลญฺ ปฏิจฺจ ฉายาเตลญฺ ปฏิจฺจ กาฬฉฺหากเตลญฺ ปฏิจฺจ ปุริสสฺส จ ตสฺส กายมฺ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อยเมว โข วิสาเข อุปกฺกิเลสสฺส อาธานสฺส อุปกฺกเมน ปริโยทปนา โหติ ฯ ฯเปฯ เอวเมว โข วิสาเข อุปกฺกิเลสสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกเมน ปริโยทปนา โหติ ฯ กถญฺ วิสาเข อุปกฺกิเลสสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกเมน ปริโยทปนา โหติ ฯ อิธ วิสาเข อริยสาวโก อตฺตโน สีลานิ อนุสฺสรติ อขณฺฑานิ อจฺฉิทฺทานิ... สมาธิสวตฺตนิกานิ ฯ ตสฺส สีลานิ อนุสฺสรโต จิตฺตํ ปสีทติ ตามุชฺช ปฏิลภติ ยา จิตฺตสฺส อุปกฺกิเลสา เต ปหียนฺติ ฯ อยํ วุจฺจติ วิสาเข อริยสาวโก สีลุโตสฺส อุปวสติ สีเลน สงฺฆึ สวสติ สีลญฺสฺส อารพฺภ จิตฺตํ ปสีทติ ตามุชฺช ปฏิลภติ ยา จิตฺตสฺส อุปกฺกิเลสา เต ปหียนฺติ ฯ ฯเปฯ เอวเมว โข วิสาเข อุปกฺกิเลสสฺส จิตฺตสฺส อุปกฺกเมน ปริโยทปนา โหติ ฯ

ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះអាស្រ័យប្រែងផង អាស្រ័យដេរផង អាស្រ័យប្រាសផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមដ៏សមគួរដល់កិច្ចនោះរបស់បុរសផង ទើបដុសខាត់កញ្ចក់ ដែលមិនស្អាតឲ្យស្អាតបាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ រឭកឡើយៗនូវសីលរបស់ខ្លួន ដែលជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះធ្លាយ...ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ។ កាលអរិយសាវកនោះ កំពុងរឭកឡើយៗនូវសីល ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏កើតឡើង ចិត្តកិលេសគាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ចិត្តកិលេសគាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា រក្ខសីលុប្បាសថៈ នៅរួមដោយសីល មួយទៀត ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រារព្ធចំពោះសីល ក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏រមែងកើតឡើង ចិត្តកិលេសគាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ចិត្តកិលេសគាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះឯង ។

ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស វិសោធេ ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទ-
បនា ហោតិ ។ កតមញ្ច វិសោធេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស
ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។
ឥធ វិសោធេ អរិយសាវកោ ទេវតា អនុស្សរតិ
សន្តិ ទេវា ចាតុម្មហារាជិកា សន្តិ ទេវា តាវតិំសា
សន្តិ ទេវា យាមា សន្តិ ទេវា តុសិតា សន្តិ ទេវា
និម្មានរតិនោ សន្តិ ទេវា បរនិម្មិតវសវត្តិនោ សន្តិ ទេវា
ព្រហ្មកាយិកា សន្តិ ទេវា តទុត្តរិំ យថារូបាយ
សទ្ធាយ សមន្នាគតា តា ទេវតា ឥតោ ចុតា
តត្ថូបបន្នា មយ្ហំបិ តថារូបា សទ្ធា សំវិជ្ជតិ
យថារូបេន សីលេន សមន្នាគតា តា ទេវតា
ឥតោ ចុតា តត្ថូបបន្នា មយ្ហំបិ តថារូបំ សីលំ សំវិជ្ជតិ
យថារូបេន សុតេន សមន្នាគតា តា ទេវតា ឥតោ
ចុតា តត្ថូបបន្នា មយ្ហំបិ តថារូបំ សុតំ សំវិជ្ជតិ
យថារូបេន ចាគេន សមន្នាគតា តា ទេវតា ឥតោ
ចុតា តត្ថូបបន្នា មយ្ហំបិ តថារូបោ ចាគោ

ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មង ឲ្យផូរផង់បានដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក ក្នុងធម្មវិន័យនេះរឭកឡើយៗនូវទេវតាតាំងឆ្ងាយថា ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិក:ក៏មាន ពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្សក៏មាន ពួកទេវតាជាន់យាម:ក៏មាន ពួកទេវតាជាន់តុសិតក៏មាន ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតីក៏មាន ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តីក៏មាន ពួកទេវតាដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងពួកព្រហ្មក៏មាន ពួកទេវតាជាន់ខ្ពស់ឡើងទៅទៀតក៏មាន ទេវតាតាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសទ្ធា មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើត ក្នុងភពនោះ សទ្ធាមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាតាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសីល មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើត ក្នុងភពនោះ សីលមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាតាំងអម្បាលនោះប្រកបដោយសុត: មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនោះ សុត:មានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាតាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយចាគ: មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើត ក្នុងភពនោះ ចាគ:មានសភាពដូច្នោះ

សំវិជ្ជតិ យេភុយ្យេន បញ្ញាយ សមង្គិតា តា ទេវតា
ឥតោ ចុតា តត្ថូបបន្នា មយ្ហំបិ តថារូបា បញ្ញា សំវិជ្ជតីតិ។
តស្ស អត្តនោ ច តាសញ្ច ទេវតានំ សទ្ធញ្ច សីលញ្ច
សុតញ្ច ចាគញ្ច បញ្ញញ្ច អនុស្សរតោ ចិត្តំ បសីទតិ
ចាមុដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ យេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ
បហីយន្តិ ។ សេយ្យថាបិ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស
ជាតរូបស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។
កថញ្ច វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ជាតរូបស្ស ឧបក្កមេន
បរិយោទបនា ហោតិ ។ ឧក្កញ្ច បដិច្ច លោណញ្ច
បដិច្ច កោរុញ្ច បដិច្ច ជាឡិសណ្ឋាសញ្ច បដិច្ច បុរិសស្ស
ច តជ្ជំ ភយោមំ បដិច្ច ឯវំ ខោ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស
ជាតរូបស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។
ឯវមេវ ខោ វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន
បរិយោទបនា ហោតិ ។ កថញ្ច វិសាខេ ឧបក្កិលិដ្ឋស្ស
ចិត្តស្ស ឧបក្កមេន បរិយោទបនា ហោតិ ។

របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាចាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយបញ្ញាមានសភាពយ៉ាងណា ឮតបាតអត្ថភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើតក្នុងកពនោះ បញ្ញាមានសភាពដូច្នោះរបស់អាត្មាអញក៏មាន ។ កាលអរិយសាវកនោះរឭកឃើញនូវសទ្ធា សីល: សុត: ចាគ:បញ្ញារបស់ខ្លួនទំនឹងរបស់ទេវតាចាំងអម្បាលនោះ ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏កើតឡើង ។បក្ខិលេសចាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ។បក្ខិលេសចាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះក៏លះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដូចការដុសខាត់មាសដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការដុសខាត់មាសដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះអាស្រ័យថ្លាមាសផង អាស្រ័យដីប្រែផង អាស្រ័យរង្គផង អាស្រ័យស្នប់ទឹកជក្លាប់ផង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមដ៏សមគួរដល់កិច្ចនោះរបស់បុរសផង ទើបដុសខាត់មាសដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម យ៉ាងនេះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម ក៏ដូច្នោះ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា ចុះការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាម តើដូចម្តេច ។

๙๘ វិសាខេ អរិយសាវកោ ទេវតា អនុស្សរតិ
សន្តិ ទេវា ចាតុម្មហារាជិកា សន្តិ ទេវា តាវតិំសា
ฯ បេ ฯ សន្តិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា សន្តិ
ទេវា តទុត្តរិ យថារូបាយ សទ្ធាយ សមន្នាគតា
តា ទេវតា ឥតោ ចុតា តត្ថូបបន្នា មយ្ហំបិ តថារូបា
សទ្ធា សំវិជ្ជតិ យថារូបេន សីលេន...សុតេន...ចាគេន...
បញ្ញាយ សមន្នាគតា តា ទេវតា ឥតោ ចុតា តត្ថូបបន្នា
មយ្ហំបិ តថារូបា បញ្ញា សំវិជ្ជតីតិ ฯ តស្ស អត្តនោ
ច តាសញ្ច ទេវតានំ សទ្ធញ្ច សីលញ្ច សុតញ្ច
ចាគញ្ច បញ្ញញ្ច អនុស្សរតោ ចិត្តំ បសីទតិ ចាមុដ្ឋំ
ឧប្បជ្ជតិ យេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ បហីយន្តិ ฯ
អយំ វុច្ចតិ វិសាខេ អរិយសាវកោ ទេវតូបេ-
សញ្ញំ ឧបវសតិ ទេវតាហិ សទ្ធិំ សំវសតិ ទេវតា
ចស្ស អារព្ភ ចិត្តំ បសីទតិ ចាមុដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ
យេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ បហីយន្តិ ฯ

ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវក កន្លងធម្មវិន័យនេះ តែងរឭករឿយ ៗ នូវទេវតាថា ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិក:ក៏មាន ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្សក៏មាន ។បេ។ ពួកទេវតាដែលកាប់បញ្ចូលកន្លងពួកព្រហ្មក៏មាន ពួកទេវតាជាន់ខ្ពស់ឡើងទៅទៀតក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសទ្ធា មានសភាពយ៉ាងណា . ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើត កន្លងភពនោះ សទ្ធាមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ទេវតាទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយសុត: ... ដោយចាគ: ... ដោយបញ្ញា ... មានសភាពយ៉ាងណា ច្យុតចាកអត្តភាពនេះហើយ ទើបបានទៅកើតកន្លងភពនោះ បញ្ញាមានសភាពដូច្នោះ របស់អាត្មាអញក៏មាន ។ កាលអរិយសាវកនោះ រឭករឿយ ៗ នូវសទ្ធា សីល: សុត: ចាគ: បញ្ញា របស់ខ្លួនទាំងរបស់ទេវតាទាំងនោះ ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏កើតឡើង ។បក្កិលេសទាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ។បក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះកំលះបង់ចេញបាន ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវកនេះ ហៅថា ទេវតូបសម: នៅរួមជាមួយនឹងពួកទេវតា មួយទៀត ចិត្តរបស់អរិយសាវកនោះ ប្រារព្ធទេវតា ក៏ជ្រះថ្លា សេចក្តីរីករាយ ក៏កើតឡើង ។បក្កិលេសទាំងឡាយណារបស់ចិត្ត ។បក្កិលេសទាំងឡាយនោះ អរិយសាវកនោះ កំលះបង់ចេញបាន ។

ฯเปฯ เขา วิสาเข อุปกฺกิเลฏฺเฐ จิตฺตสฺส อุปกฺกเมน
ปริโยทปนา เหาติ ฯ สเจ เขา เสา วิสาเข
อริยสาวโก ๔ติ ปฏิสญฺจิกฺขติ ยาวทีปิ อรหาเปฺ
ตาณาติตาตำ ปหาย ตาณาติตาตา ปฏิปนฺโน
นิหาตทณฺฑา นิหาตสตฺถา ลชฺชี ทยาปนฺนา สพฺพปฺ-
ณาภูตหิตานุกมฺปี วิหรติ อหาปฺปฏิ ๔มญฺ จ ๔มญฺ
๔มญฺ นิสฺสำ ตาณาติตาตำ ปหาย ตาณาติตาตา
ปฏิปนฺโน นิหาตทณฺฑา นิหาตสตฺโถ ลชฺชี ทยาปนฺนา
สพฺพปฺณาภูตหิตานุกมฺปี วิหรามิ ๔มินาปิ ๔มินา อเนฺน
อรหาตำ อนุกโรมิ อุเทสเยา จ เม อุปวุโตฺถ
ภวิสฺสติ ฯ ยาวทีปิ อรหาเปฺ อธิฏฺฐานำ ปหาย
อธิฏฺฐานา ปฏิปนฺโน นิฏฺฐาคายี นิฏฺฐปฺปฏิกมฺโม
อโตฺถเนน สุจิภูเตน อตฺตนา วิหาปฺติ อหาปฺปฏิ
๔มญฺ จ ๔มญฺ นิสฺสำ อธิฏฺฐานำ ปหาย
อธิฏฺฐานา ปฏิปนฺโน นิฏฺฐาคายี นิฏฺฐปฺปฏิกมฺโม

ម្នាលនាងវិសាខា ការធ្វើចិត្តដែលសៅហ្មងឲ្យផូរផង់បាន ដោយសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយសាវ័កនោះ តែងពិចារណាឃើញដូច្នេះថា ព្រះអរហន្តខាំងឆ្ងាយ លះបង់បាណាតិបាត វៀរចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីខ្មាសបាប ប្រកបដោយសេចក្តីអាណិត ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ចំពោះសព្វសត្វដែលមានជីវិត ដរាបដល់អស់ជីវិត ឯអាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់បាណាតិបាត វៀរចាកបាណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីខ្មាសបាប ប្រកបដោយសេចក្តីអាណិត ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ចំពោះសព្វសត្វដែលមានជីវិត អស់យប់នេះនឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថាធ្វើតាមព្រះអរហន្តខាំងឆ្ងាយផង ឧបោសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញបានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង ។ ព្រះអរហន្តខាំងឆ្ងាយ លះបង់អទិន្នាទាន វៀរចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែរបស់ដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាយកតែរបស់ដែលគេឲ្យ មានខ្លួនមិនលួច ស្អាតរហូតអស់១ជីវិត អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់អទិន្នាទាន វៀរចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែរបស់ដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាយកតែរបស់ដែលគេឲ្យ

អត្តេនេន សុចិភូតេន អត្តនា វិហរាមិ ឥមិនាបិ អង្គេន
អរហតំ អនុករោមិ ពុទ្ធោសយោ ច មេ ឧបវុត្ថោ
ភវិស្សតិ ។ យាវជីវំ អរហន្តោ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ
ព្រហ្មចារី អាភចារី វិរតា មេថុនា តាមគធម្មា អហម្បជ្ជ
ឥមញ្ច រត្តិំ ឥមញ្ច ទិវសំ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ
ព្រហ្មចារី អាភចារី វិរតោ មេថុនា តាមគធម្មា ឥមិនាបិ
អង្គេន អរហតំ អនុករោមិ ពុទ្ធោសយោ ច មេ ឧបវុត្ថោ
ភវិស្សតិ ។ យាវជីវំ អរហន្តោ មុសាវាទំ បហាយ
មុសាវាទា បដិវិរតា សច្ចវាទី សច្ចសន្ធា ថេតា
បច្ចយិកា អវិសំវាទកា លោកស្ស អហម្បជ្ជ
ឥមញ្ច រត្តិំ ឥមញ្ច ទិវសំ មុសាវាទំ បហាយ
មុសាវាទា បដិវិរតោ សច្ចវាទី សច្ចសន្ធោ ថេតោ
បច្ចយិកោ អវិសំវាទកោ លោកស្ស ឥមិនាបិ
អង្គេន អរហតំ អនុករោមិ ពុទ្ធោសយោ ច មេ

មានខ្លួនមិនល្អប ស្អាតនៅអស់យប់នេះនឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថាធ្វើ
តាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ។ ចុះសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញបានរក្សាផង
ដោយអង្គនេះឯង ។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់អព្រហ្មចរិយៈជាព្រហ្ម-
ចារីបុគ្គល ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយចាក (អព្រហ្មចរិយៈ) រៀវចាកមេថុន ដែល
ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ កំលះបង់អព្រហ្មចរិយៈ ជា
ព្រហ្មចារីបុគ្គល ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយចាក (អព្រហ្មចរិយៈ) រៀវចាកមេថុន
ដែលជាធម៌របស់អ្នកស្រុក អស់យប់នេះទឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា
ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ។ ចុះសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញបានរក្សា
ផង ដោយអង្គនេះឯង ។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់នូវមុសាវាទ
រៀវចាកមុសាវាទ និយាយតែពាក្យពិត តក្បាប់តែពាក្យពិត មានពាក្យខ្ជាប់
ខ្ជួន មានពាក្យគួរជឿ មិនពោលបង្កាច់សត្វលោក រហូតអស់មួយជីវិត
អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ កំលះបង់នូវមុសាវាទ រៀវចាកមុសាវាទ និយាយ
តែពាក្យពិត តក្បាប់តែពាក្យពិត មានពាក្យខ្ជាប់ខ្ជួន មានពាក្យគួរជឿ
មិនពោលបង្កាច់សត្វលោក អស់យប់នេះទឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញ
ឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ។ ចុះសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញ

อุปวุตฺถา ภวิสฺสตีติ ฯ ยาวตีหํ อรหนฺโต สุภเมรย-
มชฺชปฺปมาทฏฺฐานํ ปหาย สุภเมรยมชฺชปฺปมาทฏฺฐานา
ปฏิวิรตา อหเมว ตสฺมึ รตฺตึ ตสฺมึ ทิวสํ สุภ-
เมรยมชฺชปฺปมาทฏฺฐานํ ปหาย สุภเมรยมชฺชปฺปมา-
ทฏฺฐานา ปฏิวิรโต(๑) ตสฺมาปิ อเชฺช อรหนฺตํ อนุ-
กเรมิ อุโปสโถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ ฯ
ยาวตีหํ อรหนฺโต ฌานกถิกา ปตฺถนา วิริย
วิกาลโภชนา อหเมว ตสฺมึ รตฺตึ ตสฺมึ ทิวสํ
ฌานกถิโก ปตฺถนโก วิริโย วิกาลโภชนา
ตสฺมาปิ อเชฺช อรหนฺตํ อนุกเรมิ อุโปส-
โถ จ เม อุปวุตฺโถ ภวิสฺสตีติ ฯ ยาวตีหํ
อรหนฺโต ฉฬงฺคสมนฺนาคตา ขีณาสวา(๒) มาลาคนฺธวิ-
เลปนธารณมณฺฑนวิภูสนฏฺฐานา ปฏิวิรตา อหเมว

---

๑ ฉ. ม. ปฏิวิรโตหมสฺมีติ ปาโฐ ทิสฺสติ ฯ ๒ ทิสฺสติ ตาทิปิ ฯ

រក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង ។ ព្រះអរហន្តពាំងឡាយ លះបង់ការក្រេបផឹកទន្លូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានឹងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ រហូតអស់មួយជីវិត ឯអាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់ការក្រេបផឹកទន្លូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានឹងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ វៀរចាកការក្រេបផឹកទន្លូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានឹងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ អស់យប់នេះនឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តពាំងឡាយផង ទោះបាសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញបានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង ។ ព្រះអរហន្តពាំងឡាយ បរិភោគកត្តតែម្តង វៀរចាកការបរិភោគក្នុងពេលត្រី វៀរចាកការបរិភោគខុសកាល រហូតអស់មួយជីវិត អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏បរិភោគកត្តតែម្តង វៀរចាកការបរិភោគក្នុងពេលត្រី វៀរចាកការបរិភោគខុសកាល អស់យប់នេះនឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តពាំងឡាយផង ទោះបាសថៈឈ្មោះថាអាត្មាអញបានរក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង ។ ព្រះអរហន្តពាំងឡាយ វៀរចាកការមើលនូវរបាំ នឹងការស្តាប់នូវបទច្រៀង នឹងភ្លេងប្រគំ ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ នឹងការទ្រទ្រង់ប្រដាប់ ស្អិតស្អាងពាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង នឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ

ឥមញ្ច រត្តឹ ឥមញ្ច ទិវសំ ឆទ្ធិតវាទិតាសុកតទុក្ខ-
មាលាកន្ទវិលេបនការណាមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា បដិវិរតោ
ឥមិនាបិ អង្គេន អរហាតំ អនុករោមិ ឧទោសថោ ច
មេ ឧបវុត្ថោ ភវិស្សតិ ។ យាវជីវំ អរហាឌ្ឍោ ទុច្ចាសយន-
មហាសយនំ បហាយ ទុច្ចាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ
ឆិចសេយ្យំ កប្បេន្តិ មញ្ចកេ វា តិណសន្ថារកេ វា
អហម្បជ្ជ ឥមញ្ច រត្តឹ ឥមញ្ច ទិវសំ ទុច្ចាសយនមហាស-
យនំ បហាយ ទុច្ចាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ ឆិច-
សេយ្យំ កប្បេមិ មញ្ចកេ វា តិណសន្ថារកេ វា ឥមិ-
នាបិ អង្គេន អរហតំ អនុករោមិ ឧទោសថោ ច មេ
ឧបវុត្ថោ ភវិស្សតីតិ ។ ឃវំ ខោ វិសាខេ អរិយុទោ-
សថោ ហោតិ ឃវំ ឧបវុត្ថោ ខោ វិសាខេ អរិយុទោ-
សថោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ មហា-
ជុតិកោ មហាវិប្ផារោ ។ កីវមហប្ផលោ ហោតិ
កីវមហានិសំសោ កីវមហាជុតិកោ កីវមហាវិប្ផារោ

ក៏រៀបចាកការមើលរបាំ នឹងការស្តាបចម្រៀងនឹងភ្លេងប្រគំ ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ នឹងការទ្រទ្រង់ប្រដាប់ ស្អិតស្អាងពងកាយ ដោយផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សែង ។ អស់យប់នេះនឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ។ បោសថៈឈ្មោះថា អាត្មាអញបានក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង ។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ លះបង់ទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ នឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ រៀរស្រឡះចាកទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ នឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ សម្រេចទីដេកដ៏ចាប លើគ្រែក្តី លើកម្រាលស្មៅក្តី រហូតអស់មួយជីវិត អាត្មាអញក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏លះបង់ទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ នឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ រៀរស្រឡះចាកទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់នឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ សម្រេចទីដេកដ៏ចាប លើគ្រែក្តី លើកម្រាលស្មៅក្តី អស់យប់នេះនឹងថ្ងៃនេះដែរ អាត្មាអញឈ្មោះថា ធ្វើតាមព្រះអរហន្តទាំងឡាយផង ។ បោសថៈឈ្មោះថា អាត្មាអញបានក្សាផង ដោយអង្គនេះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា យ៉ាងនេះឈ្មោះថា អរិយុបោសថៈ ម្នាលនាងវិសាខា អរិយុបោសថៈដែលបុគ្គលក្សាយ៉ាងនេះតែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន មានសេចក្តីរុងរឿងច្រើន ផ្សាយផលទៅច្រើន ។ មានផលច្រើនយ៉ាងណា មានអានិសង្សច្រើនយ៉ាងណា មានសេចក្តីរុងរឿងច្រើនយ៉ាងណា ផ្សាយផលទៅច្រើនយ៉ាងណា ។

សេយ្យថាបិ វិសាខេ យោ ឥមេសំ សោឡសន្នំ
មហាជនបទានំ បហូតសត្តរតនានំ ឥស្សរិយាធិបច្ចំ
រជ្ជំ ការយេយ្យ សេយ្យថីទំ អង្គានំ បាគធានំ កាសីនំ
កោសលានំ វជ្ជីនំ មល្លានំ ចេតីនំ វំសានំ កុរូនំ
បញ្ចាលានំ មច្ឆានំ សូរសេនានំ អស្សកានំ
អវន្តីនំ គន្ធារានំ កម្ពោជានំ អដ្ឋន្នំ សមណ្ឌតស្ស
ខត្តិយាភិសេកស្ស ឯតំ ការណំ ជានិតព្ពំ សោឡសិំ ។
តំ កិស្ស ហេតុ ។ ភគវណំ វិសាខេ មានុសកំ
រជ្ជំ និព្ភុ សុខំ ខុបនិធាយ ។ យានិ វិសាខេ
មានុសកានិ បញ្ចាសវស្សានិ ចាតុម្មហារាជិកានំ
ទេវានំ ឯសោ ឯកោ រត្តិន្ទិវោ តាយ រត្តិយា តីស-
រត្តិយោ មាសោ តេន មាសេន ទ្វាទសមាសិយោ
សំវច្ឆរោ តេន សំវច្ឆរេន និព្ភានិ បញ្ចវស្សសតានិ
ចាតុម្មហារាជិកានំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ ។
ឥធំ ខោ បនេតំ វិសាខេ វិជ្ជតិ យំ
ឥត្ថកញ្ញំ ឥត្ថិំ វា បុរិសោ វា អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ
ខុបោសថំ ឧបវសិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា

ម្នាលនាងវិសាខា ប្រៀបដូចបុគ្គលណាមួយ គប្បីត្រេកអរនូវសម្បត្តិ ជា
ឥស្សរិយាធិបតី នៃមហាជនបទទាំង១៦នេះ ដែលមានរតន:៧ ប្រការជ័
ច្រើន មហាជនបទទាំង១៦គឺអង្គ: មគធ: កាសី កោសល: វជ្ជី មល្ល: ចេតី
វង្ស: កុរុ បញ្ចាល: មច្ឆ: សុរសេន: អស្សក: អវន្តី គន្ធារ: កម្ពោជ: ព្រ-
សម្បត្តិរបស់បុគ្គលនុ៎ះមានដំឡៃមិនស្មើចំណិតទី១៦ៗលើក នៃទោសថ:
ប្រកបដោយអង្គ៨ឡើយ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលនាងវិសាខា
ព្រសម្បត្តិជារបស់មនុស្សប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (ឃើញ) ស្តើង
ស្តួចណាស់ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ៥០ឆ្នាំរបស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃ
របស់ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិក: រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០រាត្រីជាមួយខែ
រាប់តាមខែនោះ ១២ ខែ ជាមួយឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ ៥០០ ឆ្នាំទិព្វ ជា
ប្រមាណនៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិក: ។ ម្នាលនាងវិសាខា
ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដត្រង់ពាក្យថាស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
រក្សាទោសថ: ប្រកបដោយអង្គ ៨ ហើយ លុះដល់វិនាសកាយស្លាប់ទៅ

ចាតុម្មហារាជិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ ។ ឥទំ ខោ បនេតំ វិសាខេ សន្ធាយ ភាសិតំ ភគវតា មាតុសកំ វដ្ដំ ទិព្ពំ សុខំ ឧបនិធាយ ។ យំ វិសាខេ មាតុសកំ វស្សសតំ តាវត្តឹសានំ ទេវានំ ឱសោ ឱក្កោ វត្តិត្ថ្លៃ តាយ វត្តិយា តឹសវត្តិយោ មាសោ តេន មាសេន ទ្វាទសមាសិយោ សំវច្ឆរោ តេន សំវច្ឆរេន ទិព្ពំ វស្សសហស្សំ តាវត្តឹសានំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ ។ ឥទំ ខោ បនេតំ វិសាខេ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ ឧបវសិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តាវត្តឹសានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ ។ ឥទំ ខោ បនេតំ វិសាខេ សន្ធាយ ភាសិតំ ភគវតា មាតុសកំ វដ្ដំ ទិព្ពំ សុខំ ឧបនិធាយ ។ យានិ វិសាខេ មាតុ-សកានិ ទ្វេ វស្សសតានិ យាមានំ ទេវានំ ឱសោ ឱក្កោ វត្តិត្ថ្លៃ តាយ វត្តិយា តឹសវត្តិយោ មាសោ តេន មាសេន ទ្វាទសមាសិយោ សំវច្ឆរោ

ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិកៈ ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថាពលសម្បត្តិជារបស់មនុស្សប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ(ឃើញ)ស្តើងស្តួច នេះតថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា ១០០ឆ្នាំរបស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃរបស់ទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ក៏បាន ពីរយប់តាមកត្រីនោះ៣០ កត្រីជា១ខែ ពីរយប់តាមខែនោះ១២ខែជា១ឆ្នាំ ពីរយប់តាមឆ្នាំនោះ ១០០០ឆ្នាំទិព្វជាប្រមាណនៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ វក្បាទោសថៈប្រកបដោយអង្គ៨ហើយ លុះដល់រំលាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថាពលសម្បត្តិជារបស់មនុស្សប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ(ឃើញ)ស្តើងស្តួចនេះតថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា ២០០ឆ្នាំរបស់មនុស្សជាមួយយប់មួយថ្ងៃរបស់ពួកទេវតាជាន់យាមៈ ពីរយប់តាមកត្រីនោះ៣០កត្រីជា១ខែ ពីរយប់តាមខែនោះ១២ខែជា១ឆ្នាំ

តេន សំវច្ឆរេន និព្ពានំ ទ្វេ វស្សសហស្សានិ យាមានំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ វិសាខេ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ ឧបវសិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា យាមានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ ។ ឥធំ ខោ បនេតំ វិសាខេ សង្ឃាយ ភាសិតំ ភគវតា មាឧសកំ វជ្ជំ និព្ពុំ សុខំ ឧបនិជាយ ។ យានិ វិសាខេ មាឧសកានិ ចត្តារិ វស្សសតានិ តុសិតានំ ទេវានំ ឯសោ ឯកោ រត្តិន្ទិវោ តាយ រត្តិយា តឹសរត្តិយោ មាសោ តេន មាសេន ទ្វាទសមាសិយោ សំវច្ឆរោ តេន សំវច្ឆរេន និព្ពានិ ចត្តារិ វស្សសហស្សានិ តុសិតានំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ វិសាខេ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ ឧបវសិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តុសិតានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ ។ ឥធំ ខោ បនេតំ វិសាខេ សង្ឃាយ ភាសិតំ ភគវតា មាឧសកំ វជ្ជំ និព្ពុំ សុខំ ឧបនិជាយ ។

រាប់តាមឆ្នាំនោះ ២០០០ ឆ្នាំទិព្វ ជាប្រមាណនៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់យាមៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថាស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សាន្ទូវទោសថៈប្រកបដោយអង្គ ៨ ហើយ លុះដល់រំលាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់យាមៈ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថា រាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (យើញ) ស្តើងស្តួច នេះតថាគតពោលសំដៅយក ត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង ។ ម្នាលនាងវិសាខា ៤០០ ឆ្នាំរបស់មនុស្ស ជាមួយយប់មួយថ្ងៃ របស់ពួកទេវតាជាន់តុសិត រាប់តាមរាត្រីនោះ ៣០ រាត្រីជា ១ ខែ រាប់តាមខែនោះ ១២ ខែជា ១ ឆ្នាំ រាប់តាមឆ្នាំនោះ ៤០០០ ឆ្នាំទិព្វជាប្រមាណនៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់តុសិត ។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថាស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សាន្ទូវទោសថៈ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ហើយ លុះដល់រំលាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តុសិត ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថា រាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (យើញ) ស្តើងស្តួច នេះ តថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង ។

យានិ វិសាខេ មានុសកានិ អដ្ឋវស្សុសតានិ និម្មាន-
រតីនំ ទេវានំ ឯសោ ឯកោ រត្តិន្ទិវោ តាយ រត្តិយា
តឹសរត្តិយោ មាសោ តេន មាសេន ទ្វាទសមាសិយោ
សំវច្ឆរោ តេន សំវច្ឆរេន និព្ពានិ អដ្ឋវស្សុសហស្សានិ
និម្មានរតីនំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ
វិសាខេ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ឥត្ថី វា បុរិសោ វា
អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ ឧបវសិត្វា កាយស្ស
ភេទា បរម្មរណា និម្មានរតីនំ ទេវានំ សហព្យតំ
ឧបបជ្ជេយ្យ ។ ឥទំ ខោ បនេតំ វិសាខេ សន្ធាយ
ភាសិតំ កបណំ មានុសកំ វស្សំ និព្ពុំ សុខំ
ឧបនិជាយ ។ យានិ វិសាខេ មានុសកានិ
សោឡ្ឍសវស្សុសតានិ បរនិម្មិតវសវត្តីនំ ទេវានំ
ឯសោ ឯកោ រត្តិន្ទិវោ តាយ រត្តិយា តឹសរត្តិយោ
មាសោ តេន មាសេន ទ្វាទសមាសិយោ សំវច្ឆរោ
តេន សំវច្ឆរេន និព្ពានិ សោឡ្ឍសវស្សុសហស្សានិ
បរនិម្មិតវសវត្តីនំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ ។

ម្នាលនាងវិសាខា ៨០០ឆ្នាំរបស់មនុស្សជាមួយយប់មួយថ្ងៃ របស់ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី កាលតាមកត្រីនោះ ៣០ កត្រីជា ១ខែ កាលតាមខែនោះ ១២ខែជា ១ឆ្នាំ កាលតាមឆ្នាំនោះ ៨០០០ឆ្នាំ ពិតជាប្រមាណនៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី។ ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថាស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាន់នូវទោសថៈប្រកបដោយអង្គ ៨ ហើយ លុះដល់រំលាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថា កាលសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខ (ឃើញ) ស្តើងស្តួចនេះ តថាគតពោលសំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង។ ម្នាលនាងវិសាខា ១.៦០០ ឆ្នាំរបស់មនុស្សជាមួយយប់មួយថ្ងៃរបស់ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី កាលតាមកត្រីនោះ ៣០ កត្រីជា ១ ខែ កាលតាមខែនោះ ១២ខែជា ១ ឆ្នាំ កាលតាមឆ្នាំនោះ ១៦០០០ ឆ្នាំពិត ជាប្រមាណនៃអាយុរបស់ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី។

ឯវំ ខោ បនេតំ វិសាខេ វិជ្ជតិ យំ ឥធេកច្ចោ ឥត្ថី
វា បុរិសោ វា អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ ឧបវសិត្វា
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បរនិម្មិតវសវត្តីនំ ទេវានំ
សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ ។ ឥទំ ខោ បនេតំ វិសាខេ
សន្ធាយ ភាសិតំ កបណំ មានុសកំ វជ្ជំ ទិព្ពំ
សុខំ ឧបនិជ្ឈាយតិ ។

ចាណំ ន ហាញ្ញេ ន ចានិច្ចមានិយេ
មុសា ន ភាសេ ន ច មជ្ជបោ សិយា
អព្រហ្មចារិ វិរមេយ្យ មេថុនា
រត្តិំ ន ភុញ្ជេយ្យ វិកាលភោជនំ
មាលំ ន ធារេ ន ច គន្ធមាចរេ
មញ្ចេ ឆមាយំ វ សយេថ សន្ថតេ
ឯតញ្ហិ អដ្ឋង្គិកមាហុបោសថំ
ពុទ្ធេន ទុក្ខន្តទុនា បកាសិតំ ។

ម្នាលនាងវិសាខា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រក្សានូវឧបោសថៈប្រកបដោយអង្គ ៨ ហើយ លុះដល់នូវលោងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតរួមជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី ។ ម្នាលនាងវិសាខា ដែលថា វាជសម្បត្តិជារបស់មនុស្ស ប្រៀបធៀបនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ (ឃើញ) ស្តើងស្តួច នេះតថាគតពោល សំដៅយកត្រង់ហេតុនុ៎ះឯង ។

បុរសឬស្ត្រីមិនគប្បីសម្លាប់សត្វ ១ មិនគប្បីលួចយកទ្រព្យដែលម្ចាស់គេមិនបានឲ្យ ១ មិនគប្បីនិយាយកុហក ១ មិនគប្បីក្រេបផឹកនូវទឹកស្រវឹង ១ គប្បីវៀរចាកមេថុន ដែលមិនមែនជាសេចក្តីប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរ ១ មិនគប្បីបរិភោគភោជនក្នុងវេលាកត្រី នឹងភោជនក្នុងវេលាខុសកាល ១ មិនគប្បីទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា មិនគប្បីប្រើប្រាស់គ្រឿងក្រអូប ១ គប្បីដេកលើគ្រែ (ដែលត្រូវប្រមាណ) ឬកម្រាល ដែលក្រាលផ្ទាល់នឹងដី ១ (បណ្ឌិតគាំងឮយោលសរសើរ) ឧបោសថៈប្រកបដោយអង្គ ៨ នុ៎ះ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់ដល់នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ មហាវគ្គោ

ចន្ទោ ច សូរោ ច ឧភោ សុទស្សនា
ឯកាសយន្តា អនុយន្តិ យោវតា
តមោនុទា តេ បន អន្តលិក្ខគា
ឯកេ បភាសន្តិ ទិសា វិរោចនា
ឯតម្ហិ យំ វិជ្ជតិ អន្តរេ ធនំ
មុត្តា មណិ វេឡុរិយញ្ច កញ្ចនំ
សិង្គិសុវណ្ណំ អថវាបិ ការញ្ចនំ
យំ ជាតរូបំ មាដកន្តិ វុច្ចតិ

អដ្ឋង្គុបេតស្ស ឧបោសថស្ស
កលម្ភិ តេ ឆានុភវន្តិ សោឡសិំ
ចន្ទប្បភា តារគណា ច សព្ពេ
តស្មា ហិ ឆារិំ ច ឆរោ ច សីលវា
អដ្ឋង្គុបេតំ ឧបវាស្សុបោសថំ
បុញ្ញានិ កត្វាន សុខុទ្រយានិ
អនិន្ទិតា សគ្គមុបេន្តិ ឋានន្តិ ។

មហាវគ្គោ ទុតិយោ ។

ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យ គាំងពីរមានរស្មីជុំវិញ ក្នុងផ្ទុះផ្សាយចេញទៅ អស់ទីមានកំណត់ត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យ មាននាទីកំចាត់បង់នូវងងឹត មានដំណើរទៅកណ្តាលអាកាស ចាំងពន្លឺសព្វទិសតែងបំភ្លឺកណ្តាលផ្ទៃមេឃ ទ្រព្យណាមួយ ដែលមានទៅកណ្តាលនោះ គឺកែវមុក្តា កែវមណី កែវពិទូរ្យដ៏ល្អមួយវិញទៀត ដែលហៅថា មាសសិង្គី មាសកាញ្ចនៈ មាសជាតរូបនឹងមាសហាដកៈ ទ្រព្យទាំងអម្បាលនោះ (មានដំនៃ) មិនដល់នូវចំណែកទី ១៦ លើក នៃចោតសឋៈប្រកបដោយអង្គ ៨ ឡើយ ដូចពួកផ្កាយទាំងអស់ (ក្នុង) មិនដល់ពន្លឺព្រះចន្ទ្រឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ស្ត្រីបុរសដែលជាអ្នកមានសីលបានរក្សាចោតសឋៈប្រកបដោយអង្គ ៨ ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយដែលមានសុខជាកម្រៃ ជាអ្នកមិនត្រូវគេតិះដៀល តែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ។

ចប់ មហាវគ្គទី ២ ។

តតិយំ

តិត្តកយញ្ញូ វេនាគោ

សរគោ តេសបុត្តិយោ

សាឡ្ហោ ច ឥមិ តកថាវត្ថូ

តិត្តិយា ឆឡុភោ សត្ថារោ ។

๑ ក្នុងនៃមហាវគ្គនោះគឺ:

និយាយអំពីតិត្ថាយតន: ๑ អំពីអមាតាបុត្តិកភ័យ ๑ អំពីអ្នកស្រែកវនាគបុរ: ๑ អំពីសរភបរិព្វាជក ๑ អំពីអ្នកនិគមកេសបុត្ត ๑ អំពីសាឡ្ហ:ចៅរបស់មិគារសេដ្ឋី ๑ អំពីកថាវត្ថុ ๑ អំពីតិរ្ថិយគាំងឡាយ ๑ អំពីអកុសលមូលនឹងកុសលមូល ๑ អំពីទោសថ: ๑ ฯ

អាឆន្ទវគ្គោ

[៧.៧] ឯតំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ ឆន្នោ បរិព្វាជកោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សទ្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ឆន្នោ បរិព្វាជកោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច តុម្ហេបិ អាវុសោ អានន្ទ ភគវន្តំ បហាតំ បញ្ញាបេថ នោសស្ស បហាតំ បញ្ញាបេថ មោហស្ស បហាតំ បញ្ញាបេថាតិ ។ មយំ ខោ អាវុសោ ភគវន្តំ បហាតំ បញ្ញាបេម នោសស្ស បហាតំ បញ្ញាបេម មោហស្ស បហាតំ បញ្ញាបេមាតិ ។ កិំ បន តុម្ហេ អាវុសោ ភគវតោ អាទីនវំ និស្សា ភគវន្តំ បហាតំ បញ្ញាបេថ កិំ នោសេ អាទីនវំ និស្សា នោសស្ស បហាតំ បញ្ញាបេថ កិំ មោហេ អាទីនវំ និស្សា មោហស្ស បហាតំ បញ្ញាបេថាតិ ។ រត្តោ ខោ អាវុសោ

អានន្ទវគ្គ

[៧៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេត-
ពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ឆន្នបរិព្វាជក
ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោល
រាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់ទាក់
នឹងពាក្យគួរលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះឆន្នបរិព្វាជក
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា នែ
អាវុសោអានន្ទ លោកបញ្ញត្តការលះបង់ពាគ: បញ្ញត្តការលះបង់ទោស:
បញ្ញត្តការលះបង់មោហ: ។ ម្នាលអាវុសោ យើងសោត ក៏បញ្ញត្ត
ការលះបង់ពាគ: បញ្ញត្តការលះបង់ទោស: បញ្ញត្តការលះបង់មោហ:
ដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ តែថាលោកយើញទោស ក្នុងពាគ:ដូចម្តេច
ទើបជាបញ្ញត្តការលះបង់ពាគ: យើញទោស ក្នុងទោស:ដូចម្តេច ទើបជា
បញ្ញត្តការលះបង់ទោស: យើញទោស ក្នុងមោហ:ដូចម្តេច ទើបជា
បញ្ញត្តការលះបង់មោហ: ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកត្រេកត្រអាល

ภเกน อภิกฺกนฺเตน ปริยาทินฺนจิตฺเตน อตฺตพฺยาพาธายปิ เจเตติ ปรพฺยาพาธายปิ เจเตติ อุภยพฺยาพาธายปิ เจเตติ เจตสิกทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสංเวเทติ ภเกน ปหีเนน เนว อตฺตพฺยาพาธายปิ เจเตติ น ปรพฺยาพาธายปิ เจเตติ น อุภยพฺยาพาธายปิ เจเตติ น เจตสิกทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสංเวเทติ ฯ ยตฺถ หิ นาม อาวุโส ภเกน อภิกฺกนฺเตน ปริยาทินฺนจิตฺเตน กายเกน ทุจฺจริตสฺส จริตสฺส ภาคิยตฺตา ทุจฺจริตสฺส จริตสฺส มนสา ทุจฺจริตสฺส จริตสฺส ภเกน ปหีเนน เนว กายเกน ทุจฺจริตสฺส จริตสฺส น ภาคิยตฺตา ทุจฺจริตสฺส จริตสฺส น มนสา ทุจฺจริตสฺส จริตสฺส ฯ ยตฺถ หิ นาม อาวุโส ภเกน อภิกฺกนฺเตน ปริยาทินฺนจิตฺเตน อตฺตตฺถมฺปิ ยถาภูตํ ญายติ ปรตฺถมฺปิ ยถาภูตํ ญายติ อุภยตฺถมฺปิ ยถาภูตํ ญายติ ภเกน ปหีเนน อตฺตตฺถมฺปิ ยถาภูตํ ญายติ ปรตฺถมฺปิ ยถาภูตํ ญายติ อุภยตฺถมฺปิ ยถาภูตํ ญายติ ฯ ภเกา หิ อาวุโส อนฺตรายาย

ត្រូវភាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវភាគៈរួបរឹត រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង១ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ១ គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង១ រមែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត១ កាលលះបង់ភាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង មិនទទួលទុក្ខ ទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអកត្រេកត្រអាលត្រូវភាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវភាគៈរួបរឹតរមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត កាលបើលះភាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអកត្រេកត្រអាលត្រូវភាគៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវភាគៈរួបរឹត រមែងមិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមពិត១ មិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃតាមពិត១ មិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាងតាមពិត១ កាលបើលះបង់ភាគៈបានហើយ បុគ្គលរមែងដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃតាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាងតាមពិតផង។ ម្នាលអាវុសោ ភាគៈជាគ្រឿងធ្វើឲ្យងងឹត

អចក្ខុកោរណោ អញ្ញាណកោរណោ បញ្ញានភេធិកោ
វិឃាតបក្ខិកោ អនិព្ពានសំវត្តនិកោ ។ ទុជ្ជា ខោ
អាវុសោ ។ បេ ។ ម្ហេ ខោ អាវុសោ មោហោន
អភិភូតោ បរិយោនិន្នចិត្តោ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ
បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ឧភយព្យាពាធាយបិ
ចេតេតិ ចេតសិកំបិ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ មោហោ បហីនោ នេវ អត្តព្យាពាធាយ
ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយ ចេតេតិ ន ឧភយព្យា-
ពាធាយ ចេតេតិ ន ចេតសិកំ ទុក្ខំ នោម-
នស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ ម្ហេ ខោ អាវុសោ
មោហោន អភិភូតោ បរិយោនិន្នចិត្តោ កាយេន
ទុច្ចរិតំ ចរតិ វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរតិ មនសា
ទុច្ចរិតំ ចរតិ មោហោ បហីនោ នេវ កាយេន
ទុច្ចរិតំ ចរតិ ន វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរតិ ន មនសា
ទុច្ចរិតំ ចរតិ ។ ម្ហេ ខោ អាវុសោ មោហោន
អភិភូតោ បរិយោនិន្នចិត្តោ អត្តត្ថំបិ យថាភូតំ
ន ប្បជានាតិ បរត្ថំបិ យថាភូតំ ន ប្បជានាតិ

ធ្វើឲ្យដូចជាគ្មានចក្ខុ ធ្វើឲ្យគ្មានញាណ ឲ្យលត់បញ្ញា ជាប៉ែកខាងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វានទេ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកប្រកួស្តួ ។បេ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវសេចក្តីវង្វេងគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវសេចក្តីវង្វេងរួបរឹត រមែងគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃខ្លះ គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងខ្លះ តែងទទួលទុក្ខទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តខ្លះ កាលបើលះមោហៈបាន ហើយ បុគ្គលរមែងមិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួន មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង មិនទទួលទុក្ខទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈរួបរឹត រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត កាលបើលះបង់មោហៈបាន ហើយ បុគ្គលរមែងមិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា មិនប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលអ្នកវង្វេង ត្រូវមោហៈគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវមោហៈរួបរឹត រមែងមិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ខ្លួនតាមពិតខ្លះ មិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃតាមពិតខ្លះ មិនដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាងតាមពិតខ្លះ

ទុកយត្ថំបិ យថាភូតំ ន បស្សាតាតិ មោហោ បហីនោ អត្តត្ថំបិ យថាភូតំ បជានាតិ បរត្ថំបិ យថាភូតំ បជានាតិ ទុកយត្ថំបិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ មោហោ ខោ អាវុសោ អន្ធករណោ អចក្ខុករណោ អញ្ញាណករណោ បញ្ញានិរោធិកោ វិឃាតបក្ខិកោ អនិព្វានសំវត្តនិកោ ។ ឥទំ ខោ មយំ អាវុសោ ឯកេ អាទីនវំ ទិស្វា ឯកស្ស បហានំ បញ្ញបេម ឥទំ នោសេ អាទីនវំ ទិស្វា នោសស្ស បហានំ បញ្ញបេម ឥទំ មោហោ អាទីនវំ ទិស្វា មោហស្ស បហានំ បញ្ញបេមាតិ ។ អត្ថិ បនាវុសោ មគ្គោ អត្ថិ បដិបទា ឯតស្ស ឯកស្ស នោសស្ស មោហស្ស បហានាយាតិ ។ អត្ថាវុសោ មគ្គោ អត្ថិ បដិបទា ឯតស្ស ឯកស្ស នោសស្ស មោហស្ស បហានាយាតិ ។ កតមោ បនាវុសោ មគ្គោ កតមា បដិបទា ឯតស្ស ឯកស្ស នោសស្ស មោហស្ស បហានាយាតិ ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា

កាលបើលះមោហៈបានហើយ ឫគ្គលរមែងដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ខ្លួន តាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃតាមពិតផង ដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខាងតាមពិតផង ។ ម្នាលអាវុសោ មោហៈជាគ្រឿងធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើឲ្យដូចជាគ្មានចក្ខុ ធ្វើឲ្យគ្មានញាណ ឲ្យលត់បញ្ញា ជាបែកខាងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វានទេ ។ ម្នាលអាវុសោ យើងឃើញទោស កងរាគៈនេះឯងហើយ ទើបបញ្ញត្តនូវការលះបង់រាគៈ ឃើញទោស កងទោសៈនេះហើយ ទើបបញ្ញត្តនូវការលះទោសៈ ឃើញទោស កងមោហៈនេះហើយ ទើបបញ្ញត្តនូវការលះមោហៈ ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះផ្លូវប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ នុ៎ះមានដែរឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ផ្លូវប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ នុ៎ះមាន ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះផ្លូវប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ នុ៎ះ តើដូចម្តេច ។ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺ សេចក្តីយើញត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១

សម្ភោតម្ហេ សម្ភោអាជីវកេ សម្ភោកាយោមោ សម្ភោសតិ សម្ភោសមាធិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ មគ្គោ អយំ បដិបទា ឯតស្ស ភគវតោ ឧទ្ទិស្ស មហាសាវកា បញ្ញាយតិ ។ ភគ្គវោ អាវុសោ មគ្គោ ភគ្គិនោ បដិបទា ឯតស្ស ភគវតោ ឧទ្ទិស្ស មហាសាវកា បញ្ញាយ ។ អលញ្ច បនាវុសោ អានន្ទ អប្បមាទាយាតិ ។

(៧៤) ឯតំ សមយំ អាយស្មា អានន្ទោ តោសត្ថិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ អថខោ អញ្ញតរោ អាជីវកសាវកោ តថាគតំ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ អាជីវកសាវកោ តថាគតំ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច តោសន្ថោ ភន្តេ អានន្ទ ឆម្ភោ ស្វាក្ខាតោ តេ លោតេ សុប្បដិបន្នោ តេ លោតេ សុគតាតិ ។ តេនហិ តថាគតំ តញ្ញេវេត្ថ(๑) បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ

๑ ម. ត្វំយេវ ឯត្ថ ។

ការងារត្រូវ ๑ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ๑ ការព្យាយាមត្រូវ ๑ ការរលឹកត្រូវ ๑ ការដំកល់ចិត្តមាំត្រូវ ๑ ฯ ម្នាលអាវុសោ នេះឯងជាផ្លូវប្រតិបត្តិដើម្បីលះពគ:ទោស:មោហ: ន៎ុះ ฯ ម្នាលអាវុសោ ផ្លូវប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះពគ:ទោស:មោហ: ន៎ុះ ជាផ្លូវប្រសើរល្អហើយ ฯ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទ ហេតុនោះ គួរតែកុំធ្វេសប្រហែសឡើយ ฯ

(๗๔) សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុគង់នៅកងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ฯ គ្រានោះ គហបតី ជាសាវ័កបស់អាជីវកម្នាក់ ចូលទៅកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អភ្ជុយកងទីសមគួរ ฯ លុះគហបតី ជាសាវ័កអាជីវកនោះ អភ្ជុយកងទីសមគួរហើយ សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន (យើងតាំងពីនាក់) អ្នកណាសំដែងធម៌ត្រូវ ពួកអ្នកណាឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវកងលោក ពួកអ្នកណាឈ្មោះថា ដើរត្រូវកងលោក ฯ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ អាត្មាឯងត្រូវប់សួរទៅអ្នកកងហេតុន៎ុះវិញ បើហេតុនោះគួរដល់អ្នកយ៉ាងណា

តថា ឯ ព្យាករេយ្យាសិ ។ តំ កិំ មញ្ញសិ កហបតិ យេ ភគវតោ បហាយ ឆម្មំ នេសន្តិ នោ សទ្ធស្ស បហាយ ឆម្មំ នេសន្តិ នោ មោហស្ស បហាយ ឆម្មំ នេសន្តិ តេសំ ឆម្មោ ស្វាក្ខាតោ នោ វ កថំ វ តេ ឱត្ត ហោតីតិ ។ យេ ភគវតោ បហាយ ឆម្មំ នេសន្តិ នោ សទ្ធស្ស បហាយ ឆម្មំ នេសន្តិ នោ មោហស្ស បហាយ ឆម្មំ នេសន្តិ តេសំ ឆម្មោ ស្វាក្ខាតោ វ័ំ មេ ឱត្ត ហោតីតិ ។ តំ កិំ មញ្ញសិ កហបតិ យេ ភគវតោ បហាយ បដិបន្នា នោ សទ្ធស្ស បហាយ បដិបន្នា នោ មោហស្ស បហាយ បដិបន្នា តេ លោកេ សុប្បដិបន្នា នោ វ កថំ វ តេ ឱត្ត ហោតីតិ ។ យេ ភគវតោ បហាយ បដិបន្នា នោ សទ្ធស្ស បហាយ បដិបន្នា នោ មោហស្ស បហាយ បដិបន្នា តេ លោកេ សុប្បដិបន្នា វ័ំ មេ ឱត្ត ហោតីតិ ។ តំ កិំ ម័ញ្ញសិ កហបតិ យេសំ ភគវា បហីនោ ឧច្ឆិន្នមូលោ

ត្រូវអ្នកដោះស្រាយហេតុនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ពួកបុគ្គលណា សំដែងធម៌ដើម្បីលះរាគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ អ្នកទាំងនោះឈ្មោះថាសំដែងធម៌ត្រូវឬទេ ឬថាអ្នកមានសេចក្តីយល់ដូចម្តេច ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណាសំដែងធម៌ដើម្បីលះរាគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ បុគ្គលទាំងនោះឈ្មោះថាសំដែងធម៌ត្រូវហើយ ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ ក្នុងដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះដែរ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ពួកបុគ្គលណាប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ ពួកបុគ្គលនោះឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវ ក្នុងលោកឬទេ ឬថាអ្នកមានសេចក្តីយល់ក្នុងដំណើរនុ៎ះដូចម្តេច ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណាប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ ពួកបុគ្គលនោះឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវក្នុងលោក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ពួកបុគ្គលណា បានលះរាគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ

តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹអនុប្បាទធម្មោ យេសំ នោសោ បហីនោ ។បេ។ យេសំ មោហោ បហីនោ ទុច្ចិន្តិម្ហលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹអនុប្បាទធម្មោ តេ លោកេ សុកតា នោ ភ កតំ ភ តេ ឱត្ត ហោតីតិ ។ យេសំ កន្តេ ភតោ បហីនោ ទុច្ចិន្តិម្ហលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹអនុប្បាទធម្មោ យេសំ នោសោ បហីនោ ។បេ។ យេសំ មោហោ បហីនោ ទុច្ចិន្តិម្ហលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹ-អនុប្បាទធម្មោ តេ លោកេ សុកតា ឱវំ មេ ឱត្ត ហោតីតិ ឥតិ ខោ តហាបតិ តយាវេតំ ព្យាកតំ យេ កន្តេ ភគស្ស បហានាយ ធម្មំ នេសន្តិ នោសស្ស បហានាយ ធម្មំ នេសន្តិ

ធ្វើមិនឲ្យជុះខៀតបាន ដូចជាគោតកំបុតកធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅខៀតជាធម្មតា ពួកបុគ្គលណាលះទោសៈហើយ ។បេ។ ពួកបុគ្គលណាលះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យជុះខៀតបាន ដូចជាគ្នោតកំបុតកធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅខៀតជាធម្មតា ពួកបុគ្គលនោះឈ្មោះថា ដើរត្រូវហើយក្នុងលោកឬទេ ឬក៏អ្នកមានសេចក្តីយល់ដូចម្តេច ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណាលះពគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យជុះខៀតបាន ដូចជាគ្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅខៀតជាធម្មតា ពួកបុគ្គលណាលះទោសៈហើយ ។ បេ ។ ពួកបុគ្គលណាលះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យជុះខៀតបាន ដូចជាគ្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតឡើងតទៅខៀត ជាធម្មតា ពួកបុគ្គលនោះឈ្មោះថា ដើរត្រូវ ក្នុងលោកហើយ ។ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះ ក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកបានដោះស្រាយហើយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា សំដែងធម៌ដើម្បីលះពគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ

មោហស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេសេតិ តេសំ ធម្មោ
ស្វាក្ខាតោតិ ។ តយាវេតំ ព្យាករណំ យេ ភន្តេ ភគវតិ
បហានាយ បដិបន្នា នោ សស្ស បហានាយ បដិបន្នា
មោហស្ស បហានាយ បដិបន្នា តេ លោកេ សុប្ប-
ដិបន្នាតិ ។ តយាវេតំ ព្យាករណំ យេសំ ភន្តេ ភគោ
បហីនោ ទុច្ចិន្នមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ
អាយតិំ អនុប្បាទធម្មោ យេសំ នោ សោ បហីនោ
។ បេ ។ យេសំ មោហោ បហីនោ ទុច្ចិន្នមូលោ
តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតិំ អនុប្បាទ-
ធម្មោ តេ លោកេ សុគតាតិ ។ អច្ឆរិយំ ភន្តេ
អព្ភុតំ ភន្តេ ន ខោ នាម សធម្មក្កំសនា (១)
ភវិស្សតិ ន ច បរធម្មាបសាទនា អាយតនេវ
ធម្មទេសនា អត្ថោ ច វុត្តោ អត្ថា ច អនុបធីតោ
តុម្ហេ ភន្តេ អានន្ទ ភគវតិ បហានាយ ធម្មំ ទេសេថ
នោ សស្ស បហានាយ ធម្មំ ទេសេថ មោហស្ស
បហានាយ ធម្មំ ទេសេថ តុម្ហាកំ ធម្មោ ស្វាក្ខាតោ

---

១ ម. សទ្ធម្មុក្កំសនា ។

សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាសំដែងត្រូវហើយ ។ អ្នកបានដោះស្រាយហើយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណាបានប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ បុគ្គលទាំងនោះឈ្មោះថា ប្រតិបត្តិត្រូវក៏លោក ។ អ្នកបានដោះស្រាយហើយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលណា បានលះរាគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះឡើងវិញបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យតើតឡើងវិញជាធម្មតា ពួកបុគ្គលណាបានលះទោសៈហើយ ។បេ។ ពួកបុគ្គលណាបានលះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយធ្វើមិនឲ្យដុះឡើងវិញបានដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាសមិនឲ្យតើតឡើងវិញជាធម្មតា ពួកបុគ្គលនោះឈ្មោះថាដើរត្រូវក៏លោក ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ឈ្មោះថា មិនមានការលើកដំកើងតែងមិនខ្លួនផង មិនមានការបន្ទុះបង្អាប់ធម៌បុគ្គលដទៃផង សំដែងធម៌ត្រង់តាមតែហេតុ និយាយចំពោះតែសេចក្តី គាំងមិនមានញាមករកតែបែកខាងខ្លួនផង ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន លោក(ហ្នឹងហើយ)សំដែងធម៌ដើម្បីលះរាគៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះទោសៈ សំដែងធម៌ដើម្បីលះមោហៈ លោកសំដែងធម៌ត្រូវហើយ

ទុតិយបណ្ណាសកេ អានន្ទវគ្គោ

តុម្ហេ ភន្តេ អានន្ទ ភគវន្តំ បហាយ បដិបន្នា
នោ សត្ថុ បហាយ បដិបន្នា មោ ហ សត្ថុ បហាយ
បដិបន្នា តុម្ហេ លោកេ សុប្បដិបន្នា តុម្ហាកំ ភន្តេ
អានន្ទ ភគោ បមាណោ ទុច្ចិន្នម្ហលោ តាលាវត្ថុកតោ
អនភាវំ កតោ អាយតឹអនុប្បាទធម្មោ តុម្ហាកំ នោ សោ
បមាណោ ។បេ។ តុម្ហាកំ មោ ហោ បមាណោ ទុច្ចិន្ន-
ម្ហលោ តាលាវត្ថុកតោ អនភាវំ កតោ អាយតឹ-
អនុប្បាទធម្មោ តុម្ហេ លោកេ សុគតា ។ អតិក្កន្តំ
ភន្តេ អតិក្កន្តំ ភន្តេ សេយ្យថាបិ ភន្តេ ឯក្កឆ្ដិតំ
វា ទុក្កឆ្ដេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ
អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បជ្ជោតំ ធារេយ្យ
ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវ អយ្យេន
អានន្ទេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ។
ឯសាហំ ភន្តេ អានន្ទ ភគវន្តំ សរណំ គច្ឆាមិ
ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ អយ្យោ
អានន្ទោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គតន្តិ ។

បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន លោកប្រតិបត្តិដើម្បីលះរាគៈប្រតិបត្តិដើម្បីលះទោសៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះមោហៈ ប្រតិបត្តិត្រូវហើយ ក្នុងលោក បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន លោកបានលះរាគៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះខ្នែតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅខ្នែតជាធម្មតា លោកបានលះទោសៈហើយ ។ បេ ។ លោកបានលះមោហៈហើយ បានរំលើងឫសគល់ចោលហើយ ធ្វើមិនឲ្យដុះខ្នែតបាន ដូចជាត្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅខ្នែតជាធម្មតា លោកឈ្មោះថា ដើរត្រូវក្នុងលោក ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ដូចគេផ្ងារបស់ដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សអ្នកវង្វេង ពុំនោះសោត ដូចគេត្រាំលប្រទីបប្រេងក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានភ្នែក រមែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយយ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលលោកម្ចាស់អានន្ទ បានសំដែងហើយដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ខ្ញុំនោះដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីរលឹកសូមលោកម្ចាស់អានន្ទ ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះករុណា ជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

(๗๔) เอกสฺมึ สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ตีณิ มาสานิ ปฏิสลฺลีโน โหติ อจิรปฏิสลฺลีโน เกนจิ ฯ อถ โข มหานามสกฺกโก ยेन ภควา तेनุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตं อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตं นิสีทิ ฯ เอกมนฺตं นิสินฺโน โข มหานามสกฺกโก ภควนฺตं เอตทโวจ ทีฆรตฺตาหํ ภนฺเต ภควโต ธมฺมं เทสิตं อาชานามิ สมาหิตสฺส ญาณํ โหติ อสมาหิตสฺสาติ ฯ สมาธิ ขฺวาหํ ภนฺเต ปุพฺเพ ปตฺถา ญาณํ อุทาหุ ญาณํ ปุพฺเพ ปตฺถา สมาธีติ ฯ อถ โข อายสฺมาปิ อานนฺทสฺส เอตทโหสิ ภควา โข ตีณิ มาสานิ ปฏิสลฺลีโน อจิรปฏิสลฺลีโน เกนจิ อยญฺหิ มหานามสกฺกโก ภควนฺตं อตีตภสฺมึ ปญฺหं ปุจฺฉติ ยนฺนูนาหํ มหานามสกฺกं เอกมนฺตं อปเนตฺวา ธมฺมं เทเสยฺยนฺติ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท

(๗๕) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ជិតក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សៀ្វយអំពីដម្ងូ ទើបតែនឹងសៀ្វយអំពីដម្ងូ មិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ។ គ្រានោះ មហានាមសក្កៈ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមហានាមសក្កៈ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងអស់កាលជាយូរហើយ យ៉ាងនេះថា ញាណមានដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តជំកល់ខ្ជាប់ មិនមានដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនជំកល់ខ្ជាប់ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សមាធិកើតមុនញាណកើតក្រោយ ឬក៏ញាណកើតមុន សមាធិកើតក្រោយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សៀ្វយអំពីដម្ងូ ទើបតែនឹងសៀ្វយអំពីដម្ងូ មិនទាន់យូរប៉ុន្មានស្រាប់តែមហានាមសក្កៈនេះ សួរប្រស្នាដ៏ជ្រៅក្រៃពេក ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ នាំមហានាមសក្កៈទៅកាន់ទីសមគួរហើយ សំដែងធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ

មហានាមំ សក្កំ អាមន្តេសិ អនុត្តរេន
អបនេត្វា មហានាមំ សក្កំ ឯតទវោច
សេក្ខេន ខោ មហានាម សីលំ វុត្តំ កតមា
អសេក្ខេន សីលំ វុត្តំ កតមា សេក្ខោ សមាធិ
វុត្តោ កតមា អសេក្ខោ សមាធិ វុត្តោ កតមា
សេក្ខោ បញ្ញា វុត្តា កតមា អសេក្ខោ បញ្ញា
វុត្តា កតមា ។ កតមញ្ច មហានាម សេក្ខំ
សីលំ ។ ឥធ មហានាម ភិក្ខុ សីលវា
ហោតិ ។ បេ ។ សមាធាយ សំវត្តតិ សំវត្តា-
បនេសុ ។ ឥទំ វុច្ចតិ មហានាម សេក្ខំ សីលំ ។
កតមោ ច មហានាម សេក្ខោ សមាធិ ។ ឥធ
មហានាម ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
មហានាម សេក្ខោ សមាធិ ។ កតមា ច មហានាម
សេក្ខា បញ្ញា ។ ឥធ មហានាម ភិក្ខុ

កំចាប់ព្រះពាហានៃមហានាមសក្កៈ នាំទៅកាន់ទីសមគួរហើយ និយាយនឹងមហានាមសក្កៈដូច្នេះថា បពិត្រព្រះមហានាម សេក្ខសីល កំព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខសីល កំព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខសមាធិ កំព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខសមាធិ កំព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខបញ្ញា កំព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខបញ្ញា កំព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយដែរ។ បពិត្រមហានាម ចុះសេក្ខសីល តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហានាម ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះជាអ្នកមានសីល។បេ។ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ។ បពិត្រមហានាម នេះហៅថាសេក្ខសីល។ បពិត្រមហានាម ចុះសេក្ខសមាធិ តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហានាម ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ។បេ។ ចានដល់បឋមជ្ឈានសម្រេចសម្រាន្តនៅ។ បពិត្រមហានាម នេះហៅថា សេក្ខសមាធិ។ បពិត្រមហានាម ចុះសេក្ខបញ្ញា តើដូចម្តេច។ បពិត្រមហានាម ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ ។បេ។ អយំ ទុក្ខ-
និរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ អយំ
វុច្ចតិ មហានាម សេក្ខោ បញ្ញា ។ ស ខោ សោ
មហានាម អរិយសាវកោ ឥមំ សីលសម្បន្នោ ឥមំ
សមាធិសម្បន្នោ ឥមំ បញ្ញាសម្បន្នោ អាសវានំ ខយា
អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឥមំ ខោ
មហានាម សេក្ខម្បិ សីលំ វុត្តំ ភគវតា អសេក្ខម្បិ
សីលំ វុត្តំ ភគវតា សេក្ខោបិ សមាធិ វុត្តោ ភគវតា
អសេក្ខោបិ សមាធិ វុត្តោ ភគវតា សេក្ខោបិ បញ្ញា
វុត្តា ភគវតា អសេក្ខោបិ បញ្ញា វុត្តា ភគវតាតិ ។

[៧៦] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្ទោ
វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ។
អថខោ អភយោ ច លិច្ឆវិ បណ្ឌិតកុមារកោ ច
លិច្ឆវិ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិំសុ

ដ៏ឆ្ងាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។បេ។ ដ៏ឆ្ងាស់តាមពិតថា នេះជាបដិ-
បទាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ។ បពិត្រមហានាម នេះហៅថា សេក្ខ-
បុគ្គល ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវកនោះ អ្នកបរិបូណ៌ដោយសីលយ៉ាង
នេះ បរិបូណ៌ដោយសមាធិយ៉ាងនេះ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាយ៉ាងនេះ រមែង
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់
អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
បពិត្រមហានាម សេក្ខសីល ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ
អសេក្ខសីល ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខសមាធិ ក៏
ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ អសេក្ខសមាធិ ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់សំដែងហើយ សេក្ខបញ្ញា ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ
អសេក្ខបញ្ញា ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[៧៦] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងកូដាគារ-
សាលា នាព្រៃមហាវន ជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ ស្តេចលិច្ឆវីនាមអភ័-
យនឹងស្តេចលិច្ឆវីនាមបណ្ឌិតកុមារក: ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ

ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិំសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អភយោ
លិច្ឆវី អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច និកណ្ឋោ
កន្តេ ញាតបុត្តោ សព្ញ្ញូ សព្ញ្ញុទស្សាវី អបរិសេសំ
ញាណទស្សនំ បដិជានាតិ ចរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ
ច សុត្តស្ស ច ជាគរស្ស ច សតតំ សមិតំ
ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតន្តិ ។ សោ បុរាណានំ
កម្មានំ តបសា ព្យន្តីភាវំ បញ្ញាបេតិ នវានំ
កម្មានំ អករណា សេតុឃាតំ ឥតិ កម្មក្ខយា
ទុក្ខក្ខយោ ទុក្ខក្ខយា វេទនាក្ខយោ វេទនាក្ខយា
សព្ពំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ណំ ភវិស្សតិ។ ឯវមេតិស្សា
សន្ទិដ្ឋិកាយ និជ្ជរាយ វិសុទ្ធិយា(๑) សមតិក្កមោ
ហោតិ ។ ឥធ កន្តេ ភគវា កិមាហាតិ ។
តិស្សា ខោ ឥមា អភយ និជ្ជរា វិសុទ្ធិយោ

---

๑ ឥទំ អដ្ឋកថាយំ និជ្ជរាវិសុទ្ធិយោតិ ទិស្សតិ ។

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះស្តេចលំបួនាមអត័យអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ទិគណ្ឋនាដបុត្រជាសព្វញ្ញូយើញសព្វ តែងប្តេជ្ញាចូរញាណទស្សនៈ (សព្វញ្ញុតញ្ញាណ) មិនមានសេសសល់ថា អាត្មាអញគោះដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈតាំងឡើងឥតបន្ទោះពាល់ពេល ។ ទិគណ្ឋនាដបុត្រនោះ តែងបញ្ញត្តនូវកិច្ច ធ្វើឲ្យអស់ទៅ នៃកម្មចាស់តាំងពួយដោយតបធម៌ បញ្ញត្តនូវការសំពួបប់បច្ច័យ ព្រោះមិនធ្វើកម្មថ្មីតាំងពួយ ការអស់ទុក្ខ ព្រោះអស់កម្ម ការអស់វេទនា ព្រោះអស់ទុក្ខ ទុក្ខតាំងពួងនឹងសាបរលាបទៅ ព្រោះអស់វេទនា ដោយប្រការដូច្នេះឯង ការកន្ទងនូវ (វដ្តទុក្ខ) ដោយវិសុទ្ធដែលត្រូវយើញចំពោះខ្លួនជាគ្រឿងធ្វើឲ្យកិលេសសាបរលាបនុ៎ះយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រអានន្ទដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងដូចម្តេច ក្នុងសាសនានេះ ។ ម្នាលអត័យ និដ្ឋកវិសុទ្ធិ (វិសុទ្ធិជាគ្រឿងធ្វើកិលេសឲ្យសាបរលាប) តាំង៣នេះ

តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
សម្មាសម្ពុទ្ធេន សម្មទក្ខាតា សត្តានំ វិសុទ្ធិយា
សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ
អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស
សច្ឆិកិរិយាយ ។ ភគវតា តិស្សោ ។ ៧ ឆ អភយ
ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ ។ បេ ។ សមាធាយ សិក្ខតិ
សិក្ខាបទេសុ សោ ឥមាហ ភគ្គំ ឯ ភគវោតិ
បុរាណាហ ភគ្គំ ជុស្ស ជុស្ស ព្យន្តីភវោតិ សន្ធិដ្ឋិកា
និដ្ឋរ អកាលិកា ឯហិបស្សិកា ឱបនយិកា បច្ចត្តំ
វេទិតព្ពា វិញ្ញូហីតិ ។ ស ខោ សោ អភយ
ភិក្ខុ ឯវំ សីលសម្បន្នោ វាចេវ្ហ ភាវេតិ
។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ យើញច្បាស់ ចានសំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ដើម្បីសេចក្តីស្អាតនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្ទងនូវសោកនិងខ្សឹកខ្សួលទាំងឡាយ ដើម្បីរលត់ទៅនៃទុក្ខទិដ្ឋិតោមនស្សទាំងឡាយ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គដែលប្រកបដោយវិបស្សនា ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ និយាយថាវិសុទ្ធិទាំង ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអភ័យ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ កិក្ខុនោះ មិនធ្វើកម្មថ្មីផង(១) ចានពាល់ត្រូវរឿយ ។ នូវកម្មចាស់(២)ហើយ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ព្រោះវិសុទ្ធិ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលគប្បីយើញ ដោយខ្លួនឯង ជាគ្រឿងធ្វើកិលេសឲ្យសាបរលាប ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរដើម្បីបង្ហាញឲ្យចូលមកមើលចាន គួរបង្អោនចូលមកក្នុងក្នុងខ្លួនចាន ជាធម្មជាតដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ ម្នាលអភ័យ កិក្ខុនោះ បរិបូណ៌ដោយសីលយ៉ាងនេះ កំស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។

១,២, អដ្ឋកថា ថាមិនសន្សំមិនកសាងកម្មថ្មីទេ ឯផលកម្មចាស់នោះនៅខ្សោយតែលោកធ្វើឲ្យអស់ផលកម្មនោះ មិនឲ្យមានសល់តទៅទៀត ។

សោ ឧភយេ កម្មេ ន ករោតិ បុរាណញ្ច កម្មំ ជុស្សតិ ជុស្សតិ ឥរិយាបថេ សន្ធិដ្ឋកោ ឥជ្ឈតិ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឧបនយិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ ។ ស ខោ សោ អភយ ភិក្ខុ ឯវំ សីលសម្បន្នោ ឯវំ សមាធិសម្បន្នោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ឥធេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឧភយេ កម្មេ ន ករោតិ បុរាណញ្ច កម្មំ ជុស្សតិ ជុស្សតិ ឥរិយាបថេ សន្ធិដ្ឋកោ ឥជ្ឈតិ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឧបនយិកោ បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ ។ ឥមា ខោ អភយ តិស្សោ ឥជ្ឈតិ វិសុទ្ធិយោ នេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន សម្មទក្ខាតា

កិកូនោះមិនធ្វើកម្មថ្មីផង ពាល់ត្រូវរឿយ ៗ នូវកម្មចាស់ហើយ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ព្រោះវិសុទ្ធិ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលគប្បីឃើញដោយខ្លួនឯង ជាគ្រឿងធ្វើកិលេសឲ្យសាបរលាប ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរដើម្បីបង្ហាញឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកកុកកង់ខ្លួនបាន ជាធម្មជាតិដែលអ្នកប្រាជ្ញគាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ ម្នាលអភ័យ កិកូនោះ បរិបូណ៌ដោយសីលយ៉ាងនេះ បរិបូណ៌ដោយសមាធិយ៉ាងនេះវែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈព្រោះអស់អាសវៈគាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន។ កិកូនោះ មិនធ្វើកម្មថ្មីផង ពាល់ត្រូវរឿយ ។ នូវកម្មចាស់ហើយ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ព្រោះវិសុទ្ធិ ជាធម្មជាតិ ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញដោយខ្លួនឯង ជាគ្រឿងធ្វើកិលេសឲ្យសាបរលាប ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរដើម្បីបង្ហាញឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកកុកកង់ខ្លួនបាន ជាធម្មជាតិដែលអ្នកប្រាជ្ញគាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ ម្នាលអភ័យនេះឯងនិជ្ជរវិសុទ្ធិគាំង ៣ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ឃានសំដែងហើយដោយប្រពៃ

สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย ญายสฺส อธิคมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย ยทิทं ๆ ฉยิมานิ ภิกฺขเว กามคุณานิ กตมานิ ฉ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนียา โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนียา มนวิญฺเญยฺยา ธมฺมา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนียา อิมานิ โข ภิกฺขเว ฉ กามคุณานิ อิติ ๆ

[๗๗] อิเธว ภิกฺขเว สมโณ อิโต พหิทฺธา สมเณ ปฏิญฺญา นตฺถิ ทุติเย สมเณ นตฺถิ ตติเย สมเณ นตฺถิ จตุตฺเถ สมเณ สุญฺญา ปรปฺปวาทา สมเณหิ

ដើម្បីសេចក្តីស្អាតរបស់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្ទងនូវសោកនិងប្រក់ខ្សួលទាំងឡាយ ដើម្បីលេត់ទុក្ខទិដ្ឋោមនស្សទាំងឡាយ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ប្រកបដោយវិបស្សនា ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ កាលបើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ សំដែងយ៉ាងនេះហើយ ស្តេចលិច្ឆវីនាមបណ្ឌិតកុមារកៈ ក៏និយាយនឹងស្តេចលិច្ឆវីនាមអភ័យដូច្នេះថា នែអភ័យជាសំឡាញ់ ចុះហេតុអ្វី ឮជាអ្នកមិនអនុមោទនាសុភាសិត របស់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសុភាសិត ។ នែសំឡាញ់ ថ្វីត្បិតខ្ញុំមិនអនុមោទនាសុភាសិតរបស់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសុភាសិត ។ អ្នកណាមិនអនុមោទនានូវសុភាសិតរបស់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយសុភាសិតទេ ក្បាលរបស់អ្នកនោះមុខជាធ្លាក់ចុះមិនខាន ។

(๗๗) គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ភគវា ឯតទវោច យំ អានន្ទ អនុភវេយ្យាថ យេ ច សោតព្ពំ មញ្ញេយ្យុំ ចិត្តា ភិ អមច្ចា ភ ញ្ញាតី ភ សាលោហិតា ភ តេ ភេ អានន្ទ តីសុ ឋានេសុ សមាធិបេតព្ពា ឯវំសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា ។ កតមេសុ តីសុ ។ ពុទ្ធ អវេច្ចប្បសាទេ សមាធិបេតព្ពា ឯវំសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេ-តព្ពា ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ ឆម្មេ អវេច្ចប្បសាទេ សមាធិបេតព្ពា ឯវំសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពា ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ឆម្មោ សន្ទិដ្ឋិកោ អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកពាំងឆ្ងាយ គប្បីអនុគ្រោះអ្នកណា ឬថា ពួកជនណាដែលជាមិត្រក្តីអាមាត្យក្តី ញាតិក្តី សាលោហិតក្តី គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលត្រូវស្តាប់ ម្នាលអានន្ទ ជនពាំងនោះ អ្នកពាំងឆ្ងាយ គួរណែនាំ គួរឲ្យទៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងសីលទាំងឡាយ ក្នុងសមាធិទាំងឡាយ ក្នុងបញ្ញាទាំងឡាយ ក្នុងវិមុត្តិទាំងឡាយ ក្នុងវិមុត្តិញាណទស្សនៈ ដ៏ហាន: ៣ យ៉ាង ។ ហាន:៣ យ៉ាងនេះ តើដូចម្តេច ។ គឺគួរណែនាំ គួរឲ្យទៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទិដ្ឋិចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាសាស្តាចំនួនមនុស្ស ជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ៤ ទ្រង់ញុំាងចោលនូវត្រែកពពែ លែងវិលត្រឡប់មកកើតទៀត ១ គួរណែនាំ គួរឲ្យទៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើក ក្នុងព្រះធម្មថា ធម្មៈព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ជាធម្មៈដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គួរនឹងហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្អោនចូលមកកុំកកង់ខ្លួន

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតេ

បច្ចត្តំ វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ សង្ឃេ អវេច្ចប្ប-
សាទេ សមាធបេតព្ពោ និវេសេតព្ពោ បតិដ្ឋាបេតព្ពោ
សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ឧជុប្បដិ-
បន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ញាយប្បដិ-
បន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សាមីចិប្បដិបន្នោ
ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យទិទំ ចត្តារិ បុរិស-
យុគានិ អដ្ឋបុរិសបុគ្គលា ឯស ភគវតោ សាវក-
សង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ
អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ ។
សិយា អានន្ទ ចតុន្នំ មហាភូតានំ អញ្ញថត្តំ
បឋវីធាតុយា អាចោធាតុយា តេជោធាតុយា វាយោ-
ធាតុយា ន ត្វេវ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតស្ស
អរិយសាវកស្ស សិយា អញ្ញថត្តំ ។ តត្រិទំ អញ្ញថត្តំ ។
សោ វតានន្ទ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ
អរិយសាវកោ និរយំ វា តិរច្ឆានយោនិំ វា
បេត្តិវិសយំ វា ឧបបជ្ជិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

អ្នកប្រាជ្ញគាំងឆ្ងាយ គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ១ គួរណែនាំ គួរឲ្យនៅ គួរឲ្យតាំងនៅក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយត្រង់ ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីគ្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិគួរដល់សាមីចិកម្ម ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគនុ៎ះ កាប់ជាគូនៃបុរសមាន ៤ គូ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ ពួកលោកគួរទទួលនូវរបស់ដែលគេរៀប ទទួលក្បៀវ គួរទទួលនូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់សត្វលោកដ៏ប្រសើរបំផុត ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីប្រែប្រួលមានចំពោះតែមហាភូតរូប ៤ គឺបឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ ឯសេចក្តីប្រែប្រួលរបស់អរិយសាវក ដែលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធ មិនមានសោះឡើយ ។ នេះជាសេចក្តីប្រែប្រួលក្នុងហេតុនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា អរិយសាវកនោះ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក ក្នុងព្រះពុទ្ធហើយ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងនរកក្តី កំណើតតិរច្ឆានក្តី ប្រេតវិស័យក្តី ដូច្នេះនុ៎ះ មិនមែនជាហានៈទេ ។

សិយា អានន្ទ ចក្ខុន្ទ្រំ មហាភូតានំ អញ្ញថត្តំ បរិវិញ្ញាតុយា អាទោញ្ញាតុយា តេជោញ្ញាតុយា វាយោញ្ញាតុយា ន ត្វេវ ឆម្ភ ។បេ។ ន ត្វេវ សង្ខ្យ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតស្ស អរិយ-សាវកស្ស សិយា អញ្ញថត្តំ ។ តត្រិទំ អញ្ញថត្តំ។ សោ វតានន្ទ សង្ខ្យ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ និរយំ វា តិរច្ឆានយោនិំ វា បេត្តិ-វិសយំ វា ឧបបជ្ជិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យំ អានន្ទ អនុកម្បាយ យេ ច សោតព្យំ មញ្ញេយ្យុំ មិត្តា វា អមច្ចា វា ញាតី វា សាលោហិតា វា តេ វោ អានន្ទ ឥមេសុ តីសុ ឋានេសុ សមាធិបេតព្ពា ឯវំសេតព្ពា បតិដ្ឋាបេតព្ពាតិ ។

[៧៨] អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ

ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីប្រែប្រួល មានចំពោះតែមហាភូតរូប ៤ គឺបឋវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ ឯសេចក្តីប្រែប្រួល ។បេ។ ក្នុងព្រះធម៌មិនគប្បីមានឡើយ សេចក្តីប្រែប្រួលមិនមានដល់ អរិយសាវ័កដែលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃសោះទេ ។ នេះជាសេចក្តីប្រែប្រួលក្នុងហេតុនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ពាក្យថា អរិយសាវ័កដែលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃនោះ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងនរកក្តី កំណើតតិរច្ឆានក្តី ប្រេតវិស័យក្តី ដូច្នេះនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុទេ ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកចាំឯង្ឃាយ គប្បីអនុគ្រោះអ្នកណា ឬថា អ្នកណាជាមិត្តក្តី អាមាត្យក្តី ញាតិក្តី សាលោហិតក្តី គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលត្រូវស្តាប់ ម្នាលអានន្ទ ជនចាំឯនោះ អ្នកចាំឯង្ឃាយ គួរណែនាំ គួរឲ្យនៅ គួរឲ្យតាំងនៅ ក្នុងហេតុ ៣ យ៉ាងនេះ ។

[៧៨] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភគវេ ភគវតោ
ភន្តេ វុច្ចតិ ភិក្ខាវោតា ន្តុ ខោ ភន្តេ ភគវេ ហោតីតិ
កាមជាតុវេបក្កញ្ច អានន្ទ ភគ្គំ ជាភវិស្ស អបិ
ន្តុ ខោ ភាមភគវេ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហោតំ
ភន្តេ ។ ឥតិ ខោ អានន្ទ ភគ្គំ ខេត្តំ វិញ្ញាណំ
ពីជំ តណ្ហា សិនេហោ អវិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ
តណ្ហាសញ្ញោជនានំ ហីនាយ ជាតុយា វិញ្ញាណំ
បតិដ្ឋិតំ ឯវំ អាយតឹបុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ហោតិ ។
រូបជាតុវេបក្កញ្ច អានន្ទ ភគ្គំ ជាភវិស្ស អបិ
ន្តុ ខោ រូបភគវេ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហោតំ
ភន្តេ ។ ឥតិ ខោ អានន្ទ ភគ្គំ ខេត្តំ វិញ្ញាណំ
ពីជំ តណ្ហា សិនេហោ អវិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ
តណ្ហាសញ្ញោជនានំ មជ្ឈិមាយ ជាតុយា វិញ្ញាណំ
បតិដ្ឋិតំ ឯវំ អាយតឹបុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ហោតិ ។

ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងថា កត កត ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដែលហៅថា កត តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល (សម្រេច) ក្នុងកាមជាតុមិនមានហើយ កាមកពតប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្មជាស្រែ វិញ្ញាណជាពូជ តណ្ហាជាទឹក វិញ្ញាណរបស់ពួកសត្វដែលមានអវិជ្ជាជាទំនប់ មានតណ្ហាជាគ្រឿងប្រកប ដំកល់នៅស៊ប់ហើយក្នុងកាមជាតុដ៏ថោកទាបគឺកាមជាតុ ការកើតចំពោះក្នុងកពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផលក្នុងរូបជាតុមិនមានហើយ រូបកពតប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្មជាស្រែ វិញ្ញាណជាពូជ តណ្ហាជាទឹក អកិសង្ខារវិញ្ញាណរបស់ពួកសត្វដែលមានអវិជ្ជាជាទំនប់មានតណ្ហាជាគ្រឿងប្រកប រមែងដំកល់នៅស៊ប់ ក្នុងជាតុជាន់តណ្តាលគឺរូបជាតុ ការកើតចំពោះក្នុងកពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

อยฺยชาตุเยวกฺกญฺ อานนฺท กมฺมํ ชาคริสฺสฺ อติ
ทุ ขา อยฺยกเว ปญฺญายเยชาติ ฯ เอา เยาตํ
ภนฺเต ฯ ฯติ ขา อานนฺท กมฺมํ เขตฺตํ วิญฺญาณำ
ติ ตณฺหา สิเนเยาา อวิชฺชานีวรณานำ สตฺตานำ
ตณฺหาสญฺโญชนานำ ปณีตาย ชาตุยา วิญฺญาณำ
ปติฏฺฐิตำ ฯวำ อายติปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ เยาาติ ฯ
ฯวำ ขา อานนฺท ภเว เยาาติติ ฯ

[๗๙] อติขา อายสฺมา อานนฺโท เยน
ภควา เตนุปสงฺกมิ ฯุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา
ฯกมนฺตำ นิสีทิ ฯ ฯกมนฺตำ นิสินฺโน ขา

ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផលក្នុងអរូបធាតុ មិនមានហើយ អរូបភព
គប្បីមានច្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។
ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្ម ជាស្រែ វិញ្ញាណ ជាពូជ តណ្ហា ជា
ទឹក ទើបអភិសង្ខារវិញ្ញាណរបស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជា ជាទំនប់
មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅ ក្នុងជាតុជាន់ខ្ពស់គឺអរូប-
ធាតុ ការកើតបំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
ម្នាលអានន្ទ ភពរមែងមាន យ៉ាងនេះឯង ។

[៧៩] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ភវេ ភវេតំ ភគ្គេ វុច្ចតិ កិត្តាវតា នុ ខោ ភគ្គេ ភវោ ហោតីតិ ។ តាមជាតុវេបក្កញ្ច អានន្ទ កម្មំ ជាកវិស្សរ អបិ នុ ខោ តាមភវោ បញ្ញាយេថាតិ។ នោ ហេតំ ភគ្គេ ។ ឥតិ ខោ អានន្ទ កម្មំ ខេត្តំ វិញ្ញាណំ ពីជំ តណ្ហា សិនេហោ អវិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ តណ្ហាសញ្ញោជនានំ ហីនាយ ជាតុយា ចេតនា បតិដ្ឋិតា បត្ថនា(១) បតិដ្ឋិតា ឯវំ អាយតឹ-បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ហោតិ ។ រូបជាតុវេបក្កញ្ច អានន្ទ កម្មំ ជាកវិស្សរ អបិ នុ ខោ រូបភវោ បញ្ញា-យេថាតិ ។ នោ ហេតំ ភគ្គេ ។ ឥតិ ខោ អានន្ទ កម្មំ ខេត្តំ វិញ្ញាណំ ពីជំ តណ្ហា សិនេហោ អវិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ តណ្ហាសញ្ញោជនានំ មជ្ឈិមាយ ជាតុយា ចេតនា បតិដ្ឋិតា បត្ថនា បតិដ្ឋិតា ឯវំ អាយតឹបុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ហោតិ ។

---

๑ បត្ថិនាតិបិ ឯវំ សព្វត្ថ ។

ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា កត កត ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដែលហៅថា កត តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផលក្នុងកាមធាតុ មិនមានហើយ កាមកត គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្ម ជាស្រែ វិញ្ញាណ ជាពូជ តណ្ហាជាទឹក ចេតនាធំដ៏សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ពួកសត្វដែលមានអវិជ្ជា ជាទំនប់ មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅសិប់ក្នុងធាតុដ៏ហោចទាបគឺកាមធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមាន យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល ក្នុងរូបធាតុ មិនមានហើយ រូបកត គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្ម ជាស្រែ វិញ្ញាណ ជាពូជ តណ្ហាជាទឹក ចេតនាធំដ៏សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជា ជាទំនប់មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅសិប់ក្នុងធាតុជាន់តណ្តាលគឺរូបធាតុ ការកើតចំពោះ ក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

อยฺยมาตุยาปิตุกฺกญฺ อานนฺท กมฺมํ ชาคริสฺสา อปิ นุ ขา อยฺยกาเร ปญฺญายติ ฯ เอา เอวาหํ กเร ฯ สเจ ขา อานนฺท กมฺมํ ขตฺตุ วิญฺญาณสฺส ปติฏฺฐา สเนหาหาราณสฺส สตฺตาหํ ตณฺหา สเนหาหาราณสฺส ปณีตาย ชาตุยา เจตนา ปติฏฺฐิตา ปตฺถนา ปติฏฺฐิตา อยํ อายตึ ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ โหติ ฯ อยํ ขา อานนฺท กาเร โหตีติ ฯ

[๘๐] อฏฺฐ ขา อยฺยสฺมา อานนฺทา เยน กกุธา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา กกุธสฺส อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน ขา อยฺยสฺมา อานนฺโท กกุธา เอตทโวจ สาธุ นุ ขา อานนฺท สีลพฺพตํ ชีวิตํ ปพฺรหฺมจริยํ อุปฏฺฐานสารา สมฺผลนฺติ ฯ น ขฺวสฺส กเร เอกํสเวนาติ ฯ เตนหานนฺท วิภชสฺสูติ ฯ ยญฺหิสฺส กเร สีลพฺพตํ ชีวิตํ พฺรหฺมจริยํ อุปฏฺฐานสารา เสยฺยเถา อกุสลา ธมฺมา อภิวฑฺฒนฺติ

ម្នាលអានន្ទ បើកម្មដែលឲ្យផល ក្នុងអរូបធាតុ មិនមានហើយ អរូបភព គប្បីមានប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុថា កម្ម ជាស្រែ វិញ្ញាណ ជាពូជ តណ្ហា ជាទឹក ចេតនាទាំងសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជា ជាទំនប់ មានតណ្ហា ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ទ្ធ រមែងដំកល់នៅស៊ប់ ក្នុងធាតុជាន់ខ្ពស់គឺអរូបធាតុ ការកើតចំពោះក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត រមែងមានយ៉ាងនេះ ម្នាលអានន្ទ ភព រមែងមាន យ៉ាងនេះឯង ។

(៨០) គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ សីលទឹងវត់ជីវិត(១) ព្រហ្មចារ្យទឹងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្ញុំ ទាំងអស់ សុទ្ធតែមានផលឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងសេចក្តីនុ៎ះមិនគួរព្យាករដោយចំណែកតែម្យ៉ាងទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះចូរអ្នកចែកសេចក្តីទៅមើល ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលសេពនូវសីលវត់ ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ ទឹងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្ញុំណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង

---

๑ ព្យាយាមប្រកបដោយអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ (អដ្ឋកថា) ។

កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ វិវរូបំ សីលញ្ចំ ជីវិតំ ព្រហ្មចរិយំ ឧបដ្ឋានសារំ អជលំ ។ យញ្ច ខ្វស្ស អត្ថេ សីលញ្ចំ ជីវិតំ ព្រហ្មចរិយំ ឧបដ្ឋានសារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ វិវរូបំ សីលញ្ចំ ជីវិតំ ព្រហ្មចរិយំ ឧបដ្ឋានសារំ សជលន្តិ ។ ឥទមវោច អាយស្មា អានន្ទោ សមនុញ្ញោ សត្ថា អហោសិ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ សមនុញ្ញោ មេ សត្ថាតិ ឧដ្ឋាយាសនា អភវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ ភគវា អចិរប្បក្កន្តេ អាយស្មន្តេ អានន្តេ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ សេក្ខោ ភិក្ខវេ អានន្ទោ ន ច បនស្ស សុលភរូបោ សមសមោ បញ្ញាយាតិ ។

កុសលធម៌តាំងឡាយ វិនាសទៅ សីលវត័ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ នឹងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្វឹម មានសភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ឥតផលទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុគ្គលសេពនូវសីលវត័ ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ នឹងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្វឹមណា អកុសលធម៌តាំងឡាយ វិនាសទៅ កុសលធម៌តាំងឡាយ ចំរើនឡើង សីលវត័ ជីវិត ព្រហ្មចារ្យ នឹងការបំរើ ដោយយល់ថា មានខ្វឹម មានសភាពយ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា មានផល ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលពាក្យនេះហើយ ព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់គាប់ព្រះទ័យ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដឹងថា ព្រះសាស្តា របស់អាត្មាអញ គាប់ព្រះទ័យហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណរួចហើយចេញទៅ ។ កាលដែលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុតាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អានន្ទជាសេក្ខបុគ្គល ប៉ុន្តែបុគ្គលដែលត្រឹមស្មើដោយបញ្ញារបស់អានន្ទនុ៎ះ មិនងាយនឹងរកបានទេ ។

[๔๑] อถโข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปริวตฺตมานิ นิสีทิ ฯ ปริวตฺตมานิ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตเมต ตเทวโจ ตีณิมานิ ภนฺเต ภนฺตชาตานิ เยสํ อนุกมฺปโก กาโย ภนฺโต ภวติ โน ปฏิกมฺมาย ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ มูลภนฺโต สารภนฺโต ปปฺปฏภนฺโต ฯ อิมานิ โข ภนฺเต ตีณิ ภนฺตชาตานิ เยสํ อนุกมฺปโก กาโย ภนฺโต ภวติ โน ปฏิกมฺมาย ฯ อถ ขฺวาหํ ภนฺเต ภนฺตชาตํ ยสฺส อนุกมฺปโก กาโย ภนฺโต ภวติ โน ปฏิกมฺมาย กาโย ภนฺโต ปฏิกมฺมาย กาโย ภนฺโต อนุกมฺปปฏิกมฺมาย กาโย ภนฺโต ภวตีติปิ ฯ อถาหนฺต ภนฺตชาตํ ยสฺส อนุกมฺปโก กาโย ภนฺโต ปฏิกมฺมาย กาโย ภนฺโต อนุกมฺปปฏิกมฺมาย กาโย ภนฺโต ภวตีติปิ ฯ กตมํ ปน ตํ ภนฺเต ภนฺตชาตํ ยสฺส อนุกมฺปโก กาโย ภนฺโต ปฏิกมฺมาย กาโย ภนฺโต อนุกมฺปปฏิกมฺมาย กาโย ภนฺโต ภวตีติปิ ฯ ยาหนฺต ยสฺสุ

(៨១) គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភ្ងៃនៃគន្ធជាត ដែលផ្សាយទៅកាន់ទីបណ្តាយខ្សល់បាន ទៅច្រាសខ្សល់មិនបាន នេះមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ គន្ធជាតប៉ុន្មានយ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺភ្ងៃនឫស ១ ភ្ងៃនឹម ១ ភ្ងៃនផ្កា ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភ្ងៃនគន្ធជាតទាំង៣នេះឯង ផ្សាយទៅបានតែទីបណ្តាយខ្សល់ ទៅច្រាសខ្សល់មិនបានទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្រៃពីមានភ្ងៃនគន្ធជាតអ្វី ដែលផ្សាយទៅបណ្តាយខ្សល់ក៏បាន ផ្សាយទៅច្រាសខ្សល់ក៏បាន ផ្សាយទៅទាំងបណ្តាយខ្សល់ទឹងច្រាសខ្សល់ក៏បាន មានដែរឬទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ភ្ងៃនគន្ធជាត ដែលផ្សាយទៅបណ្តាយខ្សល់ក៏បាន ទៅច្រាសខ្សល់ក៏បាន ទៅបណ្តាយខ្សល់ទឹងច្រាសខ្សល់ក៏បានមានដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះគន្ធជាត ដែលផ្សាយទៅបណ្តាយខ្សល់ក៏បាន ច្រាសខ្សល់ក៏បាន ទាំងបណ្តាយខ្សល់ទឹងច្រាសខ្សល់ក៏បាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ កន្លះលោកនេះ

តាមេ ភ ឯតមេ ភ ឥត្តឹ ភ បុរិសោ ភ ពុទ្ធំ សរណំ
គតោ ហោតិ ធម្មំ សរណំ គតោ ហោតិ សង្ឃំ
សរណំ គតោ ហោតិ ទាឋាតិទាឋា បដិវិរតោ
ហោតិ អនិដ្ឋាទាដា បដិវិរតោ ហោតិ កាមេសុ
មិច្ឆាចារ បដិវិរតោ ហោតិ មុសាវាទា បដិវិរតោ
ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ
សីលវ ហោតិ កល្យាណធម្មោ វិគតមលមច្ឆេរេន
ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ
វោសគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោ តស្ស
ទិសាសុ សមណព្រាហ្មណា វណ្ណំ ភាសន្តិ អសុកស្មឹ
ជាម តាមេ ភ ឯតមេ ភ ឥត្តឹ ភ បុរិសោ ភ ពុទ្ធំ
សរណំ គតោ ធម្មំ សរណំ គតោ សង្ឃំ សរណំ
គតោ ទាឋាតិទាឋា បដិវិរតោ អនិដ្ឋាទាដា បដិ-
វិរតោ កាមេសុ មិច្ឆាចារ បដិវិរតោ មុសាវាទា
បដិវិរតោ សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ សីលវ

ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី កន្លងស្រុកឬនិគមណា បានដល់ព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក បានដល់ព្រះធម៌ជាទីរលឹក បានដល់ព្រះសង្ឃជាទីរលឹក រៀរចាកការសំឡាប់សត្វ រៀរចាកការលួចលាក់យកវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យ រៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសកន្លងកាម រៀរចាកការនិយាយកុហក រៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកទឹកស្រវឹងគឺសុរាទឹងមើរ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ មានចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិល នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ជាអ្នកមានទានបរិច្ចាគហើយ មានដៃលាងស្អាតហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការលះ ជាអ្នកគួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការឲ្យនឹងការចែករលែក សមណ-ព្រាហ្មណ៍កន្លងទិសទាំងឡាយ រមែងសរសើរបុគ្គលនោះថា ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី កន្លងស្រុកឬនិគមឈ្មោះឯណោះ ដល់ព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ដល់ព្រះធម៌ជាទីរលឹក ដល់ព្រះសង្ឃជាទីរលឹក រៀរចាកការសម្លាប់សត្វ រៀរចាកការលួចយកវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យ រៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស កន្លងកាមទាំងឡាយ រៀរចាកការនិយាយកុហក រៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរាទឹងមើរ ជាអ្នកមានសីល

ទុតិយបណ្ណាសកេ អានន្ទវគ្គោ

តាសញ្ញាណាធម្មោ វិតតបលមច្ចេវេន ខេតសា
អតារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ ភិស្សុ-
ក្ខរតោ យោធយោគោ ធានសំវិភាភរតោតិ ។ ទេវ-
តាបិស្សុ(๑) វណ្ណំ ភាសន្តិ អសុភស្មឹ ធាម តាមេ
ភ ឯតមេ ភ ឥត្តី ភ បុរិសោ ភ ពុទ្ធំ សរណំ
តតោ ។ មេ ។ យាធយោគោ ធានសំវិភាភរតោតិ ។
ឥទំ ខោ តំ អានន្ទ តទុជាតំ យស្សុ អនុភតម្បិ
តន្ទោ តច្ចតិ បដិភតម្បិ តន្ទោ តច្ចតិ អនុភតម្ប-
ដិភតម្បិ តន្ទោ តច្ចតីតិ ។

ន បុប្ផតន្ទោ បដិភតមេតំ
ន ចន្ទនំ តតរមល្លិកា ភ
សតញ្ច តន្ទោ បដិភតមេតំ
សព្ពា ទិសា សម្បុរិសោ បភាយតីតិ ។

---

๑ ឆ. ម. ឯតទគ្គវេ អមនុស្សាបីតិ ភាហោ ទិស្សតិ ។

មានធម៌ល្អ មានចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិល នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ
មានខាន្តបរិច្ចាគហើយ មានដៃលាងស្អាតហើយ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការ
លះ គួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការចែករំលែកទាន ។ សូម្បីពួកទេវតា ក៏
តែងសរសើរបុគ្គលនោះថា ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី កូនស្រុកប្តូនតមឈ្មោះឯណោះ
ជាអ្នកដល់ព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ។ បេ ។ គួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការ
ចែករំលែកទាន ។ ម្នាលអានន្ទ កូនទៃនៃគន្ធជាតនេះឯង ទើបផ្សាយទៅ
បណ្តាយខ្យល់ក៏បាន ប្រាសខ្យល់ក៏បាន ទាំងបណ្តាយខ្យល់ ទាំង
ប្រាសខ្យល់ក៏បាន ។

កូនផ្កាផ្សាយទៅប្រាសខ្យល់ មិនបានទេ ពោះ(កូន)
ខ្លឹមចន្ទន៍ ក្រឹស្នាទឹងម្ទិះលា ក៏ផ្សាយទៅប្រាសខ្យល់
មិនបានដែរ មានតែកូនរបស់សប្បុរសទាំងឡាយ
ទើបផ្សាយទៅប្រាសខ្យល់បាន សប្បុរស រមែងផ្សាយ
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទាំងពួង ។

[៨២] អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សម្មុខា មេតំ អាវុសេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ភគវតោ អានន្ទ សិក្ខិស្សថ អភិក្ខុ ជាម សាវកោ ព្រហ្មលោកេ ឋិតោ សហស្សីលោកធាតុំ សវេន វិញ្ញាបេសីតិ ។ ភគវា បន អាវុសេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កីវតកំ បហោតិ សវេន វិញ្ញាបេតុន្តិ ។ សាវកោ សោ អានន្ទ អប្បមេយ្យា តថាគតាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សម្មុខា មេតំ អាវុសេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ភគវតោ អានន្ទ សិក្ខិស្សថ អភិក្ខុ ជាម សាវកោ ព្រហ្មលោកេ ឋិតោ សហស្សីលោកធាតុំ សវេន វិញ្ញាបេសីតិ ភគវា បន អាវុសេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កីវតកំ បហោតិ សវេន វិញ្ញាបេតុន្តិ ។

[๘๒] គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ចំពោះព្រះកត្តែនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានទទួលចំពោះព្រះកត្តែ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ កិកុឈ្មោះអកិកូ ជាសាវ័កវបស់ព្រះពុទ្ធសិខី ស្ថិតនៅឯព្រហ្មលោក បានញុំាងលោកធាតុគំាង ๑๐๐๐ ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អាចញុំាងលោកធាតុ មានប្រមាណត្រឹមណា ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ម្នាលអានន្ទ អកិកូនោះជាសាវក ឯព្រះតថាគតគំាងច្បាយ មានអានុភាពប្រមាណមិនបានទេ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគជាគំរប់ ๒ ដងដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ចំពោះព្រះកត្តែព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ កិកុឈ្មោះអកិកូជាសាវ័កវបស់ព្រះពុទ្ធសិខី ស្ថិតនៅឯព្រហ្មលោក ញុំាងលោកធាតុ ๑๐๐๐ ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អាចញុំាងលោកធាតុមានប្រមាណត្រឹមណា ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ។

สาวโกปิ โข อานนฺท อปฺปเมยฺโย ตถาคตสฺส ฯ ตสฺมาติห ตฺวํ อานนฺท ปุคฺคลญฺจ ปุคฺคลปริยายญฺจ ทีปญฺจ ทีปปริยายญฺจ สรณญฺจ สรณปริยายญฺจ ปฏิปตฺตินฺติ ปฏิปตฺติยา ปฏิปตฺตินฺติ ปฏิปตฺติยา ปฏิปตฺตินฺติ ปฏิปตฺติยา

ម្នាលអានន្ទ អកិរិយនោះជាសាវក ឯព្រះតថាគតគាំងឡាយ មានអនុភាពប្រមាណមិនបានទេ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលសួរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាគំរប់៣ដងដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ កិត្តិឈ្មោះអកិរិយ ជាសាវកវបស់ព្រះពុទ្ធសិខី ស្ថិតនៅឯព្រហ្មលោកញុំាងលោកជាតុ ១០០០ ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អាចញុំាងលោកជាតុ មានប្រមាណត្រឹមណា ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ។ ម្នាលអានន្ទ លោកជាតុតូច ១០០០ អ្នកបានស្តាប់ហើយ ។ បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាកាលគួរនឹងសំដែងរឿងនុ៎ះហើយ ។ បពិត្រព្រះសុគត ជាកាលគួរនឹងសំដែងរឿងនុ៎ះហើយ ព្រោះថាព្រះដ៏មានព្រះភាគ សំដែងធម៌ណា កិត្តិគាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ នឹងចាំទុកនូវធម៌នោះ ។ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

ภควา ปตฺตจีวร ยาวตาธนฺ จงฺกมสุริยา ปริหารฺถิ
นิสา ภนฺเต วิเวจนา ตาว สมาสฺสุชา(๑) โลเกา
ตสฺมึ สมาสฺสุ ชนฺมนิ สมาสฺสุ สุริยนิ สมาสฺสุ
สิเนรุปพฺพตราชานิ สมาสฺสุ ปฐวีชานิ สมาสฺสุ
อปรโคยานานิ สมาสฺสุ อุตฺตรกุรุนิ สมาสฺสุ
ปุพฺพวิเทหานิ จตฺตาริ มหาสมุทฺทสมาสฺสนิ จตฺตาริ
มหาราชสมาสฺสนิ สมาสฺสุ จาตุมฺมหาราชิกานิ
สมาสฺสุ ตาวตึสานิ สมาสฺสุ ยามานิ สมาสฺสุ
ตุสิตานิ สมาสฺสุ นิมฺมานรตีนิ สมาสฺสุ ปรนิมฺมิ-
ตวสวตฺตีนิ สมาสฺสุ พฺรหฺมโลเกานิ ฯ อยนิ
ปุจฺฉตาธนฺ สมาสฺสุ ภนฺเตติ โลเกชาตุ ฯ
ยาวตาธนฺ สมาสฺสุ ภนฺเตติ โลเกชาตุ
ตาว สมาสฺสุชา โลเกา อยนิ ปุจฺฉตาธนฺ
ทุติยสมาสฺสุ ภนฺเตติ โลเกชาตุ ฯ

---

๑ ม. สมาสฺสุชาตุ ฯ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលអានន្ទ ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យដ៏រុងរឿងគោចរទៅបំភ្លឺទិសតំាងឆ្ងាយ ឃើញត្រឹមណា ត្រឹមណោះជាលោកមួយ(ត្រូវកំណត់យកលោកនោះ)១០០០ ក្នុងលោកដែលកំណត់១០០០ ជាន់នោះមានព្រះចន្ទ្រ ១០០០ ព្រះអាទិត្យ ១០០០ ស្តេចភ្នំសិនេរុ ១០០០ ជម្ពូទ្វីប ១០០០ អបរគោយានទ្វីប ១០០០ ឧត្តរកុរុទ្វីប ១០០០ បុព្វវិទេហទ្វីប ១០០០ មហាសមុទ្រ ៤០០០ មហាពាជ(លោកចាល) ៤០០០ ស្ថានចាតុម្មហារាជិក: ១០០០ ស្ថានតាវត្តឹង្ស ១០០០ ស្ថានយាម: ១០០០ ស្ថានតុសិត ១០០០ ស្ថាននិម្មានរតី ១០០០ ស្ថានបរនិម្មិតវសវត្តី ១០០០ ព្រហ្មលោក ១០០០ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា សហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុ(១) (លោកធាតុតូច) ។ ម្នាលអានន្ទ សហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុ កំណត់ត្រឹមណា ត្រឹមណោះទុកជាលោកមួយ(លោកនោះកំណត់)១០០០ ជាន់ ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថា ទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុ(២) ។

---

១ អដ្ឋកថាន័យ សេចក្តីថា ភពផែនដីដែលកំណត់ដោយព្រះអាទិត្យ ១ ព្រះចន្ទ្រ ១ អាចផ្សាយរស្មីភ្លឺបានត្រឹមណា ទីត្រឹមណោះ ទុកជាលោកធាតុ ១ ឬចក្រវាឡ ១ ។

២ កំណត់យកលោកធាតុឬចក្រវាឡមួយៗ នោះមួយពាន់ជាន់ហៅថា មួយសហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុ ។ កំណត់យកសហស្សីចូឡនិកាលោកធាតុនោះ មួយពាន់ជាន់ហៅថា មួយ ទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុ ។ លោកធាតុទី ២ នេះហួសវិស័យសាវ័កហើយ ជាវិស័យរបស់ព្រះពុទ្ធប៉ុណ្ណោះ ។ ដែលហៅថា ជាតិក្ខេត្តរបស់ព្រះពុទ្ធនោះសំដៅយកលោកធាតុទី ២ នេះឯងគឺក្នុងថ្ងៃដែលព្រះពោធិសត្វច្យុតចាកទេវលោកមកចាប់បដិសន្ធិក្នុងបច្ឆិមភពក្តី ថ្ងៃប្រសូតិក្តី ថ្ងៃចេញមហាភិនិស្ក្រមន៍ក្តី ថ្ងៃត្រាស់ធំឯងក្តី ថ្ងៃសំដែងធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រក្តី ថ្ងៃដាក់អាយុសង្ខារក្តី ថ្ងៃបរិនិព្វានក្តី លោកធាតុទាំងប៉ុណ្ណោះ កម្រើកញាប់ញ័រ ។

យាវតានន្ត ទ្វិសហស្សី មជ្ឈិមិកា លោកធាតុ តាវ
សហស្សធា លោកោ អយំ វុច្ចតានន្ត តិសហស្សី
មហាសហស្សី លោកធាតុ ។ អាកង្ខមានោ អានន្ត
តថាគតោ តិសហស្សី មហាសហស្សី លោកធាតុំ
សរេន វិញ្ញាបេយ្យ យាវតា ឯបន អាកង្ខេយ្យាតិ ។
យថាកថំ បន ភន្តេ ភគវា តិសហស្សី មហា-
សហស្សី លោកធាតុំ សរេន វិញ្ញាបេយ្យ យាវតា ឯ
បន អាកង្ខេយ្យាតិ ។ ឥធានន្ត តថាគតោ តិសហស្សី
មហាសហស្សី លោកធាតុំ ឧភាសេន ផរេយ្យ
យថា តេ សត្តា តំ អាលោកំ សញ្ជានេយ្យុំ អថ
តថាគតោ ឃោសំ ករេយ្យ សទ្ទមនុស្សាវេយ្យ

ម្នាលអានន្ទ ទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុត្រឹមណា ត្រឹមណោះដាលោកមួយ (លោកនោះកំណត់)១០០០ដង ម្នាលអានន្ទ នេះហៅថាតិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ(១) ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើ តថាគតប្រាថ្នាគប្បីញុំាងតិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ឬថាគប្បីប្រាថ្នាដល់ត្រឹមណាក៏បាន(២) ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះដ៏មានព្រះភាគគប្បីញុំាងតិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ឬថាគប្បីប្រាថ្នាដល់ត្រឹមណាក៏បាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងលោកនេះ តថាគតផ្សាយរស្មីទៅកាន់តិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ កាលណាពួកសត្វទាំងនោះស្គាល់ច្បាស់ទ្បូវពន្លឺនោះបាន ក្នុងកាលនោះ តថាគតគប្បីធ្វើនូវសំឡេងឲ្យគឹកកងញុំាងសំឡេងឲ្យលាន់ឮ

---

១ កំណត់យកទ្វិសហស្សីមជ្ឈិមិកាលោកធាតុនោះមួយពាន់ដងហៅថា មួយ តិសហស្សីមហាសហស្សីលោកធាតុ ។ បើព្រះសម្ពុទ្ធប្រាថ្នាផ្សាយព្រះសរីរោភាសកំចាត់បង់ងងឹតក្នុងទីមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ព្រះអង្គអាចផ្សាយបានឥតមានទើស ។ ទីប៉ុណ្ណោះហើយដែលហៅថាអាណាខេត្ត គឺអំណាចអាជ្ញាធិបតេយ្យ ឥស្សរិយបរិត្ត ធម្មិស្សរិយបរិត្ត ពោជ្ឈង្គបរិត្ត ខន្ធបរិត្ត មោរបរិត្ត មេត្តបរិត្ត ធនរតនបរិត្ត ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ អាចផ្សាយដល់ទីប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ២ សំដៅយកវិសយក្ខេត្ត ។ របស់ព្រះពុទ្ធនេះប្រមាណមិនបានឥតមានទើសទាល់ឡើយ។ ចំនួនចក្រវាឡនោះច្រើនហួសនឹងគណនាបានឧបមាដូចជាបុគ្គលវិសេសណាមួយចង់ដឹងចំនួនចក្រវាឡហើយយកគ្រាប់ស្ពៃដែលពេញពីផែនដីដល់ព្រហ្មលោកក្នុង១សែនកោដិចក្រវាឡ ទៅរកចក្រវាឡក្នុងទិសខាងកើតយើញចក្រវាឡ ១ ហើយដាក់គ្រាប់ស្ពៃ ១ គ្រាប់ យើញចក្រវាឡប៉ុន្មានក៏ដាក់គ្រាប់ស្ពៃប៉ុណ្ណោះយ៉ាងនេះ គ្រាប់ស្ពៃទាំងឡាយអស់នោះមិនគ្រាន់អស់មុនឯចក្រវាឡនៅតែមានច្រើនទៅទៀត ។ ចំណែកចក្រវាឡក្នុងទិសឯទៀតក៏មានន័យដូចគ្នាដែរ ។

ឯវំ មេ សុតំ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច តយោមេ ភិក្ខវេ ធម្មា ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ ។ កតមេ តយោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ពាលោ អកាលេ វចនំ ហរតិ នោ កាលេ ។ អភូតំ ភិក្ខវេ ពាលោ វចនំ ហរតិ នោ ភូតំ ។ អនត្ថសំហិតំ ភិក្ខវេ ពាលោ វចនំ ហរតិ នោ អត្ថសំហិតំ ។ អប្បិយេន ភិក្ខវេ ពាលោ វចនំ ហរតិ នោ បិយេន ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ តយោ ធម្មា ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ ។ តយោមេ ភិក្ខវេ ធម្មា បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានិ ។ កតមេ តយោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ កាលេ វចនំ ហរតិ នោ អកាលេ ។ ភូតំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ វចនំ ហរតិ នោ អភូតំ ។ អត្ថសំហិតំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ វចនំ ហរតិ នោ អនត្ថសំហិតំ ។ បិយេន ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ វចនំ ហរតិ នោ អប្បិយេន ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ តយោ ធម្មា បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានិ ។

អានន្ទវគ្គោ តតិយោ ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគត គប្បីញុំាងតិសហស្សី មហាសហស្សីលោកធាតុ ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ឬថាគប្បីប្រកាសដល់ណាដ៏បានយ៉ាងនេះឯង ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំ ជាលាភរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះថា បានល្អហើយ ព្រោះថា ព្រះសាស្តារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ។ កាលបើព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះទាយិដ៏មានអាយុ ក៏និយាយតបនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ប្រសិនបើព្រះសាស្តារបស់អ្នក មានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ តើអ្នកនឹងបានអ្វីកាន់ដំណើរនុ៎ះ ។ កាលបើព្រះទាយិដ៏មានអាយុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះទាយិដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលទាយិ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលទាយិ បើអានន្ទ មិនគាន់ប្រាសចាកភាគៈយ៉ាងនេះ ហើយគប្បីធ្វើមរណកាលដោយចិត្តផ្សេងទៀតនោះ អានន្ទគប្បីសោយទេវរជ្ជសម្បត្តិ ក្នុងទេវលោក៧ដង សោយមហារជ្ជសម្បត្តិ ក្នុងជម្ពូទ្វីបនេះ៧ ដង ម្នាលទាយិ តែថាអានន្ទនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងអត្តភាពជាបច្ចុប្បន្ននេះ ។

ចប់ អានន្ទវគ្គ ទី ៣ ។

ពាសុទ្ធាគំ

ឯវំ មេ សុតំ ឯកំ សមយំ

ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ

ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ

តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ

ភិក្ខវោតិ ភគវា

ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ

ភគវា ឯតទវោច

២ ទ្វានដែអានន្ទវគ្គនោះ គឺ

រឿងឆន្នបរិព្វាជក ១ សូត្រ អាជីវកសាវក ១ សូត្រ មហានាមសក្កៈ ១ សូត្រ និគ្គណ្ឋនាដបុត្រ ១ សូត្រ ការដឹកនាំឲ្យល្អ ១ សូត្រ កម្មថ្មី ១ សូត្រ រឿងកពមានដូចគ្នានោះ ១ សូត្រ សីលវត័ ១ សូត្រ កូនិ ១ សូត្រ ចូឡនិកាលោកធាតុ ១ សូត្រ ។

សមណវគ្គោ

(៨៣) តីណីមានិ ភិក្ខវេ សមណាសុ្ស សបណ-
ការណីយានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ អធិសីល-
សិក្ខាសមាទានំ អធិចិត្តសិក្ខាសមាទានំ អធិ-
បញ្ញាសិក្ខាសមាទានំ ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ
សមណាសុ្ស សមណាការណីយានិ ។ តស្មាតិហ
ភិក្ខវេ ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ តិព្ពោ នោ ឆន្ទោ ភវិស្សតិ អធិ-
សីលសិក្ខាសមាទានេ តិព្ពោ នោ ឆន្ទោ ភវិស្សតិ
អធិចិត្តសិក្ខាសមាទានេ តិព្ពោ នោ ឆន្ទោ ភវិស្សតិ
អធិបញ្ញាសិក្ខាសមាទានេតិ ឯវញ្ហិ វោ ភិក្ខវេ
សិក្ខិតព្ពន្តិ ។

(៨៤) សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ កន្ទុកោ តោកណំ
បិដ្ឋតោ បិដ្ឋតោ អនុពន្ធោ ហោតិ អហម្បិ អម្ហា(១)
អហម្បិ អម្ហាតិ(២) ។ តស្សុ ន តាទិសោ វណ្ណោ ហោតិ
សេយ្យថាបិ កុដ្ឋំ ន តាទិសោ សរោ ហោតិ សេយ្យ-
ថាបិ កុដ្ឋំ ន តាទិសំ បទំ ហោតិ សេយ្យថាបិ កុដ្ឋំ ។

១-២ ម. វម្ហេ ។

សមណវគ្គ

(៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណកិច្ចរបស់សមណៈនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ កិច្ច ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺការសមាទាននូវអធិសីលសិក្ខា ១ ការសមាទាននូវអធិចិត្តសិក្ខា ១ ការសមាទាននូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាសមណកិច្ចរបស់សមណៈ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងនឹងមានសេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្នឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាននូវអធិសីលសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្នឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាននូវអធិចិត្តសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប្រុងប្រយ័ត្នឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាននូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

(៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចលា ជាប់តាមហ្វូងគោ អំពីក្រោយ ។ ថា អញជាគោដែរ អញជាគោដែរ ។ តែសម្បុរលានោះ មិនមែនដូចជាសម្បុរបស់ពួកគោទេ សម្រែកបែបលានោះ ក៏មិនដូចពួកគោទេ ស្នាមជើងបែបលានោះ ក៏មិនដូចពួកគោទេ ។

โส โสตาปนฺโนปิ สกทาคามี โหติ อนาคามี โหติ อรหา โหติ อาสวานํ ขยา ฯ ปาเยว ขฺวาหํ ภิกฺขเว เอตมตฺถวสํ สมนุปสฺสมาโน เอวมาห ภิกฺขเว ภิกฺขุนา สีลสมฺปนฺเนน ภวิตพฺพนฺติ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว อยเมว อาทิ สีลสมฺปทา อยเมว มุขํ สีลสมฺปทา ยทิทํ อวิปฺปฏิสาโร ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว ปาโมชฺชสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ อวิปฺปฏิสาเร ภิกฺขเว ปาโมชฺชสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว ปีติยา อตฺโถ วเทยฺยาถ ปาโมชฺเช ภิกฺขเว ปีติยา อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว ปสฺสทฺธิยา อตฺโถ วเทยฺยาถ ปีติยา ภิกฺขเว ปสฺสทฺธิยา อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว สุขสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ปสฺสทฺธิยา ภิกฺขเว สุขสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว สมาธิสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ สุเข ภิกฺขเว สมาธิสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว ยถาภูตญาณทสฺสนสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ สมาธิมฺหิ ภิกฺขเว ยถาภูตญาณทสฺสนสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว นิพฺพิทาวิราคสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ยถาภูตญาณทสฺสเน ภิกฺขเว นิพฺพิทาวิราคสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว วิมุตฺติญาณทสฺสนสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ นิพฺพิทาวิราเค ภิกฺขเว วิมุตฺติญาณทสฺสนสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ ยถา กิมฺหิ ภิกฺขเว อนุปาทาปรินิพฺพานสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ วิมุตฺติญาณทสฺสเน ภิกฺขเว อนุปาทาปรินิพฺพานสฺส อตฺโถ วเทยฺยาถ ฯ

លានោះជាប់តាមហ្លួងគោអំពីក្រោយៗថា អញជាគោដែរ អញជាគោដែរ ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ការ កិកុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ជាប់តាមកិកុសង្ឃអំពីក្រោយៗថា អាត្មាអញ ជាកិកុដែរ អាត្មាអញ ជាកិកុដែរ ។ តែសេចក្តីប៉ុនប៉ងដ៏បែបនោះរបស់កិកុនោះ មិនមានកង្វល់ការសមាទាននូវអធិសីលសិក្ខា ដូចជាពួកកិកុដទៃទេ សេចក្តីប៉ុនប៉ងដ៏បែបនោះ មិនមានកង្វល់ការសមាទាននូវអធិចិត្តសិក្ខា ដូចជាពួកកិកុដទៃទេ សេចក្តីប៉ុនប៉ងដ៏បែបនោះ មិនមានកង្វល់ការសមាទាននូវអធិបញ្ញាសិក្ខា ដូចជាពួកកិកុដទៃទេ ។ កិកុនោះ គ្រាន់តែជាប់តាមកិកុសង្ឃ អំពីក្រោយៗថា អាត្មាអញជាកិកុដែរ អាត្មាអញជាកិកុដែរប៉ុណ្ណោះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ការ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកពាំងឆ្ការគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាននូវអធិសីលសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាននូវអធិចិត្តសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទាននូវអធិបញ្ញាសិក្ខា ម្នាលកិកុពាំងឆ្ការ អ្នកពាំងឆ្ការគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

(๘๕) ตีณีมานิ ภิกฺขเว กสฺสกสฺส กมฺมปติสฺส ปุพฺเพกรณียานิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ ๙๓ ภิกฺขเว กสฺสโก กมฺมปติ ปฐมเกว ขฺวสฺส เขตฺตํ สุกฏฺฐ กเรติ สุมติกตํ ปฐมเกว ขฺวสฺส เขตฺตํ สุกฏฺฐ กริตฺวา สุมติกตํ กาเลน พีชานิ ปติฏฺฐาเปติ กาเลน พีชานิ ปติฏฺฐาเปตฺวา สมเยน อุทกํ อภิเนติปิ อปเนติปิ ฯ ๙มานิ เขา ภิกฺขเว ตีณิ กสฺสกสฺส กมฺมปติสฺส ปุพฺเพ กรณียานิ ฯ เอวเมว เขา ภิกฺขเว ตีณิมานิ ภิกฺขุสฺส ปุพฺเพ กรณียานิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ อธิสีลสิกฺขาสมาทานํ อธิจิตฺตสิกฺขาสมาทานํ อธิปญฺญาสิกฺขาสมาทานํ ฯ ๙มานิ เขา ภิกฺขเว ตีณิ ภิกฺขุสฺส ปุพฺเพกรณียานิ ฯ ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ตญฺเจ เม ฐานํ ภิกฺขุ ภาวิสฺสติ อธิสีลสิกฺขาสมาทาเน ตญฺเจ เม ฐานํ ภิกฺขุ ภาวิสฺสติ อธิจิตฺตสิกฺขาสมาทาเน ตญฺเจ เม ฐานํ ภิกฺขุ ภาวิสฺสติ อธิปญฺญาสิกฺขาสมาทาเนติ เอวญฺหิ เว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

(៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើមុន របស់គហបតី អ្នកភ្ជួរនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ កិច្ច ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ គហបតីអ្នកភ្ជួរ ក្នុងលោកនេះ មុនជម្បូងត្រូវភ្ជួរសម្រែឲ្យល្អ លុះភ្ជួរសម្រែឲ្យល្អដំបូងហើយ ក៏សាបព្រោះពូជតាមកាលដ៏គួរ លុះ សាបព្រោះពូជ ក្នុងកាលដ៏គួរហើយ ក៏បញ្ចូលទឹកខ្លះ បញ្ចេញទឹកខ្លះ តាមសម័យដ៏គួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាកិច្ចដែលត្រូវធ្វើមុន របស់គហបតីអ្នកភ្ជួរ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុព្វកិច្ចរបស់ភិក្ខុ នេះ ក៏មាន ៣ យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ កិច្ច ៣ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺការ សមាទានឧបាអធិសីលសិក្ខា ១ ការសមាទានឧបាអធិចិត្តសិក្ខា ១ ការ សមាទានឧបាអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាបុព្វ-កិច្ច ៣ យ៉ាងរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនា នេះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុនប៉ង ឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទានឧបាអធិសីលសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តីប៉ុន ប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទានឧបាអធិចិត្តសិក្ខា យើងនឹងមានសេចក្តី ប៉ុនប៉ងឲ្យណាស់ ក្នុងការសមាទានឧបាអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

[๘๖] ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ។ អថខោ អញ្ញតរោ វជ្ជិ-បុត្តកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ វជ្ជិបុត្តកោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សាធិកមិទំ ភន្តេ ទិយឌ្ឍសិក្ខាបទសតំ អទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតិ ជាហំ ភន្តេ ឯត្ត សក្កោមិ សិក្ខិតុន្តិ ។ សក្ខសិ(๑) បន ត្វំ កិក្ខុ តីសុ សិក្ខាសុ សិក្ខិតុំ អធិសីលសិក្ខាយ អធិចិត្តសិក្ខាយ អធិបញ្ញាសិក្ខាយាតិ ។ សក្កោមហំ ភន្តេ តីសុ សិក្ខាសុ សិក្ខិតុំ អធិសីលសិក្ខាយ អធិចិត្ត-សិក្ខាយ អធិបញ្ញាសិក្ខាយាតិ ។ តស្មាតិហ ត្វំ កិក្ខុ តីសុ សិក្ខាសុ សិក្ខស្សុ អធិសីល-សិក្ខាយ អធិចិត្តសិក្ខាយ អធិបញ្ញាសិក្ខាយ យតោ ខោ ត្វំ កិក្ខុ អធិសីលម្បិ សិក្ខិស្សសិ អធិចិត្តម្បិ សិក្ខិស្សសិ អធិបញ្ញម្បិ សិក្ខិស្សសិ

---

๑ ម. សក្ខិស្សសិ ។

[៨៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា នាព្រៃមហាវន ជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ វជ្ជិបុត្តកភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះវជ្ជិបុត្តកភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយនេះ មកកាន់ទន្ទេស ពាល់កន្ទុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចទំាសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទតំាងនុ៎ះបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ បុរុអ្នកអាចសិក្សាក្នុងសិក្ខា ៣ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ បានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គអាចទំាសិក្សា ក្នុងសិក្ខា ៣ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរសិក្សា ក្នុងសិក្ខា ៣ គឺ អធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ចុះ ម្នាលភិក្ខុ កាលណាបើអ្នកទំាសិក្សាក្នុងអធិសីលផង សិក្សាក្នុងអធិចិត្តផង សិក្សាក្នុងអធិប្បញ្ញាផង

ตสฺส(๑) ตุยฺหํ(๒) อธิสีลมฺปิ สิกฺขเตา อธิจิตฺตมฺปิ สิกฺขเตา อธิปฺปญฺญมฺปิ สิกฺขเตา ภเตา ปหียิสฺสเต โทเสา ปหียิสฺสเต โมเหา ปหียิสฺสเต เสา ตุยฺหํ ภคฺคสฺส ปหาน โทสสฺส ปหาน โมหสฺส ปหาน ยํ อกุสลํ ตํ น กริสฺสสิ ยํ ปาปํ ตํ น เสวิสฺสสีติ ฯ อถโข เสา ภิกฺขุ อปเรน สมเยน อธิสีลมฺปิ สิกฺขิ อธิจิตฺตมฺปิ สิกฺขิ อธิปฺปญฺญมฺปิ สิกฺขิ ฯ ตสฺส อธิสีลมฺปิ สิกฺขเตา อธิจิตฺตมฺปิ สิกฺขเตา อธิปฺปญฺญมฺปิ สิกฺขเตา ภเตา ปหียิ โทเสา ปหียิ โมเหา ปหียิ เสา ภคฺคสฺส ปหาน โทสสฺส ปหาน โมหสฺส ปหาน ยํ อกุสลํ ตํ นาการิสิ ยํ ปาปํ ตํ น เสวีติ ฯ

(๘๗) อถโข อญฺญตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข เสา ภิกฺขุ

---

๑ ฉ. ตสฺส ฯ ๒ ฉ. ม. ตุยฺหิ ภิกฺขุ ฯ

កាលបើអ្នកកំពុងសិក្សានូវអធិសីលផង សិក្សានូវអធិចិត្តផង សិក្សានូវអធិប្បញ្ញាផង អ្នកគង់នឹងបានលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ (មិនខាន) ព្រោះតែការលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ អ្នកនោះនឹងមិនធ្វើអំពើដែលជាអកុសល ទាំងមិនសេពនូវអំពើដែលលាមក ។ លុះសម័យតមក កិកូនោះ ក៏សិក្សាអធិសីលផង សិក្សាអធិចិត្តផង សិក្សាអធិប្បញ្ញាផង ។ កាលកិកូនោះ កំពុងសិក្សាអធិសីលផង សិក្សាអធិចិត្តផង សិក្សាអធិប្បញ្ញាផង កិកូនោះក៏បានលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ ព្រោះតែការលះបង់រាគៈ លះបង់ទោសៈ លះបង់មោហៈ កិកូនោះមិនបានធ្វើអំពើដែលជាអកុសល ទាំងមិនបានសេពនូវអំពើដែលលាមកឡើយ ។

(๘๗) គ្រានោះ កិកូមួយរូបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិកូនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

ទុតិយបណ្ណាសកេ សមណសារុប្បោ

កតមញ្ច ភិក្ខវេ សេក្ខោ សេក្ខោតិ វុច្ចតិ កិត្តាវតា នុ ខោ កច្ច សេក្ខោ ហោតីតិ ។ សិក្ខតីតិ ខោ ភិក្ខុ តស្មា សេក្ខោតិ វុច្ចតិ ។ កិញ្ច សិក្ខតិ ។ អធិសីលម្បិ សិក្ខតិ អធិចិត្តម្បិ សិក្ខតិ អធិបញ្ញម្បិ សិក្ខតីតិ ខោ ភិក្ខុ តស្មា សេក្ខោតិ វុច្ចតីតិ ។

សេក្ខស្ស សិក្ខមានស្ស

ឧជុមគ្គានុសារិនោ

ខយស្មឹ បឋមំ ញាណំ

តតោ អញ្ញា អនន្តរា

តតោ អញ្ញាវិមុត្តស្ស

ញាណំ វេ ហោតិ តាទិនោ

អកុប្បា មេ វិមុត្តីតិ

ភវសញ្ញោជនក្ខយេតិ ។

កំក្រាបបង្គំទូលសួរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងថា តិក្ខុជាសេក្ខៈ សេក្ខៈដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តិក្ខុជាសេក្ខៈ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលតិក្ខុ ព្រោះតែតិក្ខុនៅសិក្សា ហេតុនោះបានជា តថាគតហៅថា សេក្ខៈ ។ នៅសិក្សាអ្វី ។ ម្នាលតិក្ខុ នៅសិក្សាអធិសីលផង នៅសិក្សាអធិចិត្តផង នៅសិក្សាអធិប្បញ្ញាផង ហេតុនោះបានជា តថាគតហៅថា សេក្ខៈ ។

មគ្គញ្ញាណជាបឋម កង្ខាវរអស់ទៅនៃតិលេស រមែងតើតឡើងដល់សេក្ខបុគ្គល នៅតំពូងសិក្សាជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវផ្លូវដ៏ត្រង់ អរហត្តផល តែងតើតឡើង ជាលំដាប់អំពីមគ្គញ្ញាណទី ៤ នោះ តពីនោះទៅ បច្ចវេក្ខណញ្ញាណ កង្ខាវរអស់ទៅនៃសំយោជនៈកង្ខកៈ រមែងមានដល់បុគ្គលដែលមានចិត្ត រួបស្រឡះហើយ ដោយអរហត្តផលវិមុត្តិជាតាទិបុគ្គល (អ្នកមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌) ថា ការរួបស្រឡះរបស់អាត្មាអញ មិនបានកំរើកឡើយ ។

(๘๘) สาฏ์กิยมิทំ ภิกฺขเว นิยฺยฏฺฐสิกฺขาปท-
สตំ อฑฺฒฏฺฐมานิ ปาฏิโมกฺขานิ อาคจฺฉติ យត្ថ
អត្តកามา กุลปุตฺตา สิกฺขนฺติ ។ តីសฺวา ឥមา
ភិក្ខเว สิกฺขา យត្ថេតំ สព្ពំ សមោធานំ คจฺฉติ ។
กតมา តីសฺวา ។ អธิสีลสิกฺขา អธิจิตฺตสิกฺขา
อธิปญฺญาสิกฺขา ។ ឥมា ខោ ภิกฺขเว តีสฺวา สิกฺขา
យត្ថេតំ สព្ពំ สมោธานំ คจฺฉติ ។ ឥធ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สีลេสุ បริปูรการี ហោติ สมาธิสฺมึ
បญฺญាយ បญฺญាសោការี ហោติ สោ យานิ
ตานิ ขุทฺทานุขุทฺทกานิ สิกฺขาปทานิ តានិ អាបជฺชติปิ
วุฏฺฐาតិปิ ។ តំ กิสฺส ហេតុ ។ ឧ ហิ មេត្ថ ภิกฺขเว
អภพฺพตา วุตฺตา ។ យานิ ច ខោ តានิ สิกฺขา-
បทานิ អาทิพฺรหฺมจริยกานิ พฺรหฺมจริยสารุปฺปานิ

(៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយ នេះ តែងមកកាន់ទន្ទេស ពាល់កន្ទុះវែ ដែលជាទីសិក្សារបស់ពួកកុលបុត្រ អ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះមាន ៣ ដែលជាទីប្រជុំចុះរបស់សិក្ខាបទ ១៥០ ទាំងអស់នុ៎ះ ។ សិក្ខា ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា ៣ ដែលជាទីប្រជុំចុះរបស់សិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យមប្រមាណក្នុងសមាធិ ធ្វើឲ្យមប្រមាណក្នុងបញ្ញា ភិក្ខុនោះនៅត្រូវសិក្ខាបទតូច ធំតូចបន្តូច(១)ទាំងនោះខ្លះ នៅចេញចាក(អាបត្តិ)ខ្លះ ។ ហេតុនោះធំទៅជាអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនឲ្យឈ្មោះថាជា អកម្មក្នុងការត្រូវអាបត្តិហើយចេញចាកអាបត្តិនុ៎ះទេ ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាមគ្គដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យទី ៤

---

១ បានដល់សិក្ខាបទធំសេសទាំងឡាយលើកលែងតែបារាជិក៤ចេញហៅថាតូចនឹងតូចបន្តូច គឺសង្ឃាទិសេសជាសិក្ខាបទតូច ថុល្លច្ច័យតូចបន្តូច ថុល្លច្ច័យតូច បាចិត្តិយតូចបន្តូច បាចិត្តិយតូច បាដិទេសនីយ ទុក្កដ ទុព្ភាសិត ឈ្មោះថា តូចបន្តូចៗ ។ (អដ្ឋកថា) ។

ตตฺถ ฉฬงฺคสีลนฺติ ฉ ปกาเรน ปริปูรสีลนฺติ ฉ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ สตฺต ติณฺณนฺนนฺติ สตฺตนฺนนฺติ ปริกฺขยา สพฺพญฺญุตาณสฺสาติ ยถาภูตญาณสฺส ฯ ๔๓ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลเวสุ ปริปูรการี ปริปูรการี สมาธิสฺมึ ปริปูรการี ปญฺญาย ปริปูรการี เสยฺยถาปิ นาม ขุทฺทานุขุทฺทกานิ สิกฺขาปทานิ นามาปตฺตินาปตฺติ ฯ ตตฺถ กิสฺส เหตุ ฯ น หิ เมตฺถ ภิกฺขเว อภพฺพตา วุตฺตา ฯ ยานิ จ เหฏฺฐา นามานิ สิกฺขาปทานิ อาทิพฺรหฺมจริยกานิ พฺรหฺมจริยสารุปฺปานิ ตตฺถ ฉฬงฺคสีลนฺติ ฉ ปกาเรน ปริปูรสีลนฺติ ฉ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ สตฺต ติณฺณนฺนนฺติ สพฺพญฺญุตาณสฺส ภควโต สาวกานญฺเจว ตถาคตสฺส จ ตถาคตสาวกานญฺจ ตถาคตสฺส จ ตถาคตสาวกานญฺจ ขีณาสวานนฺติ ปริกฺขยา ๔๓ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลเวสุ ปริปูรการี ปริปูรการี สมาธิสฺมึ ปริปูรการี

កិកុ្ខនោះជាអ្នកមានសីលជាប់មិនជាប់ផង មានសីលតាំងនៅផង សមាទាន
សិក្ខាក្នុងសិក្ខាបទតាំងនោះ ។ កិកុ្ខនោះ នៅតែបាននាមៈព្រោះការអស់
សំយោជន: ៣ មានសភាពជាអ្នកមិនបានធ្លាក់ចុះកន្លងអបាយ ជាអ្នកទៀង
មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ។ ម្នាលកិកុ្ខតាំងខ្លាយ កិកុ្ខ
ក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ
ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងបញ្ញា កិកុ្ខនោះនៅតែត្រូវសិក្ខាបទគួច ទំនឹងគួចដោយ
លំជាប់ខ្លះ ចេញចាកខ្លះ ។ ហេតុនោះតើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុ្ខតាំងខ្លាយ
តថាគតនៅតែមិនឲ្យឈ្មោះថាជាអកឋ ក្នុងការត្រូវ ទំនឹងការចេញ+ខ្លះទេ ។
ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ
ឲ្យតែកិកុ្ខនោះ មានសីលខ្ជាប់ខ្ជួនផង មានសីលស្ងប់ស្ងែរផង សមាទាន
សិក្ខាក្នុងសិក្ខាបទតាំងនោះ ។ កិកុ្ខនោះនៅតែបានជាសកទាគាមី ព្រោះ
អស់សញ្ញោជន: ៣ ព្រោះតែស្រាលស្តើងរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មកកាន់
លោកនេះ ម្តងទៀតក៏ធ្វើទីបំផុតទុក្ខ ។ ម្នាលកិកុ្ខតាំងខ្លាយ មួយទៀត
កិកុ្ខក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសមាធិ

បញ្ញាយ មត្តសោ ការី សោ យានិ តានិ ខុទ្ទា-
ខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ តានិ អាបជ្ជតិបិ
វុដ្ឋាតិបិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ន ហិ មេត្ថ
កិក្ខវេ អភព្វតា វុត្តា ។ យានិ ច ខោ តានិ
សិក្ខាបទានិ អាទិព្រហ្មចរិយកានិ ព្រហ្មចរិយសារុ-
ប្បានិ តត្ថ ជុវសីលោ ច ហោតិ ឋិតសីលោ ច
សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ សោ បញ្ចន្នំ
ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឧបបាតិកោ
ហោតិ តត្ថបរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា ។
ឥធ បន កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលេសុ បរិបូរការី
ហោតិ សមាធិស្មឹ បរិបូរការី បញ្ញាយ បរិបូរការី
សោ យានិ តានិ ខុទ្ទាខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ
តានិ អាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
ន ហិ មេត្ថ កិក្ខវេ អភព្វតា វុត្តា ។ យានិ ច
ខោ តានិ សិក្ខាបទានិ អាទិព្រហ្មចរិយកានិ

ធ្លើលុមប្រមាណកុដ៏បញ្ចា កិកុនោះនៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូចនឹងតូចបន្ទាប់
នោះខ្លះ បេញ្ចាកខ្លះ ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនឲ្យឈ្មោះថាជា អកពូ ព្រោះការត្រូវ នឹង
ការបេញ្ចាកនុ៎ះទេ ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ
សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ កិកុនោះមានសីលខ្ជាប់ខ្ជួនផង មានសីលស្ងួត
ស្មេរផង សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ ។ កិកុនោះជាឧបហាតិក:
ព្រោះអស់សំយោជន:ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ បរិនិព្វាន ក្នុងស្ថានសុទ្ធ-
វាសនោះ ទៀងតែមិនត្រឡប់មកពីលោកនោះវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
មួយទៀត កិកុកុដ៏សាសនានេះ ធ្លើឲ្យចរបិណ្ឌិកុដ៏សីល ធ្លើឲ្យចរបិណ្ឌិ
កុដ៏សមាធិ ធ្លើឲ្យចរបិណ្ឌិកុដ៏បញ្ចា កិកុនោះនៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច នឹង
តូចបន្ទាប់នោះខ្លះ បេញ្ចាកខ្លះ ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ តថាគតនៅតែមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថាជា អកពូ ព្រោះការត្រូវនឹង
ការបេញ្ចាកនុ៎ះទេ ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ

ปฺรหฺมจริยสฺยาวุปฺปาทิ ภวติ ฯ ปุน รฺสีลี จ ภวติ ปาติโมกฺขสีลี จ สมาธาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ โส อาสวานำ ๑ ขยา อนาสวำ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ อิเธว ทิฏฺเ สยำ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ เอวมฺ โข ภิกฺขเว ปเทสำ ปเทสการี อาคเตติ ปริปูรำ ปริปูรการี อาวชฺชนาทีหิ ฉหิ ภิกฺขเว สิกฺขาปเทหิ วทามีติ ฯ

(๘๙) สาธิกมิทำ ภิกฺขเว ทิยฑฺเ สิกฺขาปทสตำ อทฺธมาสำ อุโปสถำ อาคจฺฉติ ยตฺถ อตฺตกามา กุลปุตฺตา สิกฺขนฺติ ฯ ตีณิมานิ ภิกฺขเว สิกฺขา ยตฺเถตำ สพฺพำ สเมติ สมาคจฺฉติ ฯ กตมา ตีณิ ฯ อธิสีลสิกฺขา อธิจิตฺตสิกฺขา อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ เอวมฺ โข ภิกฺขเว ตีณิ สิกฺขา

សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ កិក្ខុនោះមានសីលខ្ជាប់ខ្ជួនផង មានសីលស្ងួតស្ងោរផង សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទតាំងនោះ ។ កិក្ខុនោះ នៅតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈតាំងខ្លួយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលកិក្ខុតាំងខ្លួយ បុគ្គលជាអ្នកធ្វើបានដោយអន្ទើ រមែងសម្រេចមគ្គផលដោយអន្ទើ[1] បុគ្គលជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ រមែងសម្រេចមគ្គផលបរិបូណ៌[2] ម្នាលកិក្ខុតាំងខ្លួយ តថាគតនៅតែសំដែងថា សិក្ខាបទតាំងខ្លួយ មិនមែនឥតអំពើឡើយ ។

(៨៩) ម្នាលកិក្ខុតាំងខ្លួយ សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយនេះតែងមកកាន់ទន្លេស ពាល់កន្ទុះវែ ដែលជាទីសិក្សារបស់ពួកកុលបុត្រអ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ។ ម្នាលកិក្ខុតាំងខ្លួយ សិក្ខានេះមាន ៣ ដែលជាទីប្រជុំចុះរបស់សិក្ខាបទតាំងអស់នុ៎ះ ។ សិក្ខា ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ។ ម្នាលកិក្ខុតាំងខ្លួយ នេះឯងសិក្ខា ៣

---

១ បានដល់សោតាបន្នបុគ្គល សកទាគាមិបុគ្គល នឹងអនាគាមិបុគ្គល ។ ២. បានដល់ព្រះអរហន្ត ។ អដ្ឋកថា ។

យត្តែតំ សព្ពំ សមោធានំ គច្ឆតិ ។ ๙๘

តិក្ខាវេ តិក្ខុ សីលេសុ បរិប្ផូរការី ហោតិ សមា-
ធិស្មឹ មត្តសោការី បញ្ញាយ មត្តសោការី សោ
យានិ តានិ ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ តានិ
អាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ន
ហិ មេត្ត តិក្ខាវេ អភព្វតា វុត្តា ។ យានិ ច ខោ
តានិ សិក្ខាបទានិ អាទិព្រហ្មចរិយកានិ ព្រហ្មចរិយ-
សារុប្បានិ តត្ត ជុសីលោ ច ហោតិ បិតសីលោ
ច សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ សោ
តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា សត្តក្ខត្តុបរមោ
ហោតិ សត្តក្ខត្តុបរមំ ទេវេ ច មនុស្សេ ច
សន្ធាវិត្វា សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ ។
សោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា កោ-
លង្កោលោ ហោតិ ទ្វេ ឯ តីណិ ឯ កុលានិ
សន្ធាវិត្វា សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ ។

ដែលជាទីប្រជុំចុះនៃសិក្ខាបទតាំងអស់នុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងពីឆ្ងាយ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីល ធ្វើល្មមប្រមាណក្នុងសមាធិ
ភិក្ខុនោះនៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច ទីឆ្ងាយបន្តាប់នោះខ្លះ ចេញចាកខ្លះ ។
ហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងពីឆ្ងាយ តថាគតមិនពាន់ឲ្យឈ្មោះ
ថាជា អកតញ្ញូកតវេទីក្នុងហេតុនុ៎ះទេ ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គ-
ព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ឲ្យតែភិក្ខុនោះមានសីលឱនទាត់
ស្តិតស្ទេរ សមាទានសិក្ខាក្នុងសិក្ខាបទតាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះតង់ប្រាជ្ញា
សត្តក្ខត្តុបរមៈ ព្រោះការអស់រលីងនៃសញ្ញោជនៈ ៣ ត្រែចរង្គាត់អន្តោល
ទៅកាន់ទេវលោក ទីឆ្ងាយពីលោកយ៉ាងច្រើនត្រឹម ៧ ជាតិ កំណើតទៀត
បំផុតទុក្ខបាន ។ ភិក្ខុនោះជាកោលង្កោលៈ ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៣
ត្រែចរង្គាត់ អន្តោលទៅកាន់ត្រកូល ២ ឬ(១) ៣ កំណើតទៀតបំផុតទុក្ខបាន ។

---

๑ កំណត់យកតាំងអំពី ๒ ជាតិទៅដល់ ๖ ជាតិ ។ អដ្ឋកថា ។

សោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមី ហោតិ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វា ទុក្ខស្សន្តំ করোতি ។ ๔ បន ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សីលេសុ បរិបូរការី ហោតិ សមាធិស្មឹ បរិបូរការី បញ្ញាយ មត្តសោការី សោ យានិ តានិ ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ តានិ អាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ឯ ហិ មេត្ត ភិក្ខវេ អភព្វតា វុត្តា ។ យានិ ច ខោ តានិ សិក្ខាបទានិ អាទិព្រហ្មចរិយកានិ ព្រហ្មចរិយសារុប្បានិ តត្ត ឆ្ឈសីលោ ច ហោតិ បឋសីលោ ច សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ សោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី ។

កិកុនោះជាឯកពីជ ព្រោះអស់សញ្ញោជន: ៣ តើតកងឹកពជារបស់មនុស្ស តែមួងឹប៉ុណ្ណោះ កំឆ្លើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ។ កិកុនោះជាសកទាគាមី ព្រោះអស់សំយោជន: ៣ ព្រោះស្រាលស្តើងរាគ: ទោស: មោហ: មកកាន់លោកនេះ តែមួងឹទៀត កំឆ្លើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កិកុកងឹសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌កងឹសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌កងឹសមាធិ ធ្វើលុមប្រមាណកងឹបញ្ញា កិកុនោះ នៅត្រូវសិក្ខាបទតូច ទឹងតូចបន្តាប់ខ្លះ បេញ្ចាកខ្លះ ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថាជា អកពួកងឹហេតុនុ៎ះទេ ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ កិកុនោះមានសីលទៀងទាត់ ស្ងួតស្ងៃ សមាទាន សិក្សាកងឹសិក្ខាបទទាំងនោះ ។ កិកុនោះ ជាទន្ទំសោតអកនិដ្ឋគាមី ព្រោះអស់សញ្ញោជន: ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។

สเว ปญฺจงฺคิ ฌานมฺหาติยานิ สญฺโญชนานิ ปริกฺขยา สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ ฯ สเว ปญฺจงฺคิ ฌานมฺหาติยานิ สญฺโญชนานิ ปริกฺขยา อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ ฯ สเว ปญฺจงฺคิ ฌานมฺหาติยานิ สญฺโญชนานิ ปริกฺขยา อุปหจฺจปรินิพฺพายี โหติ ฯ สเว ปญฺจงฺคิ ฌานมฺหาติยานิ สญฺโญชนานิ ปริกฺขยา อนฺตราปรินิพฺพายี โหติ ฯ [illegible] [illegible] สีลเสสุ ปริปูรการี โหติ สมาธิสฺมึ ปริปูรการี ปญฺญาย ปริปูรการี เสา ยานิ ตานิ ขุทฺทานุขุทฺทกานิ สิกฺขาปทานิ ตานิ อาปชฺชติปิ วุฏฺฐาติปิ ฯ ตํ กิสฺส เหตุ ฯ น หิ เมตฺถ ภิกฺขเว อภพฺพตา วุตฺตา ฯ ยานิ จ โข ตานิ สิกฺขาปทานิ อาทิพฺรหฺมจริยกานิ พฺรหฺมจริยสารุปฺปานิ ตตฺถ ปุพฺพสีลเมว จ โหติ ปิตสีลเมว จ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ เสา อาสวานิ ขยา อนาสวา เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเวว ธมฺเม สยิ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ

កិកុនោះជាសស្ងាវបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ កិកុនោះ ជាអសង្ងាវបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ កិកុនោះ ជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ កិកុនោះ ជាអន្តរាភបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កិកុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ ប្រាជ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ជាបុគ្គលមានសីលខាងដើម ជាបុគ្គលមានសីលស្មើ ជាបុគ្គលមានសីលស្អាត ជាបុគ្គលមានសីលមិនមានល្អិត ជាបុគ្គលមានសីលមិនមានប្រហែស ជាបុគ្គលមានសីលមិនមានប្រឡាក់ ជាបុគ្គលមានសីលមិនមានប្រឡាក់ ជាបុគ្គលមានសីលមិនមានប្រឡាក់

ส์ติ ขา กิกฺขเว ปเทสํ ปเทสการี อาภาเตติ ปริยาปุรณ์ ปริปูรการี อาวฺญาติเกฺขปกา กิกฺขเว สิกฺขาปทานิ วทามีติ ฯ

(๙๐) สาธิกมิทํ กิกฺขเว ติยฺยฺสิกฺขาปทสตํ อทฺธมาสิ ขุทฺทเกสุ อาคจฺฉติ ยตฺถ อตฺตกามา กุลปุตฺตา สิกฺขนฺติ ฯ ติสฺสฺ ส์มา กิกฺขเว สิกฺขา ยตฺเตสุ สพฺเพ สเมาคมนฺ คจฺฉติ ฯ กตมา ติสฺสฺ ฯ อธิสีลสิกฺขา อธิจิตฺตสิกฺขา อธิปฺญฺญาสิกฺขา ฯ ส์มา ขา กิกฺขเว ติสฺสฺ สิกฺขา ยตฺเตสุ สพฺเพ สเมาคมนฺ คจฺฉติ ฯ ส์ส กิกฺขเว กิกฺขุ สีเลสุ ปริปูรการี ขาติ สมาธิสฺมิ ปริปูรการี ปญฺญาย ปริปูรการี เสยฺยถาปิ ตานิ ขุทฺทานุขุทฺทกานิ สิกฺขาปทานิ ตานิ อาปชฺชติปิ วุฏฺฐาติปิ ฯ ตํ กิสฺส เหตุ ฯ ส์ หิ เมตฺถ กิกฺขเว อภพฺพตา วุตฺตา ฯ ยานิ จ ขา ตานิ สิกฺขาปทานิ อาทิพฺรหฺมจริยกานิ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកធ្វើបានដោយអន្ទើ រមែងញុំាងមគ្គផល ដោយអន្ទើ ឲ្យសម្រេច បុគ្គលអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ រមែងញុំាងមគ្គផល ឲ្យសម្រេចបានបរិបូណ៌ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះតែងពោលថា សិក្ខាបទទាំងឡាយ មិនមែនឥតអំពើទេ ។

[៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាបទ ១៥០ ដែលសម្រេចហើយនេះ មកកាន់ទុទ្ទេស ៧ ក្នុងទីនេះ ដែលជាទីសិក្សារបស់កុលបុត្រអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះមាន ៣ ដែលជាទីប្រជុំរបស់សិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ ។ សិក្ខា ៣ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្តសិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា ៣ ដែលជាទីប្រជុំនៃសិក្ខាបទទាំងអស់នុ៎ះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តិត្ថកងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌កងសីល ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌កងសមាធិ ធ្វើឲ្យបរិបូណ៌កងបញ្ញា តិត្ថនោះនៅតែត្រូវសិក្ខាបទតូច នឹងតូចបន្ទាប់ទាំងនោះខ្លះ ចេញចាកខ្លះ ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះថាជាអកតូកងហេតុនុ៎ះទេ ។ ពួកសិក្ខាបទណា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចរ្យ

ព្រហ្មចរិយសារុប្បានំ តត្ថ ជុសីលោ ច ហោតិ
បាតិសីលោ ច សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។
សោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧប-
សម្បជ្ជ វិហរតិ ។ តំ ភ បន អនភិសម្ភវំ
អប្បដិវិជ្ឈំ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ
បរិក្ខយា អន្តរាបរិនិព្ពាយី ហោតិ ។ តំ ភ បន
អនភិសម្ភវំ អប្បដិវិជ្ឈំ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ
សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឧបហច្চបរិនិព្ពាយី ហោតិ ។
តំ ភ បន អនភិសម្ភវំ អប្បដិវិជ្ឈំ បញ្ចន្នំ
ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា អសង្ខារ-
បរិនិព្ពាយី ហោតិ ។ តំ ភ បន អនភិសម្ភវំ អប្ប-
ដិវិជ្ឈំ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា
សសង្ខារបរិនិព្ពាយី ហោតិ ។ តំ ភ បន អនភិសម្ភវំ
អប្បដិវិជ្ឈំ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ
បរិក្ខយា ឧទ្ធំសោតោ ហោតិ អកនិដ្ឋគាមី ។

សមគួរដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ ឲ្យតែភិក្ខុមានសីលខ្ជាប់ខ្ជួន មានសីលស្ថិតស្ថេរ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ គង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ ឧទ្ធបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ទោះបីមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះនូវអរហត្តផលនោះទេ គង់បានសម្រេចកាពជាអន្តរាបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សំញ្ញោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ បើទុកជាមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះនូវអន្តរាបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេចកាពជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សំញ្ញោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ ឬថាបើ មិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះ នូវឧបហច្ចបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេចកាពជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សំញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោមមាន ៥ ។ ពុំនោះសោត បើមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះនូវអសង្ខារបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេច កាពជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី ព្រោះអស់សំញ្ញោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ ទោះបីមិនទាន់សម្រេច មិនទាន់ចាក់ធ្លុះនូវសសង្ខារបរិនិព្វាយីនោះទេ គង់បានសម្រេចកាពជាឧទ្ធំសោតអកនិដ្ឋគាមី ព្រោះអស់សំញ្ញោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។

ทุติยปณฺณาสเก สมณวคฺโค

ตตฺร ภควตา อนภิสมฺภุเณยฺยา ปญฺจ ฐานานิ ปริกฺขยา ภควโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺติ ปริกฺขยา ตตฺร ภควตา อนภิสมฺภุเณยฺยา ปญฺจ ฐานานิ ปริกฺขยา ปจฺเจกพุทฺธสฺส ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺติ ปริกฺขยา ตตฺร ภควตา อนภิสมฺภุเณยฺยา ปญฺจ ฐานานิ ปริกฺขยา ตถาคตสาวกสฺส ตณฺหาสงฺขยวิมุตฺติ ปริกฺขยา ตตฺร ภควตา อนภิสมฺภุเณยฺยา ปญฺจ ฐานานิ ปริกฺขยา สพฺพญฺญุตญาณสฺส อาวรณตาย นีวรณตาย ปริยุฏฺฐานตาย

ទុតិយបណ្ណាសក សមណវគ្គ

កាលបើមិនចាន់សម្រេច មិនចាន់ចាក់ផ្ទុះនូវខ្ទុំសោតអកនិដ្ឋគាមីនោះទេ គង់តែបានសម្រេចភាពជាសកទាគាមី ព្រោះអស់សញ្ញោជន: ៣ ព្រោះស្រាលស្តើងរាគ: ទោស: មោហ: មកកាន់លោកនេះត្រឹមតែម្តង ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ។ កាលបើមិនចាន់សម្រេច មិនចាន់ចាក់ផ្ទុះនូវសកទាគាមិផលនោះទេ ដោយហោចទៅគង់បានសម្រេចភាពជាឯកពីជីសោត: ព្រោះអស់សញ្ញោជន: ៣ តើតកង់តភាពជារបស់មនុស្សតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ ឬក៏មិនចាន់សម្រេច មិនចាន់ចាក់ផ្ទុះនូវឯកពីជីនោះទេ គង់បានសម្រេចភាពជាកោលង្កោល: ព្រោះអស់សញ្ញោជន: ៣ ត្រេចវង្កាត់ អន្លោលទៅកាន់ត្រកូល ២ឬ ៣ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ពុំនោះសោត កាលបើមិនចាន់សម្រេចមិនចាន់ចាក់ផ្ទុះនូវកោលង្កោល:នោះទេ គង់បានសម្រេចភាពជាសត្តក្ខត្តុបរម:ព្រោះអស់សញ្ញោជន:៣ ត្រេចវង្កាត់ អន្លោលទៅកង់ទេវលោក ទើមមនុស្សលោកយ៉ាងច្រើនត្រឹម៧ ជាតិ ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ រមែងសម្រេចមគ្គផលបរិបូណ៌ បុគ្គលអ្នកធ្វើបានដោយអន្ទើ រមែងសម្រេចមគ្គផលដោយអន្ទើ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនៅតែសំដែងថា សិក្ខាបទទាំងឡាយ មិនមែនឥតអំពើទេ ។

[๙๑] ตีสฺวา ๙มา ภิกฺขเว สิกฺขา ฯ กตมา ตีสฺวา ฯ อธิสีลสิกฺขา อธิจิตฺตสิกฺขา อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ กตมา จ ภิกฺขเว อธิสีลสิกฺขา ๙ฉ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ ฯเป ฯ สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิสีลสิกฺขา ฯ กตมา จ ภิกฺขเว อธิจิตฺตสิกฺขา ฯ ๙ฉ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเป ฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิจิตฺตสิกฺขา ฯ กตมา จ ภิกฺขเว อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ ๙ฉ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ๙ทุกฺขสฺส ทุกฺขลกฺขณาทีนิ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเป ฯ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ ๙มา เขา ภิกฺขเว ตีสฺวา สิกฺขาติ ฯ

(๙๑) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខានេះមាន ๓ ។ សិក្ខា ๓ តើដូចម្តេច ។ គឺអធិសីលសិក្ខា๑ អធិចិត្តសិក្ខា๑ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិសីលសិក្ខា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។បេ។ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិសីលសិក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិចិត្តសិក្ខា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាម ។បេ។ ចូលដល់បឋមជ្ឈានសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិចិត្តសិក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា ๓ ។

[๙๒] ตีสฺสา ฯเปฯ กิกฺขาย สิกฺขา ฯ กตมา ตีสฺสา ฯ อธิสีลสิกฺขา อธิจิตฺตสิกฺขา อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ กตมา จ กิกฺขาย อธิสีลสิกฺขา ฯ ฯเปฯ กิกฺขาย กิกฺขิ สีลวา โหติ ฯเปฯ สมาธาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ อยํ วุจฺจติ กิกฺขาย อธิสีลสิกฺขา ฯ กตมา จ กิกฺขาย อธิจิตฺตสิกฺขา ฯ ฯเปฯ กิกฺขาย กิกฺขิ ฌายี โหติ ฯเปฯ จตุตฺถชฺฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อยํ วุจฺจติ กิกฺขาย อธิจิตฺตสิกฺขา ฯ กตมา จ กิกฺขาย อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ ฯเปฯ กิกฺขาย กิกฺขิ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเวว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ อยํ วุจฺจติ กิกฺขาย อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ ฯมา เหา กิกฺขาย ตีสฺสา สิกฺขาตี ฯ

อธิสีลํ อธิจิตฺตํ
อธิปญฺญญฺ จ กิยกา
ยาวตา ตีตมา ฌายี
สเตา กุตฺตฺตฺโยา ตเว

(៩២) ម្នាលកិកុតាំងឡាយ សិក្ខានេះមាន ៣ ។ សិក្ខា ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺអធិសីលសិក្ខា១ អធិចិត្តសិក្ខា១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា១ ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ អធិសីលសិក្ខា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ កិកុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទតាំងឡាយ ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ នេះហៅថា អធិសីលសិក្ខា ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ អធិចិត្តសិក្ខា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ កិកុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមតាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលដល់ចតុត្ថជ្ឈានសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ នេះហៅថា អធិចិត្តសិក្ខា ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ កិកុក្នុងសាសនានេះ ចានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈតាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងដ៏ក្រៃលែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ នេះហៅថា អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ នេះឯងសិក្ខា ៣ ។

បុគ្គលមានឫទ្ធិយោម មានកំឡាំង មានប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ មានឈាន មានស្មារតី មានឥន្ទ្រិយគ្រប់គ្រង គួរប្រព្រឹត្តនូវអធិសីលផង អធិចិត្តផង អធិប្បញ្ញាផង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តតិយេ តិកនិបាតេ

យថា បុរេ តថា បច្ឆា
យថា បច្ឆា តថា បុរេ
យថា អធោ តថា ឧទ្ធំ
យថា ឧទ្ធំ តថា អធោ
យថា ទិវា តថា រត្តិំ
យថា រត្តិំ តថា ទិវា
អកិកុយ្យ ទិសា សព្ពា
អប្បមាណាសមាធិនា ។
តមាហុ សេក្ខំ បដិបទំ
អថោ សំសុទ្ធចារិនំ
តមាហុ លោកេ សម្ពុទ្ធំ
ជីរំ(១) បដិបទន្តកុំ ។
វិញ្ញាណស្ស ឋិតេ ឋានេ
តណ្ហាក្ខយវិមុត្តិនោ
បជ្ជោតស្សេវ និព្ពានំ
វិមោក្ខោ ហោតិ ចេតសោតិ ។

---

១ ឥទង្គិកថាយំ ចិរន្តិ ទិស្សតិ ។

បុគ្គល (សិក្ខាក្នុងសិក្ខា ๓) ក្នុងកាលមុន យ៉ាងណា ក្នុងកាលក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ (ឃើញ) កាយខាងក្រោម (ដោយអំណាចនៃអសុភ) យ៉ាងណា ឃើញកាយខាងលើក៏យ៉ាងនោះ កាយខាងលើ យ៉ាងណា ខាងក្រោមក៏យ៉ាងនោះ (សិក្ខាក្នុងសិក្ខា ๓) ក្នុងវេលាថ្ងៃយ៉ាងណា ក្នុងវេលាយប់ ក៏យ៉ាងនោះ ក្នុងវេលាយប់យ៉ាងណា ក្នុងវេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះដែរ គប្បីត្រេកសង្កត់ (នូវអារម្មណ៍ចាំងឡាយ) ត្រង់ទីសងៀមដោយអប្បមាណសមាធិ តិសមាធិប្រកបដោយអរហត្តមគ្គ ។ ពួកព្រះអរិយៈតែងសរសើរបុគ្គលជាសេក្ខៈអ្នកប្រតិបត្តិថាជាអ្នកមានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិដ៏បរិសុទ្ធ សរសើរបុគ្គលអ្នកត្រាស់ដឹងអរិយសច្ច ๔ ក្នុងលោកនេះ ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ដល់នូវទីបំផុតនៃសេចក្តីប្រតិបត្តិ ។ ការរួបស្រឡះនៃចិត្តរបស់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីរួបស្រឡះ ព្រោះអស់តណ្ហា ដោយសេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ជួចជាការរលត់ទៅនៃប្រទីបជាគ្រឿងបំភ្លឺ ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ សមណសារិត្តោ

(๙๓) ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកំ ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន បង្គំ នាម កោសលានំ និគមោ តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា បង្គាយំ វិហរតិ បង្គា នាម កោសលានំ និគមោ ។ តេន ខោ បន សមយេន កាសវបគោត្តោ នាម ភិក្ខុ បង្គាយំ អាវាសិកោ ហោតិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា សិក្ខាបទប្បដិសំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ ភិក្ខូ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ ។ អថខោ កាសវប-គោត្តស្ស ភិក្ខុនោ ភគវតា សិក្ខាបទប្បដិសំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ ភិក្ខូ សន្ទស្សន្តេ សមាទបេន្តេ សមុត្តេជេន្តេ សម្បហំសេន្តេ អហុទេវ អក្ខន្តិ អហុ អប្បច្ចយោ អធិសល្លេខតាយ សមណោតិ ។ អថខោ ភគវា បង្គាយំ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា យេន រាជគហំ តេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុព្វេន ចារិកំ ចរមានោ យេន រាជគហំ តទវសរិ ។

(៨៣) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក
ក្នុងដែនកោសល ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃប្រើនរូប ហើយបានដល់និគមឈ្មោះ
បង្គជា របស់ដែនកោសល ។ បានឮថា សម័យនោះ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងដ៏បង្គជានិគម របស់ដែនកោសល ។ សម័យ
នោះ កិកុឈ្មោះកស្សបគោត្រ ជាចៅអាវាសក្នុងដ៏បង្គជានិគម ។
បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុឲ្យ
ឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា
ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទ ។ គ្រានោះ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ កិកុកស្សបគោត្រ មាន
សេចក្តីមិនអត់ត្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះដូចជាជុសខាត់ជ្រុល
ពេក ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងដ៏បង្គជានិគម
តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ក៏ទ្រង់ត្រេចចារិកទៅកាន់ក្រុង
ពរគ្រឹះ កាលទ្រង់ត្រេចចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ក្រុងពរគ្រឹះនោះ។

តត្រ សុទំ ភគវា ភាវភហេ វិហរតិ តិដ្ឋក្ខដេ បព្វតេ ។ អថខោ ភគ្សបតោត្តស្ស តិក្ខុនោ អចិរប្បក្កន្តស្ស ភគវតោ អហុនេវ ភុក្ភុច្ចំ អហុ វិប្បដិសារោ អលាភា វត មេ ន វត មេ លាភា ទុល្លទ្ធំ វត មេ ន វត មេ សុលទ្ធំ យស្ស មេ ភគវតោ សំក្ខាបនប្បដិសំយុត្តាយ ឆម្មិយា ភថាយ តិក្ខ្ម សន្ធសេ្សន្តេ សមាធបេន្តេ សមុត្តេជេន្តេ សម្បហំសេន្តេ អហុនេវ អក្ខន្តិ អហុ អប្បច្ចយោ អធិសល្ខេខតេវាយំ សមណោតិ យន្នូនាហំ យេន ភគវា តេនុបសង្កមេយ្យំ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ សន្តិកេ អច្ចយំ អច្ចយតោ ទេសេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភគ្សបតោត្តោ តិក្ខុ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ភាវភហំ តេន បក្កាមិ អនុ-បុព្វេន យេន ភាវភហំ តិដ្ឋក្ខដោ បព្វតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯភមន្តំ និសីទិ ។ ឯភមន្តំ និសិន្នោ ខោ

បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើកុដិជ្ឈកូដ ទៀប
ក្រុងរាជគ្រឹះ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញទៅ មិនយូរ
ប៉ុន្មាន កិកុកសប្បបគោត្រ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្រោយថា មិន
ជាលាភរបស់អាត្មាអញ អាត្មាអញឈ្មោះថាឥតលាភ អាត្មាអញឈ្មោះ
ថាបានខាស់ហើយ អាត្មាអញមិនមែនបានស្រួលទេ ព្រោះថា កាលដែល
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យ
អាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ អាត្មា
អញមានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាជុសខាត់
ជ្រុលពេក បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ត្រូវសំដែងទោសតាមទោស ក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ កិកុកសប្បបគោត្រ រៀបចុកជាក់សេនាសនៈ
ហើយ ក៏ប្រដាប់ប្លាត្រនឹងចីវរចេញទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ បានចូលទៅ
គាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគឯកុដិជ្ឈកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ដោយ
លំដាប់ លុះចូលទៅហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិកុកសប្បបគោត្រ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

កសិ្សបកោត្តោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឯតមិទំ ភន្តេ សមយំ ភគវា បង្កជាយំ វិហរតិ បង្កជា ជាម កោសលានំ ជនបទោ ។ តត្រ សុទំ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ភគវា ឯតទវោច សិក្ខាបទប្បដិសំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ ភិក្ខូ សន្ធសេ្សតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ(១) តសេ្ស មយ្ហំ ភន្តេ ភគវតា សិក្ខាបទប្បដិសំ-យុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ ភិក្ខូ សន្ធសេ្សន្តេ សមាទបេន្តេ សមុត្តេជេន្តេ សម្បហំសេន្តេ អហុទេវ អក្ខន្តិ អហុ អប្បច្ចយោ អធិសលេ្ខខតេវយំ សមណោតិ អថខោ ភគវា បង្កជាយំ យថាភិរន្តំ វិហរិត្វា យេន ភដភហំ តេន ចារិកំ បក្កាមិ តសេ្ស មយ្ហំ ភន្តេ អចិរប្បក្កន្តសេ្ស ភគវតោ អហុទេវ កុក្កុច្ចំ អហុ វិប្បដិសារោ អលាភា វត មេ

---

๑ ម. សន្ធសេ្សសិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ ។

កំក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សម័យ
មួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់ដែនកោសល ។
ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់
តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួក
ភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយ
ធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទ ខ្ញុំព្រះអង្គអ្នកមានសេចក្តី មិនអត់ទ្រាំ
មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រលោចក គ្រានោះ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន តាមសមគួរ ដល់ពុទ្ធ-
អធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់ត្រេចចារិកមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញមក មិនយូរ
ប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គកើតសេចក្តីត្មៃក្រហាយស្តាយក្រោយថា មិនជាលាភ

ឯវមេ សោតា ឧល្លុង្កំ វតមេ ឯវមេ សុលង្កំ យស្ស មេ ភគវតោ សិក្ខាបទប្បដិសំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ កិត្តិ សទ្ទសទ្ទន្តេ សមាទបេន្តេ សមុត្តេជេន្តេ សម្បហំសេន្តេ អហុទេវ អក្ខន្តិ អហុ អប្បច្ចយោ អធិសល្ខតោយំ សមណោតិ យន្ធ្ងាមំ យេន ភគវា តេនុបសង្កមេយ្យំ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ សន្តិកេ អច្ចយំ អច្ចយតោ ទេសេយ្យន្តិ អច្ចយោ មំ ភន្តេ អច្ចគមា យថាពាលំ យថាមូឡ្ហំ យថាអកុសលំ យស្ស មេ ភគវតោ សិក្ខាបទប្បដិសំយុត្តាយ ធម្មិយា កថាយ កិត្តិ សទ្ទសទ្ទន្តេ សមាទបេន្តេ សមុត្តេជេន្តេ សម្បហំសេន្តេ អហុទេវ អក្ខន្តិ អហុ អប្បច្ចយោ អធិសល្ខតោយំ សមណោតិ តស្ស មេ ភន្តេ ភគវា អច្ចយំ អច្ចយតោ បដិគ្គណ្ហាតុ អាយតឹ សំវរាយាតិ ។ តក្ខ តំ ភគវ្ហប អច្ចយោ អច្ចគមា យថាពាលំ

របស់អាត្មាអញហើយ អាត្មាអញឈ្មោះថាឥតលាភ អាត្មាអញបានខាស់ហើយ អាត្មាអញមិនមែនបានល្អទេ ព្រោះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ អាត្មាអញមានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក បើដូច្នេះគួរអាត្មាអញ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ត្រូវសំដែងទោសតាមទោស ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទោសបានប្រព្រឹត្តកន្លងហើយនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្សពាលយ៉ាងណា វង្វេងយ៉ាងណា មិនឈ្លាសវៃយ៉ាងណា ព្រោះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកភិក្ខុឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីមិនអត់ទ្រាំ មិនត្រេកអរថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រុលពេក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលអត់ទោសតាមទោស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីសេចក្តីសង្រួមតទៅ ។ អើ កស្សប:ទោសប្រព្រឹត្តកន្លងហើយនូវអ្នក ដែលជាមនុស្សពាលយ៉ាងណា

យថាមូឡ្ហំ យេថាអកុសលំ យេសុ្ច តេ មយា
សិក្ខាបទប្បដិសំយុត្តាយ ឆម្ហិយា តេថាយ តិក្ខ
សន្តសេ្ចន្តេ សមាធបេន្តេ សមុត្តេជេន្តេ សម្បហំសេន្តេ
អហុនេវ អក្ខន្តិ អហុ អប្បច្ចយោ អធិសល្ខេតេ-
ភាយំ សមណោតិ យតោ ច ខោ តុំ តេសុ្ចប អច្ចយំ
អច្ចយតោ ទិស្វា យថាធម្មំ បដិករោសិ តន្តេ មយំ
បដិគ្គណ្ហាម វុឌ្ឍិ ហោសា តេសុ្ចប អរិយសុ្ច វិនយេ
យោ អច្ចយំ អច្ចយតោ ទិស្វា យថាធម្មំ បដិករោតិ
អាយតឹ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ ថេរោ ចេបិ តេសុ្ចប
តិក្ខុ ហោតិ ន សិក្ខាកាមោ សិក្ខាសមាធានសុ្ច
ន វណ្ណភាធឺ យេ ចញ្ញេ តិក្ខុ ន សិក្ខាកាមា
តេ ច សិក្ខាយ ន សមាធបេតិ យេ ចញ្ញេ
តិក្ខុ សិក្ខាកាមា តេសញ្ច ន វណ្ណំ កណាតិ
ភូតំ តច្ចំ តាលេន ឱរុបសុ្ចបាំ តេសុ្ចប ថេរសុ្ច
តិក្ខុនោ ន វណ្ណំ កណាមិ ។ តំ តិសុ្ច ហោតុ ។

វង្វេងយ៉ាងណា មិនឈ្លាសវៃយ៉ាងណា អ្នកមិនមានសេចក្តីអត់ទ្រាំ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរនឹងតថាគត កាលដែលពន្យល់ពួកភិក្ខុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថា ដ៏ប្រកបដោយសិក្ខាបទថា សមណៈនេះ ដូចជាដុសខាត់ជ្រលេពេក ម្នាលកស្សប: កាលបើអ្នកឃើញទោសតាមទោស ហើយត្រឡប់ធ្វើសមគួរតាមធម៌ តថាគតទទួលអត់ទោសនោះដល់អ្នក ម្នាលកស្សប: បុគ្គលណាឃើញទោសតាមទោស ហើយត្រឡប់ធ្វើសមគួរតាមធម៌ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមតទៅ នេះជាសេចក្តីចំរើនក្នុងវិន័យ របស់អរិយៈ ។ ម្នាលកស្សប: បើភិក្ខុជាភិក្ខុជាថេរៈ មិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សា មិនសរសើរគុណនៃការសិក្សា សមាទាននូវការសិក្សា មិនបបួលពួកភិក្ខុដទៃ ដែលមិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សា មិនសរសើរគុណពួកភិក្ខុដទៃ ដែលចូលចិត្តនឹងការសិក្សានោះ ឲ្យពិតមែនតាមកាល ម្នាលកស្សប: តថាគតមិនសរសើរភិក្ខុជាថេរៈមានសភាពដូច្នេះទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

សត្តា ហិស្ស វណ្ណំ កណាតីតិ អញ្ញេ ន កិក្ខូ កដេយ្យុំ យេ ន កដេយ្យុំ ត្យស្ស និដ្ឋានុកតំ អាបដ្ឋេយ្យុំ យស្ស និដ្ឋានុកតំ អាបដ្ឋេយ្យុំ តេសន្តំ អស្ស ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ តស្មាហំ កេសុប ឃវ្ហបស្ស ថេរស្ស កិក្ខូនោ ន វណ្ណំ កណាមិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ កេសុប កិក្ខុ ហោតិ ។បេ។ នវោ ចេបិ កេសុប កិក្ខុ ហោតិ ន សិក្ខាកាមោ សិក្ខាសមាទានស្ស ន វណ្ណាវាទី យេ ចញ្ញេ កិក្ខូ ន សិក្ខាកាមា តេ ច សិក្ខាយ ន សមាទបេតិ យេ ចញ្ញេ កិក្ខូ សិក្ខាកាមា តេសញ្ច ន វណ្ណំ កណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឃវ្ហបស្ហាហំ កេសុប នវស្ស កិក្ខូនោ ន វណ្ណំ កណាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សត្តា ហិស្ស វណ្ណំ កណាតីតិ អញ្ញេ ន កិក្ខូ កដេយ្យុំ

ព្រោះក្រែងពួកកិកុជវៃសេពគប់ កិកុជាថេរៈនោះ ដោយចូលចិត្តថា ព្រះជាគ្រូទ្រង់សរសើរកិកុជាថេរៈនោះ ពួកកិកុជាអ្នកសេពគប់នឹងកិកុជាថេរៈនោះ រមែងប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិរបស់កិកុជាថេរៈនោះ អំពើនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលដ៏វែង ដល់ពួកកិកុដែលប្រព្រឹត្តតាមទិដ្ឋិនោះ ម្នាលកស្សបៈ ព្រោះហេតុនោះហើយ ឋានជាតថាគតមិនសរសើរ កិកុជាថេរៈ មានសភាពដូច្នេះ។ ម្នាលកស្សបៈ បើទុកជាកិកុជាតណ្ហាល ។ បេ ។ ម្នាលកស្សបៈ បើទុកជាកិកុ៥ តែមិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សា មិនសរសើរគុណនៃកិរិយាសមាទាននូវការសិក្សា មិនបបួលពួកកិកុជវៃ ដែលមិនចូលចិត្តនឹងការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សាមិនសរសើរគុណរបស់ពួកកិកុជវៃ ដែលចូលចិត្តនឹងការសិក្សាឱ្យទៀងពិតតាមកាលគួរ ម្នាលកស្សបៈ តថាគតមិនសរសើរកិកុ៥បែបនោះទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថាពួកកិកុជវៃសេពគប់ពួកកិកុ៥នោះដោយគិតថា ព្រះជាគ្រូទ្រង់សរសើរគុណកិកុនោះ

យេ ន កដេយ្យុ ត្យស្ស ធិដ្ឋាធុកតំ អាបជ្ជេយ្យុំ យស្ស ធិដ្ឋាធុកតំ អាបជ្ជេយ្យុំ តេសន្តំ អស្ស ធីយរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ តស្មាហំ កសម្បវ ឱវរកសម្បវ នវស្ស កិក្ខោ ន វស្សំ កណាមិ ។ ថេរេ ចេបិ កសម្បវ កិក្ខុ ហោតិ សិក្ខាកាមោ សិក្ខាសមាធានស្ស វណ្ណវាទី យេ ចញ្ញេ កិក្ខូ ន សិក្ខាកាមា តេ ច សិក្ខាយ សមាទបេតិ យេ ចញ្ញេ កិក្ខូ សិក្ខាកាមា តេសញ្ច វស្សំ កណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឱវរកសម្បវាហំ កសម្បវ ថេរស្ស កិក្ខោ វស្សំ កណាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សត្ថា ហិស្ស វស្សំ កណាតីតិ អញ្ញេ ន កិក្ខូ កដេយ្យុំ យេ ន កដេយ្យុំ ត្យស្ស ធិដ្ឋាធុកតំ អាបជ្ជេយ្យុំ យស្ស ធិដ្ឋាធុកតំ អាបជ្ជេយ្យុំ តេសន្តំ អស្ស ធីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ តស្មាហំ កសម្បវ ឱវរកសម្បវ ថេរស្ស កិក្ខោ វស្សំ កណាមិ ។

ពួកកិកុអកសេពគប់កិកុខីនោះ ប្រព្រឹត្តទៅតាមទង្ខិកិកុនោះ អំពើនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលដ៏វែងដល់ពួកកិកុដែលប្រព្រឹត្តតាមទង្ខិនោះ ម្នាលកស្សប: ព្រោះហេតុនោះបានជាតថាគតមិនសរសើរគុណរបស់កិកុខីមានសភាពដូច្នេះទេ ។ ម្នាលកស្សប: បើកិកុជាថេរ: អ្នកមានប្រាថ្នាន្ថូវការសិក្សា សរសើរគុណនៃកិរិយាសមាទាននូវការសិក្សាតែង៏បបួលពួកកិកុដទៃ ដែលមិនប្រាថ្នាន្ថូវការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សា សរសើរគុណរបស់ពួកកិកុដទៃ ដែលប្រាថ្នាន្ថូវការសិក្សា ពិតមែនតាមកាល ម្នាលកស្សប: តថាគតសរសើរគុណកិកុជាថេរ:មានសភាពដូច្នេះ ។ ហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។ ព្រោះពួកកិកុដទៃ សេពគប់នូវកិកុជាថេរ:នោះដោយគិតថា ព្រះជាគ្រូទ្រទ្រង់សរសើរគុណកិកុនោះ ពួកកិកុនោះតែងប្រព្រឹត្តតាមទង្ខិរបស់កិកុជាថេរ:ដែលខ្ជិនសេពគប់នោះ អំពើរបស់ពួកកិកុដែលប្រព្រឹត្តតាមទង្ខិរបស់កិកុជាថេរ:នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលដ៏វែង ម្នាលកស្សប: ព្រោះហេតុនោះ តថាគតសរសើរគុណរបស់កិកុជាថេរ:មានសភាពដូច្នេះ ។

មជ្ឈិមោ ចេបិ កាសាវបុ កិក្ខុ ហោតិ ។បេ។ ឧភោ ចេបិ កាសាវបុ កិក្ខុ ហោតិ សិក្ខាកាមោ សិក្ខាសមាទានស្ស វណ្ណវាទី យេ ចញ្ញេ កិក្ខូ ន សិក្ខាកាមា តេ ច សិក្ខាយ សមាទបេតិ យេ ចញ្ញេ កិក្ខូ សិក្ខាកាមា តេសញ្ច វណ្ណំ កណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឯវរូបស្សាហំ កាសាវបុ ឧភស្ស កិក្ខុនោ វណ្ណំ កណាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សត្ថា ហិស្ស វណ្ណំ កណាតីតិ អញ្ញេ ន កិក្ខូ កដេយ្យុំ យេ ន កដេយ្យុំ ឥស្ស ធិដ្ឋធុតតំ អាបដ្ឋេយ្យុំ យស្ស ធិដ្ឋធុតតំ អាបដ្ឋេយ្យុំ តេសន្តំ អស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ តស្មាហំ កាសាវបុ ឯវរូបស្ស ឧភស្ស កិក្ខុនោ វណ្ណំ កណាមីតិ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុជាកល្យាណបុថុជ្ជន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទី ជាអ្នកមានប្រាថ្នាតិចនូវការសិក្សា ជាអ្នកសរសើរគុណនៃកិរិយាសមាទាននូវការសិក្សា បបួលពួកភិក្ខុដទៃ ដែលមិនមានប្រាថ្នាតិចនូវការសិក្សានោះ ឲ្យសិក្សាផង សរសើរគុណរបស់ភិក្ខុដទៃ ដែលប្រាថ្នាការសិក្សាពិតមែន តាមកាលដ៏គួរផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសរសើរគុណរបស់ភិក្ខុទីមានសភាពដូច្នេះ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះពួកភិក្ខុដទៃ សេពគប់នឹងភិក្ខុទីនោះដោយគិតថា ព្រះជាគ្រូច្រើនសរសើរគុណរបស់ភិក្ខុនោះ ពួកភិក្ខុនោះ រមែងប្រព្រឹត្តតាមទង្វើរបស់ភិក្ខុដែលខ្លួនសេពគប់នោះ អំពើរបស់ពួកភិក្ខុដែលប្រព្រឹត្តតាមទង្វើរបស់ពួកភិក្ខុទីនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏វែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគត សរសើរគុណរបស់ភិក្ខុទីមានសភាពដូច្នេះ ។

ចប់ សមណវគ្គ ទី ៤ ។

តស្សុទ្ទានំ

សមណោ តទ្វេកោ ខេត្តោ

វជ្ជិបុត្តោ ច សេខិតា

តយោ ច សេខិនោ វុត្តា

ទ្វេ សត្ថា បង្កភេន ចាតិ ។

ឧទ្ទាននៃសមណវគ្គនោះគឺ

សមណកិច្ច ១ សូត្រ សត្ថលា ១ សូត្រ ស្រែ ១ សូត្រ វដ្ឋិបុត្តកៈ ១ សូត្រ សេក្ខបុគ្គល ១ សូត្រ កិក្ខុំបំពេញសិក្សា ៣ សូត្រ សិក្ខា ២ សូត្រ រឿងបង្កជានិគម ១ សូត្រ ។

(៤៤) តីណិមានិ ភិក្ខវេ កសដ្ឋកសដ្ឋ តហា-
បតិសដ្ឋ អច្ចាយិកានិ ករណីយានិ ។ កតមានិ
តីណិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ កសដ្ឋកោ តហាបតិ
សីឃសីឃំ ខេត្តំ សុកដ្ឋំ ករោតិ សុមតិកតំ(១)
សីឃសីឃំ ខេត្តំ សុកដ្ឋំ ករិត្វា សុមតិកតំ សីឃ-
សីឃំ ពីជានិ បតិដ្ឋាបេតិ សីឃសីឃំ ពីជានិ បតិដ្ឋា-
បេត្វា សីឃសីឃំ ឧទកំ អភិនេតិបិ អបនេតិបិ ។
ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ កសដ្ឋកសដ្ឋ តហាបតិសដ្ឋ
អច្ចាយិកានិ ករណីយានិ ។ តសដ្ឋ ខោ តំ ភិក្ខវេ
កសដ្ឋកសដ្ឋ តហាបតិសដ្ឋ ឧត្តិ សា ឥទ្ធិ វា អានុភាវោ
វា អជ្ឈេ មេ ឆញ្ញានិ ជាយន្តុ ស្សេ កញ្ចិនិយោ ហោន្តុ
ឧត្តរស្សេ បចន្ទតិ អថខោ ភិក្ខវេ ហោតិ សោ សមយោ

---

១ ម. សុមដ្ឋិកតំ ។

(៤៤) ម្នាលកិកុតាំងពួយ ភរណីយកិច្ច ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាង
រួសរាន់ របស់កស្សកគហបតី (គហបតីអកក្ករោស) នេះមាន ៣
យ៉ាង ។ ភរណីយកិច្ច៣យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុតាំងពួយ កស្ស-
កគហបតី ក្នុងលោកនេះ ក្ករោសស្រែឲ្យពេប ឲ្យល្អិតល្អន់យ៉ាងប្រញាប់ ១
លុះក្ករោសស្រែ រាបល្អិតល្អន់ យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ក៏ព្រោះពូជយ៉ាង
ប្រញាប់ ១ លុះព្រោះពូជ យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ក៏បញ្ចូលទឹកខ្លះ
បញ្ចេញទឹកខ្លះយ៉ាងប្រញាប់ ១ ។ ម្នាលកិកុតាំងពួយ ភរណីយកិច្ច
យ៉ាងរួសរាន់ របស់កស្សកគហបតី មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលកិកុតាំងពួយ កស្សកគហបតីនោះ មិនមានឫទ្ធិ មិនមានអានុភាព
(បង្គាប់បញ្ជា) ស្រែរនោះថា សូមឲ្យស្រែរបស់តាំងពួយ របស់អាត្មាអញ
លូតលាស់ក្នុងថ្ងៃនេះ មានបង្កើមក្នុងថ្ងៃស្អែក ទុំក្នុងថ្ងៃខានស្អែកជួរចុះ
ហានឡើយ ម្នាលកិកុតាំងពួយ លុះតែដល់វេលា ទើបស្រែរតាំងនោះ

យំ តស្ស កាសុកាសុ កមាបតិស្ស តានិ ឆញ្ញានិ ខុត្តុបរិណាមីនិ ជាយន្តិបិ ភញ្ជីនីបិ ហោន្តិ បចន្តិបិ ។ ឥមេមេ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ មានិ ភិក្ខុស្ស អច្ចាយិកានិ ករណីយានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ អធិសីលសិក្ខាសមាទានំ អធិចិត្តសិក្ខាសមាទានំ អធិបញ្ញាសិក្ខាសមាទានំ ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ ភិក្ខុស្ស អច្ចាយិកានិ ករណីយានិ ។ តស្ស ខោ តំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ ឧត្តិ សា ឥទ្ធិ ឯ អានុភាវោ ឯ អជ្ឈេ មេ អនុថានាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចតុ ស្វេ ឯ ខុត្តរស្វេ ឯតិ អជខោ ភិក្ខវេ ហោតិ សោ សមយោ យំ តស្ស ភិក្ខុនោ អធិសីលម្បិ សិក្ខតោ អធិចិត្តម្បិ សិក្ខតោ អធិបញ្ញម្បិ សិក្ខតោ អនុថានាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខវេ ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ តិព្ភោ នោ(๑) ជន្តុ ភវិស្សតិ អធិសីលសិក្ខាសមាទានេ តិព្ភោ នោ ជន្តុ ភវិស្សតិ

---

๑ ម. នោតិ ន ត្តុ ។

របស់កសត្រកគហបតីនោះផ្ទាស់ដូរហើយ ក៏លួតលាស់មានបង្ហើមពុំបាន។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការណីយកិច្ច ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងស្រួលបួល របស់ភិក្ខុ
នេះ ក៏មាន ៣ យ៉ាង យ៉ាងនោះដែរ។ ការណីយកិច្ច ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច។ គឺ សមាធានទូវអធិសីលសិក្ខា ១ សមាធានទូវអធិចិត្តសិក្ខា ១
សមាធានទូវអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការណីយកិច្ច
ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងស្រួលបួល របស់ភិក្ខុ មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុនោះមិនមានឫទ្ធិ មិនមានអានុភាព (បង្គាប់បញ្ជា) ចិត្តនោះថា
សូមឲ្យចិត្តរបស់អាត្មាអញ ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិន
ប្រកាន់មាំ ក្នុងថ្ងៃនេះឬថ្ងៃស្អែកឬក៏ថ្ងៃខានស្អែក ដូច្នេះបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ លុះតែដល់វេលាហើយ ទើបចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ដែលសិក្សាទូវ
អធិសីលផង សិក្សាទូវអធិចិត្តផង សិក្សាទូវអធិប្បញ្ញាផង ផុតស្រឡះចាក
អាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំបាន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួក
យើងនឹងជាបុគ្គលមានធន្ទៈយ៉ាងក្លៀវក្លាក្នុងការសមាធានទូវអធិសីលសិក្ខា

อนิจฺจสญฺญา ทุกฺขสญฺญา อนตฺตสญฺญา ปหานสญฺญา วิราคสญฺญา นิโรธสญฺญา สพฺพโลเก อนภิรตสญฺญา สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสนา อานาปานสฺสติ อสุภสญฺญา มรณสฺสติ กายคตาสติ ฯ

[๙๕] ตีณิมานิ กิกฺขาปทานิ อญฺญตีตฺถิยา ปริยาปนฺนา ปริยาปนฺนานิ ปญฺญาเปนฺติ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ จีวรปฺปฏิเสวนกิกฺขาปทานิ ปิณฺฑปาตปฺปฏิเสวนกิกฺขาปทานิ เสนาสนปฺปฏิเสวนกิกฺขาปทานิ(๑) ฯ ตตฺถิเม กิกฺขาปทา อญฺญตีตฺถิยา ปริยาปนฺนา จีวรปฺปฏิเสวนกิกฺขาปทานิ ปญฺญาเปนฺติ สาณานิปิ ภงฺคานิปิ ภงฺคานิปิ ขมานิปิ ขมานิปิ ทุสฺสานิปิ ทุสฺสานิปิ ปฏฺฏานิปิ ปฏฺฏานิปิ สาณานิปิ สาณานิปิ ปลฺลวานิปิ ปลฺลวานิปิ อจิรวตานิปิ อจิรวตานิปิ กุสจีรานิ กุสจีรานิ ภงฺคจีรานิ ภงฺคจีรานิ ขลกจีรานิ ขลกจีรานิ เกสกมฺพลานิ เกสกมฺพลานิ

---

๑ ฐ. เสนาสนปริภาคนฺติ ฯ

ពួកយើងនឹងជាបុគ្គលមានធន្ទៈយ៉ាងក្លៀវក្លា ក្នុងការសមាទានន្ទូវអធិចិត្ត-
សិក្ខា ពួកយើងនឹងជាបុគ្គលមានធន្ទៈយ៉ាងក្លៀវក្លា ក្នុងការសមាទាន
ន្ទូវអធិបញ្ញាសិក្ខាដូចេ្នះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសិក្សា
យ៉ាងនេះចុះ ។

(៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរ្ថិយ រមែង
បញ្ញត្តន្ទូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់៣ យ៉ាងនេះ ។ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់៣ យ៉ាង តើ
ដូចម្តេចៗ គឺសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
ចីវរ ១ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
បិណ្ឌបាត ១ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះ
អាស្រ័យសេនាសនៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក
ជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តន្ទូវហេតុនេះ ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកិលេស
ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចីវរនោះ គឺ ទ្រទ្រង់សំពត់សម្បកឆៃខ្លះ
ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលតា្បញលាយគ្នាខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលបកចេញអំពី
សាកសពខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់បំសុកូលខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលធ្វើ
ដោយសម្បកឈើខ្លះ ទ្រទ្រង់សែ្បកខ្លាឃ្មុំខ្លះ ទ្រទ្រង់សែ្បកខ្លា
ពាំងក្រចកខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលក្រងដោយស្មៅខ្លះ ទ្រទ្រង់
សំពត់ដែលក្រងដោយសម្បកក្រៅខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលក្រងដោយ
ចំរៀកក្តារខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលដែលតា្បញដោយសក់មនុស្សខ្លះ

ភលេកម្ពលម្ប ជាវេន្តិ ខុលុកបក្ខម្ប ជាវេន្តិ ។ ឥទំ
ខោ កិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា ចីវរម្ប្រវេកស្មឹ
បញ្ញាបេន្តិ ។ តត្រិទំ កិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិ-
ព្វាជកា បិណ្ឌាចាតម្ប្រវេកស្មឹ បញ្ញាបេន្តិ សាកក-
ភក្ខាបិ ហោន្តិ សាមាកភក្ខាបិ ហោន្តិ និវារ-
ភក្ខាបិ ហោន្តិ ទទ្ទុលភក្ខាបិ ហោន្តិ ហដភក្ខាបិ
ហោន្តិ កណភក្ខាបិ ហោន្តិ អាចាមភក្ខាបិ ហោន្តិ
បិញ្ញាកភក្ខាបិ ហោន្តិ តិណភក្ខាបិ ហោន្តិ
គោមយភក្ខាបិ ហោន្តិ វនមូលផលាហារា យាបេន្តិ
បវត្តផលភោជី ។ ឥទំ ខោ កិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា
បរិព្វាជកា បិណ្ឌាចាតម្ប្រវេកស្មឹ បញ្ញាបេន្តិ ។
តត្រិទំ កិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា សេនា-
សនម្ប្រវេកស្មឹ បញ្ញាបេន្តិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ សុសានំ
វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ កុសាតារំ ។

ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញដោយពេមកន្ទុយសេះខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលក្រងដោយស្បាមមៀមខ្លះៗម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តន្ទូវហេតុនេះឯង ក្នុងសេចក្តីសូម្បីស្លាត់ចាកកិលេសដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យចីវរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តន្ទូវហេតុនេះឯងក្នុងសេចក្តីសូម្បីស្លាត់ចាកកិលេសដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យបិណ្ឌបាតនោះ គឺជាអ្នកមានបន្ទៃស្រស់ជាអាហារខ្លះ មានអង្ករស្រែងជាអាហារខ្លះ មានស្លួយជាអាហារខ្លះ មានកំខេច (ចម្អៀរ) ស្បៃកជាអាហារខ្លះ មានស្ងួតប្រសាកយជាអាហារខ្លះ មានកន្ទក់ជាអាហារខ្លះ មានប្រាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ មានស្នៅជាអាហារខ្លះ មានអាចម៍គោជាអាហារខ្លះ មានមើមឈើនឹងផ្លែឈើព្រៃជាអាហារខ្លះ បរិភោគតែផ្លែឈើដែលជ្រុះស្រោចចំអែតអាត្មា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តន្ទូវហេតុនេះឯងក្នុងសេចក្តីសូម្បីស្លាត់ចាកកិលេសដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបិណ្ឌបាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរ្ថិយ តែងបញ្ញត្តន្ទូវហេតុនេះក្នុងសេចក្តីសូម្បីស្លាត់ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេនាសនៈនោះ គឺព្រៃមូបឈើ ព្រៃស្មសាន ព្រៃធំ ពីរាល គំនរបម្សៅ ពោធីលាន ។

ឥធំ ខោ កិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា សេត-
សនបរិវេកស្មឹ បញ្ញាបេន្តិ ។ ឥមានិ ខោ កិក្ខវេ
តីណិ អញ្ញតិត្ថិយា បរិព្វាជកា បរិវេកានិ បញ្ញាបេន្តិ ។
តីណិ ខោ បនិមានិ កិក្ខវេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ
កិក្ខុនោ បរិវេកានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ ឥធ
កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលវា ច ហោតិ ឧុស្សីលញ្ចស្ស
បហីនំ ហោតិ តេន ច វិវិត្តោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិកោ
ច ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ចស្ស បហីនា ហោតិ តាយ
ច វិវិត្តោ ហោតិ ខីណាសវោ ច ហោតិ អាសវា
ចស្ស បហីនា ហោន្តិ តេហិ ច វិវិត្តោ ហោតិ ។
យតោ ខោ កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលវា ហោតិ
ឧុស្សីលញ្ចស្ស បហីនំ ហោតិ តេន ច វិវិត្តោ
ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិកោ ច ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ចស្ស
បហីនា ហោតិ តាយ ច វិវិត្តោ ហោតិ
ខីណាសវោ ច ហោតិ អាសវា ចស្ស បហីនា
ហោន្តិ តេហិ ច វិវិត្តោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ
កិក្ខុ អកុប្បត្តោ សារប្បត្តោ សុទ្ធោ សារេ បតិដ្ឋិតោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយ តែងបញ្ញត្តនូវហេតុនេះ ឯង ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ចាកកិលេស ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ សេនាសនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយ តែងបញ្ញត្តនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ ចំណែកសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់របស់ភិក្ខុ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ក៏មាន៣យ៉ាង នេះដែរ ។ សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល លះបង់ការទ្រុស្តសីល ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការទ្រុស្តសីល ១ ជាអ្នកឃើញត្រូវ លះបង់ការឃើញខុស ស្ងប់ ស្ងាត់ចាកការឃើញខុសនោះ ១ ជាខីណាស្រព លះបង់អាសវៈ ស្ងប់ ស្ងាត់ចាកអាសវៈនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុជា អ្នកមានសីល លះបង់ការទ្រុស្តសីល ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការទ្រុស្តសីលនោះ ជាអ្នកឃើញត្រូវ លះបង់ការឃើញខុស ស្ងប់ស្ងាត់ចាកការឃើញខុស នោះ ជាខីណាស្រព លះបង់អាសវៈ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអាសវៈហើយ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះជាអ្នកដល់នូវការប្រសើរ បំ ត ដល់នូវខ្ទឹមសារ បរិសុទ្ធ តាំងនៅស៊ប់ ក្នុងធម៌មានខ្ទឹម ។

เสยฺยถาปิ กิกฺกาเว กาสฺสกาสฺส คหาป-
ติกสฺส สมฺปนฺนํ สาลิเกฺขตฺตํ ฯ ตเมนํ
กาสฺสโก คหปติ สีเยน สีเยน วหาเปยฺย
สีเยน สีเยน วหาเปตฺวา สีเยน สีเยน สงฺฆาเปยฺย
สีเยน สีเยน สงฺฆาเปตฺวา สีเยน สีเยน ขุฬาหาเปยฺย
สีเยน สีเยน ขุฬาหาเปตฺวา สีเยน สีเยน ปุญฺชํ
กาหาเปยฺย สีเยน สีเยน ปุญฺชํ กาหาเปตฺวา สีเยน สีเยน
มทฺทาเปยฺย สีเยน สีเยน มทฺทาเปตฺวา สีเยน สีเยน
ปลาลานิ ขุทฺทาเปยฺย สีเยน สีเยน ปลาลานิ
ขุทฺทาเปตฺวา สีเยน สีเยน กุสิกกํ ขุทฺทาเปยฺย
สีเยน สีเยน กุสิกกํ ขุทฺทาเปตฺวา สีเยน สีเยน
ขิฬุงฺคาเปยฺย สีเยน สีเยน ขิฬุงฺคาเปตฺวา สีเยน สีเยน
อคฺคิมาหาเปยฺย สีเยน สีเยน อคฺคิมาหาเปตฺวา สีเยน สีเยน
โกฏฺฐาเปยฺย สีเยน สีเยน โกฏฺฐาเปตฺวา สีเยน สีเยน
ฉุสานิ ขุทฺทาเปยฺย ฯเปฯ ตสฺส กิกฺกาเว
กาสฺสกสฺส คหปติสฺส ตานิ ฉฑฺฑานิ อกฺกุฏฺฐานิ
สาวชฺชานิ สุทฺธานิ สาเร ปติฏฺฐิตานิ ฯ

ម្នាលកិកូតាំងឆ្ងាយ ដូចជាស្រែស្រូវសាលីដ៏បរិបូណ៌របស់កសិករគហបតី ។ កសិករគហបតី ត្រូវព្រោះស្រូវនោះយ៉ាងប្រញាប់ លុះព្រោះរួចយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវច្រូតយ៉ាងប្រញាប់ លុះច្រូតយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវដញ្ជួនជាក់លានយ៉ាងប្រញាប់ លុះដញ្ជួនជាក់លានយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវគរជាគំនរយ៉ាងប្រញាប់ លុះគរជាគំនរយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវបែនឬបញ្ជាន់យ៉ាងប្រញាប់ លុះបែន ឬ បញ្ជាន់យ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវដុះចម្បើងយ៉ាងប្រញាប់ លុះដុះចម្បើងយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវរាស់កំទេច ឬ កំញ៉ាមយ៉ាងប្រញាប់ លុះរាស់កំទេច ឬ កំញ៉ាមយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវរោយយ៉ាងប្រញាប់ លុះរោយយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវដញ្ជួនជាក់ជង្រុក យ៉ាងប្រញាប់ លុះដញ្ជួនជាក់ជង្រុកយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវបុកយ៉ាងប្រញាប់ លុះបុកយ៉ាងប្រញាប់ហើយ ត្រូវអុំយកអង្កាមចេញយ៉ាងប្រញាប់ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ងាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ស្រូវរបស់កសិករគហបតីនោះ រមែងដល់នូវការប្រសើរបំផុត ដល់នូវខ្ទឹមសារ ដ៏បរិសុទ្ធ តាំងនៅសិប់ក្នុងខ្ទឹមសារ យ៉ាងណាមិញ ។

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សីលវា ច ហោតិ ឧុស្សីលញ្ញូស្ស បហីនំ ហោតិ តេន ច អ៊ីត្តោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិកោ ច ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ចស្ស បហីនា ហោតិ តាយ ច អ៊ីត្តោ ហោតិ ទីឃាសវោ ច ហោតិ អាសវា ចស្ស បហីនា ហោន្តិ តេហិ ច អ៊ីត្តោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អក្ខប្បត្តោ សារប្បត្តោ សុទ្ធោ សារេ បតិដ្ឋិតោតិ ។

(๙๖) សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ សារទសមយេ វិទ្ធេ វិតតវលាហកេ ទេវេ អាទិច្ចោ ឧតំ អព្ភុស្សុក្កមានោ សព្ពំ អាកាសគតំ តមំ(๑) អភិវិហច្ច ភាសតេ ច តបតេ ច វិរោចតិ ច ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ យតោ អរិយសាវកស្ស វិវដំ វិតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទិ សហទស្សនុប្បាទា ភិក្ខវេ អរិយសាវកស្ស តីណិ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្ពតបរាមាសោ អថាបរំ ទ្វីហិ ឆម្ភិ ធម្មេហិ ឯយ្យាតិ(๒)

---

๑ ម. តមគតំ ។ ๒ ម. បហិយ្យតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីល លះបង់នូវការប្រទូស្តសីល សូម្បីស្ងាត់ចាកការប្រទូស្តសីលនោះផង ជាអ្នកឃើញត្រូវ លះបង់នូវការឃើញខុស សូម្បីស្ងាត់ចាកការឃើញខុសនោះផង ជាខីណាស្រព លះបង់អាសវៈ សូម្បីស្ងាត់ចាកអាសវៈនោះផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះជាអ្នកដល់នូវការប្រសើរបំផុត ដល់នូវខ្ញឹមសារ បរិសុទ្ធតាំងនៅស៊ប់ ក្នុងធម៌មានខ្ញឹមសារ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាព្រះអាទិត្យស្វាងស្រឡះចាកពពក ឰដ៏អាកាស ដែលមានវលាហកៈប្រាសទៅឆ្ងាយ ក្នុងសរទសម័យ ហើយក៏កំចាត់បង់នូវងងឹត ដែលនៅឯអាកាសទាំងអស់ រមែងភ្លឺត្រចះត្រចែង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា ធម្មចក្ខុដែលប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល បានកើតឡើងដល់អរិយសាវក ហើយម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបអរិយសាវក លះបង់នូវសញ្ញោជនៈ ៣ ប្រការ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិកិច្ឆា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ ជាមួយនឹងការកើតឡើងនៃទស្សនៈ លុះកាលជាខាងក្រោយមក ទៀត ក៏រើចេញចាកធម៌ ២ យ៉ាង

អភិជ្ឈាយ ច ព្យាចាទេន ច ។ សោ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ តស្មឹ ខេ កិក្ខវេ សមយេ អរិយសាវកោ កាលំ ករេយ្យ ឆត្តំ តំ សញ្ញោជនំ យេន សញ្ញោជនេន សំយុត្តោ អរិយសាវកោ បុនយិមំ លោកំ អាគច្ឆេយ្យាតិ ។

(៩៧) តិស្សោ ឥមា កិក្ខវេ បរិសា ។ កតមា តិស្សោ ។ អក្ខាតី បរិសា វក្កា បរិសា សមក្កា បរិសា ។ កតមា ច កិក្ខវេ អក្ខាតី បរិសា ។ ឥធ កិក្ខវេ យស្សុំ បរិសាយំ ថេរកា កិក្ខូ ច ពាហុល្លិកា ហោន្តិ ច សាថលិកា

គឺអកិដ្ឋា ១ ញ្ជាជាទ ១ ។ អរិយសាវកនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទីធីវិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអរិយសាវក ធ្វើកាលកិរិយា ក្នុងសម័យនោះ អរិយសាវកនោះ រមែងមិនប្រកបដោយសញ្ញោជនៈដែលនាំឲ្យមកកាន់លោកនេះទៀតឡើយ ។

[៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្យនេះមាន ៣ ពួក ។ បរិសទ្យ ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺអគ្គបរិសទ្យ (បរិសទ្យមានគុណប្រសើរបំផុត) ១ វគ្គបរិសទ្យ (បរិសទ្យជាពួក) ១ សមគ្គបរិសទ្យ (បរិសទ្យមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អគ្គបរិសទ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានពួកភិក្ខុជាថេរៈ ក្នុងបរិសទ្យណា មិនល្មោភ (ក្នុងបច្ចយ) មិនបន្ទរបន្ទយ (ក្នុងវិត្រសិក្ខា)

ភៀក្ខវេ ឯកច្ចស្មិញ្ហិ បរិវេសកេ បុព្ពណ្ហេ អារកត្តិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ តេសំ បច្ឆិមា ជនតា ឯិជ្ឈានុកតំ អាបជ្ជតិ សាបិ ហោតិ ឧ ពាហុល្លិកា ឧ សាទលិកា ភៀក្ខវេ ឯកច្ចស្មិញ្ហិ បរិវេសកេ បុព្ពណ្ហេ អារកតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ អក្ខវតី បរិសា ។ កតមា ច ភិក្ខវេ វក្កា បរិសា ។ ឥធ ភិក្ខវេ យស្សុំ បរិសាយំ ភិក្ខូ កណ្ហាធជាតា កាលហាជាតា វិកធាបជ្ជា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ វក្កា បរិសា ។ កតមា ច ភិក្ខវេ សមក្កា បរិសា ។ ឥធ ភិក្ខវេ យស្សុំ បរិសាយំ ភិក្ខូ សមក្កា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា

ដាក់ចុះនូវធុរៈកង្វល់តាបតគឺនីវរណៈទាំង ៥ មានការសុះសៅកង្វល់សេចក្តីសូម្បីស្វាត់ជាប្រធាន ប្រារព្ធព្យាយាមដើម្បីដល់នូវធម៌ដែលមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវធម៌ដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ពួកជនជាខាងក្រោយ រមែងដល់នូវទំនុកគតិនៃកិកូជាថេរៈទាំងនោះ ឯពួកបរិសទ្យនោះក៏មិនបានល្មោភកង្វល់បច្ច័យ មិនបានបន្ទរបន្ទុយកង្វល់ត្រៃសិក្ខា ដាក់ចុះនូវធុរៈកង្វល់តាប សេចក្តីសូម្បីជាប្រធាន ប្រារព្ធព្យាយាមដើម្បីដល់នូវធម៌ដែលមិនទាន់ដល់ ដើម្បីបាននូវធម៌ដែលមិនទាន់បាន ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា អគ្គវតីបរិសទ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វគ្គបរិសទ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ពួកភិក្ខុក្នុងបរិសទ្យណា ជាអ្នកបង្កហេតុបង្កជម្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយលំពែងគឺមាត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា វគ្គបរិសទ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមគ្គបរិសទ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ពួកភិក្ខុក្នុងបរិសទ្យណា ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា មានសភាពដូចជាទឹកដោះ លាយដោយទឹក

អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរន្តិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ សមណោ បរិសា ។ យស្មឹ ភិក្ខវេ សមយេ ភិក្ខុ សមណោ សម្មោទមានោ 'អវិវទមានោ ខីរោទកីភូតោ អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តោ វិហរន្តិ ពហុំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ តស្មឹ សមយេ បុញ្ញំ បសវន្តិ ព្រហ្មំ ភិក្ខវេ វិហារំ តស្មឹ សមយេ ភិក្ខុ វិហរន្តិ យនិទំ មុទិតាយ ចេតោវិ-មុត្តិយា បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទិយតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ឧបរិបព្វតេ ថុល្លផុសិតកេ ទេវេ វស្សន្តេ តំ ឧទកំ យថានិន្នំ វត្តមានំ បព្វតកន្ទរបទរសាខា បរិប្ផរតិ បព្វតកន្ទរបទរសាខា បរិប្ផុក កុសេ្សឡ្ហេ បរិប្ផរន្តិ កុសេ្សឡ្ហា បរិប្ផុក មហាសោតេ បរិប្ផរន្តិ មហាសោតា បរិប្ផុក កុន្នទិយោ បរិប្ផរន្តិ កុន្នទិយោ បរិប្ផុក មហានទិយោ បរិប្ផរន្តិ មហានទិយោ បរិប្ផុក សមុទ្ទំ បរិប្ផរន្តិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ យស្មឹ សមយេ

មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា សមគ្គបវាសៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលាណា ពួកភិក្ខុមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា មានសភាពដូចទឹកដោះ លាយដោយទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុ រមែងបានបុណ្យដ៏ច្រើន ក្នុងវេលានោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុ រមែងនៅដោយព្រហ្មវិហារធម៌ ក្នុងវេលានោះ កាលបើភិក្ខុ មានចិត្តរីករាយ ដោយមុទិតាចេតោវិមុត្តិហើយ ប៊ីតិក៏កើតឡើង កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយប៊ីតិ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះភិក្ខុមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏ទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើភិក្ខុបានទទួលនូវសុខហើយ ទើបចិត្តតាំងមាំក្នុងអារម្មណ៍បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាភ្លៀងដែលមានគ្រាប់ដ៏ធំៗ បង្អុរបុះមកលើភ្នំ ទឹកភ្លៀងនោះ រមែងហូរទៅកាន់ទំនាប បំពេញជ្រោះភ្នំអូរនឹងប្រឡាយ លុះជ្រោះភ្នំអូរនឹងប្រឡាយពេញហើយ ក៏បំពេញបឹងតូចៗ លុះបឹងតូចៗ ពេញហើយ ក៏បំពេញបឹងធំៗ លុះបឹងធំៗ ពេញហើយ ក៏បំពេញស្ទឹងតូចៗ លុះស្ទឹងតូចៗពេញហើយ ក៏បំពេញស្ទឹងធំៗ លុះស្ទឹងធំៗ ពេញហើយ ក៏បំពេញសមុទ្រ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេលាណា

កិត្តិ សមត្តា សម្មោទមានា អភិនន្ទមានា ចីវរេនកតិភូតា
អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរន្តិ ឥមំ
កិត្តិវេ កិត្តិ តស្មឹ សមយេ បុញ្ញំ បសវន្តិ ព្រហ្មំ
កិត្តិវេ វិហារំ តស្មឹ សមយេ កិត្តិ វិហរន្តិ យទិទំ
មុទិតាយ ចេតោវិមុត្តិយា បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ
បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ
សុខំ វេទិយតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។
ឥមា ខោ កិត្តិវេ តិស្សោ បរិសាតិ ។

[៩៨] តីហិ កិត្តិវេ អង្គេហិ សមន្នាគតោ
រញ្ញោ ភទ្ទោ អស្សាជានីយោ រាជារហោ ហោតិ
រាជភោគ្គោ រញ្ញោ អង្គន្ត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ កតមេហិ
តីហិ ។ ឥធ កិត្តិវេ រញ្ញោ ភទ្ទោ អស្សាជានីយោ
វណ្ណសម្បន្នោ ច ហោតិ ពលសម្បន្នោ ច
ជវសម្បន្នោ ច ។ ឥមេហិ ខោ កិត្តិវេ តីហង្គេហិ
សមន្នាគតោ រញ្ញោ ភទ្ទោ អស្សាជានីយោ រាជារហោ
ហោតិ រាជភោគ្គោ រញ្ញោ អង្គន្ត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

ពួកកិកុ្ខមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា មានសភាព ដូចជាទឹកដោះ លាយដោយទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលកិកុ្ខទាំងឡាយ ពួកកិកុ្ខ រមែងបាននូវបុណ្យដ៏ច្រើនកងវេលានោះ ម្នាលកិកុ្ខទាំងឡាយ ពួកកិកុ្ខរមែងនៅដោយព្រហ្មវិហារធម៌កងវេលានោះ កាលបើកិកុ្ខមានចិត្តរីករាយ ដោយមុទិតាចេតោវិមុត្តិហើយ បីតិ ក៏កើតឡើង កាលបើកិកុ្ខមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះកិកុ្ខមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏ទទួលនូវសុខ កាលបើកិកុ្ខបានទទួលសុខហើយ ចិត្តក៏តាំងមាំបាន ក៏ឃ្លាតនោះឯង ។ ម្នាលកិកុ្ខទាំងឡាយ បរិសទ្យមាន ៣ ពួកនេះឯង ។

(៤៨) ម្នាលកិកុ្ខទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជាដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា ។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុ្ខទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជាក្នុងលោកនេះ ជាសេះបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១ ។ ម្នាលកិកុ្ខទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជាដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះឯង ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា ។

ฝาเมว ขោ ภิกฺขเว ตีหิ ฉหิ สมฺปนฺ-
นตาย ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย
ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ
โลกสฺส ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ ๕๓ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ วณฺณสมฺปนฺโน จ โหติ พลสมฺปนฺโน จ
ชวสมฺปนฺโน จ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณ-
สมฺปนฺโน โหติ ฯ ๕๔ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา
โหติ ปาติโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจ-
รสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี
สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุ วณฺณสมฺปนฺโน โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ พลสมฺปนฺโน โหติ ฯ ๕๕ ภิกฺขเว ภิกฺขุ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលនូវបេះដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវបេះដែលគេបម្រុងទទួលក្តី គួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្តុះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីលសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញនូវភ័យ ក្នុងសេចក្តីប្រព្រឹត្តទាំងពួង សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា

អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ទឬ-
ប្បរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ឯវំ
ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ពលសម្បន្នោ ហោតិ ។ កថញ្ច
ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឧវសម្បន្នោ ហោតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ
ភិក្ខុ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ
ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខ-
និរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធ-
គាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ឯវំ ខោ
ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឧវសម្បន្នោ ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ
ភិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុ-
នេយ្យោ ហោតិ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ
អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ ។

នេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាព្យាយាម ដើម្បីលះពួកធម៌ជាអកុសល ដើម្បីញុំាងពួកធម៌ជាកុសលឲ្យបរិបូណ៌ ជាអ្នកមានកម្លាំង មានសេចក្តីសង្វាតយ៉ាងមាំមិនដាក់ចុះ នូវធុរៈក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសទ្ធានេះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសទ្ធានេះយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវ របស់ដែលគេបម្រុងទទួលក្នុងវេលាគួរទទួលនូវទក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុត របស់សត្វលោក ។

[๙๙] ตีหิ ภิกฺขเวฺ องฺเคหิ สมนฺนาคโต
ราชา ภทฺโท อสฺสาชานิโย ภาชาราโห โหติ
ภาโรวฺโห ราชา อนฺตเรวฺ สงฺคาเม คจฺฉติ ฯ กตเม-
หิ ตีหิ ฯ ๑ ภิกฺขเวฺ ราชา ภทฺโท อสฺสา-
ชานิโย วณฺณสมฺปนฺโน จ โหติ พลสมฺปนฺโน
จ ชวสมฺปนฺโน จ ฯ ๑เมหิ โข ภิกฺขเวฺ
ตีหงฺเคหิ สมนฺนาคโต ราชา ภทฺโท อสฺสาชา-
นิโย ภาชาราโห โหติ ภาโรวฺโห ราชา อนฺตเรวฺ
สงฺคาเม คจฺฉติ ฯ เอวเมวฺ โข ภิกฺขเวฺ ตีหิ ธเมฺมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯเป ฯ
อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ
๑ ภิกฺขเวฺ ภิกฺขุ วณฺณสมฺปนฺโน จ โหติ พล-
สมฺปนฺโน จ ชวสมฺปนฺโน จ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเวฺ ภิกฺขุ
วณฺณสมฺปนฺโน โหติ ฯ ๑ ภิกฺขเวฺ ภิกฺขุ สีลวา
โหติ ฯเป ฯ สมาธาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ

[៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គនៃព្រះរាជា ។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អរបស់ព្រះរាជាក្នុងលោកនេះ ជាសេះបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អរបស់ព្រះរាជាដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គនៃព្រះរាជា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលនូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា ។បេ។ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។បេ។ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ

ฆโร ขา ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณสมฺปนฺโน โหติ ฯ
กายสมฺปนฺโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ พลสมฺปนฺโน โหติ ฯ
๔ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารทฺธวิริโย วิหรติ ฯเปฯ
อนิกฺขิตฺตธุโร กุสลเสสุ ธมฺเมสุ ฆโร ขา
ภิกฺขเว ภิกฺขุ พลสมฺปนฺโน โหติ ฯ กายสมฺปนฺโน
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺญวสมฺปนฺโน โหติ ฯ ๔ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ปญฺจนฺนํ นิวรณานํ สญฺญาณาย ปริกฺขยา
อุปจาตโก โหติ ตตฺถปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา
โลกา ฆโร ขา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺญวสมฺปนฺโน
โหติ ฯ สเมหิ ขา ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ
อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๑๐๐] ตีหิ ภิกฺขเว อเนเกหิ สมนฺนาคโต ราชา
จกฺกวตฺติ อสฺสาชานียา ราชารหา โหติ ราชภาโคว
ราชา อิตฺเถว สงฺขํ คจฺฉติ ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ
๔ ภิกฺขเว ราชา จกฺกวตฺติ อสฺสาชานียา

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ។ បេ ។ មិនដាក់ធុរៈ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសន្តុះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានជាឧបជ្ឈាតិកៈ (កង់សុគ្គវាស) ព្រោះអស់សញ្ញោជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោមហើយ បរិនិព្វានក្នុងកង់សុគ្គវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយសន្តុះយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួលទានរបស់ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ។

(១០០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជាដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា ។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជាកើតក្នុងលោកនេះ

វណ្ណសម្បន្នោ ច ហោតិ ពលសម្បន្នោ ច ឥរិយាបថសម្បន្នោ ច ។ ឥមេហិ ខោ កិក្ខវេ តីហង្គេហិ សមន្នាគតោ រញ្ញោ កម្ពោ អស្សាជានីយោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ រញ្ញោ អង្គត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ កិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ។ បេ ។ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស ។ កតមេហិ តីហិ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ វណ្ណសម្បន្នោ ច ហោតិ ពលសម្បន្នោ ច ឥរិយាបថសម្បន្នោ ច ។ កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ វណ្ណសម្បន្នោ ហោតិ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលវា ហោតិ ។ បេ ។ សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ឯវំ ខោ កិក្ខវេ កិក្ខុ វណ្ណសម្បន្នោ ហោតិ ។ កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ ពលសម្បន្នោ ហោតិ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ ។ បេ ។ អនិក្កិត្តឆ្ឆោ

ជាសេះបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះគាជានេយ្យដ៏ល្អ របស់ព្រះរាជា ដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះឯង ទើបជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាសេះព្រះរាជទ្រព្យ ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលនូវរបស់ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ បរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ។ បេ ។ មិនដាក់ធុរៈ

កុសលេសុ ធម្មេសុ ឃវំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ ពលំ-
សម្ភរោ ហោតិ ។ កថញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ ជវ-
សម្ភរោ ហោតិ ។ ឥធ តិក្ខវេ តិក្ខំ អាសវានំ
ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ
ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតិ ឃវំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ ជវសម្ភរោ ហោតិ ។
ឥមេហិ ខោ តិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
តិក្ខំ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ។ បេ ។ អនុត្តរំ
បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ ។

[๑๐๑] ឆយិមេ តិក្ខវេ ចោត្តកោ ទុព្ភណ្ណោ
ច ហោតិ ទុក្ខសម្ផស្សោ ច អប្បក្ខោ ច
មជ្ឈិមោបិ តិក្ខវេ ចោត្តកោ ទុព្ភណ្ណោ ច ហោតិ
ទុក្ខសម្ផស្សោ ច អប្បក្ខោ ច ឯណ្ណោបិ តិក្ខវេ
ចោត្តកោ ទុព្ភណ្ណោ ច ហោតិ ទុក្ខសម្ផស្សោ ច

កង៏កុសលធម៌តាំង៏ឡាយ ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ ភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ដោយ
កម្មាំង៏យ៉ាង៏នេះឯង៏ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសន្ទុះ
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ ភិក្ខុកង៏សាសនានេះ បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិនិង៏បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈតាំង៏ឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ខ្លួនឯង៏កង៏
បច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ ភិក្ខុដែលបរិបូណ៌
ដោយសន្ទុះយ៉ាង៏នេះឯង៏ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយ
ធម៌ ៣ យ៉ាង៏នេះឯង៏ ជាអ្នកគួរទទួលនូវបស់ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។
ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ។

[๑๐๑] ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ សំពត់ដែលគ្បាញដោយសម្បកឈើ
គោះបីថ្មី មានពណ៌អាក្រក់ មានសម្ផស្សអាក្រក់ តាំង៏មានតម្លៃតិ៏ច
ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ សំពត់សម្បកឈើ គោះបីជុំ មានពណ៌អាក្រក់
មានសម្ផស្សអាក្រក់ តាំង៏មានតម្លៃតិ៏ច ម្នាលភិក្ខុតាំង៏ឡាយ សំពត់
សម្បកឈើ គោះបីចាស់ មានពណ៌អាក្រក់ មានសម្ផស្សអាក្រក់

อปฺปกฺขา จ ฯ ฉิณฺณมูลา ภิกฺขเว โจตฺถกา ทุกฺขลิมวรมตฺถนฺ(๑) ติ กเถนฺติ สชฺฌายกฺขเณ ติ อตฺถ ชเนนฺติ ฯ ฆาเตยฺย เขา ภิกฺขเว ฉเก เจปิ ภิกฺขุ เหาติ ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม สงฺฆมชฺเฌ ทุพฺภณฺณาย วาจาย เสยฺยถาปิ สเก ภิกฺขเว โจตฺถโก ทุพฺภณฺณาย ตชฺชนียกมฺมารหา ภิกฺขเว สงฺฆ ปุคฺคลา วาจาย ฯ เย เขา ปนสฺส สเวนฺติ ภชนฺติ ปยิรุปาสนฺติ ธิฏฺฐา-นุกตึ อาปชฺชนฺติ เตสนฺตา เหาติ ทีฆรตฺตา อหิตาย ทุกฺขาย สงฺฆมชฺเฌ ทุกฺขสมฺผสฺสาย วาจาย เสยฺย-ถาปิ สเก ภิกฺขเว โจตฺถโก ทุกฺขสมฺผสฺสาย ตชฺชนีย-กมฺมารหา ภิกฺขเว สงฺฆ ปุคฺคลา วาจาย ฯ เยสฺส เขา ปน ปฏิกฺกณฺฐาติ ปีรวิปณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจย-ภิสชฺชปริกฺขาร เตสนฺตา น มหาปฺผลา เหาติ น มหานิสสา สงฺฆมชฺเฌ อปฺปกฺขาย วาจาย

---

๑ ม. ฉกฺขลิ ปริมณฺฑลนฺ ฯ

តាំងមានតម្លៃក៏តិច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកជនរមែងឆ្អែនបូរ
សំពត់សម្បុកឈើដ៏ចាស់នោះ ឲ្យជាសំពត់សម្រាប់ដូតឆ្នាំង ឬចោលលើ
គំនរសម្រាម ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុខ្ចីវិស្សា ជាអ្នក
ទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ចានជា តថាគតពោល
យ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះមានសម្បុគ្គឺគុណអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ
សំពត់សម្បុកឈើនោះ មានពណ៌អាក្រក់យ៉ាងណា តថាគតពោលនូវ
បុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បើពួកជនណា សេពគប់ចូលទៅអង្គុយជិត
ក៏ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ គឺយកបុគ្គលនោះជាបែបយ៉ាង ការសេពគប់ជាដើម
នោះ របស់ជនតាំងនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បី
សេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាយូរអង្វែង ចានជា តថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះ
ភិក្ខុនោះមានសម្ផស្សអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ សំពត់សម្បុកឈើ
មានសម្ផស្សអាក្រក់យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ តថាគតពោល
នូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បើបុគ្គលនោះទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារបស់ពួកជនណា ការទទួល
នោះ មិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន ដល់ពួកជននោះ
ឡើយ ចានជា តថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានតម្លៃតិច

សេយ្យថាបិ សោ កិក្ខវេ ចោត្តកោ អបរេន្ធ
តច្ចរមាមាំ កិក្ខវេ ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។ មជ្ឈិមោ
ចេបិ កិក្ខវេ កិក្ខុ ហោតិ ។ បេ ។ ថេរោ ចេបិ
កិក្ខវេ កិក្ខុ ហោតិ ខុសវ្ជីលោ ចាបជនេ្ញ ឥធមសវ្ជ
ខុព្ភណាតាយ វទាមិ សេយ្យថាបិ សោ កិក្ខវេ
ចោត្តកោ ខុព្ភណ្ណោ តច្ចរមាមាំ កិក្ខវេ ឥមំ
បុគ្គលំ វទាមិ ។ យេ ខោ បនសវ្ជ សេវន្តិ ភជន្តិ
បយិរុបាសន្តិ និដ្ឋានុគតំ អាបជ្ជន្តិ តេសន្តំ ហោតិ
ទីឃរត្តំ អហិតាយ ខុក្ខាយ ឥធមសវ្ជ ខុក្ខ-
សម្ផសវ្ជតាយ វទាមិ សេយ្យថាបិ សោ កិក្ខវេ
ចោត្តកោ ខុក្ខសម្ផស្សោ តច្ចរមាមាំ កិក្ខវេ ឥមំ
បុគ្គលំ វទាមិ ។ យេសំ ខោ បន បដិគ្គណ្ហាតិ
ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ
តេសន្តំ ន មហប្ផលំ ហោតិ ន មហានិសំសំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានតម្លៃតិចយ៉ាងណា តថាគតពោលនូវបុគ្គលនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុជាកណ្តាល ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីភិក្ខុជាថេរៈ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក (ក៏យ៉ាងនោះដែរ) ចានជា តថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះមានសម្បុរគឺគុណអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានពណ៌អាក្រក់យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បើពួកជនណា សេពគប់ចូលទៅអង្គុយជិត ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ គឺយកបុគ្គលនោះជាបែបយ៉ាងការសេពគប់ជាដើមនោះ របស់បុគ្គលទាំងនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាយូរអង្វែង ចានជា តថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្ផស្សអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានសម្ផស្សអាក្រក់ យ៉ាងណាមិញ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បើបុគ្គលនោះ ទ្រុស្តសីល បាបធម៌ សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារបស់ពួកជនណា ការទ្រុស្តនោះ មិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន

ឥធមស្ស អប្បក្ខតាយ វទាមិ សេយ្យថាបិ សោ កិក្ខវេ ចោត្តកោ អប្បក្ខោ តជ្ជបមាហំ កិក្ខវេ ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។ ឃវ្ចោ ចាយំ កិក្ខវេ ថេវោ កិក្ខុ សង្ឃមជ្ឈេ កណាតិ តមេនំ កិក្ខូ ឃវមាហំសុ កិំ ខោ តុយ្ហំ ពាលស្ស អព្យត្តស្ស កណាតេន តុំបិ ឆាម កណាតពុំ មញ្ញសីតិ ។ សោ កុបិតោ អនត្តមនោ តថារូបិំ ភិក្ខំ និច្ឆារេតិ យថារូចាយ ភិចាយ សង្ឃោ(๑) ខុក្ខិបតិ សង្ឃារក្ខជេវ ំ ចោត្តកំ ។ ឥវម្បិ កិក្ខវេ ភាសិកំ វត្តំ វណ្ណាវន្តញ្ចេវ ហោតិ សុខសម្ផស្សញ្ច មហគ្ឃញ្ច មជ្ឈិមម្បិ កិក្ខវេ ភាសិកំ វត្តំ វណ្ណាវន្តញ្ចេវ ហោតិ សុខសម្ផស្សញ្ច មហគ្ឃញ្ច ជិណ្ណាម្បិ កិក្ខវេ ភាសិកំ វត្តំ វណ្ណាវន្តញ្ចេវ ហោតិ សុខសម្ផស្សញ្ច មហគ្ឃញ្ច ។ ជិណ្ណាម្បិ កិក្ខវេ ភាសិកំ វត្តំ រតនបលិវេឋនំ ភ កភេឌ្ឍិ តន្ធការណ្ឌកេ ភ ំ ឆំ ឆក្ខិបឌ្ឍិ ។

---

๑ ម. សង្ឃោ តំ ។

ដល់ពួកជននោះឡើយ ឬបានជា តថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃតិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានតម្លៃតិច យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុជាថេរៈនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ពោលក៏ឥតណាលដំនុំសង្ឃ ពួកភិក្ខុបាននិយាយទៅនឹងភិក្ខុជាថេរៈនោះ យ៉ាងនេះថា ប្រយោជន៍អ្វី ដោយពាក្យដែលលោកជាភិក្ខុល្ងង់មិនឈ្លាស និយាយហើយ ទាំងខ្លួនលោកក៏ចេះបានត្រឹមតែពាក្យដែលខ្លួនត្រូវនិយាយ (ប៉ុណ្ណោះទេ) ។ ភិក្ខុជាថេរៈនោះ ក៏ក្រោធខឹង អាក់អន់ចិត្ត សង្ឃរោះបង់ខ្លួនចោលដោយវាចាយ៉ាងណា ក៏បញ្ចេញវាចាយ៉ាងនោះ ដូចគេចោលសំពត់សម្បកឈើនោះលើគំនរសម្រាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក គោះថ្មីមានពណ៌ល្អ មានសម្ផស្សក៏ស្រួល ទាំងមានតម្លៃក៏ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក គោះជំនំ មានពណ៌ល្អមានសម្ផស្សក៏ស្រួល ទាំងមានតម្លៃក៏ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក គោះចាស់ មានពណ៌ល្អ មានសម្ផស្សក៏ស្រួល ទាំងមានតម្លៃក៏ច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិក បើទុកជាចាស់ ក៏ពួកជនវៃមែងធ្វើនូវសំពត់នោះឲ្យជាសំពត់សម្រាប់រុំកែវ ឬជាក់ចុះក្នុងខ្លួចសម្រាប់ជាក់គ្រឿងក្រអូបដែរ ។

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ឆវេ ចេបិ ភិក្ខុ ហោតិ
សីលវា កល្យាណធម្មោ ឥធមស្ស សុវណ្ណតាយ
វាចាមិ សេយ្យថាបិ តំ ភិក្ខវេ ការាសិកំ វត្ថំ វណ្ណវន្តំ
តជ្ជបមាហំ ភិក្ខវេ ឥមំ បុគ្គលំ វាចាមិ ។ យេ ខោ
បនស្ស សេវន្តិ ភជន្តិ បយិរុបាសន្តិ ធិដ្ឋានុគតឹ
អាបជ្ជន្តិ តេសន្តំ ហោតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ
ឥធមស្ស សុខសម្ផស្សតាយ វាចាមិ សេយ្យថាបិ
តំ ភិក្ខវេ ការាសិកំ វត្ថំ សុខសម្ផស្សំ តជ្ជបមាហំ
ភិក្ខវេ ឥមំ បុគ្គលំ វាចាមិ ។ យេសំ ខោ បន
បដិគ្គណ្ហាតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយ-
ភេសជ្ជបរិក្ខារំ តេសន្តំ មហប្ផលំ ហោតិ មហា-
និសំសំ ឥធមស្ស មហាភ្ឋតាយ វាចាមិ សេយ្យថាបិ
តំ ភិក្ខវេ ការាសិកំ វត្ថំ មហាភ្ឋំ តជ្ជបមាហំ
ភិក្ខវេ ឥមំ បុគ្គលំ វាចាមិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ
ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ហោតិ ។ បេ ។ ថេរោ ចេបិ ភិក្ខវេ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវស្សា បើជាអ្នកមានសីល មានធម៌ដ៏ល្អ
ក៏យ៉ាងនោះដែរ ឬជាតថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះ មាន
សម្បុរគឺគុណដ៏ល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានពណ៌
ល្អយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏
យ៉ាងនោះដែរ។ បើជនពួកណា សេពគប់ចូលទៅអង្គុយជិត ដល់នូវទិដ្ឋ-
ធម្មិកត្ថ តើយកបុគ្គលនោះជាបៃតយ៉ាង ការសេពគប់ជាដើមនោះ របស់
បុគ្គលនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់
កាលជាយូរអង្វែង ឬជាតថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមាន
សម្ផស្សស្រស់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានសម្ផស្ស
ស្រស់យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះក៏
យ៉ាងនោះដែរ។ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ ទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ
ទិដ្ឋតិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារបស់ជនពួកណា ការទទួលនោះ រមែង
មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើនដល់ពួកជនទាំងនោះ ឬជា តថាគត
ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានតម្លៃច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សំពត់កាសិកនោះ មានតម្លៃច្រើនយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ពោះភិក្ខុជាកណ្តាល។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោះភិក្ខុជាថេរៈ

ភិក្ខុ ហោតិ សីលវា អារញ្ញាណធម្មោ ឥធមស្ស សុវណ្ណាតាយ វាចាយ សេយ្យថាបិ តំ ភិក្ខុវេ កាសិកំ វត្ថំ វណ្ណវន្តំ តជ្ជបមាហំ ភិក្ខុវេ ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។ យេ ខោ បនស្ស សេវន្តិ ភជន្តិ បយិរុទាសន្តិ ធិដ្ឋាទុកតំ អាបជ្ជន្តិ តេសន្តំ ហោតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ឥធមស្ស សុខសម្ផស្សតាយ វាចាមិ សេយ្យថាបិ តំ ភិក្ខុវេ កាសិកំ វត្ថំ សុខសម្ផស្សំ តជ្ជបមាហំ ភិក្ខុវេ ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។ យេសំ ខោ បន បដិក្កណ្ហាតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសន-គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ តេសន្តំ មហាផលំ ហោតិ មហានិសំសំ ឥធមស្ស មហាក្ឃតាយ វាចាមិ សេយ្យថាបិ តំ ភិក្ខុវេ កាសិកំ វត្ថំ មហាក្ឃំ តជ្ជបមាហំ ភិក្ខុវេ ឥមំ បុគ្គលំ វទាមិ ។ ឯវរូបោ ចាយំ ភិក្ខុវេ ឋបេត្វា ភិក្ខុ សង្ឃមជ្ឈេ កណាតិ

ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ (ក៏យ៉ាងនោះដែរ) ចានជា តថាគត
ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះកិក្ខុនោះមានសម្បុរគឺគុណដ៏ល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សំពត់កាសិកនោះ មានពណ៌ល្អយ៉ាងណាមិញ តថាគតពោលនូវបុគ្គល
នេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បើជនពួកណា សេពគប់ចូលទៅអង្គុយជិត
ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ គឺយកបុគ្គលនោះជាបែបយ៉ាង ការសេពគប់ជាដើមនោះ
របស់បុគ្គលនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ
អស់កាលជាយូរអង្វែង ចានជា តថាគតពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ
មានសម្ផស្សស្រួល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កាសិកនោះ មានសម្ផស្ស
ស្រួលយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ
ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសន:
ទីឯគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារបស់ពួកជនណា ការទទួលនោះ រមែង
មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដល់ពួកជននោះ ចានជា តថាគត
ពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានតម្លៃច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សំពត់កាសិកនោះ មានតម្លៃច្រើន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
ភិក្ខុជាថេរៈនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ពោលក៏ណាលដំនុំសង្ឃ

តមេនំ កិក្ខូ ឯវមាហំសុ អប្បសន្នា អាយស្មន្តេ ហោថ ថេរេ កិក្ខូ ឆម្ហា ឯឯយ្ហ កណាតីតំ ។ តស្មាតិហ កិក្ខវេ ឯវំ សិក្ខិតព្ពំ ការសិការត្តមា ភវិស្សាម ឯ ទោត្តកុបមាតិ ឯវញ្ហិ ហេ កិក្ខវេ សិក្ខិតព្ពន្តិ ។

(๑๐๒) យោ ខោ កិក្ខវេ ឯវំ វាទេយ្យ យថា យថាយំ បុរិសោ កម្មំ ករោតិ តថា តថា តំ បដិសំវេទិយតីតិ ឯវំ សន្តេ កិក្ខវេ ព្រហ្មចរិយ-វាសោ ឯ ហោតិ នុការសោ ឯ បញ្ញាយតិ សម្មាទុក្ខស្ស អន្តកិរិយាយ ។ យោ ច ខោ កិក្ខវេ ឯវំ វាទេយ្យ យថា យថា វេទនីយំ អយំ បុរិសោ កម្មំ ករោតិ តថា តថាស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិយតីតិ ឯវំ សន្តេ កិក្ខវេ ព្រហ្ម-ចរិយវាសោ ហោតិ នុការសោ បញ្ញាយតិ សម្មា-ទុក្ខស្ស អន្តកិរិយាយ ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស អប្បមត្តកម្បិ ចាបកម្មំ ករតំ តមេនំ

ពួកភិក្ខុបាននិយាយគ្នាចំពោះព្រះថេរៈនោះយ៉ាងនេះថា សូមលោកដ៏មានអាយុចាំឯង្ហាយ កុំមាត់ខ្ជាំង ភិក្ខុជាថេរៈ កំពុងសំដែងធម៌នឹងវិន័យ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯង្ហាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចាំឯង្ហាយត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងបមាដូចជាកាសិកពស្ត្រ មិនមែនឧបមាដូចជាសំពត់សម្បកឈើទេ ម្នាលភិក្ខុចាំឯង្ហាយ អ្នកចាំឯង្ហាយត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

[១០២] ម្នាលភិក្ខុចាំឯង្ហាយ បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះធ្វើអំពើយ៉ាងណា ។ រមែងទទួលនូវផលនៃអំពើយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯង្ហាយ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ ការនៅប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈក៏មិនមានឧកាស ដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខដោយប្រពៃក៏មិនប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯង្ហាយ បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះធ្វើអំពើដែលគួរទទួលផលយ៉ាងណា ។ រមែងទទួលនូវផលនៃអំពើនោះយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯង្ហាយ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានការនៅប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈក៏មាន ឧកាសដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខដោយប្រពៃក៏ប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯង្ហាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែចង្កិចបន្តិចហើយ (បាបកម្មនោះ) រមែងនាំបុគ្គលនោះ

นิรยํ อุปเนติ ฯ ๔๓ ปน ภิกฺขเว ฌิตกฺขสฺส ปุคฺคลสฺส ตาทิสายเว อปฺปมตฺตกํ ปาปกมฺมํ กตํ นิฏฺฐมฺปเนยฺยํ โหติ ขาณุปิ ฑายติ(๑) ตหุ-เทว ฯ ตกฺกฏฺฐปสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส อปฺปมตฺตกมฺปิ ปาปกมฺมํ กตํ ตเมนํ นิรยํ อุปเนติ ฯ ๔๓ ภิกฺขเว ฌิตกฺขา ปุคฺคลา อภาวิตกายา โหนฺติ อภาวิต-สีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา ปริตฺตา อปฺปาตุมา อปฺปทุกฺขวิหาริ ฌายิปสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส อปฺป-มตฺตกมฺปิ ปาปกมฺมํ กตํ ตเมนํ นิรยํ อุปเนติ ฯ ตกฺกฏฺฐปสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส ตาทิสายเว อปฺปมตฺตกํ ปาปกมฺมํ กตํ นิฏฺฐมฺปเนยฺยํ โหติ ขาณุปิ ฑายติ ตหุเทว ฯ ๔๓ ภิกฺขเว ฌิตกฺขา ปุคฺคลา ภาวิตกายา โหนฺติ ภาวิตสีลา

๑ ม. ฑายติ กึ ฯ

ទៅកាន់នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ចាបកម្មត្រឹមតែបន្តិច ប្រហែលគ្នានឹងចាបកម្មមុននោះដែរ ដែលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ធ្វើហើយ ជាកម្មត្រូវទទួលផលកងឥឡូវនេះ ឯកម្មតិចតួចស្គួចស្តើងមិនប្រាកដគឺថាមិនបានឲ្យផលកងអត្តភាពជាតំរប់ពីរទេ(លុះណា)តែកម្មច្រើនទើបប្រាកដគឺថាឲ្យផល កងអត្តភាពជាតំរប់ពីរបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបណា ដែលបានធ្វើចាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចហើយ (ចាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះចូលទៅកាន់នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានចំរើនកាយ មិនបានចំរើនសីល មិនបានចំរើនសមាធិចិត្ត មិនបានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណដ៏ស្គួចស្តើង មានគុណកងខ្លួនដ៏តិច មានការនៅជាទុក្ខ ព្រោះផលតិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបយ៉ាងនេះ ដែលបានធ្វើចាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចហើយ (ចាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះចូលទៅកាន់នរកបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបណា ដែលបានធ្វើចាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិច ប្រហែលគ្នានឹងចាបកម្មមុននោះដែរហើយទទួលផលកងឥឡូវនេះ ឯកម្មតិចតួចស្គួចស្តើង មិនប្រាកដ គឺថាមិនបានឲ្យផល កងអត្តភាពជាតំរប់ពីរ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដគឺថាឲ្យផលបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានចំរើនកាយ បានចំរើនសីល

ภาวิตตฺตา ภาวิตปญฺญา อปริตฺตา มหตฺตา อปฺปมาณาวิหารี ฯปฯ อิทฺธิปาทา ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส ตาทิสายเว อปฺปมตฺตกา ฌานกมฺมา กตา นิฏฺฐิตา ปหูเตว ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ปุริสสฺส ปาสาณมยา ปริตฺตา ขุทกมลฺลกา ปกฺขิปेยฺย ฯ ตา กึ มญฺญถ ภิกฺขเว อปินุ ตา ปริตฺตา ขุทกมลฺลกา ขุทกา อมุตฺตา ปาสาณมยาน ปาสาณา อสฺสุ อเปยฺยาฯ ฯ ฯปฯ ตา กิสฺส เหตุ ฯ อนุ(๑) หิ ภนฺเต ปริตฺตา ขุทกมลฺลกา ขุทกา ตา อมุตฺตา ปาสาณมยาน ปาสาณา อสฺสุ อเปยฺยาฯ ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ปุริสสฺส ปาสาณมยา กฏฺฐมยา ขนิยา ปกฺขิปेยฺย ฯ ตา กึ มญฺญถ ภิกฺขเว อปินุ สา กฏฺฐมยา ขนิ อมุตฺตา ปาสาณมยาน ปาสาณา อสฺสุ อเปยฺยาฯ ฯ เอวเมวโข ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส ตาทิสายเว อปฺปมตฺตกา ฌานกมฺมา กตา นิฏฺฐิตา ปหูเตว ฯ

---

๑ ม. อนุญฺจิ ฯ

បានចំរើនសមាធិចិត្ត បានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណជំរើន មាន
គុណកន្លឹងច្រើន មានការនៅដោយមិនមានកាគិលេស ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលបែបយ៉ាងនេះ ដែលបាននូវបាបកម្មត្រឹមតែបន្តិច ប្រ-
ហែលគ្មានទឹងបាបកម្មមុននោះហើយ ត្រូវទទួលផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួច
ស្ដួចស្ដើងមិនប្រាកដ គឺថាមិនឲ្យផល ក្នុងអត្តភាពជាគំរប់ពីរ (លុះណា)
តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដគឺថាឲ្យផលបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជា
បុរសបង់ដុំអំបិលមួយគ្រាប់ក្នុងផ្តិលទឹកយ៉ាងតូច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុរអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច ទឹកក្នុងផ្តិលយ៉ាងតូចនោះ
គួរជាទឹកប្រៃសព្វ ដោយអំបិលមួយគ្រាប់ ប៉ុណ្ណោះដែរឬ ។ យ៉ាងហ្នឹង
ហើយ ព្រះអង្គ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ព្រោះទឹកក្នុងផ្តិលនោះមានប្រមាណតិច ទឹកនោះជាទឹកប្រៃសព្វ
ដោយអំបិលមួយគ្រាប់ ប៉ុណ្ណោះបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ដូចជាបុរសបង់អំបិលមួយគ្រាប់ក្នុងទន្លេគង្គា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តើអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច ទន្លេគង្គានោះគួរប្រៃសព្វ
ដោយអំបិលមួយគ្រាប់ ប៉ុណ្ណោះដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

ตํ กสิสฺส โหตุ ฯ อสุ ปน ภนฺเต กณฺหายนิยา มหาอุทกกฺขนฺโธ สพฺพา อมุกา โลณชเลน โลณา อสฺส อเหยฺยาติ ฯ ฆาเฏหิ ขาทิตฺวา กสิกฺขเม สเณกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส อปฺปมตฺตกมฺปิ ถาปกมฺหิ กตํ ตเมนํ นิรยํ อุปเนติ ฯ สพฺพ ปน กสิกฺขเม ฆกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ตาทิสายเปว อปฺปมตฺตกา ถาปกมฺหิ กตา นิฏฺฐมฺปเนยฺย ปาณิปิ ขาทติ ตมฺปิ เนว ฯ กถนฺปสฺส กสิกฺขเม ปุคฺคลสฺส อปฺปมตฺตกมฺปิ ถาปกมฺหิ กตา ตเมนํ นิรยํ อุปเนติ ฯ สพฺพ กสิกฺขเม ฆกาโยปิ ปุคฺคลา อกาลิตกาเยา โหนฺติ อกาลิตสีลา อกาลิตจิตฺตา อกาลิตปญฺญา ปริตฺตา อปฺปาตุมา อปฺปทุกฺขวิหารี ฆาปสฺส กสิกฺขเม ปุคฺคลสฺส อปฺปมตฺตกมฺปิ ถาปกมฺหิ กตา ตเมนํ นิรยํ อุปเนติ ฯ

ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះកង្ខីទន្ទគង្គា
ឯណោះ មានគំនរទឹកច្រើន គំនរទឹកយ៉ាងធំនោះមិនគួរប្រៀបស្មើ ដោយ
អំបិលមួយគ្រាប់ប៉ុណ្ណោះបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ
(បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គល នោះចូលទៅកាន់នរក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាប-
កម្មត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលគ្មានឱកាសធ្វើបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយត្រូវទទួល
ផលកម្មដ៏បច្ចុប្បន្ន ឯកម្មមានប្រមាណតិច មិនប្រាកដ (លុះណា) តែកម្មច្រើន
ទើបប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបែបណា
ដែលបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ)
នាំបុគ្គលនោះចូលទៅកាន់នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានចំរើនកាយ មិនបានចំរើនសីល មិនបាន
ចំរើនសមាធិចិត្ត មិនបានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណស្តួចស្តើង
មានគុណកង្ខីខ្លួនតិច មានការនៅជាទុក្ខ ព្រោះផលតិច ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលបែបនេះឯង ដែលបានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែ
បន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះចូលទៅកាន់នរក ។

กตีหุปสฺส กิกฺขเว ปุคฺคลสฺส ตาทิสายเ
อปฺปมตฺตกา จาปกตฺถา กตา นิฏฺฐมฺเยวนียา ปเหาติ
ฌาณาปิ ชายติ ปหาเยว ฯ ๕๓ กิกฺขเว
ฬกาโหา ปุคฺคลเ ภาวิตกาเยา ปเหาติ ภาวิต-
สีเลา ภาวิตจิตฺเต ภาวิตปญฺเญา อปริตฺเต มหาตฺต
อปฺปมาณาวิหารี ฬหุปสฺส กิกฺขเว ปุคฺคลสฺส ตาทิ-
สายเ อปฺปมตฺตกา จาปกตฺถา กตา นิฏฺฐมฺเยวนียา
ปเหาติ ชายติ ปหาเยว ฯ ๕๓ กิกฺขเว
ฬกาโหา อฑฺฒกหาปณาปิ ตนฺนา นิกฺขมติ
กหาปณาปิ ตนฺนา นิกฺขมติ กหาปณาสเตปิ
ตนฺนา นิกฺขมติ ฯ ๕๓ ปน กิกฺขเว ฬกาโหา
อฑฺฒกหาปณาปิ น ตนฺนา นิกฺขมติ กหาปณา-
ปิ น ตนฺนา นิกฺขมติ กหาปณาสเตปิ น
ตนฺนา นิกฺขมติ ฯ กตีหุโหา กิกฺขเว อฑฺฒกหาป-
ณาปิ ตนฺนา นิกฺขมติ กหาปณาปิ ตนฺนา
นิกฺขมติ กหาปณาสเตปิ ตนฺนา นิกฺขมติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបៃបណា ដែលបានធ្វើបាបកម្ម ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលគ្មានទឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយត្រូវទទួលផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួច រមែងមិនប្រាកដ (លុះណា) តែកម្មច្រើនទើបប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានចំរើនកាយ បានចំរើនសីល បានចំរើនសមាធិចិត្ត បានចំរើនវិបស្សនាបញ្ញា មានគុណច្រើន មានគុណក្នុងខ្លួនច្រើន មានការនៅដោយមិនមានពាធិ-ក្តិលេសទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបៃបយ៉ាងនេះឯងបានធ្វើបាបកម្ម ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលគ្មានទឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយត្រូវទទួលផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួច រមែងមិនប្រាកដ (លុះណា) តែកម្មច្រើន ទើបប្រាកដគឺឲ្យផលបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាប់ចំណង ព្រោះកន្ទុះកហាបណៈខ្លះ ជាប់ចំណងព្រោះមួយ កហាបណៈខ្លះ ជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈ ១០០ ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកន្ទុះកហាបណៈខ្លះ មិនជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ មិនជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈ ១០០ ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា រមែងជាប់ចំណង ព្រោះកន្ទុះកហាបណៈខ្លះ ជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ ជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈ ១០០ ខ្លះ ។

๕๓ ภิกฺขเว ฯเปฯ ธนฺโต เหาติ อปฺปสฺสุโต อปฺปโกเตโก ฯเปฯ ภิกฺขเว อฑฺฒกหาปณมตฺตมฺปิ ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ กหาปณมตฺตมฺปิ ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ กหาปณสตมตฺตมฺปิ ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว อฑฺฒกหาปณมตฺตมฺปิ น ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ กหาปณมตฺตมฺปิ น ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ กหาปณสตมตฺตมฺปิ น ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ ฯ ๕๓ ภิกฺขเว ฯเปฯ อฑฺโฒ เหาติ มหทฺธโน มหาโภเตโก ฯเปฯ ภิกฺขเว อฑฺฒกหาปณมตฺตมฺปิ น ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ กหาปณมตฺตมฺปิ น ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ กหาปณสตมตฺตมฺปิ น ภณฺฑนํ นิกฺขิปติ ฯ ยาเยว ขา ภิกฺขเว ๕เฉกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส อปฺปมตฺตกมฺปิ ฐานกมฺมํ กตํ ตเมนํ นิรยา ฑหเนติ ฯ ๕๓ ยถ ภิกฺขเว ฯเปฯ ปุคฺคลสฺส ตานิสเยว อปฺปมตฺตกา ฐานกมฺมา กตา นิฏฐมฺมวเทนียา เหาติ ชาณมฺปิ ขายติ ฯเปฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រីក្រឥតទីពំនាក់ មានគ្រឿងប្រើប្រាស់តិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ រមែងជាប់ចំណង ព្រោះកន្ទុះកហាបណៈខ្លះ ជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈ១០០ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា មិនជាប់ចំណង ព្រោះកន្ទុះកហាបណៈខ្លះ មិនជាប់ចំណងព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះមិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈ ១០០ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសុភ ស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ រមែងមិនជាប់ចំណងព្រោះកន្ទុះកហាបណៈខ្លះ មិនជាប់ចំណង ព្រោះកហាបណៈមួយខ្លះ មិនជាប់ចំងណង ព្រោះកហាបណៈ១០០ ខ្លះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ(បាបកម្មនោះ) រមែងនាំបុគ្គលនោះចូលទៅកាន់នរក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលនឹងបាបកម្មមុននោះដែរ ហើយគួរទទួលផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯកម្មតិចតួច មិនប្រាកដទេ (លុះណា) តែឯកម្មច្រើនទើបប្រាកដបាន ។ បេ ។

เสยฺยถาปิ กิสฺสวเ ฆรฏฺฐิเกา ก ฆรฏฺฐยาตเกา ก อเปฺปกเกฺขา ฆรฏฺฐ อธิฏฺฐ อาธิยมานิ ปเหาติ หาฏฺฐิ ก ฅฏฺฐิสุ ก ฉาเปตุ ก ยถาปจฺจยิ ก กาสุ อเปฺปกเกฺขา ฆรฏฺฐ อธิฏฺฐ อาธิยมานิ ฉปฺปเหาติ หาฏฺฐิ ก ฅฏฺฐิสุ ก ฉาเปตุ ก ยถาปจฺจยิ ก กาสุ ฯ กเถวเหา กิสฺสวเ ฆรฏฺฐิเกา ก ฆรฏฺฐยาตเกา ก ฆรฏฺฐ อธิฏฺฐ อาธิยมานิ ปเหาติ หาฏฺฐิ ก ฅฏฺฐิสุ ก ฉาเปตุ ก ยถา-ปจฺจยิ ก กาสุ ฯ ๕๓ กิสฺสวเ ฝกเขา ฉลิเขา เหาติ อปฺปสฺสุเกา อปฺปเกเลา ฝเวเหา กิสฺสวเ ฆรฏฺฐิเกา ก ฆรฏฺฐยาตเกา ก ฆรฏฺฐ อธิฏฺฐ อาธิยมานิ ปเหาติ หาฏฺฐิ ก ฅฏฺฐิสุ ก ฉาเปตุ ก ยถาปจฺจยิ ก กาสุ ฯ กเถวเหา กิสฺสวเ ฆรฏฺฐิเกา ก ฆรฏฺฐยาตเกา ก ฆรฏฺฐ อธิฏฺฐ อาธิยมานิ ฉปฺปเหาติ หาฏฺฐิ ก ฅฏฺฐิสุ ก ฉาเปตุ ก ยถาปจฺจยิ ก กาสุ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជនពួកខ្លះ ជាអ្នកម្ចាស់ចៀម ឬ ជាអ្នកសម្ងាប់ចៀម លុមដើម្បីសម្ងាប់ក្តី ចង់ក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ជនពួកខ្លះ មិនលុមដើម្បីសម្ងាប់ក្តី ចង់ក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនមានសភាពយ៉ាងណាដែលជាម្ចាស់ចៀមឬជាអ្នកសម្ងាប់ចៀម លុមដើម្បីសម្ងាប់ក្តី ចង់ក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រីក្រ ឥតទីពឹងពំនាក់ មានគ្រឿងប្រើប្រាស់តិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលម្ចាស់ចៀមឬអ្នកសម្ងាប់ចៀម លុមដើម្បីសម្ងាប់ក្តី ចង់ក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀមដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណាដែលជាម្ចាស់ចៀមឬជាអ្នកសម្ងាប់ចៀម មិនលុមដើម្បីសម្ងាប់ក្តី ចង់ក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចគួរតាមការក្តី នូវជនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យ ។

๙๘ កិត្តាវតា ឯតរហិ អង្គា លោកស្មិំ មហាធនោ មហាភោគោ ភវតិ ក រាជមហាមត្តោ ក ឱរោធោ កិត្តាវតា ខត្តិយោ ក ខត្តិយមហាសាលោ ក ទុវត្តំ អធិដ្ឋំ អាធិយមានំ ឧប្បជ្ជតិ ហាដ្ឋំ ក ពន្ធិតុំ ក ឈាបេតុំ ក យថាបច្ចយំ ក កាតុំ ។ អញ្ញត្ត បញ្ចលិកោ វ ំ យាចតិ នេហិ មេ មារិស ទុវត្តំ ក ទុវត្តឆំ ភតិ ។ ឯវមេវ ខោ កិត្តាវតា ๙ឆេកច្ចស្ស បុក្កលស្ស អប្បមត្តកំបិ ចាបកម្មំ តកតំ តមេវំ និរយំ ឧបនេតិ ។ ๙ឆ បន កិត្តាវតា ឯកច្ចស្ស បុក្កលស្ស តានិសំយេវ អប្បមត្តកំ ចាបកម្មំ តកតំ និដ្ឋឆម្មវេទនីយំ ហោតិ ជាណុបិ ខាយតិ ពហុនេវ ។បេ។ យោ ខោ កិត្តាវតា ឯវំ វេទេយ្យ យថា យថាយំ បុរិសោ កម្មំ តករោតិ តថា តថា តំ បដិសំវេទិយតីតិ ឯវំ សន្តំ កិត្តាវតា ព្រហ្មចរិយវាសោ ឆ ហោតិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ចោរស្តេចក្តី អាមាត្យធំរបស់ស្តេចក្តី ជាអ្នកសុកសួរមានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលជាម្ចាស់ចៀម ឬជាអ្នកសម្លាប់ចៀម មិនល្មមដើម្បីសម្លាប់ក្តី ចងក្តី ដុតក្តី ធ្វើកិច្ចដូចតាមការក្តី នូវដៃនអ្នកយកចៀម ដែលខ្លួនមិនបានឲ្យដោយពិត អ្នកដែលគេលួចចៀម រមែងសំពះអង្វរអ្នកលួចចៀមនោះថា បពិត្រលោកអ្នកនិរទុក្ខ សូមលោកឲ្យចៀមឬតម្លៃចៀមមកចុះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចហើយ (បាបកម្មនោះ) នាំបុគ្គលនោះចូលទៅកាន់នរក ក៏ហ្នឹងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើបាបកម្ម ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ប្រហែលគ្នានឹងបាបកម្មមុននោះដែរហើយ គួរទទួលផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឯបាបកម្មតិចតួច មិនប្រាកដ (លុះណា) បាបកម្មច្រើន ទើបប្រាកដបាន ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះធ្វើកម្ម យ៉ាងណា ។ រមែងទទួលផលកម្មនោះ យ៉ាងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុ យ៉ាងនេះមាន ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនមាន

តុណ្ហាសោ ន បញ្ញាយតិ សម្មាទុក្ខស្ស អន្តកិរិ-
យាយ ។ យោ ច ខោ ភិក្ខវេ ឱរំ វាឡេយ្យ
យថា យថា វេឧឡិយំ អយំ បុរិសោ កម្មំ ករោតិ
តថា តថាស្ស វិបាកំ បដិសំវេឧិយតីតិ ឱរំ សន្តំ
ភិក្ខវេ ព្រហ្មចរិយវាសោ ហោតិ តុណ្ហាសោ បញ្ញាយតិ
សម្មាទុក្ខស្ស អន្តកិរិយាយាតិ ។

(១០៣) សន្តិ ភិក្ខវេ ជាតរូបស្ស ទ្វេ្ឍវាតា
ឧបក្កិលេសា បំសុកាលិកា សក្ខរកថលា(១) តមេនំ
បំសុធោវកោ វា បំសុធោវកន្តេវាសី វា ឧោណិយំ
អាកិរិត្វា ធោវតិ សន្ធោវតិ និទ្ធោវតិ តស្មិំ បហីនេ
តស្មិំ ព្យន្តីកតេ(២) សន្តិ ជាតរូបស្ស មជ្ឈិមស-
មាកតា ឧបក្កិលេសា សុខុមសក្ខរា ថុល្លបំសិកា
តមេនំ បំសុធោវកោ វា បំសុធោវកន្តេវាសី វា
ធោវតិ សន្ធោវតិ និទ្ធោវតិ តស្មិំ បហីនេ តស្មិំ
ព្យន្តីកតេ សន្តិ ជាតរូបស្ស សុខុមសមាកតា
ឧបក្កិលេសា សុខុមបំសិកា ការឯ្ឍថុល្លបំសិកា
តមេនំ បំសុធោវកោ វា បំសុធោវកន្តេវាសី វា

---

๑ ម. សក្ខរកថលា ឯ្ឍលា ។ ๒ ម. ព្យន្តីកភាវេ ។

ទុកាសដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខដោយប្រពៃក៏មិនប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បើបុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនេះធ្វើកម្មដែលខ្លួនត្រូវជំងឺបាន យ៉ាងណា ។ ក៏រមែងទទួលយកនូវផល របស់កម្មនោះ យ៉ាងនោះ ។ ឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុ យ៉ាងនេះមាន ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក៏មាន ទុកាសដើម្បីធ្វើឲ្យផុតទុក្ខ ដោយប្រពៃក៏ប្រាកដ ។

(១០៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លាចំណាយដោយអាចម៍ដី ក្បឿងណាយដោយក្រួស ជាទបក្កិលេសយ៉ាងគ្រោតគ្រាត របស់មាស ក៏មានមេជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី កូនជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី អោយពាយមាសនោះចុះកន្លះក្តីហើយ លាងជម្រះដេញកំចាត់ចេញ (នូវមន្ទិល) ត្រាតែធ្វើមាសនោះឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញបាន ក្រួសយ៉ាងល្អិត ។ ខ្លាចំយ៉ាងធំ ។ ជាទបក្កិលេស (មន្ទិល) យ៉ាងកណ្តាលរបស់មាស មេជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី កូនជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី រមែងលាងជម្រះដេញកំចាត់ចេញនូវមន្ទិលនោះត្រាតែធ្វើមាសនោះឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញបាន ដែលខ្លាចំយ៉ាងល្អិត ជារបស់មានពណ៌ខ្មៅ ជាទបក្កិលេសយ៉ាងល្អិតរបស់មាសក៏មាន មេជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី កូនជាងអ្នកលាងអាចម៍ដីក្តី

ណោវាតិ សង្ខោវាតិ ឯត្ថោវាតិ តស្មិំ បហីនេ តស្មិំ ព្យន្តី-
ភវេ អថាបរំ សុវណ្ណាសិកាវាសិសុត្តន្តំ(๑) ។ តមេវំ
សុវណ្ណការេ ឯ សុវណ្ណការន្តេវាសី ឯ ជាតរូបំ(๒)
មុសាយំ បក្ខិបិត្វា ឆមតិ សន្ធមតិ និទ្ធមតិ ។
តំ ហោតិ ជាតរូបំ អឆន្តំ អសន្ធន្តំ អនិទ្ធន្តំ
អនិហិតំ អនិដ្ឋិតកសាវំ(๓) ឯ, ចេវ មុទុំ ហោតិ
ឯ ច កម្មនីយំ ឯ ច បភស្សរំ បភង្គុ ច ឯ ច
សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ ។ ហោតិ សោ ភិក្ខវេ
សមយោ យំ សោ សុវណ្ណការេ ឯ សុវណ្ណការន្តេ-
វាសី ឯ តំ ជាតរូបំ ឆមតិ សន្ធមតិ និទ្ធមតិ
តំ ហោតិ ជាតរូបំ ឆន្តំ សន្ធន្តំ និទ្ធន្តំ និហិតំ
និដ្ឋិតកសាវំ មុទុំ ច ហោតិ កម្មនីយញ្ច បភស្ស-
រញ្ច ឯ ច បភង្គុ សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ
យស្សា យស្សា ច បិលន្ធនវិកតិយា អាភង្គតិ
យទិ បដិកាយ(๔) យទិ ភុណ្ណាលាយ

---

๑ ម. សុវិណ្ណជាតរូបការវាសិសុត្តន្តំ ។ ๒ ឯ. ម. តំ ជាតរូបំ ។ ๓ ឧ. ធន្តំ សន្ធន្តំ អនិទ្ធន្តំ អនិហិតំ អនិដ្ឋិតកសាវន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ម. ធន្តំ សន្ធន្តំ និទ្ធន្តំ អនិទ្ធន្ត-កសាវន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ๔ បដិកាយោតិបិ ។

លាងជម្រះដេញកំចាត់ចេញ នូវមន្ទិលនោះ ត្រាតែធ្វើមាសនោះឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញបាន តអំពីនោះ ទើបសល់នៅតែមាសសុទ្ធ ជាងមាសក្តី កូនជាងមាសក្តី ជាក់មាសនោះចុះកន្ត្រឹបារហើយ ទើបសង់រំលាយដេញសាច់ ។ មាសនោះដែលមិនបានសង់រំលាយដេញសាច់ មិនបានកំចាត់មន្ទិលចេញ មិនបាននាំមន្ទិលចេញហើយ មិនទៅជាមាសទន់ផង មិនទៅជាមាសគួរដល់ការងារផង មិនទៅជាមាសមានពន្លឺផ្កែតផង ទៅជាមាសស្រួយ មិនគួរដល់ការងារដោយប្រពៃផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យគួរនោះ គឺសម័យដែលជាងមាសឬកូនជាងមាស សង់រំលាយដេញសាច់ មាសនោះដែលបានសង់រំលាយដេញសាច់ កំចាត់មន្ទិលចេញនាំមន្ទិលចេញហើយ រមែងទៅជាមាសទន់ផង គួរដល់ការងារផង មានពន្លឺភ្លឺផ្កែតផង មិនទៅជាមាសស្រួយផង គួរដល់ការងារដោយប្រពៃផង ជាងប្រាថ្នាគ្រឿងប្រដាប់ប្លែក ។ ឯណា ។ គោះជាដំបារមាសក្តី កណ្ឌលក្តី

យនិ តីវេយ្យកេ យនិ សុវណ្ណមាលាយ តញ្ញស្ស
អត្តំ អនុភោតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ សន្តិ អធិ-
ចិត្តមនុយុត្តស្ស ភិក្ខុនោ ទុប្បវិកា ឧបក្កិលេសា
កាយទុច្ចរិតំ វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ ។ តមេនំ
សចេតសោ ភិក្ខុ ឧឡ្ហជាតិកោ បជហាតិ វិនោទេតិ
ព្យន្តីករោតិ អនភាវំ គមេតិ តស្មឹ បហីនេ តស្មឹ
ព្យន្តីកតេ ។ សន្តិ អធិចិត្តមនុយុត្តស្ស ភិក្ខុនោ
មដ្ឋិមសហគតា ឧបក្កិលេសា កាមវិតក្កោ
ព្យាបាទវិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ ។ តមេនំ សចេតសោ
ភិក្ខុ ឧឡ្ហជាតិកោ បជហាតិ វិនោទេតិ ព្យន្តីករោតិ
អនភាវំ គមេតិ តស្មឹ បហីនេ តស្មឹ ព្យន្តីកតេ ។
សន្តិ អធិចិត្តមនុយុត្តស្ស ភិក្ខុនោ សុខុម-
សហគតា ឧបក្កិលេសា ញាតិវិតក្កោ ជនបទ-
វិតក្កោ អមរាញ្ញត្តិប្បដិសំយុត្តោ វិតក្កោ ។

ជាគ្រឿងប្រដាប់កាត្តី កម្រងមាសក្តី រមែងសម្រេចតាមត្រូវការនោះ បានតាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត ជាចេតក្ខិលេស យ៉ាងគ្រោតគ្រាតរបស់ភិក្ខុដែលប្រកបហើយ ។ ន្ទូវអធិចិត្ត ក៏មានយ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុអកបរិបូណ៌ដោយសមាធិចិត្ត ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកប្រាជ្ញ រមែងលះបង់ បន្ទោបង់ធ្វើឲ្យវិនាសន្ទូវចេតក្ខិលេសនោះចេញ ឲ្យតាំងនៅមិនបាន ត្រាតែធ្វើចិត្តនោះឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញ ។ កាមវិតក្កៈ ព្យាបាទវិតក្កៈ វិហឹសាវិតក្កៈ ជាចេតក្ខិលេសយ៉ាងកណ្តាល របស់ភិក្ខុអកប្រកបន្ទូវអធិចិត្ត ។ ភិក្ខុអកបរិបូណ៌ដោយសមាធិចិត្ត ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកប្រាជ្ញ រមែងលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាសន្ទូវចេតក្ខិលេសនោះចេញ ឲ្យតាំងនៅមិនបាន ត្រាតែធ្វើចិត្តនោះ ឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញ ។ ញាតិវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ(១)អំពីញាតិ) ជនបទវិតក្កៈ(សេចក្តីត្រិះរិះ(២)អំពីជនបទ) អនវញ្ញត្តិប្បដិសំយុត្តវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ(៣) ប្រកបដោយការមិនចង់ឲ្យគេមើលងាយ) ជាចេតក្ខិលេសយ៉ាងល្អិតរបស់ភិក្ខុអកប្រកបន្ទូវអធិចិត្ត ។

---

๑ សេចក្តីត្រិះរិះចំពោះពួកញាតិថា ពួកញាតិរបស់អាត្មាអញមានបុណ្យច្រើន ។

๒ សេចក្តីត្រិះរិះចំពោះជនបទថា ជនបទឯណោះក្បែរមក្សាន្តបរិបូណ៌ដោយភិក្ខាហារ ។

๓ សេចក្តីត្រិះរិះកើតឡើងថា ពួកជនទន់ទៃមិនគួរមើលងាយអាត្មាអញឡើយ ។ អដ្ឋកថា ។

តមេនំ សទេតសោ ភិក្ខុ ឧឡ្ហជាតិកោ បដិបាតិ វាឡោទេតិ ព្យន្តីករោតិ អនភាវំ គមេតិ តស្មឹ បហីនេ តស្មឹ ព្យន្តីកតេ អថាបរំ ឆម្មវិតក្កាវសិសន្តិ ។ សោ ហោតិ សមាធិ ន ចេវ សន្តោ ឆប្បណីតោ ឆប្បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ ន ឯកោទិភាវាធិគតោ សសង្ខារនិក្កន្តិយាវតាវតោ ។ ហោតិ សោ ភិក្ខវេ សមយោ យេន្តំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តំយេវ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិភាវេ ហោតិ សមាធិយតិ ។ សោ ហោតិ សមាធិ សន្តោ បណីតោ បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ ឯកោទិភាវាធិគតោ ន សសង្ខារនិក្កន្តិយាវតាវតោ យសស្ស យសស្ស ច អភិញ្ញាសច្ឆិការណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ តត្រ តត្រ សក្ខិភព្វតំ ចាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

កិកុអ្នកបរិបូណ៌ដោយសមាធិចិត្ត ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកប្រាជ្ញ រមែងលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាសនូវមិច្ឆាលេសនោះចេញ ឲ្យតាំងនៅមិនបានត្រាតែធ្វើចិត្តនោះឲ្យអស់មន្ទិល ឲ្យបាត់មន្ទិលចេញ ។ លំដាប់តពីនោះ នឹងនៅសល់តែធម្មវិតក្កៈ(សេចក្តីត្រិះរិះនូវធម៌)(១)ប៉ុណ្ណោះ ។ សមាធិនោះ មិនបានវម្ភាប់ មិនបានខ្ជាប់ខ្ជួស មិនបាននូវការស្ងប់កំលេស មិនបានដល់នូវភាពជាចិត្តប្រសើរឯក មិនបានសង្កត់សង្កិនពពាំង (កំលេសដោយពៀរយាម) ប្រកបដោយសង្ខារ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សម័យនោះចិត្តក៏ស្ងប់ស្ងៀមនៅក្នុងសន្តាន មានសភាពជាចិត្តប្រសើរឯក ហើយតាំងនៅមាំ ។ សមាធិនោះក៏បានវម្ភាប់ខ្ជាប់ខ្ជួស ស្ងប់កំលេស ដល់នូវភាពជាចិត្តប្រសើរឯក សង្កត់សង្កិនពពាំង (កំលេសដោយពៀរយាម) មិនប្រកបដោយសង្ខារ មួយទៀត បុគ្គលបង្អោនចិត្តទៅដើម្បីធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាណា។ កាលបើហេតុមាន រមែងគួរដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងធម៌នោះ ។ ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា ។

---

១ សំដៅយកវិបស្សនូបក្កិលេសទាំង ១០ ។ អដ្ឋកថា ។

សោ សចេ អាកង្ខតិ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ
បច្ចនុភវេយ្យំ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អស្សំ
ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ អស្សំ អាវិភាវំ តិរោភាវំ
តិរោកុដ្ដំ តិរោបាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្জមានោ
គច្ឆេយ្យំ សេយ្យថាបិ អាកាសេ បថវិយាបិ
ឧម្មុជ្জនិមុជ្ជំ ករេយ្យំ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ឧទកេបិ
អភិជ្জមានេ គច្ឆេយ្យំ សេយ្យថាបិ បថវិយំ អាកា-
សេបិ បល្លង្កេន កមេយ្យំ សេយ្យថាបិ បក្ខិសកុណោ
ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវំ មហិទ្ធិកេ ឯវំ មហា-
នុភាវេ បាណិនា បរិមសេយ្យំ បរិមជ្জេយ្យំ យាវ-
ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេយ្យន្តិ តត្រ
តត្រេវ សក្ខិភព្វតំ បាបុណាតិ សុតំ សតិ
អាយតនេ ។ សោ សចេ អាកង្ខតិ ទិព្ពាយ
សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសកាយ
ឧភោ សទ្ទេ សុណេយ្យំ ទិព្ពេ ច មានុសេ ច
យេ ទូរេ សន្តិកេ ចាតិ តត្រ តត្រេវ សក្ខិ-
ភព្វតំ បាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

បុគ្គលនោះ បើប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ ខន្ធលន្ធវិការតាក់តែងឫទ្ធិប្រើនប្រការ តែអាត្មាអញតែម្នាក់ឯង ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សប្រើននាក់ គ្នាប្រើននាក់ឲ្យទៅជាម្នាក់ ធ្វើនូវទីកំផាំងឲ្យទៅជាទីវាល ធ្វើនូវវាលឲ្យទៅជាទីកំផាំង ដើរទំលុះទៅក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំបាន មិនមានទើសទាល់ដូចជាដើរទៅក្នុងទីវាល ធ្វើនូវការមុជចុះនិងឡើងវិញ ក្នុងផែនដីដូចជាមុជឡើងក្នុងទឹក ដើរទៅលើទឹក មិនបែកធ្លាយទឹក ដូចជាដើរទៅលើផែនដី អណ្តែតទៅឯអាកាសទាំងភ្នែនបាន ដូចជាសត្វស្លាបចាប់ស្លាប អង្អែល ព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិប្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពប្រើនយ៉ាងនេះដោយដៃ ញុំាងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោក កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវការតស្ងួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការតាក់តែងឫទ្ធិនោះ ។ ។ បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានសោតធាតុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងសោតធាតុរបស់មនុស្សធម្មតាហើយ ឮនូវសំឡេងទាំងពីរគឺសំឡេងទិព្វ ១ សំឡេងរបស់មនុស្ស ១ ដែលមាននៅក្នុងទីឆ្ងាយនិងទីជិត កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវការតស្ងួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការឮនូវសំឡេងនោះ ។ ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ លោណផលវគ្គោ

សោ សចេ អាកង្ខតិ បរសន្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា
ចេតោ បរិច្ច បជានេយ្យំ សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ
ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ
បជានេយ្យំ សទោសំ វា ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តន្តិ
បជានេយ្យំ វីតទោសំ វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ
បជានេយ្យំ សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ
បជានេយ្យំ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តិ
បជានេយ្យំ សង្ខិត្តំ វា ចិត្តំ សង្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជា-
នេយ្យំ វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ
មហគ្គតំ វា ចិត្តំ មហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ
អមហគ្គតំ វា ចិត្តំ អមហគ្គតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ
សឧត្តរំ វា ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ

បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់ នូវចិត្តសត្វ
ទាំងឡាយដទៃ បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ឬនូវ
ចិត្តប្រកបដោយរាគៈក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ
ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈហើយក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាស
ចាករាគៈហើយ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់
ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈហើយក្តី អាត្មា
អញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈហើយ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
មោហៈក្តី អាត្មាក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាស
ចាកមោហៈហើយក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ
ហើយ ចិត្តដែលរួញថយក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួញថយ ចិត្ត
ដែលរាយមាយក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលជា
មហគ្គតៈ (ចិត្តដល់នូវភាពជាធំ) ក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជា
មហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាអមហគ្គតៈ (ចិត្តមិនបានដល់នូវភាពជាធំ) ក្តី អាត្ម
អញដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាអមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង
(កាមាវចរៈ) ក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង

អនុត្តរំ វា ចិត្តំ អនុត្តរំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ សមាហិតំ វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យំ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានេយ្យន្តិ តត្រ តត្រាបិ សក្ខិភព្វតំ ចាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ ។ សោ សចេ អាកង្ខតិ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យំ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតិ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសម្បិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តិំសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ អមុត្រាសិំ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខ-ប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិំ តត្រាបាសិំ ឯវំនាមោ

ចិត្តដែលមិនមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង (រូបាវចរៈនឹងអរូបាវចរៈ) ក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង ចិត្តដែលតាំងមាំក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនបានតាំងមាំក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនបានតាំងមាំ ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ចិត្តដែលមិនរួចស្រឡះក្តី អាត្មាអញក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនបានរួចស្រឡះ កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវកាពជាបន្ទាល់កងការដឹងនោះៗ ។ បើបុគ្គលនោះក្រោថាថា សូមឲ្យអាត្មាអញឃើញនូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ គឺរឭកបាន១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ ៣ជាតិខ្លះ ៤ជាតិខ្លះ ៥ជាតិខ្លះ ១០ជាតិខ្លះ ២០ជាតិខ្លះ ៣០ជាតិខ្លះ ៤០ជាតិខ្លះ ៥០ជាតិខ្លះ ១០០ជាតិខ្លះ ១ពាន់ជាតិខ្លះ ១សែនជាតិខ្លះ សំវដ្ដកប្ប (កប្បវិនាស) ខ្លះ វិវដ្ដកប្ប (កប្បដែលចម្រើន)ខ្លះ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្ប (កប្បវិនាសនឹងកប្បចម្រើន) ខ្លះ ថា អាត្មាអញ បានកើតក្នុងកពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកកពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងកពឯណោះ ដែលអាត្មាអញបានកើតក្នុងកពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ

ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំ សុខ-
ទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ
ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ
អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរេយ្យន្តិ តត្រ តត្រេវ
សក្ខិភព្វតំ ចាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ ។
សេយ្យ សចេ អាកង្ខតិ ឱព្ភេន ចក្ខុជា វិសុទ្ធេន
អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សេយ្យំ ចវមានេ
ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ
សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានេយ្យំ ឥមេ
វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា
វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នា-
គតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិ-
កម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា
បន ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា

មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ជាន
ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញ
ច្យុតចាកភពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភពនេះ សូមឱ្យអាត្មាអញ
រឭកឃើញនូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការគឺ សម្បុរនិង
អាហារជាដើម ព្រមទាំងទទួសគឺឈ្មោះ នឹងគោត្រកូល ដោយប្រការ
ដូច្នេះឯង កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ក្នុងការរឭក
ឃើញនោះ។ ។ បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នាថា សូមឱ្យអាត្មាអញមានចក្ខុដូចជា
ទិព្វដ៏បរិសុទ្ធស្អាត កន្លងបង់នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវ
សត្វទាំងឡាយដែលច្យុត ដែលកើតឡើង ថោកទាបនិងថ្លៃថ្នូ មានសម្បុរ
ល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ
ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎សត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយ-
ទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀល
នូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វពួក
នោះ លុះធ្លាយកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងតិរច្ឆានប្រេត
អសុរកាយ នរក អើហ្ន៎ ចំណែកឯសត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតេ

វជ្ជីសុ ចរិតេន សមន្នាគតា មោ សុចរិតេន
សមន្នាគតា អរិយោ អនុបវាទកោ សម្មាទិដ្ឋិកោ
សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានោ តេ កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា សុគតឹ សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ឥតិ
ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន
សត្តេ បស្សយ្យុំ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ
បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុក្កតេ
យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានេយ្យុន្តិ តត្រ តត្រ
សក្ខិភព្វតំ ចាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ ។
សោ សចេ អាកង្ខតិ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
ចេតោវិមុត្តឹ បញ្ញាវិមុត្តឹ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យន្តិ តត្រ តត្រ
សក្ខិភព្វតំ ចាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេតិ ។

ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមនតិះដៀល
នូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ
សត្វពួកនោះ លុះធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងចូលទៅកាន់លោក
តិសុគតិសួគ៌ សូមឲ្យអាត្មាអញ មានចក្ខុដូចជាទិព្វជ័ម្បវិសុទ្ធ កន្ទងឆន្ទៈ
នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែល
កើតជាសត្វហោចថយ នឹងចម្រើន មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មាន
គតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម
របស់ខ្លួនដោយប្រការដូច្នេះ កាលបើហេតុមាន រមែងជាប់នូវភាពគួរជា
បន្ទាល់ ក្នុងការដឹងនឹងការឃើញនោះ ។ ។ បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នាថា
សូមឲ្យអាត្មាអញ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញា-
វិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ចម្រើនដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ កាល
បើហេតុមាន រមែងជាប់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងការសម្រេចនោះ ។ ។

[๑๐๔] អដ្ឋិចិត្តមនុយុត្តេន កិក្ខវេ កិក្ខុនា តីណិ ឆិទ្ទានិ កាលេន កាលំ មនសិកាតព្ពានិ កាលេន កាលំ សមាធិនិមិត្តំ មនសិកាតព្ពំ កាលេន កាលំ បគ្គាហនិមិត្តំ មនសិកាតព្ពំ កាលេន កាលំ ឧបេក្ខានិមិត្តំ មនសិកាតព្ពំ ។ សចេ កិក្ខវេ អដ្ឋិចិត្តមនុយុត្តោ កិក្ខុ ឯកច្ចំ សមាធិនិមិត្តំយេវ មនសិករេយ្យ ហានច្ចំ ចិត្តំ តោសជ្ជាយ សំវត្តេយ្យ ។ សចេ កិក្ខវេ អដ្ឋិចិត្ត-មនុយុត្តោ កិក្ខុ ឯកច្ចំ បគ្គាហនិមិត្តំយេវ មនសិករេយ្យ ហានច្ចំ ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចាយ សំវត្តេយ្យ ។ សចេ កិក្ខវេ អដ្ឋិចិត្តមនុយុត្តោ កិក្ខុ ឯកច្ចំ ឧបេក្ខានិមិត្តំយេវ មនសិករេយ្យ ហានច្ចំ ចិត្តំ ន សម្មា សមាធិយេយ្យ អាសវានំ ខយាយ ។ យតោ ខោ កិក្ខវេ អដ្ឋិចិត្តមនុយុត្តោ កិក្ខុ កាលេន កាលំ សមាធិនិមិត្តំ មនសិកភេតិ កាលេន កាលំ បគ្គាហនិមិត្តំ មនសិកភេតិ

(១០៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអភប្រកបនូវអធិចិត្តហើយ ត្រូវធ្វើ
ទុក្ករក្នុងចិត្តនូវនិមិត្ត ៣ យ៉ាង កុងកាលដ៏គួរ គឺត្រូវធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្តនូវសមាធិ-
និមិត្ត កុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្តនូវបគ្គាហនិមិត្ត(១)កុងកាលដ៏គួរ ១
ត្រូវធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត កុងកាលដ៏គួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បើភិក្ខុអភប្រកបរឿយៗនូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្តនូវសមាធិនិមិត្តតែមួយ
ចំណែក ហេតុនោះ គប្បីទាំងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីធ្លាប់ប្រអូស ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអភប្រកបរឿយៗនូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្ត
នូវបគ្គាហនិមិត្តតែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីទាំងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សេចក្តីពាយមាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអភប្រកបរឿយៗ នូវអធិ-
ចិត្ត គប្បីធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្តនូវឧបេក្ខានិមិត្តតែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីទាំ
ចិត្តមិនឲ្យតាំងមាំដោយប្រពៃ ដើម្បីការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុអភប្រកបនូវអធិចិត្ត រមែងធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្ត
នូវសមាធិនិមិត្ត កុងកាលដ៏គួរ ធ្វើទុក្ករក្នុងចិត្តនូវបគ្គាហនិមិត្ត កុងកាលដ៏គួរ

---

១ នេះជាឈ្មោះនៃសេចក្តីព្យាយាម ។ អដ្ឋកថា ។

កាលេន កាលំ ឧបេក្ខាឯមិត្តំ មនសិ.កាតេ តំ
ហោតិ ចិត្តំ មុទុញ្ច កម្មនីយញ្ច បភស្សរញ្ច ន ច
បភង្គុ សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ ។
សេយ្យថាបិ កិត្តាវ សុវណ្ណការោ វា សុវណ្ណការ-
ន្តេវាសី វា ឧក្កំ ពន្ធតិ ឧក្កំ ពន្ធិត្វា ឧក្កាមុខំ
អាលិម្បេតិ ឧក្កាមុខំ អាលិម្បេត្វា សណ្ហាសេន
ជាតរូបំ តហេត្វា ឧក្កាមុខេ បក្ខិបិត្វា កាលេន
កាលំ អភិឆមតិ កាលេន កាលំ ឧទកេន
បរិប្ផោសេតិ កាលេន កាលំ អជ្ឈុបេក្ខតិ ។
សេចេ កិត្តាវ សុវណ្ណការោ វា សុវណ្ណការន្តេវាសី
វា តំ ជាតរូបំ ឯកន្តំ អភិឆមេយ្យ ឯកន្តំ ជាតរូបំ
ឧហេយ្យ ។ សេចេ កិត្តាវ សុវណ្ណការោ វា
សុវណ្ណការន្តេវាសី វា តំ ជាតរូបំ ឯកន្តំ ឧទកេន
បរិប្ផោសេយ្យ ឯកន្តំ ជាតរូបំ និព្ពាបេយ្យ ។
សេចេ កិត្តាវ សុវណ្ណការោ វា សុវណ្ណការន្តេវាសី
វា តំ ជាតរូបំ ឯកន្តំ អជ្ឈុបេក្ខេយ្យ ឯកន្តំ
ជាតរូបំ ន សម្មា បរិណាកំ គច្ឆេយ្យ ។

ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវទេក្ខានិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ទើបចិត្តនោះកំចាន់ គួរដល់
ការងារកម្ម ជាចិត្តក្លឹងផ្លែក មិនរាំង តាំងមាំដោយប្រពៃ ដើម្បីអស់ទៅនៃ
អាសវៈទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាងមាសក្តី កូន
សិស្សជាងមាសក្តី ចាត់ចែងធ្វារ លុះចាត់ចែងធ្វារួចហើយ ក៏ដុតមាត់ធ្វារ
កាលដុតមាត់ធ្វារ ក៏យកដង្កៀបថ្កៀបមាសជាក់ក្នុងមាត់ធ្វារ ហើយសប់ក្នុង
កាលដ៏គួរ បំព្រុំទឹកក្នុងកាលដ៏គួរ សំឡឹងមើលក្នុងកាលដ៏គួរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចើជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមាសក្តី គប្បីសប់តែមាសនោះ
មួយចំណែក នោះជាហេតុធ្វើឲ្យមាសឆេះលួយទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ចើជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមាសក្តី បំព្រុំតែមាសនោះ
ដោយទឹកមួយចំណែក នោះជាហេតុធ្វើមាសឲ្យត្រជាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ចើជាងមាសក្តី កូនសិស្សជាងមាសក្តី សំឡឹងមើលតែមាស
នោះមួយចំណែក នោះជាហេតុធ្វើ មិនឲ្យមាសឆ្អិនសព្វសាប់បាន ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ សោណទណ្ឌសុត្តំ

យតោ ខោ កិក្ខវេ សុវណ្ណការោ ឯ
សុវណ្ណការន្តេវាសិំ ឯ តំ ជាតរូបំ កាលេន
កាលំ អភិធមតិ កាលេន កាលំ ឧទកេន
បរិប្ផោសតិ កាលេន កាលំ អជ្ឈុបេក្ខតិ
តំ ហោតិ ជាតរូបំ មុទុញ្ច កម្មនិយញ្ច
បភស្សរញ្ច ន ច បភង្គុ សម្មា ឧបេតំ
កម្មាយ យស្សា យស្សា ច បិលន្ធនវិកតិយា
អាកង្ខតិ យទិ បដ្ដិកាយ យទិ កុណ្ឌលាយ
យទិ គីវេយ្យកេ យទិ សុវណ្ណមាលាយ តញ្ច ស្សុ
អត្តំ អនុភោតិ ។ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ អធិចិត្តម-
នុយុត្តេន កិក្ខុនា តីណិ និមិត្តានិ កាលេន កាលំ
មនសិកាតព្ពានិ កាលេន កាលំ សមាធិនិមិត្តំ
មនសិកាតព្ពំ កាលេន កាលំ បគ្គហនិមិត្តំ
មនសិកាតព្ពំ កាលេន កាលំ ឧបេក្ខានិមិត្តំ
មនសិកាតព្ពំ ។ សចេ កិក្ខវេ អធិចិត្តមនុយុត្តោ
កិក្ខុ ឯកន្តំ សមាធិនិមិត្តំយេវ មនសិការេយ្យ
ហីនន្តំ ចិត្តំ កោសជ្ជាយ សំវត្តេយ្យ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា ជាឯមាសក្តី កន្លងសិស្សជាឯមាសក្តី
សប់មាសនោះ ក្នុងកាលដ៏គួរ បំព្រំដោយទឹក ក្នុងកាលដ៏គួរ សំឡឹងមើល
ក្នុងកាលដ៏គួរហើយ ទើបមាសនោះ ទៅជាមាសទន់ គួរដល់ការងារ ជា
មាសមានសម្បុរភ្លឺផ្លេក មិនស្រួយ គួរបង្អោនទៅ ដើម្បីការងារដោយ
ប្រពៃផង បើគេច្រាំថ្មគ្រឿងប្រដាប់ប្លែកៗ ណាៗ ទោះជាដំបូរមាសក្តី
កណ្ឌលក្តី គ្រឿងប្រដាប់តក្តីកម្រងមាសក្តី រមែងសម្រេចប្រយោជន៍នោះៗ
បាន (យ៉ាងណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយ ៗ
នូវអធិចិត្ត ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្ត ៣ យ៉ាង ក្នុងកាលដ៏គួរ គឺត្រូវធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្តនូវសមាធិនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ
បគ្គាហនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវឧបេក្ខានិមិត្ត ក្នុង
កាលដ៏គួរ ១ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុ
អ្នកប្រកបនូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសមាធិនិមិត្ត តែមួយចំណែក
ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឆ្ងាយប្រអូស ។

សចេ កិញ្ចាវ អធិចិត្តមនុយុត្តោ កិញ្ចិ ឯកទ្ធំ បញ្ញាយ អធិមត្តំយេវ មនសិការេយ្យ ហានទ្ធំ ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចាយ សំវត្តេយ្យ ។ សចេ កិញ្ចាវ អធិចិត្តមនុ-យុត្តោ កិញ្ចិ ឯកទ្ធំ ឧបេក្ខាយ អធិមត្តំយេវ មនសិ-ការេយ្យ ហានទ្ធំ ចិត្តំ ន សម្មា សមាធិយេយ្យ អាសវានំ ខយាយ ។ យតោ ខោ កិញ្ចាវ អធិចិត្តមនុយុត្តោ កិញ្ចិ កាលេន កាលំ សមាធិនិមិត្តំ មនសិការេតិ កាលេន កាលំ បញ្ញាយ អធិមត្តំ មនសិការេតិ កាលេន កាលំ ឧបេក្ខាយ អធិមត្តំ មនសិការេតិ តំ ហោតិ ចិត្តំ មុទុញ្ច កម្មនីយញ្ច បភស្សរញ្ច ន ច បភង្គុ សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ យស្ស យស្ស ច អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្វតំ ចាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុប្រកបរឿយ ។ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើពុកកងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរាយមាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអក ប្រកបរឿយ ។ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើពុកកងចិត្តនូវបេក្ខានិមិត្ត តែមួយ ចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តមិនឲ្យតាំងមាំដោយប្រពៃ ដើម្បី អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះណា តែភិក្ខុអកប្រកបរឿយ ។ នូវអធិចិត្ត ធ្វើពុកកងចិត្តនូវសមាធិនិមិត្ត ក្នុងកាល ដ៏គួរ ធ្វើពុកកងចិត្តនូវបគ្គាហនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ធ្វើពុកកងចិត្តនូវបេក្ខា- និមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ទើបចិត្តនោះ រមែងទៅជាចិត្តខន់ គួរដល់ការងារកម្ម ជាចិត្តក្តីផ្លែក មិនរឹង តាំងមាំដោយប្រពៃ ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំង ឡាយ បុគ្គលបង្អោនទៅនូវចិត្ត ដើម្បីធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមណា ។ កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរ ជាបន្ទាល់ក្នុងធម៌នោះ ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។

ទុតិយបណ្ណាសកេ លោណផលវគ្គោ

សោ សចេ អាកង្ខតិ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ច-
នុភវេយ្យំ ។ បេ ។ អាសវានំ ខយា... សច្ឆិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យន្តិ តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្វតំ
ថាបុណាតិ សតិ សតិ អាយតនេតិ ។

លោណផលវគ្គោ បញ្ចមោ

តស្សុទ្ទានំ

អច្ចាយិកំ វិវិត្តញ្ច
សរថា បវិសា តិស្សោ
តយោ អាជានីយា វេ
លោណាកេ សង្ឃសមុក្កតាតិ ។

ទុតិយោ បណ្ណាសកោ សមត្តោ ។

បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នាថា សូមឲ្យអាត្មាអញបានចំពោះនូវការគាក់តែងបុទ្ធិ ជាច្រើនប្រការ ។បេ។ សូមឲ្យអាត្មាអញអស់អាសវៈ...ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចសម្រាន្តនៅ កាលបើហេតុមាន (បុគ្គលនោះ) រមែងដល់នូវការពន្លូវជាបន្ទាល់ ក្នុងគុណនោះៗ មិនខាន ។

ចប់ លោណផលវគ្គ ទី ៥ ។

ទុតិយបណ្ណាសកនោះគឺ

និយាយពីកិច្ចដែលត្រូវធ្វើយ៉ាងរួសរាន់ ១ ការសូបស្ងាត់ ១ ធម្មចក្ខុកើតឡើងដូចព្រះអាទិត្យក្នុងសាវេសម័យ ១ បរិសទ្យ ៣ ពួក ១ កិច្ចប្រកបដោយធម៌ ៣ ដូចសេះអាជានេយ្យ មាន ៣ លើក ១ ជាបកម្មដូចជាអំបិល ១ គុណសម្បត្តិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់កិច្ចសង្ឃ ១ ។

ចប់ បណ្ណាសកទី ២ ។

សម្ពោធិវគ្គោ

[១០៥] បុព្វេ មេ ភិក្ខវេ សម្ពោធា អនភិ-
សម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតទហោសិ
កោ នុ ខោ លោកេ អស្សាទោ កោ អាទីនវោ
កឹ និស្សរណន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខវេ ឯតទ-
ហោសិ យំ ខោ លោកេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ
សោមនស្សំ អយំ លោកេ អស្សាទោ យំ លោកោ
អនិច្ចោ ទុក្ខោ វិបរិណាមធម្មោ អយំ លោកេ
អាទីនវោ យោ លោកេ ឆន្ទរាគវិនយោ
ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ លោកេ និស្សរណន្តិ ។
យាវកីវញ្ចាហំ ភិក្ខវេ ឯវំ លោកស្ស អស្សាទញ្ច
អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរ-
ណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ ញាណទស្សនំ

សម្ពោធិវគ្គ

(១០៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលមុននឹងត្រាស់ដឹង តថាគត នៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ ថា អានិសង្សដូចម្តេច ទោសដូចម្តេច ការរលាស់ខ្លួនចេញដូចម្តេច កុដិលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សភាវៈណាកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីសុខ សោមនស្ស កុដិលោក សភាវៈនេះឈ្មោះថាជាអានិសង្សក្នុងលោក សភាវៈណាមិនទៀងជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ជាធម្មតា សភាវៈនេះឈ្មោះថាជាទោសក្នុងលោក សភាវៈណាជាគ្រឿងបង្អោបង់នូវឆន្ទរាគ ជាគ្រឿងលះបង់នូវឆន្ទរាគក្នុងលោក សភាវៈនេះឈ្មោះថា ជាការរលាស់ខ្លួនចេញ ក្នុងលោក។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នៅមិនទាន់ត្រាស់ដឹង តាមពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោក ថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង យ៉ាងនេះ ត្រឹមណា

เทวา ตาวตึสา ภิกฺขเว สเทวเกา โลเกา สมารเกา สพฺรหฺมเกา สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ ปชฺชึสุ ฯ ยาโต จ ปน ภิกฺขเว ฆา โลกสฺส อสฺสาทญฺจ อสฺสาทโต อาทีนวญฺจ อาทีนวโต นิสฺสรณญฺจ นิสฺสรณโต ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ อถ ภิกฺขเว สเทวเกา โลเกา สมารเกา สพฺรหฺมเกา สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ ปชฺชึสุ ฯ ญาณญฺจ ปน เม ทสฺสนํ อุทปาทิ อกุปฺปา เม วิมุตฺติ(๑) อยมนฺติมา ชาติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ ฯ

[๑๐๖] โลกสฺสาหํ ภิกฺขเว อสฺสาทมวิเยสนฺ อาจริ โย โลเกา อสฺสาโท ตทชฺฌคมึ ยาวตโกา โลเกา อสฺสาโท ปญฺญาย เม โส สุทิฏฺโ ฯ โลกสฺสาหํ ภิกฺขเว อาทีนวมวิเยสนฺ อาจริ

๑ ฉ. ม. อกุปฺปา เม เจโตวิมุตฺติ ฯ

ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ តថាគតក៏មិនប្តេជ្ញាថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេសត្រឹមណោះ ។ ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ លុះតែតថាគតបាន ត្រាស់ដឹងតាមពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផងនូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង យ៉ាងនេះ ក្នុងកាលណា ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ ទើបតថាគតប្តេជ្ញាថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស ក្នុងកាលណោះ ។ ទាំងការដឹងនឹងការឃើញ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា ការរួចស្រឡះរបស់តថាគតមិនកំរើកទេ ជាតិនេះជាទីបំផុត ឥឡូវនេះ កំពប៉ាំងទៀត មិនមានឡើយ ។

[១០៦] ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ តថាគតត្រាប់ស្មើងរកអានិសង្សរបស់លោក សភាវៈណាជាអានិសង្សក្នុងលោក តថាគតក៏បានជួបប្រទះនូវសភាវៈនោះ អានិសង្សទាំងអម្បាលមាណក្នុងលោកអានិសង្សនោះ តថាគតឃើញច្បាស់ហើយដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ តថាគតត្រាប់ស្មើងរកទោសរបស់លោក

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតេ

យោ លោកេ អានិសង្សោ តទជ្ឈគមំ យាវតកោ លោកេ អានិសង្សោ បញ្ញាយ មេ សោ សុទិដ្ឋោ ។ លោកសន្ធាបំ ភិក្ខវេ និស្សរណាបរិយេសនំ អាចរិយំ លោកេ និស្សរណំ តទជ្ឈគមំ យាវតកំ លោកេ និស្សរណំ បញ្ញាយ មេ តំ សុទិដ្ឋំ ។ យាវតកីវញ្ចាបំ ភិក្ខវេ លោកសន្ធ អសន្ធនញ្ច អសន្ធនតោ អានិសង្សញ្ច អានិសង្សតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ ជានតញ្ញាសិំ នេវ តាវបំ ភិក្ខវេ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវ-មនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ បច្ចញ្ញាសិំ ។ យតោ ច ខោបំ ភិក្ខវេ លោកសន្ធ អសន្ធនញ្ច អសន្ធនតោ អានិសង្សញ្ច អានិសង្សតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ អតញ្ញាសិំ

សភាវៈឯណាជាទោសក្នុងលោក តថាគតក៏បានបួងប្រទះនូវសភាវៈនោះ ទោសទាំងអម្បាលមាណ ក្នុងលោក ទោសនោះ តថាគតឃើញច្បាស់ហើយដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតត្រាប់ស្វែងរកនូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកលោក ធម្មជាតណាជាការរលាស់ខ្លួនចេញក្នុងលោក តថាគតក៏បានបួងប្រទះធម្មជាតនោះ ការរលាស់ខ្លួនចេញទាំងអម្បាលមាណ ក្នុងលោក ការរលាស់ខ្លួនចេញនោះ តថាគតក៏បានឃើញច្បាស់ហើយដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនពន់ត្រាស់ដឹងតាមពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ដោយណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក៏មិនពាន់ប្តេជ្ញាថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ដោយនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែតថាគត បានត្រាស់ដឹងតាមពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ក្នុងកាលណា

อถาหำ ภิกฺขเว สเทวกេ លោកេ សមារកេ
สព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ
សទេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈេ
បច្ចញ្ញាសឹ ។ ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទបាទិ
អកុប្បា មេ វិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថិទានិ
បុនព្ភវោតិ ។

(๑๐๗) ឆោ ខេតំ ភិក្ខវេ លោកេ អស្សាទោ
អភិស្សវ ឆយិទំ សត្តា លោកេ, សារជ្ជេយ្យុំ
យស្មា ច ខោ ភិក្ខវេ អត្ថិ លោកេ
អស្សាទោ តស្មា សត្តា លោកេ សារជ្ជន្តិ ។
ឆោ ខេតំ ភិក្ខវេ លោកេ អាទីនវោ អភិស្សវ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបតថាគតប្តេជ្ញាថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្ម-
សម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក
ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព ទាំង
មនុស្សដ៏សេស ក្នុងកាលនោះ ។ ទាំងការដឹងនឹងការឃើញ ក៏កើត
ឡើងដល់តថាគតថា ការរួចស្រឡះរបស់តថាគត មិនកំរើកទេ ជាតិនេះ
ជាទីបំផុត ឥឡូវនេះ កំណើតទៀត មិនមានឡើយ ។

(១០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអានិសង្សនុ៎ះ មិនមានក្នុងលោក
ពពួកសត្វក៏មិនគប្បីត្រេកត្រអាលនឹងអានិសង្សនេះក្នុងលោកដែរ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែអានិសង្សមាននៅក្នុងលោក ពពួកសត្វទើបត្រេក
ត្រអាលក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសក្នុងលោកមិនមានទេ

ឆយិមំ សត្តា លោកេ និព្ពិន្ទេយ្យុំ យស្មា ច ខោ កិក្ខវេ អត្តំ លោកេ អានិសង្សោ តស្មា សត្តា លោកេ និព្ពិន្ទន្តិ ។ នោ ចេតំ កិក្ខវេ លោកេ និស្សរណំ អភវិស្ស ឆយិមំ សត្តា លោកម្ហា និស្សរេយ្យុំ យស្មា ច ខោ កិក្ខវេ អត្តំ លោកេ និស្សរណំ តស្មា សត្តា លោកម្ហា និស្សរន្តិ ។ យាវកីវញ្ច កិក្ខវេ សត្តា លោកស្ស អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អានិសង្សញ្ច អានិសង្សតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ ញាតុំ ន្តាវ កិក្ខវេ សត្តា សទេវកា លោកា សមារកា សព្រហ្មកា សស្សមណ-ព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ និស្សជ្ជា វិសំយុត្តា វិប្បមុត្តា វិមរិយាទីកតេន ចេតសា វិហរិំសុ ។ យតោ ច ខោ កិក្ខវេ សត្តា លោកស្ស អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អានិសង្សញ្ច អានិសង្សតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសុំ

ពួកសត្វក៏មិនគប្បីនឿយណាយនឹងទោសនេះក្នុងលោកដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ព្រោះហេតុតែទោសមាននៅក្នុងលោក ទើបពួកសត្វនឿយណាយ
ក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើការរលាស់ខ្លួនចេញនុ៎ះ មិនមាន
ក្នុងលោកទេ ពួកសត្វក៏មិនគប្បីរលាស់ខ្លួននេះ ចេញចាកលោកបានដែរ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែការរលាស់ខ្លួនចេញមាននៅក្នុងលោក
ទើបពួកសត្វរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ពួកសត្វមិនទាន់ដឹងច្បាស់ តាមពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវ
ទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកថា ជាការ
រលាស់ខ្លួនចេញផង ដរាបណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វមិនទាន់ប្រាស
ចេញ មិនទាន់គេចចេញ មិនទាន់រួចផុតស្រឡះចាកលោកព្រមទាំងទេវ-
លោក មារលោក ព្រហ្មលោក ចាកពពួកសត្វព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សជំនះសេស មានចិត្តមិនទាន់ប្រាសចាក
ព្រំដែនដរាបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសត្វដឹងច្បាស់តាម
ពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការ
រលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកថា ជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ក្នុងកាលណា

อถ ภิกฺขเว สตฺถา สเทวกา โลกา สมารกา สพฺรหฺมกา สสฺสมณพฺราหฺมณิยา បជាយ สเทวมนุสฺสาย ธิสฺสជา วิสญฺญุตฺตา วิปฺปมุตฺตา วิมริยาทีกเตน เจตสา วิหรนฺติ ฯ

(๑๐๘) เย เกจิ ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา โลกสฺส อสฺสาทญฺจ อสฺสาทโต อาทีนวญฺจ อาทีนวโต นิสฺสรณญฺจ นิสฺสรณโต យថាភូតំ นปฺปជานนฺติ น เม เต ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา สมณเยสุ วา สมณสมฺมตา พฺราหฺมเณสุ วา พฺราหฺมณสมฺมตา น จ បន เต อายสฺมนฺโต สามญฺญตฺถญฺจ พฺรหฺมญฺญตฺถญฺจ ทิฏฺเวว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุបสมฺปชฺช วิหรนฺติ ฯ เย จ โข เกจิ ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา โลกสฺส อสฺสาทญฺจ อสฺสาทโต อาทีนวญฺจ อาทีนวโต นิสฺสรณญฺจ นิสฺสรณโต យថាភូតំ បជานนฺติ เต โข เม ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វទើបប្រាសចេញ គេចចេញ រួចឆ្ងុតស្រឡះ ចាកលោកព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ចាកពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេសមានចិត្តប្រាសចាកព្រំដែនកន្លងកាលនោះ ។

(១០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយមិនដឹងច្បាស់តាមពិតនូវអានិសង្សថា ជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកថា ជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តថាគតមិនសន្មតថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈមិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ មិនមានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវប្រយោជន៍ ជារបស់សមណៈផង នូវប្រយោជន៍ ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណាមួយដឹងច្បាស់ តាមពិតនូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកថាជាការរលាស់ខ្លួនចេញផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តថាគត សន្មតថា

សមណោសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច ឥដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តីតិ ។

(១០៩) ឫណ្ណាមិទំ ភិក្ខវេ អរិយស្ស វិនយេ យទិទំ តីតំ ឧម្មត្តកមិទំ ភិក្ខវេ អរិយស្ស វិនយេ យទិទំ ឆដ្ឋំ កោមារភិកមិទំ ភិក្ខវេ អរិយស្ស វិនយេ យទិទំ អតិវេលំ ឧច្ចាវិទំសកហាសិតំ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខវេ សេតុឃាតោ តីតេ សេតុឃាតោ ឆដ្ឋេ អលំ វោ ធម្មប្បមោទិតានំ សតំ សិតំ សិតមត្តាយាតិ ។

(១១០) តិណ្ណំ ភិក្ខវេ បដិសេវនាយ ឆត្តំ តិត្តំ ។ កតមេសំ តិណ្ណំ ។ សុបស្ស ភិក្ខវេ បដិសេវនាយ ឆត្តំ តិត្តំ សុភមេរយចានស្ស ភិក្ខវេ បដិសេវនាយ ឆត្តំ តិត្តំ មេថុនធម្មសមាបត្តិយា ភិក្ខវេ បដិសេវនាយ ឆត្តំ តិត្តំ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខវេ តិណ្ណំ បដិសេវនាយ ឆត្តំ តិត្តន្តិ ។

ជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈ សន្តតថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ ដឹងតថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវប្រយោជន៍ ជារបស់សមណៈផង នូវប្រយោជន៍ ជារបស់ព្រាហ្មណ៍ផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

[១០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការប្រឹងខុសដូចជាការយំ ក្នុងអរិយវិន័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរាំខុសដូចជាការឆ្កួត ក្នុងអរិយវិន័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសើចក្អាកក្អាយ បញ្ចេញធ្មេញឲ្យកន្ទុយហួសវេលា ខុសដូចជាលេងក្មេង ក្នុងអរិយវិន័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបំបាត់ស្ថានកង្វល់ការប្រឹង ចូរបំបាត់ស្ថានកង្វល់ការរាំចេញ កាលអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងហេតុ(ណាមួយ)គ្រាន់តែសំដែងអាការញញឹមប៉ុណ្ណោះ ល្មមហើយ ។

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពចំពោះធម៌៣យ៉ាងមិនចេះឆ្អែតឆ្អន់ទេ ។ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសេពនូវការដេកលក់មិនចេះឆ្អែត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពគ្រឿងផឹក គឺសុរាមេរ័យ មិនចេះឆ្អែត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពចំពោះការប្រកបដោយមេថុនធម្ម មិនចេះឆ្អែត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសេពចំពោះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ មិនចេះឆ្អែតឡើយ ។

[๑๑๑] ๙๘.ขา อนาคามิผลกถา กตมา ตสฺมา ตตฺถ ยา ตตฺถ ปญฺญา ปชานนา ปชานนากมฺมํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ อาทิกา ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ขา อนาคามิผลกถา กตมา ปฏิปทาญาณทสฺสเน ปฐมมคฺคกฺขเณ ปฐมมคฺคสมงฺคิสฺส กายกมฺมนิยาโม สมฺมตฺตนิยาโม ฯ ตสฺส อาชีวกมฺมนิยาโม สมฺมตฺตนิยาโม มโนกมฺมนิยาโม สมฺมตฺตนิยาโม ฯ ตสฺส อาชีว

(១១១) គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តដែលបុគ្គលមិនបានរក្សាហើយ កាយកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនបានរក្សាផង វចីកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនបានរក្សាផង មនោកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនបានរក្សាផងដែរ ។ កាលបុគ្គលនោះមិនរក្សាកាយកម្ម មិនរក្សាវចីកម្ម មិនរក្សាមនោកម្ម កាយកម្មឈ្មោះថាដោត វចីកម្មក៏ឈ្មោះថាដោត មនោកម្មក៏ឈ្មោះថាដោត(ដោយពាក្យឧទ្ទេស) ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មដោត មានវចីកម្មដោត មានមនោកម្មដោតដោយពាក្យឧទ្ទេសហើយ កាយកម្មក៏ឈ្មោះថា ស្នុយផង វចីកម្មក៏ឈ្មោះថា ស្នុយផង មនោកម្មក៏ឈ្មោះថា ស្នុយផងដែរ ។ កាលបុគ្គលនោះមានកាយកម្មស្នុយ មានវចីកម្មស្នុយ មានមនោកម្មស្នុយហើយ មរណៈ(បុគ្គលនោះ)មិនល្អទេ កាលកិរិយាក៏មិនល្អទេ ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ដែលបុគ្គលប្រក់មិនជិត

កុជមប្បិ អវក្ខិតំ ហោតិ តោចាណាសិយោបិ អវក្ខិតា ហោន្តិ កិត្តិបិ អវក្ខិតា ហោតិ កុជមប្បិ អាសុត្តំ ហោតិ តោចាណាសិយោបិ អាសុត្តា ហោន្តិ កិត្តិបិ អាសុត្តា ហោតិ កុជមប្បិ បូតិកំ ហោតិ តោចាណាសិយោបិ បូតិ-កា ហោន្តិ កិត្តិបិ បូតិកា ហោតិ ឯវមេវ ខោ គហបតិ ចិត្តេ អវក្ខិតេ ។បេ។ ន ភន្តុកំ មរណំ ហោតិ ន ភន្តុកា កាលកិរិយា ។ ចិត្តេ គហបតិ រក្ខិតេ កាយកម្មម្បិ រក្ខិតំ ហោតិ វចីកម្មម្បិ រក្ខិតំ ហោតិ មនោកម្មម្បិ រក្ខិតំ ហោតិ តស្ស រក្ខិតកាយកម្មស្ស រក្ខិតវចី-កម្មស្ស រក្ខិតមនោកម្មស្ស កាយកម្មម្បិ អនវស្សុតំ ហោតិ វចីកម្មម្បិ អនវស្សុតំ ហោតិ មនោកម្មម្បិ អនវស្សុតំ ហោតិ ។ តស្ស អនវស្សុតកាយកម្មស្ស អនវស្សុតវចីកម្មស្ស អនវស្សុតមនោកម្មស្ស កាយ-កម្មម្បិ អបូតិកំ ហោតិ វចីកម្មម្បិ អបូតិកំ ហោតិ មនោកម្មម្បិ អបូតិកំ ហោតិ ។ តស្ស អបូតិ-កាយកម្មស្ស អបូតិវចីកម្មស្ស អបូតិមនោកម្មស្ស

កំពូលកំរក្សាទុកមិនបាន បង្គន់កំរក្សាទុកមិនបាន ជញ្ជាំងកំរក្សាទុកមិនបាន កំពូលកំទឹកដោក បង្គន់កំទឹកដោក ជញ្ជាំងកំទឹកដោក កំពូលកំពុក បង្គន់កំពុក ជញ្ជាំងកំពុក យ៉ាងណា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តដែលបុគ្គលមិនរក្សាហើយ ។បេ។ មរណៈក៏មិនល្អទេ កាលកិរិយាក៏មិនល្អទេ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តដែលបុគ្គលរក្សាហើយ តាយកម្មក៏ឈ្មោះថា បានរក្សា វចីកម្មក៏ឈ្មោះថា បានរក្សា មនោកម្មក៏ឈ្មោះថា បានរក្សាដែរ កាលបុគ្គលនោះ រក្សាកាយកម្ម រក្សាវចីកម្ម រក្សាមនោកម្ម តាយកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនជោក វចីកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនជោក មនោកម្មក៏ឈ្មោះថា មិនជោក ដោយពាគាទិក្កិលេស ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មមិនជោក មានវចីកម្មមិនជោក មានមនោកម្មមិនជោក ដោយពាគាទិក្កិលេសហើយ តាយកម្ម (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏មិនស្អុយ វចីកម្មក៏មិនស្អុយ មនោកម្មក៏មិនស្អុយដែរ ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មមិនស្អុយ មានវចីកម្មមិនស្អុយ មានមនោកម្មមិនស្អុយ

กฺวจิกาลมรณมฺปิ กฺวจิกาลกิริยา ฯ
เสยฺยถาปิ ตถาคตสฺส สุทฺธนฺเต กฺวจิ
รตฺติยา ปฐมยาเม ปรินิพฺพายนฺตสฺส
ปฐมยามาติกฺกมนมตฺเตน ปรินิพฺพานกาลสงฺขาโต
ปฐมยามาติกฺกมนมตฺตกาลปริจฺเฉโท
ปรินิพฺพานกาโล นาม โหติ กฺวจิ มชฺฌิมยาเม
ปรินิพฺพายนฺตสฺส มชฺฌิมยามาติกฺกมนมตฺเตน
ปรินิพฺพานกาลสงฺขาโต มชฺฌิมยามาติกฺกมน-
มตฺตกาลปริจฺเฉโท ปรินิพฺพานกาโล นาม
โหติ กฺวจิ ปจฺฉิมยาเม ปรินิพฺพายนฺตสฺส
ปจฺฉิมยามาติกฺกมนมตฺเตน ปรินิพฺพานกาล-
สงฺขาโต ปจฺฉิมยามาติกฺกมนมตฺตกาล-
ปริจฺเฉโท ปรินิพฺพานกาโล นาม โหติ ฯ
เอวมยมฺปิ ปรินิพฺพานกาโล นาม ตถาคตสฺส
ปรินิพฺพายนฺตสฺส ปฐมยามาทีสุ ยสฺมา
กสฺสจิ ปรินิพฺพานกาโล โหติ ตสฺมา
อนิยมิโต ปรินิพฺพานกาโล นาม โหติ ฯ
ตสฺมา ตถาคตสฺส ปรินิพฺพานกาโล
อนิยมิโต ปรินิพฺพานกาโล นาม โหติ ฯ
เอวมยมฺปิ ปรินิพฺพานกาโล นาม ตถาคตสฺส
ปรินิพฺพายนฺตสฺส ปฐมยามาทีสุ ยสฺมา
กสฺสจิ ปรินิพฺพานกาโล โหติ ตสฺมา

មរណៈ(របស់បុគ្គលនោះ)ក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ដែលបុគ្គលប្រក់ជិតល្អហើយ កំពូលក៏រក្សាទុកបាន បង្គន់ក៏រក្សាទុកបាន ជញ្ជាំងក៏រក្សាទុកបាន កំពូលក៏មិនទទឹកជោក បង្គន់ក៏មិនទទឹកជោក ជញ្ជាំងក៏មិនទទឹកជោក កំពូលក៏មិនពុក បង្គន់ក៏មិនពុក ជញ្ជាំងក៏មិនពុក យ៉ាងណា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តដែលបុគ្គលរក្សាហើយ ។បេ។ មរណៈក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ យ៉ាងនោះដែរ ។

[๑๑๒] គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តព្យាបាទហើយ ឈ្មោះកម្មក៏ព្យាបាទតាមដែរ វចីកម្មក៏ព្យាបាទតាមដែរ មនោកម្មក៏ព្យាបាទតាមដែរ ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្មប្រកបដោយព្យាបាទ មានវចីកម្មប្រកបដោយព្យាបាទ មានមនោកម្មប្រកបដោយព្យាបាទហើយ មរណៈ (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏មិនល្អទេ កាលកិរិយាក៏មិនល្អទេ ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល

ទុច្ចរិតេ កម្មជំ ព្យាបជ្ជំ ហោតិ គោចារណ-
សិយោបិ ព្យាបជ្ជា ហោន្តិ អាវុដ្ឋិបិ ព្យាបជ្ជា ហោតិ
ឱវរមេវ ខោ កហាបតិ ចិត្តេ ព្យាបន្នេ ។ បេ ។ ន
ភទ្ទកំ មរណំ ហោតិ ន ភទ្ទិកា កាលកិរិយា ។
ចិត្តេ តរហាបតិ អព្យាបន្នេ កាយកម្មម្បិ អព្យាបជ្ជំ
ហោតិ វចីកម្មម្បិ អព្យាបជ្ជំ ហោតិ មនោកម្មម្បិ
អព្យាបជ្ជំ ហោតិ ។ តស្ស អព្យាបជ្ជកាយកម្មស្ស
អព្យាបជ្ជវចីកម្មស្ស អព្យាបជ្ជមនោកម្មស្ស ភទ្ទកំ
មរណំ ហោតិ ភទ្ទិកា កាលកិរិយា ។ សេយ្យថាបិ
កហាបតិ ក្ខុជាតរេ សុច្ចន្នេ ក្ខុជម្បិ អព្យាបជ្ជំ
ហោតិ គោចារណសិយោបិ អព្យាបជ្ជា ហោន្តិ អាវុដ្ឋិបិ
អព្យាបជ្ជា ហោតិ ឱវរមេវ ខោ កហាបតិ ចិត្តេ
អព្យាបន្នេ ។ បេ ។ ភទ្ទកំ មរណំ ហោតិ
ភទ្ទិកា កាលកិរិយាតិ ។

[๑๑๓] តីណីមានិ ភិក្ខវេ ឯឆាជានិ កម្មានំ
សមុទយាយ ។ កតមានិ តីណិ ។ លោភោ ឯឆាជំ

ដែលបុគ្គលប្រកបមិនជិត កំពូលក៏ខូចផង បង្គន់ក៏ខូចផង ជញ្ជាំងក៏ខូចផង ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តព្យាបាទហើយ ។ បេ ។ មរណៈក៏មិនល្អ កាលកិរិយាន ក៏មិនល្អ ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្ត មិនព្យាបាទ ហើយកាយកម្មក៏មិនព្យាបាទតាម វចីកម្មក៏មិនព្យាបាទតាម មនោកម្មក៏មិនព្យាបាទតាម ។ កាលបុគ្គលនោះ មានកាយកម្ម មិនប្រកបដោយព្យាបាទ មានវចីកម្ម មិនប្រកបដោយព្យាបាទ មានមនោកម្ម មិនប្រកបដោយព្យាបាទហើយ មរណៈក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ ។ ម្នាលគហបតី ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ដែលបុគ្គលប្រកបជិត កំពូលក៏មិនខូចផង បង្គន់ក៏មិនខូចផង ជញ្ជាំងក៏មិនខូចផង ម្នាលគហបតី កាលបើចិត្តមិនព្យាបាទហើយ ។ បេ ។ មរណៈក៏ល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ ដូច្នោះដែរ ។

(១១៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះមាន ៣ យ៉ាង នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺលោភៈជាហេតុ

កម្មានំ សមុទយាយ នោសោ និធានំ
កម្មានំ សមុទយាយ មោហោ និធានំ កម្មានំ
សមុទយាយ ។ យំ កិញ្ចិ លោកប្បកតំ កម្មំ
លោកដំ លោកនិធានំ លោកសមុទយំ តំ កម្មំ
អកុសលំ តំ កម្មំ សាវជ្ជំ តំ កម្មំ ទុក្ខវិបាកំ
តំ កម្មំ កម្មសមុទយាយ សំវត្តតិ ន តំ កម្មំ
កម្មនិរោធាយ សំវត្តតិ ។ យំ កិញ្ចិ នោសប្បកតំ
កម្មំ នោសដំ នោសនិធានំ នោសសមុទយំ តំ កម្មំ
អកុសលំ តំ កម្មំ សាវជ្ជំ តំ កម្មំ ទុក្ខវិបាកំ
តំ កម្មំ កម្មសមុទយាយ សំវត្តតិ ន តំ កម្មំ
កម្មនិរោធាយ សំវត្តតិ ។ យំ កិញ្ចិ មោហប្បកតំ
កម្មំ មោហដំ មោហនិធានំ មោហសមុទយំ តំ កម្មំ
អកុសលំ តំ កម្មំ សាវជ្ជំ តំ កម្មំ ទុក្ខវិបាកំ
តំ កម្មំ កម្មសមុទយាយ សំវត្តតិ ន តំ កម្មំ
កម្មនិរោធាយ សំវត្តតិ ។ ឥមានិ ខោ កិញ្ចិ តីណិ
និធានានិ កម្មានំ សមុទយាយ ។ តីណីមានិ កិញ្ចិ
និធានានិ កម្មានំ សមុទយាយ ។ កតមានិ តីណិ ។

នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ ទោសៈជាហេតុនៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ មោហៈជាហេតុនៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណា សម្រេចមកអំពីលោភៈ កើតមកអំពីលោភៈ មានលោភៈជាហេតុ មានលោភៈជាដែនកើត កម្មនោះជាអកុសល កម្មនោះប្រកបដោយទោស កម្មនោះមានទុក្ខជាវិបាក កម្មនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម កម្មនោះមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាសម្រេចមកអំពីទោសៈ កើតមកអំពីទោសៈ មានទោសៈជាហេតុ មានទោសៈជាដែនកើត កម្មនោះជាអកុសល កម្មនោះប្រកបដោយទោស កម្មនោះមានទុក្ខជាវិបាក កម្មនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម កម្មនោះមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាសម្រេចមកអំពីមោហៈ កើតមកអំពីមោហៈ មានមោហៈជាហេតុ មានមោហៈជាដែនកើត កម្មនោះជាអកុសល កម្មនោះប្រកបដោយទោស កម្មនោះមានទុក្ខជាវិបាក កម្មនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម កម្មនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ ៣ យ៉ាងនេះ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។ ហេតុ ៣ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។

អលោភោ និធានំ កម្មានំ សមុទយាយ អទោសោ និធានំ កម្មានំ សមុទយាយ អមោហោ និធានំ កម្មានំ សមុទយាយ ។ យំ ភិក្ខវេ អលោភប្បកតំ កម្មំ អលោភជំ អលោភនិធានំ អលោភសមុទយំ តំ កម្មំ កុសលំ តំ កម្មំ អនវជ្ជំ តំ កម្មំ សុខវិបាកំ តំ កម្មំ កម្មនិរោធាយ សំវត្តតិ ន តំ កម្មំ កម្មសមុទយាយ សំវត្តតិ ។ យំ ភិក្ខវេ អទោសប្បកតំ កម្មំ អទោសជំ អទោសនិធានំ អទោសសមុទយំ តំ កម្មំ កុសលំ តំ កម្មំ អនវជ្ជំ តំ កម្មំ សុខវិបាកំ តំ កម្មំ កម្មនិរោធាយ សំវត្តតិ ន តំ កម្មំ កម្មសមុទយាយ សំវត្តតិ ។ យំ ភិក្ខវេ អមោហប្បកតំ កម្មំ អមោហជំ អមោហនិធានំ អមោហសមុទយំ តំ កម្មំ កុសលំ តំ កម្មំ អនវជ្ជំ តំ កម្មំ សុខវិបាកំ តំ កម្មំ កម្មនិរោធាយ សំវត្តតិ ន តំ កម្មំ កម្ម-សមុទយាយ សំវត្តតិ ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ និធានានិ កម្មានំ សមុទយាយាតិ ។

គឺអលោភៈជាហេតុ នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ អទោសៈជាហេតុ នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ អមោហៈជាហេតុ នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាសម្រេចមកអំពីអលោភៈ កើតមកអំពីអលោភៈ មានអលោភៈជាហេតុ មានអលោភៈជាដែនកើតកម្មនោះ ជាកុសល កម្មនោះឥតទោស កម្មនោះមានសុខជាវិបាក កម្មនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម កម្មនោះមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាសម្រេចមកអំពីអទោសៈ កើតមកអំពីអទោសៈ មានអទោសៈជាហេតុ មានអទោសៈជាដែនកើតកម្មនោះ ជាកុសល កម្មនោះឥតទោស កម្មនោះមានសុខជាវិបាក កម្មនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម កម្មនោះមិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មណាសម្រេចមកអំពីអមោហៈ កើតមកអំពីអមោហៈ មានអមោហៈជាហេតុ មានអមោហៈជាដែនកើតកម្មនោះជាកុសល កម្មនោះឥតទោស កម្មនោះមានសុខជាវិបាក កម្មនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទៅនៃកម្ម កម្មនោះមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។

(๑๑๔) ตีณิมานิ ภิกฺขเว ทิวาทานิ กมฺมานิ สมุฏฺฐเปนฺติ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ อตีตเต ภิกฺขเว ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ ฉนฺโท ชายติ อนาคตเต ภิกฺขเว ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ ฉนฺโท ชายติ ปจฺจุปฺปนฺเน ภิกฺขเว ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ ฉนฺโท ชายติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว อตีตเต ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ ฉนฺโท ชายติ ฯ อตีตเต ภิกฺขเว ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ เจตสา อนุวิตกฺกติ อนุวิจารเต ฯ ตสฺส อตีตเต ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ เจตสา อนุวิตกฺกยโต อนุวิจารยโต ฉนฺโท ชายติ ฉนฺทชาโต เตหิ ธมฺเมหิ สมฺปยุตฺโต โหติ ฯ เอวเมวํ ภิกฺขเว สญฺโญชนิยานิ ธมฺมา โย เจตสา สาทิยติ ฯ เอวมฺปิ โข ภิกฺขเว อตีตเต ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ ฉนฺโท ชายติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว อนาคตเต ฉนฺทกถาวีริยเหตุ ฉนฺโท อาวฏฺฏติ ฉนฺโท ชายติ ฯ

[๑๑๔] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ ๓ យ៉ាងនេះ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។ ๓ យ៉ាងតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាអតីត ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាអនាគត ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាបច្ចុប្បន្ន ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាអតីតដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាអតីត ។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្តត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាអតីត សេចក្តីគាប់ចិត្តក៏កើតឡើង បុគ្គលនោះ លុះមានសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើងហើយ តែងប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយពាគៈ ថា ជាសញ្ញោជនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាអតីត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ជាទីតាំងនៃធន្មុពគជាអនាគតដូចម្តេច ។

อนาคเต ภิกฺขเว ฉนฺนภิชฺฌานีเย ฉมฺเห อาวฏฺเฏ เจตสา อนุวิตกฺกิเต อนุวิจาเรติ ฯ ตสฺส อนาคเต ฉนฺนภิชฺฌานีเย ฉมฺเห อาวฏฺเฏ เจตสา อนุวิตกฺกิ-ยเตา อนุวิจารยเตา ฉนฺโน ชายติ ฉนฺทชาเตา เตหิ ฉมฺเหหิ สมฺยุตฺโต โหติ ฯ เอตมหำ ภิกฺขเว สญฺโญชนำ วทามิ โย เจตสเก สาทเตา ฯ

ปุน โจ ภิกฺขเว อนาคเต ฉนฺนภิชฺฌานีเย ฉมฺเห อาวฏฺเฏ ฉนฺโน ชายติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปจฺจุปฺปนฺเน ฉนฺนภิชฺฌานีเย ฉมฺเห อาวฏฺเฏ ฉนฺโน ชายติ ฯ ปจฺจุปฺปนฺเน ภิกฺขเว ฉนฺนภิชฺฌานีเย ฉมฺเห อาวฏฺเฏ เจตสา อนุวิตกฺกิเต อนุวิจาเรติ ฯ ตสฺส ปจฺจุปฺปนฺเน ฉนฺนภิชฺฌานีเย ฉมฺเห อาวฏฺเฏ เจตสา อนุวิตกฺกิ-ยเตา อนุวิจารยเตา ฉนฺโน ชายติ ฉนฺทชาเตา เตหิ ฉมฺเหหิ สมฺยุตฺโต โหติ ฯ เอตมหำ ภิกฺขเว สญฺโญชนำ วทามิ โย เจตสเก สาทเตา ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានចិត្តត្រេកអរហើយ ។ ពិចារណារឿយៗព្រោះ
ប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្មុពគ ជាអនាគត ។ កាលបុគ្គលនោះ មានចិត្ត
ត្រេកអរហើយ ។ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ជាទីតាំងនៃធន្មុពគ
ជាអនាគត សេចក្តីគាប់ចិត្តក៏កើតឡើង បុគ្គលនោះ លុះមានសេចក្តីគាប់
ចិត្តកើតឡើងហើយ តែងប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតពោលនូវចិត្តដែលប្រកបដោយពគៈថា ជាសញ្ញោជនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
ធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្មុពគ ជាអនាគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់
ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ជាទីតាំងនៃធន្មុពគ ជាបច្ចុប្បន្នដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គល មានចិត្តត្រេកអរហើយ ។ ពិចារណារឿយៗ
ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្មុពគ ជាបច្ចុប្បន្ន ។ កាលបុគ្គលនោះ
មានចិត្តត្រេកអរហើយ ។ ពិចារណារឿយៗ ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃ
ធន្មុពគជាបច្ចុប្បន្ន សេចក្តីគាប់ចិត្តក៏កើតឡើង បុគ្គលនោះ លុះមានសេចក្តី
គាប់ចិត្តកើតឡើងហើយ តែងប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ តថាគត ពោលនូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយពគៈថា ជាសញ្ញោជនៈ ។

ឯវំ ខោ កិក្ខវេ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្ទរាគប្បហានំយេ ឆម្ភេ អារព្ភ ឆន្ទោ ជាយតិ ។ ឥមានិ ខោ កិក្ខវេ តីណិ និទានានិ កម្មានំ សមុទយាយ ។ តីណិមានិ កិក្ខវេ និទានានិ កម្មានំ សមុទយាយ ។ កតមានិ តីណិ ។ អតីតេ កិក្ខវេ ឆន្ទរាគប្បហានីយេ ឆម្ភេ អារព្ភ ឆន្ទោ ន ជាយតិ អនាគតេ កិក្ខវេ ឆន្ទរាគប្បហានីយេ ឆម្ភេ អារព្ភ ឆន្ទោ ន ជាយតិ បច្ចុប្បន្នេ កិក្ខវេ ឆន្ទរាគប្បហានីយេ ឆម្ភេ អារព្ភ ឆន្ទោ ន ជាយតិ ។ កថញ្ច កិក្ខវេ អតីតេ ឆន្ទរាគប្បហានីយេ ឆម្ភេ អារព្ភ ឆន្ទោ ន ជាយតិ ។ អតីតានំ កិក្ខវេ ឆន្ទរាគប្បហានីយានំ ឆម្ភានំ អាយតឹ វិបាកំ បជានាតិ អាយតឹ វិបាកំ វិទិត្វា តទភិនិវជ្ជេតិ តទភិនិវជ្ជេត្វា ខេតសា អភិវិភវេត្វា (១) បញ្ញាយ អតិវិជ្ឈ បស្សតិ ។ ឯវំ ខោ កិក្ខវេ អតីតេ ឆន្ទរាគប្បហានីយេ ឆម្ភេ អារព្ភ ឆន្ទោ ន ជាយតិ ។ កថញ្ច កិក្ខវេ អនាគតេ ឆន្ទរាគប្បហានីយេ ឆម្ភេ អារព្ភ ឆន្ទោ ន ជាយតិ ។

---

១ ម· អភិនិវិជ្ឈិត្វា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម៌ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទាំងនេះជាហេតុ ៣ យ៉ាង នៃការកើតឡើងនៃកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ ៣ យ៉ាងនេះ ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។ ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ជាអតីត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ ជាអនាគត ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ជាអតីត ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវវិបាកនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ជាអតីតកាល លុះដឹងនូវវិបាកកាលហើយ ក៏លះបង់វិបាកនោះ លុះលះបង់វិបាកនោះហើយ ទើបមានចិត្តឯឡើយណាយ ហើយចាក់ផ្ទុះឃើញច្បាស់ ដោយបញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ជាអតីត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធធម៌ ជាទីតាំងនៃធម្មារម្មណ៍ជាអនាគត ដូចម្តេច ។

អនាគតអទ្ធានំ តិក្ខត្តុំ ឆន្នភកដ្ឋានីយានំ ឆន្នំ អាយតឹ វិចាតកំ បជានាតិ អាយតឹ វិចាតកំ វិនិគ្ឆា តនកិនិវដ្ដតិ តនកិនិវដ្ដគ្ឆា ចេតសា អភិវិភវេគ្ឆា បញ្ញាយ អតិវិជ្ឈ បស្សតិ ។ ឯវំ ខោ តិក្ខត្តុំ អនាគតេ ឆន្នភកដ្ឋានីយេ ធម្មេ អារព្ភ ឆន្នោ ន ជាយតិ ។ កថញ្ច តិក្ខត្តុំ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្នភកដ្ឋានីយេ ធម្មេ អារព្ភ ឆន្នោ ន ជាយតិ ។ បច្ចុប្បន្នានំ តិក្ខត្តុំ ឆន្នភកដ្ឋានីយានំ ឆន្នានំ អាយតឹ វិចាតកំ បជានាតិ អាយតឹ វិចាតកំ វិនិគ្ឆា តនកិនិវដ្ដតិ តនកិនិវដ្ដគ្ឆា ចេតសា អភិវិភវេគ្ឆា បញ្ញាយ អតិវិជ្ឈ បេស្សតិ ។ ឯវំ ខោ តិក្ខត្តុំ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្នភកដ្ឋានីយេ ធម្មេ អារព្ភ ឆន្នោ ន ជាយតិ ។ ឥមានិ ខោ តិក្ខត្តុំ តីណិ និទានានិ កម្មានំ សមុទយាយាតិ ។

សម្ពោធិវគ្គោ ឆដ្ឋោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវវិបាកនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃធន្លុកគ ជាអនាគតតាំង លុះដឹងច្បាស់នូវវិបាកតាំហើយ ក៏លះបង់នូវវិបាកនោះ លុះលះបង់វិបាកនោះហើយ ទើបមានចិត្តនឿយណាយ ហើយចាក់ធ្លុះឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថាសេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រាវត្តធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្លុកគជាអនាគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រាវត្តធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្លុកគជាបច្ចុប្បន្ន ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវវិបាកនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃធន្លុកគជាបច្ចុប្បន្នតាំ លុះដឹងច្បាស់នូវវិបាកតាំហើយ ក៏លះបង់នូវវិបាកនោះ លុះលះបង់វិបាកនោះហើយ ទើបមានចិត្តនឿយណាយ ហើយចាក់ធ្លុះ ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា សេចក្តីគាប់ចិត្តមិនកើតឡើង ព្រោះប្រាវត្តធម៌ ជាទីតាំងនៃធន្លុកគជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំង៣ យ៉ាងនេះឯង ដើម្បីកើតឡើងនៃកម្ម ។

ចប់ សម្ពោធិវគ្គទី ១ ។

តតិយំ

បុព្វេ មនុស្សេ អស្សាទោ
សមណោ ពោធាយ បញ្ចមំ
អតិត្តា ទ្វេ ច កុជ្ឈនិ
ឯធាធា អបរេ ទុវេតិ ។

ទុតិយនៃសម្ពោធិវគ្គោះគឺ

និយាយអំពីកាលមុនត្រាស់ដឹង ១ អំពីគានិសង្ស ផាដើមកង៏មនុស្ស ១ អំពីសមណព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីសេចក្តីយំស្រែកមួយទៀតជាគំរប់ក្រុំ ១ អំពីការសេពមិនបេះផ្អែត ១ អំពីផ្ទះមានកំពូលមានពីរលើក ១ អំពីហេតុដទៃទៀត មានពីរលើក ១ ។

អាបាយិករាគ្គោ

(១១៥) តយោមេ ភិក្ខវេ អាចាយិកា នេរយិកា ឧទមប្បហាយ ។ កតមេ តយោ ។ យោ ច អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញោ យោ ច សុទ្ធព្រហ្មចារី សុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ អមូលកេន អព្រហ្មចរិយេន អនុទ្ធំសេតិ យោ ចាយំ ឃរំភេទី ឃរំទិដ្ឋិ នត្តំ កាមេសុ នោសោតិ សោ កាមេសុ ចាតព្យតំ អាបជ្ជតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ តយោ អាចាយិកា នេរយិកា ឧទមប្បហាយាតិ ។

(១១៦) តិណ្ណំ ភិក្ខវេ ចាតុកាកៅ ធុល្យកោ លោកស្មឹ ។ កតមេសំ តិណ្ណំ ។ តថាគតស្ស ភិក្ខវេ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចាតុកាកៅ ធុល្យកោ លោកស្មឹ តថាគតប្បវេទិតស្ស ធម្មវិនយស្ស នេសេតា បុគ្គលោ ធុល្យកោ លោកស្មឹ កតញ្ញូ កតវេទី បុគ្គលោ ធុល្យកោ លោកស្មឹ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខវេ តិណ្ណំ ចាតុកាកៅ ធុល្យកោ លោកស្មឹតិ ។

អាបាយិកវគ្គ

(១១៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ តែងទៅកាន់អបាយ ទៅកាន់នរក ព្រោះមិនលះបង់អំពើអាក្រក់នេះ ។ បុគ្គល ៣ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបុគ្គលណា មិនមែនជាព្រហ្មចារ្យ តែប្តេជ្ញាថាខ្លួនជាព្រហ្មចារ្យ ១ បុគ្គលណា ចោទបុគ្គលជាព្រហ្មចារ្យ បរិសុទ្ធ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ ដោយអព្រហ្មចរិយធម៌មិនមានមូល ១ បុគ្គលណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ទោសកថាកាមទាំងឡាយមិនមាន បុគ្គលនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ តែងទៅកាន់អបាយ ទៅកាន់នរក ព្រោះមិនលះបង់អំពើអាក្រក់នេះ ។

(១១៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកើតប្រាកដនៃបុគ្គល ៣ ពួក រកបានដោយក្រក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកើតប្រាកដនៃព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រកបានដោយក្រក្នុងលោក ១ បុគ្គលអ្នកសំដែងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ រកបានដោយក្រក្នុងលោក ១ បុគ្គលជាកតញ្ញូកតវេទី រកបានដោយក្រក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតប្រាកដនៃបុគ្គល ៣ ពួកនេះ រកបានដោយក្រក្នុងលោក ។

[១១៧] តយោមេ ភិក្ខវេ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តយោ ។ សុប្បមេយ្យោ ទុប្បមេយ្យោ អប្បមេយ្យោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បុគ្គលោ សុប្បមេយ្យោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឧទ្ធតោ ហោតិ ឧន្នឡោ ចបលោ មុខរោ វិកិណ្ណវាចោ មុដ្ឋស្សតិ អសម្បជានោ អសមាហិតោ វិព្ភន្តចិត្តោ ចាកតិន្ទ្រិយោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ បុគ្គលោ សុប្បមេយ្យោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បុគ្គលោ ទុប្បមេយ្យោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អនុទ្ធតោ ហោតិ អនុន្នឡោ អចបលោ អមុខរោ អវិកិណ្ណវាចោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ សម្បជានោ សមាហិតោ ឯកគ្គចិត្តោ សំវុតិន្ទ្រិយោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ បុគ្គលោ ទុប្បមេយ្យោ ។ កតមោ ច ភិក្ខវេ បុគ្គលោ អប្បមេយ្យោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរហំ ហោតិ ខីណាសវោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ បុគ្គលោ អប្បមេយ្យោ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ តយោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។

(១១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសុប្បមេយ្យបុគ្គល (បុគ្គលដែលគេប្រមាណដោយងាយ) ១ ទុប្បមេយ្យបុគ្គល (បុគ្គលដែលគេប្រមាណដោយក្រ) ១ អប្បមេយ្យបុគ្គល(បុគ្គលដែលគេប្រមាណមិនបាន) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសុប្បមេយ្យបុគ្គលដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកលើកតំណស់ ឆ្មើងឆ្មៃ រពើតរពើល មាត់រំដើ និយាយប៉ាច់ប៉ាច់ប៉ាច់ ក្ងេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មានចិត្តមិននឹងធឹង មានចិត្តប្រែប្រួល មានឥន្ទ្រិយបើកចំហ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សុប្បមេយ្យបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុប្បមេយ្យបុគ្គលដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនលើកតំណស់ មិនឆ្មើងឆ្មៃ មិនរពើតរពើល មិនមានមាត់រំដើ មិននិយាយប៉ាច់ប៉ាច់ប៉ាច់ ដំកល់ស្មារតី ដឹងខ្លួន មានចិត្តនឹងធឹង មានចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ សង្រួមឥន្ទ្រិយល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុប្បមេយ្យបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអប្បមេយ្យបុគ្គលដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺបានដល់ភិក្ខុ ជាអរហំ ខីណាស្រព ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អប្បមេយ្យបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះឯង រមែងមាននៅក្នុងលោក ។

(๑๑๘) តយោមេ ភិក្ខវេ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ ។ កតមេ តយោ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចា-យតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ តទនុធម្មតាយ តំ និកាមេតិ តេន ច វិត្តិំ អាបជ្ជតិ តត្ថ ឋិតោ តទធិមុត្តោ តព្ពហុលវិហារី អបរិហីនោ កាលំ ករុមានោ អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ ទេវានំ សហ-ព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ ភិក្ខវេ ទេវានំ វីសតិ កប្បសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ ។ តត្ថ បុថុជ្ជនោ យាវតាយុកំ ឋត្វា យាវតកំ តេសំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ តំ សព្ពំ ខេបេត្វា និរយម្បិ គច្ឆតិ តិរច្ឆានយោនិម្បិ គច្ឆតិ បិត្តិវិសយម្បិ គច្ឆតិ ។ ភគវតោ បន សាវកោ តត្ថ យាវតាយុកំ ឋត្វា

(១១៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ រមែងមាននៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ព្រោះកន្លងបង់នូវរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះរលត់នូវបដិឃសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា ចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនឈ្មាន ដោយយ៉ាងនេះថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ។ បុគ្គលនោះ ត្រេកអរនឹងឈាននោះ ប្រាថ្នានូវឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរនឹងឈាននោះ ស្ថិតនៅក្នុងឈាននោះ សម្រេកក្នុងឈាននោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយច្រើនក្នុងឈាននោះ មិនសាបសូន្យ (ចាកឈាននោះ) កាលធ្លើមរណកាល ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកាសានញ្ចាយតនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រមាណអាយុរបស់ពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកាសានញ្ចាយតនៈ កំណត់ពាន់កប្ប (២០០០០កប្ប) ។ បុថុជ្ជន ដែលបរិតនៅក្នុងកតនោះ ជាប់ជំពាក់នូវអស់អាយុ គឺកំណត់អស់អាយុទាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ នៃទេវតាទាំងនោះ ហើយក៏ទៅកើតក្នុងនរកខ្លះ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆានខ្លះ ទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យខ្លះ ។ ចំណែកខាងសាវកបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដែលបរិតនៅក្នុងកតនោះ ជាប់ជំពាក់នូវអស់អាយុ គឺថាកំណត់អស់អាយុ

ยาวตกํ เตสํ เอกทิวสมฺปิ อายุปฺปมาณํ ตํ สพฺพํ ขเยเยว ตสฺมึเยว ภเว ปริกฺขียติ ฯ อยมฺปิ โข ภิกฺขเว ปริเสสโต อยมฺปิ อภิปฺปายโต ปฐมา ชราปาการูปมา สุตวโต อริยสาวกสฺส อสุตวโต ปุถุชฺชนสฺส ยถิทํ ตติยา อุปปตฺติยา สติ ฯ ปุน จปรํ ภิกฺขเว ปฐเมปิ ปุคฺคลา ปุคฺคลเว สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อนนฺตํ วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรนฺติ ฯ เสยฺยถาปิ ตทสฺสาเทติ ตทภินนฺทเนติ ตสฺส จ วิปฺปยุตฺตา อปชฺชติ ตตฺถ ปิโต ตทธิมุตฺตา ตทพฺพหุลวิหารี อปริหีโน กาลงฺกิริยาโย วิญฺญาณญฺจายตนูปคานํ เทวานํ สหพฺยตฺตํ อุปปชฺชติ ฯ วิญฺญาณญฺจายตนูปคานํ ภิกฺขเว เทวานํ จตฺตาฬีส กปฺปสหสฺสานิ อายุปฺปมาณํ ฯ ตตฺร ปุถุชฺชโน ยาวตายุกํ ฐตฺวา ยาวตกํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ สพฺพํ ขเยปิ นิรเยปิ ปจฺจติ

តាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុរបស់ពួកទេវតាតាំងនោះ ហើយក៏បរិនិព្វានកន្លងកតនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ នេះជាសេចក្តីថ្លែក នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នេះជាអំពើផ្សេងៗគ្នា នៃអរិយសាវក អ្នកបេះដឹង នឹងបុថុជ្ជនអ្នកមិនបេះដឹង កាលបើនៅមានគតិកត នឹងចបបត្តិកតនៅឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ កន្លងលោកនេះទៅដោយកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការតាំងពួន ចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ បុគ្គលនោះ ត្រេកអរនឹងឈាននោះ ប្រកាន់នូវឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរដោយឈាននោះ ឋិតនៅក្នុងឈាននោះ សម្រុកទៅក្នុងឈាននោះ សម្រេចសម្រុងនៅដោយច្រើនក្នុងឈាននោះ មិនសាបសូន្យ (ចាកឈាននោះ) កាលធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតន: ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ប្រមាណអាយុនៃពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់ វិញ្ញាណញ្ចាយតន: កំណត់ប្លុងហ៊ឺនកប្ប (៤ ០ ០ ០ ០ កប្ប) ។ បុថុជ្ជន ដែលបិតនៅក្នុងកតនោះ ដរាបដល់អស់អាយុ គឺថាកំណត់អស់អាយុតាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ នៃពួកទេវតាតាំងនោះហើយ ទៅកើតក្នុងនរកខ្លះ

តិវជ្ជានយោនិមឡ្ហិ កច្ចតិ បិត្តិវិសយម្ហិ កច្ចតិ ។
ភគវាតោ បន សាវកោ តត្ថ យាវតាយុកំ
ឋត្វា យាវតកំ តេសំ ទេវានំ អាយុប្បមាណំ តំ
សព្ពំ ខេបេត្វា តស្មឹយេវ ភវេ បរិនិព្ពាយតិ ។ អយំ
ខោ ភិក្ខវេ វិសេសោ អយំ អធិប្បាយោ ឥទំ
ឆាឆាការណំ សុត្តវោ អរិយេសាវកស្ស អស្សុតវោ
បុថុជ្ជនេន យទិទំ កតិយា ឧបបត្តិយា សតិ ។
បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ សព្ពសោ
វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិ-
ញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ តទស្សាទេតិ
តំ និកាមេតិ តេន ច វិត្តិំ អាបជ្ជតិ តត្ថ ឋិតោ
តទធិមុត្តោ តព្ពហុលវិហារី អបរិហីនោ កាលំ ករុ-
មានោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគានំ ទេវានំ សហព្យតំ
ឧបបជ្ជតិ ។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគានំ ភិក្ខវេ
ទេវានំ សដ្ឋិ កប្បសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ ។

ទៅកើតកន្លែងកំណើតតិរច្ឆានខ្លះ ទៅកើតក្នុងបិត្តិវិស័យខ្លះ ។ ចំណែកសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បីតនៅក្នុងកាលនោះ ជាបដល់អស់អាយុតឹកំណត់អស់អាយុតាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុនៃពួកទេវតាតាំងនោះ ហើយក៏បរិនិព្វានក្នុងកាលនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងពីឆ្ងាយនេះជាសេចក្តីថ្លែក នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នេះជាអំពើផ្សេង ។ គ្នានៃអរិយសាវ័ក អ្នកចេះដឹង នឹងបុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង កាលបើគិតពិតនឹងបបត្តិភពមាននៅឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងពីឆ្ងាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ កន្ទងបង់នូវបញ្ចោរណភាគ្យតនជ្ឈាន ដោយប្រការតាំងពួន ហើយចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អ្វីតិចតួចមិនមាន ដូច្នេះ ។ បុគ្គលនោះ ត្រេកអរនឹងឈាននោះ ច្រូងច្រាឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរដោយឈាននោះ បីតនៅក្នុងឈាននោះ សម្រាកនៅក្នុងឈាននោះ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយច្រើនក្នុងឈាននោះ មិនសាបសូន្យ (ចាកឈាននោះ) កាលធ្វើមរណកាលទៅរួមជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងពីឆ្ងាយ ប្រមាណអាយុនៃពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ កំណត់ច្រើនមួយហ្មឺនកប្ប (៦០០០០ កប្ប) ។

ตตฺร ปุปฺผฉฑฺฑโก ยาวตายุกานิ ฐตฺวา ยาวตกานิ เตสํ เขปกานิ อายุปฺปมาณานิ ตานิ สพฺพานิ เขเปตฺวา นิรเยปิ ปจฺจติ ติรจฺฉานโยนิยมฺปิ ปจฺจติ ปิตฺติวิสยเมปิ ปจฺจติ ฯ ภควาเตา ปน สาวเกหิ ตตฺร ยาวตายุกานิ ฐตฺวา ยาวตกานิ เตสํ เขปกานิ อายุปฺปมาณานิ ตานิ สพฺพานิ เขเปตฺวา ตสฺมึเยว ภเว ปรินิพฺพายตีติ ฯ อยมฺปิ เขตฺตเว วิเสเสติ อยมฺปิ อธิปฺปายเสฺยว ๙ฐานนฺตรกรณานิ สุตฺวาเตา อริยสาวกสฺส อสฺสุตฺวาตา ปุปฺผฉฑฺฑเนน นิรเยน ตติยา อุปปตฺติยา สติ ฯ ๙เมเขตฺตเว ตโย ปุคฺคลา สนฺตา สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ฯ

(๑๑๙) ตีเณฺว ๙มานิ ภิกฺขเว วิปตฺติโย ฯ กตมา ตีเณฺว ฯ สีลวิปตฺติ จิตฺตวิปตฺติ ทิฏฺฐิวิปตฺติ ฯ กตมา จ ภิกฺขเว สีลวิปตฺติ ฯ ๙ธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนาทายี โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารี โหติ มุสาวาที โหติ ปิสุณวาจา โหติ ผรุสวาจา โหติ

បុថុជ្ជនបឋមនៅកប្បកតនោះ ជាបដល់អស់អាយុ គឺថាកំណត់អស់អាយុ
តាំងអស់ ដែលប្រមាណអាយុ នៃពួកទេវតាតាំងនោះ ហើយក៏ទៅកើត
កប្បនរកខ្លះ ទៅកើតកប្បកំណើតតិរច្ឆានខ្លះ ទៅកើតកប្បបិត្តិវិស័យខ្លះ ។
ចំណែកខាងសាវករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគវិញ បឋមនៅកប្បកតនោះ ជាប
ដល់អស់អាយុ គឺថាកំណត់អស់អាយុតាំងអស់ ដែលជាប្រមាណអាយុ
នៃពួកទេវតាតាំងនោះ ហើយក៏បរិនិព្វានកប្បកតនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
តាំងពី្រយ នេះជាសេចក្តីប្លែក នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ នេះជាអំពើផ្សេង។
នៃអរិយសាវក អ្នកចេះដឹង និងបុថុជ្ជនអ្នកមិនចេះដឹង កាលបើគតិកត
និងទបបត្តិកត មាននៅឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងពី្រយ បុគ្គលតាំង៣
ពួកនេះ រមែងមាននៅកប្បលោក ។

[๑๑๙] ម្នាលភិក្ខុតាំងពី្រយ វិបត្តិតាំងពី្រយនេះ មាន ៣
យ៉ាង ។ វិបត្តិ៣យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ។ គឺសីលវិបត្តិ១ ចិត្តវិបត្តិ១ ទិដ្ឋិវិបត្តិ១ ។
ម្នាលភិក្ខុតាំងពី្រយ បុះសីលវិបត្តិ ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងពី្រយ បុគ្គល
ពួកខ្លះ កង្លោកនេះ ជាអ្នកសំឡាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសកង
កាម ពោលពាក្យកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់

សម្ផប្បលាបី ហោតិ ។ អយំ បុគ្គលោ កិត្តាវ សីលវិបត្តិ ។ តាវតមា ច កិត្តាវ ចិត្តវិបត្តិ ។ ឥធ កិត្តាវ ឯកច្ចោ អភិជ្ឈាលុ ហោតិ ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ ។ អយំ បុគ្គលោ កិត្តាវ ចិត្តវិបត្តិ ។ តាវតមា ច កិត្តាវ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ឥធ កិត្តាវ ឯកច្ចោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ វិបរីតទស្សនោ នត្ថិ ទិន្នំ នត្ថិ យិដ្ឋំ នត្ថិ ហុតំ នត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលវិបាកោ នត្ថិ អយំ លោកោ នត្ថិ បរោ លោកោ នត្ថិ មាតា នត្ថិ បិតា នត្ថិ សត្តា ឧបបាតិកា នត្ថិ លោកេ សមណព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា សម្មាបដិបន្នា យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ ។ អយំ បុគ្គលោ កិត្តាវ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ សីលវិបត្តិហេតុ ឯ កិត្តាវ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ចិត្តវិបត្តិហេតុ ឯ កិត្តាវ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ទិដ្ឋិវិបត្តិហេតុ ឯ កិត្តាវ សត្តា

ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សីលវិបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តវិបត្តិ ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តព្យាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តវិបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិវិបត្តិ ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់វិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផលការបូជាធំមិនមានផល ការបូជាតូចមិនមានផល ផលវិបាកនៃកម្មដែលបុគ្គលធ្វើល្អនិងអាក្រក់មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមាន បិតាមិនមាន ពួកសត្វជាឧបបាតិកៈមិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នាប្រតិបត្តិប្រពៃ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោកក៏មិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពីកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែចិត្តវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពីកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ

กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อหายํ ปุคฺคโล วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ ฯ ๙มา ๑๑ กิตฺตาวตา สีลสมฺปนฺโน ฯ สีลสมฺปนฺโน ๙มา กิตฺตาวตา สมฺปนฺนา ฯ กตมา สีลสมฺปนฺนา ฯ สีลสมฺปนฺนา จิตฺตสมฺปนฺนา ทิฏฺฐิสมฺปนฺนา ฯ กตมา จ กิตฺตาวตา สีลสมฺปนฺนา ฯ ๙ฉ กิตฺตาวตา ฌกเขฺวา ญาณาติญาตา ปฏิวิรโต โหติ อนิฏฺฐานาย ปฏิวิรโต โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิรโต โหติ มุสาวาทา ปฏิวิรโต โหติ ปิสุณาย วาจาย ปฏิวิรโต โหติ ผรุสาย วาจาย ปฏิวิรโต โหติ สมฺผปฺปลาปา ปฏิวิรโต โหติ ฯ อยํ ปุคฺคโล กิตฺตาวตา สีลสมฺปนฺโน ฯ กตมา จ กิตฺตาวตา จิตฺตสมฺปนฺนา ฯ ๙ฉ กิตฺตาวตา ฌกเขฺวา อนภิชฺฌาลุ โหติ อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ ฯ อยํ ปุคฺคโล กิตฺตาวตา จิตฺตสมฺปนฺนา ฯ กตมา จ กิตฺตาวตา ทิฏฺฐิสมฺปนฺนา ฯ ๙ฉ กิตฺตาวตา ฌกเขฺวา สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ อวิปรีตทสฺสโน

លុះបែកធ្លាយពងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅកើតកន្លែងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិមានភាយ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទានេះមានភាយ៉ាង ។ សម្បទាភាយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសីលសម្បទា ១ ចិត្តសម្បទា ១ ទិដ្ឋិសម្បទា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសីលសម្បទាតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកបិសុណាវាចា វៀរចាកផរុសវាចា វៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សីលសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តសម្បទាតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ មិនប្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តមិនព្យាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិសម្បទាតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់មិនវិបរិតថា

អត្ថិ ទិន្នំ អត្ថិ យិដ្ឋំ អត្ថិ ហុតំ អត្ថិ
សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលវិបាកោ អត្ថិ អយំ
លោកោ អត្ថិ បរោ លោកោ អត្ថិ មាតា អត្ថិ
បិតា អត្ថិ សត្តា ឧបបាតិកា អត្ថិ លោកេ
សមណព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា សម្មាបដិបន្នា យេ
ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា
សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ ។ អយំ បុច្ឆតិ កិក្ខវេ ទិដ្ឋ-
សម្បទា ។ សីលសម្បទាហេតុ ឯ កិក្ខវេ សត្តា
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ
ឧបបជ្ជន្តិ ចិត្តសម្បទាហេតុ ឯ កិក្ខវេ សត្តា
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ
ឧបបជ្ជន្តិ ទិដ្ឋិសម្បទាហេតុ ឯ កិក្ខវេ សត្តា
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ
ឧបបជ្ជន្តិ ។ ឥមា ខោ កិក្ខវេ តិស្សោ សម្បទាតិ ។

ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយមានផល ការបូជាធំមានផល ការបូជាតូចមានផល ផលវិបាកនៃកម្មដែលសត្វធ្វើល្អនឹងអាក្រក់មាន លោកនេះក៏មាន លោកខាងមុខក៏មាន មាតាមាន បិតាមាន ពួកសត្វជាឧបបាតិកៈមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នាប្រតិបត្តិប្រពៃ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងហើយប្រកាសក្នុងលោកក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោកគឺសុគតិនឹងស្ថានសួគ៌ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែចិត្តសម្បទា បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅកើតក្នុងលោកគឺសុគតិនឹងស្ថានសួគ៌ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិសម្បទា បានជា សត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិនឹងស្ថានសួគ៌ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទាមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។

[๑๒๐] តិស្សោ ឥមា កិក្ខវេ វិបត្តិយោ ។ កតមា តិស្សោ ។ សីលវិបត្តិ ចិត្តវិបត្តិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ កតមា ច កិក្ខវេ សីលវិបត្តិ ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ ចាណាតិចាតី ហោតិ ។បេ ។ សម្ផប្បលាបី ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ សីលវិបត្តិ ។ កតមា ច កិក្ខវេ ចិត្តវិបត្តិ ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ អភិជ្ឈាលុ ហោតិ ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ ចិត្តវិបត្តិ ។ កតមា ច កិក្ខវេ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ វិបរីតទស្សនោ នត្ថិ ទិន្នំ នត្ថិ យិដ្ឋំ ។ បេ ។ យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ សីលវិបត្តិហេតុ ឥ កិក្ខវេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ

[๑๒๐] ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ វិបត្តិនេះមាន ๓ យ៉ាង ។ វិបត្តិ ๓ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ សីលវិបត្តិ ๑ ចិត្តវិបត្តិ ๑ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ๑ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ ចុះសីលវិបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ។បេ។ ពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ នេះហៅថា សីលវិបត្តិ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ ចុះចិត្តវិបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ នេះហៅថា ចិត្តវិបត្តិ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ ចុះទិដ្ឋិវិបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់វិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ។បេ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោកក៏មិនមាន ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្ពាយ ព្រោះហេតុតែសីលវិបត្តិ បានជាសត្វខ្លះឆ្ពាយ លុះបែកធ្លាយកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន

จิตฺตวิปตฺติเหตุ วา... ทิฏฐิวิปตฺติเหตุ วา กิกฺขเว สตฺตา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชนฺติ ฯ เสยฺยถาปิ กิกฺขเว อปณฺณโก มณิ อุทฺธิเตฺว เยน เยเนว ปติฏฺฐาติ สุปฺปติฏฺฐิตายเว ปติฏฺฐาติ ฯเปฯ เอวเมว โข กิกฺขเว สีลวิปตฺติเหตุ วา สตฺตา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชนฺติ จิตฺตวิปตฺติเหตุ วา... ทิฏฐิวิปตฺติเหตุ วา สตฺตา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชนฺติ ฯ ทฺวีหิ โข กิกฺขเว ตีหิ สุจริเตหิ สมนฺนาคตา ฯ ตีหิ ทฺวีหิ กิกฺขเว สมฺปนฺนา ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ สีลสมฺปนฺนา จิตฺตสมฺปนฺนา ทิฏฐิสมฺปนฺนา ฯ กตเมหิ จ กิกฺขเว สีลสมฺปนฺนา ฯ อิธ กิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ฯเปฯ สมฺมาปฺปลาปา ปฏิวิรโต โหติ ฯ อยํ วุจฺจติ กิกฺขเว สีลสมฺปนฺนา ฯ กตเมหิ จ กิกฺขเว จิตฺตสมฺปนฺนา ฯ

ព្រោះហេតុតែចិត្តវិបត្តិ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរកក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចកូនចាសកា មានជ្រុងខ្ញី ដែលបុគ្គលចោះទៅលើ (ធ្លាក់ចុះមក) តាំងនៅដោយជ្រុងណា ។ រមែងបិតនៅទទឹង (ដោយជ្រុងនោះ ។) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរកក៏មាន ព្រោះហេតុតែចិត្តវិបត្តិ ក៏មាន... ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិវិបត្តិ បានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ក៏មាន យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទានេះមាន ៣ យ៉ាង ។ សម្បទា ៣ យ៉ាងដូចម្តេច ខ្លះ ។ គឺសីលសម្បទា ១ ចិត្តសម្បទា ១ ទិដ្ឋិសម្បទា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលសីលសម្បទាតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ វៀរចាកបាណាតិបាត ។ បេ ។ វៀរចាកសម្ផប្បលាបៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សីលសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលចិត្តសម្បទា តើដូចម្តេច ។

៨ឆ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ ចិត្ត-សម្បទា ។ កតមា ច កិក្ខវេ ទិដ្ឋិសម្បទា ។ ៨ឆ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ អវិបរីតទស្សនោ អត្ថិ ទិន្នំ អត្ថិ យិដ្ឋំ ។បេ។ យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ ទិដ្ឋិសម្បទា ។ សីលសម្បទាហេតុ ក កិក្ខវេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ចិត្តសម្បទាហេតុ ក... ទិដ្ឋិ-សម្បទាហេតុ ក កិក្ខវេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ អបណ្ណកោ មណិ ឧទ្ធំ ខិត្តោ យេន យេនេវ បតិដ្ឋាតិ សុប្បតិដ្ឋិតំយេវ បតិដ្ឋាតិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា
មានចិត្តមិនព្យាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្តសម្បទា ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិសម្បទា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់មិនវិបរីតថា
ទានដែលបុគ្គលឲ្យ មានផល ការបូជាធំ មានផល ។បេ។ ពួកសមណៈ
ព្រាហ្មណ៍ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោក ក៏មាន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រោះហេតុតែសីលសម្បទា ជាន ជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពីរាង
កាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោកគឺសុគតិនឹងស្ថានសួគ៌ក៏មាន
ព្រោះហេតុតែចិត្តសម្បទា ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិ-
សម្បទា ជាន ជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពីរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ
ទៅកើតក្នុងលោកគឺសុគតិនឹងស្ថានសួគ៌ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ប្រៀបដូចកូនជ្រូកមានជ្រុង ៦ ដែលបុគ្គលបោះទៅលើ (ធ្លាក់ចុះមក)
តាំងនៅដោយជ្រុងណា ។ រមែងបិតនៅនឹង (ដោយជ្រុងនោះ ។)

ฆานเมว เขา กิเจฺจ สีลสมฺปนฺนาเหตุ ภ สตฺถา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ จิตฺตสมฺปนฺนาเหตุ ภ... ทิฏฺฐิสมฺปนฺนาเหตุ ภ กิเจฺจ สตฺถา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ ฯ ส์มา เขา กิเจฺจ ตีสฺส สมฺปนฺนาติ ฯ

(๑๒๑) ตีสฺส ส์มา กิเจฺจ วิปตฺติยา ฯ กตมา ตีสฺส ฯ กมฺมนฺตวิปตฺติ อาชีววิปตฺติ ทิฏฺฐิวิปตฺติ ฯ กตมา จ กิเจฺจ กมฺมนฺตวิปตฺติ ฯ ส์ จ กิเจฺจ ฆกเขฺว ถาณาตีถาตี เหาติ ฯเป ฯ สมฺมปฺปลาปี เหาติ ฯ อยํ วุจฺจติ กิเจฺจ กมฺมนฺตวิปตฺติ ฯ กตมา จ กิเจฺจ อาชีววิปตฺติ ฯ ส์ จ กิเจฺจ ฆกเขฺว มิจฺฉาอาชีเว เหาติ มิจฺฉาอาชีเวน ชีวิตํ กเปฺปติ ฯ อยํ วุจฺจติ กิเจฺจ อาชีววิปตฺติ ฯ กตมา จ กิเจฺจ ทิฏฺฐิวิปตฺติ ฯ ส์ จ กิเจฺจ ฆกเขฺว มิจฺฉาทิฏฺฐิโก เหาติ วิปรีตทสฺสเนา นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែសីលសម្បទា ឃានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពីរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោកគឺសុគតិនិងស្ថានសួគ៌ក៏មាន ព្រោះហេតុតែចិត្តសម្បទា ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទិដ្ឋិសម្បទា ឃានជាសត្វទាំងឡាយ លុះបែកធ្លាយពីរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងលោក គឺសុគតិនិងស្ថានសួគ៌ ក៏មានកំយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទាមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។

(๑๒๑) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ វិបត្តិ ៣ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកម្មន្តវិបត្តិ១ អាជីវវិបត្តិ១ ទិដ្ឋិវិបត្តិ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរេកម្មន្តវិបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ។បេ។ ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយនេះហៅថា កម្មន្តវិបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរេអាជីវវិបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតខុស សម្រេចការរស់នៅ ដោយការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាជីវវិបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរេទិដ្ឋិវិបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់វិបរិតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល

ยถิจฺฉกํ ฯ เปฯ ยเมกจฺโจ ลาภกาโม ยสกาโม ปุญฺญกาโม สคฺคกาโม ปเวเทติ ฯ อยํ วุจฺจติ กิกฺขาวา นิฏฺฐาปิตา ฯ ตตฺถ ตตฺถ กิกฺขาวา ตีณิ สิกฺขา ปริปูเรยฺย ฯ ตีณิ กตมานิ ฯ กตมา จ กิกฺขาวา อาทิพฺรหฺมจริยกา ฯ กตมา จ กิกฺขาวา อธิสีลสิกฺขา ฯ กตมา จ กิกฺขาวา อธิจิตฺตสิกฺขา ฯ กตมา จ กิกฺขาวา อธิปญฺญาสิกฺขา ฯ อิมา ติสฺโส กิกฺขาโย ยถาปริปูรา ภาเวติ ฯ อยมฺปิ วุจฺจติ กิกฺขาวา นิฏฺฐาปิตา ฯ

๔๘ กิกฺขาวา ปริปูรการี ฯ กตมา จ กิกฺขาวา ปริปูรการี ฯ อิธ กิกฺขาวา ปริปูรการี ภิกฺขุ ปาติโมกฺขสีลสมฺปนฺโน วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุ ฯ ปาติโมกฺขสีลสมฺปนฺนตาย ปริปูรการี

ការបូជាធំ មិនមានផល ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ្បើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ ទើងលោកខាងមុខដោយប្រាជ្ញាដ៏ទគ្គម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្តីដ៏លោកក៏មិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបត្តិមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទានេះមាន ៣ យ៉ាង ។ សម្បទា ៣ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកម្មន្តសម្បទា ១ អាជីវសម្បទា ១ ទិដ្ឋិសម្បទា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មន្តសម្បទាតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។ ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មន្តសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាជីវសម្បទា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ សម្រេចការរស់នៅ ដោយការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាជីវសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទិដ្ឋិសម្បទាតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់មិនវិបរិតថា មានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល ។ បេ ។

យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ ទិដ្ឋិសម្បទា ។ ឥមា ខោ កិក្ខវេ តិស្សោ សម្បទាតិ ។

[១២២] តីណិមានិ កិក្ខវេ សោចេយ្យានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ កាយសោចេយ្យំ វចីសោចេយ្យំ មនោសោចេយ្យំ ។ កតមញ្ច កិក្ខវេ កាយ-សោចេយ្យំ ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ ចាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ កាយសោចេយ្យំ ។ កតមញ្ច កិក្ខវេ វចី-សោចេយ្យំ ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ សម្ផប្បលាបា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ វចី-សោចេយ្យំ ។ កតមញ្ច កិក្ខវេ មនោសោចេយ្យំ ។

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសក្នុងលោកនេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទិដ្ឋសម្បទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បទាមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។

[១៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្អាតនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ការស្អាត ៣ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺស្អាតកាយ ១ ស្អាតវាចា ១ ស្អាតចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតកាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតកាយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតវាចា តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ វៀរចាកការពោលពាក្យកុហក វៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ វៀរចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ វៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតវាចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតចិត្ត តើដូចម្តេច ។

๕๘ กิกฺขาย ปกาสโน อนภิญฺญาสุ ปโหติ อปฺป-ปญฺญตฺตสฺส ปโหติ สมฺมาปฏิปตฺติยา ปโหติ ฯ ๕ธมฺมา วุจฺจนฺติ กิกฺขาย ปโญฺญ สมฺมาปโญฺญ ฯ

(๑๒๓) ตีณีมานิ กิกฺขาย สมฺปโยคานิ กตมานิ ตีณิ ฯ กายสมฺปโยโค วาจาสมฺปโยโค ปญฺญาสมฺปโยโค ฯ กตมา กิกฺขาย กายสมฺปโยโค ฯ ๕ธ กิกฺขาย กิกฺขู ยาวตกา ยถาปฏิปตฺติ ปฏิปตฺติ อธิฏฺฐานา ปฏิปตฺติ ปฏิปตฺติ อปฺปมาทวิหารี ปฏิปตฺติ ฯ ๕ธมฺมา วุจฺจนฺติ กิกฺขาย กายสมฺปโยโค ฯ กตมา กิกฺขาย วาจาสมฺปโยโค ฯ ๕ธ กิกฺขาย กิกฺขู มุสาวาทา ปฏิปตฺติ ปิสุณาย วาจาย ปฏิปตฺติ ผรุสาย วาจาย ปฏิปตฺติ สมฺผปฺปลาปา ปฏิปตฺติ ฯ ๕ธมฺมา วุจฺจนฺติ กิกฺขาย วาจาสมฺปโยโค ฯ กตมา กิกฺขาย ปญฺญาสมฺปโยโค ฯ ๕ธ กิกฺขาย กิกฺขู สพฺเพ ปิ อชฺฌตฺตา กามธาตุ อตฺถิ เม อชฺฌตฺตา กามธาตุ นตฺถีติ ปชานาติ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា មិនមានចិត្តព្យាបាទ ជាសម្បជញ្ញៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាការស្អាតចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្អាតមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។

(๑๒๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្អាតនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ការស្អាតមាន ៣ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការស្អាតកាយ ១ ស្អាតវាចា ១ ស្អាតចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតកាយតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតវាចា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក វៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ វៀរចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ វៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតវាចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការស្អាតចិត្ត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោះតាមបច្ចន្តៈមាននៅក្នុងខ្លួនក៏ដឹងច្បាស់ថា តាមបច្ចន្តៈមាននៅក្នុងខ្លួនអាត្មាអញ

អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ កាមច្ឆន្ទំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ កាមច្ឆន្ទោតិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស កាមច្ឆន្ទស្ស បហានំ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស កាមច្ឆន្ទស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទោតិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ព្យាបាទោតិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុ-ប្បន្នស្ស ព្យាបាទស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស ព្យាបាទស្ស បហានំ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស ព្យាបាទស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធន្តិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ថីនមិទ្ធន្តិ បជានាតិ ។

ពោះកាមច្ឆន្ទៈមិនមាននៅកន្លែងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា កាមច្ឆន្ទៈមិនមាននៅកន្លែងខ្លួនអាត្មាអញ ។ មួយទៀត កិរិយាកើតឡើងនៃកាមច្ឆន្ទៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើងដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការលះបង់នូវកាមច្ឆន្ទៈដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀតនៃកាមច្ឆន្ទៈ ដែលលះបង់បានហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ។ ពោះព្យាបាទមាននៅកន្លែងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទមាននៅកន្លែងខ្លួនអាត្មាអញ ពោះព្យាបាទមិនមាននៅកន្លែងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ព្យាបាទមិនមាននៅកន្លែងខ្លួនអាត្មាអញ ។ មួយទៀត កិរិយាកើតឡើងនៃព្យាបាទ ដែលមិនទាន់កើតឡើងដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការលះបង់ព្យាបាទដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀត នៃព្យាបាទដែលលះបង់ហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ។ ពោះថីនមិទ្ធៈ មាននៅកន្លែងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈ មាននៅកន្លែងខ្លួនអាត្មាអញ ពោះថីនមិទ្ធៈមិនមាននៅកន្លែងខ្លួន ក៏ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈមិនមាននៅកន្លែងខ្លួនអាត្មាអញ ។

យថា ច អនុប្បន្នស្ស ជីនមិទ្ធស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស ជីនមិទ្ធស្ស បហានំ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស ជីនមិទ្ធស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចន្តិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចន្តិ បជានាតិ ។ យថា ច អនុប្បន្នស្ស ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស បហានំ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនស្ស ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆាតិ បជានាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ វិចិកិច្ឆាតិ បជានាតិ ។

មួយទៀត កិរិយាកើតឡើងនៃថីនមិទ្ធៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើងដោយ
ហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការលះបង់នូវថីនមិទ្ធៈ ដែល
កើតឡើងហើយដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង កិរិយា
មិនកើតតទៅទៀតនៃថីនមិទ្ធៈ ដែលលះបង់ហើយដោយហេតុណា ក៏
ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ។ ពោះទុទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈមាននៅកន្លង ក៏ដឹង
ច្បាស់ថា ទុទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈមាននៅកន្លងអាត្មាអញ ពោះទុទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈមិនមាន
នៅកន្លង ក៏ដឹងច្បាស់ថា ទុទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈមិនមាននៅកន្លងអាត្មាអញ ។
មួយទៀត កិរិយាកើតឡើងនៃទុទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដែលមិនទាន់កើតឡើង
ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការលះបង់នូវទុទ្ធច្ច-
កុក្កុច្ចៈ ដែលកើតឡើង ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ
ផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀតនៃទុទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ ដែលលះបង់ហើយ
ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ។ ពោះវិចិកិច្ឆា មាន
នៅកន្លង ក៏ដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆាមាននៅកន្លងអាត្មាអញ ពោះវិចិកិច្ឆា
មិនមាននៅកន្លង ក៏ដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆាមិនមាននៅកន្លងអាត្មាអញ ។

យថា ច អនុប្បន្នាយ វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នាយ វិចិកិច្ឆាយ បហានំ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច បហីនាយ វិចិកិច្ឆាយ អាយតឹ អនុប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ មនោសោចេយ្យំ ឥមានិ ខោ កិក្ខវេ តីណិ សោចេយ្យានីតិ ។

កាយសុចឹ វាចាសុចឹ

ចេតោសុចិមនាសវំ

សុចឹ សោចេយ្យសម្បន្នំ ។

អាហុ និច្ចាតថាបកន្តិ ។

(๑๒๔) តីណីមានិ កិក្ខវេ មោនេយ្យានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ កាយមោនេយ្យំ វចីមោនេយ្យ

មួយទៀត កិរិយាកើតឡើងនៃវិចិកិច្ឆា ដែលមិនទាន់កើតឡើង ដោយ
ហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង ការលះបង់វិចិកិច្ឆាដែល
កើតឡើងហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង
កិរិយាមិនកើតតទៅទៀតនៃវិចិកិច្ឆា ដែលកើតឡើងហើយ ដោយ
ហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះផង កិរិយាមិនកើតតទៅទៀត
នៃវិចិកិច្ឆា ដែលលះបង់ហើយ ដោយហេតុណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវហេតុ

នោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការស្អាតចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ការស្អាតមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលចំពោះបុគ្គល អ្នកស្អាត
កាយ ស្អាតវាចា ស្អាតចិត្ត មិនមានអាសវៈ ជា
អ្នកស្អាត បរិបូណ៌ដោយការស្អាត ថាជាបុគ្គលមាន
ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរហើយ ។

(๑๒๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តាពជាអ្នកប្រាជ្ញនេះមាន ៣ យ៉ាង ។
៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺតាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ ๑ តាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវវាចា๑

មនោមោនេយ្យំ ។ កតមញ្ច កិក្ខវេ កាយមោនេយ្យំ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ អព្រហ្មចរិយា បដិ-វិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ កាយមោនេយ្យំ ។ កតមញ្ច កិក្ខវេ វចីមោនេយ្យំ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ សម្ផប្បលាបា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ វចីមោនេយ្យំ ។ កតមញ្ច កិក្ខវេ មនោ-មោនេយ្យំ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ មនោមោនេយ្យំ ។ ឥមានិ ខោ កិក្ខវេ តីណិ មោនេយ្យានីតិ ។

ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកកធសាសនានេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តមិនប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវវាចា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកកធសាសនានេះ វៀរចាកការពោលពាក្យកុហក វៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ វៀរចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ វៀរចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវវាចា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវចិត្ត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកកធសាសនានេះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញផ្លូវចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពជាអ្នកប្រាជ្ញមាន ៣ យ៉ាងប៉ុណ្ណេះ ។

កាយមុនិ ភាចាមុនិ

ចេតោមុនិមនាសវំ

មុនិំ មោនេយ្យសម្បន្នំ

អាហុ សព្ពប្បហាយិនន្តិ ។

អាថាយិកវគ្គោ ទុតិយោ ។

តស្សុទ្ទានំ

អាថាយិកោ ទុល្លភោ ច

អប្បមេយ្យំ អនេញ្ជកំ

អយំ អបណ្ណកម្មន្តោ

ទ្វេ ច សោចេយ្យមោនេយ្យានិ ។

អ្នកប្រាជ្ញតាំងឆ្ងាយ ពោលចំពោះបុគ្គល ដែលជា
អ្នកប្រាជ្ញផ្លូវកាយ ផ្លូវវាចា ផ្លូវចិត្ត មិនមានអាសវៈ
ជាអ្នកប្រាជ្ញ បរិបូណ៌ដោយភាពជាអ្នកប្រាជ្ញ ថាជា
អ្នកមានបាបលះបង់អស់ហើយ ។

ចប់ អាបាយិកវគ្គទី ២ ។

ឧទ្ទាននៃអាបាយិកវគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីបុគ្គលទៅកាន់អបាយ ១ អំពីបុគ្គលរកបាន
ដោយក្រ ១ អំពីអប្បមេយ្យបុគ្គលជាដើម ១ អំពី
បុគ្គលបានអរូបជ្ឈាន មិនញាប់ញ័រ ១ អំពីវិបត្តិ
មានសេចក្តីប្រៀបដោយបាសាកា មានផ្ទៃក្រាំមួយ ១
អំពីកម្មវិបត្តិជាដើម ១ អំពីការស្អាតមានពីរលើក ១
អំពីភាពជាអ្នកប្រាជ្ញ ១ ។

កុសិនារវគ្គោ

[១៤៥] ឯវំ សុតំ ភគវា កុសិនារាយំ
វិហរតិ អនិរុទ្ធេ វនសណ្ឌេ ។ តត្រ ខោ ភគវា
ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ
ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច ឥធ
ភិក្ខវេ ភិក្ខុ រញ្ញោវ តាមំ ភ ឯកមំ ភ ឧប-
ដ្ឋិស្សាយ វិហរតិ ។ តមេនំ ភហាមតិ ភ ភហាមតិ-
បុត្តោ ភ ឧបសង្កមិត្វា ស្វាតនាយ ភត្តេន
និមន្តេតិ អាភន្ទមានោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អធិវាសេតិ ។
សោ តស្សា រត្តិយា អច្চយេន បុព្ពណ្ហសមយំ
និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន តស្ស ភហាមតិស្ស
ភ ភហាមតិបុត្តស្ស ភ និវេសនំ តេនុបសង្កមតិ
ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទតិ ។ តមេនំ
សោ ភហាមតិ ភ ភហាមតិបុត្តោ ភ បណីតេន
ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេតិ
សម្បវារេតិ ។ តស្ស ឃំ ភោតិ សាធុ

កុសិនារវគ្គ

(១២៩) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងដងព្រៃ ឈ្មោះពលិហរណៈ(១) ជិតក្រុងកុសិនារា ។ កាលនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ចូលទៅនៅអាស្រ័យនឹងស្រុកឬនិគមណាមួយ ។ ឯគហបតីឬគហបតិបុត្រ ចូលទៅរកភិក្ខុនោះទើមន្តដោយកត្តា ដើម្បីធានក្នុងថ្ងៃស្អែក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលចង់ធានា ក៏ទទួលទើមន្ត ។ លុះកន្ទងរាត្រីនោះទៅ ភិក្ខុនោះស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹក រួចចូលទៅកាន់លំនៅគហបតីឬគហបតិបុត្រនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។ គហបតីឬគហបតិបុត្រនោះ ក៏ទើមន្តភិក្ខុនោះឲ្យធានឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ដែតផ្ដង់ដោយដៃខ្លួនឯង ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ប្រពៃណាសង្ឃ

---

១ ព្រៃដែលកន្លែងដែលមហាជនតាំងគ្រឿងបូជា ទៅបូជាឬកប្រតិសាច ។ អដ្ឋកថា ។

វត មាយំ គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា បណីតេន
ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេតិ
សម្បវារេតីតិ ។ ឯវម្បិស្ស ហោតិ អហោ វត មាយំ
គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា អាយតឹបិ ឯវរូបេន
បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា
សន្តប្បេយ្យ សម្បវារេយ្យាតិ ។ សោ តំ បិណ្ឌបាតំ
កឋិនោ មុច្ឆិតោ អវជ្ឈាបន្នោ អនាទីនវទស្សាវី
អនិស្សរណប្បញ្ញោ បរិភុញ្ជតិ ។ សោ តត្ថ កាម-
រាគក្ខត្តោ រាគក្ខត្តោ ព្យាបាទរាគក្ខត្តោ រាគក្ខត្តោ វិហឹសា-
រាគក្ខត្តោ រាគក្ខត្តោ ។ ឯវរូបស្សាហំ កិក្ខវេ កិក្ខុនោ
និន្នំ ន មហាមលំ វទាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
បមត្តោ ហិ កិក្ខវេ កិក្ខុ វិហរតិ ។ ឥធ បន
កិក្ខវេ កិក្ខុ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧប-
និស្សាយ វិហរតិ ។ តមេនំ គហបតិ វា គហបតិ-
បុត្តោ វា ឧបសង្កមិត្វា ស្វាតនាយ ភត្តេន និមន្តេតិ

គហបតីឬគហបតិបុត្រនេះ និមន្តអញ្ជើញឲ្យឆានាំឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ផ្ដិតផ្ដង់ ដោយដៃខ្លួនឯង ។ កិក្ខុនោះ ក៏គិតយ៉ាងនេះទៀតថា ធ្វើម្ដេចហ្ន៎ ឱងបានគហបតីឬគហបតិបុត្រនេះ និមន្តអញ្ជើញឆានាំឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ដិតផ្ដង់ មានទំនងយ៉ាងនេះ ដោយដៃខ្លួនឯង តទៅទៀតអេះ ។ កិក្ខុនោះ មានចិត្តផ្លែកផ្លួស ជ្រួលជ្រប់ល្មោភ ជាអ្នកមិនឃើញទោស មិនមានបញ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ បរិភោគនូវបិណ្ឌបាតនោះ ។ កិក្ខុនោះ រមែងត្រិះរិះនូវកាមវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវព្យាបាទវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវវិហឹសាវិតក្កៈផងក្នុងបិណ្ឌបាតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពានដែលគេយកឲ្យហើយជល់ភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តថាគតមិនហៅថាជាពានមានផលច្រើនទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុមានសេចក្ដីប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅនៅអាស្រ័យនឹងស្រុកឬនិគមណាមួយ ។ ឯគហបតីឬគហបតិបុត្រចូលទៅរកភិក្ខុនោះ និមន្តដោយភត្ត ដើម្បីឆានាំភិក្ខុ ថ្ងៃស្អែក

ภาเคยฺยมาโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนภิรโตติ ฯ
โส ตสฺส รตฺติยา อจฺจเยน ปุพฺพณฺหสมยํ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน ตสฺส คหปติ-
สฺส วา คหปติปุตฺตสฺส วา นิเวสนํ เตนุปสงฺกมติ
อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทติ ฯ ตมेनं
โส คหปติ วา คหปติปุตฺโต วา ปณีเตน
ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปติ
สมฺปวาเรติ ฯ ตสฺส น ฆวํ โหติ สาธุ ว
มายํ คหปติ วา คหปติปุตฺโต วา ปณีเตน
ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปติ
สมฺปวาเรตีติ ฯ ฆวมสฺส น โหติ อโห ว
มายํ คหปติ วา คหปติปุตฺโต วา อายตึ
ฆวาเปน ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน
สหตฺถา สนฺตปฺเปยฺย สมฺปวาเรยฺยาติ ฯ โส
ตं ปิณฺฑาตํ อกสิโต อมุจฺฉิโต อนชฺฌาปนฺโน
อาทีนวทสฺสาวี นิสฺสรณปญฺโญ ปริภุญฺชติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលបង់ធាន់ក៏ទទួលនិមន្ត ។ លុះកន្ទុងភត្រនោះ
ទៅ ភិក្ខុនោះស្លៀកសង្ឃាដ៏ប្រជាប់ជាត្រនឹងចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹក រួចចូលទៅ
កាន់លំនៅ នៃគហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ
អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។ គហបតី ឬ គហបតិបុត្រ
នោះ ក៏និមន្តភិក្ខុនោះ ឲ្យឆាន់ផ្អែមស្អប់ស្អល់ ដោយខាទនីយភោជនី-
យាហារដ៏ផ្ងួតផ្ងង់ ដោយដៃខ្លួនឯង ។ ភិក្ខុនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ប្រពៃណាស់ហ្ន៎ គហបតីឬគហបតិបុត្រនេះនិមន្តអញឲ្យឆាន់
ផ្អែមស្អប់ស្អល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ងួតផ្ងង់ដោយដៃខ្លួនឯង ។
តាំងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្លាប់ម្តេចហ្ន៎ នឹងបាននគហបតី ឬ
គហបតិបុត្រនេះ និមន្តអញឲ្យឆាន់ផ្អែមស្អប់ស្អល់ ដោយខាទនីយភោជ-
នីយាហារ ដ៏ផ្ងួតផ្ងង់មានទំនងដូច្នេះ ដោយដៃខ្លួនឯងតទៅទៀតឡើយ ។
ភិក្ខុនោះ មិនផ្តេកផ្តួល មិនជ្រុលជ្រប់ មិនស្មោក ជាអ្នកឃើញទោស
មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ខ្លួនចេញ បរិភោគនូវបិណ្ឌបាត្រនោះ ។

សោ តត្ថ នេក្ខម្មវិតក្កម្បិ វិតក្កេតិ អព្យាបាទវិតក្កម្បិ វិតក្កេតិ អវិហឹសាវិតក្កម្បិ វិតក្កេតិ ។ ឯវរូបស្សាហំ កិក្ខវេ កិក្ខនោ និដ្ឋំ មហប្ផលំ វទាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អប្បមត្តោ ហិ កិក្ខវេ កិក្ខុ វិហរតីតិ ។

(๑๒๖) យស្សំ កិក្ខវេ និសាយំ កិក្ខុ កណ្ហ-ជាតា កាលហជាតា វិវាទាបជ្ជា អញ្ញមញ្ញំ មុខ-សត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ មនសិការំ បិ មេ ឯសា កិក្ខវេ និសា ន ជាសុ ហោតិ បភេវ កង្ខំ ។ និដ្ឋំ ឯត្ថ កច្ឆាមិ អទ្ធា តេ អាយស្មន្តោ តយោ ធម្មេ បដិហឹសុ តយោ ធម្មេ ពហុលីមកំសុ ។ កតមេ តយោ ធម្មេ បដិហឹសុ ។ នេក្ខម្មវិតក្កំ អព្យាបាទវិតក្កំ អវិហឹសាវិតក្កំ ។ ឥមេ តយោ ធម្មេ បដិហឹសុ ។ កតមេ តយោ ធម្មេ ពហុលីមកំសុ ។

ភិក្ខុនោះ រមែងត្រិះរិះនូវនេក្ខម្មវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវអព្យាបាទវិតក្កៈផង ត្រិះរិះនូវអវិហឹសាវិតក្កៈផង កន្លងបិណ្ឌបាតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទានដែលគេយកឲ្យហើយ ដល់ភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ ទើបតថាគតហៅថាជា ទានមានផលច្រើន ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុមិនមានសេចក្តីប្រមាទ ។

(๑๒๖) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទិសណា ភិក្ខុទាំងឡាយ បង្កហេតុ បង្កជម្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នា ទៅវិញទៅមក ដោយលំពែងគឺមាត់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិសនោះមិនជាទីសប្បាយដល់តថាគត ដើម្បីធ្វើពុកកងចិត្ត មិនបាច់និយាយ ដល់ការដើរទៅឡើយ តថាគតចូលចិត្តក្នុងការណ៍នោះថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយនោះ បានលះបង់នូវធម៌ ៣ យ៉ាង បានធ្វើរឿយ ។ នូវធម៌ ៣ យ៉ាងដោយពិតប្រាកដ ។ បុគ្គលទាំងនោះលះបង់នូវធម៌ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺនេក្ខម្មវិតក្កៈ ๑ អព្យាបាទវិតក្កៈ ๑ អវិហឹសាវិតក្កៈ ๑ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ លះបង់ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលទាំងនោះ បានធ្វើរឿយ ។ នូវធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។

กามาสวกฺขยํ ภวาสวกฺขยํ อวิชฺชาสวกฺขยํ ฯ สเมว
ตโย ธมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา ฯ ยสฺสุ ภิกฺขเว
ทิสายํ ภิกฺขุ ภณฺฑนชาตา กลหชาตา วิวาท-
ปนฺนา อญฺญมญฺญํ มุขสตฺตีหิ วิตุทนฺตา วิหรนฺติ มธุสิ-
กาตุปิ เม ฬิสา ภิกฺขเว ทิสา น ภาสฺสุ
โหนฺติ ปเคว กณฺฑุ ทิฏฺฐิ ภณฺฑนมูล กลหา วิวาทา
อายสฺมนฺโต สเมว ตโย ธมฺมา ปชหิสฺสุ สเมว
ตโย ธมฺมา พหุลีกาสุ ฯ ยสฺสุ ภิกฺขเว
ทิสายํ ภิกฺขู สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา
ขีโรทกีภูตา อญฺญมญฺญํ ปิยจกฺขูหิ สมฺปสฺสนฺตา
วิหรนฺติ กณฺฑุปิ เม ฬิสา ภิกฺขเว ทิสา ภาสฺสุ โหนฺติ
ปเคว มธุสิกาตุ ทิฏฺฐ ภณฺฑนมูล กลหา วิวาทา
อายสฺมนฺโต(๑)ตโย ธมฺมา ปชหิสฺสุ ตโย ธมฺมา
พหุลีกาสุ ฯ กตเม ตโย ธมฺมา ปชหิสฺสุ ฯ

๑ ฉ, ฌ ฏีกฺกนฺเต ทิสฺสติ ฯ

តឹកាមវិតក្កៈ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ១ វិហឹសាវិតក្កៈ១ ។ កិកូតាំងនោះ បានធ្វើ
រឿយៗនូវធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ កុងទិសណា កិកូ
តាំងឡាយ បង្កហេតុ បង្កជម្លោះ ឲាស់ខែងគ្នា ទាក់ជោតគ្នាទៅវិញទៅមក
ដោយលំពែងតឹមាត់ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ ទិសនេះមិនជាទីសប្បាយដល់
តថាគតដើម្បីធ្វើទុកកុងចិត្តទេ មិនចាំបាច់និយាយ ដល់ការដើរទៅឡើយ
តថាគតបួលចិត្តកុងការណ៍នោះថា អ្នកដ៏មានអាយុតាំងនោះ បានលះបង់
នូវធម៌៣ យ៉ាងនេះឯង បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
កិកូតាំងឡាយ កុងទិសណា កិកូតាំងឡាយ ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយនឹង
គ្នា មិនឲាស់ខែងគ្នា ដូចទឹកដោះស្រស់លាយដោយទឹក មើលគ្នាត្រង់
ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ ទិសនុ៎ះ ជាទីសប្បាយ
ដល់តថាគតដើម្បីដើរទៅ មិនចាំបាច់និយាយ ដល់ការធ្វើទុកកុងចិត្តឡើយ
តថាគតបួលចិត្ត កុងការណ៍នោះថា អ្នកដ៏មានអាយុតាំងនោះ បានលះ
បង់នូវធម៌ ៣ យ៉ាង បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវធម៌ ៣ យ៉ាងដោយពិត
ប្រាកដ ។ អ្នកដ៏មានអាយុតាំងនោះ បានលះបង់ធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។

កាមវិតក្កំ ព្យាបាទវិតក្កំ វិហឹសាវិតក្កំ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា បជហិំសុ ។ កតមេ តយោ ធម្មា ពហុលីមកំសុ ។ នេក្ខម្មវិតក្កំ អព្យាបាទវិតក្កំ អវិហឹសាវិតក្កំ ។ ឥមេ តយោ ធម្មា ពហុលីមកំសុ ។ យស្សុំ កិក្ខវេ និសាយំ កិក្ខូ សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរន្តិ កន្តុំបិ មេ ឯសា កិក្ខវេ និសា ជាសុ ហោតិ បកវា មនសិកាតុំ និដ្ឋំ ឯត្ត កច្ឆាមិ អទ្ធា តេ អាយស្មន្តោ ឥមេ តយោ ធម្មា បជហិំសុ ឥមេ តយោ ធម្មា ពហុលីមកំសូតិ ។

[๑๒๗] ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ គោតមកេ ចេតិយេ ។ តត្រ ខោ ភគវា កិក្ខូ អាមន្តេសិ កិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ កិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច អភិញ្ញាយាហំ កិក្ខវេ ធម្មំ ទេសេមិ នោ អនភិញ្ញាយ

គឺកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ។ កិកូតាំងនោះ បានលះបង់ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ចុះកិកូតាំងនោះ បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវធម៌ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺនេក្ខម្មវិតក្កៈ ១ អព្យាបាទវិតក្កៈ ១ អវិហឹសាវិតក្កៈ ១ ។ អ្នកតាំងនោះបានធ្វើរឿយ ។ នូវធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលកិកូតាំងទាំងឡាយ ក្នុងទិសណា កិកូតាំងទាំងឡាយ ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយនឹងគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចទឹកដោះស្រស់លាយដោយទឹក មើលគ្នាត្រង់ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ម្នាលកិកូតាំងទាំងឡាយ ទិសខ្ទុះជាទីសប្បាយដល់តថាគត ដើម្បីដើរទៅ មិនជាប់និយាយដល់ការធ្វើទុក្កដ្ឋចិត្តឡើយ តថាគតប្រុងចិត្តក្នុងកាលណានោះថា អ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ បានលះបង់នូវធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ នូវធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ដោយពិតប្រាកដ ។

[១២៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងគោតមកចេតិយ(១)ជិតក្រុងវេសាលី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅកិកូតាំងទាំងឡាយថា ម្នាលកិកូតាំងទាំងឡាយ ។ កិកូតាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលកិកូតាំងទាំងឡាយ តថាគតសំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យចេះដឹង មិនមែនដើម្បី មិនឲ្យចេះដឹងទេ

---

១ ចេតិយនោះ ជាលំនៅនៃយក្ខឈ្មោះគោតមកៈ ។ អដ្ឋកថា ។

សនិទានាហំ ភិក្ខវេ ឆម្មុំ ទេសេមិ នោ អនិទានំ
សប្បដិហារិយាហំ ភិក្ខវេ ឆម្មុំ ទេសេមិ នោ អប្បដិ-
ហារិយំ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខវេ អភិញ្ញាយ ឆម្មុំ
ទេសយតោ នោ អនភិញ្ញាយ សនិទានំ ឆម្មុំ
ទេសយតោ នោ អនិទានំ សប្បដិហារិយំ ឆម្មុំ
ទេសយតោ នោ អប្បដិហារិយំ ការណាយោ ឥតិនោ
ការណាយោ អនុសាសនី ។ អលញ្ច បន ភិក្ខវេ
តុដ្ឋិយា អលំ អត្តមនតាយ អលំ សោមនស្សាយ
សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា ស្សាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ
សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោតិ ។ ឥទមវោច ភគវា
អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុំ(១) ។
ឥមស្មិញ្ច បន វេយ្យាការណស្មិំ ភញ្ញមានេ សហស្សី
លោកធាតុ អកម្បិត្ថាតិ ។

---

๑ អភិនន្ទុត្តិប្បត្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសំដែងធម៌សមតាមហេតុ មិនមែនមិនសមតាមហេតុទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសំដែងធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យ មិនមែនមិនប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការណៈបើ តថាគតនោះសំដែងធម៌ ដើម្បីឲ្យចេះដឹង មិនមែនដើម្បីមិនឲ្យចេះដឹង សំដែងធម៌សមតាមហេតុ មិនមែនមិនសមតាមហេតុ សំដែងធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យ មិនមែនមិនប្រកបដោយសេចក្តីអស្ចារ្យ អ្នកទាំងឡាយ គួរធ្វើតាមឧរ៉ាទេ គួរធ្វើតាមអនុសាសនី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយ គួរត្រេកអរ គួរពេញចិត្ត គួរសើចកាយ (ចំពោះគុណព្រះរតនត្រ័យ) ថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរសើចកាយចំពោះការសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ក៏កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែងនូវវេយ្យាករណ៍នេះចប់ហើយ លោកធាតុទាំង ១ ពាន់ក៏កក្រើករញ្ជួយ ។

(๑๒๘) ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកំ ចរមានោ យេន កបិលវត្ថុ តទវសរិ ។ អស្សោសិ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវា किर កបិលវត្ថុំ អនុប្បត្តោតិ ។ អថខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតំ ខោ មហានាមំ សក្កំ ភគវា ឥតទវោច កច្ចិ មហានាម កបិលវត្ថុស្មឹ តថារូបំ អាសវំ ជាន យត្ថជ្ជ មយំ ឯករត្តឹ វិហារេយ្យាមាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ មហានាមោ សក្កោ ភគវតោ បដិស្សុណិត្វា កបិលវត្ថុំ បវិសិត្វា កោរលកម្បំ កបិលវត្ថុំ អាហិណ្ឌាបេត្វា(๑) ន អទ្ទស កបិលវត្ថុស្មឹ តថារូបំ អាសវំ យត្ថ ភគវា ឯករត្តឹ វិហារេយ្យ ។ អថខោ មហានាមោ សក្កោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច នត្ថិ ភន្តេ កបិលវត្ថុស្មឹ តថារូបោ អាសវោ យត្ថជ្ជ ភគវា ឯករត្តឹ វិហារេយ្យ

---

๑ ម. អនុហិណ្ឌាបេត្វា ។

(๑๒๘) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិកក្នុងកោសលជនបទ ក៏ស្តេចទៅដល់ក្រុងកបិលព័ស្តុ ។ មហានាមសក្យរាជជ្រាបថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្តេចមកដល់ក្រុងកបិលព័ស្តុហើយ ។ លំដាប់នោះ មហានាមសក្យរាជ ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមហានាមសក្យរាជ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់ស្តេចទៅពិនិត្យមើលលំនៅ ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដែលជាទីគួរតថាគតនៅអស់មួយយប់ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ មហានាមសក្យរាជ ទទួលព្រះតម្រាស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយស្តេចយាងក្រឡឹងមើលក្រុងកបិលព័ស្តុតាំងមូល ក៏មិនបានឃើញលំនៅ ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដែលជាទីគួរព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅអស់មួយយប់បាន ។ លំដាប់នោះ មហានាមសក្យរាជ ទ្រង់ស្តេចត្រឡប់ចូលមកគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគវិញ លុះចូលមកដល់ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំនៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដែលជាទីគួរព្រះអង្គគង់នៅអស់មួយយប់ក្នុងថ្ងៃនេះមិនមានទេ

អយំ ភន្តេ ភរណ្ឌោ(๑) កាលាមោ ភគវតោ បុព្ពណ្ហសមយំ ឥត្ថាគារេ ភគវតោ អវិទូរេ វិហរតិ ។ តេន ខោ បន សមយេន មហាធម្មសន្និបាតោ បញ្ញាបេហីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ មហាធម្មោ សក្កោ ភគវតោ បដិស្សុណិត្វា យេន ភរណ្ឌោ កាលាមសេដ្ឋិ អវិទូរេ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា សន្និសីទាបេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បញ្ញាបេត្វា ឧទកំ ឋបេត្វា ចាដិយំ ដោវាយ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច សន្និសីទាបេតោ ភន្តេ សន្និសីទ ឧទកំ ឋបិតំ ចាដិយំ ដោវាយ យេសុទានិ ភន្តេ ភគវា កាលំ មញ្ញតីតិ ។ អថខោ ភគវា យេន ភរណ្ឌោ កាលាមសេដ្ឋិ អវិទូរេ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ និសជ្ជ ខោ ភគវា ចាទេ បត្តោលេសិ ។ អថខោ មហាធម្មោ សក្កោ ឯតទវោសិ អកាលោ ខោ អជ្ជ

---

๑ ម. ភរទ្ទ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តាបសឈ្មោះកវណ្ហកាលាមៈនេះ ជាសព្រហ្មចារី បុគ្គលជាន់ថាស់របស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គគង់នៅក្នុងអាស្រមរបស់តាបសនោះអស់មួយយប់កន្លងថ្ងៃនេះចុះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់ស្តេចទៅឲ្យក្រាលកម្រាលចុះ ។ មហានាមសក្យរាជ ឱនទទួលព្រះតម្រាស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយស្តេចចូលទៅឯអាស្រមរបស់កវណ្ហកាលាមតាបស លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឲ្យក្រាលកម្រាលលើគ្រែតូចដ៏សមគួរ ហើយឲ្យដំកល់ទឹកទុក ដើម្បីលាងព្រះបាទ រួចស្តេចត្រឡប់ចូលមកគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគវិញ លុះចូលមកដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កម្រាលក្រាលហើយ ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ដំកល់ទុកហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវកាលដ៏គួរនឹងស្តេចកន្លងកាលផង់ឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅឯអាស្រមរបស់កវណ្ហកាលាមតាបស លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុងទុក លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ហើយក៏លាងព្រះបាទាំងគូ ។ លំដាប់នោះ មហានាមសក្យរាជ ទ្រង់មានព្រះរាជតម្រិះដូច្នេះថា ថ្ងៃនេះ ជាកាលមិនគួរ

กตวนฺโต ปยิรุปาสิตุ๋ กาโลติ กตฺวา สญฺชานาหิ
กตวนฺโต ปยิรุปาสิสฺสามีติ กตวนฺโต อภิกฺกนฺตา
ปนฺติกฺกิลนฺโต กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อถโข มหานาโม
สกฺโก ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน เยน กปิลวตฺถุ-
สนฺถมิ อุปสงฺกมิตฺวา กตวนฺโต อภิกฺกนฺตา ปฐมนฺโต
นิสีทิ ฯ ปฐมนฺโต นิสินฺโน โข มหานาโม สกฺโก
กปิลวตฺถเวจ เอตโย โข เม มหานาม สตฺตาเร
สโนติ สมฺปชฺชมานา โลกสฺมึ ฯ กตเม เอตโย ฯ
๙ มหานาม ปฐมโนฺต สตฺถา กามานิ ปริญฺญ
ปญฺญาเปติ น ฑุกานิ ปริญฺญ ปญฺญาเปติ น เวทนานิ
ปริญฺญ ปญฺญาเปติ ฯ ๙ ปน มหานาม ปฐมโนฺต
สตฺถา กามานญฺเว ปริญฺญ ปญฺญาเปติ ฑุกานญฺ
ปริญฺญ ปญฺญาเปติ น เวทนานิ ปริญฺญ ปญฺญาเปติ ฯ ๙
ปน มหานาม ปฐมโนฺต สตฺถา กามานญฺเว ปริญฺญ
ปญฺญาเปติ ฑุกานญฺ ปริญฺญ ปญฺญาเปติ เวทนานญฺ
ปริญฺญ ปญฺญาเปติ ฯ ๙เม โข มหานาม เอตโย
สตฺตาเร สโนติ สมฺปชฺชมานา โลกสฺมึ ฯ

នឹងចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទេ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ កំពុងនឿយព្រះកាយ តែឯងអាត្មាអញ ចាំចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងថ្ងៃស្អែកវិញចុះ មហានាមសក្យរាជក៏ថ្វាយបង្គំលាព្រះដ៏មានព្រះភាគធ្វើប្រទក្សិណហើយស្តេចចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ មហានាមសក្យ-រាជ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ក៏ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគរួចប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមហានាមសក្យរាជ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សាស្តា ៣ ពួកនេះ រមែងមានប្រាកដក្នុងលោក ។ សាស្តា ៣ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រមហានាម សាស្តាពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តការកន្លងនូវកាមគឺបឋមជ្ឈាន មិនបញ្ញត្តការកន្លងនូវរូបគឺអរូបាវចរសមាបត្តិ មិនបញ្ញត្តការកន្លងនូវវេទនាគឺនិព្វាន ។ បពិត្រមហានាម មួយទៀត សាស្តាពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តការកន្លងនូវកាមផង បញ្ញត្តការកន្លងនូវរូបផង តែមិនបញ្ញត្តការកន្លងនូវវេទនា ។ បពិត្រមហានាម មួយវិញទៀត សាស្តាពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តការកន្លងនូវកាមផង បញ្ញត្តការកន្លងនូវរូបផង បញ្ញត្តការកន្លងនូវវេទនាផង ។ បពិត្រមហានាម សាស្តា ៣ ពួកនេះឯង រមែងមានប្រាកដក្នុងលោក ។

ឯមេសំ មហានាម តិណ្ណំ សទ្ធានំ ឯកា ឥដ្ឋា
កន្តា មនាបា បុព្ពេ ឥដ្ឋាតិ ។ យំ ភន្តេ ភវណ្ហំ កាលាមោ
មហានាមំ សក្កំ ឯតទវោច ឯកាតិ មហានាម វទេ-
ហីតិ ។ យំ ភន្តេ ភគវា មហានាមំ សក្កំ ឯត-
ទវោច ឆានាតិ មហានាម វទេហីតិ ។ ទុតិយម្បិ
ខោ ភវណ្ហំ កាលាមោ មហានាមំ សក្កំ ឯតទវោច
ឯកាតិ មហានាម វទេហីតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ
ភគវា មហានាមំ សក្កំ ឯតទវោច ឆានាតិ
មហានាម វទេហីតិ ។ តតិយម្បិ ខោ ភវណ្ហំ
កាលាមោ មហានាមំ សក្កំ ឯតទវោច ឯកាតិ
មហានាម វទេហីតិ ។ តតិយម្បិ ខោ ភគវា មហា-
នាមំ សក្កំ ឯតទវោច ឆានាតិ មហានាម វទេហីតិ ។

បពិត្រមហានាម ពុះសាស្តា ៣ ពួកនេះ មានសេចក្តីយល់ដូចគ្នាឬមានសេចក្តីយល់ផ្សេងគ្នា ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះ ភវណ្ឌុកាលាមតាបស ចាន់ចង្កាច់មហានាមសក្យរាជ ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សូមមហាបពិត្រមានព្រះរាជទុង្ការថា មានសេចក្តីយល់ដូចគ្នា ។ កាលភវណ្ឌុកាលាមតាបស និយាយយ៉ាងនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមហានាមសក្យរាជ ដូច្នេះថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់មានព្រះរាជទុង្ការថា មានសេចក្តីយល់ផ្សេងគ្នាដូច្នេះវិញ ។ ភវណ្ឌុកាលាមតាបស ចាន់ចង្កាច់មហានាមសក្យរាជអស់ ២ ដងឯថា បពិត្រមហានាម សូមមហាបពិត្រ មានព្រះរាជទុង្ការថា មានសេចក្តីយល់ដូចគ្នា ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមហានាមសក្យរាជអស់ ២ ដងទៀតថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់មានព្រះរាជទុង្ការថា មានសេចក្តីយល់ផ្សេងគ្នាដូច្នេះវិញ ។ ភវណ្ឌុកាលាមតាបស ចាន់ចង្កាច់មហានាមសក្យរាជអស់ ៣ ដងឯថា បពិត្រមហានាម សូមមហាបពិត្រ មានព្រះរាជទុង្ការថា មានសេចក្តីយល់ដូចគ្នា ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចាន់ត្រាស់នឹងមហានាមសក្យរាជអស់ ៣ ដងទៀតថា បពិត្រមហានាម សូមទ្រង់មានព្រះរាជទុង្ការថា មានសេចក្តីយល់ផ្សេងគ្នាដូច្នេះវិញ ។

អថខោ ភារទ្វាជស្ស កាលាមស្ស ឯតទហោសិ មហោសក្ខស្ស វតម្ហិ មហាជាមស្ស សក្កស្ស សម្មុខា សមណេន គោតមេន យាវតតិយកំ អបសាទិតោ យន្នូនាហំ កបិលវត្ថុម្ហា បក្កមេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភារទ្វាជោ កាលាមោ កបិលវត្ថុម្ហា បក្កាមិ(๑) តថាបក្កន្តោវ អហោសិ ន បុន បច្ចាគច្ឆតិ ។

[๑๒๙] ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ ហត្ថកោ ឧបាលិបុត្តោ អភិក្កន្តាយ រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណោ កេវលកប្បំ ជេតវនំ ឱភាសេត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តោ បុរតោ បឋមាយ ភូមិយ តិដ្ឋតិ សំដ្ឋតិ ន សណ្ឋាតិ សណ្ឋាតុំ ។

---

๑ ម, ឯត្តន្តរេ យំ កបិលវត្ថុម្ហា បក្កាមីតិ ទិស្សតិ ។

លំដាប់នោះ ភរណ្ឌុកាលាមតាបស មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា មិនសមបើព្រះសមណគោតម មិនជ្រះថ្លានឹងអញ អស់ ៣ ដង ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្រុមហានាមសក្យរាជដែលមានសក្តិធំសោះ បើដូច្នោះ អញគួរដើរចេញអំពីក្រុងកបិលព័ស្តុ ។ លំដាប់នោះ ភរណ្ឌុកាលាមតាបស ក៏ចេញអំពីកបិលព័ស្តុ គឺចេញទៅតែម្តង មិនបានត្រឡប់មកក្រោយវិញឡើយ ។

(๑๒๙) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ពាក្យតិះដៀលដ៏ថោកទាបមួយម៉ាត់ ទៅបុត្រឈ្មោះ ហត្ថកៈ មានសម្បុរល្អ ធ្លាប់វត្តជេតពនតាំងមួលឡើយ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គិតថា អញនឹងឈរក្នុងទីចំពោះព្រះកត្រុព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះ ហើយត្រឡប់អង្គុយស្រពាប អង្គុយពាប់វិញ មិនអាចនឹងឈរនៅបានឡើយ ។

សេយ្យថាបិ នាម សប្បិ ឯ តេលំ ឯ ឯលិកាយ អាសិត្តំ តិសីទតិ សំសីទតិ ន សណ្ឋាតិ ឯវមេវ ខោ តេ ភគវតោ បុរតោ ឋិតា មេ តិសីទតិ សំសីទតិ ន សណ្ឋាតិ សណ្ឋាតុំ ។ អថខោ ភគវា ខោ តេ តំ ទេវបុត្តំ ឯតទវោច តិដ្ឋរិកំ ខោ តេ អត្តភាវំ អភិនិម្មិនាហីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ ខោ តេ ទេវបុត្តោ ភគវតោ បដិស្សុណិត្វា តិដ្ឋរិកំ អត្តភាវំ អភិនិម្មិនិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតំ ខោ តេ តំ ទេវបុត្តំ ភគវា ឯតទវោច យេ តេ ខោ តេ ឆន្នា បុព្ពេ មនុស្សភូតស្ស បវត្តិនោ អហោសុំ អបិនុ តេ តេ ឆន្នា ឯតរហិ បវត្តិនោតិ ។ យេ ច មេ ភន្តេ ឆន្នា បុព្ពេ មនុស្សភូតស្ស

ទឹកដោះជូរប្រេង ដែលគេចាក់ស្រោចទៅក្នុងដីខ្ចាប់ រមែងជ្រួតជ្រាបលិចចុះបាត់ទៅ មិនដក់នៅ យ៉ាងណាមិញ ហត្ថកទេវបុត្រគិតថា អញនឹងឈរ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះ ហើយត្រឡប់អង្គុយស្រាបបរ អង្គុយពាបវិញ មិនអាចឈរនៅបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់បង្គាប់ហត្ថកទេវបុត្រដូច្នេះថា ម្នាលហត្ថកៈ អ្នកចូរនិមិត្តនូវអត្តភាពឲ្យធំសំបើម ។ ហត្ថកទេវបុត្របានទទួលព្រះតម្រាស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គដូច្នេះហើយ និមិត្តអត្តភាពឲ្យធំសំបើម ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះហត្ថកទេវបុត្រ ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលហត្ថកៈ ធម៌ណា ដែលអ្នកកាលកើត ជាមនុស្សក្នុងកាលពីមុន បានប្រព្រឹត្តហើយ តើធម៌ទាំងនោះ អ្នកបានប្រព្រឹត្ត ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរឬទេ ។ ហត្ថកទេវបុត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ណា ដែលខ្ញុំព្រះអង្គកាលកើត ជាមនុស្ស ក្នុងកាលពីមុន

បរត្តិនោ អហោសុំ តេ ច មេ ឆម្មា ឯតរហិ បរត្តិនោ យេ ច មេ កន្តេ ឆម្មា បុព្ពេ មនុស្សភូតស្ស ឆប្បរត្តិនោ អហោសុំ តេ ច មេ ឆម្មា ឯតរហិ បរត្តិនោ សេយ្យថាបិ កន្តេ កុតហ ឯតរហិ អាកិ-ណ្ណោ វិហារតិ កិក្ខូហិ កិក្ខុនីហិ ឧបាសកេហិ ឧបាសិកាហិ រាជូហិ រាជមហាមត្តេហិ តិត្ថិយេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ ឯវមេវ ខោ អហំ កន្តេ អាកិណ្ណោ វិហារាមិ ទេវបុត្តេហិ ទ្វារតោបិ កន្តេ ទេវបុត្តា អាគច្ឆន្តិ បត្តកស្សុ ទេវបុត្តស្សុ សន្តិកេ ធម្មំ សោស្សាមាតិ តំណ្ហាហំ កន្តេ ឆម្ហានំ អតិត្តោ អប្បដិកូលោ កាលកតោ ។ កតមេសំ តិណ្ណំ ។ កតរតោ អហំ កន្តេ ឧស្សន្នស្សុ អតិត្តោ អប្បដិកូលោ កាល-កតោ សទ្ធម្មស្សវនស្សាហំ កន្តេ អតិត្តោ អប្បដិកូលោ កាលកតោ សន្ថស្សាហំ កន្តេ ឧបដ្ឋានស្សុ អតិត្តោ អប្បដិកូលោ កាលកតោ ឥមេសំ ខោ អហំ កន្តេ តិណ្ណំ ឆម្ហានំ អតិត្តោ អប្បដិកូលោ កាលកតោតិ ។

ចានប្រព្រឹត្តហើយ ធម៌ទាំងនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គចានប្រព្រឹត្ត ក្នុងកាលឥឡូវ
នេះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ណាដែលខ្ញុំព្រះអង្គកាលកើត ជា
មនុស្សក្នុងកំពុងមុន មិនចានប្រព្រឹត្តទេ ធម៌ទាំងនោះ ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គប្រព្រឹត្ត
ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តម៌
ច្រឡូកច្រឡំដោយកិកុ កិកុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច អាមាត្យធំ
របស់ស្តេច តិរ្ថិយ ន័ងសាវក នៃតិរ្ថិយទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គក៏យ៉ាងនោះដែរ តែង
នៅច្រឡូកច្រឡំដោយទេវបុត្រទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ទេវបុត្រ
ទាំងឡាយ តែងមកអំពីទីឆ្ងាយ ដោយបំណងថា យើងនឹងស្តាប់
ធម៌ក្នុងសំណាក់ហាត្តកទេវបុត្រ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឆ្អែត
មិនរួញរានឹងធម៌ទាំង ៣ ត្រាតែធ្វើមរណកាល ។ ធម៌ ៣ ដូចម្តេចខ្លះ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងការមើលមើល
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាតែធ្វើមរណកាល ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ត្រាតែធ្វើមរណ-
កាល ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងការ
បម្រើសង្ឃ ត្រាតែធ្វើមរណកាល ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
មិនឆ្អែត មិនរួញរានឹងធម៌ទាំង ៣ នេះឯង ត្រាតែធ្វើមរណកាល ។

ภควาโต ธมฺมสฺสวนสฺส
ตัตฺถ อหุวา กุทาจนัง
สงฺฆสฺส อุปฏฺฐานสฺส
สทฺธมฺมสฺสวนสฺส จ ฯ
อธิสีลัง สิกฺขมาโน
สทฺธมฺมสฺสวเน รโต
ตีณิสังโยชนานิ ตัตฺถ
ปหาสิ ภควาโต อหัง ฯ

(๑๓๐) ยสฺมึ สมเย ภควา พาราณสิยัง วิหรติ สังฆเภทเก มหติยา ฯ อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยัง นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย พาราณสึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อทฺทสา โข ภควา โกเยย-กมิลกฺขสฺมึ ปิณฺฑาย จรมาโน(๑) อญฺญตรัง ภิกฺขุง ทิฏฺฐสฺสาทัง ปาหิรสฺสาทัง ปุฏฺฐสฺสาตึ อสมฺปชานัง อสมาหิตัง วิพฺภนฺตจิตฺตัง ปากติน্দ্রিยัง นิสฺสา ตัง ภิกฺขุง ยตฺถเกจิ มา โข ตุวัง ภิกฺขุ อตฺตานัง กทฺทุยมกาสิ

๑ ม. จรมานัง ฯ

(ការឆ្អែត ៣ យ៉ាង) គឺ ឆ្អែតនឹងការមើលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ១ ឆ្អែតនឹងការបម្រើព្រះសង្ឃ ១ ឆ្អែតនឹងការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ១ មានកង្វល់តាលម្ពង្វៗតែប៉ុណ្ណោះ ។ ហត្ថកទេវបុត្រ កាលសិក្សាទូរអធិសីល ត្រេកអរក្នុងការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម មិនឆ្អែតនឹងធម៌ ៣ ប្រការ ក៏បានទៅកើតក្នុងអវិហព្រហ្មលោក ។

(១៣០) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវន ជិតក្រុងពារាណសី ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងប្រជាប់ជាត្រនឹងចិត្ត ក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ ទ្រង់ចូលទៅកាន់ក្រុងពារាណសី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងសំណាក់នៃមិលក្ខជន អ្នកលក់គោ ទ្រង់បានឃើញភិក្ខុមួយរូប មានសេចក្តីត្រេកអរតិច មានសេចក្តីត្រេកអរខាងក្រៅច្រើន សចាកសតិ មិនមានប្រជ្ញា មានចិត្តមិនតាំងមាំ មានចិត្តរវើរវាយ មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី (មិនរក្សាឥន្ទ្រិយ) លុះទតឃើញហើយ ទ្រង់មានព្រះរាជានឹងភិក្ខុនោះដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកកុំធ្វើខ្លួនឲ្យស្មុគស្មាញឡើយ

តំ វត កិក្ខុ កកុដុយកតំ អត្តានំ អាមកន្តេ
អាវុសោតំ មក្ខិកា ជានុបតិស្សន្តិ ជាឡាសុវិស្សន្តីតិ(១)
នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ ។ អថខោ សោ កិក្ខុ កកវតា
ឥមិនា ឱវាទេន ឱវទិតោ សំវេគមាបាទីតិ ។
អថខោ ភគវា ពាហុណាសិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា
បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ កិក្ខូ អាមន្តេសិ
ឥជាហំ កិក្ខវេ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរ-
មាទាយ ពាហុណាសឹ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ អន្តរំ ខោ
អហំ កិក្ខវេ តោយោគមិលក្ខស្មឹ បិណ្ឌាយ ចរមានោ
អញ្ញតរំ កិក្ខុំ វិត្តសប្បនំ ពាហិរសប្បនំ មុដ្ឋសប្បតឹ
អសម្បជានំ អសមាហិតំ វិព្ភន្តចិត្តំ ឥាកតិន្ទ្រិយំ
ទិស្វា តំ កិក្ខុំ ឯតទវោចំ មា ខោ តុំ កិក្ខុ
អត្តានំ កកុដុយមកាសិ តំ វត កិក្ខុ
កកុដុយកតំ អត្តានំ អាមកន្តេ អាវុសោតំ មក្ខិកា
ជានុបតិស្សន្តិ ជាឡាសុវិស្សន្តីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ

---

១ ម. ជានុពន្ធិស្សន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុ ពួកឫយ(១)នឹងមិនហាមហើរតាម នឹងមិនតាមហាមស៊ី នូវខ្លួន ដែលធ្វើឲ្យស្មុយ ដែលប្រឡាក់វត្ថុ មានក្លិនឆ្អែះឆ្អាបនោះ(២) ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។ លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុនោះ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទូន្មានដោយឧបាយនេះហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីសំវេគ (បានជាសោតាបន្នបុគ្គល) ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងពារាណសី លុះស្តេចត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីឯណោះ តថាគតបានស្ងៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងពារាណសី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងសំណាក់នៃមិលក្ខុជន អ្នកលក់គោ ក៏បានឃើញភិក្ខុមួយរូប មានសេចក្តីត្រេកអរតិច មានសេចក្តីត្រេកអរខាងក្រៅ ប្រាសចាកសតិ មិនមានប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនតាំងមាំ មានចិត្តរើរែវ មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី លុះបានឃើញហើយ និយាយនឹងភិក្ខុនោះដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកកុំធ្វើខ្លួនឲ្យស្មុយឡើយ ម្នាលភិក្ខុ ពួកឫយនឹងមិនហាមហើរតាម មិនតាមហាមស៊ីនូវខ្លួនដែលធ្វើឲ្យស្មុយ ដែលប្រឡាក់វត្ថុ មានក្លិនឆ្អែះឆ្អាបនោះ ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ

---

១ បានដល់ពួកកិលេស ។ ២ បានដល់សេចក្តីក្រោធ ។ អដ្ឋកថា ។

ตติยปณฺณาสเก กุสินารวตฺถุ

อถ ขฺวาหํ สตฺถารา ภิกฺขาย ปวิฏฺโฐ สมาโน ทฺวาเรน
ทฺวารฏฺฐเกน สมฺปตฺตมาตฺรเกเยว ฯ ยถา ปุเรตฺเร อญฺญตโร
ภิกฺขุ ภควนฺตํ ปฏิกฺกมนฺตเมว ทิสฺวา ภควนฺตเมว ปจฺจุยฺยาย
ตสฺมา อาคนฺตฺวา ตา ปจฺฉิตาติ ฯ อถ ปจฺฉา ขฺวาหํ
ภิกฺขุ ภควนฺตเมว ปจฺจุยฺยาย อาคนฺตฺวา ตาย ตาย
อกุสลาย วิตกฺกา ปจฺฉิตา ตํ ตเต ภิกฺขุ ภควนฺตเมว
อตฺตานํ อาคนฺตฺวา อาสฺสุตฺวา ปจฺฉิตา ตาตฺวูปสนฺตินฺติ
ตาตฺวา สฺวาสฺสุสฺสนฺตีติ เนตฺถ ฐานํ วิชฺชตีติ ฯ

อกุตฺถ จกฺขุโสตสฺมึ
สตฺเตยฺเยสุ อสญฺญุตา
ปจฺฉิตาตฺวูปสนฺตินฺติ
สงฺกปฺปา ภวนิสฺสิตา ฯ
ภควนฺตเมว ภิกฺขู
อาคนฺตฺวา อาสฺสุโต
อาหา ปโหติ นิพฺพานา
วิญฺญาตสาสฺส ภาควา ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ លុះតថាគតទូន្មានដោយ
ឧបាយនេះហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីសំវេគ ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូបបានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អ្វីហ្ន៎ជារបស់ស្មុយ អ្វីជារបស់មានក្លិន
ឆ្អែះឆ្អាប អ្វីជារុយ ។ ម្នាលភិក្ខុ អភិជ្ឈាជារបស់ស្មុយ ព្យាបាទជារបស់មាន
ក្លិនឆ្អែះឆ្អាប អកុសលវិតក្កៈដ៏លាមកជារុយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ពួករុយនឹងមិន
ចោមហើរតាម នឹងមិនតាមចោមស៊ី នូវខ្លួនដែលធ្លើឲ្យស្មុយ ដែលប្រឡាក់
វត្តិ មានក្លិនឆ្អែះឆ្អាបនោះ ហេតុនុ៎ះមិនមានទេ ។

ពួករុយគឺសេចក្តីត្រិះរិះដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ នឹងតាម
ភោមនូវបុគ្គលដែលមិនគ្រប់គ្រង កាយកម្មទ្វារនឹងសោត-
ទ្វារ មិនសង្រួមកាយឥន្ទ្រិយ ។ ភិក្ខុដែលធ្លើខ្លួនឲ្យស្មុយ
ប្រឡាក់វត្តិ មានក្លិនឆ្អែះឆ្អាប ជាអ្នកឆ្ងាយអំពីព្រះនិព្វាន
មានចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តតែម្យ៉ាង ។

តាមេ ភ យនិ ភារញ្ញេ
អលទ្ធា សមមត្តនោ
ចរេ ពាលោ ទុម្មេធោ
មក្ខិកាហិ បុរក្ខតោ ។
យេ ច សីលេន សម្បន្នា
បញ្ញាយូបសមេ រតា
ឧបសន្តា សុខំ សេន្តិ
ជាសយិត្វាន មក្ខិកាតំ ។

(១៣១) អថខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ និព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន យេកុយ្យេន បស្សាមិ មាតុគ្គាមំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជមានំ ។ ភតីហិ ទុ ខោ ភន្តេ ឆម្មេហិ សមន្នាគតោ មាតុគ្គាមោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតីតិ ។

បុគ្គលពាល អប្បឥតប្រាជ្ញា ដែលពួករុយតាមពេម
(នោះ)មិនបានប្រព្រឹត្តនូវធម៌ ដ៏ស្មោះស្មើដើម្បីខ្លួនក្នុង
ស្រុកឬក្នុងព្រៃឡើយ ។ ចំណែកខាងជនណាបរិបូណ៌
ដោយសីលនឹងបញ្ញា ត្រេកអរក្នុងធម៌ជាគ្រឿងរម្ងាប់នូវ
កិលេស ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ជននោះ រមែងដេកជាសុខ
ពាំងពួករុយក៏មិនបានហើរតាមស៊ីជននោះឡើយ ។

(១៣១) គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏
មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ
គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កន្លងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ
កន្លងបង់ចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញមាតុគ្រាម ដែលបែកធ្លាយពាង
កាយស្លាប់ទៅ ច្រើនតែទៅកើត ឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាតុគ្រាមប្រកបដោយធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង លុះបែក
ធ្លាយពាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើត ឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។

តីហិ ខោ អនុរុទ្ធ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ មាតុគ្គាមោ
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ
និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ កតមេហិ តីហិ ឥធ អនុរុទ្ធ
មាតុគ្គាមោ បុព្ពណ្ហសមយំ មច្ឆេរមលបរិយុដ្ឋិតេន
ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ មជ្ឈន្ហិកសមយំ ឥស្សាប-
រិយុដ្ឋិតេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ សាយណ្ហសមយំ
កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា អគារំ អជ្ឈាវសតិ ។
ឥមេហិ ខោ អនុរុទ្ធ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
មាតុគ្គាមោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ
ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតីតិ ។

(๑๓๒) អថ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ យេនាយស្មា
សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា
សារីបុត្តេន សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ
កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ អាយស្មន្តំ
សារីបុត្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ អាវុសោ សារីបុត្ត
ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន
សម្មាសម្ពុទ្ធោ តំ លោកំ ឱលោកេមិ អាវុំ ខោ បន មេ រាជំ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់តបថា ម្នាលអនុរុទ្ធ មាតុគ្រាមប្រកបដោយធម៌ ๓ យ៉ាង៑ លុះបែកធ្លាយពង៑កាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ប្រកបដោយធម៌ ๓ យ៉ាង៑ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ ក្នុងលោកនេះ មាតុគ្រាម រមែងមានចិត្តត្រេកត្រអែមនឹងលិ គឺសេចក្តីតំណាញ់រួបរឹត នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ๑ រមែងមានចិត្តត្រេកត្រអែមសារួបរឹត នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក្នុងមជ្ឈន្ហិកសម័យ ๑ រមែងមានចិត្តត្រេកអែមពកគរួបរឹត នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះក្នុងសាយណ្ហសម័យ ๑ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ មាតុគ្រាមប្រកបដោយធម៌ ๓ យ៉ាងនេះឯង លុះបែកធ្លាយពង៑កាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។

(๑๓๒) គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ នឹងពាក្យគួរឮគួរហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្រ ខ្ញុំតែងឃើញសត្វលោកជាច្រើន ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា មួយទៀត សេចក្តីព្យាយាមដែលខ្ញុំប្រារព្ធហើយ

អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា(១) បស្សទ្ធោ
កាយោ អសារទ្ធោ សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកគ្គំ
អថ ច បន មេ ជានុទាហរាយ អាសវេហិ
ចិត្តំ វិមុច្ចតីតិ ។ យំ ខោ តេ អាវុសោ
អនុរុទ្ធ ឯវំ ហោតិ អហំ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុ-
ទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សហស្សំ លោកំ
ឱលោកេមីតិ ឥធន្តេ មានស្មឹ យម្បិ តេ អាវុសោ
អនុរុទ្ធ ឯវំ ហោតិ អារទ្ធំ ខោ បន មេ វីរិយំ
អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា បស្សទ្ធោ កាយោ
អសារទ្ធោ សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកគ្គន្តិ ឥធន្តេ
ឧទ្ធច្ចស្មឹ យម្បិ តេ អាវុសោ អនុរុទ្ធ ឯវំ ហោតិ អថ
ច បន មេ ជានុទាហរាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចតីតិ
ឥធន្តេ កុក្កុច្ចស្មឹ សាធុ វត អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ឥមេ
តយោ ធម្មេ បហាយ ឥមេ តយោ ធម្មេ អមនសិ-
ករិត្វា អមតាយ ធាតុយា ចិត្តំ ឧបសំហរតូតិ ។

---

១ ឱ. ម. សម្មុដ្ឋា ។

មិនបានរួញរាឡើយ សតិដែលទុំបានតាំងស៊ប់ហើយ ក៏មិនបានវង្វេងក្រេច កាយរបស់ទុំដែលស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏មិនបានក្រវល់ក្រវាយ ចិត្តដែលទុំដម្កល់ខ្ជាប់ហើយ ក៏ជាចិត្តមានអារម្មណ៍មួលតែមួយ កាលបើដូច្នេះ ចិត្តរបស់ទុំក៏មិនរួចចាកអាសវៈតាំងខ្លាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ព្រះសារីបុត្រត្ថេរបថា ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ ត្រង់ពាក្យដែលអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា ទុំតែងឃើញសត្វលោកជាច្រើន ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតាដូច្នេះ នេះជាមានះរបស់អ្នក ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ មួយទៀត ត្រង់ពាក្យដែលអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា សេចក្តីព្យាយាមដែលទុំប្រារព្ធហើយ មិនបានរួញរាឡើយ សតិដែលទុំបានតាំងស៊ប់ហើយ ក៏មិនបានវង្វេងក្រេច កាយរបស់ទុំដែលស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏មិនបានក្រវល់ក្រវាយ ចិត្តដែលទុំដម្កល់ខ្ជាប់ហើយ ក៏ជាចិត្តមានអារម្មណ៍មួលតែមួយដូច្នេះ នេះជាទុទ្ធច:របស់អ្នកទេ ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ មួយទៀត ត្រង់ពាក្យដែលអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា កាលបើដូច្នេះ ចិត្តរបស់ទុំក៏មិនរួចចាកអាសវៈតាំងខ្លាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ នេះជាភុក្កុច:របស់អ្នក ទុំសូមរំលឹក សូមអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុលះបង់ធម៌តាំង៣នេះចេញ កុំធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធម៌តាំង៣នេះ សូមប្រមូលចិត្តមកកាន់អមតធាតុវិញ ។

อถโข อายสฺมา อนุรุทฺโธ อปเรน สมเยน
สเมน ตโย ธมฺเม ปหาย สเมน ตโย
ธมฺเม อมนสิกริตฺวา อมตาย ธาตุยา จิตฺตํ
อุปสหาสิ ฯ อถโข อายสฺมา อนุรุทฺโธ
พหุกา วตกาโล อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต
วิหรามิ ยนฺนูนาหเมว ยสฺสตฺถาย กุลปุตฺตา
สมฺมเทว อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทนุตฺตรํ
พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ
อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ ขีณา
ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ
อิตฺถตฺตายาติ อพฺภญฺญาสิ ฯ อญฺญตโร จ ปนายสฺมา
อนุรุทฺโธ อรหตํ อโหสีติ ฯ

(๑๓๓) ตีณีมานิ ภิกฺขเว ปฏิจฺฉนฺนานิ
วิวฏานิ(๑) โน วิวฏานิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ
มาตุคามสฺส ภิกฺขเว ปฏิจฺฉนฺนา วิวฏา โน วิวฏา

๑ ม. อาวิวฏานิ ฯ

សម័យតមក ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានលះបង់ធម៌ចាំង៣នេះ ហើយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ទ្រទ្រង់ធម៌ចាំង ៣នេះ ហើយប្រមូលចិត្តក្នុងអមតធាតុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុតែមួយអង្គឯង ចៀសចេញចាកពួក មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីអនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលមានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្តា ព្រះអរហន្តចាំង៣ច្បាយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

(១៣៣) ម្នាលភិក្ខុចាំង៣ច្បាយ វត្ត ៣ យ៉ាងនេះ ឯទចាំងទើបប្រសើរ(១) បើកផ្សាយមិនប្រសើរ ។ វត្ត ៣ យ៉ាងគឺ អ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំង៣ច្បាយ គឺមាតុគ្រាមឯទចាំងទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរ(២)១

---

១ វិហន្តិ សព្ទនេះប្រែថា បានការ គាប់គួរ ប្រសើរ ថ្លៃថ្លូរ ។

២ ស្រី ។ ដែលមិនប្រព្រឹត្តគោរពកោតក្រែងប្តី ឬប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតផ្សេង ។ ដែលជាអំពើមិនគាប់ចិត្តប្តី ។ ត្រូវបិទចាំងទោសរបស់ប្រពន្ធនោះទើបគួរ បើកសំញែងមិនគួរទេ ចំណែកស្ត្រីក្រមុំដែលប្រព្រឹត្តឆ្គាំឆ្គង ក៏ត្រូវតែមាតាបិតាជាដើម ជួយបិទចាំងទើបគួរ បើកសំញែងមិនគួរ ។ មតិរបស់យើង ។

ปฺรหฺมณานํ ภิกฺขเว มตฺตา បដិច្ឆន្នា វេមាត្តិ
កោ វិវជา មិច្ឆាទិដ្ឋិ ភិក្ខវេ បដិច្ឆន្នា វេមាតិ កោ
វិវជា ។ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ តីណិ បដិច្ឆន្នានិ
វេមាត្តិ កោ វិវជានិ ។ តីណីមានិ ភិក្ខវេ
វិវជានិ វិភេចត្តិ កោ បដិច្ឆន្នានិ ។ កតមានិ
តីណិ ។ ចក្ខុមណ្ឌលំ ភិក្ខវេ វិវដំ វិភេចតិ កោ
បដិច្ឆន្នំ សុវិយមណ្ឌលំ ភិក្ខវេ វិវដំ វិភេចតិ កោ
បដិច្ឆន្នំ តថាគតប្បវេទិតោ ធម្មវិនយោ ភិក្ខវេ
វិវជា វិភេចតិ កោ បដិច្ឆន្នោ ។ ឥមានិ ខោ
ភិក្ខវេ តីណិ វិវជានិ វិភេចត្តិ កោ បដិច្ឆន្នានីតិ ។

(๑๓๔) តយោមេ ភិក្ខវេ បុគ្គលា សន្តោ
សំវិជ្ជមានា លោកស្មឹ ។ កតមេ តយោ ។
ចាសាណាលេខូបមោ បុគ្គលោ បឋវីលេខូបមោ
បុគ្គលោ ឧទកលេខូបមោ បុគ្គលោ ។ កតមោ
ច ភិក្ខវេ ចាសាណាលេខូបមោ បុគ្គលោ ។ ឥធ
ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អភិណ្ហំ កុជ្ឈតិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មន្តរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ លាក់ទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ បិទបាំង ទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ ៣ យ៉ាងនេះឯង បិទបាំង ទើបប្រសើរ បើកផ្សាយ មិនប្រសើរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ ៣ យ៉ាងនេះ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿងទេ ។ វត្ថុ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺមណ្ឌលព្រះចន្ទ្រ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿង ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណ្ឌលព្រះអាទិត្យ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿង ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មវិន័យដែលតថាគតសំដែងហើយ បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ ៣ យ៉ាងនេះឯង បើកទើបរុងរឿង បិទមិនរុងរឿងទេ ។

(๑๓๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ មានច្រើនក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសថ្ម ១ បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសផែនដី ១ បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសទឹក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសថ្ម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយ ។

សោ ច ខ្វស្ស តោសោ ឧីយរត្តំ អនុសេតិ ។ សេយ្យ-
ថាបិ កិត្តវេ ចាសាណោ លេខា ច ខិប្បំ លុជ្ជតិ
ឯវមេវ ខ ទុច្ចរិតេន ខ ចិរដ្ឋិតិកា ហោតិ ឯវមេវ
ខោ កិត្តវេ ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ អកិល្លាំ តុជ្ជតិ
សោ ច ខ្វស្ស តោសោ ឧីយរត្តំ អនុសេតិ ។
អយំ វុច្ចតិ កិត្តវេ ចាសាណាលេខូបមោ បុគ្គលោ ។
តតិយោ ច កិត្តវេ បឋវីលេខូបមោ បុគ្គលោ ។
ឥធ កិត្តវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អកិល្លាំ តុជ្ជតិ
សោ ច ខ្វស្ស តោសោ ច ឧីយរត្តំ អនុសេតិ ។
សេយ្យថាបិ កិត្តវេ បឋវិយំ លេខា ខិប្បំ លុជ្ជតិ
ឯវមេវ ខ ទុច្ចរិតេន ខ ច ចិរដ្ឋិតិកា ហោតិ
ឯវមេវ ខោ កិត្តវេ ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ អកិល្លាំ
តុជ្ជតិ សោ ច ខ្វស្ស តោសោ ច ឧីយរត្តំ
អនុសេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិត្តវេ បឋវីលេខូបមោ
បុគ្គលោ ។ តតិយោ ច កិត្តវេ ទុច្ចរិតលេខូបមោ
បុគ្គលោ ។ ឥធ កិត្តវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ
អាតាឧ្បនិបិ វុច្ចមានោ ឧរុសេនបិ វុច្ចមានោ

ឯសេចក្តីក្រោធរបស់គេនោះ រមែងដេកត្រាំនៅអស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនូសថ្ម រមែងមិនឆាប់រលុបដោយខ្យល់ឬដោយទឹក ច្រើន ជាគំនូសតាំងនៅអស់កាលយូរយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយ ។ ឯសេចក្តីក្រោធរបស់គេនោះ រមែងដេកត្រាំនៅអស់កាលយូរអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសថ្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសដែនដី តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយ ។ តែសេចក្តីក្រោធរបស់គេនោះ មិនបានដេកត្រាំនៅអស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនូសដែនដី រមែងឆាប់រលុបដោយខ្យល់ ឬ ដោយទឹក ជាគំនូសមិនតាំងនៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងក្រោធរឿយ ។ តែសេចក្តីក្រោធរបស់គេនោះ មិនបានដេកត្រាំនៅអស់កាលយូរអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដូចស្មាមគំនូសដែនដី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសទឹក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែលគេនិយាយពាក្យរឹងរូសក្តី និយាយពាក្យអាក្រក់ក្តី

สุตฺตนฺตปิฏกเก องฺคุตฺตรนิกายสฺส ตติยนิปาตเก

อมฺพปาลิยาปิ ปุตฺตมาโส สนฺติยตฺเถปิ สมฺสนฺทตฺเถปิ สมฺโภคตฺเถปิ ฯ เสยฺยถาปิ กิกฺกาเย อุทเก เลขา ขิปฺปาเยว ปฏิวิคจฺฉติ น จิรฏฺฐิติกา โหติ ฯเปฯ เอวเมว โข กิกฺกาเย ฯเปฯ ปุตฺตลาภา อาคาเรปิ ปุตฺตมาโส ชีวเตปิ ปุตฺตมาโส อมฺพปาลิยาปิ ปุตฺตมาโส สนฺติยตฺเถปิ สมฺสนฺทตฺเถปิ สมฺโภคตฺเถปิ ฯ อยํ ปุตฺถ กิกฺกาเย อุทกเลขูปมา ปุตฺตลาภา ฯ ฯเมเ โข กิกฺกาเย ตโย ปุตฺตลาภา สนฺตา สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ฯ

กุสินารายเฬ ตติยา ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

กุสินา กณฺหมาตา เจว
โกตมกาฬโก มหาสุกา
กกุธายเญ อนุรุทฺธา
ปฏิจฺฉนฺนา เลเขน เต ฉสาติ ฯ

និយាយពាក្យមិនជាទីគាប់ចិត្តក្តី តែងនាប់និយាយតបតទៅវិញ ឆ្លើយធ្ងន់ស្រួលវិញ រកពយទៅរកវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនូសទឹក រមែងរលុបនាប់ មិនតាំងនៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែលគេនិយាយពាក្យរើរូសក្តី និយាយពាក្យអាក្រក់ក្តី និយាយពាក្យមិនជាទីគាប់ចិត្តក្តី រមែងនាប់និយាយតបតទៅវិញ ឆ្លើយធ្ងន់ស្រួលវិញ រកពយទៅរកវិញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដូចគំនូសទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះឯង មានប្រាកដក្នុងលោក ។

ចប់ កុសិនារវគ្គ ទី ៣ ។

ឧទ្ទាននៃកុសិនារវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់ជិតក្រុងកុសិនារ ១ អំពីពួកភិក្ខុបង្កហេតុ ទាស់ទែងគ្នា ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងគោតមកចេតិយ ១ អំពីភរណ្ឌកាលាមតាបស ១ អំពីហត្ថកទេវបុត្ត ១ អំពីភិក្ខុឆ្កែខ្លួនឲ្យស្អុយ ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធ ២ លើក អំពីតែ ដែលចំណាំ ១ អំពីគំនូស ១ រួមវគ្គត្រូវជា ១០ ។

[๑๓๔] តីហិ កិក្ខវេ អង្គេហិ **សមន្នាគតោ** យោជានជីវោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ រញ្ញោ អន្តេឧ្ឋរ សន្ធំ ឆេត្តុំ ។ តេនមេហិ តីហិ ។ ឥធ កិក្ខវេ យោជានជីវោ ទូរេចារី ច ហោតិ អក្ខណាវេធី ច មហាតោ ច កាយស្ស បទាលេតា ។ ឥមេហិ ខោ កិក្ខវេ តីហិ អង្គេហិ **សមន្នាគតោ** យោជានជីវោ រាជារហោ ហោតិ រាជភោគ្គោ រញ្ញោ អន្តេឧ្ឋរ សន្ធំ ឆេត្តុំ ។ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ(๑) **សមន្នាគតោ** ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ។បេ។ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស ។ តេន-មេហិ តីហិ ។ ឥធ កិក្ខវេ ភិក្ខុ ទូរេចារី ច ហោតិ អក្ខណាវេធី ច មហាតោ ច កាយស្ស បទាលេតា ។ កតមញ្ច កិក្ខវេ ភិក្ខុ ទូរេចារី ហោតិ ។

---

๑ ម. អង្គេហិ ។

យោធាជីវគ្គ

(១៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈ (អ្នករស់នៅដោយហានៈជាគាហាន) ប្រកបដោយអង្គ ៣ ទើបគួរជាយោធាជីវៈរបស់ព្រះពជា អ្នកបម្រើរបស់ព្រះពជា ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គ(១)របស់ព្រះពជា ។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកជាញាំបានឆាយ ១ ជាអ្នកជាញាំមិនខ្ពុស ១ ជាអ្នកចំលាយគំនរធំៗ(២) បាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះឯងទើបគួរជារបស់ព្រះពជា ជាអ្នកបម្រើនៃព្រះពជា ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះពជា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវទានដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើរបស់សត្វលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកជាញាំបានឆាយ ១ ជាអ្នកជាញាំមិនខ្ពុស ១ ជាអ្នកចំលាយគំនរធំ ។ បាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ ជាអ្នកជាញាំបានឆាយ តើដូចម្តេច ។

---

១ ទុកធ្វើបដិអារយ៉ៈគឺព្រះហស្តទាំង ២ ព្រះបាទទាំង ២ របស់ស្តេច ។

២ ចំលាយរួមកងទ័ពមានអាវុធយុទ្ធភណ្ឌ ច្រើនសង្កាត់ ច្រើនស្រទាប់ ។ អដ្ឋកថា ។

វេន តិក្ខេ តិក្ខំ យំ កិញ្ចិ រូបំ អតីតានាគតបច្ច-
ុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកំ វា សុខុមំ
វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា
សព្ពំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ
អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។
យា កាចិ វេទនា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា(១)
វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកា វា សុខុមា វា ហីនា វា
បណីតា វា យា ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពា វេទនា
នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ យា កាចិ
សញ្ញា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា វា ពហិទ្ធា
វា ឱឡារិកា វា សុខុមា វា ហីនា វា បណីតា វា
យា ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពា សញ្ញា នេតំ មម
នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថា-
ភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ យេ កេចិ សង្ខារ
អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា វា ពហិទ្ធា វា
ឱឡារិកា វា សុខុមា វា ហីនា វា បណីតា វា

---

១ ម· អជ្ឈត្តំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ខ្ពស់ក្តី រូបណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញ នូវរូបទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះ មិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ វេទនាណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ខ្ពស់ក្តី វេទនាណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវវេទនា ទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ សញ្ញាណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ខ្ពស់ក្តី សញ្ញាណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាទាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ខ្ពស់ក្តី

យេ ទ្វេ សន្តិកេ ឯ សព្ពេ សង្ខារា នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតានាគតបច្চុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ ឯ ពហិទ្ធា ឯ ឱឡារិកំ ឯ សុខុមំ ឯ ហីនំ ឯ បណីតំ ឯ យំ ទ្វេ សន្តិកេ ឯ សព្ពំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ ឯវំ ខោ កិក្ខវេ កិក្ខុ ទ្វេចាតី ហោតិ ។ កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ អក្ខណាវេធី ហោតិ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខ-និរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ ឯវំ ខោ កិក្ខវេ កិក្ខុ អក្ខណាវេធី ហោតិ ។ កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ មហាតោ កាយស្ស បធានលេតា ហោតិ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ មហន្តំ អវិជ្ជាខន្ធំ បធានលេតិ ។

សង្ខារពាំងឆ្ងាយណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី កិកុពិចារណាឃើញនូវសង្ខារពាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ វិញ្ញាណាមួយជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី វិញ្ញាណណា ជិតក្តី ឆ្ងាយក្តី កិកុពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណពាំងអស់នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនជាខ្លួនរបស់អញ ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ងាយ កិកុជាអ្នកជាញាប់ជានឆ្ងាយយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ងាយ ចុះកិកុ ជាអ្នកជាញាប់មិនខ្សោ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ងាយ កិកុកងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ងាយ កិកុជាអ្នកជាញាប់មិនខ្សោយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ងាយ ចុះកិកុ ជាអ្នកចំលាយគំនរធំ ។ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុពាំងឆ្ងាយ កិកុកងសាសនានេះ ចំលាយគំនរនៃអវិជ្ជាដ៏ធំបាន ។

ฆโร ขฺวาหํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มหาโต กายสฺส ปทาลเตา โหมิ ฯ สเมหิ ขฺวาหํ ภิกฺขเว ตีหิ ฉหิ สมฺผสฺเสหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหมิ ฯ เป ฯ อนฺตรา ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาหนฺติ ฯ

[๑๓๖] ตีสฺวาหํ สเมหิ ภิกฺขเว ปริสาหิ ฯ กตมาหิ ตีสฺวาหิ ฯ ขตฺติยปริสาย ปริสาย ปฏิปุจฺฉาวินีตาย ปริสาย ยาวตฺถฺยาวินีตาย ปริสาย ฯ สเมหิ ขฺวาหํ ภิกฺขเว ตีสฺวาหิ ปริสาหีติ ฯ

[๑๓๗] ตีหิ ภิกฺขเว อจฺเฉหิ สมนฺนาคโต มิตฺโต สหายโก ฯ กตเมหิ ตีหิ (๑) ฯ ขุทฺทกํ ธนาติ ขุทฺทกํ กเรติ ขุทฺทมํ ๑มติ ฯ สเมหิ ขฺวาหํ ภิกฺขเว ตีหิ อจฺเฉหิ สมนฺนาคโต มิตฺโต สหายโกหนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ตีณิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขูติ ทิสฺสติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកចំណាយគំនរធំៗយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវទានដែលបុគ្គលនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាវស្សបុណ្យដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

(១៣៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្យនេះ មាន ៣ ពួក ។ បរិសទ្យ ៣ ពួកគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបរិសទ្យ ដែលសិក្សាផ្តេសផ្តាស(១) ១ បរិសទ្យ ដែលសាកសួរច្រើនទើបសិក្សា ១ បរិសទ្យ ដែលសិក្សាតាមកំណត់(២) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្យមាន ៣ ពួកនេះឯង ។

(១៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិត្តប្រកបដោយអង្គ ៣ គួរសេពគប់។ ប្រកបដោយអង្គ ៣ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិត្តឲ្យវត្ថុដែលគេឲ្យបានដោយក្រ ១ ធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ១ អត់ធន់នូវហេតុដែលគេអត់ធន់បានដោយក្រ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិត្តប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះឯង គួរសេពគប់ ។

---

១ បានដល់បរិសទ្យដែលមិនសាកសួរដាមុន ស្រាប់តែប្រតិបត្តិតែម្តង ។

២ បានដល់បរិសទ្យដែលដឹងប្រមាណ ហើយប្រតិបត្តិ ។ អដ្ឋកថា ។

(១៣៨) ទុប្បញ្ញោ ឥតិ ភិក្ខវេ តថាគតានំ អនុ-
ប្បាទោ ឥតិ តថាគតានំ បិតា វ សា ជាតុ ធម្មដ្ឋ-
តា ធម្មនិយាមតា សព្ពេ សង្ខារ អនិច្ចាតិ ។ តំ
តថាគតោ អភិសម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា
អភិសមេត្វា អាចិក្ខតិ ទេសេតិ បញ្ញាបេតិ បដ្ឋបេតិ
វិវរតិ វិភជតិ ឧត្តានីករោតិ សព្ពេ សង្ខារ អនិច្ចាតិ។
ទុប្បញ្ញោ ឥតិ ភិក្ខវេ តថាគតានំ អនុប្បាទោ ឥតិ តថា-
គតានំ បិតា វ សា ជាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា
សព្ពេ សង្ខារ ទុក្ខាតិ ។ តំ តថាគតោ អភិ-
សម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អភិសមេត្វា
អាចិក្ខតិ ទេសេតិ បញ្ញាបេតិ បដ្ឋបេតិ វិវរតិ វិភជតិ
ឧត្តានីករោតិ សព្ពេ សង្ខារ ទុក្ខាតិ ។ ទុប្បញ្ញោ ឥ
តិ ភិក្ខវេ តថាគតានំ អនុប្បាទោ ឥតិ តថាគតានំ បិតា
វ សា ជាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា សព្ពេ ធម្ម
អនត្តាតិ ។ តំ តថាគតោ អភិសម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ
អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អភិសមេត្វា អាចិក្ខតិ ទេសេតិ
បញ្ញាបេតិ បដ្ឋបេតិ វិវរតិ វិភជតិ ឧត្តានីករោតិ
សព្ពេ ធម្ម អនត្តាតិ ។

(១៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតតាំងឡាយកើតឡើងក្តី ព្រះតថាគតតាំងឡាយ មិនងាន់កើតឡើងក្តី ជាតុនោះ ធម្មដ្ឋិតិនោះ ធម្មនិយាមនោះ តែងស្ថិតនៅជាធម្មតា គឺថាសង្ខារទាំងឡាយទាំងពួងមិនទៀង ។ ព្រះតថាគតត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់នូវធាតុជាដើមនោះ លុះត្រាស់ដឹងយល់ច្បាស់ហើយ ក៏ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងផ្តើម បើកបង្ហើប ចែករំលែក ធ្វើឲ្យពាក់ថា សង្ខារទាំងពួងមិនទៀង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតតាំងឡាយ កើតឡើងក្តី ព្រះតថាគតតាំងឡាយមិនងាន់កើតឡើងក្តី ជាតុនោះ ធម្មដ្ឋិតិនោះ ធម្មនិយាមនោះ តែងស្ថិតនៅជាធម្មតា គឺថាសង្ខារទាំងពួងជាទុក្ខ ។ ព្រះតថាគតរមែងត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់នូវធាតុជាដើមនោះ លុះត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ក៏ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងផ្តើម បើកបង្ហើប ចែករំលែក ធ្វើឲ្យពាក់ថា សង្ខារទាំងពួងជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតតាំងឡាយកើតឡើងក្តី ព្រះតថាគតតាំងឡាយ មិនងាន់កើតឡើងក្តី ជាតុនោះ ធម្មដ្ឋិតិនោះ ធម្មនិយាមនោះ តែងស្ថិតនៅជាធម្មតា គឺថាធម៌តាំងឡាយទាំងពួងជាអនត្តា ។ ព្រះតថាគត ត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់នូវធាតុជាដើមនោះ លុះត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ក៏ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងផ្តើម បើកបង្ហើប ចែករំលែក ធ្វើឲ្យពាក់ថា ធម៌តាំងឡាយទាំងពួងជាអនត្តា ។

(១៣៩) សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ យានំ តាវ ចិរំ តិដ្ឋតិ តាវ ចក្កានំ តាវ ចក្កក្ខោ តេសំ បដិកិដ្ឋោ អក្ខាយតិ តេសកម្ហលោ ភិក្ខវេ សីតេ សីតោ ទុល្លោ ទុល្លោ ទុព្ភុល្លោ ទុក្កន្តោ ទុក្កសម្ហសេ្ស ឱរមេវ ខោ ភិក្ខវេ យានំ តាវ ចិរំ បុថុសមណ-ប្បកាឋានំ(១) មក្ខលិភវោ តេសំ បដិកិដ្ឋោ អក្ខាយតិ មក្ខលិ ភិក្ខវេ មោឃបុរិសោ ឱរំភាគិយំ ឱរំភាគិដ្ឋំ ឧត្តំ តម្មំ ឧត្តំ តិរិយំ ឧត្តំ វិរិយន្តិ ។ យេបិ តេ ភិក្ខវេ អហេសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេបិ តតវន្តោ តម្មាតា ចេវ អហេសុំ តិរិយាតា ច វិរិយាតា ច ។ តេបិ ភិក្ខវេ មក្ខលិ មោឃបុរិសោ បដិពាហតិ ឧត្តំ តម្មំ ឧត្តំ តិរិយំ ឧត្តំ វិរិយន្តិ ។ យេបិ តេ ភិក្ខវេ ភវិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេបិ តតវន្តោ តម្មាតា ចេវ ភវិស្សន្តិ តិរិយាតា ច វិរិយាតា ច ។

---

១ អ. បុថុសមណព្រាហ្មណាភាគានំ ។

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់ទាំងឡាយណាមួយ ដែលគេស្អប់ដោយតម្អាញ សំពត់កម្ពលដែលគេស្អប់ដោយសក់មនុស្ស ច្រូកជាអាក្រក់បំផុតជាងសំពត់ទាំងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំពត់កម្ពលដែលគេស្អប់ដោយសក់មនុស្ស ត្រជាក់ក្នុងពេលត្រជាក់ ក្តៅក្នុងពេលក្តៅ មានសម្បុរអាក្រក់ មានក្លិនអាក្រក់ មានសម្ផស្សអាក្រក់យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វាទៈនៃសមណៈប្រើនពាក់ណាមួយ វាទៈនៃគ្រូឈ្មោះមក្ខលិ ច្រូកជជាអាក្រក់ជាងវាទៈនៃសមណៈទាំងនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខលិ ជាមោឃបុរស មានសេចក្តីប្រកាន់យ៉ាងនេះ មានការយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើមិនមាន សេចក្តីព្យាយាមមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយណា ក្នុងអតីតកាល ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ជាកម្មវាទផង ជាកិរិយវាទផង ជាវីរិយវាទផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មក្ខលិ ជាមោឃបុរស ហាមឃាត់នូវព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើមិនមាន សេចក្តីព្យាយាមមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយណា ក្នុងអនាគតកាល ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏មានព្រះភាគទាំងនោះ ជាកម្មវាទផង ជាកិរិយវាទផង ជាវីរិយវាទផង ។

តេបិ កិក្ខវេ មក្ខលិ មោឃបុរិសោ បដិញ្ញាតំ ន-
កម្មំ ន-តំ កិរិយំ ន-តំ វីរិយន្តិ ។ អហម្បិ កិក្ខវេ
ឯតរហិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កម្មវាទោ កិរិយវាទោ
វីរិយវាទោ ។ មម្បិ កិក្ខវេ មក្ខលិ មោឃបុរិសោ
បដិញ្ញាតំ ន-តំ កម្មំ ន-តំ កិរិយំ ន-តំ វីរិយន្តិ ។
សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ ន-ធីមុខេ ទិវំ ឧឡ្ហេយ្យ ពហុន្នំ
មច្ឆានំ អហិតាយ ទុក្ខាយ អន-យាយ ព្យសនាយ
ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ មក្ខលិ មោឃបុរិសោ មនុស្ស-
ទិបម្ហញ្ញេ លោកេ ឧប្បន្នោ ពហុន្នំ សត្តានំ អហិ-
តាយ ទុក្ខាយ អន-យាយ ព្យសនាយាតិ ។

[១៤០] តិស្សោ ឥមា កិក្ខវេ សម្បទា ។
កតមា តិស្សោ ។ សទ្ធាសម្បទា សីលសម្បទា
បញ្ញាសម្បទា ។ ឥមា ខោ កិក្ខវេ តិស្សោ
សម្បទាតិ ។

ម្នាលកិកូតាំងឆ្កាយ មកូលិ ជាមោឃបុរសឈ្មោះថាហាមឃាត់នូវព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធាំងនោះថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើមិនមាន សេចក្តីព្យាយាមមិនមាន ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្កាយ សូម្បីតថាគតដែលជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជាកម្មវាទ ជាកិរិយវាទ ជាវីរិយវាទដែរ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្កាយ មកូលិ ជាមោឃបុរស ហាមឃាត់នូវតថាគតដែរថា កម្មមិនមាន អំពើដែលត្រូវធ្វើមិនមាន សេចក្តីព្យាយាមមិនមាន ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្កាយ បុគ្គលជាក់លាកក្នុងអំមាត់ស្តឹង ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីវិនាសដល់ត្រីជាច្រើនយ៉ាងណាមិញ ម្នាលកិកូតាំងឆ្កាយ មកូលិ ជាមោឃបុរសកើតឡើងក្នុងលោក ដូចជាលប សម្រាប់ជាក់មនុស្ស ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីវិនាសដល់សត្វមានប្រមាណច្រើន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[១៤០] ម្នាលកិកូតាំងឆ្កាយ សម្បទានេះ មាន ៣ យ៉ាង ។ សម្បទា ៣ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសទ្ធាសម្បទា ១ សីលសម្បទា ១ បញ្ញាសម្បទា ១ ។ ម្នាលកិកូតាំងឆ្កាយ សម្បទាមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

[๑๔๑] ตีณิมานิ ภนฺเต กิญฺจาปิ ปุคฺคลา ๆ ตถาปิ ตีณิมานิ ๆ สทฺธาพลานิ สีลพลานิ ปญฺญาพลานิ ๆ กตมานิ ตีณิ กิญฺจาปิ ตีณิมานิ พลานิ ๆ

[๑๔๒] ตโย จ กิญฺจาปิ อสฺสาขลุงฺกา เอเสสฺสามิ ตโย จ ปุริสาขลุงฺกา(๑) ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ๆ ฆโร กิญฺจาปิ เต ภิกฺขู ภควาโต ปจฺจสฺโสสุ ๆ ภควา เอตทโวจ ตตฺถ กตเม จ กิญฺจาปิ ตโย อสฺสาขลุงฺกา ๆ ๑ กิญฺจาปิ เอกจฺโจ อสฺสาขลุงฺโก ชวสมฺปนฺโน โหติ ๆ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน ๑ น กิญฺจาปิ เอกจฺโจ อสฺสาขลุงฺโก ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน ๑ น กิญฺจาปิ เอกจฺโจ อสฺสาขลุงฺโก ชวสมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จ ๆ

---

๑ ม. ฉ. ปุคฺคลาขลุงฺกา ๆ

[๑๔๑] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វុដ្ឋិ(សេចក្តីចំរើន) នេះមាន ๓ យ៉ាង ។ វុដ្ឋិ ๓ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសទ្ធាវុដ្ឋិ ๑ សីលវុដ្ឋិ ๑ បញ្ញាវុដ្ឋិ ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វុដ្ឋិមាន ๓ យ៉ាងនេះឯង ។

[๑๔๒] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវគោត្រនៃសេះ ๓ យ៉ាង នូវគោត្រនៃបុរស ๓ យ៉ាង ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះតម្រាស់នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃសេះ ๓ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃសេះខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាវាហនៈ បរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃសេះខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាវាហនៈ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃសេះខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាវាហនៈ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង ๑ ។

สเมฯ เขาฯ กิกฺขเวตโยฯ อสฺสขลุงฺกาฯ กตเมเตฯ กิกฺขเวตโยฯ ปุริสขลุงฺกาฯ สฯ กิกฺขเว เอกจฺโจ ปุริสขลุงฺกา สมฺปนฺโน โหติ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน สฯ ปน กิกฺขเว เอกจฺโจ ปุริสขลุงฺกา สมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน สฯ ปน กิกฺขเว เอกจฺโจ ปุริสขลุงฺกา สมฺปนฺโน จ โหติ วณฺณสมฺปนฺโน จ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน จฯ กตฺถ กิกฺขเว ปุริสขลุงฺกา สมฺปนฺโน โหติ อาโรหปริณาหสมฺปนฺโน วณฺณสมฺปนฺโน อาโรหปริณาหสมฺปนฺโนฯ สฯ กิกฺขเว กิกฺขุ สฺวาหนฺ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตนฺ ปชานาติ ฯเปฯ อยนฺ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตนฺ ปชานาติ ฯ สฺวาหนฺ สมฺมา ฯ

อกิตฺตเมฺห เขาฯ ปน อกิริยาเย ปญฺญา ปุญฺญา สมาธิ(๑) เขา วิสฺสชฺเชติ ฯ สฺวาหนฺ สมฺมา ฯ

๑ ม. สมาหิเตติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃសេះមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃបុរស ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ធំមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ធំមាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់ធំមាឌផង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ធំមាឌ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿនរបស់ភិក្ខុនោះ ។ តែបើភិក្ខុនោះត្រូវគេសាកសួរប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិនយ រមែងស្ទាំមស្ងាត់ ដោះស្រាយមិនរួច ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាសម្បុររបស់ភិក្ខុនោះ ។

ន ខោ លាភី ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសន-
គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ ឥធមស្ស ន
អាភេហបរិណាហស្មឹ វទាមិ ។ ឃរំ ខោ គិក្ខវេ
បុរិសទុលុញ្ឆោ ជវសម្បន្នោ ហោតិ ន វណ្ណសម្បន្នោ
ន អាភេហបរិណាហសម្បន្នោ ។ កទជ្ឈ គិក្ខវេ
បុរិសទុលុញ្ឆោ ជវសម្បន្នោ ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ
ច ន អាភេហបរិណាហសម្បន្នោ ។ ឥធ គិក្ខវេ គិក្ខុ
ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ ។បេ។ អយំ
ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។
ឥធមស្ស ជវស្មឹ វទាមិ ។ អកិញ្ចញ្ញេ ខោ បន អកិ-
ញ្ចញ្ញយេ បញ្ញំ បុដ្ឋោ វិសជ្ជេតិ នោ សំសាទេតិ ។
ឥធមស្ស វណ្ណស្មឹ វទាមិ ។ ន ខោ បន លាភី
ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-
បរិក្ខារានំ ។ ឥធមស្ស ន អាភេហបរិណាហស្មឹ វទាមិ ។

តាំងតិក្ខុនោះក៏ជាអ្នកឆ្នៃឆ្លាក ចំពោះ ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសន: ទឹងបរិក្ខារ គឺថ្នាំជាបច្ចុយដល់អ្នកជម្ងឺ ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាកំពស់ទឹងមាឌរបស់តិក្ខុនោះ ។ ម្នាលតិក្ខុតាំងខ្លួយ គោត្រនៃបុរសជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ទឹងមាឌយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលតិក្ខុតាំងខ្លួយ ចុះគោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់ទឹងមាឌ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលតិក្ខុតាំងខ្លួយ តិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿនរបស់តិក្ខុនោះ ។ តិក្ខុនោះកាលបើគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិនយ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទើរមស្ងាត់ ។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុររបស់តិក្ខុនោះ ។ តែតិក្ខុនោះជាអ្នកឆ្នៃឆ្លាក ចំពោះចីវរបិណ្ឌបាត សេនាសន:ទឹងបរិក្ខារ គឺថ្នាំជាបច្ចុយដល់អ្នកជម្ងឺ ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាកំពស់ទឹងមាឌរបស់តិក្ខុនោះ ។

ตติยปณฺณาสเก เยภนฺธีวคฺเค

ฆโฏ เอวา ภิกฺขเว ปุริสฺโส ลุทฺโท ชาลสมฺปนฺโน จ
เหาติ วฺลาสมฺปนฺโน จ ฉ อาเยหปริณาหา-
สมฺปนฺโน ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุริสฺโส ลุทฺโท
ชาลสมฺปนฺโน จ เหาติ วฺลาสมฺปนฺโน จ อาเยหปริ-
ณาหาสมฺปนฺโน จ ฯ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมํ ทุกฺขนฺติ
ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ เป ฯ อยํ ทุกฺขนิโรธคา-
มินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ อิเมสฺว
ชาสฺมึ วาทามิ ฯ อภิชฺฌาเยว ปหาย
ปุชฺโช วิสฺสชฺเชติ เจโส สมาเธติ ฯ อิเมสฺว
วฺลาสฺมึ วาทามิ ฯ ลาภี เอวา ปน เหาติ ปี-
ปิณฺฑปาตสยนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานํ ฯ
อิเมสฺว อาเยหปริณาหาสฺมึ วาทามิ ฯ เอวา เอวา
ภิกฺขเว ปุริสฺโส ลุทฺโท ชาลสมฺปนฺโน จ เหาติ
วฺลาสมฺปนฺโน จ อาเยหปริณาหาสมฺปนฺโน จ ฯ
อิเม เอวา ภิกฺขเว ตโย ปุริสฺโส ลุทฺทาติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។បេ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿនរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះកាលបើគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិនៃយ្យ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទឹមស្ទាត់ ។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុររបស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាំងភិក្ខុនោះក៏ជាអ្នកស្ទាត់លាភចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសន: និងបរិក្ខារគឺថ្នាំជាបច្ចយដល់អ្នកដទៃ ។ តថាគតហៅថានេះជាកំពស់នឹងមាឌរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរស ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោត្រនៃបុរសមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

[๑๔๓] តយោ ច ភិក្ខវេ អស្សសេន ស្សេ(๑)
ន្ទេសេស្សាមិ តយោ ច បុរិសសេនស្សេ តំ សុណាថ
សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ฯ ឯវំ
ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ฯ
ភគវា ឯតទវោច កតមេ ច ភិក្ខវេ តយោ អស្ស-
សេនស្សេ ฯ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ អស្សសេនស្សេ
ជវសម្បន្នោ ហោតិ ន វណ្ណសម្បន្នោ ន អាហេប-
បរិណាហសម្បន្នោ ឥធ បន ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ អស្ស-
សេនស្សេ ជវសម្បន្នោ ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ ច ន
អាហេបបរិណាហសម្បន្នោ ឥធ បន ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ
អស្សសេនស្សេ ជវសម្បន្នោ ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ ច
អាហេបបរិណាហសម្បន្នោ ច ฯ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ តយោ
អស្សសេនស្សេ ฯ កតមេ ច ភិក្ខវេ តយោ បុរិសស-
នស្សេ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុរិសសេនស្សេ ជវ សម្បន្នោ
ហោតិ ន វណ្ណសម្បន្នោ ន អាហេបបរិណាហ សម្បន្នោ

๑ ម. អស្សបវស្សេ ฯ

[๑๔๓] ម្នាលកិកុគាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវសេះ
ពហសាញពួកផង នូវបុរសពហសាញពួកផង ចូរអ្នកគាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌
នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ កិកុគាំង
នោះ ទទួលព្រះតម្រាស់នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលកិកុគាំងឡាយ ចុះសេះ
ពហសាញពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុគាំងឡាយ សេះពហសាខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ បរិបូណ៌ដោយល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌
ដោយកំពស់នឹងមាឌ ១ ម្នាលកិកុគាំងឡាយ សេះពហសាខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌
ដោយកំពស់នឹងមាឌ ១ ម្នាលកិកុគាំងឡាយ សេះពហសាខ្លះក្នុងលោកនេះ
បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់
នឹងមាឌផង ១ ។ ម្នាលកិកុគាំងឡាយ សេះពហសាមានញពួកនេះឯង ។
ម្នាលកិកុគាំងឡាយ ចុះបុរសពហសាញពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
កិកុគាំងឡាយ បុរសពហសាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
ល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌ ១

๙๘ បន កិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុរិសសន្ទេស្សោ ជវសម្បន្នោ
ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ ច ន អាភោគបរិណាហ-
សម្បន្នោ ๙๘ បន កិក្ខវេ ឯកច្ចោ បុរិសសន្ទេស្សោ
ជវសម្បន្នោ ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ ច អាភោគ-
បរិណាហសម្បន្នោ ច ។ កថញ្ច កិក្ខវេ បុរិស-
សន្ទេស្សោ ជវសម្បន្នោ ហោតិ ន វណ្ណសម្បន្នោ ន
អាភោគបរិណាហសម្បន្នោ ។ ๙๘ កិក្ខវេ កិក្ខុ បញ្ចន្នំ
ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឧបបាតិកោ
ហោតិ តត្ថបរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា ។
๙ធមសុត្ត ជវស្មឹ វទាមិ ។ អភិធម្មេ ខោ បន
អភិវិនយេ បញ្ចំ បុជ្ជោ សំសារនេតិ ធោ វិស្សជ្ជេតិ ។
๙ធមសុត្ត ន វណ្ណស្មឹ វទាមិ ។ ន ខោ បន លាភី
ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-
បរិក្ខារានំ ។ ๙ធមសុត្ត ន អាភោគបរិណាហស្មឹ វទាមិ ។
ឯវំ ខោ កិក្ខវេ បុរិសសន្ទេស្សោ ជវសម្បន្នោ ហោតិ
ន វណ្ណសម្បន្នោ ន អាភោគបរិណាហសម្បន្នោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសពហុសាទ្វេនេះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌ដោយ
ល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែឥស់មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹង
មាឌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសពហុសាទ្វេនេះ ក្នុងលោកនេះ បរិបូណ៌
ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹង
មាឌផង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសពហុសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
ល្បឿន តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌតើ
ដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាឧបជ្ឈាតិកៈកំណើត
(កើតក្នុងសុទ្ធាវាស) បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់
ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅនៃនុម្ភាគិយសញ្ញោជនៈ ៥
តថាគតហៅថា នេះ ជាល្បឿនរបស់ភិក្ខុនោះ ។ តែបើ ភិក្ខុនោះ
ត្រូវគេសាកសួរប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិនយ រមែងស្ទើរស្ទាត់ ដោះ
ស្រាយមិនរួច ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាសម្បុរបស់ភិក្ខុនោះ។ ទាំង
ភិក្ខុនោះជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាចំពោះចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនៈនឹងបរិក្ខារគឺថ្នាំ
ជាបច្ច័យដល់អ្នកដទៃ ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនកំពស់នឹងមាឌរបស់
ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសពហុសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន
តែមិនបរិបូណ៌ដោយសម្បុរមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌយ៉ាងនេះឯង។

ភគវញ្ច កិត្តាវេ បុរិសស្ស ជីវិតសម្ភារោ ច ហោតិ
វណ្ណសម្ភារោ ច ន អាវេហប្បរិណាហសម្ភារោ ។
ឥធ កិត្តាវេ កិត្តុ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជនានំ
បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ ហោតិ តត្ថបរិនិព្ពាយី
អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា ។ ឥធមស្ស ជីវិតំ
វាហាមិ ។ អភិធម្មេ ខោ បន អភិវិនយេ បញ្ចាំ បុច្ឆា
វិស្សជ្ជនេតិ នោ សំសាទេតិ ។ ឥធមស្ស វណ្ណំ
វាហាមិ ។ ន ខោ បន លាភី ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាត-
សេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។ ឥធមស្ស
ន អាវេហប្បរិណាហំ វាហាមិ ។ យំ ខោ
កិត្តាវេ បុរិសស្ស ជីវិតសម្ភារោ ច ហោតិ
វណ្ណសម្ភារោ ច ន អាវេហប្បរិណាហសម្ភារោ ។
ភគវញ្ច កិត្តាវេ បុរិសស្ស ជីវិតសម្ភារោ ច
ហោតិ វណ្ណសម្ភារោ ច អាវេហប្បរិណាហសម្ភារោ
ច ។ ឥធ កិត្តាវេ កិត្តុ បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ
សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកោ ហោតិ តត្ថ-
បរិនិព្ពាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសកបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែមិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាឧបជ្ឈាតិកៈកំណើត (កើតក្នុងសុទ្ធាវាស) បរិនិព្វានកង្គសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅនៃឧម្ភាគិយសញ្ញោជនៈ ៥ ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿនរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះបើត្រូវគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងដោះស្រាយរួចមិនស្ទឹមស្ទាត់ ។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុរបស់ភិក្ខុនោះ ។ តែភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកឆ្ងៃឆ្ងាកចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ទីឯបរិក្ខារគឺថាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ។ តថាគតហៅថា នេះមិនមែនជាកំពស់នឹងមាឌរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសកបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន ផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង តែពស់មិនបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុរសកបសាជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាឧបជ្ឈាតិកៈកំណើត (កើតក្នុងសុទ្ធាវាស) បរិនិព្វានកង្គសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅនៃឧម្ភាគិយសញ្ញោជនៈ ៥ ។

ฯ๓ฯ มสฺส ชาสฺมึ วตามิ ฯ อกิฺจญฺโ ขตฺติโย ปน อกิฺจนภาวเหตุ ปญฺจ กามคุเณ ปหาย ปพฺพชิตฺวา สมาปตฺติลาภี หุตฺวา ตตฺถ ฐิโต ตาย สมาปตฺติยา ปริกฺขีณกาเล ปุน ตเมว ภวูปปตฺตึ ปตฺถยมาโน ตตฺถ อุปปชฺชติ ฯ ตตฺถ ฐิโต ปน ตาย สมาปตฺติยา ปริกฺขีณกาเล ปุน ตเมว ภวูปปตฺตึ ปตฺถยมาโน ตตฺถ อุปปชฺชติ ฯ ตตฺถ ฐิโต ปน ตาย สมาปตฺติยา ปริกฺขีณกาเล ปุน ตเมว ภวูปปตฺตึ ปตฺถยมาโน ตตฺถ อุปปชฺชติ ฯ เอวเมตสฺส ภวโต ภวสงฺขาตสฺส ปริยนฺตา นตฺถิ ฯ ตสฺมา ตตฺถ ตตฺถ ภวูปปตฺติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชาติ ฯ ตสฺสา ชาติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชรา ฯ ตสฺสา ชราย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา มรณา ฯ ตสฺสา มรณาย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา ฯ ตสฺมา ตตฺถ ตตฺถ ภวูปปตฺติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชาติ ฯ ตสฺสา ชาติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชรา ฯ ตสฺสา ชราย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา มรณา ฯ ตสฺสา มรณาย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา ฯ เอวเมตสฺส ภวโต ภวสงฺขาตสฺส ปริยนฺตา นตฺถิ ฯ ตสฺมา ตตฺถ ตตฺถ ภวูปปตฺติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชาติ ฯ ตสฺสา ชาติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชรา ฯ ตสฺสา ชราย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา มรณา ฯ ตสฺสา มรณาย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา ฯ

(๑๒๒) ตายา จ ภิกฺขเว ภาวนาย อสฺสาทาธิเย เทเสสฺสามิ ตายา จ ภาวนาย ปุริสาทาธิเย ตีณิ สุตฺตานิ สาธุกานิ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวนฺติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ ตตฺถ ตตฺถ ภิกฺขเว ตายา ภาวนาย อสฺสาทาธิเย ฯ ๑๐ ภิกฺขเว เอตาหิ ภาวนาหิ ภาวนาย อสฺสาทาธิเย ฯ เอวเมตสฺส ภวโต ภวสงฺขาตสฺส ปริยนฺตา นตฺถิ ฯ ตสฺมา ตตฺถ ตตฺถ ภวูปปตฺติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชาติ ฯ ตสฺสา ชาติยา ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา ชรา ฯ ตสฺสา ชราย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา มรณา ฯ ตสฺสา มรณาย ปริยนฺตาภาวโต อนนฺตา โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา ฯ

តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿនរបស់តិក្ខុនោះ ។ តិក្ខុនោះ បើត្រូវគេសាកសួរប្រស្នា ក្នុងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិន័យ រមែងដោះស្រាយរួចមិនស្ទើរមស្ងាត់ ។ តថាគតហៅថា នេះជាគុណរបស់តិក្ខុនោះ ។ តាំងតិក្ខុនោះ ជាអ្នកស្ទាក់លាកចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងបរិក្ខារគឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ។ តថាគតហៅថា នេះជាកំពស់នឹងមាឌរបស់តិក្ខុនោះ ។ ម្នាលតិក្ខុតាំងឡាយ បុរសកបសា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលតិក្ខុតាំងឡាយ បុរសកបសា មាន ៣ ពួកនេះឯង ។

(១៤៤) ម្នាលតិក្ខុតាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវសេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ ៣ ពួកផង នូវបុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អ ៣ ពួកផង ចូរអ្នកតាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ តិក្ខុតាំងនោះទទួលព្រះតម្រាស់នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ចុះសេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលតិក្ខុតាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។ ជាវាហនៈបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង ១ ។

ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ តយោ ភគ្គា អសប្បាជានិយា ។
កតមេ ច ភិក្ខវេ តយោ ភគ្គា បុរិសាជានិយា ។
ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ ភគ្គោ បុរិសាជានិយោ ។បេ ។
ជវសម្បន្នោ ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ ច អាភេយ-
បរិណាហសម្បន្នោ ច ។បេ ។ ឥធ បន ភិក្ខវេ ភគ្គោ
បុរិសាជានិយោ ជវសម្បន្នោ ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ
ច អាភេយបរិណាហសម្បន្នោ ច ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ
អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតិ ។ ឥទមស្ស ជវស្មឹ វទាមិ ។ អភិធម្មេ ខោ
បន អភិវិនយេ បញ្ហំ បុដ្ឋោ វិស្សជ្ជេតិ នោ សំសា-
ទេតិ ។ ឥទមស្ស វណ្ណស្មឹ វទាមិ ។ លាភី ខោ បន
ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-
បរិក្ខារានំ ។ ឥទមស្ស អាភេយបរិណាហស្មឹ វទាមិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ល្អមាន ៣ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យ ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អខ្លះ កន្លងលោកនេះ ។បេ។ បរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង ១ ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នសម្រេចសម្រាន្តនៅ។ តថាគតហៅថា នេះជាល្បឿនរបស់ភិក្ខុនោះ។ ភិក្ខុនោះបើគេសាកសួរប្រស្នាកន្លងអភិធម្ម ក្នុងអភិវិនយ រមែងដោះស្រាយរួច មិនស្ទឹមស្ទាត់ ។ តថាគតហៅថា នេះជាសម្បុររបស់ភិក្ខុនោះ ។ ចាំឯភិក្ខុនោះ ជាអ្នកស្ទាត់លាភចំពោះចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងបរិក្ខារគឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ។ តថាគតហៅថា នេះ ជាកំពស់នឹងមាឌរបស់ភិក្ខុនោះ ។

ឯវំ ខោ ភិក្ខវេ អង្គោ បុរិសាជានីយោ ជវសម្បន្នោ ច ហោតិ វណ្ណសម្បន្នោ ច អារោហបរិណាហ-សម្បន្នោ ច ។ ឥមេ ខោ បន ភិក្ខវេ តយោ ភង្គា បុរិសាជានីយាតិ ។

(๑๔๙) ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ បរិព្វាជការាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច តីហិ ភិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អច្ចន្តនិដ្ឋោ ហោតិ អច្ចន្តយោគក្ខេមី អច្ចន្តព្រហ្មចារី អច្ចន្តបរិយោសានោ សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេហិ តីហិ ។ អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេន អសេក្ខេន សមាធិក្ខន្ធេន អសេក្ខេន បញ្ញាក្ខន្ធេន ។ ឥមេហិ ភិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អច្ចន្តនិដ្ឋោ ហោតិ អច្ចន្តយោគក្ខេមី អច្ចន្តព្រហ្ម-ចារី អច្ចន្តបរិយោសានោ សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
ល្បឿនផង បរិបូណ៌ដោយសម្បុរផង បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងមាឌផង
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអាជានេយ្យដ៏ល្អមាន ៣ ពួក
នេះឯង ។

[១៤៩] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងបរិព្វាជកា-
រាម ជាមោរនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
ទទួលព្រះតម្រាស់នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ
ធម៌ ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តី
ក្សេមចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់
ស្រេចប្រសើរបំផុតជាងទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ប្រកបដោយ
ធម៌ ៣ យ៉ាង គឺ អ្វីខ្លះ ។ គឺប្រកបដោយអសេក្ខសីលក្ខន្ធ ១ អសេក្ខសមា-
ធិក្ខន្ធ ១ អសេក្ខបញ្ញាខន្ធ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ
ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មាន
សេចក្តីក្សេមចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទី
បំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុតជាងទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។

[๑๘๖] ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคตเ ภิกฺขุ อจฺฉนฺนนิฏฺโ โหติ อจฺฉนฺนโยคกฺเขมี อจฺฉนฺนพฺรหฺมจารี อจฺฉนฺนปริโยสาโน เสฏฺโ เทวมนุสฺสานํ ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ สีลกฺขนฺธเนปริโยสาเนน สมาธิกฺขนฺธเนปริโยสาเนน ปญฺญากฺขนฺธเนปริโยสาเนน ฯ สเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคตเ ภิกฺขุ อจฺฉนฺนนิฏฺโ โหติ อจฺฉนฺนโยคกฺเขมี อจฺฉนฺนพฺรหฺมจารี อจฺฉนฺนปริโยสาโน เสฏฺโ เทวมนุสฺสานนฺติ ฯ

[๑๘๗] ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคตเ ภิกฺขุ อจฺฉนฺนนิฏฺโ โหติ อจฺฉนฺนโยคกฺเขมี อจฺฉนฺน-พฺรหฺมจารี อจฺฉนฺนปริโยสาโน เสฏฺโ เทวมนุสฺสานํ ฯ

[១៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាធំទៅតាទំនឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រកបដោយឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ ១ អាទេសនាប្បាដិហារ្យ ១ អនុសាសនីប្បាដិហារ្យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាធំទៅតាទំនឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។

[១៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តដាច់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈដាច់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈដាច់ស្រេច មានទីបំផុតដាច់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាធំទៅតាទំនឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។

កតមេហិ តីហិ ។ សម្មាទិដ្ឋិយា សម្មាញ្ញាណេន
សម្មាវិមុត្តិយា ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខវេ ឆឡង្គេហិ
សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អច្ឆន្ទនិដ្ឋោ ហោតិ អច្ឆន្ទយោគ-
ក្ខេមី អច្ឆន្ទព្រហ្មចារី អច្ឆន្ទបរិយោសានោ សេដ្ឋោ
នោមនុស្សានន្តិ ។

យោធាជីវវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

តស្សុទ្ទានំ

យោធបរិសមិត្តា ច
ឧបដ្ឋានោ កោសកម្ពលោ
សង្ឃា វុឌ្ឍិ តយោ អស្សា
តយោ មោរនិវាបិនោតិ ។

ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ? គឺប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ (ការយល់ប្រពៃ) ១ សម្មាញាណ (ការដឹងប្រពៃ) ១ សម្មាវិមុត្តិ (ការរួចចាកកិលេសដោយប្រពៃ) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តជាប់ស្រេច មានសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈជាប់ស្រេច មានព្រហ្មចរិយៈជាប់ស្រេច មានទីបំផុតជាប់ស្រេច ជាអ្នកប្រសើរបំផុត ជាធំទៅតាន៏ធម៌មនុស្សទាំងឡាយ ។

ចប់ យោធាជីវគ្គ ទី ៤ ។

ខុទ្ទាននៃយោធាជីវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីយោធាជីវៈ ១ អំពីបរិស័ទ្ធ ១ អំពីមិត្ត ១ អំពីព្រះតថាគតកើតឡើង ១ អំពីសំពត់កម្ពលដែលគ្បាញដោយសក់មនុស្ស ១ អំពីសម្បុគមានសទ្ធាជាដើម ១ អំពីវុឌ្ឍិ ១ អំពីសេះមាន ៣ លើក ១ អំពីព្រះជ៏មានបុណ្យនៅក្នុងបរិព្វាជកាវាម ជាមោនិវាបស្ថាន មាន ៣ លើក ១ ។

មង្គលវគ្គ

[១៤៨] តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហិ តីហិ ។ អកុសលេន កាយកម្មេន អកុសលេន វចីកម្មេន អកុសលេន មនោកម្មេន ។ ឥមេហិ ខោ កិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ ។ កតមេហិ តីហិ ។ កុសលេន កាយកម្មេន កុសលេន វចីកម្មេន កុសលេន មនោកម្មេន ។ ឥមេហិ ខោ កិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេតិ ។

[១៤៩] តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ។បេ។ សាវជ្ជេន កាយកម្មេន សាវជ្ជេន វចីកម្មេន សាវជ្ជេន មនោកម្មេន ។បេ។ អនវជ្ជេន កាយកម្មេន អនវជ្ជេន វចីកម្មេន អនវជ្ជេន មនោកម្មេន ។បេ។

មង្គលវគ្គ

(១៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាអកុសល ១ វចីកម្ម ជាអកុសល ១ មនោកម្ម ជាអកុសល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាកុសល ១ វចីកម្ម ជាកុសល ១ មនោកម្ម ជាកុសល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក ។

(១៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ។បេ។ គឺកាយកម្មប្រកបដោយទោស ១ វចីកម្មប្រកបដោយទោស ១ មនោកម្មប្រកបដោយទោស ១ ។បេ។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស ១ វចីកម្មមិនមានទោស ១ មនោកម្មមិនមានទោស ១ ។បេ។

[๑๕๐] ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ฯเปฯ วิสเมน กายกมฺเมน วิสเมน วจีกมฺเมน วิสเมน มโนกมฺเมน ฯเปฯ สเมน กายกมฺเมน สเมน วจีกมฺเมน สเมน มโนกมฺเมน ฯเปฯ

[๑๕๑] ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ฯเปฯ อสุจินา กายกมฺเมน อสุจินา วจีกมฺเมน อสุจินา มโนกมฺเมน ฯเปฯ สุจินา กายกมฺเมน สุจินา วจีกมฺเมน สุจินา มโนกมฺเมน ฯ ส่เมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เวยฺยากรณนฺติ ฯ

[๑๕๒] ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล อพฺยตฺโต อสปฺปุริโส พหุ อปุญฺญํ ปสวติ ฯ กตเมหิ ตีหิ ฯ อกุสเลน กายกมฺเมน อกุสเลน วจีกมฺเมน อกุสเลน มโนกมฺเมน ฯ ส่เมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล อพฺยตฺโต อสปฺปุริโส

(๑๙๐)ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង ។បេ។ គឺកាយកម្មមិនកបសា១ វចីកម្មមិនកបសា១ មនោកម្មមិនកបសា១ ។បេ។

(๑๙๑) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង ។បេ។ គឺកាយកម្មមិនស្អាត១ វចីកម្មមិនស្អាត១ មនោកម្មមិនស្អាត១ ។បេ។ គឺកាយកម្មស្អាត១ វចីកម្មស្អាត១ មនោកម្មស្អាត ១។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក ។

(๑๙๒) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឆ្លៀវឆ្លាស ជាអសប្បុរសប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួនដែលខ្លួនគាស់រំលើងផ្តាច់ផ្តិល (នូវគុណ) ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ប្រកបដោយជំនឿលបស់អ្នកប្រាជ្ញផង រមែងបាននូវបាបជាច្រើនផង ។ ប្រកបដោយធម៌៣យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាអកុសល ១ វចីកម្ម ជាអកុសល ១ មនោកម្ម ជាអកុសល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិនឆ្លៀវឆ្លាស ជាអសប្បុរស ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង

ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ សារជ្ជោ ច
ហោតិ សានុវជ្ជោ វិញ្ញូនំ ពហុញ្ហ អបុញ្ញំ
បសវតិ ។ តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ សប្បុរិសោ អក្ខតំ អនុបហតំ
អត្តានំ បរិហរតិ អនវជ្ជោ ច ហោតិ អនានុវជ្ជោ
វិញ្ញូនំ ពហុញ្ហ បុញ្ញំ បសវតិ ។ កតមេហិ តីហិ ។
កុសលេន កាយកម្មេន កុសលេន វចីកម្មេន
កុសលេន មនោកម្មេន ។បេ ។

(๑๙๓) តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
។ បេ ។ សារជ្ជេន កាយកម្មេន សារជ្ជេន វចី-
កម្មេន សារជ្ជេន មនោកម្មេន ។ បេ ។ អនវជ្ជេន
កាយកម្មេន អនវជ្ជេន វចីកម្មេន អនវជ្ជេន
មនោកម្មេន ។ បេ ។

(๑๙๔) តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
។ បេ ។ វិសមេន កាយកម្មេន វិសមេន វចី-
កម្មេន វិសមេន មនោកម្មេន ។ បេ ។ សមេន
កាយកម្មេន សមេន វចីកម្មេន សមេន
មនោកម្មេន ។ បេ ។

វមែង៑រក្សាខ្លួន ដែលខ្លួនគាស់រំលើង៑ផ្តាច់ផ្តិល (នូវគុណ) ជាអ្នកប្រកប
ដោយទោសផង៑ ប្រកបដោយដំនៀលរបស់អ្នកប្រាជ្ញផង៑ វមែង៑បាន
នូវបាបជាច្រើនផង៑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៑ឡាយ បណ្ឌិតជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសជា
សប្បុរស ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង៑ វមែង៑រក្សាខ្លួនដែលមិនគាស់រំលើង៑
មិនផ្តាច់ផ្តិល (នូវគុណ) ជាអ្នកមិនមានទោសផង៑ មិនមានដំនៀល
របស់អ្នកប្រាជ្ញផង៑ វមែង៑បាននូវបុណ្យជាច្រើនផង៑ ។ ប្រកបដោយ
ធម៌ ៣ យ៉ាង៑គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រកបដោយកាយកម្ម ជាកុសល ១ វចីកម្ម
ជាកុសល ១ មនោកម្ម ជាកុសល ១ ។ បេ ។

[๑๙๓] ម្នាលភិក្ខុទាំង៑ឡាយ បុគ្គលពាលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង៑
។បេ ។ គឺកាយកម្មប្រកបដោយទោស ១ វចីកម្មប្រកបដោយទោស ១
មនោកម្មប្រកបដោយទោស ១ ។ បេ ។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស ១
វចីកម្មមិនមានទោស ១ មនោកម្មមិនមានទោស ១ ។ បេ ។

[๑๙๔] ម្នាលភិក្ខុទាំង៑ឡាយ បុគ្គលពាលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង៑
។ បេ ។ គឺកាយកម្មមិនពឹងសា ១ វចីកម្មមិនពឹងសា ១ មនោកម្មមិនពឹងសា ១
។ បេ ។ គឺកាយកម្មពឹងសា ១ វចីកម្មពឹងសា ១ មនោកម្មពឹងសា ១ ។ បេ ។

(๑๙๕) តីហិ កិត្តេវ ។ បេ ។ អសុចិនា កាយ-
កម្មេន អសុចិនា វចីកម្មេន អសុចិនា មនោ-
កម្មេន ។ បេ ។ សុចិនា កាយកម្មេន សុចិនា
វចីកម្មេន សុចិនា មនោកម្មេន ។ ឥមេហិ ខោ
កិត្តេវ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បណ្ឌិតោ
ព្យត្តោ សប្បុរិសោ អត្តេតំ អនុបហតំ អត្តានំ
បរិហរតិ អនវជ្ជោ ច ហោតិ អននុវជ្ជោ វិញ្ញូនំ
ពហុញ្ច បុញ្ញំ បសវតីតិ ។

(๑๙๖) តិស្សោ ឥមា កិត្តេវ វន្ទនា ។ កតមា
តិស្សោ ។ កាយេន វាចាយ មនសា ។ ឥមា
ខោ កិត្តេវ តិស្សោ វន្ទនាតិ ។

(๑๙๗) យេ កិត្តេវ សត្តា បុព្វណ្ហាសមយំ កាយេន
សុចរិតំ ចរន្តិ វាចាយ សុចរិតំ ចរន្តិ មនសា
សុចរិតំ ចរន្តិ សុបុព្វណ្ហោ កិត្តេវ តេសំ សត្តានំ

(๑๙๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកប ដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ។បេ។ គឺកាយកម្មមិនស្អាត ๑ វចីកម្មមិនស្អាត ๑ មនោកម្មមិនស្អាត ๑ ។បេ។ គឺកាយកម្មស្អាត ๑ វចីកម្មស្អាត ๑ មនោកម្មស្អាត ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតជាអ្នកធ្វើវត្ថុស ជាសម្បុរសប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងរក្សាខ្លួនដែលមិនបានគាស់រំលើង មិនផ្តាច់ផ្តិល (ន្ទូវគុណ) ជាអ្នកមិនមានទោសផង មិនមានដំនៀលបេះអ្នកប្រាជ្ញផង រមែងបាននូវបុណ្យជាច្រើនផង ។

(๑๙๖) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការថ្វាយបង្គំនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ការថ្វាយបង្គំ ៣ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺថ្វាយបង្គំដោយកាយ ๑ ដោយវាចា ๑ ដោយចិត្ត ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការថ្វាយបង្គំមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

(๑๙๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចាប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្តកន្លងបុព្វណ្ហ-សម័យម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងនោះឈ្មោះថាមានបុព្វណ្ហសម័យដ៏ល្អ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតោ

យេ តិក្ខវេ សត្តា មជ្ឈន្តិកេ សមយំ កាយេន
សុចរិតំ ចរន្តិ ភាចាយ សុចរិតំ ចរន្តិ មនសា
សុចរិតំ ចរន្តិ សុមជ្ឈន្តិកោ តិក្ខវេ តេសំ
សត្តានំ យេ តិក្ខវេ សត្តា សាយណ្ហសមយំ
កាយេន សុចរិតំ ចរន្តិ ភាចាយ សុចរិតំ ចរន្តិ
មនសា សុចរិតំ ចរន្តិ សុសាយណ្ហោ តិក្ខវេ
តេសំ សត្តានន្តិ ។

សុនក្ខត្តំ សុមង្គលំ
សុបភាតំ សុហុដ្ឋិតំ
សុខណោ សុមុហុត្តោ ច
សុយិដ្ឋំ ព្រហ្មចារិសុ
បនក្ខិណំ កាយកម្មំ
ភាចាកម្មំ បនក្ខិណំ
បនក្ខិណំ មនោកម្មំ
បណិធី តេ បនក្ខិណា
បនក្ខិណានិ កត្វាន
លភន្តត្ថេ បនក្ខិណេ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ក្នុងមជ្ឈន្ទិកសម័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងនោះឈ្មោះថា មានមជ្ឈន្ទិកសម័យដ៏ល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងនោះឈ្មោះថា មានសាយណ្ហសម័យដ៏ល្អ ។

ពេលណាដែលសត្វទាំងឡាយប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ វាចាចិត្ត ពេលនោះឈ្មោះថា ទុក្ខត្តបុក្ខល្អ មង្គលល្អ ពេលភ្ញីស្វាងល្អ ពេលនៃអរុណារះឡើងល្អ ខណៈល្អ យាមល្អ (ទានដែលបុគ្គលបូជា) ដល់ព្រហ្មចារីបុគ្គល ទាំងឡាយ(ក្នុងពេលនោះ) ឈ្មោះថាជាគ្រឿងបូជាល្អ (ក្នុងថ្ងៃនោះ)កាយកម្មឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន វចីកម្ម ក៏ឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន មនោកម្ម ក៏ឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន សេចក្តីត្រជាក់ ទាំងឡាយ របស់អ្នកទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា នាំឲ្យមានសេចក្តីចំរើន បុគ្គលដែលបានធ្វើនូវកាយកម្ម វចីកម្ម មនោកម្ម គួរដល់សេចក្តីចំរើនហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ ដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ។

ឥតិយបណ្ណាសកេ មង្គលវគ្គោ

តេ អត្តលទ្ធា សុខិតា

វិរូឡ្ហា ពុទ្ធសាសនេ

អរោគា សុខិតា ហោថ

សហ សព្ពេហិ ញាតិភីតិ ។

មង្គលវគ្គោ បញ្ចមោ ។

តិស្សុទ្ទានំ

អកុសលញ្ច សាវជ្ជំ

វិសមាសុចិនា សហ

ចតុក្ខតា ច វុឌ្ឍិនា

សុបុព្ពណ្ហេន តេ ឧសាតិ ។

ឥតិយោ បណ្ណាសកោ សមត្តោ ។

អ្នកចាំងឆ្ការយោនោះ ចូរបាននូវប្រយោជន៍ បាននូវសេចក្តីសុខ ចូរចំរើនក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ចូរកុំឲ្យមានរោគ ឲ្យបាននូវសេចក្តីសុខ ព្រមទាំងញាតិទាំងឆ្ការគ្រប់គ្នា ។

ចប់ មង្គលវគ្គ ទី ៥ ។

ឧទ្ទាននៃមង្គលវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គលដែលប្រកបដោយកម្មជាអកុសល ១ អំពីកម្មប្រកបដោយទោស ១ ព្រមទាំងកម្មមិនពហុសា ១ កម្មមិនស្អាត ១ អំពីបុគ្គលរក្សាខ្លួន ដែលគាស់រំលើង (គុណ) ៤ លើក ១ អំពីការថ្វាយបង្គំ ១ អំពីបុព្វណ្ហាសម័យល្អ ១ ត្រូវជា ១០ ។

ចប់ តតិយបណ្ណាសក ។

(១៥៨) តិស្សោ ឥមា កិក្ខវេ បដិបទា ។ កតមា តិស្សោ ។ អាគាឍ្ហា បដិបទា និជ្ឈាមា បដិបទា មជ្ឈិមា បដិបទា ។ កតមា ច កិក្ខវេ អាគាឍ្ហា បដិបទា ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ ឃវំធម្មោ ហោតិ ឃវំធិដ្ឋិ ឆត្តិ កាមេសុ នោសោតិ សោ កាមេសុ ចាតព្យតំ អាបជ្ជតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ អាគាឍ្ហា បដិបទា ។ កតមា ច កិក្ខវេ និជ្ឈាមា បដិបទា ។ ឥធ កិក្ខវេ ឯកច្ចោ អចេលកោ ហោតិ មុត្តា-ចារោ ហត្ថាវលេខនោ ន ឯហិភទន្តិកោ ន តិដ្ឋភ-ទន្តិកោ ន កាលិតំ ន ឧទ្ទិស្សកតំ ន និមន្តនំ សាទិយតិ ។ សោ ន កុម្ភិមុខា បដិក្ខណ្ហាតិ ន កលោបិមុខា បដិក្ខណ្ហាតិ ន ឯឡកមន្តរំ

សូត្រមិនសង្គ្រោះបូលក្នុងបណ្ណាសក

(១៥៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទានេះមាន ៣ យ៉ាង ។ បដិបទា ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺអាគាឡ្ហបដិបទា (ប្រតិបទ័ក្រោតក្រាត) ១ និជ្ឈាមបដិបទា (ប្រតិបទ័ដុតកំដៅខ្លួនហួសហេតុ) ១ មជ្ឈិមបដិបទា (ប្រតិបទ័យ៉ាងកណ្តាល) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាគាឡ្ហបដិបទា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រកាន់យ៉ាងនេះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ពោសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនមានដូច្នេះ បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវសភាពជាអ្នកជ្រាលជ្រប់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាអាគាឡ្ហបដិបទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនិជ្ឈាមបដិបទា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ គ្មានសំពត់ (អាក្រាត) លះបង់មារយាទល្អ ស៊ីលិទ្ធដៃឬដំរះទុច្ចារៈ ដោយម្រាមដៃ បើគេអញ្ជើញថា ចូលមក ក៏មិនមក គេឃាត់ថាឈប់ ក៏មិនឈប់ មិនត្រេកអរនឹងភក្តដែលគេនាំមកមុន មិនត្រេកអរនឹងភក្តដែលគេនាំមកចំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងការនិមន្តន៍ បុគ្គលនោះ មិនទទួលភក្តអំពីមាត់ក្មាំង មិនទទួលភក្តអំពីមាត់កញ្ជើ មិនទទួលភក្តដែលគេនាំមក កន្ទបរណីទ្វារ

ឯ ឧណ្ហាមន្តរំ ឧ បុសលមន្តរំ ឧ ទ្វិន្នំ កុញ្ជមាជានំ ឧ
កញ្ជិនិយា ឧ ចាយអាជាយ ឧ បុរិសន្តរគតាយ ឧ
សំកិត្តីសុ ឧ យត្ត សា ឧបដ្ឋិតោ ហោតិ ឧ យត្ត
មក្ខិកា សណ្ហាសណ្ហាចារិនី ឧ មច្ចំ ឧ បំសំ ឧ សុរំ
ឧ មេរយំ ឧ ជូសោឧកំ បិវតិ សោ ឯកាគារិកោ ឯ
ហោតិ ឯកាលោបិកោ ទ្វាគារិកោ ឯ ហោតិ ទ្វាលោ-
បិកោ...សត្តាគារិកោ ឯ ហោតិ សត្តាលោបិកោ ឯកិ-
ស្សាបិ ឧត្តិយា យាបេតិ ទ្វីហិបិ ឧត្តីហិ យាបេតិ...
សត្តហិបិ ឧត្តីហិ យាបេតិ ឯកាហិកម្បិ អាហារំ
អាហារេតិ ទ្វីហិកម្បិ អាហារំ អាហារេតិ... សត្តា-
ហិកម្បិ អាហារំ អាហារេតិ ឥតិ ឱរកំ អឌ្ឍមាសិកម្បិ
បរិយាយភត្តភោជនានុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ ។

ពួកសូត្រមិនសង្គ្រោះចូលក្នុងបណ្ណាសក

មិនទទួលកត្តដែលគេនាំមក កន្ធរឹតំណាត់ឈើ មិនទទួលកត្តដែលគេនាំមកកន្ធរឹតអង្រែ មិនទទួលកត្តរបស់មនុស្សពីរនាក់ ដែលកំពុងរបរកោគ មិនទទួលកត្តរបស់ស្ត្រីមានគភ៌ មិនទទួលកត្តរបស់ស្ត្រីដែលកំពុងបំបៅកូន មិនទទួលកត្តរបស់ស្ត្រីដែលកំពុងនៅរួមនឹងបុរស មិនទទួលកត្តកង់ទីដែលពួកគ្នាឯងណែនាំ មិនទទួលកត្តកង់ទីដែលមានផ្កែនៅចាំ មិនទទួលកត្តកង់ទីដែលមានរុយភេម មិនស៊ីត្រី មិនស៊ីសាច់ មិនផឹកសុរា មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកត្រាំថ្នាំ បុគ្គលនោះទទួលកត្តចំពោះតែកង់ផ្ទះមួយ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយមួយពំនូតខ្ទះ ទទួលកត្តចំពោះតែកង់ផ្ទះពីរ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយពីរពំនូតខ្ទះ ទទួលកត្តចំពោះតែកង់ផ្ទះ ៧ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ ៧ ពំនូតខ្ទះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកត្តកង់កាជន៍ ១ ខ្ទះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកត្តកង់កាជន៍ ២ ខ្ទះ...ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកត្តកង់កាជន៍ ៧ ខ្ទះ...ស៊ីអាហារលំដាប ១ ថ្ងៃខ្ទះ ស៊ីអាហារលំដាប ២ ថ្ងៃខ្ទះ... ស៊ីអាហារលំដាប ៧ ថ្ងៃខ្ទះ បុគ្គលនោះប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាម កង់ការផ្គាស់ប្តូរនូវការបរិភោគកត្តលំដាបកន្ទះ។ មានសភាព ដូច្នេះឯង ។

សោ សាកភក្ខោបិ ហោតិ សាមាកភក្ខោបិ ហោតិ និវារភក្ខោបិ ហោតិ ទទ្ទុលភក្ខោបិ ហោតិ ឯយាសភក្ខោបិ ហោតិ ហដភក្ខោបិ ហោតិ កណភក្ខោបិ ហោតិ អាចាមភក្ខោបិ ហោតិ បិញ្ញាកភក្ខោបិ ហោតិ តិណភក្ខោបិ ហោតិ គោមយភក្ខោបិ ហោតិ វនមូលផលាហារោបិ យាបេតិ បវត្តផលភោជី សោ សាណានិបិ ធារេតិ មសាណានិបិ ធារេតិ ឆវទុស្សានិបិ ធារេតិ បំសុកូលានិបិ ធារេតិ តិរីដកានិបិ ធារេតិ អជិនានិបិ ធារេតិ អជិនក្ខិបម្បិ ធារេតិ កុសចីរម្បិ ធារេតិ វាកចីរម្បិ ធារេតិ ផលកចីរម្បិ ធារេតិ កេសកម្ពលម្បិ ធារេតិ វាលកម្ពលម្បិ ធារេតិ ឧលូកបក្ខម្បិ ធារេតិ កេសមស្សុលោចកោបិ ហោតិ កេសមស្សុលោចានុយោគមនុយុត្តោ ឧព្ភដ្ឋកោបិ ហោតិ អាសនបដិក្ខិត្តោ ឧក្កុដិកោបិ ហោតិ ឧក្កុដិកប្បធានមនុយុត្តោ កណ្ដកាបស្សយិកោបិ ហោតិ

បុគ្គលនោះមានបន្ទៃស្រស់ជាអាហារខ្លះ មានអង្កាស្រស់ជាអាហារខ្លះ មានស្លុយជាអាហារខ្លះ មានតំណេចសៀកជាអាហារខ្លះ មានជ័រជាអាហារខ្លះ មានសេម្ហសាកយជាអាហារខ្លះ មានកន្ទក់ជាអាហារខ្លះ មានចាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានមេរ៉ាជាអាហារខ្លះ មានស្មៅជាអាហារខ្លះ មានអាចម៍គោជាអាហារខ្លះ មានមើមឈើនឹងផ្លែឈើ ក្នុងព្រៃជាអាហារខ្លះ បរិភោគតែផ្លែឈើដែលជ្រុះស្រាប់ខ្លះ បុគ្គលនោះស្លៀកដណ្តប់សំពត់សម្បកឆ្នែខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ដែលគេត្បាញលាយគ្នាខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ដែលបកចេញអំពីសាកសពខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់បង្សុកូលខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំបកឈើខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សម្បកខ្លាខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សម្បកខ្លាគាំងក្រចកខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់ស្បែកក្អែងខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ត្បាញដោយសម្បកក្រចៀខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់ចំរៀកក្តារខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញដោយសក់មនុស្សខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញដោយរោមកន្ទុយសត្វខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ដែលត្បាញដោយស្លាបមៀមខ្លះ ទុកសក់នឹងពុកមាត់ ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ត ក្នុងការព្យាយាមទុកសក់នឹងពុកមាត់ខ្លះ ឈរសម្រិងហាមឃាត់នូវអាសនៈខ្លះ អង្គុយប្រហែងប្រព្រឹត្តកាន់វត្តក្នុងការព្យាយាមអង្គុយប្រហែងខ្លះ ដេកលើមន្ទា

កណ្ហាភាបសរ្ជយេ សេយ្យំ ភាបេតិ សាយតតិយភម្បិ
ខុទកោភេហាណាទុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ ។ ឥតិ
ឧទ្ធមំ អធេភវិហិតំ ភាយសរ្ជ អាតាបនបរិតាបនា-
នុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ
និដ្ឋាមា បដិបទា ។ ភតមា ច ភិក្ខវេ មជ្ឈិមា
បដិបទា ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ភាយេ ភាយា-
នុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
លោភេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ វេទនាសុ... ចិត្តេ...
ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ
សតិមា វិនេយ្យ លោភេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។
អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ មជ្ឈិមា បដិបទា ។ ឥមា ខោ
ភិក្ខវេ តិស្សោ បដិបទាតិ ។

(១៥៩) តិស្សោ ឥមា ភិក្ខវេ បដិបទា ។
ភតមា តិស្សោ ។ អាតាន្តា បដិបទា និដ្ឋាមា បដិបទា

សម្រេចការដេកលើបន្ទាខ្លះ ប្រព្រឹត្តកាន់វត្តចុះត្រាំទឹក ១ ថ្ងៃ ៣ ដងគឺព្រឹក ថ្ងៃត្រង់ ល្ងាចខ្លះ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តកាន់វត្តកំដៅកាយជាច្រើន មានសភាពយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា និដ្ឋាមប្បដិបទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមជ្ឈិមប្បដិបទា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈានឹងលោក ក្នុងលោក ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ... ក្នុងចិត្ត ... ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈានឹងលោកក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មជ្ឈិមប្បដិបទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទាមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៥៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទានេះមាន ៣ យ៉ាង ។ បដិបទា ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺអាគាឡ្ហប្បដិបទា ១ និដ្ឋាមប្បដិបទា ១

មជ្ឈិមា បដិបទា ។ កតមា ច កិត្តាវ អាសាឧប្ប-
បដិបទា ។បេ។ អយំ វុច្ចតិ កិត្តាវ អាសាឧប្ប-
បដិបទា ។ កតមា ច កិត្តាវ និជ្ឈាមា
បដិបទា ។បេ។ អយំ វុច្ចតិ កិត្តាវ និជ្ឈាមា
បដិបទា ។ កតមា ច កិត្តាវ មជ្ឈិមា បដិបទា ។
៨ ឆ កិត្តាវ កិត្តុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុស-
លានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បធេហតិ ឧប្ប-
ន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ
បធេហតិ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ
ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ
បធេហតិ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា
អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ
បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ
ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បធេហតិ... ឆន្ទសមាធិប្បធាន-
សង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ វីរិយ-
សមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ

มชฺฌิมปฺปฏิปทาฯ ๆ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាគាឡ្ហបฏิปทាដូចម្តេចฯ បេฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាអាគាឡ្ហបฏิปទា ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនិជ្ឈามปฏิปទា តើដូចម្តេចฯ បេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថានិជ្ឈามปฏิปទាฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមជ្ឈิមปฏิปទា តើដូចម្តេចฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បណ្តុះឆន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងដំកល់ចិត្តទុក ដើម្បីញុំាងអកុសលធម៌ដ៏លាមកដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើង បណ្តុះឆន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងដំកល់ចិត្តទុក ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ បណ្តុះឆន្ទៈឲ្យកើត ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងដំកល់ចិត្តទុក ដើម្បីញុំាងកុសលធម៌ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង បណ្តុះឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ព្យាយាម ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ផ្គងដំកល់ចិត្តទុក ដើម្បីបឋមជ្ឈាន ដើម្បីមិនវិនាស ដើម្បីលូតលាស់ ដើម្បីធំទូលាយ ដើម្បីចំរើនឡើង ដើម្បីបរិបូណ៌នៃកុសលធម៌ដែលកើតឡើងហើយ... ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ ទំនងបធានសង្ខារ ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយវីរិយសមាធិ ទំនងបធានសង្ខារ

ចិត្តសមាធិប្បជានសង្ខារសមុដ្ឋានតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ វីមំសាសមាធិប្បជានសង្ខារសមុដ្ឋានតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ... សទ្ធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ វីរិយិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ សតិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ សមាធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ... សទ្ធាពលំ ភាវេតិ វីរិយពលំ ភាវេតិ សតិពលំ ភាវេតិ សមាធិពលំ ភាវេតិ បញ្ញាពលំ ភាវេតិ... សតិ-សម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វីរិយ-សម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ បស្សទ្ធិ-សម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ ឧបេក្ខា-សម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ... សម្មាទិដ្ឋិ ភាវេតិ សម្មាសង្កប្បំ ភាវេតិ សម្មាវាចំ ភាវេតិ សម្មាកម្មន្តំ ភាវេតិ សម្មា-អាជីវំ ភាវេតិ សម្មាវាយាមំ ភាវេតិ សម្មាសតឹ ភាវេតិ សម្មាសមាធឹ ភាវេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ មជ្ឈិមា បដិបទា ។ ឥមា ខោ កិក្ខវេ តិស្សោ បដិបទាតិ(๑) ។

---

๑ ម. អបេសាវិត្តោ ឆឌ្ឌោ ។

តស្សុទ្ទានំ

សតិប្បដ្ឋានំ ឥទ្ធិ ច ឥន្ទ្រិយេន ពលេន ច
ពោជ្ឈង្គោ ចេវ មគ្គោ ច បដិបទា ច យោធយេតិ ។

ពួកសូត្រនៃលមិនសង្គ្រោះចូលក្នុងបណ្ណាសក

ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយវីមំសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ...ចំរើនសទ្ធិន្ទ្រិយ ចំរើនវីរិយិន្ទ្រិយ ចំរើនសតិន្ទ្រិយ ចំរើនសមាធិន្ទ្រិយ ចំរើនបញ្ញិន្ទ្រិយ...ចំរើនសទ្ធាពល:ចំរើនវីរិយពល:ចំរើនសតិពល:ចំរើនសមាធិពល:ចំរើនបញ្ញាពល:...ចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ចំរើនឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ...ចំរើនសម្មាទិដ្ឋិ ចំរើនសម្មាសង្កប្ប: ចំរើនសម្មាវាចា ចំរើនសម្មាកម្មន្ត: ចំរើនសម្មាអាជីវ: ចំរើនសម្មាវាយាម: ចំរើនសម្មាសតិ ចំរើនសម្មាសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាមជ្ឈិមប្បដិបទា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទាមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង(๑) ។

---

๑ ម. ចប់ អចេលកវគ្គ ទី ๖ ។

ឧទ្ទាននៃអចេលកវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីសតិប្បដ្ឋាន ๑ តទិដ្ឋា ๑

តន្ទ្រិយ ๑ ពល: ๑ ពោជ្ឈង្គ ๑ មគ្គ ๑

ដែលលោកប្រកបហៅថាបដិបទា (ផ្លូវប្រតិបត្តិ) ។

(๑๖๐) តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហិ តីហិ ។ អត្តនា ច ចាណាតិចាតី ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតេ សមាទបេតិ ចាណាតិចាតេ ច សមនុញ្ញោ ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ កិក្ខវេ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ តីហិ កិក្ខវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សគ្គេ ។ កតមេហិ តីហិ ។ អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេរមណិយា សមាទបេតិ ចាណាតិចាតា វេរមណិយា ច សមនុញ្ញោ ហោតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច អទិន្នាទាយី ហោតិ បរញ្ច អទិន្នាទានេ សមាទបេតិ អទិន្នាទានេ ច សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច អទិន្នាទានា វេរមណិយា សមាទបេតិ អទិន្នាទានា វេរមណិយា ច សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ

(១៦០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គល ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងកិរិយាសម្លាប់សត្វ ១ ពេញចិត្តក្នុងកិរិយាសម្លាប់សត្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១ ។ បេ ។ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ពេញចិត្តក្នុងការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ពេញចិត្តក្នុងការវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១... ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយដោយខ្លួនឯង ១

បណ្ណាសកាសង្គហិតា សុត្តន្តា

បរាញ្ច កាមេសុ មិច្ឆាចារេ សមាទបេតិ កាមេសុ
មិច្ឆាចារេ ច សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច កាមេសុ
មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច កាមេសុ មិច្ឆាចារា
វេរមណិយា សមាទបេតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា
វេរមណិយា ច សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច
មុសាវាទិ ហោតិ បរាញ្ច មុសាវាទេ សមាទបេតិ
មុសាវាទេ ច សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច
មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច មុសាវាទា
វេរមណិយា សមាទបេតិ មុសាវាទា វេរមណិយា ច
សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច បិសុណាវាចោ
ហោតិ បរាញ្ច បិសុណាយ វាចាយ សមាទបេតិ
បិសុណាយ វាចាយ ច សមនុញ្ញោ ហោតិ...
អត្តនា ច បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ
ហោតិ បរាញ្ច បិសុណាយ វាចាយ វេរមណិយា
សមាទបេតិ បិសុណាយ វាចាយ វេរមណិយា ច
សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច ផរុសវាចោ
ហោតិ បរាញ្ច ផរុសាយ វាចាយ សមាទបេតិ

ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត
ក្នុងការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការប្រព្រឹត្ត
ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការវៀរចាក
ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងការវៀរចាកការ
ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ... ជាអ្នកពោលពាក្យកុហកដោយខ្លួន
ឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត
ក្នុងការពោលពាក្យកុហក ១ ... ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក
ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការវៀរចាក ការពោលពាក្យ
កុហក ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការវៀរចាកការពោលពាក្យកុហក ១ ...
ជាអ្នកពោលពាក្យញុះញង់ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការ
ពោលពាក្យញុះញង់ ១ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងការពោលពាក្យញុះញង់ ១...
ជាអ្នកវៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គល
ដទៃក្នុងការវៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុង
ការវៀរចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ១ ... ជាអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់
ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការពោលពាក្យអាក្រក់ ១

ชรุสาย ภาชาย จ สมนุญฺญา โหตุ... อตฺตนา จ ชรุสาย ภาชาย ปฏิวิรโต โหตุ ปรญฺจ ชรุสาย ภาชาย เวมณิยา สมาธิเปตุ ชรุสาย ภาชาย เวมณิยา จ สมนุญฺญา โหตุ... อตฺตนา จ สมฺปปฺปลาปึ โหตุ ปรญฺจ สมฺปปฺปลาปา สมาธิเปตุ สมฺปปฺปลาปา จ สมนุญฺญา โหตุ... อตฺตนา จ สมฺปปฺปลาปา ปฏิวิรโต โหตุ ปรญฺจ สมฺปปฺปลาปา เวมณิยา สมาธิเปตุ สมฺปปฺปลาปา เวมณิยา จ สมนุญฺญา โหตุ... อตฺตนา จ อกิจฺจลุ โหตุ ปรญฺจ อกิจฺจาย สมาธิเปตุ อกิจฺจาย จ สมนุญฺญา โหตุ... อตฺตนา จ อกรณีโย โหตุ ปรญฺจ อกรณีย สมาธิเปตุ อกรณีย จ สมนุญฺญา โหตุ... อตฺตนา จ ปาปสงฺกปฺปโก โหตุ

ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការពោលពាក្យអាក្រក់ ๑ ... ជាអ្នករៀរចាកការនិយាយពាក្យអាក្រក់ ๑ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការរៀរចាកការនិយាយពាក្យអាក្រក់ ๑ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងការរៀរចាកការនិយាយពាក្យអាក្រក់ ๑ ... ជាអ្នកនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ដោយខ្លួនឯង ๑ ជាអ្នកដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ๑ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ๑ ... ជាអ្នករៀរចាកការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ដោយខ្លួនឯង ๑ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការរៀរចាកការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ๑ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងការរៀរចាកការនិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ๑... ជាអ្នកសំឡឹងរំពៃនូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃដោយខ្លួនឯង ๑ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការសំឡឹងរំពៃនូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ๑ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងការសំឡឹងរំពៃនូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ๑ ... ជាអ្នកមិនសំឡឹងរំពៃនូវទ្រព្យបុគ្គលដទៃដោយខ្លួនឯង ๑ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការមិនសំឡឹងរំពៃទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ๑ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងការមិនសំឡឹងរំពៃទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ๑... ជាអ្នកមានចិត្តគុំគួនដោយខ្លួនឯង ๑

បណ្ណាសកសង្គហិតា សុត្តន្តា

បរញ្ច ព្យាបាទេ សមាទបេតិ ព្យាបាទេ ច សមនុញ្ញោ
ហោតិ... អត្តនា ច អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ
បរញ្ច អព្យាបាទេ សមាទបេតិ អព្យាបាទេ ច
សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ
ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា
ច សមនុញ្ញោ ហោតិ... អត្តនា ច សម្មាទិដ្ឋិកោ
ហោតិ បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ សម្មាទិ-
ដ្ឋិយា ច សមនុញ្ញោ ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ
ភិក្ខវេ តីហិ ឆម្ភេហិ សមន្នាគតោ យថាភតំ
និក្ខិត្តោ ឯវំ សក្កតិ ។(๑)

---

๑ ម. កម្មបថបេយ្យាលំ(๑) និដ្ឋិតំ ។

តស្សុទ្ទានំ

ឆាឡិអទិន្នមិច្ឆា ច ˜ មុសាភិទី ច បិសុណា
ផរុសា សម្ផប្បលា ច អភិជ្ឈា ព្យាបាទទិដ្ឋិ ច
កម្មបថាសុ បេយ្យាលំ តំកកេន និយោជយេតិ ។

---

๑ កម្មបថបេយ្យាលោ និដ្ឋិតោ យុត្តតរោ ។

ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងកិរិយាគុំគួន ១ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងកិរិយាគុំគួន ១... ជាអ្នកមិនមានចិត្តគុំគួនដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងកិរិយាមិនគុំគួន ១ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងកិរិយាមិនគុំគួន ១... ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ខុសដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងការយល់ខុស ១ ជាអ្នកពេញចិត្តក្នុងការយល់ខុស ១... ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ត្រូវដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំបុគ្គលដទៃក្នុងសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ជាអ្នកពេញចិត្ត ក្នុងសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដំកល់ទុក(១) ។

---

១ ម. ចប់ កម្មបថបេយ្យាល ។

ទុកាននៃកម្មបថបេយ្យាលនោះគឺ

និយាយអំពីការសម្លាប់សត្វ ១ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ១ និយាយកុហក ១ និយាយញុះញង់ ១ និយាយអាក្រក់ ១ និយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ សំឡឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យបុគ្គលដទៃ ១ សេចក្តីគុំគួន ១ សេចក្តីយល់ខុស ១ បណ្ឌិតគប្បីបញ្ចូលកម្មបថទាំងឡាយ ឲ្យត្រប់ដោយ ៣ ត្រង់បេយ្យាលនីងចុះ ។

(១៦៧) ភគវតោ កិត្តាវេ អភិញ្ញាយ តយោ ធម្មា ភាវេតព្ពា ។ កតមេ តយោ ។ សុញ្ញតោ សមាធិ អនិមិត្តោ សមាធិ អប្បណិហិតោ សមាធិ ។ ភគវតោ កិត្តាវេ អភិញ្ញាយ ឥមេ តយោ ធម្មា ភាវេតព្ពា ។ ភគវតោ កិត្តាវេ បរិញ្ញាយ ។បេ។ បរិក្ខយាយ បហានាយ ខយាយ វយាយ វិរាគាយ និរោធាយ ចាគាយ បដិនិស្សគ្គាយ ឥមេ តយោ ធម្មា ភាវេតព្ពា ។ ឱឃស្ស យោគស្ស គន្ថស្ស ឧបាទានស្ស អគ្គិស្ស បង្កស្ស ឥស្សាយ មច្ឆរិយស្ស មាយាយ សាឋេយ្យស្ស ជម្ភស្ស សារម្ភស្ស មានស្ស អតិមានស្ស មទស្ស បមាទស្ស អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ខយាយ វយាយ វិរាគាយ និរោធាយ ចាគាយ បដិនិស្សគ្គាយ ឥមេ តយោ ធម្មា ភាវេតព្ពាតិ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតា សុត្តន្តា និដ្ឋិតា ។

(១៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវភព: ។ ធម៌៣យ៉ាង ដូចម្តេច ។ គឺសុញ្ញតសមាធិ១ អនិមិត្តសមាធិ ១ អប្បណិហិតសមាធិ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៣យ៉ាងនេះឯង បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវភព: ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៣យ៉ាងនេះ បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីកំណត់ដឹង ។ បេ ។ ដើម្បីអស់រលីង ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីសូន្យទៅ ដើម្បីវិនាស ដើម្បីរលត់ ដើម្បីផ្តាច់បង់ ដើម្បីរលាស់ចោល នូវភព: ។ ធម៌៣យ៉ាងនេះ បុគ្គលគប្បីចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់រលីង ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីសូន្យទៅ ដើម្បីវិនាស ដើម្បីរលត់ ដើម្បីផ្តាច់បង់ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវទោស: មោហ: កោធ: ឧបនាហ: មក្ខ: បឡាស: ឥស្សា មច្ឆរិយ: មាយា សាឋេយ្យ: ថម្ភ: សារម្ភ: មាន: អតិមាន: មទ: បមាទ: ។

ចប់ ពួកសូត្រដែលមិនសង្គ្រោះក្នុងបណ្ណាសក ។

តិស្សុទ្ទានំ (๑)

កតំ នោ សញ្ញ មោហញ្ច កោធូបនាហបញ្ចមំ

មក្ខបឡាសឥស្សា ច មច្ឆរិមាយាសាថេយ្យា

ថម្ភសារម្ភមានញ្ច អតិមានមទស្សា ច

បមាទា សត្តវស្សុ វុត្តា កតបេយ្យាលង្កិសុតា ។

ឯតេ ឧបឌ្ឍយុត្តេន អាចារេន អភិញ្ញាយ

បរិញ្ញាយ បរិក្ខយា បហានក្ខយព្វយេន

វិភតនិភេឆចាតំ បដិនិសុត្តេ ឥមេ ទស

សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ ច អប្បណិហិតោ ច តយោ

សមាធិម្ហលកាបេយ្យា – លេសុបិ វុត្តិតា ចាតិ ។

តំកនិដ្ឋោ និដ្ឋិតោ ។

---

๑ តិស្សុទ្ទានំ បរមត្ថោតុពោ អត្តិយេវ ។

ខុទ្ទកនិកាយបេយ្យាលគោះគឺ (១)

និយាយអំពីធម៌ដែលអាស្រ័យនៅ ក្នុងភពបេយ្យាល ដែលលោកពោលហើយ ថា មាន ១៧ គឺភគៈ ១ គោសៈ ១ មោហៈ ១ កោធៈ ១ ឧបនាហៈ ១ ជាគំរប់ ៥ មក្ខៈ ១ បឡាសៈ ១ ឥស្សា ១ មច្ឆរិយៈ ១ មាយា ១ សាឋេយ្យៈ ១ ថម្ភៈ ១ សារម្ភៈ ១ មានៈ ១ អតិមានៈ ១ មទៈ ១ បមាទៈ ១ ។ អំពីសមាធិ ៣ យ៉ាងគឺសុញ្ញតសមាធិ ១ អនិមិត្តសមាធិ ១ អប្បណិហិតសមាធិ ១ ដែលលោកកំណត់ទុក ក្នុងសមាធិមូលកាបេយ្យាល ដោយហេតុជាដំនួយ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីឧបមា ដើម្បីជំងឺបឡាស់ ១ ដើម្បីកំណាត់ដឹង ១ ដើម្បីអស់រលីង ១ ដើម្បីលះបង់ ១ ដើម្បីអស់ទៅ ១ ដើម្បីសូន្យទៅ ១ ដើម្បីវិនាស ១ ដើម្បីរលត់ ១ ដើម្បីផ្តាច់បង់ ១ ដើម្បីរលាស់ចោល ១ រួមត្រូវជា ១០ ។

ចប់ តិកនិបាត ។

---

១ ខុទ្ទកនេះមានតែងក្នុងប្បាប់អក្សរភូមា ។

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	វជ្ជលេខាយំ
វេទិព្ភោ	វេទិតព្ភោ	៧	៧
លព្ភ	លព្ភតិ	១ ៦	១ ២
ឥត្ថាន្នាមោ	ឥត្ថន្នាមោ	១ ៧	២
ឋេត្តា–	ឋេតា–	១ ៩	១ ២
បន	បុន	២ ៣	១ ១
រក្ខាវណាតុត្តំ	រក្ខាវណាតុត្តំ	២ ៤	៧
សន្ធាតោ	សមន្ធាតោ	៣ ៥	១ ២
វិនិបាតិកា	វិនិបាតិកា ។	៥ ២	១ ១
អវិស្សតោ	អវិស្សុតោ	៥ ៩	១ ៤
ឱយញ្ច	ឱសញ្ច	៦ ២	៦
អបស្ស	អបស្សុំ	៦ ៤	៨
ឧបបជ្ជ	ឧបបជ្ជ	៨ ៣	១ ៩
សុខ	សុខំ	៩ ១	៥
អសតិយោ	អាសត្តិយោ	៩ ១	៩
បប្ផុយ	បប្ផុយ្យ	៩ ១	១ ២

វិរុទ្ធវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋៈ	អវិរុទ្ធបាឋៈ	អង្គៈ	ឈ្មោះលេខាយ័
សប្បរិសោ	សប្បុរិសោ	១០០	១៧
បឋមជ្ឈត្តិ	នបឋមជ្ឈត្តិ	,,	១៨
សុខ	សុខំ	១០៧	១៣
ហរាយេ -	ហរាយេយ្យុំ	១០៩	១៩
ជិគុច្ឆេយ្យ	ជិគុច្ឆេយ្យុំ	,,	១០
ហរាយេយ្យ	ហរាយេយ្យុំ	១១០	១៣
សិវន្តិ	សិវន្តិ ។	១២៣	៩
បសវតីតី	បសវតីតិ	១៣០	១១
ឋេតសិកំ	ន ឋេតសិកំ	១៣៧	១៣
បរព្យាពាធាយតិ	បរព្យាពាធាយបិ	១៣៨	៥
ភវេតន	ភវេត	១៣៩	១៤
ជាតិសហស្សម្ប	ជាតិសហស្សម្បិ	១៥៦	៤
ត	តំ	១៦០	៣
បុព្វេនវាសី	បុព្វេនិវាសំ	១៦០	៤
ទុយិតបណ្ណាសកេ	ទុតិយបណ្ណាសកេ	១៨៧	១

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	វណ្ណលេខាយំ
វណសទ្ធវច្ចំ	វណំ សទ្ធវច្ចំ	២០០	៤
បិណ្ឌាយ	បិណ្ឌាយ	២០៦	១០
សមោទនីយំ	សម្មោទនីយំ	២១៧	៨
សចេបនភោ	សចេ ភោ បន	២២៧	៩
សបរិព្ភាហំ	សបរិព្ភាហំ	២៥៣	១៦
ទបក្កលិដ្ឋស្ស	ទបក្កិលិដ្ឋស្ស	២៦៩	៨
សហស្ស	សហស្សំ	៣១៤	១១
អប្បដិវិដ្ឋ	អប្បដិវិដ្ឋំ	៣៣៣	២
ទុតិយបណ្ណាសកេ	ទុតិយបណ្ណាសកេ	៣៣៥	១
ព្រហ្មាណសុ	ព្រហ្មាណសុ វ	៣៥៦	២
អកិនិវិដ្ឋិតូ	អកិនិវិដ្ឋិតូ	៤០៥	១៥
វចីសោចេយ្យំ	វចីសោចេយ្យំ ។	៤២២	១៣
វចីមោនេយ្យ	វចីមោនេយ្យំ	៤២៦	,,
និមន្តេត	និមន្តេតិ	៤២៥	៥
ព្រហ្មចារីសុ	ព្រហ្មចារិសុ	៤៧៦	១៦

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មិនត្រូវទំនង	មិនត្រូវទំនង	៦	១៦
វេកាវគ្គ	បឋមបណ្ណាសក វេកាវគ្គ	១៥	១
ព្រោះអាសវៈ	ព្រោះអស់អាសវៈ	១៨	១២
កក្ខុ	ភិក្ខុ	៣២	៦
បណាបុគ្គល	បណ្ដាបុគ្គល	៤២	៣
ដើម្បី	ដើម្បី	៤៦	,,
លកតាមី	សកតាគាមី	,,	១១
ជាទីសប្បាយ	ជាទីសប្បាយ	៤៧	៩
ទំលាត់	ទំលាត់	៥៥	,,
មិនគួរបួលទៅ	មិនគួរបួលទៅ	៥៩	៦
ព្រួសរងើក	ព្រួសរងើក	៦១	១៦
ជាទស្រឡាញ់	ជាទីស្រឡាញ់	៦៥	១០
ម្នាលតិ	ម្នាលភិក្ខុ	៧២	១១

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
តកនបាត	តិកនិបាត	៧៨	១
កនិមិត្ត	កឝ៌និមិត្ត	៧៨	១០
តាំនឡាយ	តាំងឡាយ	៨៤	៣
ហោយ៉ា	ហៅយ៉ា	១០៧	៧
ជីវិត	ជីវិត	១១១	៤
,,	,,	១១៤	១៤
កក្ខុ	កិក្ខុ	១១៣	៩
អ្នកទទៃ	អ្នកដទៃ	១៤០	១៤
ត្រូឲ្យ	ត្រូវឲ្យ	១៤៨	១៤
គេមិបានគិត	គេមិនបានគិត	១៥១	៤
បុគ្គលតាឝ៌នោះ	បុគ្គលតាំងនោះ	១៥៤	១១
តកនិបាត	តិកនិបាត	១៥៤	១
ព្រះគោតម	ព្រះគោតម	១៧៤	១០

សន្ធឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដែលបុគ្គលបាន	(ដែលបុគ្គលបាន		
ទទួលហើយ)	ទទួលហើយ)	១៨០	៥
ទៅទួតវគ្គ	មហាវគ្គ	១៨៥	១
ដោយសត្វ	ដោយពេមសត្វ	២០០	៧
ដចម្តេច	ដូចម្តេច	២១០	១៧
គប្ប	គប្បី	២១៣	៥
បព្រិត្រ	បពិត្រ	២១៩	៧
ម្នាលសឡ្ហៈ	ម្នាលសាឡ្ហៈ	២៣៥	១១
,,	,,	,,	១៦
ពបវៀង	ពប់វៀង	២៦៧	១២
ដោយសេក្តី	ដោយសេចក្តី	២៧០	៤
១ធាំ	១ធ្នាំ	២៨០	១០
ដើម្ប	ដើម្បី	២៨៦	៦
មិនប្រព្រឹត	មិនប្រព្រឹត្ត	,,	១០
អកសល	អកុសល	៣០៧	១៧
មុស្ស	មនុស្ស	៣២៨	១០

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នោតែ	នៅតែ	៣៣១	៥
មាន៥ៗ	៥ ៗ	៣៣២	១៣
កិក្ខុ	កិក្ខុ	៣៥៤	១១
កិក្ខ	កិក្ខុ	៣៥៦	៤
គេនាំមកជា	គេនាំមកបូជា	៣៥៧	៣
កំមាំង	កម្ងាំង	,,	១៣
បច្ចុប្បន្ន	បច្ចុប្បន្ន	៣៦២	៧
យរអង្វែង	យូរអង្វែង	៣៦៤	១១
បរិក្ខារបស់	បរិក្ខារបស់	៣៦៦	១៣
បុគ្គល នោះ	បុគ្គលនោះ	៣៧១	៥
យ៉ាណា	យ៉ាងណា	៣៧៣	,,
កិក្ខុងំាងំឡាយ	កិក្ខុទាំងឡាយ	,,	៨
ចំងណាង	ចំណង	,,	១១
តែងកម្ម	តែកម្ម	,,	១៧

សន្ទីកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
អាតា	អាត្មា	៣៨០	១៣
មន	មិន	៣៨៤	២
ព្រមចាង	ព្រមចាំង	៣៩៣	៤
កិរិយាន	កិរិយា	៤០០	,,
ចាំឡាយ	ចាំងឡាយ	៤០៣	៩
ពាលនូវចិត្ត	ពោលនូវចិត្ត	៤០៤	១៦
ចាំនឡាយ	ចាំងឡាយ	៤១៩	១៤
កក្ខុ	កិក្ខុ	៤២២	៦
ពក	ពួក	៤២៣	២
វិចិកិច្ឆា	វិចិកិច្ឆា	៤២៥	១៥
ភោដល់	ភៅដល់	៤៣៦	៣
មិនចាន	មិនចាន	៤៤០	៦
អរិយាព្រហ្ម	អរិយាព្រហ្ម	៤៤៣	៧
លកិក្ខុ	ម្នាលភិក្ខុ	៤៥០	១៦
ក្ខុ	កិក្ខុ	៤៦២	៦

សុត្តន្តបិដកេ

អង្គុត្តរនិកាយស្ស តិកនិបាតោ

ទុតិយោ ភាគោ

មាតិកា			អង្គ
បឋមបណ្ណាសកេ	ពាលវគ្គោ	.....	១
	ឋកវគ្គោ	.....	១៣
	បុគ្គលវគ្គោ	.....	៤១
	ទេវទូតវគ្គោ	.....	៧៧
	ចូឡវគ្គោ	.....	១២០
ទុតិយបណ្ណាសកេ	ព្រាហ្មណវគ្គោ	.....	១៣២
	មហាវគ្គោ	.....	១៧៩
	អានន្ទវគ្គោ	.....	២៨៥
	សមណវគ្គោ	.....	៣១៨
	លោណផលវគ្គោ	.....	៣៤៦

សុត្តន្តបិដក

អង្គុត្តរនិកាយ តិកនិបាត

ទុតិយភាគ

មាតិកា		លេខទំព័រ
បឋមបណ្ណាសក	ពាលវគ្គ	១
	វជ្ជកាវគ្គ	១៣
	បុគ្គលវគ្គ	៤១
	ទេវទូតវគ្គ	៧៧
	ចូឡវគ្គ	១២០
ទុតិយបណ្ណាសក	ព្រាហ្មណវគ្គ.....	១៣៦
	មហាវគ្គ	១៧៩
	អានន្ទវគ្គ	២៨៥
	សមណវគ្គ	៣១៨
	លោណផលវគ្គ	៣៤៥

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា		អង្គ
តតិយបណ្ណាសកេ	សម្ពោធិវគ្គោ	៣៩០
	អាឃាយិកវគ្គោ	៤០៨
	កុសិនារវគ្គោ	៤២៩
	យោធាជីវវគ្គោ	៤៥៣
	មគ្គិលវគ្គោ	៤៧២
ឧបណ្ណាសកាសង្គមិតា	សុត្តន្តា	៤៧៨

សន្ទីកបង្កិលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		លេខទំព័រ
តតិយបណ្ណាសក	សម្ពោធិវគ្គ	..... ៣៩០
	អាឃាយិកវគ្គ	..... ៤០៨
	កុសិនារវគ្គ	..... ៤២៩
	យោធាជីវវគ្គ	..... ៤៥៣
	មគ្គលវគ្គ	..... ៤៧២
ពួកសូត្រមិនសង្រ្គោះចូលក្នុងបណ្ណាសក		..... ៤៧៨

INSTITUT BOUDDHIQUE